Faizane Ramazan (Gujarati)

(મુરમ્મમ)

ફૈઝાને ર-મઝાન

ફઝાઇલે ર-મઝાન શરીફ 21

અહકામે રોઝા 72

ફૈઝાને તરાવીહ 159

ફૈઝાને લયલતુલ કદ્ર 181

અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન 208

ફૈઝાને એ'તિકાફ 230

ફૈઝાને ઈદુલ ફિત્ર 298

નફલ રોઝોં કે ફઝાઇલ 327

રોઝાદારોં કી 12 હિકાયાત 385

મો'તકિફીન કી 40 મ-દની બહારેં 408

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ

મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

કિતાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી** دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

દીની કિતાબ યા ઈસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

તરજમા : એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમ પર ઈલ્મો હિક્મત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! એ અ-ઝમત ઔર બુઝુર્ગી વાલે ! (اَلْمُسْتَطْرَف ج۱ ص۴۰ دارالفکر بیروت)

નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ
વ મગ્ફિરત
13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428

કિયામત કે રોઝ હસરત

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** સબ સે ઝિયાદા હસરત કિયામત કે દિન ઉસ કો હોગી જિસે દુન્યા મેં ઈલ્મ હાસિલ કરને કા મૌકઅ મિલા મગર ઉસ ને હાસિલ ન કિયા ઔર ઉસ શખ્સ કો હોગી જિસ ને ઈલ્મ હાસિલ કિયા ઔર દૂસરોં ને તો ઉસ સે સુન કર નફ્અ ઉઠાયા લેકિન ઉસ ને ન ઉઠાયા (યા'ની ઈસ પર અમલ ન કિયા).

(تاریخ دمشق لابن عساکر، ج ۵۱ ص ۱۳۸ دار الفکر بیروت)

કિતાબ કે ખરીદાર મુ-તવજ્જેહ હોં

કિતાબ કી તબાઅત મેં નુમાયાં ખરાબી હો યા સફહાત કમ હોં યા બાઈન્ડિંગ મેં આગે પીછે હો ગએ હોં તો મક-ત-બતુલ મદીના સે રુજૂઅ ફરમાઈયે.

www.dawateislami.net

મજલિસે તરાજિમ (દા’વતે ઈસ્લામી)

યેહ કિતાબ (**ફૈઝાને ર-મઝાન**)

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા’વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી** ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને ઉર્દૂ ઝબાન મેં તહરીર ફરમાઈ હૈ. મજલિસે તરાજિમ (દા’વતે ઈસ્લામી) ને ઈસ કિતાબ કો **ગુજરાતી** રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર **મક-ત-બતુલ મદીના** સે શાએઅ કરવાયા હૈ.

ઈસ કિતાબ કો ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દેતે હુએ દર્જે ઝૈલ મુઆ-મલાત કો પેશે નઝર રખને કી કોશિશ કી ગઈ હૈ :

(1) જહાં જહાં તલફ્ફુઝ કે બિગડને કા અન્દેશા થા વહાં તલફ્ફુઝ કી દુરુસ્ત અદાએગી કે લિયે જુમ્લોં મેં ડેશ (-) ઔર સાકિન હર્ફ કે નીચે ખોડા (્) લગાને કા એહતિમામ કિયા ગયા હૈ.

(2) ઉર્દૂ મેં લફ્ઝ કે બીચ મેં જહાં ع સાકિન આતા હૈ ઉસ કી જગહ ગુજરાતી મેં સિંગલ ઈન્વર્ટેડ કોમા (’) ઈસ્તિ’માલ કિયા હૈ. મ-સલન دَعْوَت، اِسْتِعْمَال (દા’વત, ઈસ્તિ’માલ) વગૈરા.

ઈસ કિતાબ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી યા ગ-લતી પાએં તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ ઝરીઅએ મક્તૂબ, E-mail યા SMS) મુત્તલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

હુરૂફ કી પહચાન

ફ = پھ	પ = پ	ભ = بھ	બ = ب	અ = ا
સ = ث	ઠ = ٹھ	ટ = ٹ	થ = تھ	ત = ت
હ = ح	છ = چھ	ચ = چ	ઝ = جھ	જ = ج
ઢ = ڈھ	ડ = ڈ	ધ = دھ	દ = د	ખ = خ
ઝ = ژ	ઢ = ڑھ	ડ = ڑ	ર = ر	ઝ = ذ
ઝ = ض	સ = ص	શ = ش	સ = س	ઝ = ز
ફ = ف	ગ = غ	અ = ع	ઝ = ظ	ત = ط
ઘ = گھ	ગ = گ	ખ = کھ	ક = ک	ક = ق
હ = ھ	વ = و	ન = ن	મ = م	લ = ل
ઈ = ئی / ئ	ઈ = اِ	ઐ = اَے	એ = ے	ય = ی

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા’વતે ઈસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના, સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને, તીન દરવાઝા, અહમદઆબાદ-1, ગુજરાત, ઈન્ડિયા

MO. 9374031409 E-mail : translationmaktabhind@dawateislami.net

www.dawateislami.net

યાદ દાશ્ત

દૌરાને મુતા-લઆ ઝરૂરતન અન્ડર લાઈન કીજિયે, ઈશારાત લિખ કર સફહા નમ્બર નોટ ફરમા લીજિયે. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈલ્મ મેં તરક્કી હોગી.

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા

www.dawateislami.net

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા

www.dawateislami.net

ફૈઝાને ર-મઝાન

મુઅલ્લિફ

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના

અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

નાશિર

મક-ત-બતુલ મદીના અહમદઆબાદ

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

નામ કિતાબ : ફૈઝાને ર-મઝાન

મુઅલ્લિફ : શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના

અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

નાશિર : મક-ત-બતુલ મદીના અહમદઆબાદ

મક-ત-બતુલ મદીના કી શાખેં

સુરત : વલિયાભાઈ મસ્જિદ, ખ્વાજા દાના દરગાહ કે પાસ.
મો. 9377869225

મોડાસા : ફૈઝાને મદીના, બાગે હિદાયત સોસાયટી, કૉલેજ રોડ.
મો. 9725824820

ભરૂચ : ફૈઝાને મદીના, મેમણ કોલોની, બુન્યાદ નગર, ડુંગરી
શેરપૂરા રોડ. મો. 9327522145

બાલાસિનોર : મદીના મસ્જિદ કે સામને, નિસાલ ચૌક
મો. 9586327091

જામનગર : પાંચ હાટડી. મો. 9327977293

મ-દની ઈલ્તિજા : કિસી ઔર કો યેહ કિતાબ છાપને કી ઈજાઝત નહીં હૈ.

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

"યા અલ્લાહ ! ફૈઝાને સુન્નત આમ હો જાએ" કે તેઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઈસ કિતાબ કો પઢને કી 23 નિય્યતેં

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : نِیَّةُ الْمُؤْمِنِ خَیْرٌ مِّنْ عَمَلِهٖ

મુસલ્માન કી નિય્યત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ. (مُعجَم کبیر ج ٦ ص١٨٥ حدیث ٥٩٤٢)

દો મ-દની ફૂલ

《1》 આ'માલ કા દારો મદાર નિય્યતોં પર હૈ.

《2》 જિતની અચ્છી નિય્યતેં ઝિયાદા, ઉતના સવાબ ભી ઝિયાદા.

《1》 હર બાર હમ્દ વ 《2》 સલાત ઔર 《3》 તઅવ્વુઝ વ 《4》 તસ્મિયા સે આગાઝ કરૂંગા (ઈસી સફહે પર ઊપર દી હુઈ દો અ-રબી ઈબારાત પઢ લેને સે ચારોં નિય્યતોં પર અમલ હો જાએગા) 《5》 રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે ઈસ કિતાબ કા અવ્વલ તા આખિર મુતા-લઆ કરૂંગા 《6》 દીની કિતાબ કી તા'ઝીમ કે પેશે નઝર હત્તલ વસ્અ ઈસ કા બા વુઝૂ ઔર 《7》 ફઝીલતે દીની હાસિલ કરને કે લિયે કિબ્લા રૂ મુતા-લઆ કરૂંગા 《8》 કુરઆની આયાત વ 《9》 અહાદીસે મુબા-રકા કી ઝિયારત કરૂંગા ઔર ઈન મેં બયાન કર્દા અહકામાત પર અમલ કી કોશિશ કરૂંગા 《10》 જહાં જહાં **"અલ્લાહ તઆલા"** કા ઝાતી યા સિફાતી નામે પાક આએગા વહાં "عَزَّوَجَلَّ" યા "તઆલા" યા "جَلَّ جَلَالُهٗ" વગૈરા કલિમાતે સના પઢૂંગા ઔર 《11》 જહાં જહાં "સરકાર صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم" કા કોઈ ભી ઝાતી યા સિફાતી ઈસ્મે મુબારક આએગા વહાં صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم યા કોઈ ભી દુરૂદો સલામ પઢૂંગા 《12》 કિતાબ કે મુતા-લએ સે શર-ઈ મસાઈલ સીખૂંગા સુન્નતે રસૂલે અ-રબી صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઔર ઉ-લમાએ દીન કી જાનિબ સે બયાન કર્દા આદાબે ઝિન્દગી ઔર હુસ્ને મુઆ-શરત સીખૂંગા. ઈસ્લામી મા'લૂમાત, કલ્બી વ ઝાહિરી અખ્લાકો આદાબ, ઔર હિકાયાતે બુઝુર્ગાને દીન સે આગાહી હાસિલ કરૂંગા તાકે અપની ઝિન્દગી મેં ઈન કી રોશની મેં બેહતરી લા સકૂં 《13》 અગર કોઈ બાત સમઝ ન આઈ તો ઉ-લમા સે પૂછ લૂંગા 《14》 તઝકિરએ સાલિહીન પઢને સુનને કી બ-ર-કતેં હાસિલ કરૂંગા 《15》 દૌરાને મુતા-લઆ કિસી અહમ દીની મસ્અલે યા સુન્નતે મુબા-રકા યા ફિકે

આખિરત સે મુ-તઅલ્લિક યા હુસ્ને મુઆ-શરત યા બન્દોં કે હુકૂક યા ઇન કે સાથ ખૈર ખ્વાહી સે મુ-તઅલ્લિક કોઈ બાત ઐસી મા'લૂમ હુઈ કે જિસ કો યાદ રખને યા નોટ કરને કી ઝરૂરત મહસૂસ હુઈ તો ઉસે યાદ દિહાની કે લિયે અપની ઝાતી કિતાબ કી સૂરત મેં અન્ડર લાઇન યા હાઈ લાઇટ કરૂંગા યા કિતાબ પર યા અલગ સે ડાયરી પર નોટ કર લૂંગા ﴾16﴿ દૌરાને મુતા-લઆ કોઈ ભી ઐસા કામ નહીં કરૂંગા જો કિતાબ મેં બયાન કર્દા બાત કે મફહૂમ કો સમઝને મેં મુખિલ (યા'ની ખલલ અન્દાઝ) હો જૈસે મોબાઇલ ફોન કા ઇસ્તિ'માલ, ગુફ્ત-ગૂ કરના, શોરો ગુલ મેં પઢના, મુતા-લઆ કરતે વક્ત ઐસે વક્ત કા ઇન્તિખાબ કરના જિસ વક્ત થકાવટ બહુત ઝિયાદા હો યા મિઝાજ મોત'દિલ (યા'ની નૉર્મલ) ન હો, અલ ગરઝ દૌરાને મુતા-લઆ ભરપૂર તવજ્જોહ સે ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કી કોશિશ કરૂંગા ﴾17﴿ કિતાબ મુકમ્મલ પઢને કે લિયે બ નિય્યતે હુસૂલે ઇલ્મે દીન રોઝાના ચન્દ સફહાત પઢ કર ઇલ્મે દીન હાસિલ કરને કે સવાબ કા હકદાર બનૂંગા ઔર ઇસ નિય્યત કી બિના પર ઇસ્તિકામત સે નેક અમલ કરતે રહને કી ફઝીલત કા હકદાર ભી બનૂંગા ﴾18﴿ ઇલ્મે દીન કી નશ્રો ઇશાઅત કે લિયે દૂસરોં કો **યેહ કિતાબ** પઢને કી તરગીબ દિલાઊંગા ﴾19﴿ ઇસ હદીસે પાક تَهَادَوْا تَحَابُّوْا યા'ની "એક દૂસરે કો તોહફા દો આપસ મેં મહબ્બત બઢેગી" (مؤطّا ج۲ص ۴۰۷ حدیث۱۷۳۱) પર અમલ કી નિય્યત સે (એક યા હસ્બે તૌફીક તા'દાદ મેં) યેહ કિતાબ ખરીદ કર દૂસરોં કો તોહ્ફતન દૂંગા, તોહફા દેતે વક્ત ઇલ્મે દીન આમ કરને કી નિય્યત ભી કરૂંગા તાકે ઇસ નિય્યત કા ભી અલગ સે સવાબ મિલે ﴾20﴿ જિન કો દૂંગા હત્તલ ઇમ્કાન ઉન્હેં યેહ હદફ ભી દૂંગા કે આપ ઇતને (મ-સલન 25) દિન કે અન્દર અન્દર મુકમ્મલ પઢ લીજિયે ﴾21﴿ ઇસ કિતાબ કો પઢ કર જો દીની બાતેં મુઝે મા'લૂમ હુઈં જહાં શરીઅત ઇજાઝત દેગી ઝબાની તૌર પર દૂસરોં કો બતાઊંગા વરના કિતાબ સે દેખ કર જો નહીં જાનતે ઉન્હેં સિખાઊંગા ﴾22﴿ અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ કિતાબ પઢને પર જો સવાબ હાસિલ હોગા વોહ સારી ઉમ્મત કો ઈસાલ કરૂંગા ﴾23﴿ કમ્પોઝિંગ વગૈરા મેં ગ-લતી મિલી તો ખૈર ખ્વાહી કે જઝબે કે તહ્ત નેકી પર મદદ કરને ઔર શર-ઈ ગ-લતી મિલી તો ગલત મસ્અલે કા ફૈલાવ ન હો ઇસ નિય્યત સે નાશિરીન કો ઔર મુમ્કિન હુવા તો મુસન્નિફ કો તહરીરી તૌર પર મુત્તલઅ કરૂંગા. (નાશિરીન વ મુસન્નિફ વગૈરા કો કિતાબોં કી અગલાત સિર્ફ ઝબાની બતાના ખાસ મુફીદ નહીં હોતા)

www.dawateislami.net

ઉન્વાન	સફહા	ઉન્વાન	સફહા
ફઝાઈલે ર-મઝાન શરીફ	21	આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ર-મઝાન મેં ખૂબ દુઆએં માંગતે થે	37
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	21	આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ર-મઝાન મેં ખૂબ ખૈરાત કરતે	38
ઈબાદત કા દરવાઝા	21	ક્યા આકા કી હયાતે ઝાહિરી કે દૌર મેં કૈદી હોતે થે ?	38
નુઝૂલે કુરઆન	22	સબ સે બઢ કર સખી	38
મહીનોં કે નામ કી વજહ	22	હઝાર ગુના સવાબ	39
સુર્ખ યાકૂત કા ઘર	23	ર-મઝાન મેં ઝિક્ર કી ફઝીલત	39
નાબીના ભાન્જી બીના હો ગઈ (મ-દની બહાર)	23	સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ ઔર ઝિક્રુલ્લાહ	39
પાંચ ખુસૂસી કરમ	25	છ6 બેટિયોં કે બા'દ ઔલાદે નરીના	39
સગીરા ગુનાહોં કા કફ્ફારા	26	40 નેક મુસલ્માનોં કે મજ્મઅ મેં એક વલી હોતા હૈ	40
કાશ ! પૂરા સાલ ર-મઝાન હી હો !	26	બેટા મિલે, બેટી મિલે, કુછ ન મિલે, હર હાલ મેં શુક્ર કીજિયે	40
આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા બયાને જન્નત નિશાન	26	હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મુકદ્દસ ઔલાદ કી તા'દાદ	41
ર-મઝાનુલ મુબારક કે ચાર નામ	27	ર-મઝાન કા દીવાના	42
13 મ-દની ફૂલ	28	અલ્લાહ બે નિયાઝ હૈ	43
જન્નત સજાઈ જાતી હૈ	30	તીન કે અન્દર તીન પોશીદા	43
જન્નત કૌન સજાતા હૈ ?	30	કુત્તે કો પાની પિલાને વાલી બખ્શી ગઈ	44
જન્નત મેં આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પડોસ કી બિશારત	31	અઝાબ સે છુટકારે કે અસ્બાબ	45
હર શબ સાઠ હઝાર કી બખ્શિશ	33	ચુગલી કા દર્દનાક અઝાબ	47
રોઝાના દસ લાખ કી દોઝખ સે રિહાઈ	33	ઈલ્ઝામે ગુનાહ કી ખૌફનાક સઝા	47
જુમુઆ કી હર હર ઘડી મેં દસ લાખ કી મગ્ફિરત	34	કોઈ ભી નેકી નહીં છોડની ચાહિયે	48
ખર્ચ મેં કુશા-દગી કરો	35	ગુનાહગારોં કી 4 હિકાયાત	48
ભલાઈ હી ભલાઈ	35	(1) કબ્ર આગ સે ભર ગઈ !	48
બડી બડી આંખોં વાલી હૂરેં	35	(2) માપને મેં બે એહતિયાતી કે સબબ ઈતાબ	49
દો અંધેરે દૂર	35	(3) કબ્ર સે ચિલ્લાને કી આવાઝ	49
ર-મઝાન વ કુરઆન શફાઅત કરેંગે	36	હરામ કી કમાઈ કહાં જાતી હૈ ?	49
લાખ ર-મઝાન કા સવાબ	36		
કાશ ! ઈદ મદીને મેં હો !	36		
આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઈબાદત પર કમર બસ્તા હો જાતે	37		

www.dawateislami.net

આગ કે દો પહાડ	50
(4) તિન્કે કા બોઝ	50
ગુનાહ આખિર ગુનાહ હૈ	51
અદાએ કર્ઝ મેં બિલા મોહલત લિયે તાખીર ગુનાહ હૈ	51
તીન પૈસે કા વબાલ	52
કિયામત મેં મુફલિસ કૌન ?	53
ઝાલિમ સે મુરાદ કૌન હૈ ?	53
માહે ર-મઝાન મેં ફૌત હોને કી ફઝીલત	54
કિયામત તક કે રોઝોં કા સવાબ	55
ર-મઝાન મેં મગ્ફિરત ન હુઈ તો ફિર કબ હોગી !	55
જન્નત કે દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં	55
શયાતીન ઝન્જીરોં મેં જકડ દિયે જાતે હૈં	55
ગુનાહોં મેં કમી તો આ હી જાતી હૈ	56
જૂં હી સરકશ શયાતીન આઝાદ હોતે હૈં !	56
આતશ પરસ્ત ને માહે ર-મઝાન કા એહતિરામ કિયા તો...... (હિકાયત)	56
ર-મઝાન મેં અલલ એ'લાન ખાને કી દુન્યવી સઝા	57
ક્યા આપ કો મરના નહીં ?	57
સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી બ-રકાત	58
ગફલત સે નેકી કી દા'વત સુનના કુફ્ફાર કી સિફત હૈ	60
સાલ ભર કી નેકિયાં બરબાદ	61
દોઝખિયોં કા ખૂન ઔર પીપ	62
ર-મઝાન મેં ગુનાહ કરને વાલા	62
દિલ કા સિયાહ નુક્તા	63
દિલ કી સિયાહી કા ઈલાજ	63
ગુનાહ કી મુઆફી કે લિયે 8 આ'માલ	64
કબ્ર કા ભયાનક મન્ઝર !	64
મુર્દો સે ગુફ્ત-ગૂ	66
ર-મઝાન કી રાતોં મેં ખેલકૂદ	66
રોઝે મેં વક્ત "પાસ" કરને કે લિયે......	67
અફ્ઝલ ઈબાદત કૌન સી હૈ ?	68
રોઝે મેં ઝિયાદા સોના	68
રોઝાના ફિક્રે મદીના કરને કા ઈન્આમ	69
ફિક્રે મદીના ક્યા હૈ ?	70
અહકામે રોઝા	72
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	72
રોઝા બડી પુરાની ઈબાદત હૈ	73
રોઝે કા મક્સદ	74
રોઝા કિસ પર ફર્ઝ હૈ	74
રોઝા ફર્ઝ હોને કી વજહ	74
રોઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	75
રોઝાદાર કા ઈમાન કિતના પુખ્તા હૈ !	75
બચ્ચે કો કબ રોઝા રખવાયા જાએ ?	75
આ'લા હઝરત કો વાલિદ સાહિબ ને ખ્વાબ મેં ફરમાયા : (હિકાયત)	76
રોઝે સે સિહ્હત મિલતી હૈ	76
મે'દે કા વરમ	77
હૈરત અંગેઝ ઈન્કિશાફાત	77
ડૉક્ટરોં કી તહકીકાતી ટીમ	77
ખૂબ ડટ કર ખાને સે બીમારિયાં પૈદા હોતી હૈં	78
બિગૈર ઑપરેશન કે વિલાદત હો ગઈ	78
રોઝે કી જઝા	80
રોઝે કા ખુસૂસી ઈન્આમ	80
નેક આ'માલ કી જઝા જન્નત હૈ	81
ગૈરે સહાબી કે લિયે "رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ" કહના કૈસા ?	82
મુઝે મોતિયોં વાલા ચાહિયે	82
હમ રસૂલુલ્લાહ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે જન્નત રસૂલુલ્લાહ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી	83

www.dawateislami.net

જો ચાહો માંગ લો !	84
રોઝે કે ફઝાઈલ સે મુ-તઅલ્લિક 11 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	84
જન્નતી દરવાઝા	84
સાબિકા ગુનાહોં કા કફ્ફારા	85
જહન્નમ સે 70 સાલ કી મસાફત દૂર	85
એક રોઝે કી ફઝીલત	85
સુર્ખ યાકૂત કા મકાન	85
જિસ્મ કી ઝકાત	85
સોના ભી ઈબાદત હૈ	85
આ'ઝા કા તસ્બીહ કરના	85
જન્નતી ફલ	86
સોને કા દસ્તર ખ્વાન	86
સાત કિસ્મ કે આ'માલ	86
બે હિસાબ અજ્ર	87
યરકાન સે સિહ્હત મિલ ગઈ	87
એક રોઝા છોડને કા નુક્સાન	88
ઉલટે લટકે હુએ લોગ	88
તીન બદ બખ્ત	89
નાક મિટ્ટી મેં મિલ જાએ	90
રોઝે કે તીન દ-રજે	90
(1) અવામ કા રોઝા	90
(2) ખવાસ કા રોઝા	90
(3) અખસ્સુલ ખવાસ કા રોઝા	90
દાતા સાહિબ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા ઈર્શાદ	91
રોઝા રખ કર ભી ગુનાહ તૌબા ! તૌબા !	91
અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કો કુછ હાજત નહીં	91
મૈં રોઝાદાર હૂં	92
આ'ઝા કે રોઝોં કી તા'રીફ	92
આંખ કા રોઝા	93
કાન કા રોઝા	94
ઝબાન કા રોઝા	95

ઝબાન કી બે એહતિયાતી કી તબાહ કારિયાં	95
ઈલ્મે ગૈબે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	97
હાથોં કા રોઝા	97
પાઉં કા રોઝા	98
K ઈલેક્ટ્રિક મેં નોકરી મિલ ગઈ	98
રોઝે કી નિય્યત	100
નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ કા વક્ત મા'લૂમ કરને કા તરીકા	100
રોઝે કી નિય્યત કે 20 મ-દની ફૂલ	101
દાઢી વાલી બચ્ચી !	105
સ-હરી કરના સુન્નત હૈ	106
હઝાર સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર	106
સોને કે બા'દ સ-હરી કી ઈજાઝત ન થી	106
સ-હરી કી ઈજાઝત કી હિકાયત	107
સ-હરી કે મુ-તઅલ્લિક 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	108
ક્યા રોઝે કે લિયે સ-હરી શર્ત હૈ ?	108
ખજૂર ઔર પાની સે સ-હરી	108
ખજૂર સે સ-હરી કરના સુન્નત હૈ	108
સ-હરી કા વક્ત કબ હોતા હૈ ?	109
સ-હરી મેં તાખીર સે કૌન સા વક્ત મુરાદ હૈ ?	109
અઝાને ફજ્ર નમાઝ કે લિયે હૈ ન કે રોઝા બન્દ કરને કે લિયે !	110
ખાના પીના બન્દ કર દીજિયે	110
મ-દની કાફિલે કી નિય્યત કરતે હી મુશ્કિલ આસાન હો ગઈ !	111
કર્ઝ સે નજાત કા અમલ	112
કર્ઝા ઉતારને કા વઝીફા	112
ઈફ્તાર કા બયાન	113
ઈફ્તાર કી દુઆ	113
ઈફ્તાર કે લિયે અઝાન શર્ત નહીં	114

ઈફ્તાર કે ફઝાઈલ કે મુ-તઅલ્લિક	
5 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	114
ઈફ્તાર કરવાને કી અઝીમુશ્શાન ફઝીલત	114
જિબ્રીલે અમીન કે મુસા-ફહા કરને કી અલામત	114
સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈફ્તાર	115
ખજૂર કે 25 મ-દની ફૂલ	115
ક્યા હદીસ મેં બતાયા હુવા ઈલાજ	
હર એક કર સકતા હૈ !	119
ઈફ્તાર કે વક્ત દુઆ કબૂલ હોતી હૈ	119
હમ ખાને પીને મેં રહ જાતે હૈં	120
ગિઝા સે ઈફ્તાર કે બા'દ	
નમાઝ કે લિયે મુંહ સાફ કરના ઝરૂરી હૈ	120
દુઆ કે તીન ફવાઈદ	122
દુઆ મેં પાંચ સઆદતેં	122
"یَا عَفُوُّ" કે પાંચ હુરૂફ કી નિસ્બત સે	
5 મ-દની ફૂલ	122
ન જાને કૌન સા ગુનાહ હો ગયા હૈ	123
નમાઝ ન પઢના તો ગોયા ખતા હી નહીં !!!	123
જિસ દોસ્ત કી બાત હમ ન માનેં	124
કબૂલિય્યતે દુઆ મેં તાખીર કા એક સબબ	124
નેક બન્દે કી દુઆ કબૂલ હોને મેં	
તાખીર કી હિક્મત (હિકાયત)	125
જલ્દી મચાને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી !	125
અફસરોં કે પાસ તો બાર બાર	
ધક્કે ખાતે હો મગર......	126
દુઆ કી કબૂલિય્યત મેં તાખીર તો કરમ હૈ	128
ઈર્કુન્નિસા કા દર્દ જાતા રહા	128
ઈર્કુન્નિસા કે દો રૂહાની ઈલાજ	129
રોઝા તોડને વાલી 14 ચીઝેં	130
રોઝે મેં કૈ હોના	131
કૈ કે સાત અહકામ	132
મુંહ ભર કૈ કી તા'રીફ	132
વુઝૂ મેં કૈ કે 5 અહકામે શર-ઈ	132
કૈ કા અહમ મસ્અલા	133
ભૂલ કર ખાને પીને સે રોઝા નહીં જાતા	133
રોઝા ન ટૂટને કે 21 અહકામ	133
રોઝાદાર કો ભૂલ કર ખાતા પીતા દેખે તો ક્યા કરે	134
મક્રૂહાતે રોઝા	136
મક્રૂહાતે રોઝા પર મુશ્તમિલ 12 પૈરે	137
ચખના કિસે કહતે હૈં ?	138
આસ્માન પર સે કાગઝ કા પુર્ઝા ગિરા	139
માંગી મુરાદ ન મિલના ભી ઈન્આમ !	141
બેટી કે ફઝાઈલ	141
રોઝા ન રખને કી મજબૂરિયાં	142
શર-ઈ સફર કી તા'રીફ	142
રોઝા ન રખને કી ઈજાઝત પર મબ્ની	
33 મ-દની ફૂલ	143
ફાસિક યા ગૈર મુસ્લિમ ડૉક્ટર	
રોઝા ન રખને કા મશ્વરા દે તો ?	145
રોઝા ઔર હૈઝ વ નિફાસ	146
ઉમ્ર રસીદા બુઝુર્ગ કે રોઝે	146
નફ્લ રોઝા તોડને મેં સિર્ફ કઝા હોતી હૈ	
કફ્ફારા નહીં	147
સાલ મેં પાંચ રોઝે હરામ હૈં	147
દા'વત કે સબબ રોઝા તોડના	148
બીવી બિલા ઈજાઝતે શોહર	
નફ્લ રોઝા નહીં રખ સકતી	148
"12 મ-દની ફૂલ" જિન સે સિર્ફ	
કઝા લાઝિમ આતી હૈ	150
કિસી કે મજબૂર કરને પર રોઝા તોડના	150
કફ્ફારે કે અહકામ	152
રોઝે કે કફ્ફારે કા તરીકા	152

ઔરત ઔર કફ્ફારે કે રોઝે	152
આઇસા કિતની ઉમ્ર મેં ?	153
કફ્ફારા વાજિબ હોને કી એક સૂરત	153
કફ્ફારે સે મુ-તઅલ્લિક 11 મ-દની ફૂલ	154
ખબરદાર ! ખબરદાર ! ખબરદાર !	155
اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં બદલ ગયા !	156
બે નમાઝિયોં મેં બૈઠના કૈસા ?	156
ફૈઝાને તરાવીહ	159
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	159
તરાવીહ સે સગીરા ગુનાહ મુઆફ હોતે હૈં	159
સુન્નત કી ફઝીલત	160
આશિકાને કલામુલ્લાહ કી સાત હિકાયાત	160
વસ્વસા ઔર ઉસ કા ઇલાજ	161
દૌરાને તિલાવત હર્ફ ચબાના	161
તરતીલ સે પઢના કિસે કહતે હૈં !	163
તરાવીહ કી ઉજરત લેના દેના કૈસા ?	163
તિલાવત વ ઝિક્રો ના'ત કી ઉજરત હરામ હૈ	164
તરાવીહ કી ઉજરત કા શર-ઈ હીલા	164
ખત્મે કુરઆન ઔર રિક્કત	166
તરાવીહ કી જમાઅત બિદ્અતે હ-સના હૈ	167
12 અચ્છે કામ યા'ની બિદ્અતે હ-સના	168
હર બિદ્અત ગુમરાહી નહીં હૈ	169
બિદ્અતે હ-સના કે બિગૈર ગુઝારા નહીં	170
સબ્ઝ ગુમ્બદ કી તારીખ	171
દીદારે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	172
અચ્છોં સે મહબ્બત કે ફઝાઇલ	173
અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મહબ્બત રખને કે મુ-તઅલ્લિક 8 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	173
તરાવીહ કે 35 મ-દની ફૂલ	174
કેન્સર કા મરીઝ ઠીક હો ગયા	179
ફૈઝાને લય-લતુલ કદ્ર	181
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	181
લય-લતુલ કદ્ર કો "લય-લતુલ કદ્ર" ક્યૂં કહતે હૈં ?	181
83 સાલ 4 માહ કી ઈબાદત સે ઝિયાદા સવાબ	182
હઝાર મહીનોં સે બેહતર એક રાત	183
હમારી ઉમ્રેં તો બહુત કલીલ હૈં	183
બા કરામત શમ્ઊન કી ઈમાન અફરોઝ હિકાયત	184
આહ ! હમેં કદ્ર કહાં !	185
મ-દની ઈન્આમાત કે રિસાલે કી બ-ર-કત	186
આમિલીને મ-દની ઈન્આમાત કે લિયે બિશારતે ઉઝ્મા	187
તમામ ભલાઈયોં સે મહરૂમ કૌન ?	187
સબ્ઝ ઝન્ડા	187
લડાઈ કા વબાલ	188
હમ તો શરીફ કે સાથ શરીફ ઔર......	189
મુસલ્માન મોમિન ઔર મુહાજિર કી તા'રીફ	190
ના કાબિલે બરદાશ્ત ખારિશ	190
તક્લીફ દૂર કરને કા સવાબ	191
લડના હૈ તો નફ્સ કે સાથ લડો !	191
આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુસ્કુરા રહે થે !	191
જાદૂગર કા જાદૂ નાકામ	192
અલામાતે શબે કદ્ર	192
શબે કદ્ર કી પોશીદગી કી હિક્મત	193
સમુન્દર કા પાની મીઠા લગા (હિકાયત)	193
હમેં અલામાત ક્યૂં નઝર નહીં આતીં ?	193
તાક રાતોં મેં ઢૂંડો	194
આખિરી સાત રાતોં મેં તલાશ કરો	194
લય-લતુલ કદ્ર પોશીદા ક્યૂં ?	194
હિક્મતોં કે મ-દની ફૂલ	195
સાલ મેં કોઈ સી ભી રાત શબે કદ્ર હો સકતી હૈ	196
રહમતે કૌનૈન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મઅ શૈખૈન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا જલ્વા ગરી	196
ઈમામે આ'ઝમ, ઈમામે શાફેઈ ઔર સાહિબૈન કે અક્વાલ	198
શબે કદ્ર બદલતી રહતી હૈ	198

www.dawateislami.net

શૈખ અબુલ હસન શાઝિલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَلِی
ઔર શબે કદ્ર 199
સત્તાઈસવીં રાત શબે કદ્ર 199
ગોયા શબે કદ્ર હાસિલ કર લી 200
શબે કદ્ર કી દુઆ 200
શબે કદ્ર કે નવાફિલ 201

અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન 208

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત 208
“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” પઢના જાઈઝ હૈ 208
“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” કે
મુ-તઅલ્લિક 12 નિય્યતેં 208
આમદે ર-મઝાન પર મુબારક બાદ દેના
સુન્નત સે સાબિત હૈ 210
દિલ ગમે ર-મઝાન મેં ડૂબને લગતા હૈ 211
આંખોં સે આંસૂ જારી હો જાતે હૈં 212
ક્યા મેરી ઝિન્દગી કા ભરોસા 213
પહલે કે લોગોં કી દુઆ મેં 213
સારા સાલ યાદે ર-મઝાન હોતી ! 213
ઈદ કી ચાંદરાત આશિકાને ર-મઝાન કે જઝબાત 214
ગમે ર-મઝાન કી તરગીબ 214
માહે ર-મઝાન કી જુદાઈ મેં ક્યૂં ન રોયા જાએ ! 215
જુમુઅતુલ વદાઅ કે બયાન મેં
જાન દે દી (હિકાયત) 215
માહે ર-મઝાન કી આખિરી રાત
ખૌફે ખુદા સે વફાત (હિકાયત) 218
“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” કા
શર-ઈ સુબૂત ક્યા હૈ ? 220
અસ્લ અશ્યા મેં ઈબાહત હૈ 221
દીન મેં નએ અચ્છે તરીકે નિકાલને કી
હદીસ મેં ઈજાઝત હૈ 221
“અલ વદાઅ” સુનને સે
તૌબા વ નેકી કા જઝબા મિલતા હૈ 222
સદરુલ અફાઝિલ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ફતવે સે
હાસિલ હોને વાલે 9 મ-દની ફૂલ 224
ખુ-તબે ઈલ્મી મેં અલ વદાઈ અશ્આર 225
અફસોસ તૂ રુખ્સત હુવા
માહે મુબારક અલ વદાઅ 226
ખુત્બે કા એક અહમ મસ્અલા 227
“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” કી મ-દની બહાર 227

ફૈઝાને એ’તિકાફ 230

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત 230
એ’તિકાફ પુરાની ઈબાદત હૈ 231
મસ્જિદોં કો સાફ રખને કા હુક્મ હૈ 231
દસ દિન કા એ’તિકાફ 231
આશિકોં કી ધુન 232
ઊંટની કે સાથ ફેરે લગાને કી હિક્મત 232
મો’તકિફ કા મક્સૂદે અસ્લી
ઈન્તિઝારે નમાઝે બા જમાઅત 232
એક દિન કે એ’તિકાફ કી ફઝીલત 233
સાબિકા ગુનાહોં કી બખ્શિશ 233
આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી જાએ એ’તિકાફ 233
સારે મહીને કા એ’તિકાફ 234
તુર્કી ખૈમે મેં એ’તિકાફ 234
એ’તિકાફ કા મક્સદે અઝીમ 235
ઝમીન પર બિલા હાઈલ સજ્દા કરના મુસ્તહબ હૈ 235
દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم 236
દો હજ ઔર દો ઉમ્રોં કા સવાબ 236
બિગૈર કિયે નેકિયોં કા સવાબ 236
રોઝાના હજ કા સવાબ 236
એ’તિકાફ કી તા’રીફ 236
એ’તિકાફ કે લફ્ઝી મા’ના 237
અબ તો ગની કે દર પર બિસ્તર જમા દિયે હૈં 237
એ’તિકાફ કી કિસ્મેં 237
એ’તિકાફે વાજિબ 237

એ'તિકાફે સુન્નત	238
એ'તિકાફ કી નિય્યત ઈસ તરહ કીજિયે	238
એ'તિકાફે નફ્લ	238
મસ્જિદ મેં ખાના પીના	239
ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી 41 નિય્યતેં	239
એ'તિકાફ કિસ મસ્જિદ મેં કરે ?	242
મો'તકિફ ઔર એહતિરામે મસ્જિદ	243
અલ્લાહ ઉન પર કરમ ન કરેગા	243
અલ્લાહ તેરી ગુમશુદા ચીઝ ન મિલાએ	243
તો તુમ્હેં સઝા દેતા	243
મુબાહ કલામ નેકિયોં કો ખા જાતા હૈ	244
40 સાલ કે આ'માલ બરબાદ ફરમા દે	244
મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા લાતા હૈ	244
કબ્ર મેં અંધેરા	244
મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી કા એ'તિકાફ	245
મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી ને બા'દે વફાત ભી મ-દની કાફિલે કી દા'વત દી	246
મસ્જિદ કે મુ-તઅલ્લિક 19 મ-દની ફૂલ	247
મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે !	250
મસ્જિદ મેં બલ્ગમ દેખ કર સરકાર કી ના ગવારી	250
ફારૂકે આ'ઝમ ઔર મસ્જિદ મેં ખુશ્બૂ	251
મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે !	251
એર ફ્રેશ્નર સે કેન્સર હો સકતા હૈ	251
મુંહ મેં બદબૂ હો તો મસ્જિદ મેં જાના હરામ હૈ	251
મુંહ મેં બદબૂ હો તો નમાઝ મકરૂહ હોતી હૈ	252
બદબૂદાર મરહમ લગા કર મસ્જિદ મેં આને કી મુમા-ન-અત	253
કચ્ચી પિયાઝ ખાને સે ભી મુંહ બદબૂદાર હો જાતા હૈ	253
મસ્જિદ મેં કચ્ચા ગોશ્ત ન લે જાએં	253
કચ્ચી પિયાઝ વાલે કચૂમર ઔર રાઈતે સે મોહતાત રહિયે	254
મજમઅ મેં અગરબત્તી સુલગાના	254
બદબૂદાર મુંહ લે કર મુસલ્માનોં કે મજમઅ મેં જાને કી મુમા-ન-અત	254
નમાઝ કે અવકાત મેં કચ્ચી પિયાઝ ખાના કૈસા ?	254
કચ્ચી પિયાઝ ખાતે વક્ત بسم اللہ પઢના મકરૂહ હૈ	255
મુંહ કી બદબૂ મા'લૂમ કરને કા તરીકા	256
મુંહ કી બદબૂ કા ઈલાજ	256
મુંહ કી બદબૂ કા મ-દની ઈલાજ	257
ઈસ્તિન્જા ખાને મસ્જિદ સે કિતની દૂર હોને ચાહિએં ?	258
અપને લિબાસ વગૈરા પર ગૌર કરને કી આદત બનાઈયે	259
મસ્જિદ મેં બચ્ચે કો લાને કી મુમા-ન-અત	260
ગોશ્ત મછલી બેચને વાલે	260
સોને સે મુંહ મેં બદબૂ હો જાતી હૈ	261
પસીને કી બદબૂ વાલે કપડે	261
મુંહ કી સફાઈ કા તરીકા	261
દાઢી કો બદબૂ સે બચાઈયે	262
ખુશ્બૂદાર તેલ બનાને કા આસાન તરીકા	262
હો સકે તો રોઝ નહાઈયે	262
ઈમામા વગૈરા કો બદબૂ સે બચાને કા તરીકા	262
ઈમામા કૈસા હોના ચાહિયે	263
ખુશ્બૂ લગાને કી નિય્યતેં ઔર મવાકેઅ	263
ફિનાએ મસ્જિદ ઔર મો'તકિફ	266
મો'તકિફ ફિનાએ મસ્જિદ મેં જા સકતા હૈ	266
આ'લા હઝરત رحمۃ اللہ تعالٰی علیہ કા ફતવા	267
મસ્જિદ કી છત પર ચઢના	267
મો'તકિફ કે મસ્જિદ સે બાહર નિકલને કી સૂરતેં	268
(1) હાજતે શર-ઈ	268
હાજતે શર-ઈ કે મુ-તઅલ્લિક 3 મ-દની ફૂલ	268
(2) હાજતે તબ્ઈ	269
હાજતે તબ્ઈ કે મુ-તઅલ્લિક 4 પૈરે	269
એ'તિકાફ તોડને વાલી ચીઝોં કા બયાન	269

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ તોડને વાલી ચીઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 12 મ-દની ફૂલ	210
મેરી કમર કા દર્દ ચલા ગયા	271
ચુપ કા રોઝા	272
હાજત રવાઈ ઔર એક દિન કે એ'તિકાફ કી ફઝીલત	273
મુસલ્માન કો ખુશ કરને કી ફઝીલત	274
એ'તિકાફ મેં જાઇઝ કામોં કી ઈજાઝત પર મુશ્તમિલ 8 મ-દની ફૂલ	275
એ'તિકાફ કઝા કરને કા તરીકા	276
એ'તિકાફ કા ફિદયા	276
એ'તિકાફ તોડને કી તૌબા	276
મશ્હૂર બેન્ડ પાર્ટી કે માલિક કી તૌબા	276
મો'તકિફીન કે લિયે ઝરૂરત કી અશ્યા	277
એ'તિકાફ કે 30 મ-દની ફૂલ	278
આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને મુઝે ક્યા સે ક્યા બના દિયા !	283
અપની ચીઝેં સંભાલને કા તરીકા	284
એ'તિકાફ મેં બીમાર પડ જાને કે અસ્બાબ	284
ખાને કી એહતિયાત કા ફાએદા	285
મુઝે મુસલ્માનોં કી સિહ્હત અઝીઝ હૈ	286
ઝાલિમોં કે લિયે દરાઝિયે ઉમ્ર કી દુઆ કરના કૈસા ?	286
મુસલ્માનોં કી ભલાઈ ચાહના કારે સવાબ હૈ	287
કબાબ સમોસે ખાને વાલે મુ-તવજ્જેહ હોં	287
તલી હુઈ ચીઝોં સે હોને વાલી 19 બીમારિયોં કી નિશાન દેહી	288
ખતરનાક ઝહ્ર કા તોડ	289
તલી હુઈ ચીઝોં કા નુક્સાન કમ કરને કા તરીકા	289
બચા હુવા તેલ દોબારા ઈસ્તિ'માલ કરને કા તરીકા	289
ફન્ને તિબ યકીની નહીં	290
ફેશન પરસ્ત "મુબલ્લિગે સુન્નત" બન ગએ	290
ઈસ્લામી બહનોં કા એ'તિકાફ	290
ઈસ્લામી બહનેં ભી એ'તિકાફ કરેં	291
ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે 13 મ-દની ફૂલ	291
ઈસ્લામી બહન કે લિયે એ'તિકાફ કઝા કરને કા તરીકા	293
7 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم	294
નિશાનિયોં કે નમૂને	295
ફૈઝાને ઈદુલ ફિત્ર	298
મૌલા અલી كَرَّمَ اللہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم ને ખાલી હથેલી પર દમ કિયા ઔર......	298
દિલ ઝિન્દા રહેગા	299
જન્નત વાજિબ હો જાતી હૈ	299
મુઆફી કા એ'લાને આમ	299
કોઈ સાઇલ માયૂસ નહીં જાતા	300
શૈતાન કી બદ હવાસી	300
ક્યા શૈતાન કામ્યાબ હૈ ?	301
ઈસરાફ કી ગ્યારહ તા'રીફાત	302
ઈસરાફ કી વાઝેહ તર તા'રીફ ગૈરે હક મેં માલ ખર્ચ કરના	302
તબ્ઝીર ઔર ઈસરાફ મેં ફર્ક	303
ઈન્સાન વ હૈવાન કા ફર્ક	303
ઝિન્દગી કા મક્સદ ક્યા હૈ ?	304
ઘર હી પર વિલાદત હો ગઈ	304
હિફાઝતે હમ્લ કે 2 રૂહાની ઈલાજ	305
ઈદ યા વઈદ	305
ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللہُ تَعَالٰی ભી તો ઈદ મનાતે રહે હૈં	305
ઈદ કા અનોખા ખાના	306
રૂહ કો ભી સજાઈયે	307
નજાસત પર ચાંદી કા વરક	307
ઈદ કિસ કે લિયે હૈ ?	308
સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી ઈદ	308

હમારી ખુશ ફહમી	308	નફ્લી રોઝોં કે ફઝાઇલ પર	
શહઝાદે કી ઈદ	309	13 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهِ وَسَلَّم	329
શહઝાદિયોં કી ઈદ	310	(1) જન્નત કા અનોખા દરખ્ત	329
વાલિદે મર્હૂમ પર કરમ	310	(2) 40 સાલ કા ફાસિલા દોઝખ સે દૂરી	329
હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْأَكْرَم કી ઈદ	311	(3) દોઝખ સે 50 સાલ કી મસાફત તક દૂરી	329
એક વલી કી ઈદ	312	(4) ઝમીન ભર સોને સે ભી ઝિયાદા સવાબ	329
કરામત કા એક શો'બા	313	(5) જહન્નમ સે બહુત ઝિયાદા દૂરી	329
એક સખી કી ઈદ	313	(6) કવ્વા બચપન તા બુઢાપા ઉડતા રહે	
સલામ ઉસ પર કે જિસ ને		યહાં તક કે......	330
બે કસોં કી દસ્ત-ગીરી કી	314	(7) રોઝે જૈસા કોઈ અમલ નહીં	330
કુવ્વતે સમાઅત બહાલ હો ગઈ	314	(8) રોઝા રખો તન્દુરુસ્ત હો જાઓગે	330
સ-દ-કએ ફિત્ર	315	(9) મહશર મેં રોઝાદારોં કે મઝે	330
સ-દ-કએ ફિત્ર વાજિબ હૈ	315	(10)......તો વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા	330
સ-દ-કએ ફિત્ર લગ્વ બાતોં કા કફ્ફારા હૈ	315	(11) જબ તક રોઝેદાર કે સામને	
રોઝા મુઅલ્લક રહતા હૈ	315	ખાના ખાયા જાતા હૈ	331
ફિત્રે કે 16 મ-દની ફૂલ	316	(12) હડ્ડિયાં તસ્બીહ કરતી હૈં	331
સ-દ-કએ ફિત્ર કી મિકદાર	318	(13) રોઝે મેં મરને કી ફઝીલત	331
કબ્ર મેં એક હઝાર અન્વાર દાખિલ હોં	319	નેક કામ કે દૌરાન મરને કી સઆદત	331
નમાઝે ઈદ સે કબ્લ કી એક સુન્નત	319	કાલૂ ચાચા કી ઈમાન અફરોઝ વફાત	332
નમાઝે ઈદ કા તરીકા (હ-નફી)	320	સખ્ત ગરમી મેં રોઝે કી ફઝીલત (હિકાયત)	333
ઈદ કી અધૂરી જમાઅત મિલી તો....?	320	કિયામત મેં રોઝાદાર ખાએંગે	334
ઈદ કી જમાઅત ન મિલી તો ક્યા કરે ?	321	આશૂરા કે રોઝે કે ફઝાઇલ	334
ઈદ કે ખુત્બે કે અહકામ	321	આશૂરા કો વાકેઅ હોને વાલે 9 અહમ વાકિઆત	334
ઈદ કે 20 મ-દની ફૂલ	321	મુહર્રમુલ હરામ ઔર આશૂરા કે રોઝોં કે 6 ફઝાઇલ	335
બકર ઈદ કા એક મુસ્તહબ	323	યૌમે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام	335
મૈં ઈદ કી નમાઝ ભી નહીં પઢતા થા	323	ઈદે મીલાદુન્નબી ઔર દા'વતે ઈસ્લામી	336
મુઝ ગુનહગાર પર ભી કરમ કે છીંટે પડે	324	આશૂરા કા રોઝા	337
નફ્લ રોઝોં કે ફઝાઇલ	327	યહૂદિય્યોં કી મુખા-લફત કરો	337
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	327	સારા સાલ ઘર મેં બ-ર-કત	337
નફ્લ રોઝોં કે દીની વ દુન્યવી ફવાઇદ	327	ર-જબુલ મુરજ્જબ કે રોઝે	337
રોઝાદારોં કે લિયે બખ્શિશ કી બિશારત	327	હુરમત વાલે ચાર મહીનોં કે નામ	338

www.dawateislami.net

રજબ કે એહતિરામ કી બ-ર-કત કી હિકાયત	339
અલ્લાહ કા મહીના	339
રજબ મેં પરેશાની દૂર કરને કી ફઝીલત	340
દો સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ	340
રજબ કે મુખ્તલિફ નામ ઔર મઆની	340
રજબ કે તીન હુરૂફ કી ભી ક્યા બાત હૈ !	340
ઈબાદત કા બીજ બોને કા મહીના	341
જો સારી ઝિન્દગી ન સીખ સકા વોહ દસ દિન મેં સીખ લિયા	341
પાંચ બા બ-ર-કત રાતેં	342
જન્નત મેં લે જાને વાલી પાંચ રાતેં	342
પહલા રોઝા તીન સાલ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારા	343
જન્નતી મહલ	343
એક જન્નતી નહ્ર કા નામ રજબ હૈ	343
એક રોઝે કી ફઝીલત	343
કશ્તિયે નૂહ મેં રજબ કે રોઝે કી બહાર	344
સો સાલ કે રોઝોં કા સવાબ	344
27વીં શબ કે 12 નવાફિલ કી ફઝીલત	344
60 મહીનોં કે રોઝોં કા સવાબ	345
...... તો ગોયા સો સાલ કે રોઝે રખે	345
દા'વતે ઈસ્લામી ઔર જશ્ને મે'રાજુન્નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	345
કફન કી વાપસી	346
લાડ પ્યાર ને ઢીટ બના દિયા થા	347
સોહબત કે મુ-તઅલ્લિક તીન રિવાયાત	348
બુરી સોહબત કી મુમા-ન-અત	348
શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કે રોઝે	350
આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા મહીના	350
શા'બાન કે પાંચ હુરૂફ કી બહારેં	350
સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કા જઝબા	350
મૌજૂદા મુસલ્માનોં કા જઝબા	351
તા'ઝીમે ર-મઝાન કે લિયે શા'બાન કે રોઝે	351
આકા શા'બાન કે અક્સર રોઝે રખતે થે	352
હદીસે પાક કી શર્હ	352
મરને વાલોં કી ફેહરિસ બનાને કા મહીના	352
નફ્લ રોઝોં કા પસન્દીદા મહીના	353
લોગ ઈસ સે ગાફિલ હૈં	353
તાકત કે મુતાબિક અમલ કીજિયે	353
દા'વતે ઈસ્લામી મેં રોઝોં કી બહાર	353
પતંગ બાઝી કા શૌકીન	354
ર-મઝાન કે બા'દ કૌન સા મહીના અફઝલ હૈ ?	355
પન્દરહવીં શબ મેં તજલ્લી	355
અદાવત વાલે કી શામત	355
ઢેરોં ગુનાહગારોં કી મગ્ફિરત હોતી હૈ મગર......	355
હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ عَلَيْهِ السَّلَام ઔર શબે બરાઅત	356
મહરૂમ લોગ	357
ઈમામે અહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા પયામ તમામ મુસલ્માનોં કે નામ	358
શબે બરાઅત કી તા'ઝીમ	359
ભલાઈયોં વાલી ચાર રાતેં	359
દૂલ્હા કા નામ મુર્દોં કી ફેહરિસ મેં !	360
મકાન બનાને વાલા મુર્દોં કી ફેહરિસ મેં	360
સાલ ભર કે મુઆ-મલાત કી તક્સીમ	360
નાઝુક ફૈસલે	361
ફાએદે કી બાત	362
મગરિબ કે બા'દ છ 6 નવાફિલ	362
દુઆએ નિસ્ફે શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ	363
સગે મદીના عُفِىَ عَنْهُ કી મ-દની ઈલ્તિજાએં	364
સાલ ભર જાદૂ સે હિફાઝત	365
શબે બરાઅત ઔર કબ્રોં કી ઝિયારત	365
કબ્ર પર મોમબત્તિયાં જલાના	365
સબ્ઝ પરચા	366

www.dawateislami.net

આતશ બાઝી કા મૂજિદ કૌન ?	366
શબે બરાઅત કી મુરવ્વજા આતશ બાઝી હરામ હૈ	367
આતશ બાઝી કી જાઇઝ સૂરતેં	367
આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજા રખા થા	368
શશ ઈદ કે રોઝોં કે ફઝાઇલ પર મુશ્તમિલ તીન ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	370
નૌ મૌલૂદ કી તરહ ગુનાહોં સે પાક	370
ગોયા ઉમ્ર ભર કા રોઝા રખા	370
સાલ ભર રોઝે રખે	371
શશ ઈદ કે રોઝે કબ રખે જાએં ?	371
ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે ઇબ્તિદાઈ દસ દિન કે ફઝાઇલ	371
અશરએ ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે ફઝાઇલ કે મુ-તઅલ્લિક 4 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	371
અય્યામે બીઝ કે રોઝે	372
અય્યામે બીઝ કે રોઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 3 રિવાયાત	372
અય્યામે બીઝ કે રોઝોં કે બારે મેં 5 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	373
મરને કી દુઆએં માંગતે થે	373
પીર શરીફ ઔર જુમ્આરાત કે રોઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 5 રિવાયાત	374
બુધ ઔર જુમ્આરાત કે રોઝોં કે 3 ફઝાઇલ	376
બુધ, જુમ્આરાત ઔર જુમુઆ કે રોઝોં કે ફઝાઇલ પર મુશ્તમિલ 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	377
જુમુઆ કે રોઝે કે મુ-તઅલ્લિક 4 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	377
તન્હા જુમુઆ કા રોઝા રખને કી મુમા-ન-અત પર 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	379
રોઝએ જુમુઆ કે મુ-તઅલ્લિક એક ફતવા	380
હફ્તા ઔર ઈતવાર કે રોઝે	380
રોઝએ નફ્લ કે 13 મ-દની ફૂલ	381
હમેશા રોઝા રખના	383
શર્હે હદીસ	383
રોઝાદારોં કી 12 હિકાયાત	385
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	385
(1) હજ્જાજ બિન યૂસુફ ઔર રોઝાદાર આ'રાબી	385
(2) સચ્ચા ચરવાહા	386
(3) નિરાલા કફ્ફારા	387
(4) સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا ને લાખ દિરહમ લુટા દિયે !	388
આશિકાને રસૂલ સે મુલાકાત કી બ-રકાત	388
(5) હૂર ને કૂઝા ગિરા દિયા	390
સખ્ત ગર્મિયોં મેં ભી પાની ગર્મ કર કે પીતે (હિકાયત)	391
(6) તીનોં મેં બડા સખી કૌન !	391
ઈસાર કી ફઝીલત	393
(7) રોઝાદાર કી કબ્ર કી ખુશ્બૂદાર મિટ્ટી	393
ઈમામ બુખારી કી કબ્ર કી મુશ્કબાર મિટ્ટી	393
સાહિબે દલાઇલુલ ખૈરાત કી કબ્ર સે અમ્બર કી ખુશ્બૂ આતી થી	394
(8) ર-મઝાન વ શશ ઈદ કે રોઝોં કી બ-ર-કત	394
(9) ર-મઝાન કા ચાંદ	395
જિગર કા કેન્સર ઠીક હો ગયા	396
(10) દો ગીબત કરને વાલિયોં કી હિકાયત	397
(11) મુસલ્સલ ચાલીસ સાલ તક રોઝે	398
સય્યિદુના દાવૂદ તાઈ કે નફ્સ કુશી કે વાકિઆત	398
અપની નેકિયોં કા એ'લાન	399
રિયાકારી કી તા'રીફ	400
હિફ્ઝ કી ખુશી મેં તકરીબ	400
હિફ્ઝ કરના આસાન હૈ મગર હાફિઝ રહના મુશ્કિલ હૈ	400
કુરઆન ભુલા દેને કા અઝાબ	401

3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم	401	(19) એ'તિકાફ કા ફૈઝ ઈંગ્લેન્ડ પહોંચા	426
ફરમાને ર-ઝવી	401	(20) મૈં છોડ કે ફૈઝાને મદીના નહીં જાતા	427
નેકી કે ઈઝહાર કી કબ ઈજાઝત હૈ ?	402	(21) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે	
(12) રોઝેદારોં કા મહલ્લા	403	ઘુટનોં કા દર્દ ચલા ગયા	428
ગોશ્ત કી ખુશ્બૂ સે હી ગુઝારા કર લિયા	403	(22) દાઢી સજી "સર સબ્ઝ" હો ગયા	429
નાદાન બચ્ચોં કી તરફ સે નેકી કી દા'વત	404	(23) અનબન ખત્મ હો ગઈ	429
મ-દની મુન્ની ને મેહંદી વાલે હાથ ક્યૂં દિખાએ ?	405	ઝિન્દગી કે આખિરી સાલ કે મુ-તઅલ્લિક	
મૈં નમાઝે જુમુઆ તક સે મહરૂમ થા	406	એક ઈબ્રત નાક રિવાયત	430
મો'તકિફીન કી 40 મ-દની બહારેં	408	(24) ઘર વાલે ઘર સે નિકાલ દેતે થે	431
દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત	408	(25) મસ્જિદ કા ખતીબ બના દિયા	433
(1) શિકારી ખુદ શિકાર હો ગયા !	409	(26) ઉમ્ર ગફલતોં મેં ગુઝર રહી થી	433
(2) મૈં ને કઈ બાર ખુદકુશી કી કોશિશ કી થી	410	(27) વોહ તહજ્જુદ ગુઝાર બન ગએ	434
(3) મૈં ને ઈદ કે ઈલાવા		(28) આકા અપના દીદાર કરા દીજિયે	435
કભી નમાઝ હી નહીં પઢી થી !	411	(29) ઉન કો હૈરત હૈ કે ડબ્બૂ સ્નૂકર	
(4) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે		કૈસે છોડ દિયા !	436
સારા ખાનદાન મુસલ્માન હો ગયા	412	(30) કૉમેડિયન મુબલ્લિગ બન ગયા	437
(5) મૈં પક્કા દુન્યાદાર થા	413	(31) હ-જરે અસ્વદ ચૂમ લિયા	438
(6) મુઝે ભી અપને જૈસા બના લીજિયે	414	(32) બુરી સોહબત મેં રહને કા ગુનાહ છૂટ ગયા	439
(7) મેરી આંખોં મેં આંસૂ આ ગએ !	416	(33) જઝબે કો મદીને કે 12 ચાંદ લગ ગએ	440
(8) આશિકાને રસૂલ કી શફકતોં ને લાજ રખ લી	416	(34) 70 સાલહ ઈસ્લામી ભાઈ કે તઅસ્સુરાત	441
(9) ગૈર ઈસ્લામી ન-ઝરિય્યાત રખને વાલોં કી તૌબા	417	ગૈરે અ-રબી મેં આયાતે કુરઆની લિખના જાઇઝ નહીં	442
(10) અબ ગરદન તો કટ સકતી હૈ મગર......	418	(35) ઘર મેં ભી મ-દની માહોલ બના લિયા	443
(11) મિરગી કા મરઝ દૂર હો ગયા	419	(36) મૈં ર-મઝાન કે રોઝે ભી કમ હી રખતા થા	444
(12) મૈં ક્લીન શૈવ થા	420	(37) રીઢ કી હડ્ડી કે દર્દ સે નજાત	446
(13) મેરી ફિલ્મી ગીત ગુનગુનાને કી આદત થી	420	(38) હેપ્પી ન્યૂ યર કા ચસ્કા	446
(14) મૉડર્ન નૌ જવાન તરક્કી કરતે કરતે......	421	હમેં હિજરી સિન કા લિહાઝ રખના ચાહિયે	447
(15) મૈં ને નશા કૈસે છોડા !	422	(39) આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કત	447
(16) યેહ એ'તિકાફ ક્યા હોતા હૈ !	423	(40) મિલાવટ વાલે મસાલે કા કારોબાર	
(17) વોહ ચોરિયાં ભી કર લિયા કરતે થે	424	બન્દ કર દિયા	449
(18) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે		દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે 22 મ-દની ફૂલ	451
		દર્સ દેને કા તરીકા	454
શહ્ર કે લિયે મ-દની મર્કઝ મિલ ગયા	425	મઆખિઝો મરાજેઅ	458

www.dawateislami.net

વક્તે સ-હરી કા હો ગયા જાગો

વક્ત સ-હરી કા હો ગયા જાગો
નૂર હર સમ્ત છા ગયા જાગો

ઉઠ્ઠો સ-હરી કી કર લો તય્યારી
રોઝા રખના હે આજ કા જાગો

માહે રમઝાં કે ફર્ઝ હૈં રોઝે
એક ભી તુમ ન છોડના જાગો

ઉઠ્ઠો ઉઠ્ઠો વુઝૂ ભી કર લો ઔર
તુમ તહજ્જુદ કરો અદા જાગો

ચુસ્કિયાં ગર્મ ચાય કી ભર લો
ખા લો હલકી સી કુછ ગિઝા જાગો

હોગી મક્બૂલ ફઝલે મૌલા સે
ખા કે સ-હરી કરો દુઆ જાગો

માહે રમઝાં કી બરકતેં લૂટો
લૂટ લો રહમતે ખુદા જાગો

ખા કે સ-હરી ઉઠો અદા કર લો
સુન્નતે શાહે અમ્બિયા જાગો

તુમ કો મૌલા મદીના દિખલાએ
ઔર હજ ભી કરો અદા જાગો

તુમ કો ર-મઝાં કે સદકે મૌલા દે
ઉલ્ફતો ઈશ્કે મુસ્તફા જાગો

તુમ કો ર-મઝાન કા મદીને મેં
દે શરફ રબ્બે મુસ્તફા જાગો

કૈસી પ્યારી ફઝા હૈ ર-મઝાં કી
દેખ લો કર કે આંખ વા જાગો

રહમતોં કી ઝાડી બરસતી હૈ
જલ્દ ઉઠ કર કે લો નહા જાગો

તુમ કો દીદારે મુસ્તફા હો જાએ
હૈ યેહ અત્તાર કી દુઆ જાગો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 668)

www.dawateislami.net

મરહબા સદ મરહબા ! ફિર આમદે ર-મઝાન હૈ

મરહબા સદ મરહબા ! ફિર આમદે ર-મઝાન હૈ
ખિલ ઉઠે મુરઝાએ દિલ તાઝા હુવા ઈમાન હૈ

યા ખુદા હમ આસિયોં પર યેહ બડા એહસાન હૈ
ઝિન્દગી મેં ફિર અતા હમ કો કિયા ર-મઝાન હૈ

તુઝ પે સદકે જાઊં ર-મઝાં ! તૂ અઝીમુશ્શાન હૈ
તુઝ મેં નાઝિલ હક તઆલા ને કિયા કુરઆન હૈ

અબ્રે રહમત છા ગયા હૈ ઔર સમાં હૈ નૂર નૂર
ફઝલે રબ સે મગ્ફિરત કા હો ગયા સામાન હૈ

હર ઘડી રહમત ભરી હૈ હર તરફ હૈં બ-ર-કતેં
માહે ર-મઝાં રહમતોં ઔર બ-ર-કતોં કી કાન હૈ

આ ગયા ર-મઝાં ઈબાદત પર કમર અબ બાંધ લો
ફૈઝ લે લો જલ્દ યેહ દિન તીસ[30] કા મેહમાન હૈ

આસિયોં કી મગ્ફિરત કા લે કર આયા હૈ પયામ
ઝૂમ જાઓ મુજરિમો ! ર-મઝાં મહે ગુફરાન[1] હૈ

ભાઈયો બહનો ! કરો સબ નેકિયોં પર નેકિયાં
પડ ગએ દોઝખ પે તાલે કૈદ મેં શૈતાન હૈ

ભાઈયો બહનો ! ગુનાહોં સે સભી તૌબા કરો
ખુલ્દ કે દર ખુલ ગએ હૈં દાખિલા આસાન હૈ

કમ હુવા ઝોરે ગુનહ ઔર મસ્જિદેં આબાદ હૈં
માહે ર-મઝાનુલ મુબારક કા યેહ સબ ફૈઝાન હૈ

રોઝાદારો ! ઝૂમ જાઓ ક્યૂંકે દીદારે ખુદા
ખુલ્દ મેં હોગા તુમ્હેં યેહ વા'દએ રહમાન હૈ

દો જહાં કી ને'મતેં મિલતી હૈં રોઝાદાર કો
જો નહીં રખતા હૈ રોઝા વોહ બડા નાદાન હૈ

યા ઈલાહી ! તૂ મદીને મેં કભી ર-મઝાં દિખા
મુદ્દતોં સે દિલ મેં યેહ અત્તાર કે અરમાન હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 705)

1 : મગ્ફિરત, બખ્શિશ, મગ્ફિરત કરના

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

ફઝાઈલે ર-મઝાનુ શરીફ

શૈતાન લાખ સુસ્તી દિલાએ મગર આપ હિમ્મત કર કે ફૈઝાને ર-મઝાન (હર સાલ શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ મેં) મુકમ્મલ પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **ઈસ કી બ-ર-કતેં ખુદ હી દેખ લેંગે.**

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને તકર્રુબ નિશાન હૈ : બેશક બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જો મુઝ પર સબ સે ઝિયાદા દુરૂદ ભેજે. (ترمذی ج۲ ص۲۷ حدیث ٤٨٤)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ કે કરોડહા કરોડ એહસાન કે ઉસ ને હમેં **માહે ર-મઝાન** જૈસી અઝીમુશ્શાન ને'મત સે સરફરાઝ ફરમાયા. માહે ર-મઝાન કે ફૈઝાન કે ક્યા કહને ! ઈસ કી તો હર ઘડી રહમત ભરી હૈ, **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં હર નેકી કા સવાબ 70 ગુના યા ઈસ સે ભી ઝિયાદા હૈ. (મિરઆત, જિ. 3, સ. 137) નફ્લ કા સવાબ ફર્ઝ કે બરાબર ઔર ફર્ઝ કા સવાબ 70 ગુના કર દિયા જાતા હૈ, અર્શ ઉઠાને વાલે ફિરિશ્તે રોઝાદારોં કી દુઆ પર આમીન કહતે હૈં ઔર ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે મુતાબિક : **"ર-મઝાન કે રોઝાદાર કે લિયે મછલિયાં ઈફતાર તક દુઆએ મગ્ફિરત કરતી રહતી હૈં."** (اَلتَّرغیب والتَّرھیب ج ۲ ص ٥٥ حدیث ٦)

ઈબાદત કા દરવાઝા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : "રોઝા ઈબાદત કા દરવાઝા હૈ." (اَلْجامِعُ الصَّغِیر ص١٤٦ حدیث ٢٤١٥)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (ترمذی)

નુઝૂલે કુરઆન : ઈસ માહે મુબારક કી એક ખુસૂસિય્યત યેહ ભી હૈ કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઈસ મેં કુરઆને પાક નાઝિલ ફરમાયા હૈ. ચુનાન્ચે પારહ 2 **સૂ-રતુલ બ-કરહ** આયત 185 મેં મુકદસ કુરઆન મેં ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને આલીશાન હૈ :

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِیْۤ اُنْزِلَ فِیْهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَیِّنٰتٍ مِّنَ الْهُدٰى وَ الْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْیَصُمْهُؕ وَ مَنْ كَانَ مَرِیْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَیَّامٍ اُخَرَؕ یُرِیْدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْیُسْرَ وَ لَا یُرِیْدُ بِكُمُ الْعُسْرَ٘ وَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ(۱۸۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ર-મઝાન કા મહીના, જિસ મેં કુરઆન ઉતરા, લોગોં કે લિયે હિદાયત ઔર રહનુમાઈ ઔર ફૈસલે કી રોશન બાતેં, તો તુમ મેં જો કોઈ યેહ મહીના પાએ ઝરૂર ઈસ કે રોઝે રખે ઔર જો બીમાર યા સફર મેં હો, તો ઉતને રોઝે ઔર દિનોં મેં. **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) તુમ પર આસાની ચાહતા હૈ ઔર તુમ પર દુશ્વારી નહીં ચાહતા ઔર ઈસ લિયે કે તુમ ગિનતી પૂરી કરો ઔર **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કી બડાઈ બોલો ઈસ પર કે ઉસ ને તુમ્હેં હિદાયત કી ઔર કહીં તુમ હક ગુઝાર હો.

મહીનોં કે નામ કી વજ્હ : ર-મઝાન, યેહ “રમ્ઝુન” સે બના જિસ કે મા’ના હૈં : “ગરમી સે જલના.” ક્યૂં કે જબ મહીનોં કે નામ કદીમ અ-રબોં કી ઝબાન સે નકલ કિયે ગએ તો ઉસ વક્ત જિસ કિસ્મ કા મૌસિમ થા ઉસ કે મુતાબિક મહીનોં કે નામ રખ દિયે ગએ ઈત્તિફાક સે ઉસ વક્ત ર-મઝાન સખ્ત ગર્મિયોં મેં આયા થા ઈસી લિયે યેહ નામ રખ દિયા ગયા. (اَلنِّهَايَة لِابْنِ الْاَثِير ج۲ ص ۲۴۰)

હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : બા’ઝ મુફસ્સિરીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِين ને ફરમાયા કે જબ મહીનોં કે નામ રખે ગએ તો જિસ મૌસિમ મેં જો મહીના થા ઉસી સે ઉસ કા નામ હુવા. જો મહીના ગરમી મેં થા ઉસે **ર-મઝાન** કહ દિયા ગયા ઔર જો મૌસિમે બહાર મેં થા ઉસે **રબીઉલ અવ્વલ** ઔર જો સર્દી મેં થા જબ પાની જમ રહા થા ઉસે **જુમાદલ ઊલા** કહા ગયા.

(તફસીરે નઈમી, જિ. 2, સ. 205)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

સુર્ખ યાકૂત કા ઘર : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ : મક્કી મ-દની સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : “જબ માહે ર-મઝાન કી પહલી રાત આતી હૈ તો આસ્માનોં કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર આખિરી રાત તક બન્દ નહીં હોતે. જો કોઈ બન્દા ઈસ માહે મુબારક કી કિસી ભી રાત મેં નમાઝ પઢતા હૈ તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે હર સજ્દે કે ઈવઝ (યા’ની બદલે મેં) ઉસ કે લિયે પન્દરહ સો નેકિયાં લિખતા હૈ ઔર ઉસ કે લિયે જન્નત મેં **સુર્ખ યાકૂત કા ઘર** બનાતા હૈ. પસ જો કોઈ માહે ર-મઝાન કા **પહલા રોઝા** રખતા હૈ તો ઉસ કે સાબિકા ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં, ઔર ઉસ કે લિયે સુબ્હ સે શામ તક **70 હઝાર ફિરિશ્તે** દુઆએ મગ્ફિરત કરતે રહતે હૈં. રાત ઔર દિન મેં જબ ભી વોહ **સજ્દા** કરતા હૈ ઉસ કે હર સજ્દે કે બદલે ઉસે (જન્નત મેં) એક એક ઐસા દરખ્ત અતા કિયા જાતા હૈ કે ઉસ કે સાએ મેં (ઘોડે) સુવાર **પાંચ સો બરસ** તક ચલતા રહે.” (شُعَبُ الایمان ج۳ ص ۳۱۴ حدیث ۳۶۳۵ مُلَخَّصاً)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

નાબીના ભાન્જી બીના હો ગઈ (મ-દની બહાર) : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **“દા’વતે ઈસ્લામી”** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત હાસિલ હોને કી સૂરત મેં **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કી બ-ર-કતેં લૂટને કા બહુત ઝેહ્ન બનતા હૈ વરના બુરી સોહબતોં મેં રહ કર ઈસ મુબારક મહીને મેં ભી અક્સર લોગ ગુનાહોં મેં પડે રહતે હૈં. આઈયે ! ગુનાહોં કી દલદલ મેં ધંસે હુએ એક **ફનકાર** કી “મ-દની બહાર” સુનિયે જિસે દા’વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** ને રહમતે ઈલાહી સે મ-દની રંગ ચઢા દિયા ઔર ઉસ કી નાબીના ભાન્જી કો બીના બના દિયા ! ચુનાન્ચે ઓરંગી ટાઉન (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ **ફનકાર** થે, મ્યૂઝીકલ પ્રોગ્રામ્ઝ ઔર ફન્કશન્ઝ કે અન્દર ઝિન્દગી કે અનમોલ અવકાત બરબાદ હુએ જા રહે થે, કલ્બો દિમાગ પર ગફ્લત કે કુછ ઐસે પર્દે પડે થે કે ન નમાઝ કી તૌફીક થી ન ગુનાહોં કા એહસાસ. સહરાએ મદીના બાબુલ

www.dawateislami.net

મદીના કરાચી મેં બાબુલ ઈસ્લામ સત્હ પર હોને વાલે **તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** (1424 સિ.હિ. 2003 સિ.ઈ.) મેં હાઝિરી કે લિયે એક ઝિમ્મેદાર ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે તરગીબ દિલાઈ. ઝહે નસીબ ! ઉન્હેં ઉસ મેં શિર્કત કી સઆદત મિલ ગઈ. તીન રોઝા ઈજતિમાઅ કે ઈખ્તિતામ પર **રિક્કત અંગેઝ દુઆ** મેં ઉન્હેં અપને ગુનાહોં પર બહુત ઝિયાદા નદામત હુઈ, વોહ અપને જઝબાત પર કાબૂ ન પા સકે ઔર ફૂટ ફૂટ કર રોને લગે, બસ રોને ને કામ દિખા દિયા ! اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની માહોલ મિલ ગયા ઔર ઉન્હોં ને રક્સો સુરૂદ કી મહફિલોં સે **તૌબા** કર લી ઔર **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કો અપના મા'મૂલ બના લિયા. બ તારીખ 25 દિસમ્બર 2004 સિ.ઈ. **મ-દની કાફિલે** મેં સફર પર રવાનગી કે વક્ત ઉન્હેં છોટી બહન કા ફોન આયા, ઉન્હોં ને ભર્રાઈ હુઈ આવાઝ મેં અપને યહાં હોને વાલી **નાબીના બચ્ચી** કી વિલાદત કી ખબર સુનાઈ ઔર સાથ હી કહા : ડૉક્ટરોં ને કહ દિયા હૈ કે ઈસ કી આંખેં રોશન નહીં હો સકતીં. ઈતના કહને કે બા'દ બન્દ ટૂટા ઔર છોટી બહન સદમે સે બિલક બિલક કર રોને લગી. ઉન ઈસ્લામી ભાઈ ને યેહ કહ કર ઢારસ બંધાઈ કે اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** મેં દુઆ કરૂંગા. ઉન્હોં ને મ-દની કાફિલે મેં ખુદ ભી દુઆએં કીં ઔર મ-દની કાફિલે વાલે **આશિકાને રસૂલ** સે ભી દુઆએં કરવાઈં. જબ મ-દની કાફિલે સે પલટે તો દૂસરે હી દિન છોટી બહન ને ફોન પર ખુશી ખુશી યેહ ખબરે ફરહત અસર સુનાઈ કે اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મેરી નાબીના બેટી મહક કી આંખેં રોશન હો ગઈ હૈં ઔર ડૉક્ટર્ઝ તઅજ્જુબ કર રહે હૈં કે યેહ કૈસે હો ગયા ! ક્યૂં કે હમારી ડૉક્ટરી મેં ઈસ કા કોઈ ઈલાજ હી નહીં થા !** اَلْحَمْدُلِلّٰه ઉન્હેં બાબુલ મદીના કરાચી મેં અલાકાઈ મુશા-વરત કે એક રુક્ન કી હૈસિય્યત સે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કે લિયે કોશિશેં કરને કી સઆદતેં ભી હાસિલ હુઈ.

આફતોં સે ન ડર, રખ કરમ પર નઝર
રોશન આંખેં મિલેં, કાફિલે મેં ચલો

આપ કો ચારાગર, ને ગો માયૂસ કર
ભી દિયા મત ડરેં, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની માહોલ કિતના પ્યારા પ્યારા હે. ઈસ કે દામન મેં આ કર મુઆ-શરે કે ન જાને કિતને હી બિગડે હુએ અફરાદ બા કિરદાર બન કર સુન્નતોં ભરી બા ઈઝ્ઝત ઝિન્દગી ગુઝારને લગે નીઝ મ-દની કાફિલોં કી મ-દની બહારેં ભી આપ કે સામને હૈં. જિસ તરહ મ-દની કાફિલોં મેં સફર કી બ-ર-કત સે બા'ઝોં કી દુન્યવી મુસીબત રુખ્સત હો જાતી હે, اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસી તરહ તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, સરાપા રહમત, શફીએ ઉમ્મત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શફાઅત સે આખિરત કી મશક્કત ભી રાહત મેં ઢલ જાએગી.

ટૂટ જાએંગે ગુનહગારોં કે ફૌરન કૈદો બન્દ
હશ્ર કો ખુલ જાએગી તાકત રસૂલુલ્લાહ કી

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 153)

પાંચ ખુસૂસી કરમ : હઝરતે સય્યિદુના જાબિર બિન **અબ્દુલ્લાહ** رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હે કે રહમતે આ-લમિય્યાન, સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઝીશાન હે : "મેરી ઉમ્મત કો માહે ર-મઝાન મેં **પાંચ ચીઝેં** એૈસી અતા કી ગઈ જો મુઝ સે પહલે કિસી નબી કો ન મિલીં : ﴾1﴿ જબ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી પહલી રાત હોતી હે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈન કી તરફ રહમત કી નઝર ફરમાતા હે ઔર જિસ કી તરફ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ નઝરે રહમત ફરમાએ ઉસે કભી ભી અઝાબ ન દેગા ﴾2﴿ શામ કે વક્ત ઈન કે મુંહ કી બૂ (જો ભૂક કી વજહ સે હોતી હે) **અલ્લાહ તઆલા** કે નઝદીક મુશ્ક કી ખુશ્બૂ સે ભી બેહતર હે ﴾3﴿ ફિરિશ્તે હર રાત ઔર દિન ઈન કે લિયે મગ્ફિરત કી દુઆએં કરતે રહતે હૈં ﴾4﴿ **અલ્લાહ તઆલા** જન્નત કો હુક્મ ફરમાતા હે : "મેરે (નેક) બન્દોં કે લિયે મુઝય્યન (યા'ની આરાસ્તા) હો જા અન્કરીબ વોહ દુન્યા કી મશક્કત સે મેરે ઘર ઔર કરમ મેં રાહત પાએંગે" ﴾5﴿ જબ માહે ર-મઝાન કી આખિરી રાત આતી હે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સબ કી મગ્ફિરત ફરમા દેતા હે. કૌમ મેં સે એક શખ્સ ને ખડે હો કર અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ક્યા વોહ **લય-લતુલ કદ્ર** હે ?" ઈર્શાદ ફરમાયા : નહીં, ક્યા તુમ નહીં દેખતે કે મઝદૂર જબ અપને કામોં સે ફારિગ હો જાતે હૈં તો ઉન્હેં ઉજરત દી જાતી હે."

(شُعَبُ الایمان ج۳ص۳۰۳حدیث۳۶۰۳)

www.dawateislami.net

સગીરા ગુનાહોં કા કફ્ફારા : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ : હુઝૂરે પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને પુર સુરૂર હૈ : “પાંચોં નમાઝેં ઔર જુમુઆ અગલે જુમુઆ તક ઔર માહે ર-મઝાન અગલે માહે ર-મઝાન તક ગુનાહોં કા કફ્ફારા હૈં જબ તક કે કબીરા ગુનાહોં સે બચા જાએ.”

(مسلم ص١٤٤حديث٢٣٣)

કાશ ! પૂરા સાલ ર-મઝાન હી હો ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમારે પ્યારે પ્યારે આકા, મક્કે મદીને વાલે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : “અગર બન્દોં કો મા’લૂમ હોતા કે ર-મઝાન ક્યા હૈ તો મેરી ઉમ્મત તમન્ના કરતી કે કાશ ! પૂરા સાલ ર-મઝાન હી હો.”

(ابنِ خُزَیمه ج٣ص١٩٠حديث١٨٨٦)

આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા બયાને જન્નત નિશાન : હઝરતે સય્યિદુના સલમાન ફારસી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે “મહબૂબે રહમાન, સરવરે ઝીશાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, મક્કી મ-દની સુલ્તાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને માહે શા’બાન કે આખિરી દિન બયાન ફરમાયા : “એ લોગો ! તુમ્હારે પાસ અ-ઝમત વાલા બ-ર-કત વાલા મહીના આયા, વોહ મહીના જિસ મેં એક રાત (ઐસી ભી હૈ જો) હઝાર મહીનોં સે બેહતર હૈ, ઈસ (માહે મુબારક) કે રોઝે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ફર્ઝ કિયે ઔર ઈસ કી રાત મેં કિયામ[1] તતવ્વોઅ (યા’ની સુન્નત) હૈ, જો ઈસ મેં નેકી કા કામ કરે તો ઐસા હૈ જૈસે ઔર કિસી મહીને મેં ફર્ઝ અદા કિયા ઔર ઈસ મેં જિસ ને ફર્ઝ અદા કિયા તો ઐસા હૈ જૈસે ઔર દિનોં મેં 70 ફર્ઝ અદા કિયે. યેહ મહીના **સબ્ર** કા હૈ ઔર **સબ્ર** કા સવાબ જન્નત હૈ ઔર યેહ મહીના મુઆસાત (યા’ની ગમ ખ્વારી ઔર ભલાઈ) કા હૈ ઔર ઈસ મહીને મેં મોમિન કા **રિઝ્ક** બઢાયા જાતા હૈ. જો ઈસ મેં રોઝાદાર કો **ઈફ્તાર** કરાએ ઉસ કે ગુનાહોં કે લિયે **મગ્ફિરત** હૈ ઔર ઉસ કી ગરદન આગ સે આઝાદ કર દી જાએગી ઔર ઈસ ઈફ્તાર કરાને વાલે કો વૈસા હી સવાબ મિલેગા જૈસા રોઝા રખને વાલે કો મિલેગા, બિગૈર ઈસ કે, કે ઉસ કે અજ્ર મેં કુછ કમી હો.” હમ ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! હમ મેં સે હર શખ્સ વોહ

1 : યહાં કિયામ સે મુરાદ તરાવીહ હૈ.

www.dawateislami.net

ચીઝ નહીં પાતા જિસ સે રોઝા ઈફતાર કરવાએ. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "**અલ્લાહ તઆલા** યેહ સવાબ તો ઉસ શખ્સ કો દેગા જો એક ઘૂંટ દૂધ યા એક ખજૂર યા એક ઘૂંટ પાની સે રોઝા ઈફતાર કરવાએ ઔર જિસ ને રોઝાદાર કો પેટ ભર કર ખિલાયા, ઉસ કો **અલ્લાહ તઆલા** મેરે હૌઝ સે પિલાએગા કે કભી પ્યાસા ન હોગા, યહાં તક કે જન્નત મેં દાખિલ હો જાએ. યેહ વોહ મહીના હૈ કે ઈસ કા **અવ્વલ** (યા'ની ઈબ્તિદાઈ દસ દિન) **રહમત** હૈ ઔર ઈસ કા **ઔસત** (યા'ની દરમિયાની દસ દિન) **મગ્ફિરત** હૈ ઔર **આખિર** (યા'ની આખિરી દસ દિન) **જહન્નમ સે આઝાદી** હૈ. જો અપને ગુલામ પર ઈસ મહીને મેં તખ્ફીફ કરે (યા'ની કામ કમ લે) **અલ્લાહ તઆલા** ઉસે બખ્શ દેગા ઔર જહન્નમ સે આઝાદ ફરમા દેગા. ઈસ મહીને મેં ચાર બાતોં કી કસરત કરો, ઉન મેં સે દો ઐસી હૈં જિન કે ઝરીએ તુમ અપને રબ عَزَّوَجَلَّ કો રાઝી કરોગે ઔર બકિય્યા દો સે તુમ્હેં બે નિયાઝી નહીં. પસ વોહ દો બાતેં જિન કે ઝરીએ તુમ અપને રબ عَزَّوَجَلَّ કો રાઝી કરોગે વોહ યેહ હૈં : ﴾1﴿ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ કી ગવાહી દેના ﴾2﴿ ઈસ્તિગ્ફાર કરના. જબ કે વોહ દો બાતેં જિન સે તુમ્હેં ગના (યા'ની બે નિયાઝી) નહીં વોહ યેહ હૈં : (1) **અલ્લાહ તઆલા** સે જન્નત તલબ કરના (2) જહન્નમ સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ તલબ કરના." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ ص۳۰۵ حدیث۳۶۰۸، ابنِ خُزَیمه ج ۳ ص ۱۹۲ حدیث۱۸۸۷)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અભી જો હદીસે પાક બયાન કી ગઈ ઉસ મેં માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી રહમતોં, બ-ર-કતોં ઔર અ-ઝ-મતોં કા ખૂબ ખૂબ તઝકિરા હૈ. ઈસ માહે મુબારક મેં **કલિમા** શરીફ ઝિયાદા તા'દાદ મેં પઢ કર ઔર બાર બાર **ઈસ્તિગ્ફાર** યા'ની ખૂબ તૌબા કે ઝરીએ **અલ્લાહ તઆલા** કો રાઝી કરને કી સઈ (કોશિશ) કરની હૈ ઔર **અલ્લાહ તઆલા** સે જન્નત મેં દાખિલે ઔર જહન્નમ સે પનાહ કી બહુત ઝિયાદા ઈલ્તિજાએં કરની હૈં.

ર-મઝાનુલ મુબારક કે ચાર નામ : **અલ્લાહુ અકબર** عَزَّوَجَلَّ ! માહે ર-મઝાન કા ભી ક્યા ખૂબ ફૈઝાન હૈ ! **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان **તફસીરે નઈમી** મેં ફરમાતે હૈં : "ઈસ માહે મુબારક કે કુલ ચાર નામ હૈં ﴾1﴿ **માહે ર-મઝાન** ﴾2﴿ **માહે સબ્ર** ﴾3﴿ **માહે મુઆસાત** ઔર ﴾4﴿ **માહે વુસ્અતે રિઝ્ક.**" મઝીદ ફરમાતે હૈં : "રોઝા **સબ્ર** હૈ

www.dawateislami.net

જિસ કી જઝા રબ عَزَّوَجَلَّ હૈ ઔર વોહ ઈસી મહીને મેં રખા જાતા હૈ. ઈસ લિયે ઈસે **માહે સબ્ર** કહતે હૈં. **મુઆસાત** કે મા'ના હૈં ભલાઈ કરના. ચૂંકે ઈસ મહીને મેં સારે મુસલ્માનોં સે ખાસ કર અહલે કરાબત (યા'ની રિશ્તેદારોં) સે ભલાઈ કરના ઝિયાદા સવાબ હૈ ઈસ લિયે ઈસે **માહે મુઆસાત** કહતે હૈં ઈસ મેં રિઝ્ક કી ફરાખી (યા'ની ઝિયાદતી) ભી હોતી હૈ કે ગરીબ ભી ને'મતેં ખા લેતે હૈં, ઈસી લિયે ઈસ કા નામ માહે વુસ્અતે રિઝ્ક ભી હૈ." (તફસીરે નઈમી, જિ. 2, સ. 208)

"માહે ર-મઝાન મુબારક" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે 13 મ-દની ફૂલ

(યેહ તમામ મ-દની ફૂલ તફસીરે નઈમી જિલ્દ 2 સે લિયે ગએ હૈં)

1. **કા'બએ** મુઅઝ્ઝમા મુસલ્માનોં કો બુલા કર દેતા હૈ ઔર યેહ આ કર **રહમતેં** બાંટતા હૈ. ગોયા વોહ (યા'ની કા'બા) કૂંવાં હૈ ઔર યેહ (યા'ની ર-મઝાન શરીફ) દરિયા, યા વોહ (યા'ની કા'બા) દરિયા હૈ ઔર યેહ (યા'ની ર-મઝાન) બારિશ.
2. **હર** મહીને મેં ખાસ તારીખેં ઔર તારીખોં મેં ભી ખાસ વક્ત મેં ઈબાદત હોતી હૈ, મ-સલન બકર ઈદ કી ચન્દ (મખ્સૂસ) તારીખોં મેં **હજ**, મુહર્રમ કી દસવીં તારીખ અફઝલ, મગર **માહે ર-મઝાન** મેં હર દિન ઔર હર વક્ત ઈબાદત હોતી હૈ. રોઝા ઈબાદત, ઈફ્તાર ઈબાદત, ઈફ્તાર કે બા'દ તરાવીહ કા ઈન્તિઝાર ઈબાદત, તરાવીહ પઢ કર સ-હરી કે ઈન્તિઝાર મેં સોના ઈબાદત, ફિર સ-હરી ખાના ભી ઈબાદત, અલ ગરઝ હર આન મેં ખુદા (عَزَّوَجَلَّ) કી શાન નઝર આતી હૈ.
3. **ર-મઝાન** એક ભટ્ટી હૈ જૈસે કે ભટ્ટી ગન્દે લોહે કો સાફ ઔર સાફ લોહે કો મશીન કા પુર્ઝા બના કર કીમતી કર દેતી હૈ ઔર સોને કો ઝેવર બના કર ઈસ્તિ'માલ કે લાઈક કર દેતી હૈ, ઐસે હી **માહે ર-મઝાન** ગુનહગારોં કો પાક કરતા ઔર નેક લોગોં કે દ-રજે બઢાતા હૈ.
4. **ર-મઝાન** મેં નફ્લ કા સવાબ ફર્ઝ કે બરાબર ઔર ફર્ઝ કા સવાબ 70 ગુના મિલતા હૈ.
5. **બા'ઝ** ઉ-લમા ફરમાતે હૈં કે જો ર-મઝાન મેં મર જાએ ઉસ સે સુવાલાતે કબ્ર ભી નહીં હોતે.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઈસ હૈ. (ابو یعلی)

6 **ઈસ** મહીને મેં શબે કદ્ર હૈ, ગુઝશ્તા આયત (યા'ની પારહ 2 સૂ-રતુલ બ-કરહ આયત 185) સે મા'લૂમ હુવા કે કુરઆન ર-મઝાન મેં આયા ઔર દૂસરી જગહ ફરમાયા :

اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ فِیْ لَیْلَةِ الْقَدْرِ ۝۱
(پ۳۰، القدر:۱)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક હમ ને ઈસે શબે કદ્ર મેં ઉતારા.

દોનોં આયતોં કે મિલાને સે મા'લૂમ હુવા કે શબે કદ્ર ર-મઝાન મેં હી હૈ ઔર વોહ ગાલિબન સત્તાઈસવીં શબ હૈ, ક્યૂં કે **લય-લતુલ કદ્ર** (لَیْلَةُ الْقَدْر) મેં નવ હુરૂફ હૈં ઔર યેહ લફ્ઝ સૂરએ કદ્ર મેં તીન બાર આયા. જિસ સે **સત્તાઈસ** હાસિલ હુએ મા'લૂમ હુવા કે વોહ સત્તાઈસવીં શબ હૈ.

7 **ર-મઝાન** મેં દોઝખ કે દરવાઝે બન્દ હો જાતે હૈં જન્નત આરાસ્તા કી જાતી હૈ, ઈસ કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં. ઈસી લિયે ઈન દિનોં મેં નેકિયોં કી ઝિયાદતી ઔર ગુનાહોં કી કમી હોતી હૈ જો લોગ ગુનાહ કરતે ભી હૈ વોહ નફ્સે અમ્મારા યા અપને સાથી શૈતાન (હમઝાદ) કે બહકાને સે કરતે હૈં.

8 **ર-મઝાન** કે ખાને પીને કા હિસાબ નહીં. (યા'ની સ-હરી ઈફ્તાર કે ખાને પીને કા)

9 **કિયામત** મેં ર-મઝાન વ કુરઆન રોઝાદાર કી શફાઅત કરેંગે કે **ર-મઝાન** તો કહેગા : મૌલા (عَزَّوَجَلَّ) ! મૈં ને ઈસે દિન મેં ખાને પીને સે રોકા થા ઔર **કુરઆન** અર્ઝ કરેગા કે યા રબ (عَزَّوَجَلَّ) ! મૈં ને ઈસે રાત મેં તિલાવત વ તરાવીહ કે ઝરીએ સોને સે રોકા.

10 **હુઝૂર** (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં હર કૈદી કો છોડ દેતે થે ઔર હર સાઈલ કો અતા ફરમાતે થે, રબ عَزَّوَجَلَّ ભી ર-મઝાન મેં જહન્નમિયોં કો છોડતા હૈ, લિહાઝા ચાહિયે કે ર-મઝાન મેં નેક કામ કિયે જાએં ઔર ગુનાહોં સે બચા જાએ.

11 **કુરઆને** કરીમ મેં સિર્ફ ર-મઝાન શરીફ હી કા નામ લિયા ગયા ઔર ઈસી કે ફઝાઈલ બયાન હુએ, કિસી દૂસરે મહીને કા ન સરા-હતન નામ હૈ ન ઐસે ફઝાઈલ. મહીનોં મેં સિર્ફ

www.dawateislami.net

માહે ૨-મઝાન કા નામ કુરઆન શરીફ મેં લિયા ગયા. ઔરતોં મેં સિર્ફ **બીબી મરયમ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કા નામ કુરઆન મેં આયા. સહાબા મેં સિર્ફ હઝરતે (સય્યિદુના) **ઝૈદ ઈબ્ને હારિસા** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) કા નામ કુરઆન મેં લિયા ગયા જિસ સે ઈન તીનોં કી અ-ઝમત મા'લૂમ હુઈ.

﴾12﴿ **૨-મઝાન** શરીફ મેં ઈફતાર ઔર સ-હરી કે વક્ત દુઆ કબૂલ હોતી હૈ યા'ની ઈફતાર કરતે વક્ત ઔર સ-હરી ખા કર. યેહ મર્તબા કિસી ઔર મહીને કો હાસિલ નહીં.

﴾13﴿ **૨-મઝાન** મેં પાંચ હુરૂફ હૈં : ر،م،ض،ا،ن. ر સે મુરાદ રહમતે ઈલાહી, م સે મુરાદ મહબ્બતે ઈલાહી, ض સે મુરાદ ઝમાને ઈલાહી, الف સે અમાને ઈલાહી, ن સે નૂરે ઈલાહી. ઔર **૨-મઝાન** મેં પાંચ ઈબાદાત ખુસૂસી હોતી હૈં : રોઝા, તરાવીહ, તિલાવતે કુરઆન, એ'તિકાફ, શબે કદ્ર મેં ઈબાદાત. તો જો કોઈ સિદ્કે દિલ સે યેહ **પાંચ ઈબાદાત** કરે વોહ ઉન **પાંચ ઈન્આમોં** કા મુસ્તહિક હૈ. (તફસીરે નઈમી, જિ. 2, સ. 208)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જન્નત સજાઈ જાતી હૈ : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે મદીના, સુરૂરે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : બેશક **જન્નત** સાલ કે શુરૂઅ સે અગલે સાલ તક **૨-મઝાનુલ મુબારક** કે લિયે સજાઈ જાતી હૈ. ઔર ફરમાયા : ૨-મઝાન શરીફ કે પહલે દિન જન્નત કે દરખ્તોં કે પત્તોં સે બડી બડી આંખોં વાલી હૂરોં પર હવા ચલતી હૈ ઔર વોહ અર્ઝ કરતી હૈં : "એ પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ ! અપને બન્દોં મેં સે ઐસે બન્દોં કો હમારા શોહર બના જિન કો દેખ કર હમારી આંખેં ઠન્ડી હોં ઔર જબ વોહ હમેં દેખેં તો ઉન કી આંખેં ભી ઠન્ડી હોં." (شُعَبُ الایمان ج۳ص۳۱۲حدیث۳۶۳۳)

જન્નત કૌન સજાતા હૈ ? : **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે : "બેશક જન્નત સાલ કે શુરૂઅ સે અગલે સાલ તક

www.dawateislami.net

ર-મઝાન કે લિયે સજાઈ જાતી હૈ" કે તહ્ત **મિરઆત** જિલ્દ 3 સફ઼્હા 142 તા 143 પર ફ઼રમાતે હૈં : યા'ની ઈદુલ ફ઼િત્ર કા ચાંદ નઝર આતે હી, અગલે ર-મઝાન કે લિયે જન્નત કી આરાસ્તગી (યા'ની સજાવટ) શુરૂઅ હો જાતી હૈ ઔર સાલ ભર તક ફ઼રિશ્તે ઈસે સજાતે રહતે હૈં જન્નત ખુદ સજી સજાઈ ફિર ઔર ભી ઝિયાદા સજાઈ જાએ, ફિર સજાને વાલે ફ઼રિશ્તે હોં, તો કૈસી સજાઈ જાતી હોગી, ઈસ કી સજાવટ હમારે વહ્મો ગુમાન સે વરા હૈ, બા'ઝ મુસલ્માન ર-મઝાન મેં મસ્જિદેં સજાતે હૈં, વહાં ક-લ-ઈ ચૂના કરતે હૈં, ઝન્ડિયાં લગાતે, રોશની કરતે હૈં ઈન કી અસ્લ યેહ હી હદીસ હૈ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ! જન્નત કી અ-ઝમત કી તો ક્યા હી બાત હૈ ! કાશ ! હમેં બે હિસાબ બખ્શ દિયા જાએ ઔર જન્નતુલ ફ઼િરદૌસ મેં મદીને વાલે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફ઼ા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા પડોસ નસીબ હો જાએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** અહલે હક કી મ-દની તહરીક હૈ, ઈસ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે, **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલોં પર કૈસી કૈસી કરમ નવાઝ઼િયાં હોતી હૈં ઈસ કી એક મ-દની બહાર મુલા-હઝા ફ઼રમાઈયે :

જન્નત મેં આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પડોસ કી બિશારત : **ઈસ્લામી** ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કો મુફ઼્ત દર્સે નિઝામી કરવાને કે લિયે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે ઝ઼ેરે એહતિમામ મુ-તઅદ્દિદ જામિઆત બનામ **જામિઅતુલ મદીના** કાઈમ હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ 1427 સિ.હિ. મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈન જામિઆતુલ મદીના (બાબુલ મદીના કરાચી) કે તકરીબન 160 ત-લ-બએ કિરામ ને હાથોં હાથ 12 માહ કે લિયે **રાહે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ મેં સફ઼ર ઈખ્તિયાર કિયા. ઈબ્તિદાઅન **મ-દની કાફ઼િલા કોર્સ** કરવાને કી તરકીબ બની, ઈસ દૌરાન ત-લબા કે જઝ્બએ ખિદમતે ઈસ્લામ કો મઝીદ **મદીને કે 12 ચાંદ** લગ ગએ ઔર ઉન મેં સે તકરીબન 77 ત-લ-બએ કિરામ ને ઉમ્ર ભર કે લિયે અપને આપ કો મ-દની કાફ઼િલોં કે લિયે પેશ કર દિયા ! ઈસ અઝીમ

www.dawateislami.net

કુરબાની પર હૌસલા અફ઼ઝાઈ કી બડી ઝબર દસ્ત સૂરત બની ઔર વોહ યેહ કે ખ્વાબ મેં **સરકારે નામદાર,** મદીને કે તાજદાર, બિ ઈઝ્ને પરવર દગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દીદાર સે એક **આશિકે રસૂલ** કી આંખેં ઠન્ડી હુઈ, લબહાએ મુબા-રકા કો જુમ્બિશ હુઈ, રહમત કે ફૂલ ઝડને લગે ઔર અલ્ફ઼ાઝ કુછ યૂં તરતીબ પાએ : **"જિસ જિસ ને અપને આપ કો ઉમ્ર ભર કે લિયે પેશ કર દિયા હૈ મૈં ઉન કો જન્નત કે અન્દર અપને સાથ રખૂંગા."** ખ્વાબ દેખને વાલે આશિકે રસૂલ કે દિલ મેં હસરત હુઈ કે કાશ ! સદ કરોડ કાશ ! મુઝે ભી ઈન ખુશ નસીબોં મેં શામિલ કર લિયા જાતા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મેરે દિલ કી બાત જાન લી ઔર ફ઼રમાયા : "અગર તુમ ભી ઈન મેં શામિલ હોના ચાહતે હો તો અપને આપ કો ઉમ્ર ભર કે લિયે પેશ કર દો."

સરે અર્શ પર હૈ તેરી ગુઝર, દિલે ફ઼ર્શ પર હૈ તેરી નઝર

મ-લકૂતો મુલ્ક મેં કોઈ શૈ, નહીં વોહ જો તુઝ પે ઈયાં નહીં

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 109)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ખુશ નસીબ આશિકાને રસૂલ કો બિશારતે ઉઝ્મા મુબારક હો ! **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત પર નઝર રખતે હુએ કવી ઉમ્મીદ હૈ કે જિન બખ્ત-વરોં કે લિયે યેહ **મ-દની ખ્વાબ** દેખા ગયા હૈ اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કા ખાતિમા ઈમાન પર હોગા ઔર વોહ મ-દની આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે તુફ઼ૈલ જન્નતુલ ફ઼િરદૌસ મેં આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા પડોસ પાએંગે. તાહમ યેહ યાદ રહે ! કે ગૈરે નબી જો ખ્વાબ દેખે વોહ શરઅન હુજ્જત (યા'ની દલીલ) નહીં હોતા, ખ્વાબ કી બિશારત કી બુન્યાદ પર કિસી કો યકીની તૌર પર જન્નતી નહીં કહા જા સકતા.

ઈઝ્ન સે તેરે સરે હશ્ર કહેં કાશ ! હુઝૂર

સાથ અત્તાર કો જન્નત મેં રખૂંગા યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 86)

www.dawateislami.net

હર શબ સાઠ હઝાર કી બખ્શિશ : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને મસઊદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે શહન્શાહે ઝીશાન, મક્કી મ-દની સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : "**ર-મઝાન શરીફ** કી હર શબ આસ્માનોં મેં સુબ્હે સાદિક તક એક મુનાદી (યા'ની એ'લાન કરને વાલા ફિરિશ્તા) યેહ નિદા (એ'લાન) કરતા હૈ : **ઐ ભલાઈ તલબ કરને વાલે !** ઈરાદા પુખ્તા કર લે ઔર ખુશ હો જા, ઔર **ઐ બુરાઈ કા ઈરાદા રખને વાલે !** બુરાઈ સે બાઝ આ જા. **હૈ કોઈ મગ્ફિરત કા તલબ ગાર !** કે ઉસ કી તલબ પૂરી કી જાએ. **હૈ કોઈ તૌબા કરને વાલા !** કે ઉસ કી તૌબા કબૂલ કી જાએ. **હૈ કોઈ દુઆ માંગને વાલા !** કે ઉસ કી દુઆ કબૂલ કી જાએ. **હૈ કોઈ સાઈલ !** કે ઉસ કા સુવાલ પૂરા કિયા જાએ. **અલ્લાહ તઆલા ર-મઝાનુલ મુબારક કી હર શબ મેં ઈફતાર કે વક્ત સાઠ હઝાર ગુનાહગારોં કો દોઝખ સે આઝાદ ફરમા દેતા હૈ, ઔર ઈદ કે દિન સારે મહીને કે બરાબર ગુનાહગારોં કી બખ્શિશ કી જાતી હૈ.**" (شُعَبُ الْإِيمان ج۳ص۳۰۴حدیث۳۶۰۶)

મદીને કે દીવાનો ! ર-મઝાનુલ મુબારક કી જલ્વા ગરી તો ક્યા હોતી હૈ, હમ ગરીબોં કે વારે ન્યારે હો જાતે હૈં. **અલ્લાહ તઆલા** કે ફઝલો કરમ સે **રહમત** કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર ખૂબ **મગ્ફિરત** કે પરવાને તક્સીમ હોતે હૈં. કાશ ! હમ ગુનહગારોં કો બ તુફૈલે **માહે ર-મઝાન,** સરવરે કૌનો મકાન, મક્કી મ-દની સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કે રહમત ભરે હાથોં જહન્નમ સે રિહાઈ કા પરવાના મિલ જાએ. ઈમામે અહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه બારગાહે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم મેં અર્ઝ કરતે હૈં :

તમન્ના હૈ ફરમાઈયે રોઝે મહશર *યેહ તેરી રિહાઈ કી ચિઠ્ઠી મિલી હૈ*

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 188)

રોઝાના દસ લાખ કી દોઝખ સે રિહાઈ : સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "જબ ર-મઝાન કી પહલી રાત હોતી હૈ તો **અલ્લાહ તઆલા** અપની મખ્લૂક કી તરફ નઝર ફરમાતા હૈ ઔર જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસી બન્દે કી તરફ નઝર ફરમાએ તો

www.dawateislami.net

ઉસે કભી અઝાબ ન દેગા ઔર **હર રોઝ દસ લાખ કો જહન્નમ સે આઝાદ ફરમાતા હૈ ઔર જબ ઉન્તીસવીં રાત હોતી હૈ તો મહીને ભર મેં જિતને આઝાદ કિયે ઉન કે મજમૂએ કે બરાબર ઉસ એક રાત મેં આઝાદ ફરમાતા હૈ.** ફિર જબ ઈદુલ ફિત્ર કી રાત આતી હૈ, મલાએકા ખુશી કરતે હૈં ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને નૂર કી ખાસ તજલ્લી ફરમાતા હૈ ઔર ફિરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ : **"ઐ ગુરૌહે મલાએકા !** ઉસ મઝદૂર કા ક્યા બદલા હૈ જિસ ને કામ પૂરા કર લિયા ?" ફિરિશ્તે અર્ઝ કરતે હૈં : "ઉસ કો પૂરા પૂરા અજ્ર દિયા જાએ." **અલ્લાહ તઆલા** ફરમાતા હૈ : "મૈં તુમ્હેં ગવાહ કરતા હૂં કે મૈં ને ઈન સબ કો બખ્શ દિયા."

(جَمْعُ الْجَوامِع ج۱ص۳۴۵حدیث۲۰۳۶)

જુમુઆ કી હર હર ઘડી મેં દસ લાખ કી મગ્ફિરત : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا સે રિવાયત હૈ કે મહબૂબે રબ્બુલ આ-લમીન, સય્યિદુલ અમ્બિયાએ વલ મુર-સલીન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને દિલ નશીન હૈ : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ માહે ર-મઝાન મેં રોઝાના ઈફતાર કે વક્ત દસ લાખ ઐસે ગુનહગારોં કો જહન્નમ સે આઝાદ ફરમાતા હૈ જિન પર ગુનાહોં કી વજહ સે જહન્નમ વાજિબ હો ચુકા થા, નીઝ શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ (યા'ની જુમ્આરાત કો ગુરૂબે આફતાબ સે લે કર જુમુઆ કો ગુરૂબે આફતાબ તક) કી **હર હર ઘડી મેં ઐસે દસ દસ લાખ ગુનહગારોં કો જહન્નમ સે આઝાદ કિયા જાતા હૈ જો અઝાબ કે હકદાર કરાર દિયે જા ચુકે હોતે હૈં."**

(اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب ج ۳ ص ۳۲۰ حدیث ٤٩٦٠)

આશિકાને ર-મઝાન ! બયાન કર્દા અહાદીસે મુબા-રકા મેં **રબ્બુલ અનામ** عَزَّوَجَلَّ કે કિસ કદર અઝીમુશ્શાન ઈન્આમો ઈકરામ કા ઝિક્ર હૈ. ઐ કાશ ! **અલ્લાહ તઆલા** હમ ગુનહગારોં કો ભી મગ્ફિરત યાફતગાન મેં શામિલ કર લે. اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ઈસ્યાં સે કભી હમ ને કનારા ન કિયા *પર તૂને દિલ આઝુર્દા હમારા ન કિયા*
હમ ને તો જહન્નમ કી બહુત કી તજ્વીઝ *લેકિન તેરી રહમત ને ગવારા ન કિયા*

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ખર્ચ મેં કુશા-દગી કરો : હઝરતે સય્યિદુના ઝમુરા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે રહમતે આ-લમિય્યાન, સરદારે દો જહાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : "માહે ર-મઝાન મેં (ઘર વાલોં કે) ખર્ચ મેં કુશા-દગી કરો ક્યૂંકે માહે ર-મઝાન મેં ખર્ચ કરના **અલ્લાહ** તઆલા કી રાહ મેં ખર્ચ કરને કી તરહ હૈ." (فضائل شهر رمضان مع موسوعة ابن أبي الدُّنيا ج ١ ص ٣٦٨ حديث ٢٤)

ભલાઈ હી ભલાઈ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાયા કરતે : "ઉસ મહીને કો ખુશ આ-મદીદ જો હમેં પાક કરને વાલા હૈ. પૂરા **ર-મઝાન** ખૈર હી ખૈર (યા'ની ભલાઈ હી ભલાઈ) હૈ દિન કા રોઝા હો યા રાત કા કિયામ, ઈસ મહીને મેં ખર્ચ કરના જિહાદ મેં ખર્ચ કરને કા દ-રજા રખતા હૈ." (تَنبِيهُ الْغافِلين ص ١٧٧)

બડી બડી આંખોં વાલી હૂરેં : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે મરવી હૈ કે રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે આદમ વ બની આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : "જબ ર-મઝાન શરીફ કી પહલી રાત આતી હૈ તો અર્શે અઝીમ કે નીચે સે મસીરા નામી હવા ચલતી હૈ જો જન્નત કે દરખ્તોં કે પત્તોં કો હિલાતી હૈ, ઈસ હવા કે ચલને સે ઐસી દિલકશ આવાઝ બુલન્દ હોતી હૈ કે ઈસ સે બેહતર આવાઝ આજ તક કિસી ને નહીં સુની. ઈસ આવાઝ કો સુન કર **બડી બડી આંખોં વાલી હૂરેં** ઝાહિર હોતી હૈં યહાં તક કે જન્નત કે બુલન્દ મહલ્લાત પર ખડી હો જાતી હૈં ઔર કહતી હૈં : "હૈ કોઈ જો હમ કો **અલ્લાહ તઆલા** સે માંગ લે, કે હમારા નિકાહ ઉસ સે હો ?" ફિર વોહ હૂરેં દારોગએ જન્નત (હઝરતે) રિઝવાન (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) સે પૂછતી હૈં : "આજ યેહ કૈસી રાત હૈ ?" (હઝરતે) રિઝવાન (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) જવાબન તલ્બિયા (યા'ની લબ્બૈક) કહતે હૈં, ફિર કહતે હૈં : "યેહ માહે ર-મઝાન કી પહલી રાત હૈ, જન્નત કે દરવાઝે **ઉમ્મતે મુહમ્મદ** عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે રોઝેદારોં કે લિયે ખોલ દિયે ગએ હૈં." (اَلتَّرغيب والتَّرهيب ج ٢ ص ٦٠ حديث ٢٣)

દો અંધેરે દૂર : મન્કૂલ હૈ કે **અલ્લાહ તઆલા** ને હઝરતે સય્યિદુના મૂસા **કલીમુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સે ફરમાયા : મૈં ને **ઉમ્મતે મુહમ્મદ** (عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) કો દો નૂર અતા

www.dawateislami.net

કિયે હૈં તાકે વોહ **દો અંધેરોં** કે ઝરર (યા'ની નુક્સાન) સે મહફૂઝ રહેં. હઝરતે સય્યિદુના મૂસા **કલીમુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને અર્ઝ કી : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! વોહ **દો નૂર** કૌન કૌન સે હૈં ? ઈર્શાદ હુવા : **"નૂરે ર-મઝાન ઔર નૂરે કુરઆન."** હઝરતે સય્યિદુના મૂસા **કલીમુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને અર્ઝ કી : **દો અંધેરે** કૌન કૌન સે હૈં ? ફરમાયા : **"એક કબ્ર કા ઔર દૂસરા કિયામત કા."** (دُرَّةُ النَّاصِحِين ص٩)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ર-મઝાન વ કુરઆન શફાઅત કરેંગે : મદીને કે સુલ્તાન, સરદારે દો જહાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : રોઝા ઔર કુરઆન બન્દે કે લિયે કિયામત કે દિન શફાઅત કરેંગે. **રોઝા** અર્ઝ કરેગા : **"ઐ રબ્બે કરીમ** عَزَّوَجَلَّ ! મૈં ને ખાને ઔર ખ્વાહિશોં સે દિન મેં ઈસે રોક દિયા, મેરી શફાઅત ઈસ કે હક મેં કબૂલ ફરમા." **કુરઆન** કહેગા : "મૈં ને ઈસે રાત મેં સોને સે બાઝ રખા, મેરી શફાઅત ઈસ કે લિયે કબૂલ કર." પસ દોનોં કી શફાઅતેં કબૂલ હોંગી. (مُسند امام احمد ج٢ص٥٨٦حديث٦٦٣٧)

લાખ ર-મઝાન કા સવાબ : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે સરકારે નામદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ખુશ ગવાર હૈ : "જિસ ને મક્કએ મુકર્રમા મેં માહે ર-મઝાન પાયા ઔર રોઝા રખા ઔર રાત મેં જિતના મુયસ્સર આયા કિયામ કિયા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ઉસ કે લિયે ઔર જગહ કે એક લાખ ર-મઝાન કા સવાબ લિખેગા** ઔર હર દિન એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ ઔર હર રાત એક ગુલામ આઝાદ કરને કા સવાબ ઔર હર રોઝ જિહાદ મેં ઘોડે પર સુવાર કર દેને કા સવાબ ઔર હર દિન મેં નેકી ઔર હર રાત મેં નેકી લિખેગા."

(ابنِ ماجه ج٣ص٥٢٣حديث٣١١٧)

કાશ ! ઈદ મદીને મેં હો ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ, હબીબે લબીબ, હમ ગુનાહોં કે મરીઝોં કે તબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દિયારે વિલાદત **મક્કએ મુકર્રમા** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا હૈ. **અલ્લાહ તઆલા** ને અપને હબીબે મુકર્રમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે મેં

www.dawateislami.net

ગુલામાને મુસ્તફ઼ા પર કિસ કદર લુત્ફો કરમ ફ઼રમાયા હૈ ! એ કાશ ! હમેં ભી **મક્કએ મુકર્રમા** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا મેં **માહે ર-મઝ઼ાન** ગુઝારને કી આઝ઼ીમ સઆદત નસીબ હો જાએ ઔર ઉસ મેં ખૂબ ઈબાદત કી ભી તૌફીક મિલે ઔર ફિર **માહે ર-મઝ઼ાન** ગુઝાર કર ફૌરન હી **ઈદ** મનાને કે લિયે અપને મીઠે મીઠે આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફ઼ા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે રૌઝએ ઝિયાબાર પર હાઝિર હો જાએં ઔર વહાં પર રો રો કર "ઈદી" કી ભીક માંગેં ઔર સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કે મકીન, રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રહમત જોશ પર આ જાએ ઔર એ કાશ ! સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દરબારે ગુહર-બાર સે હમ ગુનહગાર બતૌરે "ઈદી" બે હિસાબ મગ્ફિરત કી બિશારત પાને કી સઆદત પા લેં.

યા નબી ! અત્તાર કો જન્નત મેં દે અપના જવાર
વાસિતા સિદ્દીક કા જો તેરા યારે ગાર હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 480)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઈબાદત પર કમર બસ્તા હો જાતે : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا ફરમાતી હૈં : જબ **માહે ર-મઝ઼ાન** આતા તો શહન્શાહે નુબુવ્વત, તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બીસ દિન નમાઝ ઔર નીંદ કો મિલાતે થે પસ જબ આખિરી અશરહ હોતા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત કે લિયે કમર બસ્તા હો જાતે. (مسند امام احمد ج۹ص۳۳۸حدیث۲٤٤٤٤)

આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ર-મઝ઼ાન મેં ખૂબ દુઆએં માંગતે થે : એક ઔર રિવાયત મેં ફરમાતી હૈં : જબ માહે ર-મઝ઼ાન તશરીફ લાતા તો હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે આદમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા રંગ મુબારક મુ-તગય્યર (યા'ની તબ્દીલ) હો જાતા ઔર **નમાઝ** કી કસરત ફ઼રમાતે ઔર **ખૂબ દુઆએં માંગતે.** (شُعَبُ الْاِيمان ج۳ص۳۱۰حدیث ۳۶۲۵)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **:** બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર ઝિયાદા દુરૂદે પાક પઢે હોંગે. (ترمذی)

આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **ર-મઝાન મેં ખૂબ ખૈરાત કરતે :** હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં : “જબ **માહે ર-મઝાન** આતા તો સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હર કૈદી કો રિહા કર દેતે ઔર **હર સાઈલ કો અતા ફરમાતે.**”

(شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۱۱حدیث۳۶۲۹)

ક્યા આકા કી હયાતે ઝાહિરી કે દૌર મેં કૈદી હોતે થે ? : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફતી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان બયાન કર્દા હદીસે પાક કે હિસ્સે : “હર કૈદી કો રિહા કર દેતે” કે તહ્‌ત **મિરઆત** જિલ્દ 3 સફહા 142 પર ફરમાતે હૈં : હક યેહ હૈ કે યહાં કૈદી સે મુરાદ વોહ શખ્સ હૈ જો **હક્કુલ્લાહ** યા **હક્કુલ અબ્દ** (યા'ની બન્દે કે હક) મેં ગિરિફતાર હો ઔર આઝાદ ફરમાને સે ઉસ કે હક અદા કર દેના યા કરા દેના મુરાદ હૈ.

સબ સે બઢ કર સખી : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં : “**રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم લોગોં મેં **સબ સે બઢ કર સખી થે** ઔર **ર-મઝાન શરીફ** મેં આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم (ખુસૂસન) બહુત ઝિયાદા સખાવત ફરમાતે થે. જિબ્રઈલે અમીન عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી હર રાત મેં મુલાકાત કે લિયે હાઝિર હોતે ઔર રસૂલે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَیْہِ اَفْضَلُ الصَّلٰوۃِ وَالتَّسْلِیْم ઉન કે સાથ કુરઆને અઝીમ કા દૌર ફરમાતે. જબ ભી હઝરતે જિબ્રઈલે અમીન عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આતે તો આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم તેઝ ચલને વાલી હવા સે ભી ઝિયાદા ખૈર (યા'ની ભલાઈ) કે મુઆ-મલે મેં **સખાવત** ફરમાતે.”

(بُخاری ج ۱ ص ۹ حدیث ۶)

હાથ ઉઠા કર એક ટુકડા ઐ કરીમ !   હૈં સખી કે માલ મેં હકદાર હમ

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ, સ. 83)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

હઝાર ગુના સવાબ : **હઝરતે** સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ નખ્ઈ عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ القَوِی ફરમાતે હૈં : "**માહે ર-મઝાન** મેં એક દિન કા **રોઝા** રખના એક હઝાર દિન કે રોઝોં સે અફઝલ હૈ ઔર **માહે ર-મઝાન** મેં એક મર્તબા તસ્બીહ કરના (سُبْحٰنَ اللّٰه કહના) ઈસ માહ કે ઈલાવા એક હઝાર મર્તબા તસ્બીહ કરને (سُبْحٰنَ اللّٰه કહને) સે અફઝલ હૈ ઔર **માહે ર-મઝાન** મેં એક **રક્અત** પઢના ગૈરે ર-મઝાન કી એક હઝાર **રક્અતોં** સે અફઝલ હૈ." (تفسیرِدُرِّ مَنْثُور ج۱ص٤٥٤)

ર-મઝાન મેં ઝિક્ર કી ફઝીલત : **અમીરુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه સે રિવાયત હૈ કે રસૂલે અન્વર, મદીને કે તાજવર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રૂહ પરવર હૈ : ર-મઝાન મેં **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરને વાલે કો બખ્શ દિયા જાતા હૈ ઔર ઈસ મહીને મેં **અલ્લાહ તઆલા** સે માંગને વાલા મહરૂમ નહીં રહતા. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص ۳۱۱ حدیث ۳٦۲۷)

સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ ઔર ઝિક્રુલ્લાહ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** વોહ લોગ કિતને ખુશ નસીબ હૈં જો ઈસ માહે મુબારક મેં ખુસૂસિય્યત કે સાથ **સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત** મેં શિર્કત કી સઆદત હાસિલ કરતે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે અપની દુન્યા વ આખિરત કી ભલાઈ કા સુવાલ કરતે હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કા **સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ** અઝ ઈબ્તિદા તા ઈન્તિહા **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હી પર મુશ્તમિલ હોતા હૈ ક્યૂંકે તિલાવત, ના'ત શરીફ, સુન્નતોં ભરા બયાન, દુઆ ઔર સલાતો સલામ વગૈરા સબ **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મેં દાખિલ હૈં. દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈજતિમાઅ કી બ-રકાત કી એક "મ-દની બહાર" મુલા-હઝા હો, ચુનાન્ચે

છ6 બેટિયોં કે બા'દ ઔલાદે નરીના : **મર્કઝુલ** ઔલિયા (લાહોર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કી મ-દની બહાર અર્ઝ કરતા હૂં : ગાલિબન 2003 સિ.ઈ. કી બાત હૈ, એક ઈસ્લામી ભાઈ ને ઉન્હેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી કે તીન રોઝા બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** (સહરાએ મદીના, મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન) મેં શિર્કત કી

www.dawateislami.net

દા'વત ઈનાયત ફરમાઈ. ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : મૈં છ[6] બેટિયોં કા બાપ હૂં, મેરે ઘર મેં ફિર વિલાદત મુ-તવક્કઅ હૈ, દુઆ ફરમાઈયે કે અબ કી બાર **નરીના ઔલાદ** હો. ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ફરમાયા : હજ કે બા'દ તા'દાદ કે લિહાઝ સે **આશિકાને રસૂલ** કે સબ સે બડે ઈજતિમાઅ (મુલતાન શરીફ) મેં આ કર દુઆ માંગિયે ન જાને કિસ કે સદકે મેં બેડા પાર હો જાએ. ઉસ કી બાત ઉન કે દિલ કો લગ ગઈ ઔર વોહ **સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** (મુલતાન શરીફ) મેં હાઝિર હો ગએ. વહાં કે રૂહ પરવર મનાઝિર કા બયાન કરને કે લિયે ઉન કે પાસ અલ્ફાઝ નહીં થે, ઉન્હેં ઝિન્દગી મેં પહલી બાર એક ઝબર દસ્ત રૂહાની સુકૂન નસીબ હુવા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાઅ કે ચન્દ હી રોઝ કે બા'દ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉન્હેં **ચાંદ સા મ-દની મુન્ના** અતા ફરમાયા, ઘર વાલોં કી ખુશી બયાન સે બાહર થી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉન્હેં મઝીદ એક ઔર **મ-દની મુન્ને** સે ભી નવાઝ દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં **કાફિલા ઝિમ્મેદાર** કી હૈસિય્યત સે ખિદમત કી સઆદત ભી મિલી.

40 નેક મુસલ્માનોં કે મજમઅ મેં એક વલી હોતા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** ઔર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત મેં રહમતેં ક્યૂં નાઝિલ ન હોંગી કે ઈન **આશિકાને રસૂલ** મેં ન જાને કિતને ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰى હોતે હોંગે. મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : "જમાઅત મેં બ-ર-કત હૈ ઔર દુઆએ મજમએ મુસ્લિમીન અકરબ બ કબૂલ. (યા'ની મુસલ્માનોં કે મજમઅ મેં દુઆ માંગના કબૂલિય્યત કે કરીબ તર હૈ) ઉ-લમા ફરમાતે હૈં : **જહાં ચાલીસ મુસલ્માન સાલેહ (યા'ની નેક મુસલ્માન) જમ્અ હોતે હૈં ઉન મેં એક વલિય્યુલ્લાહ ઝરૂર હોતા હૈ.**" (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 24, સ. 184, فیض القدیر ج١ ص٤٩٧ زیر حدیث ٧١٤)

બેટા મિલે, બેટી મિલે, કુછ ન મિલે, હર હાલ મેં શુક્ર કીજિયે : બિલફર્ઝ દુઆ કી કબૂલિય્યત કા અસર ઝાહિર ન હો તબ ભી હર્ફે શિકાયત ઝબાન પર નહીં લાના ચાહિયે. હમારી ભલાઈ કિસ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **:** જો મુઝ પર એક બાર દુરૂદ પઢતા હૈ **અલ્લાહ** ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

બાત મેં હૈ ઈસ કો યકીનન **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમ સે ઝિયાદા બેહતર જાનતા હૈ. હમેં હર હાલ મેં પાક પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કા શુક્ર ગુઝાર બન્દા બન કર રહના ચાહિયે. વોહ **બેટા** દે તબ ભી ઉસ કા શુક્ર, **બેટી** દે તબ ભી શુક્ર, દોનોં દે તબ ભી શુક્ર ઔર ન દે તબ ભી શુક્ર, હર હાલ મેં શુક્ર શુક્ર ઔર શુક્ર હી અદા કરના ચાહિયે. પારહ 25 **સૂ-રતુશ્શૂરા** કી આયત નમ્બર 49 ઔર 50 મેં ઈર્શાદે બારી તઆલા હૈ :

لِلّٰہِ مُلْکُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ؕ یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ ؕ یَہَبُ لِمَنْ یَّشَآءُ اِنَاثًا وَّ یَہَبُ لِمَنْ یَّشَآءُ الذُّکُوْرَ ﴿ۙ۴۹﴾ اَوْ یُزَوِّجُہُمْ ذُکْرَانًا وَّ اِنَاثًا ۚ وَ یَجْعَلُ مَنْ یَّشَآءُ عَقِیْمًا ؕ اِنَّہٗ عَلِیْمٌ قَدِیْرٌ ﴿۵۰﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ આસ્માનોં ઔર ઝમીન કી સલ્તનત, પૈદા કરતા હૈ જો ચાહે, જિસે ચાહે બેટિયાં અતા ફરમાએ ઔર જિસે ચાહે બેટે દે યા દોનોં મિલા દે બેટે ઔર બેટિયાં ઔર જિસે ચાહે બાંઝ કર દે બેશક વોહ ઈલ્મ વ કુદરત વાલા હૈ.

"ખઝાઈનુલ ઈરફાન" મેં આયત નમ્બર 50 કે ઈસ હિસ્સે (જિસે ચાહે બાંઝ કર દે) કે તહ્ત હૈ : (યા'ની) "કે ઉસ કે ઔલાદ હી ન હો, વોહ (યા'ની **અલ્લાહ તઆલા**) માલિક હૈ, અપની ને'મત કો જિસ તરહ ચાહે તક્સીમ કરે, જિસે જો ચાહે દે. અમ્બિયા عَلَیْہِمُ السَّلَام મેં ભી યેહ સબ સૂરતેં પાઈ જાતી હૈં, હઝરતે લૂત વ હઝરતે શુઐબ عَلَیْہِمَا السَّلَام કે સિર્ફ **બેટિયાં** થીં, કોઈ બેટા ન થા ઔર હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે સિર્ફ ફરઝન્દ (યા'ની બેટે) થે, કોઈ દુખ્તર (યા'ની બેટી) હુઈ હી નહીં ઔર સય્યિદે અમ્બિયા હબીબે ખુદા મુહમ્મદે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો **અલ્લાહ તઆલા** ને ચાર ફરઝન્દ અતા ફરમાએ ઔર ચાર સાહિબ ઝાદિયાં." (ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 898)

હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મુકદસ ઔલાદ કી તા'દાદ : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કે મત્બૂઆ 48 સફહાત પર મુશ્તમિલ રિસાલે, **"ઝિન્દા બેટી કૂંએં મેં ફેંક દી"** સફહા 7 તા 8 પર હૈ : **સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ચાર ફરઝન્દ હોને કા

www.dawateislami.net

અગર્ચે "ખઝાઈનુલ ઈરફાન" મેં ઝિક્ર હૈ મગર ઈસ મેં ઈખ્તિલાફ હૈ, તીન શહઝાદોં કા ભી કૌલ હૈ ઔર દો કા ભી. ચુનાન્ચે "તઝકિ-રતુલ અમ્બિયા" સફહા 827 પર હૈ : આપ (صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَسَلَّم) કે તીન બેટે થે : **કાસિમ, ઈબ્રાહીમ, અબ્દુલ્લાહ.** ખયાલ રહે કે તય્યિબ, મુતય્યબ, તાહિર ઔર મુતહ્હર ઈન્હીં (યા'ની હઝરતે **અબ્દુલ્લાહ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ) કે અલ્કાબ થે, યેહ કોઈ અલા-હદા બેટે નહીં થે. (તઝકિ-રતુલ અમ્બિયા, સ. 827) હઝરતે અલ્લામા અબ્દુલ મુસ્તફા આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی **"સીરતે મુસ્તફા"** સફહા 687 પર લિખતે હૈં : ઈસ બાત પર તમામ મુઅર્રિખીન કા ઈત્તિફાક હૈ કે હુઝૂરે અક્દસ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઔલાદે કિરામ કી તા'દાદ છ[6] (તો યકીનન) હૈ. દો ફરઝન્દ હઝરતે **કાસિમ** વ હઝરતે **ઈબ્રાહીમ** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا) ઔર ચાર સાહિબ ઝાદિયાં હઝરતે **ઝૈનબ** વ હઝરતે **રુકય્યા** વ હઝરતે **ઉમ્મે કુલ્સૂમ** વ હઝરતે **ફાતિમા** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُنَّ) લેકિન બા'ઝ મુઅર્રિખીન ને યેહ બયાન ફરમાયા હૈ કે આપ صَلَّی اللّٰہ تعالٰی عَلَیْہِ وَسَلَّم કે એક સાહિબ ઝાદે **અબ્દુલ્લાહ** (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ) ભી હૈં જિન કા લકબ તય્યિબ વ તાહિર હૈ. ઈસ કૌલ કી બિના પર હુઝૂર عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કી મુકદ્દસ ઔલાદ કી તા'દાદ **સાત** હૈ યા'ની તીન સાહિબ ઝાદગાન ઔર ચાર સાહિબ ઝાદિયાં.

(સીરતે મુસ્તફા, સ. 687)

રમઝાન કા દીવાના : મુહમ્મદ નામી એક આદમી સારા સાલ નમાઝ ન પઢતા થા. જબ **રમઝાન શરીફ** કા મુ-તબર્રક મહીના આતા તો વોહ પાક સાફ કપડે પહનતા ઔર પાંચોં વક્ત પાબન્દી કે સાથ નમાઝ પઢતા ઔર સાલે ગુઝશ્તા કી કઝા નમાઝેં ભી અદા કરતા. લોગોં ને ઉસ સે પૂછા : તૂ ઐસા ક્યૂં કરતા હૈ ? ઉસ ને જવાબ દિયા : યેહ મહીના રહમત બ-ર-કત, તૌબા ઔર મગ્ફિરત કા હૈ, શાયદ **અલ્લાહ તઆલા** મુઝે મેરે ઈસી અમલ કે સબબ બખ્શ દે. જબ ઉસ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો કિસી ને ઉસે ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : مَافعلَ اللّٰہ بِکَ યા'ની **અલ્લાહ તઆલા** ને તેરે સાથ ક્યા મુઆ-મલા કિયા ? ઉસ ને જવાબ દિયા : **"મેરે અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ને મુઝે એહતિરામે રમઝાન શરીફ બજા લાને કે સબબ બખ્શ દિયા."** (دُرَّۃُ النَّاصِحِین ص۸)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

અલ્લાહ બે નિયાઝ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ **માહે ર-મઝાન** કે કદ્રદાન પર કિસ દ-રજા મેહ્રબાન હૈ કે સાલ કે બાકી મહીને છોડ કર સિર્ફ **માહે ર-મઝાન** મેં ઈબાદત કરને વાલે કી મગ્ફિરત ફરમા દી. ઈસ હિકાયત સે કહીં કોઈ યેહ ન સમઝ બૈઠે કે અબ તો (مَعَاذَاللّٰہعَزَّوَجَلَّ) સારા સાલ નમાઝોં કી છુટ્ટી હો ગઈ !! સિર્ફ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝા નમાઝ કર લિયા કરેંગે ઔર સીધે જન્નત મેં ચલે જાએંગે. **પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો !** દર અસ્લ બખ્શના યા અઝાબ કરના યેહ સબ કુછ **અલ્લાહ તઆલા** કી મશિય્યત પર મૌકૂફ હૈ, વોહ બે નિયાઝ હૈ, અગર ચાહે તો કિસી મુસલ્માન કો બ ઝાહિર છોટે સે નેક અમલ પર હી અપને ફઝ્લ સે બખ્શ દે ઔર અગર ચાહે તો બડી બડી નેકિયોં કે બા વુજૂદ કિસી કો મહ્ઝ એક છોટે સે ગુનાહ પર અપને અદ્લ સે પકડ લે. પારહ 3 **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 284 મેં ઈર્શાદે રબ્બે બે નિયાઝ હૈ :

فَیَغْفِرُ لِمَنْ یَّشَآءُ وَیُعَذِّبُ مَنْ یَّشَآءُ ؕ

(پ۳،البقرۃ:۲۸۴)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તો જિસે ચાહેગા (અપને ફઝ્લ સે અહલે ઈમાન કો) બખ્શેગા ઔર જિસે ચાહેગા (અપને અદ્લ સે) સઝા દેગા.

તૂ બે હિસાબ બખ્શ કે હૈં બે શુમાર જુર્મ
દેતા હૂં વાસિતા તુઝે શાહે હિજાઝ કા

તીન કે અન્દર તીન પોશીદા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કોઈ નેકી છોડની નહીં ચાહિયે, ન જાને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો કૌન સી નેકી પસન્દ આ જાએ ઔર કોઈ છોટે સે છોટા ગુનાહ કરના નહીં ચાહિયે કે ન જાને કિસ ગુનાહ પર **અલ્લાહ તઆલા** નારાઝ હો જાએ ઔર ઉસ કા દર્દનાક અઝાબ ઘેર લે. ખલીફએ આ'લા હઝરત, ફકીહે આ'ઝમ સય્યિદુના **અબૂ યૂસુફ મુહમ્મદ શરીફ** મુહદ્દિસ કોટ્લવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی નકલ ફરમાતે હૈં : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તીન ચીઝોં કો તીન ચીઝોં મેં મખ્ફી

www.dawateislami.net

(યા'ની પોશીદા) રખા હૈ, ﴾1﴿ અપની રિઝ઼ા કો અપની ઈતાઅત મેં ઔર ﴾2﴿ અપની નારાઝ઼ી કો અપની ના ફ઼રમાની મેં ઔર ﴾3﴿ અપને ઔલિયા કો અપને બન્દોં મેં." (تَنبِيهُ الْمُغْتَرِّين ص ٥١) યેહ કૌલ નક્લ કરને કે બા'દ ફ઼કીહે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الاَكْرَم ફ઼રમાતે હૈં : "લિહાઝ઼ા હર તાઅત ઔર હર નેકી કો અમલ મેં લાના ચાહિયે કે મા'લૂમ નહીં કિસ નેકી પર વોહ રાઝ઼ી હો જાએ ઔર હર બદી સે બચના ચાહિયે ક્યૂંકે મા'લૂમ નહીં કિસ બદી પર વોહ નારાઝ઼ હો જાએ. ખ્વાહ વોહ બદી કૈસી હી સગીર (યા'ની છોટી) હો. મ-સલન (બિલા ઈજાઝ઼ત) કિસી કે તિન્કે કા ખિલાલ કરના બ ઝ઼ાહિર એક મા'મૂલી સી બાત હૈ યા કિસી હમસાએ કી મિટ્ટી સે ઉસ કી ઈજાઝ઼ત કે બિગૈર હાથ ધોના ગોયા એક છોટી સી બાત હૈ મગર મુમ્કિન હૈ કે ઈસ બુરાઈ મેં હી હક તઆલા કી નારાઝ઼ી મખ્ફ઼ી (યા'ની છુપી હુઈ) હો તો ઐસી છોટી છોટી બાતોં સે ભી બચના ચાહિયે."

(અખ્લાકુસ્સાલિહીન, સ. 60)

કુત્તે કો પાની પિલાને વાલી બખ્શી ગઈ : રહમત કે તલબ ગારો ! જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બખ્શને પર આતા હૈ તો બ ઝ઼ાહિર નેકી કિતની હી છોટી હો વોહ ઈસી કે સબબ કરમ ફ઼રમા દેતા હૈ. જૈસા કે **એક ઔરત કો સિર્ફ઼ ઈસ લિયે બખ્શ દિયા ગયા કે ઉસ ને એક પ્યાસે કુત્તે કો પાની પિલાયા થા.** (بُخاری ج٢ ص ٤٠٩ حديث ٣٣٢١) એક હદીસ મેં સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના, ફ઼ૈઝ઼ ગન્જીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા યેહ ફ઼રમાને આલીશાન ભી મિલતા હૈ કે : "એક શખ્સ ને રાસ્તે મેં સે એક **દરખ્ત** કો ઈસ લિયે હટા દિયા તાકે લોગોં કો ઈસ સે ઈઝ઼ા ન પહોંચે. **અલ્લાહ તઆલા** ને ખુશ હો કર ઉસ કી **મગ્ફ઼િરત** ફ઼રમા દી. (مُسلم ص ١٤١٠ حديث ١٩١٤) એક સહીહ હદીસ મેં **તકાઝ઼ે** (યા'ની કર્ઝ કે મુતા-લબે) **મેં નરમી** કરને વાલે એક શખ્સ કી **નજાત** હો જાને કા વાકિઆ ભી આયા હૈ. (بُخاری ج ٢ ص ١٢ حديث ٢٠٧٨) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી **રહમત** કે વાકિઆત જમ્અ કરને જાએં તો ઈતને હૈં કે જમ્અ કરના મુશ્કિલ હો જાએ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

મુઝ્દાબાદ એ આસિયો ! શાફેઅ શહે અબરાર હૈ

તહનિયત એ મુજરિમો ! ઝાતે ખુદા ગફ્ફાર હૈ

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 176)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અઝાબ સે છુટકારે કે અસ્બાબ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ રહમત કરને પર આતા હૈ તો યૂં ભી સબબ બનાતા હૈ કે કિસી એક અમલ કો અપની બારગાહ મેં શ-રફે કબૂલિય્યત અતા ફરમા દેતા હૈ ઔર ફિર ઉસી કે બાઈસ ઉસ પર રહમતોં કી બારિશ કર દેતા હૈ. લિહાઝા અબ એક હદીસે મુબારક પેશ કી જાતી હૈ જિસ મેં મુ-તઅદ્દિદ ઐસે લોગોં કા બયાન કિયા ગયા હૈ કે વોહ કિસી ન કિસી નેકી કે સબબ **અલ્લાહ તઆલા** કી ગિરિફ્ત સે બચ ગએ ઔર રહમતે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ ને ઉન્હેં અપની આગોશ મેં લે લિયા. ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબ્દુર્રહમાન બિન સમુરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ : એક બાર હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે આદમ વ બની આદમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તશરીફ લાએ ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : "આજ રાત મૈં ને એક અજીબ ખ્વાબ દેખા કે

(1) **એક** શખ્સ કી રૂહ કબ્ઝ કરને કે લિયે મ-લકુલ મૌત (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) તશરીફ લાએ લેકિન ઉસ કા માં બાપ કી **ઈતાઅત** કરના સામને આ ગયા ઔર વોહ બચ ગયા.

(2) **એક** શખ્સ પર અઝાબે કબ્ર છા ગયા લેકિન ઉસ કે **વુઝૂ** (કી નેકી) ને ઉસે બચા લિયા.

(3) **એક** શખ્સ કો શયાતીન ને ઘેર લિયા લેકિન **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ (કરને કી નેકી) ને ઉસે બચા લિયા.

(4) **એક** શખ્સ કો અઝાબ કે ફિરિશ્તોં ને ઘેર લિયા લેકિન ઉસે (ઉસ કી) **નમાઝ** ને બચા લિયા.

(5) **એક** શખ્સ કો દેખા કે પ્યાસ કી શિદ્દત સે ઝબાન નિકાલે હુએ થા ઔર એક હૌઝ પર પાની પીને જાતા થા

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (ترمذی)

મગર લૌટા દિયા જાતા થા કે ઈતને મેં ઉસ કે **રોઝે** આ ગએ (ઔર ઈસ નેકી ને) ઉસ કો સૈરાબ કર દિયા.

(6) **એક** શખ્સ કો દેખા કે જહાં અમ્બિયાએ કિરામ (عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) હલ્કે બનાએ હુએ તશરીફ ફરમા થે, વહાં ઉન કે પાસ જાના ચાહતા થા લેકિન ધુત્કાર દિયા જાતા થા કે ઈતને મેં ઉસ કા **ગુસ્લે જનાબત** (કરના) આયા ઔર (ઉસ નેકી ને) ઉસ કો મેરે પાસ બિઠા દિયા.

(7) **એક** શખ્સ કો દેખા કે ઉસ કે આગે પીછે, દાએં બાએં, ઊપર નીચે અંધેરા હી અંધેરા હૈ ઔર વોહ ઉસ અંધેરે મેં હૈરાન વ પરેશાન હૈ તો ઉસ કે **હજ વ ઉમ્રહ** આ ગએ ઔર (ઈન નેકિયોં ને) ઉસ કો અંધેરે સે નિકાલ કર રોશની મેં પહોંચા દિયા.

(8) **એક** શખ્સ કો દેખા કે વોહ મુસલ્માનોં સે ગુફ્ત-ગૂ કરના ચાહતા હૈ લેકિન કોઈ ઉસ કો મુંહ નહીં લગાતા તો **સિલએ રેહ્મી** (યા'ની રિશ્તેદારોં સે હુસ્ને સુલૂક કરને કી નેકી) ને મુઅમિનીન સે કહા કે તુમ ઈસ સે બાતચીત કરો. તો મુસલ્માનોં ને ઉસ સે બાત કરના શુરૂઅ કી.

(9) **એક** શખ્સ કે જિસ્મ ઔર ચેહરે કી તરફ આગ બઢ રહી હૈ ઔર વોહ અપને હાથ સે બચા રહા હૈ તો ઉસ કા **સ-દકા** આ ગયા ઔર ઉસ કે આગે ઢાલ બન ગયા ઔર ઉસ કે સર પર સાયા ફિગન હો ગયા.

(10) **એક** શખ્સ કો ઝબાનિયા (યા'ની અઝાબ કે મખ્સૂસ ફિરિશ્તોં) ને ચારોં તરફ સે ઘેર લિયા લેકિન ઉસ કા અમ્રુન બિલ મા'રૂફ વ નહ્યુન અનિલ મુન્કર આયા (યા'ની નેકી કા હુક્મ કરને ઔર બુરાઈ સે મન્અ કરને કી નેકી આઈ) ઔર ઉસ ને ઉસે બચા લિયા ઔર રહમત કે ફિરિશ્તોં કે હવાલે કર દિયા.

(11) **એક** શખ્સ કો દેખા જો ઘુટનોં કે બલ બૈઠા હૈ લેકિન ઉસ કે ઔર **અલ્લાહ તઆલા** કે દરમિયાન હિજાબ (યા'ની પર્દા) હૈ મગર ઉસ કા **હુસ્ને અખ્લાક** આયા ઈસ (નેકી) ને ઉસ કો બચા લિયા ઔર **અલ્લાહ તઆલા** સે મિલા દિયા.

(12) **એક** શખ્સ કો ઉસ કા આ'માલ નામા ઉલટે હાથ મેં દિયા જાને લગા તો ઉસ કા **ખૌફે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ આ ગયા ઔર (ઈસ અઝીમ નેકી કી બ-ર-કત સે) ઉસ કા નામએ આ'માલ સીધે હાથ મેં દે દિયા ગયા.

www.dawateislami.net

13 **એક શખ્સ** કી નેકિયોં કા વઝ્ન હલકા રહા મગર ઉસ કી **સખાવત** આ ગઈ ઔર નેકિયોં કા વઝ્ન બઢ ગયા.

14 **એક શખ્સ** જહન્નમ કે કનારે પર ખડા થા મગર ઉસ કા **ખૌફે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ આ ગયા ઔર વોહ બચ ગયા.

15 **એક શખ્સ** જહન્નમ મેં ગિર ગયા લેકિન ઉસ કે **ખૌફે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ મેં બહાએ હુએ આંસૂ આ ગએ ઔર (ઈન આંસૂઓં કી બ-ર-કત સે) વોહ બચ ગયા.

16 **એક શખ્સ** પુલ સિરાત પર ખડા થા ઔર ટહની કી તરહ લરઝ રહા થા લેકિન ઉસ કા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સાથ હુસ્ને ઝન (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે અચ્છા ગુમાન) આયા (ઔર ઈસ નેકી ને) ઉસે બચા લિયા ઔર વોહ પુલ સિરાત સે ગુઝર ગયા.

17 **એક શખ્સ** પુલ સિરાત પર ઘિસટ ઘિસટ કર ચલ રહા થા કે ઉસ કા **મુઝ પર દુરૂદે પાક** પઢના આ ગયા ઔર (ઈસ નેકી ને) ઉસ કો ખડા કર કે પુલ સિરાત પાર કરવા દિયા.

18 **મેરી** ઉમ્મત કા એક શખ્સ જન્નત કે દરવાઝોં કે પાસ પહોંચા તો વોહ સબ ઉસ પર બન્દ થે કે ઉસ કા لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ કી ગવાહી દેના આયા ઔર ઉસ કે લિયે જન્નતી દરવાઝે ખુલ ગએ ઔર વોહ જન્નત મેં દાખિલ હો ગયા.

ચુગલી કા દર્દનાક અઝાબ

19 **કુછ** લોગોં કે હોંટ કાટે જા રહે થે મૈં ને જિબ્રઈલ (عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلام) સે દરયાફ્ત કિયા, યેહ કૌન હૈં ? તો ઉન્હોં ને બતાયા કે યેહ લોગોં કે દરમિયાન **ચુગલ ખોરી** કરને વાલે હૈં.

ઈલ્ઝામે ગુનાહ કી ખૌફનાક સઝા

20 **કુછ** લોગોં કો ઝબાનોં સે લટકા દિયા ગયા થા. મૈં ને જિબ્રઈલ (عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلام) સે ઉન કે બારે મેં પૂછા તો ઉન્હોં ને બતાયા કે યેહ લોગોં પર **ઝૂટી તોહમત** લગાને વાલે હૈં."

(شرحُ الصُّدر ص ۱۸۲ تا ۱۸٤، مُلَخّصاً)

www.dawateislami.net

કોઈ ભી નેકી નહીં છોડની ચાહિયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આપ ને મુલા-હ઼ઝ઼ા ફ઼રમાયા ! ઈતાઅતે વાલિદૈન, વુઝ઼ૂ, નમાઝ઼, રોઝ઼ા, **ઝ઼િક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ, હજ વ ઉમ્રહ, સિલએ રેહ્મી, અમ્રુન બિલ મા'રૂફ઼ વ નહ્યુન અનિલ મુન્કર, સ-દકા, હુસ્ને અખ઼્લાક, સખાવત, ખ઼ૌફ઼ે ખ઼ુદા عَزَّوَجَلَّ મેં રોના, નીઝ઼ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સાથ હુસ્ને ઝ઼ન વગૈરા વગૈરા નેકિયોં કે સબબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપને બન્દોં પર કરમ ફ઼રમા દિયા ઔર ઉન્હેં ઈતાબ વ અઝ઼ાબ સે રિહાઈ મિલ ગઈ. બહર હાલ યેહ ઉસ કે ફ઼ઝ઼લો કરમ કે મુઆ-મલાત હૈં, વોહ માલિકો મુખ઼્તાર عَزَّوَجَلَّ હૈ, જિસે ચાહે બખ઼્શ દે, જિસે ચાહે અઝ઼ાબ કરે, યેહ સબ ઉસ કા અદ્લ હી અદ્લ હૈ. જહાં વોહ કિસી નેકી સે ખ઼ુશ હો કર અપની રહમત સે બખ઼્શ દેતા હૈ વહીં કિસી ગુનાહ પર જબ વોહ નારાઝ઼ હો જાતા હૈ તો ઉસ કા કહરો ગઝ઼બ જોશ પર આ જાતા હૈ ઔર ફિર ઉસ કી ગિરિફ઼્ત નિહાયત હી સખ઼્ત હોતી હૈ. જૈસા કે અભી ગુઝ઼શ્તા તવીલ હદીસ કે આખ઼િર મેં **ચુગુલ ખ઼ોરોં** ઔર દૂસરોં પર **ગુનાહ કી તોહમત** બાંધને વાલોં કા અન્જામ ગુઝ઼રા. પસ અક્લમન્દ વોહી હૈ કે બ ઝ઼ાહિર કોઈ છોટી સી ભી નેકી હો ઉસે તર્ક ન કરે કે હો સકતા હૈ યેહી નેકી નજાત કા ઝ઼રીઆ બન જાએ ઔર બ ઝ઼ાહિર ગુનાહ કિતના હી મા'મૂલી નઝ઼ર આતા હો હરગિઝ઼ હરગિઝ઼ ન કરે.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"કહ્હાર" કે ચાર હુરૂફ઼ કી નિસ્બત સે ગુનાહગારોં કી 4 હિકાયાત

(1) કબ્ર આગ સે ભર ગઈ ! : બેચૈન દિલોં કે ચૈન, રહમતે દારૈન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફ઼રમાયા : **અલ્લાહ** કે બન્દોં મેં સે એક બન્દે કો કબ્ર મેં **સો કોડે** મારને કા હુક્મ દિયા ગયા, વોહ **અલ્લાહ** સે દુઆ કરતા રહા યહાં તક કે એક કોડા રહ ગયા જબ એક કોડા મારા ગયા તો ઉસ કી **કબ્ર આગ સે ભર ગઈ** જબ આગ ખ઼ત્મ હુઈ ઔર ઉસ બન્દે કો ઈફ઼ાકા હુવા તો ઉસ ને (ફ઼િરિશ્તોં સે) પૂછા : આખ઼િર મુઝે

www.dawateislami.net

યેહ કોડા ક્યૂં મારા ગયા ? તો ઉન્હોં ને જવાબ દિયા : **એક રોઝ તૂને બિગૈર તહારત (યા'ની બે વુઝૂ) નમાઝ પઢ લી થી ઔર એક મઝલૂમ કે પાસ તેરા ગુઝર હુવા થા મગર તૂને ઉસ કી મદદ ન કી.**

(شَرحُ مُشكِلِ الآثار لِلطّحاوِی ج۸ص۲۱۲ حدیث۳۱۸۵، اَلزّواجر ج۲ص۲۳۶)

(2) માપને મેં બે એહતિયાતી કે સબબ ઈતાબ : હઝરતે સય્યિદુના હારિસ મુહાસિબી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ القَوِی ફરમાતે હૈં કે એક કય્યાલ (યા'ની ગલ્લા માપને વાલે) ને યેહ કામ છોડ દિયા ઔર ઈબાદતે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ મેં મશ્ગૂલ હુવા. જબ વોહ મર ગયા તો ઉસ કે બા'ઝ અહબાબ ને ઉસ કો ખ્વાબ મેં દેખા તો પૂછા : مَافَعَلَ اللهُ بِکَ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તેરે સાથ ક્યા મુઆ-મલા કિયા ? ઉસ ને કહા : "મેરા વોહ પૈમાના જિસ મેં ગલ્લા વગૈરા માપા કરતા થા, ઉસ મેં મેરી બે એહતિયાતી કી વજહ સે કુછ મિટ્ટી સી બૈઠ ગઈ થી, મૈં ને ઉસે સાફ કરને મેં ગફલત બરતી તો હર મર્તબા માપને કે વક્ત બ કદર ઉસ મિટ્ટી કે કમ હો જાતા થા. મૈં ઉસ કુસૂર કે સબબ ઈતાબ મેં ગિરિફ્તાર હૂં."

(تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص۵۱)

(3) કબ્ર સે ચિલ્લાને કી આવાઝ : ઈસી તરહ એક ઔર શખ્સ ભી અપની તરાઝૂ સે મિટ્ટી વગૈરા સાફ નહીં કરતા થા ઔર ઈસી તરહ ચીઝ તોલ દેતા થા. જબ વોહ મર ગયા તો ઉસ કો કબ્ર મેં અઝાબ શુરૂઅ હો ગયા, યહાં તક કે **લોગોં ને ઉસ કી કબ્ર સે ચીખને ચિલ્લાને કી આવાઝ સુની.** બા'ઝ સાલિહીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِين (યા'ની નેક લોગોં) કો કબ્ર સે ચિલ્લાને કી આવાઝ સુન કર રહ્મ આ ગયા ઔર ઉન્હોં ને ઉસ કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કી તો ઈસ કી બ-ર-કત સે **અલ્લાહ તઆલા** ને ઉસ કા અઝાબ દફ્અ કિયા. (اَیضاً)

હરામ કી કમાઈ કહાં જાતી હૈ ? : મઝકૂરા દોનોં લરઝા ખેઝ હિકાયાત સે વોહ લોગ ઝરૂર દર્સે ઈબ્રત હાસિલ કરેં જો ડન્ડી મારતે ઔર કમ માપ તોલ કરતે હૈં. મુસલ્માનો ! ડન્ડી માર કર કમ માપ કર બા'ઝ અવકાત બ ઝાહિર માલ મેં કુછ ઝિયાદતી નઝર આ ભી જાતી હૈ મગર ઐસી આમદની કિસ કામ કી ! બસા અવકાત દુન્યા મેં ભી ઈસ કિસ્મ કા માલ વબાલ બન જાતા હૈ. હો સકતા હૈ

www.dawateislami.net

કે ડૉક્ટરોં કી ફીસોં, બીમારિયોં કી દવાઓં, જેબ કતરોં, ચોરોં યા રિશ્વત ખોરોં કે હાથોં મેં યેહ માલ ચલા જાએ ઔર ફિર સાથ હી સાથ مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ આખિરત કા અઝાબે શદીદ ભી ભુગત્ના પડ જાએ.

કર લે તૌબા રબ કી રહમત હૈ બડી
કબ્ર મેં વરના સઝા હોગી કડી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 712)

આગ કે દો પહાડ : રૂહુલ બયાન મેં હૈ : "જો શખ્સ નાપ તોલ મેં ખિયાનત કરતા હૈ, કિયામત કે રોઝ ઉસે દોઝખ કી ગહરાઈયોં મેં ડાલા જાએગા ઔર **આગ કે દો પહાડોં** કે દરમિયાન બિઠા કર હુક્મ દિયા જાએગા : યેહ દોનોં પહાડ નાપો ઔર તોલો ! જબ તોલને લગેગા તો આગ ઉસે જલા ડાલેગી." (تفسیر روحُ البیان ج١٠ص٣٦٤)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખૂબ ગૌર ફરમાઈયે ! મુખ્તસર સી ઝિન્દગી મેં ચન્દ ફાની સિક્કે હાસિલ કરને કે લિયે અગર ડન્ડી માર લી તો કિસ કદર શદીદ અઝાબ કી વઈદ હૈ. આજ મા'મૂલી ગરમી બરદાશ્ત નહીં હોતી તો જહન્નમ મેં આગ કે પહાડોં કી તપિશ કિસ તરહ સહી જા સકેગી. ખુદારા ! અપને હાલ પર રહ્મ કરતે હુએ માલ કી હવસ સે દૂર રહિયે, વરના માલે ગૈરે હલાલ દોનોં જહાનોં મેં વબાલ હી વબાલ સાબિત હોગા.

(4) તિન્કે કા બોઝ : મશ્હૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના વહબ બિન મુનબ્બેહ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه ફરમાતે હૈં : "બની ઈસરાઈલ કે એક નૌ જવાન ને ગુનાહોં સે તૌબા કી, ફિર 70 સાલ મુસલ્સલ ઈબાદત કરતા રહા, રાત જાગતા ઔર દિન મેં રોઝા રખતા, **ન કિસી સાએ કે નીચે આરામ કરતા ઔર ન કોઈ ઉમ્દા ગિઝા ખાતા.** જબ ઉસ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ઉસ કે બા'ઝ દોસ્તોં ને ઉસે ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : مَافَعَلَ اللّٰهُ بِکَ؟ યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તેરે સાથ ક્યા મુઆ-મલા કિયા ? ઉસ ને બતાયા : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને મેરા હિસાબ લિયા, ફિર સારે ગુનાહ બખ્શ દિયે મગર **એક લકડી** જિસ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (جمع الجوامع)

સે મૈં ને ઉસ કે માલિક કી ઈજાઝત કે બિગૈર દાંતોં મેં ખિલાલ કર લિયા થા (ઔર યેહ મુઆ-મલા હુકૂકુલ ઈબાદ કા થા) ઔર વોહ મુઆફ કરવાના રહ ગયા થા ઉસ કી વજહ સે મૈં અબ તક જન્નત સે રોક દિયા ગયા હૂં.'' (تَنبِيهُ الْمُغتَرِّين ص ٥١)

ગુનાહ આખિર ગુનાહ હે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! લરઝ જાઓ ! થર્રા ઉઠો !! કે એક આબિદો ઝાહિદ ઔર નેક બન્દા સિર્ફ ઔર સિર્ફ ઈસ વજહ સે જન્નત સે રોક દિયા ગયા કે ઉસ ને એક **તિન્કા** ઉસ કે માલિક કી ઈજાઝત કે બિગૈર લે કર ઉસ સે દાંતોં મેં ખિલાલ કર લિયા ઔર ફિર બે મુઆફ કરવાએ ઈન્તિકાલ કર ગયા. ઝરા સોચિયે ! ગૌર કીજિયે !! અબ એક તિન્કે કી કહાં બાત હે ! આજ કલ તો લોગ બડી બડી કીમતી અમાનતેં હડપ કર જાતે ઔર ડકાર તક નહીં લેતે.

تُوبُوا اِلَى الله! اَسْتَغْفِرُ الله

અદાએ કર્ઝ મેં બિલા મોહલત લિયે તાખીર ગુનાહ હે : મુસલ્માનો ! ડર જાઓ !! હુકૂકુલ ઈબાદ (યા'ની બન્દોં કે હુકૂક) કા મુઆ-મલા નિહાયત સખ્ત હે અગર કિસી બન્દે કા માલ દબા લિયા, યા ઉસ કો ગાલી દે દી, આંખેં દિખા કર ડરાયા, ધમ્કાયા, ડાંટ ડપટ કી જિસ સે ઉસ કા દિલ દુખા. અલ ગરઝ કિસી તરહ ભી બે ઈજાઝતે શર-ઈ ઉસ કી દિલ આઝારી કી યા કર્ઝા દબા લિયા બલ્કે બિલા ઈજાઝતે કર્ઝ-ખ્વાહ યા બિગૈર સહીહ મજબૂરી કે કર્ઝ કી અદાએગી મેં તાખીર હી કી, યેહ સબ બન્દોં કી હક ત-લફિયાં હૈં. **કર્ઝ** કી બાત ચલી હે તો યેહ ભી બતાતા ચલૂં કે **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي **કીમિયાએ સઆદત** મેં નક્લ કરતે હૈં : ''જો શખ્સ કર્ઝ લેતા હે ઔર યેહ નિય્યત કરતા હે કે મૈં અચ્છી તરહ અદા કર દૂંગા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી હિફાઝત કે લિયે ચન્દ ફિરિશ્તે મુકર્રર ફરમા દેતા હે ઔર વોહ દુઆ કરતે હૈં કે ઈસ કા કર્ઝ અદા હો જાએ.'' (انظر:إتحاف السّادة ج ٦ ص ٤٠٩) ઔર અગર કર્ઝદાર કર્ઝ અદા કર સકતા હો તો કર્ઝ-ખ્વાહ કી મરઝી કે બિગૈર અગર એક ઘડી ભર ભી

www.dawateislami.net

તાખીર કરેગા તો ગુનહગાર હોગા ઔર ઝાલિમ કરાર પાએગા. ખ્વાહ રોઝે કી હાલત મેં હો યા સો રહા હો ઔર ઉસ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી લા'નત ઉતરતી હૈ. યેહ ગુનાહ તો ઐસા હૈ કે નીંદ કી હાલત મેં ભી ઉસ કે સાથ રહતા હૈ. અગર અપના સામાન બેચ કર કર્ઝ અદા કર સકતા હૈ તબ ભી કરના પડેગા, અગર ઐસા નહીં કરેગા તો ગુનાહગાર હૈ. ઉસ કા યેહ ફે'લ કબીરા ગુનાહોં મેં સે હૈ મગર લોગ ઈસે મા'મૂલી ખયાલ કરતે હૈં." (کیمیائے سعادت ج۱ص۳۳۶)

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

તીન પૈસે કા વબાલ : મેરે આકા **આ'લા હઝરત,** ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن સે કર્ઝે કી અદાએગી મેં સુસ્તી ઔર ઝૂટે હિ-યલો હુજ્જત કરને વાલે શખ્સ ઝૈદ કે બારે મેં ઈસ્તિફસાર હુવા તો આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "ઝૈદ ફાસિકો ફાજિર, મુર-તકિબે કબાઈર, ઝાલિમ, કઝ્ઝાબ, મુસ્તહિકે અઝાબ હૈ ઈસ સે ઝિયાદા ઔર ક્યા અલ્કાબ અપને લિયે ચાહતા હૈ ! અગર ઈસ હાલત મેં મર ગયા ઔર દૈન (કર્ઝ) લોગોં કા ઈસ પર બાકી રહા, ઈસ કી નેકિયાં ઉન (કર્ઝ ખ્વાહોં) કે મુતા-લબે મેં દી જાએંગી ઔર ક્યૂંકર દી જાએંગી (યા'ની કિસ તરહ દી જાએંગી યેહ ભી સુન લીજિયે) તક્રીબન તીન પૈસા દૈન (કર્ઝ) કે ઈવઝ (યા'ની બદલે) **સાત સો નમાઝેં બા જમાઅત** (દેની પડેંગી). જબ ઈસ (કર્ઝા દબા લેને વાલે) કે પાસ નેકિયાં ન રહેંગી ઉન (કર્ઝ ખ્વાહોં) કે ગુનાહ ઈસ (મકરૂઝ) કે સર પર રખે જાએંગે ઔર આગ મેં ફેંક દિયા જાએગા." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 25, સ. 69 મુલખ્ખસન)

મત દબા કર્ઝા કિસી કા ના-બકાર

રોએગા દોઝખ મેં વરના ઝાર ઝાર

تُوْبُوْا اِلَی اللّٰہ ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰہ

www.dawateislami.net

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દુન્યા મેં કિસી પર ઝર્રા બરાબર ઝુલ્મ કરને વાલા ભી જબ તક મઝલૂમ કો રાઝી નહીં કર લેગા ઉસ વક્ત તક ઉસ કી ખલાસી (યા'ની છુટકારા) ના મુમ્કિન હૈ. હાં, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અગર ચાહેગા તો અપને ફઝલો કરમ સે કિયામત કે રોઝ ઝાલિમ વ મઝલૂમ મેં સુલ્હ કરવા દેગા, બ સૂરતે દીગર ઉસ મઝલૂમ કો ઝાલિમ કી નેકિયાં દે દી જાએંગી, અગર ઈસ સે ભી મઝલૂમ યા મઝલૂમીન કે હુકૂક અદા ન હુએ તો મઝલૂમીન કે ગુનાહ ઝાલિમ કે સર પર ડાલ દિયે જાએંગે ઔર વોહ જહન્નમ રસીદ કર દિયા જાએગા. وَالْعِيَاذُ بِاللّٰهِ تَعَالٰى

કિયામત મેં મુફલિસ કૌન ? : તાજદારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સુલ્તાને મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સે ઈસ્તિફસાર ફરમાયા : "ક્યા તુમ જાનતે હો, કે **મુફલિસ** કૌન હૈ ?" સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! હમ મેં સે **મુફલિસ** તો વોહ હૈ જિસ કે પાસ દિરહમ વ દુન્યાવી સાઝો સામાન ન હો. તો આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "મેરી ઉમ્મત કા **મુફલિસ તરીન** શખ્સ વોહ હૈ જો કિયામત કે દિન નમાઝ, રોઝા, ઝકાત તો લે કર આએગા મગર સાથ હી કિસી કો ગાલી દી હોગી, કિસી કો તોહમત લગાઈ હોગી, ઉસ કા માલે નાહક ખાયા હોગા, ઉસ કા ખૂન બહાયા હોગા, ઉસ કો મારા હોગા, પસ ઈન સબ ગુનાહોં કે બદલે મેં ઉસ કી નેકિયાં લી જાએંગી, પસ અગર ઉસ કી નેકિયાં ખત્મ હો જાએં ઔર મઝીદ હકદાર બાકી હોં તો બદલે મેં ઉન (યા'ની મઝલૂમોં) કે ગુનાહ લે કર ઈસ (યા'ની ઝાલિમ) પર ડાલે જાએંગે ફિર ઉસ (ઝાલિમ) શખ્સ કો જહન્નમ મેં ડાલ દિયા જાએગા. (مسلم ص١٣٩٤ حديث٢٥٨١)

ઝાલિમ સે મુરાદ કૌન હૈ ? : યાદ રહે ! યહાં ઝાલિમ સે મુરાદ સિર્ફ કાતિલ, ડાકૂ યા મારધાડ કરને વાલા હી નહીં બલ્કે જિસ ને બ ઝાહિર કિસી કી થોડી સી ભી હક ત-લફી કી મ-સલન કિસી કા એકઆધ રુપિયા હી દબા લિયા હો, મઝાક ઉડા કર યા બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ ડાંટ ડપટ કર કે યા ગુસ્સે મેં ઘૂર કર દિલ દુખાયા હો વોહ ભી ઝાલિમ હૈ. અબ યેહ જુદા બાત હૈ કે જિસ પર ઈસ તરહ કે ઝુલ્મ હુએ ઈસ "મઝલૂમ" ને ભી "ઉસ ઝાલિમ" કી બા'ઝ હક ત-લફિયાં કી હોં, ઈસ

www.dawateislami.net

સૂરતે હાલ મેં દોનોં એક દૂસરે કે હક મેં જુદા જુદા મુઆ-મલાત મેં "ઝાલિમ" ભી હૈં ઔર "મઝલૂમ" ભી.

હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઉનૈસ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિયામત કે દિન ઈર્શાદ ફરમાએગા : "કોઈ દોઝખી દોઝખ મેં ઔર કોઈ જન્નતી જન્નત મેં દાખિલ ન હો, જબ તક વોહ **હુકૂકુલ ઈબાદ** કા બદલા ન અદા કરે." યા'ની જિસ કિસી કા હક જિસ કિસી ને દબાયા હો ઉસ કા ફૈસલા હોને તક દોઝખ યા જન્નત મેં દાખિલ ન હોગા. (تنبيه المغترين ص٥١)

હુકૂકુલ ઈબાદ કી તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે **મક-ત-બતુલ મદીના** કા મત્બૂઆ તહરીરી બયાન **ઝુલ્મ કા અન્જામ** ઝરૂર મુલા-હઝા ફરમાઈયે.

યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! હમ સબ મુસલ્માનોં કો એક દૂસરે કી હક ત-લફી સે બચા ઔર ઈસ સિલ્સિલે મેં જો કુછ કોતાહિયાં હો ચુકી હૈં ઉન સે સચ્ચી તૌબા કરને ઔર ઈન્હેં આપસ મેં મુઆફ કરવા લેને કી તૌફીક મર્હમત ફરમા. اٰمين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صلَّى الله تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

માહે ર-મઝાન મેં ફૌત હોને કી ફઝીલત : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને મસઊદ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه સે રિવાયત હૈ : નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : "જિસ કો **ર-મઝાન** કે વક્ત મૌત આઈ વોહ **જન્નત** મેં દાખિલ હોગા ઔર જિસ કી મૌત **યૌમે અ-રફા** (યા'ની 9 ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ) કે વક્ત આઈ વોહ ભી **જન્નત** મેં દાખિલ હોગા ઔર જિસ કી મૌત **સ-દકા** દેને કી હાલત મેં આઈ વોહ ભી દાખિલે જન્નત હોગા." (حلية الاولياء ج٥ ص٢٦ حديث٦١٨٧) **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه સે રિવાયત હૈ કે માહે ર-મઝાન મેં મુર્દો સે અઝાબે કબ્ર ઉઠા લિયા જાતા હૈ. (شرح الصدور ص١٨٧)

કિયામત તક કે રોઝોં કા સવાબ : **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا સે રિવાયત હૈ : અમ્બિયા કે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે બિશારત

www.dawateislami.net

બુન્યાદ હે : "**રોઝે** કી હાલત મેં જિસ કા ઈન્તિકાલ હુવા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો કિયામત તક કે રોઝોં કા સવાબ અતા ફરમાતા હે." (اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب ج٣ص٥٠٤ حديث٥٠٠٧)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ર-મઝાન મેં મગ્ફિરત ન હુઈ તો ફિર કબ હોગી ! : હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે મૈં ને રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે આદમ વ બની આદમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ફરમાતે હુએ સુના : "યેહ ર-મઝાન તુમ્હારે પાસ આ ગયા હે, ઈસ મેં જન્નત કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર જહન્નમ કે દરવાઝે બન્દ કર દિયે જાતે હૈં ઔર શયાતીન કો કૈદ કર દિયા જાતા હે. મહરૂમ હે વોહ શખ્સ જિસ ને **ર-મઝાન** કો પાયા ઔર ઉસ કી **મગ્ફિરત** ન હુઈ કે **જબ ઈસ કી ર-મઝાન મેં મગ્ફિરત ન હુઈ તો ફિર કબ હોગી !**" (مُعجَم اَوسَط ج٥ص٣٦٦حديث٧٦٢٧)

જન્નત કે દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે રસૂલે અકરમ, રહમતે આલમ, રસૂલે મોહ્તશમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "**ર-મઝાન** આ ગયા બ-ર-કત વાલા મહીના હે, **અલ્લાહ તઆલા** ને ઈસ કે રોઝે તુમ પર ફર્ઝ કિયે, ઈસ મેં આસ્માન કે દરવાઝે ખોલે જાતે ઔર **જહન્નમ** કે દરવાઝે બન્દ કિયે જાતે હૈં, ઔર ઈસ મેં મરદૂદ શયાતીન કૈદ કર દિયે જાતે હૈં, ઈસ મેં એક રાત હે, **હઝાર મહીનોં** સે બેહતર, જો ઈસ કી ભલાઈ સે મહરૂમ રહા વોહ બિલ્કુલ હી મહરૂમ રહા." (نَسائی ص٣٥٥حديث٢١٠٣)

શયાતીન ઝન્જીરોં મેં જકડ દિયે જાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : સુલ્તાને દો જહાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હે : જબ ર-મઝાન આતા હે તો આસ્માન કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં. (بُخاری ج ١ ص ٦٢٦ حديث ١٨٩٩) ઔર એક રિવાયત મેં હે કે જન્નત કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર દોઝખ કે દરવાઝે બન્દ કર દિયે જાતે હૈં, શયાતીન ઝન્જીરોં મેં જકડ દિયે જાતે હૈં. (اَيضاً ص ٣٩٩ حديث ٣٢٧٧) એક રિવાયત મેં હે કે રહમત કે દરવાઝે ખોલે જાતે હૈં. (مسلم ص ٥٤٣ حديث ١٠٧٩)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الايمان)

ગુનાહોં મેં કમી તો આ હી જાતી હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બહર કૈફ આમ મુશા-હદા યેહી હૈ કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં હમારી મસાજિદ ગૈરે ર-મઝાન કે મુકાબલે મેં ઝિયાદા આબાદ હો જાતી હૈં, નેકિયાં કરને મેં આસાનિયાં રહતી હૈં ઔર ઈતના ઝરૂર હૈ કે માહે ર-મઝાન મેં ગુનાહોં કા સિલ્સિલા કુછ ન કુછ કમ હો જાતા હૈ.

જૂં હી સરકશ શયાતીન આઝાદ હોતે હૈં ! : ર-મઝાનુલ મુબારક કે રુખ્સત હોતે હી, સરકશ શયાતીન આઝાદ હો જાતે હૈં ઔર અફસોસ ! ગુનાહોં કા ઝોર બઢ જાતા હૈ. ખુસૂસન ઈદ કે દિન ગુનાહોં કી નિહાયત કસરત હો જાતી હૈ, ગોયા એક મહીને કી કૈદ કે સબબ સરકશ શયાતીન બેહદ બિફર ચુકે હૈં ઔર માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી સારી કસર વોહ ઈદ કે રોઝ હી નિકાલ દેના ચાહતે હૈં, તફરીહ ગાહેં બે પર્દા ઔરતોં ઔર મર્દોં સે ભર જાતી હૈં, ઈદ કે લિયે નઈ નઈ ફિલ્મેં ઔર જદીદ ડિરામે લગા દિયે જાતે હૈં, આહ ! **શૈતાન** કે હાથોં બે શુમાર મુસલ્માન ખિલોના બન કર રહ જાતે હૈં, મગર ઐસે ખુશ નસીબ ભી હોતે હૈં જો **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી યાદ સે ગફલત નહીં કરતે ઔર **શૈતાન** કે બહકાને સે મહફૂઝ રહતે હૈં.

આતશ પરસ્ત ને માહે ર-મઝાન કા એહતિરામ કિયા તો...... (હિકાયત) : બુખારા મેં એક મજૂસી (આતશ પરસ્ત) રહતા થા એક મર્તબા **ર-મઝાન શરીફ** મેં વોહ અપને બેટે કે સાથ મુસલ્માનોં કે બાઝાર સે ગુઝર રહા થા, ઉસ કે બેટે ને અલલ એ'લાન કોઈ ચીઝ ખાની શુરૂઅ કર દી, મજૂસી ને યેહ દેખતે હી અપને બેટે કો એક **તમાંચા** રસીદ કર દિયા ઔર ડાંટતે હુએ કહા : તુઝે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે મહીને મેં મુસલ્માનોં કે બાઝાર મેં ખાતે હુએ શર્મ નહીં આતી ! લડકે ને કહા : અબ્બાજાન ! આપ ભી તો ર-મઝાન શરીફ મેં ખાતે હૈં. વાલિદ ને કહા : મૈં મુસલ્માનોં કે સામને નહીં અપને ઘર કે અન્દર છુપ કર ખાતા હૂં, ઈસ માહે મુબારક કી બે હુરમતી નહીં કરતા. કુછ અર્સે બા'દ ઉસ શખ્સ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. કિસી ને ખ્વાબ મેં ઉસ કો જન્નત મેં ટહલતે હુએ

www.dawateislami.net

દેખા તો હૈરત સે પૂછા : તૂ તો મજૂસી (આગ કા પુજારી) થા, જન્નત મેં કૈસે આ ગયા ? કહને લગા : “વાકેઈ મૈં મજૂસી થા, લેકિન જબ મૌત કા વક્ત કરીબ આયા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને **એહતિરામે ર-મઝાન કી બ-ર-કત સે મુઝે ઈમાન કી દૌલત સે ઔર મરને કે બા’દ જન્નત સે મુશર્રફ ફરમાયા.”**

(نُزهَةُ الْمَجَالِس ج١ص٢١٧)

ર-મઝાન મેં અલલ એ’લાન ખાને કી દુન્યવી સઝા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તા’ઝીમ કે સબબ એક આતશ પરસ્ત કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને દૌલતે ઈમાન સે નવાઝ કર જન્નત કી લા ઝવાલ ને’મતોં સે માલામાલ ફરમા દિયા. ઈસ હિકાયત સે ખુસૂસન ઉન ગાફિલોં કો દર્સે ઈબ્રત હાસિલ કરના ચાહિયે જો મુસલ્માન હોને કે બા વુજૂદ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં અવ્વલ તો વોહ રોઝા નહીં રખતે, ફિર ચોરી ઔર સીના ઝોરી યૂં કે રોઝાદારોં કે સામને હી સિગરેટ કે કશ લગાતે, પાન ચબાતે, હત્તા કે બા’ઝ તો ઈતને બેબાક વ બે મુરવ્વત, કે સરે આમ પાની પીતે બલ્કે ખાના ખાતે ભી નહીં શરમાતે. ઐસે લોગોં કે લિયે ફિક્હી કિતાબોં મેં સખ્ત સઝા કા હુક્મ હૈ.

ક્યા આપ કો મરના નહીં ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગૌર કીજિયે ! ખૂબ સોચિયે !! જબ દુન્યા મેં રોઝાખોરોં કી સખ્ત સઝા તજવીઝ કી ગઈ હૈ (યેહ સઝા સિર્ફ હાકિમે ઈસ્લામ હી દે સકતા હૈ) તો આખિરત કી સઝા કિસ કદર હોલનાક હોગી ! મુસલ્માનો ! હોશ મેં આઈયે ! કબ તક ઈસ દુન્યા મેં ગુલછર્રે ઉડાએંગે ? ક્યા આપ કો મરના નહીં ? ક્યા ઈસ દુન્યા મેં હમેશા ઈસી તરહ દન-દનાતે ફિરેંગે ? યાદ રખિયે ! એક ન એક દિન મૌત ઝરૂર આએગી ઔર આપ કા રિશ્તએ હયાત મુન્કતેઅ કર કે (યા’ની કાટ કર) નર્મ વ આરામ દેહ ગદેલોં સે ઉઠા કર ફર્શે ખાક પર સુલા દેગી, હર તરહ કે સામાને તરબ સે આરાસ્તા વ પૈરાસ્તા કમરોં સે નિકાલ કર અંધેરી કબ્રોં મેં પહોંચા દેગી, ફિર પછતાને સે કુછ હાથ ન આએગા, અભી મૌકઅ હૈ, ગુનાહોં સે સચ્ચી તૌબા કર લીજિયે ઔર રોઝા વ નમાઝ કી પાબન્દી ઈખ્તિયાર કીજિયે.

www.dawateislami.net

કર લે તૌબા રબ કી રહમત હૈ બડી

કબ્ર મેં વરના સઝા હોગી કડી

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 712)

સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી બ-રકાત : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી સે છુટકારા પાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ દુન્યા વ આખિરત દોનોં મેં સુર્ખ-રૂઈ નસીબ હોગી. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક ખુશ ગવાર વ ખુશ્બૂદાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ, ચુનાન્ચે પાકિસ્તાન કે એક ઇસ્લામી ભાઈ 1987 સિ.ઈ. તા 1990 સિ.ઈ. એક સિયાસી પાર્ટી સે વાબસ્તા રહે. આએ દિન કે ફસાદાત સે બેઝાર હો કર ઘર વાલોં ને ઉન્હેં બૈરૂને પાકિસ્તાન ભેજને કી ઠાની. ચુનાન્ચે 3.11.90 કો વોહ સલ્તનતે ઉમ્માન કે દારુલ ઇમારાત **મસ્કત** કી એક ગારમેન્ટ ફેક્ટરી મેં મુલાઝિમ હો ગએ. 1992 સિ.ઈ. મેં **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા એક ઇસ્લામી ભાઈ કામ કે સિલ્સિલે મેં ઉન કી ફેક્ટરી મેં ભરતી હુએ. ઉન કી **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ નમાઝી બને. ફેક્ટરી કા માહોલ બહુત હી ખરાબ થા, સિર્ફ ઉન કે શો'બે હી કો લે લીજિયે ઉસ મેં આઠ યા નવ ટેપ રેકૉર્ડર થે જિન કે ઝરીએ મુખ્તલિફ ઝબાનોં, મ-સલન ઉર્દૂ, પંજાબી, પશ્તો, હિન્દી ઔર બંગાલી વગૈરા મેં ઊંચી આવાઝ કે સાથ ગાને ચલાને કા સિલ્સિલા રહતા. દા'વતે ઇસ્લામી વાલે **આશિકે રસૂલ** કી સોહબત કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ ગાને બાજોં સે મુ-તનફ્ફિર હો ગએ. બાહમી મશ્વરે સે ઉન્હોં ને **મક-ત-બતુલ મદીના** સે જારી હોને વાલી સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી કેસિટેં ચલાની શુરૂઅ કર દીં. ઇબ્તિદાઅન બા'ઝ લોગોં ને મુખા-લફત ભી કી મગર ઉન્હોં ને હિમ્મત નહીં હારી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ સુન્નતોં ભરે બયાનાત ચલાને કી બ-રકાત કા ખુદ ઉન પર ભી ઝુહૂર હોને લગા.

www.dawateislami.net

બિલ ખુસૂસ **કબ્ર કી પહલી રાત, નૈરંગિયે દુન્યા, બદ નસીબ દૂલ્હા, કબ્ર કી પુકાર ઔર તીન કબ્રેં** નામી બયાનાત ને ઉન્હેં હિલા કર રખ દિયા, આખિરત કી તય્યારી કી **મ-દની સોચ** મિલી ઔર ઉન કા દિલ ગુનાહોં સે નફરત કરને લગા. ઈસ દૌરાન ચન્દ ઔર અફરાદ ભી સુન્નતોં ભરે બયાનાત સે મુ-તઅસ્સિર હો કર કરીબ આ ગએ. જિન્હોં ને ઉન કો નેકી કે કામોં મેં લગાયા થા વોહ **આશિકે રસૂલ** મુલા-ઝમત છોડ કર પાકિસ્તાન લૌટ ગએ. ઉન્હોં ને પાકિસ્તાન સે સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી 90 કેસિટેં મંગવા લીં. **પહલે ઉન કી ફેક્ટરી મેં સિર્ફ 50 યા 60 નમાઝી થે બયાનાત સુન સુન કર નમાઝિયોં કી તા'દાદ બઢતે બઢતે** اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **200 સે 250 હો ગઈ.** ઉન્હોં ને મિલ કર 400 વૉટ કા કીમતી સ્પીકર ખરીદ કર અપની મન્ઝિલ કી દીવાર પર નસ્બ કર લિયા ઔર ધૂમધામ સે કેસિટેં ચલાને લગે રોઝાના તિલાવતે કલામે પાક, ના'ત શરીફ ઔર સુન્નતોં ભરે બયાન કી કેસિટ ચલાને કા મા'મૂલ બના લિયા. રફ્તા રફ્તા ઉન કે પાસ 500 કેસિટેં જમ્અ હો ગઈં. ઉન કા કહના હૈ કે મુઝ સમેત **પાંચ ઈસ્લામી ભાઈયોં** ને અપને આપ કો દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની રંગ મેં રંગ લિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મસ્જિદ દર્સ કા આગાઝ હો ગયા. ફિર કુછ અર્સે બા'દ રફ્તા રફ્તા ઉન કી ફેક્ટરી મેં **હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ** શુરૂઅ હો ગયા, ઈજતિમાઅ મેં કમો બેશ 250 ઈસ્લામી ભાઈ શિર્કત કરતે થે, **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બરાએ બાલિગાન) ભી કાઈમ હો ગયા. સુન્નતોં કી બહારેં આને લગીં, મુ-તઅદ્દિદ ઈસ્લામી ભાઈયોં ને અપને ચેહરે પર **મ-દની આકા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત કી નિશાની મુબારક દાઢી સજા લી, 20 સે 25 ઈસ્લામી ભાઈયોં કે સરોં પર **ઈમામે** કે તાજ જગ-મગાને લગે. ઉન કી ફેક્ટરી કે મેનેજર ઈબ્તિદાઅન કેસિટેં ચલાને વગૈરા સે મન્અ કરતે રહે મગર બયાનાત કી કેસિટોં કી આવાઝ ઉન કે કાનોં મેં ભી રસ ઘોલતી રહી ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ બિલ આખિર વોહ ભી મુ-તઅસ્સિર હો હી ગએ ન સિર્ફ મુ-તઅસ્સિર હુએ બલ્કે નમાઝી ભી બન ગએ ઔર એક મુઠ્ઠી દાઢી ભી સજા લી.

www.dawateislami.net

વોહ ઈસ્લામી ભાઈ વાપસ પાકિસ્તાન આ ચુકે હૈં ઔર ઉન્હેં બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ડિવીઝન કી મુશા-વરત કી હૈસિય્યત સે સુન્નતોં કી ખિદમત કી સઆદત ભી મિલી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મક-ત-બતુલ મદીના** સે જારી હોને વાલે સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી કેસિટોં કે ઝરીએ ઈસ્લાહ કા સામાન હુવા. હર ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહન કો ચાહિયે કે વોહ સુન્નતોં ભરે બયાન યા **મ-દની મુઝા-કરે** કી કમ અઝ કમ એક કેસિટ રોઝાના સુનને કા મા'મૂલ બના લે, اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઐસી બ-ર-કતેં મિલેંગી કે દોનોં જહાં મેં બેડા પાર હો જાએગા.[1]

ગફ઼લત સે નેકી કી દા'વત સુનના કુફ્ફાર કી સિફ઼ત હે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **મક-ત-બતુલ મદીના** સે જારી કર્દા બયાનાત કી કેસિટેં સુનને કી ભી કૈસી બ-રકાત હૈં ![2] યેહ સબ મુકદ્દર વાલોં કે સૌદે હૈં, વરના બે શુમાર અફ઼રાદ ઐસે ભી દેખે જાતે હૈં કે વોહ બરસહા બરસ સે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિર હોતે હૈં મગર ઉન પર મ-દની રંગ નહીં ચઢ પાતા. શાયદ ઈસ કી એક વજહ યેહ ભી હો સકતી હૈ કે વોહ બૈઠ કર તવજ્જોહ કે સાથ બયાન ન સુનતે હોં, બે પરવાઈ કે સાથ ઈધર ઉધર દેખતે હુએ યા મોબાઈલ ફોન પર બાતેં વગૈરા કરતે હુએ સુનને સે બયાનાત કી બ-રકાત કહાં સે મિલેંગી ! યાદ રહે ! ગફ઼લત કે સાથ નસીહત સુનના કુફ્ફાર કી સિફ઼ત હૈ મુસલ્માનોં કો ઈસ હ-ર-કત સે બચના ઝરૂરી હૈ ચુનાન્ચે પારહ 17 **સૂ-રતુલ અમ્બિયાઅ** કી આયત નમ્બર 2 ઔર 3 મેં ઈર્શાદે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત جَلَّ جَلَالُہٗ હૈ :

مَا یَاْتِیْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ وَ هُمْ یَلْعَبُوْنَ ۙ﴿۲﴾ لَاهِیَةً قُلُوْبُهُمْ ؕ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : જબ ઉન કે રબ કે પાસ સે ઉન્હેં કોઈ નઈ નસીહત આતી હૈ તો ઉસે નહીં સુનતે મગર ખેલતે હુએ, ઉન કે દિલ ખેલ મેં પડે હૈં.

---

1 : સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી કેસિટોં કી બ-રકાત કી તફસીલાત જાનને કે લિયે "બયાનાત કી કેસિટોં કે કરિશ્માત" નામી રિસાલા (54 સફહાત) મક-ત-બતુલ મદીના સે હદિય્યતન હાસિલ કીજિયે. **મજલિસે મક-ત-બતુલ મદીના**

2 : રિક્કત અંગેઝ બયાનાત કી કેસિટેં ઔર મેમોરી કાર્ડ મક-ત-બતુલ મદીના સે હદિય્યતન તલબ કીજિયે.

www.dawateislami.net

સાલ ભર કી નેકિયાં બરબાદ : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا સે મરવી હૈ કે નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફ઼રમાને આલીશાન હૈ : "બેશક જન્નત માહે ર-મઝાન કે લિયે એક સાલ સે દૂસરે સાલ તક સજાઈ જાતી હૈ, પસ જબ માહે ર-મઝાન આતા હૈ તો જન્નત કહતી હૈ : "ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે ઈસ મહીને મેં અપને બન્દોં મેં સે (મેરે અન્દર) રહને વાલે અતા ફ઼રમા દે." ઔર હૂરે ઈન કહતી હૈં : "ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ! ઈસ મહીને મેં હમેં અપને બન્દોં મેં સે શોહર અતા ફ઼રમા." ફિર સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફ઼રમાયા : "જિસ ને ઈસ માહ મેં અપને નફ઼સ કી હિફ઼ાઝત કી, કે ન તો કોઈ નશા આવર શૈ પી ઔર ન હી કિસી મોમિન પર **બોહતાન** લગાયા ઔર ન હી ઈસ માહ મેં કોઈ **ગુનાહ** કિયા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હર રાત કે બદલે ઉસ કા **સો હૂરોં** સે નિકાહ ફ઼રમાએગા ઔર ઉસ કે લિયે **જન્નત** મેં સોને, ચાંદી, યાકૂત ઔર ઝબર-જદ કા ઐસા મહલ બનાએગા કે અગર સારી દુન્યા જમ્અ હો જાએ ઔર ઈસ મહલ મેં આ જાએ તો ઈસ મહલ કી ઉતની હી જગહ ઘેરેગી જિતના બકરિયોં કા એક બાડા દુન્યા કી જગહ ઘેરતા હૈ, ઔર **જિસ ને ઈસ માહ મેં કોઈ નશા આવર શૈ પી યા કિસી મોમિન પર બોહતાન બાંધા યા ઈસ માહ મેં કોઈ ગુનાહ કિયા તો અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ઉસ કે એક સાલ કે આ'માલ બરબાદ ફ઼રમા દે.** પસ તુમ માહે ર-મઝાન (કે હક) મેં કોતાહી કરને સે ડરો ક્યૂંકે યેહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા મહીના હૈ. **અલ્લાહ તઆલા** ને તુમ્હારે લિયે ગ્યારહ મહીને કર દિયે કે ઈન મેં ને'મતોં સે લુત્ફ઼ અન્દોઝ હો ઔર તલઝ્ઝુઝ (લઝ્ઝત) હાસિલ કરો ઔર અપને લિયે એક મહીના ખાસ કર લિયા હૈ. પસ તુમ માહે ર-મઝાન કે મુઆ-મલે મેં ડરો." (مُعجَم اَوسط ج٢ص٤١٤حدیث٣٦٨٨)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા જહાં **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તા'ઝીમ કરને વાલોં કે લિયે ઉખ્રવી ઈન્આમાતો ઈક્રામાત કી બિશારાત હૈં વહાં ઈસ મુબારક મહીને કી ના કદ્રી કરતે હુએ ઈસ મેં ગુનાહ કરને વાલોં કે લિયે વઈદાત ભી હૈં. ઈસ હદીસે પાક મેં નશા આવર ચીઝ પીને ઔર મોમિન પર બોહતાન બાંધને કા ખુસૂસિય્યત કે સાથ તઝકિરા હૈ યાદ રખિયે ! શરાબ

www.dawateislami.net

ઉમ્મુલ ખબાઈસ (યા'ની બુરાઈયોં કી માં) હે ઈસ કા પીના હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હે. હઝરતે સય્યિદુના જાબિર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હે : સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "જો ચીઝ ઝિયાદા મિક્દાર મેં નશા લાએ તો ઉસ કી થોડી સી મિક્દાર ભી હરામ હે."

(ابوداؤد ج۳ص۴۵۹حدیث۳۶۸۱)

દોઝખિયોં કા ખૂન ઔર પીપ : મોમિન પર બોહતાન બાંધના ભી હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હે, હદીસે પાક મેં હે : "જો કિસી મોમિન કે બારે મેં એસી ચીઝ કહે જો ઉસ મેં ન હો તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ (બોહતાન તરાશ) કો ઉસ વક્ત તક **રદ-ગતુલ ખબાલ** મેં રખેગા યહાં તક કે વોહ અપની કહી હુઈ બાત સે નિકલ જાએ." (ابوداؤد ج۳ص۴۲۷حدیث۳۵۹۷) રદ-ગતુલ ખબાલ જહન્નમ મેં વોહ મકામ હે જહાં દોઝખિયોં કા ખૂન ઔર પીપ જમ્અ હોતા હે. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 5, સ. 313) મુહક્કિક અલલ ઈત્લાક હઝરત શાહ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે : "યહાં તક કે વોહ અપની કહી હુઈ બાત સે નિકલ જાએ" કે તહ્ત ફરમાતે હેં : "ઈસ સે મુરાદ યેહ હે કે જિસ અઝાબ કા વોહ મુસ્તહિક હો ચુકા હે ઉસે ભુગત્ને કે બા'દ પાક હો જાએ." (اَشِعَّةُ اللَّمعات ج۳ص۲۹۰مُلَخَّصاً)

ર-મઝાન મેં ગુનાહ કરને વાલા : સય્યિ-દતુના ઉમ્મે હાની رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا સે રિવાયત હે : દો જહાં કે સુલ્તાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હે : "મેરી ઉમ્મત ઝલીલો રુસ્વા ન હોગી જબ તક વોહ માહે ર-મઝાન કા હક અદા કરતી રહેગી." અર્ઝ કી ગઈ : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ર-મઝાન કે હક કો ઝાએઅ કરને મેં ઈન કા ઝલીલો રુસ્વા હોના ક્યા હે ? ફરમાયા : "ઈસ માહ મેં ઈન કા હરામ કામોં કા કરના." ફિર ફરમાયા : **"જિસ ને ઈસ માહ મેં ઝિના કિયા યા શરાબ પી તો અગલે ર-મઝાન તક અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ઔર જિતને આસ્માની ફિરિશ્તે હેં સબ ઉસ પર લા'નત કરતે રહેંગે પસ અગર યેહ શખ્સ અગલા માહે ર-મઝાન પાને સે પહલે હી મર ગયા તો**

www.dawateislami.net

ઉસ કે પાસ કોઈ ઐસી નેકી ન હોગી જો ઉસે જહન્નમ કી આગ સે બચા સકે. પસ તુમ માહે ર-મઝાન કે મુઆ-મલે મેં ડરો ક્યૂંકે જિસ તરહ ઈસ માહ મેં ઔર મહીનોં કે મુકાબલે મેં નેકિયાં બઢા દી જાતી હૈં ઈસી તરહ ગુનાહોં કા ભી મુઆ-મલા હૈ.'' (مُعجَم صغیر ج۱ ص۲٤۸)

تُوبُوْا اِلَی اللہ!　　اَستَغفِرُ اللہ

દિલ કા સિયાહ નુક્તા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! લરઝ ઉઠિયે ! **માહે ર-મઝાન** કી ના કદ્રી સે બચને કા ખુસૂસિય્યત કે સાથ સામાન કીજિયે. ઈસ માહે મુબારક મેં દૂસરે મહીનોં કે મુકાબલે મેં જિસ તરહ નેકિયાં બઢા દી જાતી હૈં ઈસી તરહ દીગર મહીનોં કે મુકાબલે મેં ગુનાહોં કી હલાકત ખેઝિયાં ભી બઢ જાતી હૈં. ર-મઝાન શરીફ કે ઈલાવા ભી ગુનાહોં સે બચના હી ચાહિયે. હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ બયાન કરતે હૈં કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : જબ બન્દા કોઈ ગુનાહ કરતા હૈ તો ઉસ કે દિલ મેં એક સિયાહ નુક્તા પૈદા હોતા હૈ, જબ ઉસ ગુનાહ સે બાઝ આ જાતા હૈ ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કર લેતા હૈ તો ઉસ કા દિલ સાફ હો જાતા હૈ ઔર અગર ફિર ગુનાહ કરતા હૈ તો વોહ નુક્તા બઢતા હૈ યહાં તક કે પૂરા દિલ સિયાહ હો જાતા હૈ. ઔર યેહી વોહ ઝંગ હૈ જિસ કા ઝિક્ર **અલ્લાહ તઆલા** ને ઈસ તરહ ફરમાયા હૈ :

كَلَّا بَلْ ٜ رَانَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۱۴﴾ (پ۳۰،المطففین:۱٤)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : કોઈ નહીં બલ્કે ઉન કે દિલોં પર ઝંગ ચઢા દિયા હૈ ઉન કી કમાઈયોં ને.

(تِرمذی ج۵ ص۲۲۰ حدیث۳۳٤۵)

દિલ કી સિયાહી કા ઈલાજ : ઈસ સિયાહ કલ્બી કા ઈલાજ ઝરૂરી હૈ ઔર ઈસ કે ઈલાજ કા એક મુઅસ્સિર ઝરીઆ કિસી જામેએ શરાઈત પીર સાહિબ સે નિસ્બત ભી હૈ, લિહાઝા કિસી ઐસે મુર્શિદ કા મુરીદ બન જાએ જો પરહેઝ ગાર ઔર મુત્તબેએ સુન્નત હો, જિસ કી ઝિયારત ખુદા વ મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ و صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી યાદ દિલાએ, જિસ કી ગુફ્ત-ગૂ સલાતો સુન્નત કા શૌક

www.dawateislami.net

ઉભારે, જિસ કી સોહબત કબ્રો આખિરત કી તય્યારી કા જઝબા બઢાએ. અગર ખુશ કિસ્મતી સે ઐસા પીરે કામિલ મુયસ્સર આ ગયા તો اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ સચ્ચી તૌબા કી સઆદત નસીબ હોગી ઔર **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ઼્ઝ઼ત** કી રહમત સે **દિલ કી સિયાહી કા ઈલાજ** હો જાએગા.

ગુનાહ કી મુઆફ઼ી કે લિયે 8 આ'માલ : **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 911 સફ઼હાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**એહ્યાઉલ ઉલૂમ** મુતર્જમ જિલ્દ 4" સફ઼હા 141 પર હૈ : રિવાયાત સે મા'લૂમ હોતા હૈ ગુનાહ કે બા'દ જબ આઠ આ'માલે સાલિહા (યા'ની નેક અમલ) કિયે જાએં તો ઉસ (ગુનાહ) કી બખ્શિશ (યા'ની મુઆફ઼ી) કી ઉમ્મીદ હોતી હૈ. ચાર આ'માલ કા તઅલ્લુક દિલ સે હૈ : ﴾1﴿ તૌબા યા તૌબા કા અઝ઼્મ ﴾2﴿ ગુનાહ સે બાઝ રહને કી ચાહત ﴾3﴿ અઝાબ હોને કા ખૌફ઼ ﴾4﴿ મગ્ફ઼િરત કી ઉમ્મીદ. ચાર આ'માલ કા તઅલ્લુક આ'ઝા સે હૈ : ﴾1﴿ દો રક્અત નમાઝે (તૌબા) અદા કરના ﴾2﴿ 70 મર્તબા ઈસ્તિગ્ફ઼ાર કરના ઔર 100 મર્તબા سُبْحٰنَ اللهِ الْعَظِيْمِ وَبِحَمْدِهٖ પઢના ﴾3﴿ સ-દકા કરના ﴾4﴿ રોઝા રખના.

મુઝે સચ્ચી તૌબા કી તૌફ઼ીક દે દે
પએ તાજદારે હરમ યા ઈલાહી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 110)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કબ્ર કા ભયાનક મન્ઝર ! : મન્કૂલ હૈ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم એક બાર ઝિયારતે કુબૂર કે લિયે કૂફ઼ે કે કબ્રિસ્તાન તશરીફ઼ લે ગએ, વહાં એક તાઝા કબ્ર પર નઝર પડી, તો દિલ મેં ઉસ કે હાલાત મા'લૂમ કરને કી ખ્વાહિશ હુઈ, ચુનાન્ચે બારગાહે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ ગુઝાર હુએ : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈસ મય્યિત કે હાલાત મુઝ પર મુન્કશિફ઼ (યા'ની ઝાહિર) ફ઼રમા." **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં આપ કી ઈલ્તિજા ફ઼ૌરન મસ્મૂઅ હુઈ (યા'ની સુની ગઈ) ઔર દેખતે હી દેખતે આપ કે ઔર ઉસ મુર્દે કે

www.dawateislami.net

દરમિયાન જિતને પર્દે હાઈલ થે તમામ ઉઠા દિયે ગએ ! અબ એક કબ્ર કા ભયાનક મન્ઝર આપ કે સામને થા ! ક્યા દેખતે હૈં કે મુર્દા આગ કી લપેટ મેં હૈ ઔર રો રો કર આપ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم સે ઈસ તરહ ફરિયાદ કર રહા હૈ :

يَاعَلِيُّ! اَنَا غَرِيْقٌ فِى النَّارِ وَحَرِيْقٌ فِى النَّارِ۔

યા'ની યા અલી ! મૈં આગ મેં ડૂબા હુવા હૂં ઔર આગ મેં જલ રહા હૂં. કબ્ર કે દહ્શત નાક મન્ઝર ઔર મુર્દે કી દર્દનાક પુકાર ને હૈદરે કર્રાર كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કો બે કરાર કર દિયા. આપ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને અપને રહમત વાલે પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કે દરબાર મેં હાથ ઉઠા દિયે ઔર નિહાયત આજિઝી કે સાથ ઉસ મય્યિત કી બખ્શિશ કે લિયે દર-ખ્વાસ્ત પેશ કી. ગૈબ સે આવાઝ આઈ : "એ અલી (كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم) ! ઈસ કી સિફારિશ મત કરો. ક્યૂંકે યેહ શખ્સ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી બે હુરમતી કરતા, **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ભી ગુનાહોં સે બાઝ ન આતા થા, દિન કો રોઝે તો રખ લેતા મગર રાતોં કો ગુનાહોં મેં મુબ્તલા રહતા થા." મૌલાએ કાએનાત અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم યેહ સુન કર ઔર ભી રન્જીદા હો ગએ ઔર સજ્દે મેં ગિર કર રો રો કર અર્ઝ કરને લગે : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મેરી લાજ તેરે હાથ મેં હૈ, ઈસ બન્દે ને બડી ઉમ્મીદ કે સાથ મુઝે પુકારા હૈ, મેરે માલિક عَزَّوَجَلَّ ! તૂ મુઝે ઈસ કે આગે રુસ્વા ન ફરમા, ઈસ કી બે બસી પર રહ્મ ફરમા દે ઔર ઈસ બેચારે કો બખ્શ દે. હઝરતે અલી كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم રો રો કર મુનાજાત કર રહે થે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત કા દરિયા જોશ મેં આ ગયા ઔર નિદા આઈ : "એ અલી (كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم) ! હમ ને તુમ્હારી શિકસ્તા દિલી કે સબબ ઈસે બખ્શ દિયા." ચુનાન્ચે ઉસ મુર્દે પર સે અઝાબ ઉઠા લિયા ગયા. (انیسُ الْواعِظین ص۲۵،۲۶)

ક્યૂં ન મુશ્કિલ કુશા કહૂં તુમ કો !

તુમ ને બિગડી મેરી બનાઈ હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

મુર્દોં સે ગુફ્ત-ગૂ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم કી અઝમતો શાન કે ક્યા કહને ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ અહલે કુબૂર સે ગુફ્ત-ગૂ ફરમા લિયા કરતે થે. એક ઔર **હિકાયત** પેશે ખિદમત હૈ : ચુનાન્ચે, મશ્હૂર તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના સઈદ બિન મુસય્યબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં : એક બાર હમ અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم કે હમરાહ મદીનએ મુનવ્વરહ કે કબ્રિસ્તાન ગએ. હઝરતે મૌલા અલી کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم ને કબ્ર વાલોં કો સલામ કિયા ઔર ફરમાયા : એ કબ્ર વાલો ! તુમ અપની ખબર બતાઓગે યા હમ તુમ્હેં બતાએં ? સય્યિદુના સઈદ બિન મુસય્યબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં કે હમ ને કબ્ર સે "وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ" કી આવાઝ સુની ઔર કોઈ કહને વાલા કહ રહા થા : **યા અમીરલ મુઅમિનીન !** આપ હી ખબર દીજિયે કે હમારે મરને કે બા'દ ક્યા હુવા ? હઝરતે મૌલા અલી کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْہَہُ الْکَرِیْم ને ફરમાયા : સુન લો ! તુમ્હારે માલ તક્સીમ હો ગએ, તુમ્હારી બીવિયોં ને દૂસરે નિકાહ કર લિયે, તુમ્હારી ઔલાદ યતીમોં મેં શામિલ હો ગઈ, જિસ મકાન કો તુમ ને બહુત મઝબૂત બનાયા થા ઉસ મેં તુમ્હારે દુશ્મન આબાદ હો ગએ. અબ તુમ અપના હાલ સુનાઓ. યેહ સુન કર એક કબ્ર સે આવાઝ આને લગી : **યા અમીરલ મુઅમિનીન !** હમારે કફન ફટ કર તાર તાર હો ગએ, હમારે બાલ ઝડ કર મુન્તશિર હો ગએ, હમારી ખાલેં ટુકડે ટુકડે હો ગઈ હમારી આંખેં બહ કર રુખ્સારોં પર આ ગઈ ઔર હમારે નથનોં સે પીપ બહ રહી હૈ ઔર હમ ને જો કુછ આગે ભેજા (યા'ની જૈસે અમલ કિયે) ઉસી કો પાયા, જો કુછ પીછે છોડા ઉસ મેં નુક્સાન હુવા. (شَرْحُ الصُّدُور ص۲۰۹، ابن عساکر ج۲۷ ص۳۹۵)

ર-મઝાન કી રાતોં મેં ખેલકૂદ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગુઝશ્તા દોનોં હિકાયાત મેં હમારે લિયે ઈબ્રત કે બે શુમાર **મ-દની ફૂલ** હૈં. ઝિન્દા ઈન્સાન ખૂબ ફુદકતા હૈ મગર જબ મૌત કા શિકાર

www.dawateislami.net

હો કર કબ્ર મેં ઉતાર દિયા જાતા હૈ, ઉસ વક્ત આંખેં બન્દ હોને કે બજાએ હકીકત મેં ખુલ ચુકી હોતી હૈં. અચ્છે આ'માલ ઔર રાહે ખુદાએ ઝુલ જલાલ عَزَّوَجَلَّ મેં દિયા હુવા માલ તો કામ આતા હૈ મગર જો કુછ ધન દૌલત પીછે છોડ આતા હૈ ઉસ મેં ભલાઈ કા ઈમ્કાન ન હોને કે બરાબર હોતા હૈ, વુ-રસા સે યેહ ઉમ્મીદ કમ હી હોતી હૈ કે વોહ અપને મર્હૂમ અઝીઝ કી આખિરત કી બેહતરી કે લિયે માલે કસીર ખર્ચ કરેં, બલ્કે મરને વાલા અગર હરામ વ ના જાઈઝ માલ મ-સલન ગુનાહોં કે અસ્બાબ જૈસા કે આલાતે મૂસીકી, વિડિયો ગેમ્ઝ કી દુકાન, મ્યૂઝિક સેન્ટર, સિનેમા ઘર, શરાબ ખાના, જૂએ કા અડ્ડા, મિલાવટ વાલે માલ કા ધોકે ભરા કારોબાર વગૈરા પીછે છોડે તો ઉસ મરને વાલે કે લિયે મરને કે બા'દ સખ્ત તરીન ઔર ના કાબિલે તસવ્વુર નુક્સાન હૈ. **કબ્ર કા ભયાનક મન્ઝર** નામી હિકાયત મેં **ર-મઝ઼ાનુલ મુબારક** કી બે હુરમતી કરને વાલે કા ખૌફનાક અન્જામ પેશ કિયા ગયા હૈ ઈસ સે દર્સે ઈબ્રત હાસિલ કીજિયે. આહ ! સદ આહ ! **ર-મઝ઼ાનુલ મુબારક** કી પાકીઝા રાતોં મેં કઈ નૌ જવાન મહલ્લે મેં ક્રિકેટ, ફુટબૉલ વગૈરા ખેલ ખેલતે, ખૂબ શોર મચાતે હૈં ઔર ઈસ તરહ યેહ બદ નસીબ ખુદ તો ઈબાદત સે મહરૂમ રહતે હી હૈં, દૂસરોં કે લિયે ભી મુસીબત કા બાઈસ બનતે હૈં, ન તો ખુદ ઈબાદત કરતે હૈં ન દૂસરોં કો કરને દેતે હૈં. ઈસ કિસ્મ કે ખેલ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી યાદ સે ગાફ઼િલ કરને વાલે હૈં. નેક લોગ તો ઈન ખેલોં સે સદા દૂર હી રહતે હૈં, ખુદ ખેલના તો દર કનાર ઐસે ખેલ તમાશે દેખતે ભી નહીં બલ્કે ઈસ કિસ્મ કે ખેલોં કા આંખોં દેખા હાલ (Commentary) ભી નહીં સુનતે.

રોઝે મેં વક્ત પાસ કરને કે લિયે......: **બા'ઝ** નાદાન ઐસે ભી હોતે હૈં જો રોઝા તો રખ લેતે હૈં મગર ઉન બેચારોં કા વક્ત "પાસ" નહીં હોતા ! લિહાઝા વોહ ભી એહતિરામે ર-મઝ઼ાન શરીફ઼ કો એક તરફ રખ કર ના જાઈઝ કામોં કા સહારા લે કર વક્ત "પાસ" કરતે હૈં ઔર યૂં **ર-મઝ઼ાન શરીફ઼** મેં શતરન્જ, તાશ, લુડો, ગાને બાજે ઔર સોશ્યલ મીડિયા કે ઝરીએ તબાહકાર પ્રોગ્રામોં

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર કસરત સે દુરૂદ પઢો ક્યૂંકે તુમ્હારા દુરૂદ મુઝ પર પેશ કિયા જાતા હૈ. (طبرانی)

વગૈરા મેં મશ્ગૂલ હો જાતે હૈં. **યાદ રખિયે !** શતરન્જ ઔર તાશ વગૈરા પર કિસી કિસ્મ કી બાઝી યા શર્ત ન ભી લગાઈ જાએ તબ ભી યેહ ખેલ ના જાઇઝ હૈં. બલ્કે તાશ મેં ચૂંકે જાનદારોં કી તસ્વીરોં કી તા'ઝીમ ભી હોતી હૈ ઈસ લિયે મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને તાશ ખેલને કો મુત્લકન હરામ લિખા હૈ. ચુનાન્ચે ફરમાતે હૈં : ગન્જિફા (પત્તોં કે ઝરીએ ખેલે જાને વાલે એક ખેલ કા નામ ઔર) તાશ હરામે મુત્લક હૈં કે ઈન મેં ઈલાવા લહ્વો લઈબ કે તસ્વીરોં કી તા'ઝીમ હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 24, સ. 141)

અફઝલ ઈબાદત કૌન સી હૈ ? : ઐ જન્નત કે તલબ ગાર રોઝાદાર ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-મઝાનુલ મુબારક કે મુકદ્દસ લમ્હાત કો ફુઝૂલિય્યાત વ ખુરાફાત મેં બરબાદ હોને સે બચાઈયે ! ઝિન્દગી બેહદ મુખ્તસર હૈ ઈસ કો ગનીમત જાનિયે, તાશ કી ગડ્ડિયોં ઔર ફિલ્મી ગાનોં કે ઝરીએ વક્ત "પાસ" (બલ્કે બરબાદ) કરને કે બજાએ તિલાવતે કુરઆન ઔર ઝિક્રો દુરૂદ મેં વક્ત ગુઝારને કી કોશિશ ફરમાઈયે. ભૂક પ્યાસ કી શિદ્દત જિસ કદર ઝિયાદા મહસૂસ હોગી સબ્ર કરને પર اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ સવાબ ભી ઉસી કદર ઝાઈદ મિલેગા. જૈસા કે મન્કૂલ હૈ : "اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ اَحْمَزُهَا- યા'ની અફઝલ ઈબાદત વોહ હૈ જિસ મેં મશક્કત ઝિયાદા હૈ." (شرح الطیبی علی مشکاۃ المصابیح ج ٥ ص١٧٢٩ تحت الحدیث ٢٢٦٧) ઈમામ શ-રફુદ્દીન ન-વવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : "ઈબાદાત મેં મશક્કત ઔર ખર્ચ ઝિયાદા હોને સે સવાબ ઔર ફઝીલત ઝિયાદા હો જાતી હૈ." (شرح مسلم لِلنّوَوِی ج ٤ ص١٠٢) હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : "દુન્યા મેં જો નેક અમલ જિતના દુશ્વાર હોગા કિયામત કે રોઝ નેકિયોં કે પલડે મેં ઉતના હી વઝ્ન-દાર હોગા." (تذکرۃ الاولیاء ص ٩٠)

રોઝે મેં ઝિયાદા સોના : હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِى "કીમિયાએ સઆદત" મેં ફરમાતે હૈં : "રોઝાદાર કે લિયે સુન્નત યેહ હૈ કે દિન કે વક્ત ઝિયાદા દેર ન સોએ બલ્કે જાગતા રહે તાકે ભૂક ઔર ઝો'ફ (યા'ની

www.dawateislami.net

કમઝોરી) કા અસર મહસૂસ હો.” (کیمیائے سعادت ج۱ ص۲۱۶) (અગર્ચે અફ઼ઝલ કમ સોના હી હૈ ફ઼િર ભી અગર કિસી કી હક ત-લફ઼ી ન હોતી હો ઔર કોઈ માનેએ શર-ઈ ન હો તો ઝરૂરી ઈબાદાત કે ઈલાવા કોઈ શખ્સ સારા વક્ત સોયા રહે તો ગુનાહગાર ન હોગા)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સાફ઼ ઝાહિર હૈ કે જો દિન ભર **રોઝે** મેં સો કર વક્ત ગુઝાર દે ઉસ કો રોઝે કા પતા હી ક્યા ચલેગા ? ઝરા સોચો તો સહી ! **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي તો ઝિયાદા સોને સે ભી મન્અ ફ઼રમાતે હૈં કે ઈસ તરહ ભી વક્ત ફ઼ાલતૂ “પાસ” હો જાએગા. તો જો લોગ ખેલ તમાશોં ઔર હરામ કામોં મેં વક્ત બરબાદ કરતે હૈં વોહ કિસ કદર મહરૂમ વ બદ નસીબ હૈં. ઈસ મુબારક મહીને કી કદ્ર કીજિયે, ઈસ કા એહતિરામ બજા લાઈયે, ઈસ મેં ખુશદિલી કે સાથ રોઝે રખિયે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા હાસિલ કીજિયે.

ઐ હમારે પ્યારે પ્યારે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ફ઼ૈઝાને ર-મઝાન સે હર મુસલ્માન કો માલામાલ ફ઼રમા. ઈસ માહે મુબારક કી હમેં કદ્રો મન્ઝિલત નસીબ કર ઔર ઈસ કી બે અ-દબી સે બચા.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰی علیه واٰله وسلَّم

રોઝાના ફ઼િક્રે મદીના કરને કા ઈન્આમ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! એહતિરામે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કા દિલ મેં જઝબા બઢાને, ઈસ કી ખૂબ બ-ર-કતેં પાને, ઢેરોં નેકિયાં કમાને ઔર ખુદ કો ગુનાહોં સે બચાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા’વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ કો અપનાને ઔર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફ઼િલોં** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફ઼ર ફ઼રમાને કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ ફ઼વાઈદ હાસિલ હોંગે કે આપ કી અક્લ હૈરાન રહ જાએગી. એક આશિકે રસૂલ કી રૂહ પરવર “મ-દની બહાર” સુનિયે ઔર ઝૂમિયે : ચુનાન્ચે, એક ઈસ્લામી ભાઈ કો **મ-દની**

www.dawateislami.net

ઈન્આમાત સે પ્યાર થા ઔર રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કરને કા ઉન કા મા'મૂલ ભી થા. એક બાર વોહ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સૂબએ બલૂચિસ્તાન (પાકિસ્તાન) કે સફર પર થે. ઈસી દૌરાન ઉન પર બાબે કરમ ખુલ ગયા ! હુવા યૂં કે રાત જબ સોએ તો કિસ્મત અંગડાઈ લે કર જાગ ઉઠી, **જનાબે રિસાલત મઆબ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ખ્વાબ મેં તશરીફ લે આએ, અભી જલ્વોં મેં ગુમ થે કે લબહાએ મુબા-રકા કો જુમ્બિશ હુઈ ઔર રહમત કે ફૂલ ઝડને લગે, અલ્ફાઝ કુછ યૂં તરતીબ પાએ : “જો મ-દની કાફિલે મેં **રોઝાના ફિક્રે મદીના કરતે હૈં મૈં ઉન્હેં અપને સાથ જન્નત મેં લે જાઊંગા.**”

શુક્રિયા ક્યૂંકર અદા હો આપ કા યા મુસ્તફા

હૈ પડોસી ખુલ્દ મેં અપના બનાયા શુક્રિયા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 373)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ફિક્રે મદીના ક્યા હૈ ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માનોં કી દુન્યા વ આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે સુવાલ નામે કી સૂરત મેં ઈસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે 63, દીની ત-લબા કે લિયે 92 ઔર દીની તાલિબાત કે લિયે 83 જબ કે મ-દની મુન્નોં કે લિયે 40 નીઝ ખુસૂસી ઈસ્લામી ભાઈયોં યા'ની ગૂંગે બહરોં કે લિયે 25 **મ-દની ઈન્આમાત** પેશ કિયે ગએ હૈં. **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા મક-ત-બતુલ મદીના સે હદિય્યતન મિલ સકતા હૈ. રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ ઉસ મેં દિયે હુએ ખાને પુર કર કે હર મ-દની માહ કી પહલી તારીખ કો અપને યહાં કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે. અપને ગુનાહોં કા એહતિસાબ

www.dawateislami.net

કરને, કબ્રો હશ્ર કે બારે મેં ગૌરો ફિક્ર કરને ઔર અપને અચ્છે બુરે કામોં કા જાએઝા લેતે હુએ **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા પુર કરને કો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં **ફિક્રે મદીના** કરના કહતે હૈં. આપ ભી રિસાલા હાસિલ કર લીજિયે, અગર ફિલહાલ પુર નહીં કરના ચાહતે તો ન સહી, ઈતના તો કીજિયે કે વલિય્યે કામિલ, આશિકે રસૂલ, **આ'લા હઝરત** ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن કી પચ્ચીસવીં શરીફ કી નિસ્બત સે રોઝાના કમ અઝ કમ 25 સેકન્ડ કે લિયે ઉસ કી વરક ગર્દાની કર લીજિયે. اِنْ شَآءَاللهُ عَزَّوَجَلَّ દેખને સે પઢને ઔર પઢતે રહને સે **ફિક્રે મદીના** કરને ઔર ઈસ રિસાલે કે ખાને ભરને કા ઝેહ્ન બનેગા ઔર અગર ભરને કા મા'મૂલ બન ગયા તો اِنْ شَآءَاللهُ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કતેં આપ ખુદ હી દેખ લેંગે.

મ-દની ઈન્આમાત પર કરતા હૈ જો કોઈ અમલ

મગ્ફિરત કર બે હિસાબ ઉસ કી ખુદાએ લમ યઝલ

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

અહકામે રોઝા[1]

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અહમદ બિન મન્સૂર عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْغَفُوْر જબ ફૌત હુએ તો અહલે શીરાઝ મેં સે કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખા કે સર પર મોતિયોં વાલા તાજ સજાએ, બેહતરીન હુલ્લા (યા'ની જન્નતી જોડા) ઝૈબે તન કિયે વોહ શીરાઝ કી જામેઅ મસ્જિદ કી મેહરાબ મેં ખડે હૈં. ખ્વાબ દેખને વાલે ને હાલ દરયાફ્ત કિયા તો ફરમાયા : "**અલ્લાહ તઆલા** ને મુઝે બખ્શા, કરમ ફરમાયા ઔર તાજ પહના કર જન્નત મેં દાખિલ કિયા." પૂછા : કિસ સબબ સે ? ફરમાયા : "મૈં તાજદારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢા કરતા થા યેહી અમલ કામ આ ગયા." (القولُ البَدِیع ص ۲۵٤)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા કા કિતના બડા કરમ હૈ કે ઉસ ને હમ પર **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે ફર્ઝ કર કે હમારે લિયે સામાને તક્વા ફરાહમ કિયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પારહ 2 **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 183 તા 184 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

1 : ફૈઝાને સુન્નત મેં હર જગહ મસાઈલ ફિક્હે હ-નફી કે મુતાબિક દિયે ગએ હૈં. લિહાઝા શાફેઈ, માલિકી ઔર હમ્બલી ઈસ્લામી ભાઈ ફિક્હી મસાઈલ કે મુઆ-મલે મેં અપને અપને ઉ-લમાએ કિરામ સે રુજૂઅ કરેં.

www.dawateislami.net

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَۙ ﴿۱۸۳﴾ اَيَّامًا مَّعْدُوْدٰتٍؕ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَؕ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍؕ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗؕ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۱۸۴﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : એ ઈમાન વાલો ! તુમ પર રોઝે ફર્ઝ કિયે ગએ જૈસે અગલોં પર ફર્ઝ હુએ થે કે કહીં તુમ્હેં પરહેઝ ગારી મિલે, ગિનતી કે દિન હૈં તો તુમ મેં જો કોઈ બીમાર યા સફર મેં હો તો ઉતને રોઝે ઔર દિનોં મેં ઔર જિન્હેં ઈસ કી તાકત ન હો વોહ બદલે મેં એક મિસ્કીન કા ખાના ફિર જો અપની તરફ સે નેકી ઝિયાદા કરે તો વોહ ઉસ કે લિયે બેહતર હૈ ઔર રોઝા રખના તુમ્હારે લિયે ઝિયાદા ભલા હૈ અગર તુમ જાનો.

રોઝા બડી પુરાની ઈબાદત હૈ : **આયતે** કરીમા કે ઈબ્તિદાઈ હિસ્સે કે તહ્ત **"તફસીરે ખાઝિન"** મેં હૈ : તુમ સે પહલે લોગોં સે મુરાદ યેહ હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **આદમ સફિય્યુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام સે હઝરતે સય્યિદુના ઈસા **રૂહુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام તક જિતને અમ્બિયાએ કિરામ عَلَیْہِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام તશરીફ લાએ ઔર ઉન કી ઉમ્મતેં આઈ ઉન પર રોઝે ફર્ઝ હોતે ચલે આએ હૈં (મગર ઉસ કી સૂરત હમારે રોઝોં સે મુખ્તલિફ થી). મતલબ યેહ હૈ કે રોઝા બડી પુરાની ઈબાદત હૈ ઔર ગુઝશ્તા ઉમ્મતોં મેં કોઈ ઉમ્મત ઐસી નહીં ગુઝરી જિસ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને તુમ્હારી તરહ રોઝે ફર્ઝ ન કિયે હોં. (تفسیرِ خازن ج۱ ص۱۱۹ مُلَخَّصاً) ઔર "તફસીરે અઝીઝી" મેં હૈ : હઝરતે સય્યિદુના **આદમ સફિય્યુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام પર હર મહીને કે અય્યામે બીઝ (યા'ની ચાંદ કી 13, 14, 15 તારીખ) કે તીન રોઝે ફર્ઝ થે. ઔર યહૂદ (યા'ની હઝરતે સય્યિદુના મૂસા કલીમુલ્લાહ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કી કૌમ) પર યૌમે આશૂરા (યા'ની **10** મુહર્રમુલ હરામ કે દિન) ઔર હર હફ્તે મેં હફ્તે કે દિન (Saturday) કા ઔર કુછ ઔર દિનોં કે રોઝે ફર્ઝ થે ઔર નસારા પર માહે ર-મઝાન કે રોઝે ફર્ઝ થે. (تفسیرِ عزیزی ج۱ ص۷۷۱)

www.dawateislami.net

રોઝે કા મક્સદ : મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ **"તફસીરે સિરાતુલ જિનાન"** જિલ્દ 1 સફહા 290 પર હૈ : "આયત કે આખિર મેં બતાયા ગયા કે રોઝે કા મક્સદ તક્વા વ પરહેઝ ગારી કા હુસૂલ હૈ. રોઝે મેં ચૂંકે નફ્સ પર સખ્તી કી જાતી હૈ ઔર ખાને પીને કી હલાલ ચીઝોં સે ભી રોક દિયા જાતા હૈ તો ઈસ સે અપની ખ્વાહિશાત પર કાબૂ પાને કી મશ્ક (Practice) હોતી હૈ જિસ સે ઝબ્તે નફ્સ (નફ્સ પર કાબૂ) ઔર હરામ સે બચને પર કુવ્વત હાસિલ હોતી હૈ ઔર યેહી ઝબ્તે નફ્સ ઔર ખ્વાહિશાત પર કાબૂ વોહ બુન્યાદી ચીઝ હૈ જિસ કે ઝરીએ આદમી ગુનાહોં સે રુકતા હૈ."

રોઝા કિસ પર ફર્ઝ હૈ : તૌહીદ વ રિસાલત કા ઈક્રાર કરને ઔર તમામ ઝરૂરિય્યાતે દીન પર ઈમાન લાને કે બા'દ જિસ તરહ હર મુસલ્માન પર નમાઝ ફર્ઝ કરાર દી ગઈ હૈ ઈસી તરહ **ર-મઝાન શરીફ કે રોઝે** ભી હર મુસલ્માન (મર્દ વ ઔરત) આકિલ વ બાલિગ પર **ફર્ઝ** હૈં. **"દુર્રે મુખ્તાર"** મેં હૈ : રોઝે 10 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 2 સિ.હિ. કો ફર્ઝ હુએ. (دُرِّمُختَار و رَدُّالْمُحتَار ج۳ص۳۸۳)

રોઝા ફર્ઝ હોને કી વજહ : ઈસ્લામ મેં અક્સર આ'માલ કિસી ન કિસી રૂહ પરવર વાકિએ કી યાદ તાઝા કરને કે લિયે મુકર્રર કિયે ગએ હૈં. મ-સલન **સફા વ મર્વહ** કે દરમિયાન હાજિયોં કી સઅ્ય હઝરતે સય્યિ-દતુના **હાજિરા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કી યાદગાર હૈ. આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا અપને લખ્તે જિગર હઝરતે સય્યિદુના **ઈસ્માઈલ ઝબીહુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે લિયે પાની તલાશ કરને કે લિયે ઈન દોનોં પહાડોં કે દરમિયાન **સાત બાર** ચલી ઔર દૌડી થીં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો હઝરતે સય્યિ-દતુના હાજિરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કી યેહ અદા પસન્દ આ ગઈ, લિહાઝા ઈસી **અદાએ હાજિરા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને બાકી રખતે હુએ **હાજિયોં** ઔર **ઉમ્રહ** કરને વાલોં કે લિયે **સફા વ મર્વહ** કી સઅ્ય વાજિબ ફરમા દી. ઈસી તરહ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં સે કુછ દિન હમારે પ્યારે સરકાર, મક્કે મદીને કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને **ગારે હિરા** મેં ગુઝારે થે, ઈસ દૌરાન આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم દિન કો ખાને સે પરહેઝ કરતે ઔર રાત કો **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મેં મશ્ગૂલ રહતે થે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉન દિનોં કી યાદ તાઝા કરને કે લિયે રોઝે ફર્ઝ કિયે તાકે ઉસ કે મહબૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સુન્નત કાઈમ રહે.

www.dawateislami.net

"નબી" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ السَّلام કે રોઝોં સે મુ-તઅલ્લિક 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ (હઝરતે) **આદમ સફિય્યુલ્લાહ** (عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ને (ચાંદ કી) 13, 14, 15 તારીખ કે રોઝે રખે. (کنز العمّال ج۸ص۲۰۸حدیث۲۴۱۸۸) ﴾2﴿ صَامَ نُوْحٌ الدَّهْرَ اِلَّا يَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ الْاَضْحٰى یا'ની (હઝરતે) **નૂહ નજિય્યુલ્લાહ** (عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ઈદુલ ફ઼િત્ર ઔર ઈદુલ અઝ્હા કે ઇલાવા હમેશા રોઝા રખતે થે. (ابن ماجه ج۲ ص ۳۳۳ حدیث ۱۷۱۴) ﴾3﴿ (હઝરતે) **દાવૂદ** (عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) એક દિન છોડ કર એક દિન રોઝા રખતે થે. (مسلم ص ۵۸۴ حدیث ۱۱۵۹) ઔર (હઝરતે) **સુલૈમાન** (عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) તીન દિન મહીને કે શુરૂઅ મેં, તીન દિન દરમિયાન મેં ઔર તીન દિન આખિર મેં (યા'ની ઇસ તરતીબ સે મહીને મેં 9 દિન) **રોઝા** રખા કરતે થે. ઔર હઝરતે **ઈસા રૂહુલ્લાહ** عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام હમેશા રોઝા રખતે થે કભી ન છોડતે થે.

(ابنِ عساکِر ج ۴۷ ص ۴۸)

રોઝાદાર કા ઈમાન કિતના પુખ્તા હે ! : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! સખ્ત ગરમી હે, પ્યાસ સે હલ્ક સૂખ રહા હે, હોંટ ખુશ્ક હો રહે હેં, પાની મૌજૂદ હે મગર રોઝાદાર ઉસ કી તરફ દેખતા તક નહીં, ખાના મૌજૂદ હે ભૂક કી શિદ્દત સે હાલત દિગર ગૂં હે મગર વોહ ખાને કી તરફ હાથ તક નહીં બઢાતા. આપ અન્દાઝા ફરમાઇયે ! ઇસ મુસલ્માન કા ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ પર કિતના **પુખ્તા ઈમાન** હે ક્યૂં કે વોહ જાનતા હે કે ઇસ કી હ-ર-કત સારી દુન્યા સે તો છુપ સકતી હે મગર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે પોશીદા નહીં રહ સકતી. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર ઇસ કા યેહ યકીને કામિલ રોઝે કા અ-મલી નતીજા હે, ક્યૂંકે દૂસરી ઇબાદતેં કિસી ન કિસી ઝાહિરી હ-ર-કત સે અદા કી જાતી હેં મગર રોઝે કા તઅલ્લુક બાતિન સે હે, ઇસ કા હાલ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સિવા કોઈ નહીં જાનતા અગર વોહ છુપ કર ખા પી લે તબ ભી લોગ તો યેહી સમઝતે રહેંગે કે યેહ રોઝાદાર હે, મગર મહ્ઝ ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કે બાઇસ વોહ ખાને પીને સે અપને આપ કો બચા રહા હે.

બચ્ચે કો કબ રોઝા રખવાયા જાએ ? : મેરે આકા આ'લા હઝરત ઇમામે અહલે સુન્નત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઇમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હેં : "બચ્ચા

www.dawateislami.net

જૈસે હી આઠવેં સાલ મેં કદમ રખે (ઉસ કે) વલી (યા'ની સર પરસ્ત) પર લાઝિમ હૈ કે ઉસે નમાઝ રોઝે કા હુક્મ દે ઔર જબ ગ્યારહવાં સાલ શુરૂઅ હો તો વલી (યા'ની સર પરસ્ત) પર વાજિબ હૈ કે સૌમો સલાત (નમાઝ ન પઢને ઔર રોઝા ન રખને) પર મારે બશર્તે કે રોઝે કી તાકત હો ઔર રોઝા ઝરર (યા'ની નુક્સાન) ન કરે." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 10, સ. 345) ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی ફરમાતે હૈં : બચ્ચે કી ઉમ્ર દસ સાલ કી હો જાએ ઔર (ગ્યારહવેં મેં કદમ રખ દે ઔર) ઉસ મેં **રોઝા** રખને કી તાકત હો તો ઉસ સે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **રોઝા** રખવાયા જાએ. અગર પૂરી તાકત હોને કે બા વુજૂદ ન રખે તો માર કર રખવાઈયે અગર રખ કર તોડ દિયા તો કઝા કા હુક્મ ન દેંગે ઔર નમાઝ તોડ દે તો ફિર પઢવાઈયે. (رَدُّالْمُحْتَار ج۳ ص۴۴۲)

આ'લા હઝરત કો વાલિદ સાહિબ ને ખ્વાબ મેં ફરમાયા (હિકાયત) : **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** સફહા **206** પર મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه અપના ખ્વાબ ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં : અભી ચન્દ સાલ હુએ માહે રજબ મેં હઝરત વાલિદે માજિદ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه ખ્વાબ મેં તશરીફ લાએ ઔર મુઝ સે ફરમાયા : "અબ કી ર-મઝાન મેં મરઝ શદીદ હોગા રોઝા ન છોડના." વૈસા હી હુવા ઔર હર ચન્દ તબીબ વગૈરા ને કહા (મગર) મૈં ને بِحَمْدِ اللّٰهِ تَعَالٰی રોઝા ન છોડા ઔર ઈસી કી બ-ર-કત ને بِفَضْلِهٖ تَعَالٰی શિફા દી કે હદીસ મેં ઈર્શાદ હુવા હૈ : صُوْمُوْا تَصِحُّوْا યા'ની રોઝા રખો તન્દુરુસ્ત હો જાઓગે. (مُعجَم اَوسط ج۶ ص۱۴۷ حدیث ۸۳۱۲)

રોઝે સે સિહ્હત મિલતી હૈ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم સે મરવી હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે રસૂલ, રસૂલે મક્બૂલ, સય્યિદહ આમિના رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا કે ગુલશન કે મહક્તે ફૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને સિહ્હત નિશાન હૈ : "બેશક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને બની ઈસરાઈલ કે એક નબી عَلَيْهِ السَّلَام કી તરફ વહ્ય ફરમાઈ કે આપ અપની કૌમ કો ખબર દીજિયે કે જો ભી બન્દા મેરી રિઝા કે લિયે **એક દિન કા રોઝા** રખતા હૈ તો મૈં ઉસ કે **જિસ્મ કો સિહ્હત** ભી ઈનાયત ફરમાતા હૂં ઔર ઉસ કો અઝીમ અજ્ર ભી દૂંગા." (شُعَبُ الایمان ج۳ ص۴۱۲ حدیث۳۹۲۳)

www.dawateislami.net

મે'દે કા વરમ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ અહાદીસે મુબા-રકા સે મુસ્તફાદ હુવા કે **રોઝા** અજ્રો સવાબ કે સાથ સાથ હુસૂલે **સિહ્હત** કા ભી ઝરીઆ હે. અબ તો સાઈન્સ દાન ભી અપની તહકીકાત મેં ઈસ હકીકત કો તસ્લીમ કરને લગે હૈં. જૈસા કે ઑક્સફોર્ડ યૂનીવર્સિટી કા પ્રોફેસર મૂર પૉલિડ (MOORE PALID) કહતા હૈ : "મૈં ઈસ્લામી ઉલૂમ પઢ રહા થા જબ રોઝોં કે બારે મેં પઢા તો ઉછલ પડા, કે ઈસ્લામ ને અપને માનને વાલોં કો કૈસા અઝીમુશ્શાન નુસ્ખા દિયા હે ! મુઝે ભી શૌક હુવા, લિહાઝા મૈં ને મુસલ્માનોં કી તર્ઝ પર રોઝે રખને શુરૂઅ કર દિયે. અર્સએ દરાઝ સે મેરે **મે'દે પર વરમ** થા, કુછ હી દિનોં કે બા'દ મુઝે તક્લીફ મેં કમી મહસૂસ હુઈ, મૈં રોઝે રખતા રહા યહાં તક કે એક મહીને મેં મેરા મરઝ બિલ્કુલ ખત્મ હો ગયા !"

હૈરત અંગેઝ ઈન્કિશાફાત : હૉલેન્ડ કા પાદરી એલ્ફ ગાલ (ALF GAAL) કહતા હૈ : મૈં ને **શૂગર, દિલ** ઔર **મે'દે** કે મરીઝોં કો મુસલ્સલ **30 દિન રોઝે** રખવાએ, નતીજતન **શૂગર** વાલોં કી શૂગર કન્ટ્રોલ હો ગઈ, **દિલ** કે મરીઝોં કી ઘબરાહટ ઔર સાંસ કા ફૂલના કમ હુવા ઔર **મે'દે** કે મરીઝોં કો સબ સે ઝિયાદા ફાએદા હુવા. એક અંગ્રેઝ માહિરે નફ્સિયાત સિગ્મન્ડ ફ્રાઈડ (Sigmund Freud) કા બયાન હૈ, રોઝે સે જિસ્માની ખિચાવ, ઝેહની ડિપ્રેશન ઔર નફ્સિયાતી અમરાઝ કા ખાતિમા હોતા હૈ.

ડૉક્ટરોં કી તહકીકાતી ટીમ : એક અખ્બારી રિપોર્ટ કે મુતાબિક જર્મની, ઈંગ્લેન્ડ ઔર અમરીકા કે માહિર ડૉક્ટરોં કી તહકીકાતી ટીમ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં પાકિસ્તાન આઈ ઔર ઉન્હોં ને બાબુલ મદીના કરાચી, મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર ઔર દિયારે મુહદ્દિસે આ'ઝમ عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم સરદારઆબાદ (ફૈસલઆબાદ પંજાબ પાકિસ્તાન) કા ઈન્તિખાબ કિયા. જાએઝા (Survey) કે બા'દ ઉન્હોં ને યેહ રિપોર્ટ પેશ કી : ચૂંકે મુસલ્માન નમાઝ પઢતે ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઈસ કી ઝિયાદા પાબન્દી કરતે હૈં ઈસ લિયે વુઝૂ કરને સે નાક, કાન ઔર ગલે કે અમરાઝ મેં કમી વાકેઅ હો જાતી હૈ, નીઝ મુસલ્માન રોઝે કે બાઈસ કમ ખાતે હૈં લિહાઝા મે'દે, જિગર, દિલ ઔર આ'સાબ (યા'ની પઠ્ઠોં) કે અમરાઝ મેં કમ મુબ્તલા હોતે હૈં.

www.dawateislami.net

ખૂબ ડટ કર ખાને સે બીમારિયાં પૈદા હોતી હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ફી નફ્સિહી રોઝે સે કોઈ બીમાર નહીં હોતા બલ્કે સ-હરી વ ઈફ્તારી મેં બે એહતિયાતિયોં ઔર બદ પરહેઝિયોં કે સબબ નીઝ દોનોં વક્ત ખૂબ મુરગ્ગન (યા'ની તેલ, ઘી વાલી) ઔર તલી હુઈ ગિઝાઓં કે ઈસ્તિ'માલ ઔર રાત ભર વક્તન ફ વક્તન ખાતે પીતે રહને સે રોઝાદાર બીમાર હો જાતા હૈ, લિહાઝા સ-હરી ઔર ઈફ્તાર કે વક્ત ખાને પીને મેં એહતિયાત બરત્ની ચાહિયે, રાત કે દૌરાન પેટ મેં ગિઝા કા ઈતના ઝિયાદા ભી ઝખીરા ન કર લિયા જાએ કે દિન ભર ડકારેં આતી રહેં ઔર રોઝે મેં ભૂક પ્યાસ કા એહસાસ હી ન રહે, અગર ભૂક પ્યાસ કા એહસાસ હી ન રહા તો ફિર રોઝે કા લુત્ફ હી ક્યા હૈ ! દેખા જાએ તો એક તરહ સે **રોઝે** કા મઝા હી ઈસ બાત મેં હૈ કે સખ્ત ગરમી હો, શિદ્દતે પ્યાસ સે લબ સૂખ ગએ હોં ઔર ભૂક સે ખૂબ નિઢાલ હો ચુકે હોં ઐસે મેં કાશ ! **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعۡظِیۡمًا કી મીઠી મીઠી ગરમી ઔર ઠન્ડી ઠન્ડી ધૂપ કી યાદ તાઝા હો ઔર એ કાશ ! કરબલા કે તપતે હુએ સહરા ઔર ગુલિસ્તાને નુબુવ્વત કે મહકતે હુએ નૌ શિગુફ્તા ફૂલોં, તીન દિન કી ભૂક પ્યાસ સે તડપતે બિલક્તે "હકીકી મ-દની મુન્નોં" ઔર શહન્શાહે મદીના, સુરૂરે કલ્બો સીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ભૂકે પ્યાસે મઝલૂમ શહઝાદોં કી યાદ તડપાને લગે, ઔર જિસ વક્ત ભૂક પ્યાસ કુછ ઝિયાદા હી સતાએ ઉસ વક્ત તસ્લીમો રિઝા કે પૈકર, મદીને કે તાજવર, નબિયોં કે સરવર, મહબૂબે દાવર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે શિ-કમે અત્હર પર બંધે હુએ બા મુકદર પથ્થર ભી યાદ આ જાએં તો ક્યા કહને ! લિહાઝા મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! વાકેઈ રોઝે તો ઐસે હોને ચાહિએં કે હમ અપને આકાઓં ઔર સરકારોં કી હસીન યાદોં મેં ગુમ હો જાએં.

કૈસે આકાઓં કા હૂં બન્દા રઝા
બોલબાલે મેરી સરકારોં કે

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ, સ. 360)

બિગૈર ઑપરેશન કે વિલાદત હો ગઈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! રોઝે કી નૂરાનિય્યત ઔર રૂહાનિય્યત પાને ઔર મ-દની ઝેહ્ન બનાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા ઉસ ને જન્નત કા રાસ્તા છોડ દિયા. (طبرانی)

ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો જાઈયે ઔર સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ! દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ, સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત ઔર મ-દની કાફિલોં કી ભી ક્યા ખૂબ મ-દની બહારેં ઔર બ-ર-કતેં હૈં ! ગાલિબન 1998 સિ.ઈ. કા વાકિઆ હૈ, **હૈદરઆબાદ** (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કી અહલિયા ઉમ્મીદ સે થીં, દિન ભી "પૂરે" હો ગએ થે, ડૉક્ટર કા કહના થા કે શાયદ **ઑપરેશન** કરના પડેગા. તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કા બૈનલ અક્વામી **તીન રોઝા સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ** (સહરાએ મદીના, મુલતાન) કા વક્ત કરીબ થા. ઈજતિમાઅ કે બા'દ સુન્નતોં કી તરબિયત કે એક માહ કે **મ-દની કાફિલે** મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સફર કી ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કી નિય્યત થી. ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી કે લિયે રવાનગી કે વક્ત, સામાને કાફિલા સાથ લે કર અસ્પતાલ પહોંચે, ચૂંકે ખાનદાન કે દીગર અફરાદ તઆવુન કે લિયે મૌજૂદ થે, અહલિયએ મોહ-ત-રમા ને અશ્કબાર આંખોં સે ઉન્હેં સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ (મુલતાન) કે લિયે અલ વદાઅ કિયા. ઉન કા ઝેહ્ન યેહ બના હુવા થા કે અબ તો બૈનલ અક્વામી સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ ઔર ફિર વહાં સે એક માહ કે મ-દની કાફિલે મેં ઝરૂર સફર કરના હૈ કે કાશ ! ઈસ કી બ-ર-કત સે આફિય્યત કે સાથ વિલાદત હો જાએ. બેચારે ગરીબ થે, ઉન કે પાસ તો **ઑપરેશન** કે અખરાજાત ભી નહીં થે ! બહર હાલ વોહ મદીનતુલ ઔલિયા **મુલતાન શરીફ** હાઝિર હો ગએ. સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં ખૂબ દુઆએં માંગીં. ઈજતિમાઅ કી ઈખ્તિતામી **રિક્કત અંગેઝ દુઆ** કે બા'દ ઉન્હોં ને ઘર પર ફોન કિયા તો ઉન કી અમ્મીજાન ને ફરમાયા : **મુબારક હો ! ગુઝશ્તા રાત રબ્બે કાએનાત** عَزَّوَجَلَّ **ને બિગૈર ઑપરેશન કે તુમ્હેં ચાંદ સી મ-દની મુન્ની અતા ફરમાઈ હૈ.** ઉન્હોં ને ખુશી સે ઝૂમતે હુએ અર્ઝ કી : અમ્મીજાન ! મેરે લિયે ક્યા હુક્મ હૈ ? આ જાઊં યા એક માહ કે લિયે મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર બનૂં ? અમ્મીજાન ને ફરમાયા : "બેટા ! બે ફિક્ર હો કર **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરો." અપની **મ-દની મુન્ની** કી ઝિયારત કી હસરત દિલ મેં

www.dawateislami.net

દબાએ اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ એક માહ કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ રવાના હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિય્યત કી બ-ર-કત સે ઉન કી મુશ્કિલ આસાન હો ગઈ થી. **મ-દની કાફિલોં કી મ-દની બહારોં** કી બ-ર-કત કે સબબ ઘર વાલોં કા બહુત ઝબર દસ્ત મ-દની ઝેહ્ન બન ગયા, ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન હૈ કે મેરે બચ્ચોં કી અમ્મી કા કહના હૈ : જબ આપ **મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર હોતે હૈં મૈં બચ્ચોં સમેત અપને આપ કો મહફૂઝ તસવ્વુર કરતી હૂં.

ઝચ્ચા કી ખૈર હો, બચ્ચા બિલખૈર હો ઉઠિયે હિમ્મત કરેં, કાફિલે મેં ચલો

બીવી બચ્ચે સભી, ખૂબ પાએં ખુશી ખૈરિયત સે રહેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 674, 675)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

રોઝે કી જઝા : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : "આદમી કે હર નેક કામ કા બદલા દસ સે સાત સો ગુના તક દિયા જાતા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ફરમાયા : اِلَّا الصَّوْمَ فَاِنَّهٗ لِیْ وَاَنَا اَجْزِیْ بِهٖ યા'ની સિવાએ રોઝે કે, કે રોઝા મેરે લિયે હૈ ઔર ઈસ કી જઝા મૈં ખુદ દૂંગા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા મઝીદ ઈર્શાદ હૈ : બન્દા અપની ખ્વાહિશ ઔર ખાને કો સિર્ફ મેરી વજહ સે તર્ક કરતા હૈ. રોઝાદાર કે લિયે **દો ખુશિયાં** હૈં, એક **ઈફતાર** કે વક્ત ઔર એક અપને રબ عَزَّوَجَلَّ સે મુલાકાત કે વક્ત, રોઝાદાર કે મુંહ કી બૂ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક મુશ્ક સે ઝિયાદા પાકીઝા હૈ."

(مسلم ص ۵۸۰ حدیث ۱۱۵۱)

મઝીદ ઈર્શાદ હૈ : **રોઝા** સિપર (યા'ની ઢાલ) હૈ ઔર જબ કિસી કે રોઝે કા દિન હો તો ન બેહૂદા બકે ઔર ન હી ચીખે, ફિર અગર કોઈ ઔર શખ્સ ઈસ સે ગાલમ ગલોચ કરે યા લડને પર આમાદા હો તો કહ દે : "મૈં રોઝાદાર હૂં." (بُخاری ج۱ ص۶۲۴ حدیث۱۸۹۴)

રોઝે કા ખુસૂસી ઈન્આમ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કર્દા અહાદીસે મુબા-રકા મેં

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (مسند احمد)

રોઝે કી કઈ ખુસૂસિય્યાત ઈર્શાદ ફરમાઈ ગઈ હૈં. કિતની પ્યારી બિશારત હૈ ઉસ રોઝાદાર કે લિયે જિસ ને ઈસ તરહ **રોઝા** રખા જિસ તરહ **રોઝા** રખને કા હક હૈ. યા'ની ખાને પીને ઔર જિમાઅ સે બચને કે સાથ સાથ અપને તમામ આ'ઝા કો ભી ગુનાહોં સે બાઝ રખા તો વોહ રોઝા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ફઝલો કરમ સે ઉસ કે લિયે તમામ પિછલે ગુનાહોં કા કફ્ફારા હો ગયા. ઔર હદીસે મુબારક કા યેહ ફરમાને આલીશાન તો ખાસ તૌર પર કાબિલે તવજ્જોહ હૈ જૈસા કે સરકારે નામદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અપને પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને ખુશ ગવાર સુનાતે હૈં : "فَاِنَّهٗ لِيْ وَاَنَا اَجْزِيْ بِهٖ" યા'ની રોઝા મેરે લિયે હૈ ઔર ઈસ કી જઝા મૈં ખુદ હી દૂંગા. હદીસે કુદસી કે ઈસ ઈર્શાદે પાક કો બા'ઝ ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને "اَنَا اُجْزٰى بِهٖ" ભી પઢા હૈ જૈસા કે **મિરઆતુલ મનાજીહ** વગૈરા મેં હૈ તો ફિર મા'ના યેહ હોંગે : **"રોઝે કી જઝા મૈં ખુદ હી હૂં."** سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ! યા'ની **રોઝા** રખ કર રોઝાદાર બઝાતે ખુદ **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** હી કો પા લેતા હૈ.

નેક આ'માલ કી જઝા જન્નત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કુરઆને કરીમ મેં મુખ્તલિફ મકામાત પર બયાન હુવા હૈ કે જો અચ્છે આ'માલ કરેગા ઉસે જન્નત મિલેગી. ચુનાન્ચે **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** પારહ 30 **સૂ-રતુલ બય્યિનહ** કી આયત નમ્બર 7 ઔર 8 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝۷ جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهٗ ۝۸

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક જો ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કિયે વોહી તમામ મખ્લૂક મેં બેહતર હૈં. ઉન કા સિલા ઉન કે રબ કે પાસ બસને કે બાગ હૈં, જિન કે નીચે નહરેં બહેં, ઉન મેં હમેશા હમેશા રહેં. **અલ્લાહ** ઉન સે રાઝી ઔર વોહ ઉસ સે રાઝી. યેહ ઉસ કે લિયે હૈ જો અપને રબ સે ડરે.

www.dawateislami.net

ગૈરે સહાબી કે લિયે "رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ" કહના કૈસા ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ બાત બિલ્કુલ ગલત હૈ કે "رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ" કહના લિખના સિર્ફ **સહાબી** કે નામ કે સાથ મખ્સૂસ હૈ. પેશ કર્દા આયાત કે ઈસ આખિરી હિસ્સે رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُمۡ وَرَضُوۡا عَنۡہُ ؕ ذٰلِکَ لِمَنۡ خَشِیَ رَبَّہٗ ﴿۸﴾ (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) ઉન સે રાઝી ઔર વોહ ઉસ સે રાઝી, યેહ ઉસ કે લિયે હૈ જો અપને રબ (عَزَّوَجَلَّ) સે ડરે) ને ઈસ અવામી ગલત ફહમી કો જડ સે ઉખાડ દિયા ! ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ રખને વાલે હર મોમિન ખ્વાહ વોહ સહાબી હો યા ગૈરે સહાબી સબ કે લિયે યેહ બિશારતે ઉઝ્મા ઈર્શાદ ફરમાઈ ગઈ હૈ કે જો ભી **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ડરને વાલા હૈ વોહ رَضِیَ اللّٰہُ عَنۡہُمۡ وَرَضُوۡا عَنۡہُ ؕ કે ઝુમ્રે મેં દાખિલ હૈ, બેશક **હર સહાબી ઔર વલી કે લિયે "رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ" લિખના ઔર બોલના બિલ્કુલ દુરુસ્ત વ જાઈઝ હૈ.** જિસ ને ઈમાન કે સાથ સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી હયાતે ઝાહિરી મેં સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી એક લમ્હા ભર ભી સોહબત પાઈ યા દેખા ઔર ઉસ કા ઈમાન પર ખાતિમા હુવા વોહ **સહાબી** હૈ. બડે સે બડા વલી, **સહાબી** કે મર્તબે કો નહીં પા સકતા, હર **સહાબી** આદિલ ઔર જન્નતી હૈ.

મુઝે મોતિયોં વાલા ચાહિયે : اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ "رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ" કી બાત ભી ઝિમ્નન ઝેરે બહ્સ આ ગઈ, અબ અસ્લ મૌઝૂઅ પર આતે હૈં : નમાઝ, હજ, ઝકાત, ગુ-રબા કી ઈમદાદ, બીમારોં કી ઈયાદત, મસાકીન કી ખબરગીરી વગૈરા તમામ આ'માલે ખૈર સે જન્નત મિલતી હૈ, મગર **રોઝા** વોહ ઈબાદત હૈ જિસ સે જન્નત વાલા યા'ની ખુદ માલિકે હકીકી عَزَّوَجَلَّ હી મિલ જાતા હૈ. કહતે હૈં : **એક** મર્તબા મહમૂદ ગઝ્નવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કે કુછ કીમતી મોતી અપને અફસરાન કે સામને બિખર ગએ, ફરમાયા : "ચુન લીજિયે !" ઔર ખુદ આગે ચલ દિયે. થોડી દૂર જાને કે બા'દ મુડ કર દેખા તો અયાઝ ઘોડે પર સુવાર પીછે ચલા આ રહા હૈ. પૂછા : **અયાઝ !** ક્યા તુઝે મોતી નહીં ચાહિએં ? અયાઝ ને અર્ઝ કી : "આલીજાહ ! જો મોતિયોં કે તાલિબ થે વોહ મોતી ચુન રહે હૈં, મુઝે તો મોતી નહીં બલ્કે મોતિયોં વાલા ચાહિયે." (بوستانِ سعدی ص ۱۱۰ مُلَخَّصاً)

www.dawateislami.net

હમ રસૂલુલ્લાહ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે જન્નત રસૂલુલ્લાહ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી

ઈસ સિલ્સિલે મેં એક હદીસે મુબારક ભી મુલા-હઝા ફરમાઈયે, હઝરતે સય્યિદુના રબીઆ બિન કા'બ અસ્લમી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં : મૈં રાત હુઝૂર, સરાપા નૂર, ફૈઝ ગન્જૂર, શાહે ગયૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં ગુઝારતા થા તો મૈં આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે પાસ વુઝૂ કા પાની ઔર આપ કી ઝરૂરત કી ચીઝેં (જૈસે મિસ્વાક) લે કર હાઝિર હુવા તો રહ્મતુલ્લિલ આ-લમીન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : سَلْ ! યા'ની માંગ ક્યા માંગતા હે ? મૈં ને અર્ઝ કી : اَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةَ યા'ની સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! જન્નત મેં આપ કી રફાકત (યા'ની પડોસ) ચાહિયે. (ગોયા અર્ઝ કર રહે હૈં :)

તુઝ સે તુઝી કો માંગ લૂં તો સબ કુછ મિલ જાએ
સો સુવાલોં સે યેહી એક સુવાલ અચ્છા હે

(દરિયાએ રહમત મઝીદ જોશ મેં આયા) ઔર ફરમાયા : "اَوَ غَيْرَ ذٰلِكَ؟ યા'ની કુછ ઔર માંગના હે ?" મૈં ને અર્ઝ કી : "બસ સિર્ફ યેહી."

તુઝ સે તુઝી કો માંગ કર માંગ લી સારી કાએનાત
મુઝ સા કોઈ ગદા નહીં, તુઝ સા કોઈ સખી નહીં

(જબ હઝરતે સય્યિદુના રબીઆ બિન કા'બ અસ્લમી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ જન્નત કી રફાકત (પડોસ) તલબ કર ચુકે ઔર મઝીદ કિસી હાજત કે તલબ કરને સે ઈન્કાર કર દિયા) તો ઈસ પર સરકારે નામદાર, બિ ઈઝ્ને પરવર દગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "فَاَعِنِّيْ عَلٰى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُوْدِ" યા'ની અપને નફ્સ પર કસ્રતે સુજૂદ (યા'ની ઝિયાદા નવાફિલ) સે મેરી મદદ કર. (مسلم ص۲۵۳ حدیث ٤٨٩)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

જો ચાહો માંગ લો ! : سُبْحٰنَ الله ! سُبْحٰنَ الله ! سُبْحٰنَ الله ! ઈસ હદીસે મુબારક ને તો ઈમાન હી તાઝા કર દિયા. હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા બિલા કિસી તક્યીદ વ તખ્સીસ મુત્લકન ફરમાના : سَلْ ? યા'ની માંગ ક્યા માંગતા હે ? ઈસ બાત કો ઝાહિર કરતા હૈ કે સારે હી મુઆ-મલાત સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મુબારક હાથ મેં હૈં, જો ચાહેં જિસ કો ચાહેં અપને રબ عَزَّوَجَلَّ કે હુક્મ સે અતા કર દેં. અલ્લામા બૂસીરી رَحمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه **કસીદએ બુર્દા શરીફ** મેં ફરમાતે હૈં :

فَاِنَّ مِنْ جُوْدِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتَهَا ۔۔۔ وَمِنْ عُلُوْمِكَ عِلْمَ اللَّوْحِ وَالْقَلَم

યા'ની **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! દુન્યા ઔર આખિરત આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હી કે જૂદો સખાવત કા હિસ્સા હૈ ઔર લૌહો કલમ કા ઈલ્મ તો આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઉલૂમે મુબા-રકા કા એક હિસ્સા હૈ.

اگر خیریت دُنیا و عُقْبٰی آرزُو داری
بَدَرگاہَش بیاوِ ہر چِہ مَن خواہی تمنّا کُن

યા'ની દુન્યા વ આખિરત કી ખૈર ચાહતે હો તો ઈસ આસ્તાને અર્શ નિશાન પર આઓ ઔર જો ચાહો માંગ લો ! (اَشِعَّةُ اللَّمعات ج ۱ ص ٤٢٤، ٤٢٥ وغیرہ)

ખાલિકે કુલ ને આપ કો માલિકે કુલ બના દિયા
દોનોં જહાન દે દિયે કબ્ઝા વ ઈખ્તિયાર મેં

"ર-મઝાનુલ કરીમ" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રોઝે કે ફઝાઈલ સે મુ-તઅલ્લિક 11 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

જન્નતી દરવાઝા : ﴾1﴿ બેશક જન્નત મેં એક દરવાઝા હૈ જિસ કો **રય્યાન** કહા જાતા હૈ, ઈસ સે કિયામત કે દિન રોઝાદાર દાખિલ હોંગે ઈન કે ઈલાવા કોઈ ઔર દાખિલ ન હોગા. કહા જાએગા : રોઝેદાર કહાં હૈં ?

www.dawateislami.net

પસ યેહ લોગ ખડે હોંગે ઈન કે ઈલાવા કોઈ ઔર ઈસ દરવાઝે સે દાખિલ ન હોગા. જબ યેહ દાખિલ હો જાએંગે તો દરવાઝા બન્દ કર દિયા જાએગા પસ ફિર કોઈ ઈસ દરવાઝે સે દાખિલ ન હોગા.

(بُخاری ج۱ ص۶۲۵ حدیث۱۸۹۶)

સાબિકા ગુનાહોં કા કફ્ફારા : ﴾2﴿ જિસ ને ર-મઝાન કા **રોઝા** રખા ઔર ઉસ કી હુદૂદ કો પહચાના ઔર જિસ ચીઝ સે બચના ચાહિયે ઉસ સે બચા તો જો (કુછ ગુનાહ) પહલે કર ચુકા હૈ ઉસ કા કફ્ફારા હો ગયા. (الاحسان بترتیب صحیح ابنِ حَبّان ج۵ ص۱۸۳ حدیث۳۴۲۴)

જહન્નમ સે 70 સાલ કી મસાફત દૂર : ﴾3﴿ જિસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં એક દિન કા **રોઝા** રખા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ચેહરે કો જહન્નમ સે સત્તર સાલ કી મસાફત દૂર કર દેગા.

(بُخاری ج۲ ص۲۶۵ حدیث۲۸۴۰)

એક રોઝે કી ફઝીલત : ﴾4﴿ જિસ ને એક દિન કા રોઝા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા હાસિલ કરને કે લિયે રખા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે જહન્નમ સે ઈતના દૂર કર દેગા જિતના કે એક કવ્વા જો અપને બચપન સે ઉડના શુરૂઅ કરે યહાં તક કે બૂઢા હો કર મર જાએ. (ابو یعلٰی ج۱ ص۳۸۳ حدیث۹۱۷)

સુર્ખ યાકૂત કા મકાન : ﴾5﴿ જિસ ને માહે ર-મઝાન કા એક રોઝા ભી ખામોશી ઔર સુકૂન સે રખા ઉસ કે લિયે જન્નત મેં એક ઘર સબ્ઝ ઝબર-જદ યા સુર્ખ યાકૂત કા બનાયા જાએગા. (مُعجَم اَوسَط ج ۱ ص ۳۷۹ حدیث ۱۷۶۸)

જિસ્મ કી ઝકાત : ﴾6﴿ હર શૈ કે લિયે ઝકાત હૈ ઔર જિસ્મ કી ઝકાત **રોઝા** હૈ ઔર **રોઝા** આધા સબ્ર હૈ.

(ابنِ ماجه ج ۲ ص۳۴۷ حدیث۱۷۴۵)

સોના ભી ઈબાદત હૈ : ﴾7﴿ **રોઝાદાર** કા સોના ઈબાદત ઔર ઈસ કી ખામોશી તસ્બીહ કરના ઔર ઈસ કી દુઆ કબૂલ ઔર ઈસ કા અમલ મક્બૂલ હોતા હૈ. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ ص۴۱۵ حدیث۳۹۳۸)

આ'ઝા કા તસ્બીહ કરના : ﴾8﴿ જો બન્દા **રોઝે** કી હાલત મેં સુબ્હ કરતા હૈ, ઉસ કે લિયે આસ્માન કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર ઉસ કે આ'ઝા **તસ્બીહ** કરતે હૈં ઔર આસ્માને દુન્યા પર રહને વાલે (ફિરિશ્તે) ઉસ કે લિયે સૂરજ ડૂબને તક **મગ્ફિરત** કી દુઆ કરતે રહતે હૈં. અગર વોહ એક યા દો રક્અતેં પઢતા હૈ તો યેહ આસ્માનોં મેં ઉસ કે લિયે નૂર બન જાતી હૈં ઔર **હૂરે ઈન** (યા'ની બડી આંખોં વાલી હૂરોં) મેં

www.dawateislami.net

સે ઉસ કી બીવિયાં કહતી હૈં : એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! તૂ ઈસ કો હમારે પાસ ભેજ દે હમ ઈસ કે દીદાર કી બહુત ઝિયાદા મુશ્તાક હૈં. ઔર અગર વોહ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللهُ યા سُبْحٰنَ اللهِ યા اَللهُ اَكْبَرُ પઢતા હૈ તો સત્તર હઝાર ફ઼િરિશ્તે ઉસ કા સવાબ સૂરજ ડૂબને તક લિખતે રહતે હૈં. (ایضاً ص۲۹۹حدیث۳۰۹۱)

જન્નતી ફલ : ﴾9﴿ જિસ કો રોઝે ને ખાને યા પીને સે રોક દિયા કે જિસ કી ઉસે ખ્વાહિશ થી તો **અલ્લાહ તઆલા ઉસે જન્નતી ફલોં** મેં સે ખિલાએગા ઔર જન્નતી શરાબ સે સૈરાબ કરેગા. (ایضاً ص٤١٠حدیث۳۹۱۷)

સોને કા દસ્તર ખ્વાન : ﴾10﴿ કિયામત વાલે દિન રોઝાદારોં કે લિયે એક **સોને કા દસ્તર ખ્વાન** રખા જાએગા, જિસ સે વોહ ખાએંગે હાલાંકે લોગ (હિસાબ કિતાબ કે) મુન્તઝિર હોંગે.

(كَنْزُ الْعُمّال ج٨ص٢١٤حدیث٢٣٦٤٠)

સાત કિસ્મ કે આ'માલ : ﴾11﴿ "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નઝદીક આ'માલ સાત કિસ્મ પર હૈં, દો અમલ વાજિબ કરને વાલે, દો અમલોં કી જઝા ઉન કી મિસ્લ, એક અમલ કી જઝા અપને સે દસ ગુના, એક અમલ કી સાત સો ગુના તક ઔર એક અમલ ઐસા હૈ કે ઉસ કા સવાબ **અલ્લાહ તઆલા** કે ઈલાવા કોઈ નહીં જાનતા. પસ જો દો વાજિબ કરને વાલે હૈં ﴾1﴿ વોહ શખ્સ જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ઈસ હાલ મેં મિલા, કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત ઈખ્લાસ કે સાથ ઈસ તરહ કી, કે કિસી કો ઉસ કા શરીક ન ઠહરાયા તો ઉસ કે લિયે જન્નત વાજિબ હો ગઈ ﴾2﴿ ઔર જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે ઈસ હાલ મેં મિલા, કે ઉસ કે સાથ કિસી કો શરીક ઠહરાયા તો ઉસ કે લિયે દોઝખ વાજિબ હો ગઈ. ઔર જિસ ને એક ગુનાહ કિયા તો ઉસ કી મિસ્લ (યા'ની એક હી ગુનાહ કી) જઝા પાએગા ઔર જિસ ને સિર્ફ નેકી કા ઈરાદા કિયા તો એક નેકી કી જઝા પાએગા. ઔર જિસ ને નેકી કર લી તો વોહ દસ (નેકિયોં કા અજ્ર) પાએગા ઔર જિસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં અપના માલ ખર્ચ કિયા તો ઉસ કે ખર્ચ કિયે હુએ એક દિરહમ કો સાત સો દિરહમ ઔર એક દીનાર કો સાત સો દીનાર મેં બઢા દિયા જાએગા ઔર **રોઝા અલ્લાહ તઆલા** કે લિયે હૈ ઈસ કે રખને વાલે કા સવાબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ઈલાવા કોઈ નહીં જાનતા." (شُعَبُ الایمان ج٣ص٢٩٨حدیث٣٥٨٩)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જિસ કા ઈમાન પર ખાતિમા હોગા વોહ યા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત સે બે હિસાબ યા مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ ગુનાહોં કા અઝાબ હુવા તબ ભી બિલ આખિર

www.dawateislami.net

યકીનન દાખિલે જન્નત હોગા. ઔર જિસ કા (مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ) ખાતિમા કુફ્ર પર હુવા વોહ હમેશા હમેશા દોઝખ મેં રહેગા. જિસ ને એક ગુનાહ કિયા ઉસ કો એક હી ગુનાહ કા બદલા મિલેગા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત કે કુરબાન ! સિર્ફ **નેકી કી નિય્યત** કરને પર એક નેકી કા સવાબ ઔર અગર નેકી કર લી તો સવાબ દસ ગુના, રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં ખર્ચ કરને વાલે કો સાત સો ગુના ઔર **રોઝાદાર** કી ભી કિતની ઝબર દસ્ત અ-ઝમત હૈ કે ઈસ કે સવાબ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સિવા કોઈ નહીં જાનતા.

બે હિસાબ અજ્ર : હઝરતે સય્યિદુના કા'બુલ અહ્બાર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : "બરોઝે કિયામત એક મુનાદી ઈસ તરહ નિદા કરેગા, હર બોને વાલે (યા'ની અમલ કરને વાલે) કો ઉસ કી ખેતી (યા'ની અમલ) કે બરાબર અજ્ર દિયા જાએગા સિવાએ કુરઆન વાલોં (યા'ની આલિમે કુરઆન) ઔર રોઝાદારોં કે, કે ઈન્હેં બે હદો **બે હિસાબ અજ્ર** દિયા જાએગા."

(شُعَبُ الایمان ج۳ص٤١٣ حدیث۳۹۲۸)

યરકાન સે સિહ્હત મિલ ગઈ : રોઝોં કી બ-ર-કતોં કો દોબાલા કરને ઔર અપને બાતિન મેં ઈલ્મે દીન સે ઉજાલા કરને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** કો અપના લીજિયે. અપની ઈસ્લાહ કી ખાતિર **મક-ત-બતુલ મદીના** સે **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા લે કર પુર કર કે હર મ-દની માહ કી પહલી તારીખ કો અપને યહાં કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાઈયે ઔર સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફ઼િલોં** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કરના અપના મા'મૂલ બનાઈયે, **મ-દની કાફ઼િલે** કી ભી ક્યા ખૂબ **મ-દની બહારેં** હૈં ! 1994 સિ.ઈ. કી બાત હૈ, ઝમઝમ નગર (હૈદરઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બચ્ચોં કી અમ્મી કા **યરકાન** કાફ઼ી બઢ ચુકા થા ઔર વોહ બાબુલ મદીના કરાચી કે અન્દર અપને મયકે મેં ઝેરે ઈલાજ થીં. ઉન ઈસ્લામી ભાઈ ને **63 દિન કે લિયે મ-દની કાફ઼િલે** મેં સફર ઈખ્તિયાર કિયા ઔર ઈસ ઝિમ્ન મેં બાબુલ મદીના કરાચી તશરીફ લાએ, ફોન પર ઘર પર રાબિતા કિયા, તબીઅત કાફ઼ી તશ્વીશ નાક થી,

www.dawateislami.net

બિલોરબિન (Bilirubin) તશ્વીશ નાક હદ તક બઢ ચુકા થા તકરીબન 25 ગ્લૂકોઝ કી ડ્રિપેં લગાને કે બા વુજૂદ ખાતિર ખ્વાહ ફાએદા ન હુવા થા. ઈન્હોં ને ઉન કો તસલ્લી દેતે હુએ કહા : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મૈં મ-દની કાફિલે કા મુસાફિર હૂં**, આશિકાને રસૂલ કી સોહબતેં મુયસ્સર હૈં, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે સબ બેહતર હો જાએગા. ઈસ કે બા'દ ભી ઉન્હોં ને બરાબર રાબિતા રખા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ રોઝ બરોઝ સિહ્હત બેહતર હોતી જા રહી થી. પાંચવેં દિન બાબુલ મદીના સે આગે સફર દરપેશ થા, ઉન્હોં ને જબ ફોન કિયા તો ઉન્હેં યેહ ખબરે ફરહત અસર સુનને કો મિલી : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **બિલોરબિન કી રિપોર્ટ નૉર્મલ આ ગઈ હૈ ઔર ડૉક્ટર ને ઈત્મીનાન કા ઈઝહાર કિયા હૈ. અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા શુક્ર અદા કરતે હુએ વોહ ખુશી ખુશી **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ મ-દની કાફિલે મેં મઝીદ આગે સફર પર રવાના હો ગએ.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જહાં રોઝા રખને કે બે શુમાર ફઝાઈલ હૈં વહીં બિગૈર કિસી સહીહ મજબૂરી કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા **રોઝા** તર્ક કરને પર સખ્ત વઈદેં ભી હૈં. **ર-મઝાન શરીફ** કા એક ભી રોઝા જો બિલા કિસી ઉઝ્રે શર-ઈ જાન બૂઝ કર ઝાએઅ કર દે તો અબ ઉમ્ર ભર ભી અગર રોઝે રખતા રહે તબ ભી ઉસ છોડે હુએ એક રોઝે કી ફઝીલત નહીં પા સકતા. ચુનાન્ચે

એક રોઝા છોડને કા નુક્સાન : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, સરકારે વાલા તબાર, બિ ઇઝ્ને પરવર દગાર દો જહાં કે માલિકો મુખ્તાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાન હૈ : "જિસ ને **ર-મઝાન** કે એક દિન કા **રોઝા** બિગૈર રુખ્સત વ બિગૈર મરઝ ઈફતાર કિયા (યા'ની ન રખા) તો ઝમાને ભર કા **રોઝા** ભી ઉસ કી કઝા નહીં હો સકતા અગર્ચે બા'દ મેં રખ ભી લે." (ترمذی ج۲ص۱۷۵حدیث۷۲۳) યા'ની વોહ ફઝીલત જો **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝા રખને કી થી અબ કિસી તરહ નહીં પા સકતા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 985 મુલખ્ખસન)

ઉલટે લટકે હુએ લોગ : જો લોગ **રોઝા** રખ કર બિગૈર કિસી સહીહ મજબૂરી કે તોડ ડાલતે હૈં વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે કહરો ગઝબ સે ખૂબ ડરેં. ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા બાહલી

www.dawateislami.net

رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં, મૈં ને સરકારે મદીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો યેહ ફરમાતે સુના : "મૈં સોયા હુવા થા તો ખ્વાબ મેં દો શખ્સ મેરે પાસ આએ ઔર મુઝે એક દુશ્વાર ગુઝાર પહાડ પર લે ગએ, જબ મૈં પહાડ કે દરમિયાની હિસ્સે પર પહોંચા તો વહાં બડી સખ્ત આવાઝેં આ રહી થીં, મૈં ને કહા : "યેહ કૈસી આવાઝેં હૈં ?" તો મુઝે બતાયા ગયા કે યેહ જહન્નમિયોં કી આવાઝેં હૈં. ફિર મુઝે ઔર આગે લે જાયા ગયા તો **મૈં કુછ ઐસે લોગોં કે પાસ સે ગુઝરા, કે ઉન કો ઉન કે ટખ્નોં કી રગોં મેં બાંધ કર (ઉલટા) લટકાયા ગયા થા ઔર ઉન લોગોં કે જબડે ફાડ દિયે ગએ થે જિન સે ખૂન બહ રહા થા,** તો મૈં ને પૂછા : "યેહ કૌન લોગ હૈં ?" તો મુઝે બતાયા ગયા કે "યેહ લોગ **રોઝા** ઈફ્તાર કરતે થે કબ્લ ઈસ કે, કે **રોઝા** ઈફ્તાર કરના હલાલ હો." **(الاحسان بترتیب صحیح ابن حبان ج۹ص۲۸۶ حدیث۷۴۴۸)**

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-મઝાન કા **રોઝા** બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ તોડ દેના બહુત બડા ગુનાહ હૈ. વક્ત સે પહલે ઈફ્તાર કરને સે મુરાદ યેહ હૈ કે **રોઝા** તો રખ લિયા મગર સૂરજ ગુરૂબ હોને સે પહલે પહલે જાન બૂઝ કર કિસી સહીહ મજબૂરી કે બિગૈર તોડ ડાલા. ઈસ હદીસે પાક મેં જો અઝાબ બયાન કિયા ગયા હૈ વોહ **રોઝા** રખ કર તોડ દેને વાલે કે લિયે હૈ ઔર જો બિલા ઉઝ્રે શર-ઈ **રોઝએ ર-મઝાન** તર્ક કર દેતા હૈ વોહ ભી સખ્ત ગુનહગાર ઔર અઝાબે નાર કા હકદાર હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે તુફૈલ હમેં અપને કહરો ગઝબ સે બચાએ. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

તીન બદ બખ્ત : હઝરતે સય્યિદુના જાબિર બિન **અબ્દુલ્લાહ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે મરવી હૈ, તાજદારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સુલ્તાને મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : "જિસ ને **માહે ર-મઝાન** કો પાયા ઔર ઉસ કે રોઝે ન રખે વોહ શખ્સ શકી (યા'ની બદ બખ્ત) હૈ, જિસ ને અપને વાલિદૈન યા કિસી એક કો પાયા ઔર ઉન કે સાથ અચ્છા સુલૂક ન કિયા વોહ ભી શકી (યા'ની બદ બખ્ત) હૈ ઔર જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદ ન પઢા વોહ ભી શકી (યા'ની બદ બખ્ત) હૈ." **(مُعجَم اَوسَط ج۲ص۶۲ حدیث۳۸۷۱)**

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક મર્તબા દુરૂદ પઢા **અલ્લાહ** ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા ઔર ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં દસ નેકિયાં લિખતા હૈ. (ترمذی)

નાક મિટ્ટી મેં મિલ જાએ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "ઉસ શખ્સ કી નાક મિટ્ટી મેં મિલ જાએ કે જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર કિયા ગયા તો ઉસ ને મેરે ઊપર દુરૂદ નહીં પઢા ઔર ઉસ શખ્સ કી નાક મિટ્ટી મેં મિલ જાએ જિસ પર ર-મઝાન કા મહીના દાખિલ હુવા ફિર ઉસ કી મગ્ફિરત હોને સે કબ્લ ગુઝર ગયા ઔર ઉસ આદમી કી નાક મિટ્ટી મેં મિલ જાએ કે જિસ કે પાસ ઉસ કે વાલિદૈન ને બુઢાપે કો પા લિયા ઔર ઉસ કે વાલિદૈન ને ઉસ કો જન્નત મેં દાખિલ નહીં કિયા." (યા'ની બૂઢે માં બાપ કી ખિદમત કર કે જન્નત હાસિલ ન કર સકા)

(مسند احمد ج۳ص۶۱حدیث۷۴۰۰)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

રોઝે કે તીન દ-રજે : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! રોઝે કી અગર્ચે ઝાહિરી શર્ત યેહી હૈ કે રોઝાદાર કસ્દન ખાને પીને ઔર જિમાઅ સે બાઝ રહે. તાહમ રોઝે કે કુછ બાતિની આદાબ ભી હૈં જિન કા જાનના ઝરૂરી હૈ તાકે હકીકી મા'નોં મેં હમ રોઝે કી બ-ર-કતેં હાસિલ કર સકેં. ચુનાન્ચે રોઝે કે તીન દ-રજે હૈં :

(1) અવામ કા રોઝા (2) ખવાસ કા રોઝા (3) અખસ્સુલ ખવાસ કા રોઝા

(1) અવામ કા રોઝા : રોઝે કે લુગવી મા'ના હૈં : "રુકના" લિહાઝા શરીઅત કી ઇસ્તિલાહ મેં સુબ્હે સાદિક સે લે કર ગુરૂબે આફતાબ તક કસ્દન ખાને પીને ઔર જિમાઅ સે "રુકે રહને" કો **રોઝા** કહતે હૈં ઔર યેહી **અવામ** યા'ની આમ લોગોં કા **રોઝા** હૈ.

(2) ખવાસ કા રોઝા : ખાને પીને ઔર જિમાઅ સે રુકે રહને કે સાથ સાથ જિસ્મ કે તમામ આ'ઝા કો બુરાઇયોં સે "રોકના" **ખવાસ** યા'ની ખાસ લોગોં કા **રોઝા** હૈ.

(3) અખસ્સુલ ખવાસ કા રોઝા : અપને આપ કો તમામ તર ઉમૂર સે "રોક" કર સિર્ફ ઔર સિર્ફ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ મુ-તવજ્જેહ હોના, યેહ **અખસ્સુલ ખવાસ** યા'ની ખાસુલ ખાસ લોગોં કા **રોઝા** હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 966 મુલખ્ખસન)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ઝરૂરત ઇસ અમ્ર કી હૈ કે ખાને પીને વગૈરા સે "રુકે રહને" કે સાથ સાથ અપને તમામ તર આ'ઝાએ બદન કો ભી રોઝે કા પાબન્દ બનાયા જાએ.

www.dawateislami.net

દાતા સાહિબ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ **કા ઈર્શાદ : હઝરતે** સય્યિદુના દાતા ગન્જ બખ્શ અલી હિજવેરી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : "રોઝે કી હકીકત "રુકના" હૈ ઔર રુકે રહને કી બહુત સી શરાઈત હૈં મ-સલન **મે'દે** કો ખાને પીને સે રોકે રખના, **આંખ** કો બદ નિગાહી સે રોકે રખના, **કાન** કો ગીબત સુનને, ઝબાન કો ફુઝૂલ ઔર ફિતના અંગેઝ બાતેં કરને ઔર **જિસ્મ** કો હુક્મે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી મુખા-લફત સે રોકે રખના **રોઝા** હૈ. જબ બન્દા ઈન તમામ શરાઈત કી પૈરવી કરેગા તબ વોહ **હકીકતન રોઝાદાર** હોગા." (کَشْفُ الْمَحْجُوب ص ۳۵۳،۳۵۴)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

રોઝા રખ કર ભી ગુનાહ તૌબા ! તૌબા ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ખુદારા ! અપને હાલે ઝાર પર તર્સ ખાઈયે ઔર ગૌર ફરમાઈયે ! કે રોઝાદાર **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં દિન કે વક્ત ખાના પીના છોડ દેતા હૈ હાલાંકે યેહ ખાના પીના ઈસ સે પહલે દિન મેં ભી બિલ્કુલ જાઈઝ થા, અબ ખુદ હી સોચ લીજિયે કે જો ચીઝેં **ર-મઝાન શરીફ** સે પહલે હલાલ થીં વોહ ભી જબ ઈસ મુબારક મહીને કે મુકદ્દસ દિનોં મેં મન્અ કર દી ગઈ તો જો ચીઝેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** સે પહલે ભી હરામ થીં, મ-સલન ઝૂટ, ગીબત, ચુગલી, બદ ગુમાની, ગાલમ ગલોચ, ફિલ્મેં ડિરામે, ગાને બાજે, બદ નિગાહી, દાઢી મુંડાના યા એક મુઠ્ઠી સે ઘટાના, વાલિદૈન કો સતાના, લોગોં કા દિલ દુખાના વગૈરા વોહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ક્યૂં ન ઔર ભી ઝિયાદા હરામ હો જાએંગી ! રોઝાદાર જબ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં હલાલ વ તય્યિબ ખાના પીના છોડ દેતા હૈ, હરામ કામ ક્યૂં ન છોડે ? અબ ફરમાઈયે ! જો શખ્સ પાક ઔર હલાલ ખાના પીના તો છોડ દે લેકિન હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલે કામ બ દસ્તૂર જારી રખે વોહ કિસ કિસ્મ કા રોઝાદાર હૈ ?

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **કો કુછ હાજત નહીં : યાદ રખિયે !** નબિયોં કે સુલ્તાન, સરવરે ઝીશાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન : "જો બુરી બાત કહના ઔર ઉસ પર અમલ કરના ન છોડે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઈસ કી કુછ હાજત નહીં કે ઉસ ને ખાના પીના છોડ દિયા હૈ."

(بُخاری ج۱ص۶۲۸ حدیث۱۹۰۳)

www.dawateislami.net

હઝરતે અલ્લામા અલી કારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : બુરી બાત સે મુરાદ હર ના જાઈઝ ગુફ્ત-ગૂ હૈ જૈસે ઝૂટ, બોહતાન, ગીબત, તોહમત, ગાલી, લા'ન તા'ન વગૈરા જિન સે બચના ઝરૂરી હૈ. (مِرقاة المفاتيح ج ٤ ص ٤٩١) એક ઔર મકામ પર **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "સિર્ફ ખાને ઔર પીને સે બાઝ રહને કા નામ રોઝા નહીં બલ્કે રોઝા તો યેહ હૈ કે લગ્વ ઔર બેહૂદા બાતોં (યા'ની વોહ બાત જિસ કે કરને મેં મઆસી (યા'ની ના ફરમાની) હૈ ઉસ) સે બચા જાએ." (المُستَدرَك ج ٢ ص ٦٧ حديث ١٦١١)

મૈં રોઝાદાર હૂં : હુઝૂર સરાપા નૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : તુમ સે અગર કોઈ લડાઈ કરે, ગાલી દે તો તુમ ઉસ સે કહ દો કે **મૈં રોઝે સે હૂં.** (اَلتَّرغِيب وَالتَّرهِيب ج ١ ص ٨٧ حديث ١)

આ'ઝા કે રોઝોં કી તા'રીફ : આ'ઝા કા રોઝા યા'ની "જિસ્મ કે તમામ હિસ્સોં કો ગુનાહોં સે બચાના." યેહ સિર્ફ **રોઝોં** હી કે લિયે મખ્સૂસ નહીં, બલ્કે પૂરી ઝિન્દગી ઈન આ'ઝા કો ગુનાહોં સે બચાના ઝરૂરી હૈ ઔર યેહ જભી મુમ્કિન હૈ કે હમારે દિલોં મેં ખૂબ **ખૌફે ખુદા** عَزَّوَجَلَّ પૈદા હો જાએ. આહ ! કિયામત કે ઉસ હોશરુબા મન્ઝર કો યાદ કીજિયે જબ હર તરફ "નફસી નફસી" કા આલમ હોગા, સૂરજ આગ બરસા રહા હોગા, ઝબાનેં શિદ્દતે પ્યાસ કે સબબ મુંહ સે બાહર નિકલ પડી હોંગી, બીવી શોહર સે, માં અપને લખ્તે જિગર સે ઔર બાપ અપને નૂરે નઝર સે નઝર બચા રહા હોગા, મુજરિમોં કો પકડ પકડ કર લાયા જા રહા હોગા, ઉન કે મુંહ પર મોહ્ર માર દી જાએગી ઔર ઉન કે આ'ઝા ઉન કે ગુનાહોં કી દાસ્તાન સુના રહે હોંગે જિસ કા **"સૂરએ યાસીન"** કી આયત નમ્બર 65 મેં યૂં તઝકિરા કિયા ગયા હૈ :

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰۤى اَفْوَاهِهِمْ وَ تُكَلِّمُنَاۤ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٦٥﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : આજ હમ ઈન કે મૂંહોં પર મોહ્ર કર દેંગે ઔર ઈન કે હાથ હમ સે બાત કરેંગે ઔર ઈન કે પાઉં ઈન કે કિયે કી ગવાહી દેંગે.

આહ ! એ કમઝોર વ ના તુવાં ઈસ્લામી ભાઈયો ! કિયામત કે ઉસ કડે વક્ત સે અપને દિલ કો

www.dawateislami.net

ડરાઈયે ઔર હર વક્ત અપને આ'ઝાએ બદન કો મા'સિયત (યા'ની ના ફરમાની) સે બાઝ રખિયે. અબ આ'ઝા કે રોઝે કી તફસીલાત પેશ કી જાતી હૈં :

આંખ કા રોઝા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આંખ કા રોઝા ઈસ તરહ રખના ચાહિયે કે આંખ જબ ભી ઉઠે તો સિર્ફ ઔર સિર્ફ જાઈઝ ઉમૂર હી કી તરફ ઉઠે. આંખ સે મસ્જિદ દેખિયે, કુરઆને કરીમ દેખિયે, મઝારાતે ઔલિયા رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કી ઝિયારત કીજિયે, ઉ-લમાએ કિરામ, મશાઈખે ઈઝામ ઔર **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** કે નેક બન્દોં કા દીદાર કીજિયે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ દિખાએ તો કા'બએ મુઅઝ઼ઝમા કે અન્વાર દેખિયે, મક્કએ મુકર્રમા زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا કી મહકી મહકી ગલિયાં ઔર વહાં કે વાદી વ કોહસાર દેખિયે, મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا કે દરો દીવાર દેખિયે, સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદો મીનાર દેખિયે, મીઠે મીઠે મદીને કે સહરા વ ગુલઝાર દેખિયે, સુનહ્‌રી જાલિયોં કે અન્વાર દેખિયે, જન્નત કી પ્યારી પ્યારી ક્યારી કી બહાર દેખિયે. તાજદારે અહલે સુન્નત હુઝૂર મુફ્તિયે આ'ઝમે હિન્દ સય્યિદુના મુહમ્મદ મુસ્તફા રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ખુદાએ હન્નાનો મન્નાન عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહે બેકસ પનાહ મેં અર્ઝ કરતે હૈં :

કુછ ઐસા કર દે મેરે કિર્દિગાર આંખોં મેં　　*હમેશા નક્શ રહે રૂએ યાર આંખોં મેં*

ઉન્હેં ન દેખા તો કિસ કામ કી હૈં યેહ આંખેં　　*કે દેખને કી હૈં સારી બહાર આંખોં મેં*

(સામાને બખ્શિશ શરીફ)

પ્યારે રોઝાદારો ! આંખ કા રોઝા રખિયે ઔર ઝરૂર રખિયે બલ્કે **આંખ કા રોઝા** તો ડબલ બારહ ઘન્ટે, તીસોં દિન ઔર બારહ મહીને હોના ચાહિયે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી અતા કર્દા **આંખોં** સે હરગિઝ હરગિઝ **ફિલ્મેં ન** દેખિયે, **ડિરામે** ન દેખિયે, **ના મહરમ** ઔરતોં કો ન દેખિયે, શહ્‌વત કે સાથ **અમ્રદોં** કો ન દેખિયે, કિસી કા ખુલા હુવા સિત્ર ન દેખિયે, બલ્કે બેહતર યેહ હૈ કે બિલા ઝરૂરત અપના ખુલા હુવા **સિત્ર** ભી મત દેખિયે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી યાદ સે ગાફિલ કરને વાલે **ખેલ તમાશે** મ-સલન રીછ ઔર બન્દર કા નાચ વગૈરા ન દેખિયે (ઈન કો નચાના ઔર ઈન કા નાચ દેખના દોનોં કામ ના જાઈઝ હૈં) ક્રિકેટ, કબડ્ડી, ફુટબૉલ, હૉકી, તાશ, શતરન્જ, વિડિયો ગેમ્ઝ, ટેબલ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** મુઝ પર દુરૂદ પઢ કર અપની મજાલિસ કો આરાસ્તા કરો કે તુમ્હારા દુરૂદ પઢના બરોઝે કિયામત તુમ્હારે લિયે નૂર હોગા. (فردوس الاخبار)

ફુટબૉલ વગૈરા વગૈરા ખેલ ન દેખિયે. (જબ દેખને કી ઈજાઝત નહીં તો ખેલને કી ઈજાઝત કિસ તરહ હો સકતી હે ? ઔર ઈન મેં બા'ઝ ખેલ તો ઐસે હૈં જો નીકર યા ચડ્ડી પહન કર ખેલે જાતે હૈં જિસ કી વજહ સે ઘુટને બલ્કે مَعَاذَاللهُ عَزَّوَجَلَّ રાનેં તક ખુલી રહતી હૈં ઔર ઈસ તરહ દૂસરોં કે આગે રાનેં યા ઘુટને ખોલે રહના ગુનાહ હે ઔર દૂસરોં કો ઈસ તરફ નઝર કરના ભી ગુનાહ) કિસી કે **ઘર** મેં બે ઈજાઝત ન ઝાંકિયે, કિસી કા **ખત** યા ચિઠ્ઠી યા ડાયરી કી તહરીર શર-ઈ ઈજાઝત કે બિગૈર ન દેખિયે, **યાદ રખિયે ! ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હે : "જો અપને ભાઈ કા ખત બિગૈર ઈજાઝત દેખતા હે ગોયા વોહ આગ મેં દેખતા હે." (المُستَدرَك ج٥ص٣٨٤حديث٧٧٧٩)

ઉઠે ન આંખ કભી ભી ગુનાહ કી જાનિબ — અતા કરમ સે હો ઐસી હમેં હયા યા રબ !
કિસી કી ખામિયાં દેખેં ન મેરી આંખેં ઔર — સુનેં ન કાન ભી ઐબોં કા તઝકિરા યા રબ !
દિખા દે એક ઝલક સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કી
બસ ઉન કે જલ્વોં મેં આ જાએ ફિર કઝા યા રબ !

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 83, 87)

કાન કા રોઝા : કાનોં કા રોઝા યેહ હે કે સિર્ફો સિર્ફ જાઈઝ બાતેં સુનેં. મ-સલન **કાનોં** સે તિલાવત વ ના'ત સુનિયે, સુન્નતોં ભરે બયાનાત સુનિયે, અચ્છી બાત, અઝાન વ ઈકામત સુનિયે, સુન કર જવાબ દીજિયે, હરગિઝ હરગિઝ ગાને બાજે ઔર મૂસીકી ન સુનિયે, ઝૂટે ચુટકુલે ન સુનિયે, કિસી કી ગીબત ન સુનિયે, કિસી કી ચુગલી ન સુનિયે, કિસી કે ઐબ ન સુનિયે ઔર જબ દો આદમી છુપ કર બાત કરેં તો કાન લગા કર ન સુનિયે. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હે : **જો શખ્સ કિસી કૌમ કી બાતેં કાન લગા કર સુને હાલાંકે વોહ ઈસ બાત કો ના પસન્દ કરતે હોં યા ઈસ બાત કો છુપાના ચાહતે હોં તો કિયામત કે દિન ઉસ કે કાનોં મેં પિઘલા હુવા સીસા ડાલા જાએગા.** (بُخاری ج٤ ص٤٢٣ حديث ٧٠٤٢)

સુનૂં ન ફોહ્શ કલામી ન ગીબતો ચુગલી — તેરી પસન્દ કી બાતેં ફકત સુના યા રબ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 87)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર કસરત સે દુરૂદ પઢો ક્યૂંકે તુમ્હારા દુરૂદ મુઝ પર પેશ કિયા જાતા હૈ. (طبرانی)

ઝબાન કા રોઝા : **ઝબાન** કા રોઝા યેહ હૈ કે **ઝબાન** સિર્ફ઼ સિર્ફ઼ નેક વ જાઇઝ બાતોં કે લિયે હી હ-ર-કત મેં આએ. મ-સલન **ઝબાન** સે તિલાવતે કુરઆન કીજિયે, ઝિક્રો દુરૂદ કા વિર્દ કીજિયે. ના'ત શરીફ઼ પઢિયે, દર્સ દીજિયે, સુન્નતોં ભરા બયાન કીજિયે, નેકી કી દા'વત દીજિયે, અચ્છી ઔર પ્યારી પ્યારી દીનદારી વાલી બાતેં કીજિયે. ફ઼ુઝૂલ "બક બક" સે બચતે રહિયે. ખબરદાર ! ગાલી ગલોચ, ઝૂટ, ગીબત, ચુગલી વગૈરા સે **ઝબાન** નાપાક ન હોને પાએ કે "ચમચા અગર નજાસત સે આલૂદા હો ગયા તો દો એક ગિલાસ પાની સે પાક હો જાએગા મગર **ઝબાન** બે હયાઈ કી બાતોં સે નાપાક હો ગઈ તો ઈસે સાત સમુન્દર ભી નહીં ધો સકેંગે."

ઝબાન કી બે એહતિયાતી કી તબાહ કારિયાં : **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો એક દિન **રોઝા** રખને કા હુક્મ દિયા ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : "જબ તક મૈં ઈજાઝત ન દૂં, તુમ મેં સે કોઈ ભી ઈફ્તાર ન કરે." લોગોં ને **રોઝા** રખા. જબ શામ હુઈ તો તમામ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان એક એક કર કે હાઝિરે ખિદમતે બા બ-ર-કત હો કર અર્ઝ કરતે રહે : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં રોઝે સે રહા, ઈજાઝત દીજિયે તાકે **રોઝા** ખોલ દૂં. આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસે ઈજાઝત મર્હમત ફરમા દેતે. એક સહાબી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને હાઝિર હો કર અર્ઝ કી : આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! દો ઔરતોં ને **રોઝા** રખા ઔર વોહ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં આને સે હયા મહસૂસ કરતી હૈં, ઉન્હેં ઈજાઝત દીજિયે તાકે વોહ ભી **રોઝા** ખોલ લેં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સે રુખે અન્વર ફેર લિયા, ઉન્હોં ને ફિર અર્ઝ કી, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્‌રએ અન્વર ફેર લિયા, ઉન્હોં ને ફિર યેહી બાત દોહરાઈ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્‌રએ અન્વર ફેર લિયા વોહ ફિર યેહી બાત દોહરાને લગે આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર રુખે અન્વર ફેર લિયા, ફિર **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને (ગૈબ કી ખબર દેતે હુએ) ઈર્શાદ ફરમાયા : "ઉન દોનોં ને **રોઝા** નહીં રખા વોહ કૈસી રોઝાદાર હૈં ? વોહ તો

www.dawateislami.net

સારા દિન લોગોં કા ગોશ્ત ખાતી રહીં ! જાઓ, ઉન દોનોં કો હુક્મ દો, કે વોહ અગર રોઝાદાર હૈં તો કૈ કર દેં.'' વોહ સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ઉન કે પાસ તશરીફ લાએ ઔર ઉન્હેં **ફરમાને શાહી** સુનાયા. ઉન દોનોં ને કૈ કી, તો કૈ સે જમા હુવા ખૂન નિકલા. ઉન સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં વાપસ હાઝિર હો કર સૂરતે હાલ અર્ઝ કી. **મ-દની આકા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉસ ઝાત કી કસમ ! જિસ કે કબ્ઝએ કુદરત મેં મેરી જાન હૈ, અગર યેહ ઉન કે પેટોં મેં બાકી રહતા, તો ઉન દોનોં કો **આગ** ખાતી. (ક્યૂંકે ઉન્હોં ને ગીબત કી થી)

(ذَمُّ الْغِيبَة لِابْنِ أَبِي الدُّنْيا ص ٧٢ رقم ٣١)

એક ઔર રિવાયત મેં હૈ કે જબ સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મુંહ ફેરા તો વોહ સામને આએ ઔર અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! વોહ દોનોં પ્યાસ કી શિદ્દત સે મરને કે કરીબ હૈં. **સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને હુક્મ ફરમાયા : ''ઉન દોનોં કો મેરે પાસ લાઓ.'' વોહ દોનોં હાઝિર હુઈં. **સરકારે આલી વકાર** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને એક પિયાલા મંગવાયા ઔર ઉન મેં સે એક કો હુક્મ ફરમાયા : ''ઈસ મેં કૈ કરો !'' ઉસ ને ખૂન, પીપ ઔર ગોશ્ત કી કૈ કી, હત્તા કે આધા પિયાલા ભર ગયા. ફિર આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને દૂસરી કો હુક્મ દિયા કે ''તુમ ભી ઈસ મેં કૈ કરો !'' ઉસ ને ભી ઈસી તરહ કી કૈ કી, યહાં તક કે પિયાલા ભર ગયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે રસૂલ, રસૂલે મક્બૂલ, સચ્યિદહ આમિના رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કે ગુલશન કે મહક્તે ફૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **ઈન દોનોં ને અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી હલાલ કર્દા ચીઝોં** (યા'ની ખાને, પીને વગૈરા) **સે તો રોઝા રખા મગર જિન ચીઝોં કો અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ને** (ઈલાવા રોઝે કે ભી) **હરામ રખા હૈ ઉન** (હરામ ચીઝોં) **સે રોઝા ઈફ્તાર કર ડાલા !** હુવા યૂં કે એક લડકી દૂસરી લડકી કે પાસ બૈઠ ગઈ ઔર દોનોં મિલ કર લોગોં કા ગોશ્ત ખાને (યા'ની ગીબત કરને) લગીં.[1]

(مُسندِ إمام احمد ج٩ ص١٦٥ حديث ٢٣٧١٤)

---

1 : મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ કિતાબ, ''ગીબત કી તબાહ કારિયાં'' પઢિયે. إنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ગીબત જૈસે ગુનાહે કબીરા સે બચને કા ખૂબ ઝેહ્ન બનેગા.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (ترمذی)

ઈલ્મે ગૈબે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ઈસ હિકાયત સે રોઝે રોશન કી તરહ વાઝેહ હુવા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે હમારે મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો **ઈલ્મે ગૈબ** હાસિલ હૈ ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અપને ગુલામોં કે તમામ મુઆ-મલાત મા'લૂમ હો જાતે હૈં. જભી તો ઉન લડકિયોં કે બારે મેં મસ્જિદ શરીફ મેં બૈઠે બૈઠે **ગૈબ કી ખબર** ઈર્શાદ ફરમા દી. બહર હાલ **રોઝા** હો યા ન હો, **ઝબાન** કા કુફ્લે મદીના હી ભલા વરના યેહ ઐસે ગુલ ખિલાતી હૈ કે તૌબા ! અગર ઈન **તીન ઉસૂલોં** કો પેશે નઝર રખ લિયા જાએ તો اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ બડા નફ્અ હોગા : ﴾1﴿ બુરી બાત કહના હર હાલ મેં બુરા હૈ ﴾2﴿ ફુઝૂલ બાત સે ખામોશી અફ્ઝલ હૈ ﴾3﴿ અચ્છી બાત કરના ખામોશી સે બેહતર હૈ.

મેરી ઝબાન પે કુફ્લે મદીના લગ જાએ — ફુઝૂલ ગોઈ સે બચતા રહૂં સદા યા રબ !

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હાથોં કા રોઝા : હાથોં કા રોઝા યેહ હૈ કે જબ ભી હાથ ઉઠેં, સિર્ફ નેક કામોં કે લિયે ઉઠેં. મ-સલન બા તહારત કુરઆને કરીમ કો હાથ લગાઈયે, નેક લોગોં સે મુસા-ફહા કીજિયે. ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર આપસ મેં મહબ્બત રખને વાલે જબ બાહમ મિલેં ઔર મુસા-ફહા કરેં ઔર નબી (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) પર દુરૂદે પાક ભેજેં તો ઉન કે જુદા હોને સે પહલે દોનોં કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં." (ابو یعلٰی ج ۳ ص ۹۰ حدیث ۲۹۰۱) હો સકે તો કિસી **યતીમ** કે સર પર શફકત સે હાથ ફૈરિયે, કે હાથ કે નીચે જિતને બાલ આએંગે હર બાલ કે ઈવઝ એક એક નેકી મિલેગી. (બચ્ચા યા બચ્ચી ઉસ વક્ત તક હી યતીમ હૈં જબ તક ના બાલિગ હૈં જૂં હી બાલિગ હુએ યતીમ ન રહે. લડકા 12 ઔર 15 સાલ કે દરમિયાન બાલિગ ઔર લડકી 9 ઔર 15 સાલ કે દરમિયાન બાલિગા હોતી હૈ) ખબરદાર ! કિસી પર **ઝુલ્મન** હાથ ન ઉઠેં, **રિશ્વત** લેને દેને કે લિયે ન ઉઠેં, ન કિસી કા માલ **ચુરાએં,** ન **તાશ** ખેલેં ન પતંગ ઉડાએં, ન કિસી **ના મહરમ ઔરત** સે મુસા-ફહા કરેં. (બલ્કે શહ્વત કા અન્દેશા હો તો **અમ્રદ** સે ભી હાથ ન મિલાએં)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર દસ મરતબા દુરૂદે પાક પઢે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર સો રહમતેં નાઝિલ ફરમાતા હૈ. (طبرانی)

હમેશા હાથ ભલાઈ કે વાસિતે ઉઠેં   બચાના ઝુલ્મો સિતમ સે મુઝે સદા યા રબ !

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 77)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

પાઉં કા રોઝા : પાઉં કા રોઝા યેહ હૈ કે પાઉં ઉઠેં તો સિર્ફો સિર્ફ નેક કામોં કે લિયે ઉઠેં. મ-સલન પાઉં ચલેં તો મસાજિદ કી તરફ ચલેં, મઝારાતે ઔલિયા رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કી તરફ ચલેં, ઉ-લમા વ સુ-લહા કી ઝિયારત કે લિયે ચલેં, સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી તરફ ચલેં, નેકી કી દા'વત દેને કે લિયે ચલેં, સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કે લિયે ચલેં, નેક સોહબતોં કી તરફ ચલેં, કિસી કી મદદ કે લિયે ચલેં, કાશ ! **મક્કએ મુકર્રમા** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا વ **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا કી તરફ ચલેં, સૂએ મિના વ અ-રફાત વ મુઝ્દલિફા ચલેં, તવાફ વ સઅ્ય મેં ચલેં. હરગિઝ હરગિઝ સિનેમા ઘર કી તરફ ન ચલેં, ડિરામા ગાહ કી તરફ ન ચલેં, બુરે દોસ્તોં કી મજલિસોં કી તરફ ન ચલેં, શતરન્જ, લુડો, તાશ, ક્રિકેટ, ફુટબૉલ, વિડિયો ગેમ્ઝ, ટેબલ ફુટબૉલ વગૈરા વગૈરા ખેલ ખેલને યા દેખને કી તરફ ન ચલેં, કાશ ! પાઉં કભી તો ઐસે ભી ચલેં કે બસ મદીના હી મદીના લબ પર હો ઔર સફર ભી મદીને કા હો.

રહેં ભલાઈ કી રાહોં મેં ગામઝન હર દમ   કરેં ન રુખ મેરે પાઉં ગુનાહ કા યા રબ !

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હકીકી મા'નોં મેં રોઝે કી બ-ર-કતેં તો ઉસી વક્ત નસીબ હોંગી, જબ હમ તમામ આ'ઝા કા ભી **રોઝા** રખેંગે, વરના ભૂક ઔર પ્યાસ કે સિવા કુછ હાસિલ ન હોગા જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે સરકારે આલી વકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદ હૈ : "બહુત સે રોઝાદાર ઐસે હૈં કે ઉન કો ઉન કે રોઝે સે ભૂક ઔર પ્યાસ કે સિવા કુછ હાસિલ નહીં હોતા, ઔર બહુત સે કિયામ કરને વાલે ઐસે હૈં કે ઉન કો ઉન કે કિયામ સે સિવાએ જાગને કે કુછ હાસિલ નહીં હોતા." (ابنِ ماجه ج۲ص۳۲۰حدیث۱۶۹۰)

K ઈલેક્ટ્રિક મેં નોકરી મિલ ગઈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! રોઝે કી નૂરાનિય્યત ઔર રૂહાનિય્યત પાને ઔર મ-દની ઝેહ્ન બનાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર

www.dawateislami.net

સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો જાઈયે ઔર સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફિલોં** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. سُبْحٰنَ اللّٰہ ! દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ, સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત ઔર મ-દની કાફિલોં કી ભી ક્યા ખૂબ મ-દની બહારેં ઔર બ-ર-કતેં હૈં. ચુનાન્ચે 19.6.2003 કો ઓરંગી ટાઉન (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કે દા'વત દેને પર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ કી તરફ રુખ હુવા મગર પાબન્દી નહીં થી. બે રોઝગારી કે સબબ પરેશાની થી, ઉન્હોં ને એક ઈસ્લામી ભાઈ કી "ઈન્ફિરાદી કોશિશ" કે નતીજે મેં 41 રોઝા **મ-દની ઈન્આમાત વ મ-દની કાફિલા કોર્સ** કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં દાખિલા લે લિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબતોં ઔર બ-ર-કતોં ને ઉન પર મ-દની રંગ ચઢા દિયા, ઔર જીને કા ઢંગ સિખા દિયા. **મ-દની કાફિલા કોર્સ** પૂરા કરને કે દૂસરે યા તીસરે દિન ઉન કે બા'ઝ દોસ્તોં ને બતાયા : K ઈલેક્ટ્રિક (K-Electric) કો મુલાઝિમોં કી ઝરૂરત હૈ, હમ ને ભી દર-ખ્વાસ્તેં જમ્અ કરવા દી હૈં આપ ભી કરવા દીજિયે. ઉન્હોં ને કહા : આજ કલ સિર્ફ દર-ખ્વાસ્તોં પર કહાં ! સિફારિશોં (બલ્કે રિશ્વતોં) પર નોકરિયોં કી તરકીબ બનતી હૈ ! અપને પાસ તો કુછ ભી નહીં. બિલ આખિર ઉન કે ઈસરાર પર ઉન્હોં ને "દર-ખ્વાસ્ત" જમ્અ કરવા દી. ઈબ્તિદાઅન તહરીરી ટેસ્ટ હુએ ફિર ઈન્ટરવ્યૂ કે બા'દ મેડીકલ ટેસ્ટ કી સૂરત બની. બે શુમાર અસરો રુસૂખ વાલી દર-ખ્વાસ્તોં કે બા વુજૂદ વોહ વાહિદ ઐસે થે કે હર જગહ કામ્યાબ રહે ! ફાઈનલ ઈન્ટરવ્યૂ મેં ઉન કે ઘર વાલોં ને ઝોર દિયા કે પેન્ટ શર્ટ પહન કર જાઓ, મગર વોહ તો આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કત સે અંગ્રેઝી લિબાસ તર્ક કર ચુકે થે લિહાઝા સફેદ શલવાર કમીસ મેં હી પહોંચ ગએ. અફસર ને ઉન કા મઝ્હબી હુલ્યા દેખ કર બા'ઝ ઈસ્લામી મા'લૂમાત કે સુવાલાત કિયે. જિન કે ઉન્હોં ને જવાબાત દે દિયે ક્યૂંકે اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને યેહ સબ "મ-દની ઈન્આમાત વ મ-દની કાફિલા કોર્સ" કે અન્દર સીખે હુએ થે. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ બિગૈર કિસી સિફારિશ વ રિશ્વત કે ઉન્હેં મુલા-ઝમત મિલ ગઈ. ઉન કે ઘર વાલે **દા'વતે ઈસ્લામી**

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

કે ''મ-દની કાફિલા કોર્સ'' ઔર મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત દેખ કર દંગ રહ ગએ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઇસ્લામી** કે મુહિબ બન ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં દા'વતે ઇસ્લામી કી **અલાકાઈ મુશા-વરત** કે ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે અપને અલાકે મેં **સુન્નતોં** કે ડંકે બજાને ઔર **મ-દની ઇન્આમાત** વ મ-દની કાફિલોં કી ધૂમેં મચાને કી સઆદત ભી મિલી.

નોકરી ચાહિયે, આઇયે આઇયે — કાફિલે મેં ચલેં, કાફિલે મેં ચલો
તંગદસ્તી મિટે, દૂર આફત હટે — લેને કો બ-ર-કતેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 672, 675)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

રોઝે કી નિય્યત : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! રોઝે કે લિયે **નિય્યત** શર્ત હૈ. લિહાઝા ''બે નિય્યતે રોઝા અગર કોઈ ઇસ્લામી ભાઈ યા ઇસ્લામી બહન સુબ્હે સાદિક કે બા'દ સે લે કર ગુરૂબે આફતાબ તક બિલ્કુલ ન ખાએ પિયે તબ ભી ઉસ કા **રોઝા** ન હોગા'' (ماخوذ از رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۳۹۳) ર-મઝાન શરીફ કા **રોઝા** હો યા નફ્લ યા **નઝ્રે મુઅય્યન** કા રોઝા (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે કિસી મખ્સૂસ દિન કે **રોઝે** કી મન્નત માની હો મ-સલન ખુદ સુન સકે ઇતની આવાઝ સે યૂં કહા હો, કે ''મુઝ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે ઇસ સાલ રબીઉલ અવ્વલ શરીફ કી હર પીર શરીફ કા રોઝા હૈ.'' તો યેહ **નઝ્રે મુઅય્યન** હૈ ઔર ઇસ મન્નત કા પૂરા કરના વાજિબ હો ગયા.) ઇન તીનોં કિસ્મ કે રોઝોં કે લિયે ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ સે લે કર ''નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ'' (ઇસે ઝહ્વએ કુબ્રા ભી કહતે હૈં) સે પહલે પહલે તક જબ ભી **નિય્યત** કર લેં **રોઝા** હો જાએગા. (دُرِّمُختَار ورَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۳۹۳)

નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ કા વક્ત મા'લૂમ કરને કા તરીકા : જિસ દિન કા **નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ** મા'લૂમ કરના હો ઉસ દિન કે સુબ્હે સાદિક સે લે કર ગુરૂબે આફતાબ તક વક્ત શુમાર કર લીજિયે ઔર ઉસ સારે વક્ત કે દો હિસ્સે કર લીજિયે પહલા આધા હિસ્સા ખત્મ હોતે હી ''નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ'' કા વક્ત શુરૂઅ હો ગયા. મ-સલન આજ સુબ્હે સાદિક ઠીક પાંચ બજે હૈ ઔર ગુરૂબે આફતાબ ઠીક છ 6 બજે. તો દોનોં કે દરમિયાન કા વક્ત કુલ તેરહ ઘન્ટે હુવા, ઇન કે દો હિસ્સે કરેં તો દોનોં મેં કા હર એક હિસ્સા સાઢે છ 6 ઘન્ટે કા હુવા. અબ સુબ્હે સાદિક કે પાંચ બજે કે બા'દ વાલે

www.dawateislami.net

ઇબ્તિદાઈ સાઢે છ[6] ઘન્ટે સાથ મિલા લીજિયે, તો ઇસ તરહ દિન કે સાઢે ગ્યારહ બજે કે ફૌરન બા'દ "નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ" કા વક્ત શુરૂઅ હો ગયા તો અબ ઇન તીન તરહ કે રોઝોં કી **નિય્યત** નહીં હો સકતી. (رَدُّالْمُحتَار ج٣ص٣٩٣ مُلَخَّصا)

બયાન કર્દા તીન કિસ્મ કે રોઝોં કે ઇલાવા દીગર જિતની ભી અક્સામે રોઝા હૈં ઉન સબ કે લિયે યેહ લાઝિમી હૈ કે રાતોં રાત યા'ની ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ સે લે કર સુબ્હે સાદિક તક **નિય્યત** કર લીજિયે, અગર સુબ્હે સાદિક હો ગઈ તો અબ **નિય્યત** નહીં હો સકેગી. મ-સલન કઝાએ રોઝએ ર-મઝાન, કફ્ફારે કે રોઝે, કઝાએ રોઝએ નફ્લ (રોઝએ નફ્લ શુરૂઅ કરને સે વાજિબ હો જાતા હૈ, અબ બે ઉઝ્રે શર-ઈ તોડના ગુનાહ હૈ. અગર કિસી તરહ સે ભી ટૂટ ગયા ખ્વાહ ઉઝ્ર સે હો યા બિલા ઉઝ્ર, ઇસ કી કઝા બહર હાલ વાજિબ હૈ) "રોઝએ નઝ્રે ગૈરે મુઅય્યન" (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે રોઝે કી મન્નત તો માની હો મગર દિન મખ્સૂસ ન કિયા હો ઇસ મન્નત કા ભી પૂરા કરના વાજિબ હૈ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે માની હુઈ હર શર-ઈ મન્નત કા પૂરા કરના વાજિબ હૈ જબ કે ઝબાન સે ઇસ તરહ કે અલ્ફાઝ ઇતની આવાઝ સે કહે હોં, કે ખુદ સુન સકે, મ-સલન ઇસ તરહ કહા : "મુઝ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે એક **રોઝા** હૈ" અબ ચૂંકે ઇસ મેં દિન મખ્સૂસ નહીં કિયા કે કૌન સા **રોઝા** રખૂંગા લિહાઝા ઝિન્દગી મેં જબ ભી મન્નત કી નિય્યત સે **રોઝા** રખ લેંગે મન્નત અદા હો જાએગી. મન્નત કે લિયે ઝબાન સે કહના શર્ત હૈ ઔર યેહ ભી શર્ત હૈ કે કમ અઝ કમ ઇતની આવાઝ સે કહેં કે ખુદ સુન લેં, મન્નત કે અલ્ફાઝ ઇતની આવાઝ સે અદા તો કિયે કે ખુદ સુન લેતા મગર બહરા પન યા કિસી કિસ્મ કે શોરો ગુલ વગૈરા કી વજહ સે સુન ન પાયા જબ ભી મન્નત હો ગઈ ઇસ કા પૂરા કરના વાજિબ હૈ) વગૈરા વગૈરા ઇન સબ રોઝોં કી **નિય્યત** રાત મેં હી કર લેની ઝરૂરી હૈ. (ایضاً)

"મુઝે માહે ર-મઝાન સે પ્યાર હૈ" કે બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રોઝે કી નિય્યત કે 20 મ-દની ફૂલ

(1) **અદાએ** રોઝએ ર-મઝાન ઔર નઝ્રે મુઅય્યન (યા'ની મુકર્રર કર્દા મન્નત) ઔર નફ્લ કે રોઝોં કે લિયે નિય્યત કા વક્ત ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ સે ઝહ્વએ કુબ્રા યા'ની નિસ્ફુન્નહારે શર-ઈ

www.dawateislami.net

સે પહલે પહલે તક હૈ ઈસ પૂરે વક્ત કે દૌરાન આપ જબ ભી **નિય્યત** કર લેંગે યેહ રોઝે હો જાએંગે. (دُرِّمُختار و رَدُّالْمحتار ج۳ص۳۹۳)

2 **નિય્યત** દિલ કે ઈરાદે કા નામ હૈ ઝબાન સે કહના શર્ત નહીં, મગર ઝબાન સે કહ લેના મુસ્તહબ હૈ અગર રાત મેં રોઝએ ર-મઝાન કી નિય્યત કરેં તો યૂં કહેં : نَوَیْتُ اَنْ اَصُوْمَ غَدًا لِلّٰہِ تَعَالٰی مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ **તરજમા :** મૈં ને નિય્યત કી, કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે કલ ઈસ ર-મઝાન કા ફર્ઝ રોઝા રખૂંગા.

3 **અગર** દિન મેં **નિય્યત** કરેં તો યૂં કહેં : نَوَیْتُ اَنْ اَصُوْمَ ھٰذَا الْیَوْمَ لِلّٰہِ تَعَالٰی مِنْ فَرْضِ رَمَضَانَ **તરજમા :** મૈં ને નિય્યત કી, કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે આજ ઈસ ર-મઝાન કા ફર્ઝ રોઝા રખૂંગા. (جَوْھَرہ ج۱ص۱۷۵)

4 **અ-રબી** મેં નિય્યત કે કલિમાત અદા કરને ઉસી વક્ત **નિય્યત** શુમાર કિયે જાએંગે જબ કે ઉન કે મા'ના ભી આતે હોં, ઔર યેહ ભી યાદ રહે કે ઝબાન સે **નિય્યત** કરના ખ્વાહ કિસી ભી ઝબાન મેં હો ઉસી વક્ત કારઆમદ હોગા જબ કે ઉસ વક્ત દિલ મેં ભી **નિય્યત** મૌજૂદ હો. (ایضاً)

5 **નિય્યત** અપની મા-દરી ઝબાન મેં ભી કી જા સકતી હૈ, અ-રબી મેં કરેં ખ્વાહ કિસી ઔર ઝબાન મેં, **નિય્યત** કરતે વક્ત દિલ મેં ઈરાદા મૌજૂદ હોના શર્ત હૈ, વરના બે ખયાલી મેં સિર્ફ ઝબાન સે રટે રટાએ જુમ્લે અદા કર લેને સે **નિય્યત** ન હોગી. હાં ઝબાન સે રટી હુઈ **નિય્યત** કહ લી મગર બા'દ મેં નિય્યત કે લિયે મુકર્રરા વક્ત કે અન્દર દિલ મેં ભી નિય્યત કર લી તો અબ નિય્યત સહીહ હૈ. (رَدُّالْمحتار ج۳ص۳۳۲)

6 **અગર** દિન મેં **નિય્યત** કરેં તો ઝરૂરી હૈ કે યેહ **નિય્યત** કરેં કે મૈં સુબ્હે સાદિક સે રોઝાદાર હૂં. અગર ઈસ તરહ **નિય્યત** કી, કે અબ સે રોઝાદાર હૂં સુબ્હ સે નહીં, તો રોઝા ન હુવા. (جَوْھَرہ ج۱ص۱۷۵ و رَدُّالْمحتار ج۳ص۳۹٤)

7 **દિન** મેં વોહ **નિય્યત** કામ કી હૈ કે સુબ્હે સાદિક સે **નિય્યત** કરતે વક્ત તક રોઝે કે ખિલાફ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા ઉસ ને જન્નત કા રાસ્તા છોડ દિયા. (طبرانی)

કોઈ અમ્ર (યા'ની મુઆ-મલા) ન પાયા ગયા હો. અલબત્તા સુબ્હે સાદિક કે બા'દ ભૂલ કર ખા પી લિયા યા જિમાઅ કર લિયા તબ ભી **નિય્યત** સહીહ હો જાએગી. (مُلَخَّص از رَدُّالْمحتارج۳ص۳٦۷)

《8》 **આપ** ને અગર યૂં **નિય્યત** કી, કે "કલ કહીં દા'વત હુઈ તો **રોઝા** નહીં ઔર ન હુઈ તો **રોઝા** હૈ." યેહ **નિય્યત** સહીહ નહીં, આપ રોઝાદાર ન હુએ. (عالمگیری ج١ص١٩٥)

《9》 **માહે ર-મઝાન** કે દિન મેં ન રોઝે કી **નિય્યત** કી ન યેહ કે "રોઝા નહીં" અગર્ચે મા'લૂમ હૈ કે યેહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા મહીના હૈ તો **રોઝા** ન હોગા. (عالمگیری ج١ص١٩٥)

《10》 **ગુરૂબે** આફ્તાબ કે બા'દ સે લે કર રાત કે કિસી વક્ત મેં ભી **નિય્યત** કી ફિર ઈસ કે બા'દ રાત હી મેં ખાયા પિયા તો **નિય્યત** ન ટૂટી, વોહ પહલી હી કાફી હૈ ફિર સે **નિય્યત** કરના ઝરૂરી નહીં. (جَوْهَره ج١ ص١٧٥)

《11》 **આપ** ને અગર રાત મેં રોઝે કી **નિય્યત** તો કી મગર ફિર રાતોં રાત પક્કા ઈરાદા કર લિયા કે "રોઝા નહીં રખૂંગા" તો અબ વોહ આપ કી, કી હુઈ **નિય્યત** જાતી રહી. અગર નઈ નિય્યત ન કી ઔર દિન ભર રોઝાદારોં કી તરહ ભૂકે પ્યાસે રહે તો રોઝા ન હુવા. (دُرِّمُختار ج۳ص۳۹۸)

《12》 **દૌરાને** નમાઝ કલામ (બાતચીત) કી **નિય્યત** તો કી મગર બાત નહીં કી તો નમાઝ ફાસિદ ન હોગી. ઈસી તરહ રોઝે કે દૌરાન તોડને કી સિર્ફ **નિય્યત** કર લેને સે **રોઝા** નહીં ટૂટેગા જબ તક તોડને વાલી કોઈ ચીઝ ન કરે. (جَوْهَره ج١ ص١٧٥)

《13》 **સ-હરી** ખાના ભી **નિય્યત** હી હૈ ખ્વાહ માહે ર-મઝાન કે રોઝે કે લિયે હો યા કિસી ઔર રોઝે કે લિયે મગર જબ સ-હરી ખાતે વક્ત યેહ ઈરાદા હૈ કે સુબ્હ કો **રોઝા** ન રખૂંગા તો યેહ સ-હરી ખાના **નિય્યત** નહીં. (اَیضاً ص١٧٦)

《14》 **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે હર રોઝે કે લિયે નઈ **નિય્યત** ઝરૂરી હૈ. પહલી તારીખ યા કિસી ભી ઔર તારીખ મેં અગર પૂરે **માહે ર-મઝાન** કે રોઝે કી **નિય્યત** કર ભી લી તો યેહ **નિય્યત** સિર્ફ ઉસી એક દિન કે હક મેં હૈ, બાકી દિનોં કે લિયે નહીં. (ایضاً)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઈસ હૈ. (ابو يعلى)

15 **અદાએ** ર-મઝાન ઔર નઝ્રે મુઅય્યન ઔર નફલ કે ઈલાવા બાકી રોઝે મ-સલન કઝાએ ર-મઝાન ઔર નઝ્રે ગૈરે મુઅય્યન ઔર નફલ કી કઝા ઔર નઝ્રે મુઅય્યન કી કઝા ઔર કફ્ફારે કા રોઝા ઔર તમત્તોઅ[1] કા રોઝા ઈન સબ મેં ઐન સુબ્હ ચમકતે (યા'ની ઠીક સુબ્હે સાદિક કે) વક્ત યા રાત મેં **નિય્યત** કરના ઝરૂરી હૈ ઔર યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે જો **રોઝા** રખના હૈ ખાસ ઉસી મખ્સૂસ રોઝે કી **નિય્યત** કરેં. અગર ઈન રોઝોં કી **નિય્યત** દિન મેં (યા'ની સુબ્હે સાદિક સે લે કર ઝહ્વએ કુબ્રા સે પહલે પહલે) કી તો નફલ હુએ ફિર ભી ઈન કા પૂરા કરના ઝરૂરી હૈ, તોડેંગે તો કઝા વાજિબ હોગી, અગર્ચે યેહ બાત આપ કે ઈલ્મ મેં હો, કે મૈં જો **રોઝા** રખના ચાહતા થા યેહ વોહ **રોઝા** નહીં હૈ બલ્કે નફલ હી હૈ. (دُرِّمُختَار ج۳ص۳۹۳)

16 **આપ** ને યેહ ગુમાન કર કે **રોઝા** રખા કે મેરે ઝિમ્મે રોઝે કી કઝા હૈ, અબ રખને કે બા'દ મા'લૂમ હુવા કે ગુમાન ગલત થા. અગર ફૌરન તોડ દેં તો કોઈ હરજ નહીં, અલબત્તા બેહતર યેહી હૈ કે પૂરા કર લેં. અગર મા'લૂમ હોને કે ફૌરન બા'દ ન તોડા તો અબ લાઝિમ હો ગયા ઈસે નહીં તોડ સકતે અગર તોડેંગે તો કઝા વાજિબ હૈ. (رَدُّالْمُحتارج۳ص۳۹۹)

17 **રાત** મેં આપ ને કઝા રોઝે કી **નિય્યત** કી, અગર અબ સુબ્હ શુરૂઅ હો જાને કે બા'દ ઈસે નફલ કરના ચાહતે હૈં તો નહીં કર સકતે. (ایضا ص۳۹۸) **હાં રાતોં રાત નિય્યત તબ્દીલ કી જા સકતી થી.**

---

1 : હજ કી તીન કિસ્મેં હૈં (1) કિરાન (2) તમત્તોઅ (3) ઈફરાદ. **કિરાન** ઔર **તમત્તોઅ** વાલે પર હજ અદા કરને કે બા'દ બતૌરે શુક્રાના હજ કી કુરબાની કરના વાજિબ હૈ જબ કે **ઈફરાદ** વાલે કે લિયે મુસ્તહબ. અગર **કિરાન** ઔર **તમત્તોઅ** વાલે બહુત ઝિયાદા મિસ્કીન ઔર મોહતાજ હૈં મગર **કિરાન** ઔર **તમત્તોઅ** કી નિય્યત કર લી હૈ ઔર અબ ઈન કે પાસ ન કોઈ કુરબાની કે લાઈક જાનવર હૈ ન રકમ ન હી કોઈ ઐસા સામાન વગૈરા હૈ જિસે ફરોખ્ત કર કે કુરબાની કા ઈન્તિઝામ કર સકેં તો અબ કુરબાની કે બદલે ઈન પર દસ રોઝે વાજિબ હોંગે. તીન રોઝે હજ કે મહીનોં મેં યા'ની યકુમ શવ્વાલુલ મુકર્રમ સે નવીં ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ તક એહરામ બાંધને કે બા'દ ઈસ બીચ મેં જબ ચાહેં રખ લેં. તરતીબ વાર રખના ઝરૂરી નહીં, નાગા કર કે ભી રખ સકતે હૈં. બેહતર યેહ હૈ કે સાત, આઠ ઔર નવીં ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કો રખેં ઔર ફિર તેરહ ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે બા'દ બકિય્યા સાત રોઝે જબ ચાહેં રખ સકતે હૈં બેહતર યેહ હૈ કે ઘર જા કર રખેં.

www.dawateislami.net

18 **દૌરાને** નમાઝ ભી અગર રોઝે કી **નિય્યત** કી તો યેહ **નિય્યત** સહીહ હૈ. (دُرِّمُختَار و رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۳۹۸)

19 **કઈ** રોઝે કઝા હોં તો **નિય્યત** મેં યેહ હોના ચાહિયે કે ઉસ **ર-મઝાન** કે પહલે રોઝે કી કઝા, દૂસરે કી કઝા ઔર અગર કુછ ઈસ સાલ કે કઝા હો ગએ કુછ પિછલે સાલ કે બાકી હૈં તો યેહ **નિય્યત** હોની ચાહિયે કે ઈસ **ર-મઝાન** કી કઝા ઔર ઉસ **ર-મઝાન** કી કઝા ઔર અગર દિન ઔર સાલ કો **મુઅય્યન** (યા'ની Fix) ન કિયા, જબ ભી હો જાએંગે. (عالمگیری ج۱ ص۱۹۶)

20 مَعَاذَاللّٰہعَزَّوَجَلَّ આપ ને **ર-મઝાન** કા રોઝા રખ લેને કે બા'દ કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) તોડ ડાલા થા તો આપ પર ઈસ **રોઝે** કી કઝા ભી હૈ ઔર (અગર કફ્ફારે કી શરાઈત પાઈ ગઈ તો) સાઠ રોઝે કફ્ફારે કે ભી. અબ આપ ને **ઈકસઠ રોઝે** રખ લિયે કઝા કા દિન **મુઅય્યન** (Fix) ન કિયા તો ઈસ મેં કઝા ઔર કફ્ફારા દોનોં અદા હો ગએ. (ایضاً)

દાઢી વાલી બચ્ચી ! : **રોઝા** ઔર દીગર આ'માલ કી નિય્યતેં સીખને કા જઝબા બેદાર કરને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કીજિયે ઔર દોનોં જહાનોં કી બ-ર-કતેં હાસિલ કીજિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે મ-દની કાફિલે કી એક ખુશ ગવાર વ ખુશ્બૂદાર "મ-દની બહાર" આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે રન્છોડ લાઈન (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ કે એક બાર **આશિકાને રસૂલ** કે તીન દિન કે **મ-દની કાફિલે** મેં એક તકરીબન 26 સાલહ ઈસ્લામી ભાઈ ભી શરીકે સફર થે, વોહ દુઆ મેં બહુત ગિર્યા વ ઝારી કરતે થે. ઈસ્તિફ્સાર (યા'ની પૂછને) પર બતાયા કે મેરી એક હી **મ-દની મુન્ની** હૈ ઔર ઉસ કે ચેહરે પર દાઢી કે બાલ ઉગને શુરૂઅ હો ગએ હૈં ! ઈસ કી વજહ સે મુઝે સખ્ત તશ્વીશ હૈ, એક્સરે ઔર ટેસ્ટ વગૈરા સે સબબ સામને નહીં આ રહા ઔર કોઈ ભી ઈલાજ કારગર નહીં હો પા રહા. ઉન કી દર-ખ્વાસ્ત પર શુ-રકાએ મ-દની કાફિલા ને ઉન કી મ-દની મુન્ની કે લિયે દુઆ કી. સફર મુકમ્મલ હો જાને કે બા'દ જબ દૂસરે દિન ઉસ દુખ્યારે ઈસ્લામી ભાઈ

www.dawateislami.net

સે મુલાકાત હુઈ તો ઉન્હોં ને મસર્રત સે ઝૂમતે હુએ યેહ ખુશ ખબરી સુનાઈ કે બચ્ચી કી અમ્મી ને બતાયા કે આપ કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર પર રવાના હોને કે દૂસરે હી દિન اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ હૈરત અંગેઝ તૌર પર મ-દની મુન્ની કે ચેહરે સે બાલ ઐસે ગાઈબ હુએ હૈં જૈસે કભી થે હી નહીં !

સ-હરી કરના સુન્નત હૈ : અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કે કરોડહા કરોડ એહસાન, કે ઉસ ને હમેં **રોઝે** જૈસી અઝીમુશ્શાન ને'મત ઈનાયત ફરમાઈ ઔર સાથ હી કુવ્વત કે લિયે **સ-હરી** કી ન સિર્ફ ઈજાઝત મર્હમત ફરમાઈ, બલ્કે ઈસ મેં હમારે લિયે ઢેરોં સવાબે આખિરત ભી રખ દિયા.

બા'ઝ લોગોં કો દેખા ગયા હૈ કે કભી **સ-હરી** કરને સે રહ જાતે હૈં તો ફખ્રિયા યૂં કહતે સુનાઈ દેતે હૈં : "હમ ને તો આજ બિગૈર **સ-હરી** કે રોઝા રખા હૈ !" **મક્કી મ-દની આકા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કે દીવાનો !** યેહ ફખ્ર કા મૌકઅ હરગિઝ નહીં, **સ-હરી કી સુન્નત** છૂટને પર અફસોસ હોના ચાહિયે કે અફસોસ ! તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી એક અઝીમ સુન્નત છૂટ ગઈ.

હઝાર સાલ કી ઈબાદત સે બેહતર : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ શ-રફુદ્દીન અલ મા'રૂફ બાબા બુલબુલ શાહ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : "**અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** ને મુઝે અપની રહમત સે ઈતની તાકત બખ્શી હૈ કે મૈં બિગૈર ખાએ પિયે ઔર બિગૈર સાઝો સામાન કે ભી અપની ઝિન્દગી ગુઝાર સકતા હૂં. મગર ચૂંકે યેહ ઉમૂર હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સુન્નત નહીં હૈં, ઈસ લિયે મૈં ઈન સે બચતા હૂં, **મેરે નઝદીક સુન્નત કી પૈરવી હઝાર સાલ કી** (નફ્લ) **ઈબાદત સે બેહતર હૈ.**" બહર હાલ તમામ તર આ'માલ કા હુસ્નો જમાલ ઈત્તિબાએ સુન્નતે મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં પિન્હાં હૈ.

સોને કે બા'દ સ-હરી કી ઈજાઝત ન થી : ઈબ્તિદાઅન રોઝા રખને વાલે કો ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ સિર્ફ ઉસ વક્ત તક ખાને પીને કી ઈજાઝત થી જબ તક વોહ સો ન જાએ, અગર સો ગયા તો અબ બેદાર હો કર ખાના પીના મમ્નૂઅ થા. મગર રબ્બે કરીમ عَزَّوَجَلَّ ને અપને પ્યારે બન્દોં પર એહસાને અઝીમ ફરમાતે હુએ **સ-હરી** કી ઈજાઝત મર્હમત ફરમા દી, ઈસ કા સબબ બયાન કરતે

www.dawateislami.net

હુએ **ખઝાઇનુલ ઇરફાન** મેં સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઇમુદીન મુરાદઆબાદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْھَادِی નક્લ કરતે હૈં :

સ-હરી કી ઇજાઝત કી હિકાયત : **હઝરતે** સય્યિદુના સરમા બિન કૈસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا મેહનતી શખ્સ થે. એક દિન બ હાલતે **રોઝા** અપની ઝમીન મેં દિન ભર કામ કર કે શામ કો ઘર આએ. અપની ઝૌજએ મોહ-ત-રમા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا સે ખાના તલબ કિયા, વોહ પકાને મેં મસરૂફ હુઇ. આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ થકે હુએ થે, આંખ લગ ગઇ. ખાના તય્યાર કર કે જબ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો જગાયા ગયા તો આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ખાને સે ઇન્કાર કર દિયા. ક્યૂંકે ઉન દિનોં (ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ) સો જાને વાલે કે લિયે ખાના પીના મમ્નૂઅ હો જાતા થા. ચુનાન્ચે ખાએ પિયે બિગૈર આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને દૂસરે દિન ભી **રોઝા** રખ લિયા. આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કમઝોરી કે સબબ **બેહોશ** હો ગએ. (تفسیرِ خازن ج۱ ص۱۲۶) તો ઉન કે હક મેં યેહ આયતે મુકદસા નાઝિલ હુઇ :

وَکُلُوْا وَاشْرَبُوْا حَتّٰی یَتَبَیَّنَ لَکُمُ الْخَیْطُ الْاَبْیَضُ مِنَ الْخَیْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۪ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّیَامَ اِلَی الَّیْلِ ۚ (پ۲،البقرۃ:۱۸۷)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઔર ખાઓ ઔર પિયો યહાં તક કે તુમ્હારે લિયે ઝાહિર હો જાએ સફેદી કા ડોરા સિયાહી કે ડોરે સે પૌ ફટ કર. ફિર રાત આને તક રોઝે પૂરે કરો.

ઇસ આયતે મુકદસા મેં રાત કો સિયાહ ડોરે સે ઔર સુબ્હે સાદિક કો સફેદ ડોરે સે તશ્બીહ દી ગઇ. મા'ના યેહ હૈં કે તુમ્હારે લિયે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી રાતોં મેં ખાના પીના મુબાહ (યા'ની જાઇઝ) કરાર દે દિયા ગયા હૈ. (ખઝાઇનુલ ઇરફાન, સ. 62 બ તસર્રુફ)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ઇસ સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે રોઝે કા **અઝાને ફજ્ર** સે કોઇ તઅલ્લુક નહીં યા'ની **ફજ્ર** કી અઝાન કે દૌરાન ખાને પીને કા કોઇ જવાઝ હી નહીં. અઝાન હો યા ન હો, આપ તક આવાઝ પહોંચે યા ન પહોંચે સુબ્હે સાદિક સે પહલે પહલે આપ કો ખાના પીના બન્દ કરના હોગા.

www.dawateislami.net

"સુન્નત" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે સ-હરી કે મુ-તઅલ્લિક 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴿1﴾ **રોઝા** રખને કે લિયે **સ-હરી** ખા કર કુવ્વત હાસિલ કરો ઔર દિન (યા'ની દો પહર) કે વક્ત આરામ (યા'ની કૈલૂલા) કર કે રાત કી ઈબાદત કે લિયે તાકત હાસિલ કરો. (ابنِ ماجہ ج۲ص۳۲۱حدیث۱۶۹۳)

﴿2﴾ **તીન** આદમી જિતના ભી ખા લેં ઉન સે કોઈ હિસાબ ન હોગા બશર્તે કે ખાના હલાલ હો (1) રોઝાદાર ઈફ્તાર કે વક્ત (2) **સ-હરી** ખાને વાલા (3) મુજાહિદ, જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે રાસ્તે મેં સરહદે ઈસ્લામ કી હિફાઝત કરે. (مُعجَم کبیر ج۱۱ ص ۲۸۵ حدیث ۱۲۰۱۲)

﴿3﴾ **સ-હરી** પૂરી કી પૂરી બ-ર-કત હૈ પસ તુમ ન છોડો ચાહે યેહી હો, કે તુમ પાની કા એક ઘૂંટ પી લો. બેશક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તે રહમત ભેજતે હૈં **સ-હરી** કરને વાલોં પર. (مُسند امام احمد ج٤ ص۸۸ حدیث۱۱۳۹۶)

ક્યા રોઝે કે લિયે સ-હરી શર્ત હૈ ? : **સ-હરી** રોઝે કે લિયે શર્ત નહીં, **સ-હરી** કે બિગૈર ભી **રોઝા** હો સકતા હૈ મગર જાન બૂઝ કર **સ-હરી** ન કરના મુનાસિબ નહીં કે એક અઝીમ સુન્નત સે મહરૂમી હૈ ઔર **સ-હરી** મેં ખૂબ ડટ કર ખાના હી ઝરૂરી નહીં, ચન્દ ખજૂરેં ઔર પાની હી અગર બ નિય્યતે **સ-હરી** ઈસ્તિ'માલ કર લેં જબ ભી કાફી હૈ.

ખજૂર ઔર પાની સે સ-હરી : **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે તાજદારે મદીના, સુરૂરે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **સ-હરી** કે વક્ત મુઝ સે ફરમાયા : "મેરા રોઝા રખને કા ઈરાદા હૈ મુઝે કુછ ખિલાઓ." તો મૈં ને કુછ ખજૂરેં ઔર એક બરતન મેં પાની પેશ કિયા. (السُّنَنُ الکُبریٰ لِلنَّسائی ج۲ص۸۰حدیث۲٤۷۷)

ખજૂર સે સ-હરી કરના સુન્નત હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ રોઝાદાર કે લિયે એક તો **સ-હરી** કરના બઝાતે ખુદ **સુન્નત** ઔર ખજૂર સે **સ-હરી** કરના દૂસરી સુન્નત, ક્યૂંકે **અલ્લાહ તઆલા** કે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખજૂર સે **સ-હરી** કરને કી તરગીબ દી હૈ. ચુનાન્ચે સય્યિદુના સાઈબ બિન યઝીદ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, **અલ્લાહ** કે પ્યારે હબીબ,

www.dawateislami.net

હબીબે લબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "نِعْمَ السَّحُوْرُ التَّمْرُ યા'ની ખજૂર બેહતરીન સ-હરી હૈ." (مُعجَم کبیر ج ۷ ص ۱۰۹ حدیث ۶۶۸۹)

એક ઔર મકામ પર ઈર્શાદ ફરમાયા : "نِعْمَ سَحُوْرُ الْمُؤْمِنِ التَّمْرُ યા'ની **ખજૂર** મોમિન કી ક્યા હી અચ્છી **સ-હરી** હૈ." (ابوداوٗد ج ۲ ص ۴۴۳ حدیث ۲۳۴۵)

સ-હરી કા વક્ત કબ હોતા હૈ ? : હ-નફિય્યોં કે બહુત બડે આલિમ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલી કારી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْبَارِی ફરમાતે હૈં : "બા'ઝોં કે નઝદીક **સ-હરી** કા વક્ત **આધી રાત** સે શુરૂઅ હો જાતા હૈ." (مِرقاۃُالمفاتیح ج ۴ ص ۴۷۷)

સ-હરી મેં તાખીર અફઝલ હૈ જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના યા'લા બિન મુર્રહ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે પ્યારે સરકાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "તીન ચીઝોં કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મહબૂબ રખતા હૈ (1) ઈફ્તાર મેં જલ્દી ઔર (2) **સ-હરી** મેં તાખીર ઔર (3) નમાઝ (કે કિયામ) મેં હાથ પર હાથ રખના." (مُعجَم اَوسَط ج ۵ ص ۳۲۰ حدیث ۷۴۷۰)

સ-હરી મેં તાખીર સે કૌન સા વક્ત મુરાદ હૈ ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સ-હરી મેં તાખીર કરના મુસ્તહબ હૈ મગર ઈતની તાખીર ભી ન કી જાએ કે સુબ્હે સાદિક કા શુબા હોને લગે ! યહાં ઝેહ્ન મેં યેહ સુવાલ પૈદા હોતા હૈ કે "તાખીર" સે મુરાદ કૌન સા વક્ત હૈ ? **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان "તફસીરે નઈમી" મેં ફરમાતે હૈં : "ઈસ સે મુરાદ **રાત કા છટા હિસ્સા** હૈ." ફિર સુવાલ ઝેહ્ન મેં ઉભરા, કે રાત કા છટા હિસ્સા કૈસે મા'લૂમ કિયા જાએ ? ઈસ કા જવાબ યેહ હૈ કે **ગુરૂબે આફતાબ સે લે કર સુબ્હે સાદિક તક રાત કહલાતી હૈ.** મ-સલન કિસી દિન **સાત** બજે શામ કો સૂરજ ગુરૂબ હુવા ઔર ફિર **ચાર** બજે સુબ્હે સાદિક હુઈ. ઈસ તરહ ગુરૂબે આફતાબ સે લે કર સુબ્હે સાદિક તક જો નવ ઘન્ટે કા વક્ફા ગુઝરા વોહ રાત કહલાયા. અબ રાત કે ઈન નવ ઘન્ટોં કે બરાબર બરાબર છ6 હિસ્સે કર દીજિયે. હર હિસ્સા **ડેઢ ઘન્ટે** કા હુવા, અબ રાત કે આખિરી ડેઢ ઘન્ટે (યા'ની અઢાઈ બજે તા ચાર બજે) કે દૌરાન સુબ્હે સાદિક સે પહલે પહલે **સ-હરી** કરના તાખીર સે કરના હુવા. **સ-હરી** વ ઈફ્તાર કા વક્ત

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (ابن عساکر)

રોઝાના બદલતા રહતા હૈ. બયાન કિયે હુએ તરીકે કે મુતાબિક જબ ચાહેં રાત કા છટા હિસ્સા નિકાલ સકતે હૈં. અગર રાત **સ-હરી** કર લી ઔર રોઝે કી નિય્યત ભી કર લી. તબ ભી બકિય્યા રાત કે દૌરાન ખા પી સકતે હૈં, નઈ નિય્યત કી હાજત નહીં.

અઝાને ફજ્ર નમાઝ કે લિયે હૈ ન કે રોઝા બન્દ કરને કે લિયે ! : બા'ઝ લોગ સુબ્હે સાદિક કે બા'દ ફજ્ર કી અઝાન કે દૌરાન ખાતે પીતે રહતે હૈં, ઔર બા'ઝ કાન લગા કર સુનતે હૈં કે અભી ફુલાં મસ્જિદ કી અઝાન ખત્મ નહીં હુઈ યા કહતે હૈં : વોહ સુનો ! દૂર સે અઝાન કી આવાઝ આ રહી હૈ ! ઔર યૂં કુછ ન કુછ ખા લેતે હૈં. અગર ખાતે નહીં તો પાની પી કર અપની ઈસ્તિલાહ મેં "રોઝા બન્દ" કરતે હૈં. આહ ! ઈસ તરહ "રોઝા બન્દ" તો ક્યા કરેંગે રોઝે કો બિલ્કુલ હી "ખુલા" છોડ દેતે હૈં ઔર યૂં સુબ્હે સાદિક કે બા'દ ખા યા પી લેને કે સબબ ઉન કા રોઝા હોતા હી નહીં, ઔર સારા દિન ભૂક પ્યાસ કે સિવા કુછ ઉન કે હાથ આતા હી નહીં. "રોઝા બન્દ" કરને કા તઅલ્લુક અઝાને ફજ્ર સે નહીં સુબ્હે સાદિક સે પહલે પહલે ખાના પીના બન્દ કરના ઝરૂરી હૈ, જૈસા કે આયતે મુકદ્દસા કે તહ્ત ગુઝરા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હર મુસલ્માન કો અક્લે સલીમ અતા ફરમાએ ઔર સહીહ અવકાત કી મા'લૂમાત કર કે રોઝા નમાઝ વગૈરા ઈબાદાત દુરુસ્ત બજા લાને કી તૌફીક મર્હમત ફરમાએ. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عليه واٰله وسلّم

ખાના પીના બન્દ કર દીજિયે : **ઈલ્મે** દીન સે દૂરી કે સબબ આજ કલ કાફી લોગ અઝાન યા સાઈરન હી પર **સ-હરી** વ ઈફ્તાર કા દારો મદાર રખતે હૈં બલ્કે બા'ઝ તો અઝાને **ફજ્ર** કે દૌરાન હી "રોઝા બન્દ" કરતે હૈં. ઈસ આમ ગ-લતી કો દૂર કરને કે લિયે ક્યા હી અચ્છા હો, કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝાના સુબ્હે સાદિક સે તીન મિનટ પહલે હર મસ્જિદ મેં બુલન્દ આવાઝ સે صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد કહને કે બા'દ ઈસ તરહ તીન બાર એ'લાન કર દિયા જાએ : **"આશિકાને રસૂલ મુ-તવજ્જેહ હોં, આજ સ-હરી કા આખિરી વક્ત** (મ-સલન) **ચાર બજ કર બારહ મિનટ હૈ, વક્ત ખત્મ હો રહા હૈ, ફૌરન ખાના પીના બન્દ કર દીજિયે, અઝાન કા હરગિઝ ઈન્તિઝાર ન ફરમાઈયે, અઝાન સ-હરી કા વક્ત ખત્મ હો જાને કે બા'દ નમાઝે ફજ્ર કે લિયે દી જાતી હૈ."**

www.dawateislami.net

હર એક કો યેહ બાત ઝેહ્ન નશીન કરની ઝરૂરી હૈ કે અઝાને **ફજ** સુબ્હે સાદિક કે બા'દ હી દેની હોતી હૈ ઔર વોહ "રોઝા બન્દ" કરને કે લિયે નહીં બલ્કે સિર્ફ **નમાઝે ફજ** કે લિયે દી જાતી હૈ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મ-દની કાફ઼િલે કી નિય્યત કરતે હી મુશ્કિલ આસાન હો ગઈ ! : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઇસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફ઼િલોં મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફ઼ર ફ઼રમાતે રહિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ દુન્યા વ આખ઼િરત કી બે શુમાર ભલાઇયાં હાથ આએંગી. આપ કી ઝૌક અફ઼ઝાઈ કે લિયે મ-દની કાફ઼િલે કી એક "મ-દની બહાર" ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં, ચુનાન્ચે લાંઢી (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ કે બડે ભાઈ કી શાદી કે દિન કરીબ આ રહે થે, અખરાજાત કા ઇન્તિઝામ નહીં થા, ઉન્હેં સખ્ત તશ્વીશ થી, કર્ઝ લેને કા ઝેહ્ન ભી નહીં બન રહા થા કે અદા કરને મેં તાખીર કી સૂરત મેં જાન સે પ્યારી મ-દની તહરીક, **"દા'વતે ઇસ્લામી"** કે નામ પર બટ્ટા લગ સકતા હૈ. એક દિન ઇન્તિહાઈ પરેશાની કે આલમ મેં ઉન્હોં ને નમાઝે ઝોહ્ર અદા કી ઔર દિલ હી દિલ મેં નિય્યત કી, કે અગર રકમ કા ઇન્તિઝામ હો ગયા તો **મ-દની કાફ઼િલે** મેં સફ઼ર કી સઆદત હાસિલ કરૂંગા. નમાઝ સે ફ઼રાગત કે બા'દ અભી નમાઝિયોં સે મુલાકાત ઔર **ઇન્ફ઼િરાદી કોશિશ** મેં મસરૂફ઼ થે કે ઇમામ સાહિબ જો રિશ્તે મેં ઉન કે તાયાજાન થે ઔર ઉન કી પરેશાની સે વાકિફ઼ ભી. ઉન્હોં ને ઇન્હેં બુલાયા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બિગૈર સુવાલ કે ખુદ હી રકમ દેને કા વા'દા ફ઼રમા લિયા. વોહ ઇસ્લામી ભાઈ દૂસરે હી દિન મ-દની કાફ઼િલે કે મુસાફ઼િર બન ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફ઼િલે** મેં સફ઼ર કી નિય્યત કી બ-ર-કત સે ઉન કી ઉલઝન દૂર હો ગઈ. તારીખ તૈ હોતે વક્ત બારે કર્ઝ તલે દબે હુએ થે, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બડે ભાઈજાન કી શાદી ભી હો ગઈ ઔર કર્ઝ ભી ઉતર ગયા.

www.dawateislami.net

કલ્બ ભી શાદ હો, ઘર ભી આબાદ હો શાદિયાં ભી રચેં, કાફિલે મેં ચલો
કર્ઝ ઉતર જાએગા, ખૂબ રિઝ્ક આએગા સબ બલાએં ટલેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 675)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! છોટે ભાઈ કી મ-દની કાફિલે મેં સફર કી નિય્યત કી બ-ર-કત સે અદાએ કર્ઝ કા ઈન્તિઝામ, રકમ કા એહતિમામ ઔર બડે ભાઈ કી શાદી વાલા કામ હો ગયા.

કર્ઝ સે નજાત કા અમલ : હર નમાઝ કે બા'દ સાત બાર **સૂરએ કુરૈશ** (અવ્વલ આખિર એક બાર દુરૂદ શરીફ) પઢ કર દુઆ માંગિયે. પહાડ જિતના કર્ઝ હોગા તબ ભી اِنْ شَآءَاللهُ عَزَّوَجَلَّ અદા હો જાએગા. અમલ તા હુસૂલે મુરાદ જારી રખિયે.

કર્ઝા ઉતારને કા વઝીફા : اَللّٰهُمَّ اكْفِنِیْ بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَاَغْنِنِیْ بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ (**તરજમા : યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે હલાલ રિઝ્ક અતા ફરમા કર હરામ સે બચા ઔર અપને ફઝલો કરમ સે અપને સિવા ગૈરોં સે બે નિયાઝ કર દે) તા હુસૂલે મુરાદ હર નમાઝ કે બા'દ 11, 11 બાર ઔર સુબ્હો શામ 100, 100 બાર રોઝાના (અવ્વલ વ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ) પઢિયે. મરવી હુવા કે એક મુકાતબ[1] ને હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કી બારગાહ મેં અર્ઝ કી : "મૈં અપની કિતાબત (યા'ની આઝાદી કી કીમત) અદા કરને સે આજિઝ હૂં મેરી મદદ ફરમાઇયે." આપ كَرَّمَ اللهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને ફરમાયા : મૈં તુમ્હેં ચન્દ કલિમાત ન સિખાઊં જો **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુઝે સિખાએ હૈં, અગર તુમ પર જ-બલે સીર[2] જિતના દૈન (યા'ની કર્ઝ) હોગા તો **અલ્લાહ તઆલા** તુમ્હારી તરફ સે અદા કર દેગા, તુમ યૂં કહા

---

1 : મુકાતબ ઉસ ગુલામ કો કહતે હૈં જિસ ને અપને આકા સે માલ કી અદાએગી કે બદલે આઝાદી કા મુઆ-હદા કિયા હુવા હો. (جَوْهَرَه ج ٢ ص ١٤٢ مُلَخَّصاً)
2 : સીર એક પહાડ કા નામ હૈ. (اَلنِّهَايَة ج ٣ ص ٦١)

www.dawateislami.net

કરો : اَللّٰھُمَّ اکْفِنِیْ بِحَلَالِکَ عَنْ حَرَامِکَ وَاَغْنِنِیْ بِفَضْلِکَ عَمَّنْ سِوَاکَ (તરજમા : યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે હલાલ રિઝ્ક અતા ફરમા કર હરામ સે બચા ઔર અપને ફઝ્લો કરમ સે અપને સિવા ગૈરોં સે બે નિયાઝ કર દે) (ترمذی ج ٥ ص ٣٢٩ حدیث ٣٥٧٤)

સુબ્હ વ શામ કી તા'રીફ : આધી રાત કે બા'દ સે લે કર સૂરજ કી પહલી કિરન ચમકને તક **સુબ્હ** ઔર ઈબ્તિદાએ વક્તે ઝોહ્ર સે ગુરૂબે આફતાબ તક **શામ** કહલાતી હૈ.

મ-દની મશ્વરા : પરેશાન હાલ ઈસ્લામી ભાઈ કો ચાહિયે કે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કર કે વહાં દુઆ માંગે, અગર ખુદ મજબૂર હૈ મ-સલન ઈસ્લામી બહન હૈ તો અપને ઘર મેં સે કિસી ઔર કો સફર પર ભિજવાએ.

ઈફતાર કા બયાન : જબ ગુરૂબે આફતાબ કા યકીન હો જાએ, ઈફતાર કરને મેં દેર નહીં કરની ચાહિયે, ન સાઈરન કા ઈન્તિઝાર કીજિયે ન અઝાન કા, ફૌરન કોઈ ચીઝ ખા યા પી લીજિયે મગર ખજૂર યા છુહારા યા પાની સે ઈફતાર કરના સુન્નત હૈ. "ફતાવા ર-ઝવિય્યા" મેં હૈ, **સુવાલ :** રોઝા ઈફતાર કરના કિસ ચીઝ સે મસ્નૂન (સુન્નત) હૈ. **જવાબ :** ખુરમાએ તર (યા'ની ખજૂર) ઔર ન હો તો ખુશ્ક (યા'ની છુહારા) ઔર ન હો તો પાની. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 10, સ. 628, 629)

ઈફતાર કી દુઆ : ઈફતાર કર લેને કે બા'દ મ-સલન ખજૂર ખા કર યા થોડા સા પાની પી લેને કે બા'દ સુન્નત પર અમલ કરને કી નિય્યત સે નીચે દી હુઈ દુઆ ભી પઢિયે, કે મદીને કે તાજદાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم બ વક્તે ઈફતાર યેહ દુઆ પઢતે : اَللّٰھُمَّ لَکَ صُمْتُ وَعَلٰی رِزْقِکَ اَفْطَرْتُ۔ (**તરજમા :** એ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! મૈં ને તેરે લિયે રોઝા રખા ઔર તેરે હી અતા કર્દા રિઝ્ક સે ઈફતાર કિયા.) (ابو داؤد ج ٢ ص ٤٤٧ حدیث ٢٣٥٨) દૂસરી હદીસે પાક મેં **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હૈ : એ અલી ! જબ તુમ ર-મઝાન કે મહીને મેં રોઝા રખો તો ઈફતાર કે બા'દ યેહ દુઆ પઢો : اَللّٰھُمَّ لَکَ صُمْتُ وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ وَعَلٰی رِزْقِکَ اَفْطَرْتُ۔ (**તરજમા :** એ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! મૈં ને તેરે લિયે રોઝા રખા ઔર તુઝી પર ભરોસા કિયા ઔર તેરે હી અતા કર્દા રિઝ્ક સે ઈફતાર

www.dawateislami.net

કિયા) તો તુમ્હારે લિયે તમામ રોઝેદારોં કી મિસ્લ અજ્ર લિખા જાએગા ઔર ઉન કે સવાબ મેં ભી કમી નહીં કી જાએગી. (بُغْیَۃُ الْبَاحِث عن زوائِدِ مسندِ الْحارث ج ۱ ص ۵۲۷ حدیث ۴۶۹) ઈસ કે બા'દ હો સકે તો મઝીદ દુઆએં ભી કીજિયે કે વક્તે કબૂલ હૈ.

ઈફ્તાર કે લિયે અઝાન શર્ત નહીં : **ઈફ્તાર** કી દુઆ ઉમૂમન કબ્લ અઝ ઈફ્તાર પઢને કા રવાજ હૈ મગર ઈમામે અહલે સુન્નત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن ને "ફતાવા ર-ઝવિય્યા (મુખર્રજા) જિલ્દ 10 સફ્હા 631" મેં અપની તહકીક યેહી પેશ કી હૈ કે દુઆ ઈફ્તાર કે બા'દ પઢી જાએ. ઈફ્તાર કે લિયે અઝાન શર્ત નહીં, વરના ઉન અલાકોં યા શહરોં મેં રોઝા કૈસે ખુલેગા જહાં મસાજિદ હી નહીં યા અઝાન કી આવાઝ નહીં આતી. બહર હાલ અઝાન નમાઝે મગરિબ કે લિયે હોતી હૈ. જહાં મસાજિદ હોં ! ઝહે નસીબ ! વહાં યેહ તરીકા રાઈજ હો જાએ કે જૈસે હી આફ્તાબ ગુરૂબ હોને કા યકીન હો જાએ, બુલન્દ આવાઝ સે "صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد" કહને કે બા'દ ઈસ તરહ તીન બાર એ'લાન કર દિયા જાએ : **"આશિકાને રસૂલ રોઝા ઈફ્તાર કર લીજિયે."**

"મદીના" કે પાંચ હુરૂફ કી નિસ્બત સે

ઈફ્તાર કે ફઝાઈલ કે મુ-તઅલ્લિક 5 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ "**હમેશા** લોગ ખૈર કે સાથ રહેંગે જબ તક ઈફ્તાર મેં જલ્દી કરેંગે." (بُخاری ج ۱ ص ۶۴۵ حدیث ۱۹۵۷)

ઈફ્તાર કરવાને કી અઝીમુશ્શાન ફઝીલત

﴾2﴿ "**જિસ** ને હલાલ ખાને યા પાની સે (કિસી મુસલ્માન કો) રોઝા ઈફ્તાર કરવાયા, ફિરિશ્તે માહે ર-મઝાન કે અવકાત મેં ઉસ કે લિયે **ઈસ્તિગ્ફાર** કરતે હૈં ઔર જિબ્રીલ (عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلام) શબે કદ્ર મેં ઉસ કે લિયે **ઈસ્તિગ્ફાર** કરતે હૈં." (مُعجَم کبیر ج ۶ ص ۲۶۲ حدیث ۶۱۶۲)

જિબ્રીલે અમીન કે મુસા-ફહા કરને કી અલામત

﴾3﴿ "**જો** હલાલ કમાઈ સે ર-મઝાન મેં રોઝા ઈફ્તાર કરવાએ ર-મઝાન કી તમામ રાતોં મેં ફિરિશ્તે ઉસ પર

www.dawateislami.net

દુરૂદ ભેજતે હૈં ઔર શબે કદ્ર મેં જિબ્રીલ (عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام) ઉસ સે મુસા-ફહા કરતે હૈં ઔર જિસ સે જિબ્રીલ (عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام) મુસા-ફહા કર લેં ઉસ કી આંખેં અશ્કબાર હો જાતી હૈં ઔર ઉસ કા દિલ નર્મ હો જાતા હૈ.'' (جَمْعُ الْجَوامِع ج۷ص۲۱۷حدیث۲۲۵۳٤)

﴾4﴿ ''જો રોઝાદાર કો પાની પિલાએગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે મેરે હૌઝ સે પિલાએગા કે જન્નત મેં દાખિલ હોને તક પ્યાસા ન હોગા.'' (ابن خُزَیمه ج ۳ ص۱۹۲ حدیث۱۸۸۷)

﴾5﴿ ''જબ તુમ મેં કોઈ રોઝા ઈફ્તાર કરે તો **ખજૂર** યા છુહારે સે ઈફ્તાર કરે કે વોહ બ-ર-કત હૈ ઔર અગર ન મિલે તો પાની સે, કે વોહ પાક કરને વાલા હૈ.'' (تِرْمذی ج۲ص۱٦۲حدیث٦۹۵)

સરકાર صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઈફ્તાર : હઝરતે સચ્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ : ''**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ, હબીબે લબીબ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم નમાઝ સે પહલે તર **ખજૂરોં** સે રોઝા ઈફ્તાર ફરમાતે, તર **ખજૂરેં** ન હોતીં તો ચન્દ ખુશ્ક **ખજૂરેં** યા'ની છુહારોં સે ઔર યેહ ભી ન હોતીં તો ચન્દ ચુલ્લૂ પાની પીતે.'' (ابوداوٗد ج۲ص٤٤۷حدیث۲۳۵٦)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અહાદીસે મુબા-રકા મેં **સ-હરી** ઔર ઈફ્તાર મેં **ખજૂર** કે ઈસ્તિ'માલ કી તરગીબ મૌજૂદ હૈ, બેશક **ખજૂર** મેં લા તા'દાદ બ-ર-કતેં ઔર કઈ બીમારિયોં કા ઈલાજ હૈ.

''સચ્યિદી આ'લા હઝરત કી પચ્ચીસવીં શરીફ''
કે પચ્ચીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ખજૂર કે 25 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **અલ્લાહ** કે હબીબ, હબીબે લબીબ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને સિહ્હત નિશાન હૈ : ''આલિયા'' (યા'ની મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا મેં મસ્જિદે કુબા શરીફ કી જાનિબ એક જગહ કા નામ) કી **અજ્વા** (મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَھَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا કી સબ સે અઝીમ ખજૂર કા નામ) મેં હર બીમારી સે શિફા હૈ.'' એક રિવાયત કે મુતાબિક ''સાત રોઝ તક રોઝાના **સાત અજ્વા ખજૂરેં** ખાના જુઝામ (યા'ની કોઢ) મેં નફઅ દેતા હૈ.'' (الکامل لابن عدی ج۷ ص ٤۰۷)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક બાર દુરૂદ પઢતા હૈ **અલ્લાહ** ઉસ કે લિયે એક કિરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કિરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

2 **મીઠે મીઠે આકા,** મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : અજ્વા ખજૂર જન્નત સે હૈ, ઈસ મેં ઝહ્ર સે શિફા હૈ. (ترمذی ٤ ص١٧ حدیث ٢٠٧٣) **બુખારી** શરીફ કી રિવાયત કે મુતાબિક જિસ ને નહાર મુંહ અજ્વા ખજૂર કે સાત દાને ખા લિયે ઉસ દિન ઉસે જાદૂ ઔર ઝહ્ર ભી નુક્સાન ન દે સકેંગે. (بُخاری ج٣ ص٥٤٠ حدیث ٥٤٤٥)

3 **સય્યિદુના** અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ, ખજૂર ખાને સે કૂલન્જ (યા'ની બડી અંતડી કા દર્દ) નહીં હોતા. (کَنْزُ الْعُمَّال ج ١٠ ص ١٢ حدیث ٢٨١٩١)

4 **તબીબોં** કે તબીબ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ, હબીબે લબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને સિહ્હત નિશાન હૈ : "નહાર મુંહ ખજૂર ખાઓ ઈસ સે પેટ કે કીડે મર જાતે હૈં." (اَلْجَامِعُ الصَّغِيْر ص٣٩٨ حدیث ٦٣٩٤)

5 **હઝરતે** સય્યિદુના રબીઅ બિન ખુસૈમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : "મેરે નઝદીક હામિલા કે લિયે ખજૂર સે ઔર મરીઝ કે લિયે શહ્દ સે બેહતર કિસી ચીઝ મેં શિફા નહીં." (تفسیرِ دُرِّ مَنْثُور ج٥ ص٥٠٥)

6 **સય્યિદી** મુહમ્મદ અહમદ ઝહબી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : "હામિલા કો ખજૂરેં ખિલાને સે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ લડકા પૈદા હોગા જો કે ખૂબ સૂરત બુર્દ-બાર ઔર નર્મ મિઝાજ હોગા."

7 જો ફાકે (યા'ની ભૂક) કી વજહ સે કમઝોર હો ગયા હો ઉસ કે લિયે ખજૂર બહુત મુફીદ હૈ ક્યૂંકે યેહ ગિઝાઈયત સે ભરપૂર હૈ ઈસ કે ખાને સે જલ્દ તુવાનાઈ બહાલ હો જાતી હૈ, લિહાઝા ખજૂર સે **ઈફતાર** કરને મેં યેહ હિક્મત ભી હૈ.

8 **રોઝે** મેં ફૌરન બર્ફ કા ઠન્ડા પાની પી લેને સે ગેસ, તબખીરે મે'દા ઔર જિગર કે વરમ કા સખ્ત ખતરા હૈ, ખજૂર ખા કર ઠન્ડા પાની પીને સે નુક્સાન કા ખતરા ટલ જાતા હૈ, મગર સખ્ત ઠન્ડા પાની હરગિઝ નહીં પીના ચાહિયે.

9 **ખજૂર** ઔર કકડી[1], નીઝ ખજૂર ઔર તરબૂઝ એક સાથ ખાના નબિય્યે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સાબિત હૈ.[2] ઈસ મેં ભી હિક્મતેં કે મ-દની ફૂલ હૈં. તબીબોં કા કહના હૈ કે ઈસ સે જિન્સી

[1] مسلم ص١١٣٠ حدیث ٢٠٤٣۔ [2] شمائلِ ترمذی ص١٢١ حدیث ١٩٠

www.dawateislami.net

વ જિસ્માની કમઝોરી ઔર **દુબલા પન** દૂર હોતા હૈ. **મખ્ખન** કે સાથ **ખજૂર** ખાના ભી નબિય્યે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે સાબિત હૈ. (ابن ماجه ج٤ ص٤١ حديث٣٣٣٤)

10 **ખજૂર** ખાને સે પુરાની કબ્ઝ દૂર હોતી હૈ.

11 **દમે, દિલ, ગુર્દે, મસાને, પિત્તે ઔર આંતોં** કે અમરાઝ મેં ખજૂર મુફીદ હૈ. યેહ બલ્ગમ ખારિજ કરતી, મુંહ કી ખુશ્કી દૂર કરતી ઔર પેશાબ આવર હૈ.

12 **દિલ** કી બીમારી ઔર કાલા મોતિયા કે લિયે ખજૂર ગુઠલી સમેત કૂટ કર ખાના મુફીદ હૈ.

13 **ખજૂર** ભિગો કર ઈસ કા પાની પી લેને સે **જિગર** કી બીમારિયાં દૂર હોતી હૈં. **દસ્ત** કી બીમારી મેં ભી યેહ પાની મુફીદ હૈ. (રાત કો ભિગો કર સુબ્હ નહાર મુંહ ઈસ કા પાની પિયેં મગર ભિગોને કે લિયે પાની ડાલ કર ફ્રીઝર મેં ન રખેં)

14 **ખજૂર** દૂધ મેં ઉબાલ કર ખાના બેહતરીન મુકવ્વી (યા'ની તાકત દેને વાલી) ગિઝા હૈ, યેહ ગિઝા બીમારી કે બા'દ કી કમઝોરી દૂર કરને કે લિયે બેહદ મુફીદ હૈ.

15 **ખજૂર** ખાને સે ઝખ્મ જલ્દી ભરતા હૈ.

16 **યરકાન** (યા'ની પીલિયા) કે લિયે ખજૂર બેહતરીન દવા હૈ.

17 **તાઝા** પક્કી ખજૂરેં સફરા (યા'ની **"પિત"** જિસ સે કૈ કે ઝરીએ કડવા પાની નિકલતા હૈ) ઔર તેઝાબિયત કો ખત્મ કરતી હૈં.

18 **ખજૂર** કી ગુઠલિયાં આગ મેં જલા કર ઉસ કા મન્જન બના લીજિયે, યેહ દાંત ચમકદાર ઔર મુંહ કી બદબૂ દૂર કરતા હૈ.

19 **ખજૂર** કી જલી હુઈ ગુઠલિયોં કી રાખ લગાને સે ઝખ્મ કા ખૂન બન્દ હોતા ઔર ઝખ્મ ભર જાતા હૈ.

20 **ખજૂર** કી ગુઠલિયોં કો આગ મેં ડાલ કર ધૂની લેને સે બવાસીર કે મસ્સે ખુશ્ક હો જાતે હૈં.

21 **ખજૂર** કે દરખ્ત કી જડોં યા પત્તોં કી રાખ સે મન્જન કરના દાંતોં કે દર્દ કે લિયે મુફીદ હૈ, જડોં યા પત્તોં કો પાની મેં ઉબાલ કર ઉસ સે **કુલ્લિયાં** કરના ભી **દાંતોં** કે દર્દ મેં ફાએદે મન્દ હૈ.

www.dawateislami.net

22 **જિસે** ખજૂર ખાને સે કિસી કિસ્મ કા નુક્સાન (side effect) હોતા હો વોહ અનાર કે રસ યા ખશખાશ યા કાલી મિર્ચ કે સાથ ઈસ્તિ'માલ કરે اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ફાએદા હોગા.

23 **અધ** પક્કી ઔર પુરાની ખજૂરેં બ-યક વક્ત (યા'ની એક હી વક્ત મેં) ખાના નુક્સાન દેહ હૈ. ઈસી તરહ ખજૂર કે સાથ અંગૂર યા કિશમિશ યા મુનક્કા મિલા કર ખાના, ખજૂર ઔર ઈન્જીર બ-યક વક્ત ખાના, બીમારી સે ઉઠતે હી કમઝોરી મેં ઝિયાદા ખજૂરેં ખાના ઔર આંખોં કી બીમારી મેં ખજૂરેં ખાના મુઝિર યા'ની નુક્સાન દેહ હૈ.

24 **એક** વક્ત મેં 5 તોલા (યા'ની 58.32 ગ્રામ) સે ઝિયાદા ખજૂરેં ન ખાએં. પુરાની ખજૂર ખાતે વક્ત ખોલ કર અન્દર સે દેખ લીજિયે ક્યૂંકે ઉસ મેં બા'ઝ અવકાત સુરસુરિયાં (યા'ની છોટે છોટે લાલ કીડે) હોતી હૈં, લિહાઝા સાફ કર કે ખાઈયે. જિસ ખજૂર મેં કીડે હોને કા ગુમાન હો ઉસે સાફ કિયે બિગૈર ખાના મકરૂહ હૈ. બેચને વાલે ચમકાને કે લિયે અક્સર સરસોં કા તેલ લગા દેતે હૈં લિહાઝા બેહતર યેહ હૈ કે ખજૂરેં ચન્દ મિનટ કે લિયે પાની મેં ભિગો દીજિયે તાકે મખ્ખિયોં કી બીટ ઔર મૈલ કુચૈલ વગૈરા છૂટ જાએ ફિર ધો કર ઈસ્તિ'માલ ફરમાઈયે. દરખ્ત કી પકી હુઈ ખજૂરેં **ઝિયાદા મુફીદ** હોતી હૈં. (મગર ધોએ બિગૈર ખજૂરેં બલ્કે કોઈ સા ફલ ઔર સબ્ઝી વગૈરા ઈસ્તિ'માલ ન કરેં વરના ગર્દો ગુબાર, મખ્ખિયોં, કીડે મકોડોં કી બીટ ઔર જરાસીમ કુશ દવાઓં કે અ-સરાત પેટ મેં જા કર બીમારિયોં કા બાઈસ હો સકતે હૈં)

25 **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا કી ખજૂરોં કી ગુઠલિયાં મત ફેંકિયે, કિસી અદબ કી જગહ ડાલ દીજિયે યા દરિયા બુર્દ ફરમા દીજિયે, બલ્કે હો સકે તો સરોતે સે બારીક ટુકડિયાં કર કે યા પીસ કર ડિબિયા મેં ડાલ કર જેબ મેં રખ લીજિયે ઔર છાલિયા કી જગહ ઈસ્તિ'માલ કર કે ઈસ કી બ-ર-કતેં લૂટિયે. કોઈ ચીઝ ખ્વાહ દુન્યા કે કિસી ભી ખિત્તે કી હો જબ મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا કી ફઝાઓં મેં દાખિલ હુઈ તો મદીને કી હો ગઈ લિહાઝા આશિકાને રસૂલ ઉસ કા અદબ કરતે હૈં.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર કસરત સે દુરૂદ પઢો ક્યૂંકે તુમ્હારા દુરૂદ મુઝ પર પેશ કિયા જાતા હૈ. (طبرانی)

ક્યા હદીસ મેં બતાયા હુવા ઈલાજ હર એક કર સકતા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બયાન કર્દા "ખજૂર કે 25 મ-દની ફૂલ" મેં મુખ્તલિફ અમરાઝ મેં "ખજૂર" કે ઝરીએ ઈલાજ તજવીઝ કિયા ગયા હૈ, ઈસ સિલ્સિલે મેં આયિન્દા સુતૂર કા બગૌર મુતા-લઆ اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ નફઅ બખ્શ પાએંગે. ચુનાન્ચે (હદીસે પાક : "فِی الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ شِفَاءٌ مِّنْ كُلِّ دَاءٍ اِلَّا السَّامَ" યા'ની કાલા દાના (કલોંજી) મેં મૌત કે સિવા હર બીમારી સે **શિફા** હૈ" કે તહ્ત) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : હર મરઝ (મેં શિફા) સે મુરાદ હર બલ્ગમી ઔર રતૂબત કે અમરાઝ મેં (શિફા હૈ), ક્યૂંકે **કલોંજી** ગર્મ ઔર ખુશ્ક હોતી હૈ લિહાઝા મરતૂબ (યા'ની તરી વાલી) ઔર સરદી કી બીમારિયોં મેં મુફીદ હોગી. આગે ચલ કર મઝીદ ફરમાતે હૈં : યહાં મુરાદ **અરબ કી આમ બીમારિયાં** હૈં (مرقات) યા'ની કલોંજી અરબ કી આમ બીમારિયોં મેં મુફીદ હૈ. ખયાલ રહે કે અહાદીસે શરીફા કી દવાએં કિસી હાઝિક તબીબ (યા'ની માહિર તબીબ) કી રાય સે ઈસ્તિ'માલ કરની ચાહિએં (અહલે અરબ કો તજવીઝ કર્દા દવાએં) સિર્ફ (અપની) રાય સે ઈસ્તિ'માલ ન કરેં કે હમારે (તબ્ઈ) મિઝાજ અહલે અરબ કે (તબ્ઈ) મિઝાજ સે જુદાગાના હૈં. (મિરઆત, જિ. 6, સ. 216, 217) સાથ હી યેહ ભી ખાસ તાકીદ હૈ કે **ઈસ કિતાબ મેં દિયા હુવા કોઈ ભી નુસ્ખા અપને તબીબ સે મશ્વરા કિયે બિગૈર ઈસ્તિ'માલ ન કિયા જાએ અગર્ચે યેહ નુસ્ખા ઉસી બીમારી કે લિયે હો જિસ સે આપ દોચાર હોં.** યાદ રહે ! લોગોં કી તબ્ઈ કૈફિય્યાત જુદા જુદા હોતી હૈં, બસા અવકાત એક હી **દવા** કિસી કે લિયે શિફા વ આરામ કા બાઈસ બનતી હૈ તો કિસી કે લિયે **મૌત કા પયામ** લાતી હૈ. લિહાઝા આપ કી જિસ્માની કૈફિય્યાત સે વાકિફ આપ કા મખ્સૂસ તબીબ હી યેહ તૈ કર સકતા હૈ કે આપ કો કૌન સા નુસ્ખા મુવાફિક આ સકતા હૈ ઔર કૌન સા નહીં.

ઈફ્તાર કે વક્ત દુઆ કબૂલ હોતી હૈ : દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : (1) "બેશક રોઝાદાર કે લિયે ઈફ્તાર કે વક્ત એક ઐસી દુઆ હોતી હૈ જો રદ નહીં કી જાતી." (ابنِ ماجه ج ٢ ص ٣٥٠ حديث ١٧٥٣) (2) "તીન શખ્સોં કી દુઆ રદ નહીં કી જાતી ﴾1﴿ બાદશાહે આદિલ કી

www.dawateislami.net

ઔર ﴿2﴾ રોઝાદાર કી બ વક્તે ઈફ્તાર ઔર ﴿3﴾ મઝલૂમ કી. ઈન તીનોં કી દુઆ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બાદલોં સે ભી ઊપર ઉઠા લેતા હૈ ઔર આસ્માન કે દરવાઝે ઉસ કે લિયે ખુલ જાતે હૈં ઔર **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) ફરમાતા હૈ : "મુઝે મેરી ઈઝ્ઝત કી કસમ ! મૈં તેરી ઝરૂર મદદ ફરમાઊંગા અગર્ચે કુછ દેર બા'દ."

(أیضاً ص ٣٤٩ حدیث ١٧٥٢)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

હમ ખાને પીને મેં રહ જાતે હૈં : પ્યારે રોઝાદારો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه ઈફ્તાર કે વક્ત દુઆ કબૂલ હોતી હૈ, આહ ! ઈસ કબૂલિય્યત કી ઘડી મેં હમારા નફ્સ ઈસ મૌકઅ પર સખ્ત આઝમાઈશ મેં પડ જાતા હૈ. ક્યૂંકે ઈસ વક્ત અક્સર હમારે આગે અન્વાઓ અક્સામ કે ફલોં, કબાબ, સમોસોં, પકોડોં કે સાથ સાથ ગરમી કા મૌસિમ હો તો ઠન્ડે ઠન્ડે શરબત કે જામ ભી મૌજૂદ હોતે હૈં, ઈધર સૂરજ ગુરૂબ હુવા, ઉધર ખાનોં ઔર શરબતોં પર હમ ઐસે ટૂટ પડતે હૈં કે દુઆ યાદ હી નહીં રહતી ! દુઆ તો દુઆ હમારે કુછ ઈસ્લામી ભાઈ ઈફ્તાર કે દૌરાન ખાને પીને મેં ઈસ કદર મશ્ગૂલ હો જાતે હૈં કે ઉન કો નમાઝે મગરિબ કી પૂરી જમાઅત તક નહીં મિલતી, બલ્કે مَعَاذَ اللّٰه બા'ઝ તો ઈસ કદર સુસ્તી કરતે હૈં કે ઘર હી મેં ઈફ્તાર કર કે વહીં પર બિગૈર જમાઅત નમાઝ પઢ લેતે હૈં. તૌબા ! તૌબા !!

જન્નત કે તલબ ગારો ! ઈતની ભી ગફ્લત મત કીજિયે !! નમાઝે બા જમાઅત કી શરીઅત મેં નિહાયત સખ્ત તાકીદ આઈ હૈ. યાદ રખિયે ! બિલા કિસી સહીહ શર-ઈ મજબૂરી કે મસ્જિદ કી **પન્જ વક્તા** નમાઝ કી પહલી જમાઅત તર્ક કર દેના ગુનાહ હૈ.

ગિઝા સે ઈફ્તાર કે બા'દ નમાઝ કે લિયે મુંહ સાફ કરના ઝરૂરી હૈ : બેહતર યેહ હૈ કે એકઆધ ખજૂર સે ઈફ્તાર કર કે ફૌરન અચ્છી તરહ મુંહ સાફ કર લે ઔર નમાઝે બા જમાઅત મેં શરીક હો જાએ. આજ કલ મસ્જિદ મેં લોગ ફલ પકોડે વગૈરા ખાને કે બા'દ અચ્છી તરહ મુંહ સાફ નહીં કરતે યૂં હી જમાઅત મેં શરીક હો જાતે હૈં હાલાં કે ગિઝા કા મા'મૂલી ઝર્રા યા ઝાએકા ભી મુંહ મેં નહીં હોના ચાહિયે કે **મેરે** આકા આ'લા હઝરત, ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : મુ-તઅદ્દિદ અહાદીસ મેં ઈર્શાદ હુવા હૈ કે "જબ બન્દા નમાઝ કો ખડા હોતા હૈ

www.dawateislami.net

ફિરિશ્તા ઉસ કે મુંહ પર અપના મુંહ રખતા હૈ યેહ જો પઢતા હૈ ઈસ કે મુંહ સે નિકલ કર ફિરિશ્તે કે મુંહ મેં જાતા હૈ ઉસ વક્ત અગર ખાને કી કોઈ શૈ ઉસ કે દાંતોં મેં હોતી હૈ મલાએકા કો ઉસ સે ઐસી સખ્ત ઈઝા હોતી હૈ કે ઔર શૈ સે નહીં હોતી.'' **હુઝૂરે** અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે મોહ્તશમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જબ તુમ મેં સે કોઈ રાત કો નમાઝ કે લિયે ખડા હો તો ચાહિયે કે મિસ્વાક કર લે ક્યૂંકે જબ વોહ અપની નમાઝ મેં કિરાઅત કરતા હૈ તો ફિરિશ્તા અપના મુંહ ઈસ કે મુંહ પર રખ લેતા હૈ ઔર જો ચીઝ ઈસ કે મુંહ સે નિકલતી હૈ વોહ ફિરિશ્તે કે મુંહ મેં દાખિલ હો જાતી હૈ.[1] ઔર **"ત-બરાની ને કબીર"** મેં હઝરતે સય્યિદુના અબૂ અય્યૂબ અન્સારી رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત કી હૈ કે દોનોં ફિરિશ્તોં પર ઈસ સે ઝિયાદા કોઈ ચીઝ ગિરાં નહીં કે વોહ અપને સાથી કો નમાઝ પઢતા દેખેં ઔર ઉસ કે દાંતોં મેં ખાને કે રેઝે ફંસે હોં. (مُعْجَم کبیر ج٤ص١٧٧حدیث٤٠٦١/ ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 1, સ. 624 તા 625) મસ્જિદ મેં ઈફ્તાર કરને વાલોં કે લિયે અક્સર મુંહ સાફ કરના દુશ્વાર હોતા હૈ કે અચ્છી તરહ સફાઈ કરને બૈઠેં તો જમાઅત નિકલ જાને કા અન્દેશા હોતા હૈ લિહાઝા મશ્વરા હૈ કે સિર્ફ એકઆધ ખજૂર ખા કર પાની પી લેં પાની કો મુંહ કે અન્દર ખૂબ જુમ્બિશ દેં યા'ની હિલાએં તાકે ખજૂર કી મિઠાસ ઔર ઉસ કે અજ્ઝા છૂટ કર પાની કે સાથ પેટ મેં ચલે જાએં ઝરૂરતન દાંતોં મેં ખિલાલ ભી કરેં. અગર મુંહ સાફ કરને કા મૌકઅ ન મિલતા હો તો આસાની ઈસી મેં હૈ કે સિર્ફ પાની સે ઈફ્તાર કર લીજિયે. મુઝે વોહ રોઝેદાર બડે પ્યારે લગતે હૈં જો તરહ તરહ કી ને'મતોં કે થાલોં સે બે નિયાઝ હો કર ગુરૂબે આફતાબ સે પહલે પહલે મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં, પાની લે કર બૈઠ જાએં કે ઈસ તરહ ઈફ્તાર સે જલ્દી ફરાગત ભી મિલે, મુંહ ભી સાફ રહે ઔર પહલી સફ મેં તક્બીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત નમાઝ ભી નસીબ હો જાએ.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગુઝશ્તા હદીસે મુબારક મેં ફરમાયા ગયા હૈ કે "ઈફ્તાર કે વક્ત દુઆ રદ નહીં કી જાતી.'' બા'ઝ અવકાત કબૂલિય્યતે દુઆ કે ઈઝહાર મેં તાખીર હો જાતી હૈ

---

1 شُعَبُ الْاِیمان ج٢ص٣٨١ رقم٢١١٧.

www.dawateislami.net

તો ઝેહ્ન મેં યેહ બાત આતી હૈ કે **દુઆ** આખિર કબૂલ ક્યૂં નહીં હુઈ ! જબ કે હદીસે મુબારક મેં તો કબૂલે દુઆ કી બિશારત આઈ હૈ. **પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો !** બ ઝાહિર તાખીર સે ન ઘબરાઈયે. સય્યિદી **આ'લા હઝરત** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે વાલિદે ગિરામી હઝરતે રઈસુલ મુ-તકલ્લિમીન સય્યિદુના **નકી** અલી ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن ‘‘અહ્સનુલ વિઆ-ઇ લિ આદાબિદ્દુઆઅ’’ સફહા **55** પર નક્લ કરતે હૈં :

દુઆ કે તીન ફવાઈદ : સરવરે મા'સૂમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે રિવાયત હૈ : દુઆ બન્દે કી, તીન બાતોં સે ખાલી નહીં હોતી : ﴾1﴿ યા ઉસ કા ગુનાહ બખ્શા જાતા હૈ. યા ﴾2﴿ દુન્યા મેં ઉસે ફાએદા હાસિલ હોતા હૈ. યા ﴾3﴿ ઉસ કે લિયે આખિરત મેં ભલાઈ જમ્અ કી જાતી હૈ કે જબ બન્દા આખિરત મેં અપની દુઆઓં કા સવાબ દેખેગા જો દુન્યા મેં મુસ્તજાબ (યા'ની મક્બૂલ) ન હુઈ થીં તમન્ના કરેગા : કાશ ! દુન્યા મેં મેરી કોઈ **દુઆ** કબૂલ ન હોતી ઔર સબ યહીં (યા'ની આખિરત) કે વાસિતે જમ્અ રહતીં.

(اَلْمُستَدرَك ج۲ص۱٦٥ حدیث۱۸٦۲, અહ્સનુલ વિઆઅ, સ. 55)

દુઆ મેં પાંચ સઆદતેં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! દુઆ રાએગાં તો જાતી હી નહીં, ઈસ કા દુન્યા મેં અગર અસર ઝાહિર ન ભી હો તબ ભી આખિરત મેં અજ્રો સવાબ મિલ હી જાએગા લિહાઝા દુઆ મેં સુસ્તી કરના મુનાસિબ નહીં.

“યા અકુવ્વ” કે પાંચ હુરૂફ કી નિસ્બત સે 5 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **પહલા** ફાએદા યેહ હૈ કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હુક્મ કી પૈરવી હોતી હૈ કે ઉસ કા હુક્મ હૈ મુઝ સે દુઆ માંગા કરો. ચુનાન્ચે પારહ 24 **સૂ-રતુલ મુઅમિનૂન** આયત 60 મેં ઈર્શાદ હૈ :

اُدْعُوْنِیْۤ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ط

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : મુઝ સે દુઆ કરો મૈં કબૂલ કરૂંગા.

﴾2﴿ **દુઆ** માંગના સુન્નત હૈ કે હમારે પ્યારે પ્યારે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અક્સર અવકાત **દુઆ** માંગતે. લિહાઝા દુઆ માંગને મેં **ઈત્તિબાએ સુન્નત** કા ભી શરફ હાસિલ હોગા.

www.dawateislami.net

﴿3﴾ **દુઆ** માંગને મેં ઇતાઅતે રસૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ભી હૈ કે આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **દુઆ** કી અપને ગુલામોં કો તાકીદ ફરમાતે રહતે.

﴿4﴾ **દુઆ** માંગને વાલા આબિદોં કે ઝુમ્રે (યા'ની ગુરોહ) મેં દાખિલ હોતા હૈ કે દુઆ બઝાતે ખુદ એક ઇબાદત બલ્કે ઇબાદત કા ભી મગ્ઝ હૈ. જૈસા કે હમારે પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : اَلدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ ۔ યા'ની દુઆ ઇબાદત કા મગ્ઝ હૈ.

(ترمذی ج۵ص۲۴۳حدیث۳۳۸۲)

﴿5﴾ **દુઆ** માંગને સે યા તો ઉસ કા ગુનાહ મુઆફ કિયા જાતા હૈ યા દુન્યા હી મેં ઉસ કે મસાઇલ હલ હોતે હૈં યા ફિર વોહ **દુઆ** ઉસ કે લિયે આખિરત કા ઝખીરા બન જાતી હૈ.

ન જાને કૌન સા ગુનાહ હો ગયા હૈ : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! દેખા આપ ને ? દુઆ માંગને મેં **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે પ્યારે હબીબ માહે નુબુવ્વત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઇતાઅત ભી હૈ, દુઆ માંગના સુન્નત ભી હૈ, દુઆ માંગને સે ઇબાદત કા સવાબ ભી મિલતા હૈ નીઝ દુન્યા વ આખિરત કે મુ-તઅદ્દિદ ફવાઇદ હાસિલ હોતે હૈં. બા'ઝ લોગોં કો દેખા ગયા હૈ કે વોહ દુઆ કી કબૂલિય્યત કે લિયે બહુત જલ્દી મચાતે બલ્કે مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ! બાતેં બનાતે હૈં કે હમ તો ઇતને અર્સે સે દુઆએં માંગ રહે હૈં, બુઝુર્ગો સે ભી દુઆએં કરવાતે રહે હૈં, કોઇ પીર ફકીર નહીં છોડા, યેહ વઝાઇફ પઢતે હૈં, વોહ અવરાદ પઢતે હૈં, ફુલાં ફુલાં મઝાર પર ભી ગએ મગર હમારી હાજત પૂરી હોતી હી નહીં, બલ્કે બા'ઝ યેહ ભી કહતે સુને જાતે હૈં :

"ક્યા ખતા હમ સે ઐસી હુઇ હૈ ! જિસ કી હમ કો સઝા મિલ રહી હૈ !!"

નમાઝ ન પઢના તો ગોયા ખતા હી નહીં !!! : હૈરત અંગેઝ તો યેહ હૈ કે ઇસ તરહ કી "ભડાસ" નિકાલને વાલે બસા અવકાત બે નમાઝી હોતે હૈં ! ગોયા નમાઝ ન પઢના તો (مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ) કોઇ ગુનાહ હી નહીં હૈ ! ચેહરા દેખો તો દુશ્મનાને મુસ્તફા આતશ પરસ્તોં જૈસા યા'ની તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી અઝીમ સુન્નત દાઢી મુબારક ચેહરે સે ગાઇબ ! નીઝ ઝૂટ, ગીબત, ચુગલી, વા'દા ખિલાફી, બદ ગુમાની, બદ નિગાહી, વાલિદૈન કી ના ફરમાની, ફિલ્મેં

www.dawateislami.net

ડિરામે, ગાને બાજે વગૈરા વગૈરા ગુનાહ આદત મેં શામિલ હોને કે બા વુજૂદ ઝબાન પર યેહ અલ્ફાઝે શિક્વા ખેલ રહે હોતે હૈં :

"ક્યા ખતા હમ સે ઐસી હુઈ હૈ ! જિસ કી હમ કો સઝા મિલ રહી હૈ !!"

જિસ દોસ્ત કી બાત હમ ન માનેં : **ઝરા** સોચિયે તો સહી ! કોઈ જિગરી દોસ્ત કઈ બાર કુછ કામ બતાએ મગર આપ ઉસ કા કામ ન કરેં. ઈત્તિફાક સે કભી ઉસી દોસ્ત સે કામ પડ જાએ તો આપ પહલે હી સહમે રહેંગે કે મૈં ને તો ઉસ કા એક ભી કામ નહીં કિયા, અબ વોહ ભલા મેરા કામ કૈસે કરેગા ! અગર આપ ને હિમ્મત કર કે બાત કી ઔર ઉસ ને કામ ન કિયા તબ ભી આપ શિક્વા નહીં કર સકેંગે, ક્યૂંકે આપ ને ભી તો અપને ઉસ દોસ્ત કા કામ નહીં કિયા થા.

અબ ઝરા ઠન્ડે દિલ સે ગૌર કીજિયે કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને કિતને કિતને કામ બતાએ, કૈસે કૈસે અહકામ જારી ફરમાએ, મગર હમ ઉસ કે કૌન કૌન સે હુક્મ પર અમલ કરતે હૈં ? ગૌર કરને પર મા'લૂમ હોગા કે ઉસ કે કઈ અહકામાત કી બજા આ-વરી મેં હમ ને ગફ્લત સે કામ લિયા હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરે બાત સમઝ મેં આ ગઈ હો, કે ખુદ તો અપને પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કે હુક્મોં પર અમલ ન કરેં, મગર વોહ કિસી બાત (યા'ની દુઆ) કા અસર ઝાહિર ન ફરમાએ તો શિક્વા વ શિકાયત લે કર બૈઠ જાએં. દેખિયે ના ! આપ અગર અપને કિસી જિગરી દોસ્ત કી કોઈ બાત બાર બાર ટાલતે રહેં તો હો સકતા હૈ કે વોહ આપ સે દોસ્તી હી ખત્મ કર દે, લેકિન **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બન્દોં પર કિસ કદર મેહ્રબાન હૈ કે લાખ ઉસ કે ફરમાને આલી કી ખિલાફ વર્ઝી કરેં, ફિર ભી વોહ અપને બન્દોં કી ફેહરિસ સે ખારિજ નહીં કરતા, લુત્ફો કરમ ફરમાતા હી રહતા હૈ. ઝરા ગૌર તો ફરમાઈયે ! જો બન્દે એહસાન ફરામોશી કા મુઝા-હરા કર રહે હૈં અગર વોહ ભી બતૌરે સઝા અપને એહસાનાત ઉન સે રોક લે તો ઉન કા ક્યા બને ? યકીનન ઉસ કી ઈનાયત કે બિગૈર બન્દા એક કદમ ભી નહીં ઉઠા સકતા, અરે ! વોહ અપની અઝીમુશ્શાન ને'મત હવા જો કે બિલ્કુલ મુફ્ત અતા ફરમા રખી હૈ અગર ચન્દ લમ્હોં કે લિયે રોક લે તો લાશોં કે અમ્બાર લગ જાએં !!

www.dawateislami.net

કબૂલિય્યતે દુઆ મેં તાખીર કા એક સબબ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બસા અવકાત કબૂલિય્યતે દુઆ કી તાખીર મેં કાફી **મસ્લહતેં** હોતી હૈં જો હમારી સમઝ મેં નહીં આતીં. હુઝૂર, સરાપા નૂર, ફૈઝ ગન્જૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને પુર સુરૂર હૈ : જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કોઈ પ્યારા દુઆ કરતા હૈ તો **અલ્લાહ તઆલા** જિબ્રઈલ (عَلَیْہِ السَّلَام) સે ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ : "ઠહરો ! અભી ન દો તાકે ફિર માંગે કે મુઝ કો ઈસ કી આવાઝ પસન્દ હૈ." ઔર જબ કોઈ કાફિર યા ફાસિક **દુઆ** કરતા હૈ, ફરમાતા હૈ : "ઐ જિબ્રઈલ (عَلَیْہِ السَّلَام) ! ઈસ કા કામ જલ્દી કર દો, તાકે ફિર ન માંગે કે મુઝ કો ઈસ કી આવાઝ મક્રૂહ (યા'ની ના પસન્દ) હૈ." (کَنْزُ الْعُمَّال ج۲ص۳۹حدیث۳۲۶۱, અહ્‌સનુલ વિઆઅ, સ. 99)

નેક બન્દે કી દુઆ કબૂલ હોને મેં તાખીર કી હિક્મત (હિકાયત) **: હઝરતે** સય્યિદુના યહ્‌યા બિન સઈદ બિન કત્તાન (عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْمَنَّان) ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ખ્વાબ મેં દેખા, અર્ઝ કી : ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ ! મૈં અક્સર **દુઆ** કરતા હૂં ઔર તૂ કબૂલ નહીં ફરમાતા ? હુક્મ હુવા : "ઐ યહ્‌યા ! મૈં તેરી આવાઝ કો પસન્દ કરતા હૂં, ઈસ વાસિતે તેરી **દુઆ** કી કબૂલિય્યત મેં તાખીર કરતા હૂં."

(رسالہ قُشیریہ ص۲۹۷, અહ્‌સનુલ વિઆઅ, સ. 99)

"**ફઝાઈલે દુઆ**" સફહા 97 મેં **આદાબે દુઆ** બયાન કરતે હુએ હઝરતે રઈસુલ મુ-તકલ્લિમીન મૌલાના નકી અલી ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં :

જલ્દી મચાને વાલે કી દુઆ કબૂલ નહીં હોતી ! : (દુઆ કે આદાબ મેં સે યેહ ભી હૈ કે) **દુઆ** કે કબૂલ મેં જલ્દી ન કરે. હદીસ શરીફ મેં હૈ કે ખુદાએ તઆલા તીન આદમિયોં કી **દુઆ** કબૂલ નહીં કરતા. એક વોહ કે ગુનાહ કી **દુઆ** માંગે. દૂસરા વોહ કે ઐસી બાત ચાહે કે કત્એ રેહ્‌મ હો. તીસરા વોહ કે કબૂલ મેં જલ્દી કરે કે મૈં ને **દુઆ** માંગી અબ તક કબૂલ નહીં હુઈ. (مسلم ص۱۴۶۳حدیث۲۷۳۵)

ઈસ હદીસ મેં ફરમાયા ગયા હૈ કે ના જાઇઝ કામ કી **દુઆ** ન માંગી જાએ કે વોહ કબૂલ નહીં હોતી. નીઝ કિસી રિશ્તેદાર કા હક ઝાએઅ હોતા હો ઐસી **દુઆ** ભી ન માંગેં ઔર **દુઆ** કી કબૂલિય્યત કે લિયે જલ્દી ભી ન કરેં વરના **દુઆ** કબૂલ નહીં કી જાએગી.

અહ્‌સનુલ વિઆ-ઈ લિ આદાબિદ્દુઆઅ પર આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (جمع الجوامع)

શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن ને હાશિયા તહરીર ફરમાયા હૈ ઔર ઉસ કા નામ **ઝૈલુલ મુદઆ-ઈ લિ અહ્‌સનિલ વિઆઅ** રખા હૈ. મક-ત-બતુલ મદીના ને તખરીજ વ તસ્હીલ કે સાથ ઈસે "ફઝાઈલે દુઆ" કે નામ સે શાએઅ કિયા હૈ. ઈસી કિતાબ કે હાશિયે મેં એક મકામ પર **દુઆ** કી કબૂલિય્યત મેં જલ્દી મચાને વાલોં કો અપને મખ્સૂસ ઔર નિહાયત હી ઈલ્મી અન્દાઝ મેં સમઝાતે હુએ ફરમાતે હૈં :-

અફસરોં કે પાસ તો બાર બાર ધક્કે ખાતે હો મગર...... : સગાને દુન્યા (યા'ની દુન્યવી અફસરોં) કે ઉમ્મીદ વારોં (યા'ની ઉન સે કામ નિકલવાને કે આરઝૂ મન્દોં) કો દેખા જાતા હૈ કે તીન તીન બરસ તક ઉમ્મીદ વારી (ઔર ઈન્તિઝાર) મેં ગુઝારતે હૈં, સુબ્હ વ શામ ઉન કે દરવાઝોં પર દૌડતે હૈં, (ધક્કે ખાતે હૈં) ઔર વોહ (અફસરાન) હૈં કે રુખ નહીં મિલાતે, જવાબ નહીં દેતે, ઝિડક્તે, દિલ તંગ હોતે, નાક ભૌં ચઢાતે હૈં, ઉમ્મીદ વારી મેં લગાયા તો બેગાર (બેકાર મેહનત) સર પર ડાલી, યેહ હઝરત ગિરહ (યા'ની ઉમ્મીદ વાર જેબ) સે ખાતે, ઘર સે મંગાતે, બેકાર બેગાર (ફુઝૂલ મેહનત) કી બલા ઉઠાતે હૈં, ઔર વહાં (યા'ની અફસરોં કે પાસ ધક્કે ખાને મેં) બરસોં ગુઝરેં હુનૂઝ (યા'ની અભી તક ગોયા) રોઝે અવ્વલ (હી) હૈ, મગર યેહ (દુન્યવી અફસરોં કે પાસ ધક્કે ખાને વાલે) ન ઉમ્મીદ તોડેં, ન (અફસરોં કા) પીછા છોડેં. ઔર અહ-કમુલ હાકિમીન, અકરમુલ અકરમીન عَزَّوَجَلَّ કે દરવાઝે પર અવ્વલ તો આતા હી કૌન હૈ ! ઔર આએ ભી તો ઉક્તાતે, ઘબરાતે, કલ કા હોતા આજ હો જાએ, એક હફ્તા કુછ પઢતે ગુઝરા ઔર શિકાયત હોને લગી, સાહિબ ! પઢા તો થા, કુછ અસર ન હુવા ! યેહ અહ્‌મક અપને લિયે ઈજાબત (યા'ની કબૂલિય્યત) કા દરવાઝા ખુદ બન્દ કર લેતે હૈં. **મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : **يُسْتَجَابُ لِاَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ، يَقُوْلُ: دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ۔** **તરજમા :** "તુમ્હારી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ જબ તક જલ્દી ન કરો યેહ મત કહો કે મૈં ને દુઆ કી થી કબૂલ ન હુઈ." (بُخاری ج ٤ ص ٢٠٠ حدیث ٦٣٤٠)

બા'ઝ તો ઈસ પર ઐસે જામે સે બાહર (યા'ની બે કાબૂ) હો જાતે હૈં કે આ'માલ વ અદ્દઈય્યા (યા'ની અવરાદ વ દુઆઓં) કે અસર સે બે એ'તિકાદ, બલ્કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે વા'દએ કરમ સે બે

www.dawateislami.net

એ'તિમાદ, وَالْعِيَاذُ بِاللّٰهِ الْكَرِيْمِ الْجَوَاد. ઐસોં સે કહા જાએ કે ઐ બે હયા ! બે શર્મો !! ઝરા અપને ગિરીબાન મેં મુંહ ડાલો. અગર કોઈ તુમ્હારા બરાબર વાલા દોસ્ત તુમ સે હઝાર બાર કુછ કામ અપને કહે ઔર તુમ ઉસ કા એક કામ ન કરો તો અપના કામ ઉસ સે કહતે હુએ અવ્વલ તો આપ લજાઓ (શરમાઓ)ગે, (કે) હમ ને તો ઉસ કા કહના કિયા હી નહીં અબ કિસ મુંહ સે ઉસ સે કામ કો કહેં ? ઔર અગર ગરઝ દીવાની હોતી હૈ (યા'ની મતલબ પડા તો) કહ ભી દિયા ઔર ઉસ ને (અગર તુમ્હારા કામ) ન કિયા તો અસ્લન મહલ્લે શિકાયત ન જાનોગે (યા'ની ઈસ બાત પર શિકાયત કરોગે હી નહીં ઝાહિર હૈ ખુદ હી સમઝતે હો) કે હમ ને (ઉસ કા કામ) કબ કિયા થા જો વોહ કરતા.

અબ જાંચો, કે તુમ **માલિક અલલ ઈત્લાક** عَزَّوَجَلَّ કે કિતને અહકામ બજા લાતે હો ? ઉસ કે હુક્મ બજા ન લાના ઔર અપની દર-ખ્વાસ્ત કા ખ્વાહી ન ખ્વાહી (હર સૂરત મેં) કબૂલ ચાહના કૈસી બે હયાઈ હૈ !

ઓ અહ્‌મક ! ફિર ફર્ક દેખ ! અપને સર સે પાઉં તક નઝરે ગૌર કર ! એક એક રૂએં મેં હર વક્ત હર આન કિતની કિતની હઝાર દર હઝાર દર હઝાર સદ હઝાર બે શુમાર ને'મતેં હૈં. તૂ સોતા હૈ ઔર ઉસ કે મા'સૂમ બન્દે (યા'ની ફિરિશ્તે) તેરી હિફાઝત કો પહરા દે રહે હૈં, તૂ ગુનાહ કર રહા હૈ ઔર (ફિર ભી) સર સે પાઉં તક સિહ્‌હતો આફિય્યત, બલાઓં સે હિફાઝત, ખાને કા હઝ્મ, ફુઝ્લાત (યા'ની જિસ્મ કે અન્દર કી ગન્દગિયોં) કા દફ્અ, ખૂન કી રવાની, આ'ઝા મેં તાકત, આંખોં મેં રોશની. બે હિસાબ કરમ બે માંગે બે ચાહે તુઝ પર ઉતર રહે હૈં. ફિર અગર તેરી બા'ઝ ખ્વાહિશેં અતા ન હોં, કિસ મુંહ સે શિકાયત કરતા હૈ ? તૂ ક્યા જાને કે તેરે લિયે ભલાઈ કાહે મેં હૈ ! તૂ ક્યા જાને કૈસી સખ્ત બલા આને વાલી થી કે ઈસ (બ ઝાહિર ન કબૂલ હોને વાલી) દુઆ ને દફ્અ કી, તૂ ક્યા જાને કે ઈસ દુઆ કે ઈવઝ કૈસા સવાબ તેરે લિયે ઝખીરા હો રહા હૈ, ઉસ કા વા'દા સચ્ચા હૈ ઔર કબૂલ કી યેહ તીનોં સૂરતેં હૈં જિન મેં હર પહલી, પિછલી સે આ'લા હૈ. હાં, બે એ'તિકાદી આઈ તો યકીન જાન, કે મારા ગયા ઔર ઈબ્લીસે લઈન ને તુઝે અપના સા કર લિયા. وَالْعِيَاذُ بِاللّٰهِ سُبْحٰنَهٗ وَتَعَالٰى (ઔર **અલ્લાહ** કી પનાહ વોહ પાક હૈ ઔર અ-ઝમત વાલા).

www.dawateislami.net

ઐ ઝલીલ ખાક ! ઐ આબે નાપાક ! અપના મુંહ દેખ ઔર ઈસ અઝીમ શરફ પર ગૌર કર, કે અપની બારગાહ મેં હાઝિર હોને, અપના પાક, મુ-તઆલી (યા'ની બુલન્દ) નામ લેને, અપની તરફ મુંહ કરને, અપને પુકારને કી તુઝે ઈજાઝત દેતા હૈ. લાખોં મુરાદેં ઈસ ફઝલે અઝીમ પર નિસાર.

ઓ બે સબ્રે ! ઝરા ભીક માંગના સીખ. ઈસ આસ્તાને રફીઅ કી ખાક પર લૌટ જા. ઔર લિપટા રહ ઔર ટિકટિકી બંધી રખ કે અબ દેતે હૈં, અબ દેતે હૈં ! બલ્કે પુકારને, ઉસ સે મુનાજાત કરને કી લઝ્ઝત મેં ઐસા ડૂબ જા, કે ઈરાદા વ મુરાદ કુછ યાદ ન રહે, યકીન જાન, કે ઈસ દરવાઝે સે હરગિઝ મહરૂમ ન ફિરેગા કે مَنْ دَقَّ بَابَ الْكَرِيْمِ انْفَتَحَ (જિસ ને કરીમ કે દરવાઝે પર દસ્તક દી તો વોહ ઉસ પર ખુલ ગયા) وَ بِاللّٰهِ التَّوْفِيْق (ઔર તૌફીક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ સે હૈ).

(ફઝાઈલે દુઆ, સ. 100 તા 104)

દુઆ કી કબૂલિય્યત મેં તાખીર તો કરમ હૈ : હઝરતે સય્યિદુના મૌલાના નકી અલી ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : ઐ અઝીઝ ! તેરા પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ :

اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ (پ۲،البقرة:۱۸٦)

તરજમા : મૈં દુઆ માંગને વાલે કી દુઆ કબૂલ કરતા હૂં જબ મુઝ સે દુઆ માંગે.

فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُوْنَ ﴿۷۵﴾ (پ۲۳،صّٰفّٰت:۷۵)

તરજમા : હમ ક્યા અચ્છે કબૂલ કરને વાલે હૈં.

اُدْعُوْنِیْۤ اَسْتَجِبْ لَكُمْ (پ۲٤،مؤمن:٦٠)

તરજમા : મુઝ સે દુઆ માંગો મૈં કબૂલ ફરમાઊં.

પસ યકીન સમઝ કે વોહ તુઝે અપને દર સે મહરૂમ નહીં કરેગા ઔર અપને વા'દે કો વફા ફરમાએગા. વોહ અપને હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે ફરમાતા હૈ :

وَ اَمَّا السَّآىِٕلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿۱۰﴾ (پ۳۰،الضحٰی:۱۰)

તરજમા : સાઈલ કો ન ઝિડક.

આપ કિસ તરહ અપને ખ્વાને કરમ સે દૂર કરેગા ! બલ્કે વોહ તુઝ પર નઝરે કરમ રખતા હૈ કે તેરી દુઆ કે કબૂલ કરને મેં દેર કરતા હૈ. اَلْحَمْدُلِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَال.

(ફઝાઈલે દુઆ, સ. 98)

www.dawateislami.net

ઈર્કુન્નિસા કા દર્દ જાતા રહા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **“દા’વતે ઈસ્લામી”** કે **મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કર કે દુઆ માંગને વાલોં કે મસાઈલ હલ હોને કે કાફી વાકિઆત હૈં. એક ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન અપને અન્દાઝ મેં અર્ઝ કરને કી સઆદત હાસિલ કરતા હૂં. હમારા **મ-દની કાફિલા** ઠઠ્ઠા શહ્ર વારિદ હુવા, શુ-રકા મેં સે એક ઈસ્લામી ભાઈ કો **ઈર્કુન્નિસા** કા શદીદ દર્દ ઉઠતા થા, બેચારે શિદ્દતે દર્દ સે માહિયે બે આબ કી તરહ તડપતે થે. એક બાર દર્દ કે સબબ રાત ભર સો ન સકે. આખિરી દિન **અમીરે કાફિલા** ને ફરમાયા : આઈયે ! સબ મિલ કર ઈન કે લિયે દુઆ કરતે હૈં. ચુનાન્ચે દુઆ શુરૂઅ હુઈ, ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન હૈ : اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ દૌરાને દુઆ હી દર્દ મેં કમી આની શુરૂઅ હો ગઈ ઔર કુછ દેર કે બા’દ **ઈર્કુન્નિસા કા દર્દ બિલ્કુલ જાતા રહા.** اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ યેહ બયાન દેતે વક્ત કાફી અર્સા હો ચુકા હૈ વોહ દિન, આજ કા દિન ઉન કો ફિર કભી **ઈર્કુન્નિસા** કી તક્લીફ નહીં હુઈ. اَلْحَمْدُلِلّٰہ ઉન્હેં અલાકાઈ **મ-દની કાફિલા** ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે મ-દની કાફિલોં કી ધૂમેં મચાને કી ખિદમત ભી મિલી.

ગર હો ઈર્કુન્નિસા, આરિઝા કોઈ સા — દે ખુદા સિહ્હતેં, કાફિલે મેં ચલો
દૂર બીમારિયાં ઔર પરેશાનિયાં — હોંગી બસ ચલ પડેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 675, 677)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે **ઈર્કુન્નિસા** જૈસી મૂઝી બીમારી સે નજાત મિલ ગઈ. **ઈર્કુન્નિસા** કી પહચાન યેહ હૈ કે ઈસ મેં ચઢ્ઢે (યા’ની રાન કે જોડ) સે લે કર પાઉં કે ટખ્ને તક શદીદ દર્દ હોતા હૈ. યેહ મરઝ બરસોં તક પીછા નહીં છોડતા.

ઈર્કુન્નિસા કે દો રૂહાની ઈલાજ : ﴾1﴿ દર્દ કે મકામ પર હાથ રખ કર અવ્વલ આખિર દુરૂદ શરીફ, **સૂ-રતુલ ફાતિહા** એક બાર ઔર સાત મર્તબા યેહ દુઆ પઢ કર દમ કર દીજિયે :

www.dawateislami.net

اَللّٰھُمَّ اَذْھِبْ عَنِّیْ سُوْءَ مَا اَجِدُ (યા'ની ઐ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુઝ સે મરઝ દૂર ફરમા દે) અગર દૂસરા દમ કરે તો عَنِّیْ કી જગહ عَنْهُ (યા'ની ઈસ સે) ઔર اَجِدُ (યા'ની મૈં પાતા હૂં) કી જગહ یَجِدُ (યા'ની વોહ પાતા હૈ) કહે. (મુદ્દત : તા હુસૂલે શિફા) ﴾2﴿ یَا مُحْیِیُ સાત બાર પઢ કર ગેસ હો યા પીઠ યા પેટ મેં તક્લીફ યા ઈર્કુન્નિસા યા કિસી ભી જગહ દર્દ હો યા કિસી ઉઝ્વ કે ઝાએઅ હો જાને કા ખૌફ હો, અપને ઊપર દમ કર દીજિયે اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ફાએદા હોગા.

(મુદ્દતે ઈલાજ : તા હુસૂલે શિફા)

રોઝા તોડને વાલી 14 ચીઝેં

﴾1﴿ **ખાને,** પીને યા હમ-બિસ્તરી કરને સે રોઝા જાતા રહતા હૈ જબ કે રોઝાદાર હોના યાદ હો.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 985)

﴾2﴿ **હુક્કા,** સિગાર, સિગરેટ, ચુરટ વગૈરા પીને સે ભી રોઝા જાતા રહતા હૈ, અગર્ચે અપને ખયાલ મેં હલ્ક તક ધૂઆં ન પહોંચતા હો. (ઐઝન, સ. 986)

﴾3﴿ **પાન** યા સિર્ફ તમ્બાકૂ ખાને સે ભી રોઝા જાતા રહેગા અગર્ચે બાર બાર ઉસ કી પીક થૂકતે રહેં, ક્યૂંકે હલ્ક મેં ઉસ કે બારીક અજ્ઝા ઝરૂર પહોંચતે હૈં. (ઐઝન)

﴾4﴿ **શકર** વગૈરા ઐસી ચીઝેં જો મુંહ મેં રખને સે ઘુલ જાતી હૈં મુંહ મેં રખી ઔર થૂક નિગલ ગએ, રોઝા જાતા રહા. (ઐઝન)

﴾5﴿ **દાંતોં** કે દરમિયાન કોઈ ચીઝ ચને કે બરાબર યા ઝિયાદા થી ઉસે ખા ગએ યા કમ હી થી મગર મુંહ સે નિકાલ કર ફિર ખા લી તો રોઝા ટૂટ ગયા. (دُرِّ مُخْتَار ج۳ ص۴۰۲)

﴾6﴿ **દાંતોં** સે ખૂન નિકલ કર હલ્ક સે નીચે ઉતરા ઔર ખૂન થૂક સે ઝિયાદા યા બરાબર યા કમ થા મગર ઉસ કા મઝા હલ્ક મેં મહસૂસ હુવા તો રોઝા જાતા રહા ઔર અગર કમ થા ઔર મઝા ભી હલ્ક મેં મહસૂસ ન હુવા તો રોઝા ન ગયા. (ایضاًص۴۲۲)

﴾7﴿ **રોઝા** યાદ રહને કે બા વુજૂદ હુક્ના[1] લિયા. યા નાક કે નથનોં સે દવા ચઢાઈ રોઝા જાતા રહા. (عالمگیری ج۱ ص۲۰۴)

1 : યા'ની કિસી દવા કી બત્તી યા પિચકારી પીછે કે મકામ મેં ચઢાના જિસ સે ઈજાબત હો જાએ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الایمان)

﴾8﴿ **કુલ્લી** કર રહે થે બિલા કસ્દ (યા'ની બિગૈર ઈરાદે કે) પાની હલ્ક સે ઉતર ગયા યા નાક મેં પાની ચઢાયા ઔર દિમાગ કો ચઢ ગયા રોઝા જાતા રહા મગર જબ કે રોઝાદાર હોના ભૂલ ગયા હો તો ન ટૂટેગા અગર્ચે કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) હો. યૂં હી રોઝેદાર કી તરફ કિસી ને કોઈ ચીઝ ફેંકી વોહ ઉસ કે હલ્ક મેં ચલી ગઈ તો રોઝા જાતા રહા. (عالمگیری ج۱ ص۲۰۲)

﴾9﴿ **સોતે** મેં (યા'ની નીંદ કી હાલત મેં) પાની પી લિયા યા કુછ ખા લિયા, યા મુંહ ખુલા થા, પાની કા કતરા યા બરિશ કા ઓલા હલ્ક મેં ચલા ગયા તો રોઝા જાતા રહા.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 986, جوہرہ ج۱ ص۱۷۸)

﴾10﴿ **દૂસરે** કા થૂક નિગલ લિયા યા અપના હી થૂક હાથ મેં લે કર નિગલ લિયા તો રોઝા જાતા રહા. (عالمگیری ج۱ ص۲۰۳)

﴾11﴿ **જબ** તક થૂક યા બલ્ગમ મુંહ કે અન્દર મૌજૂદ હો ઉસે નિગલ જાને સે રોઝા નહીં જાતા, બાર બાર થૂકતે રહના ઝરૂરી નહીં.

﴾12﴿ **મુંહ** મેં રંગીન ડોરા વગૈરા રખા જિસ સે થૂક રંગીન હો ગયા ફિર થૂક નિગલ લિયા રોઝા જાતા રહા. (اَیضاً)

﴾13﴿ **આંસૂ** મુંહ મેં ચલા ગયા ઔર નિગલ લિયા, અગર કતરા દો કતરા હૈ તો રોઝા ન ગયા ઔર ઝિયાદા થા કે ઉસ કી નમકીની પૂરે મુંહ મેં મહસૂસ હુઈ તો જાતા રહા. પસીને કા ભી યેહી હુક્મ હૈ. (اَیضاً)

﴾14﴿ પાખાને કા મકામ બાહર નિકલ પડા તો હુક્મ હૈ કે કપડે સે ખૂબ પોંછ કર ઉઠે કે તરી બિલ્કુલ બાકી ન રહે. ઔર અગર કુછ પાની ઉસ પર બાકી થા ઔર ખડા હો ગયા કે પાની અન્દર કો ચલા ગયા તો રોઝા ફાસિદ હો (યા'ની ટૂટ) ગયા. ઈસી વજહ સે ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰہُ السَّلَام ફરમાતે હૈં કે રોઝાદાર ઈસ્તિન્જા (યા'ની પાની સે પાકી હાસિલ) કરને મેં સાંસ ન લે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 988, عالمگیری ج۱ ص۲۰٤)

રોઝે મેં કે (Vomiting) હોના : દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم : ﴾1﴿ જિસ કો માહે

www.dawateislami.net

ર-મઝાન મેં ખુદ બખુદ કૈ આઈ ઉસ કા રોઝા ન ટૂટા ઔર જિસ ને જાન બૂઝ કર કૈ કી ઉસ કા રોઝા ટૂટ ગયા (کنز العمال ج۸ ص۲۳۰ حدیث ۲۳۸۱٤) ﴾2﴿ "જિસ કો ખુદ બખુદ કૈ આઈ ઉસ પર **કઝા** નહીં ઔર જિસ ને જાન બૂઝ કર કૈ કી વોહ રોઝે કી **કઝા** કરે." (ترمذی ج۲ ص۱۷۳ حدیث ۷۲۰)

કૈ કે સાત અહકામ

﴾1﴿ **રોઝે** મેં ખુદ બખુદ કિતની હી કૈ (યા'ની ઉલટી. Vomiting) હો જાએ (ખ્વાહ બાલટી હી ક્યૂં ન ભર જાએ) ઈસ સે રોઝા નહીં ટૂટતા (دُرِّمُختار ج۳ ص٤٠٠) ﴾2﴿ **અગર** રોઝા યાદ હોને કે બા વુજૂદ કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) કૈ કી ઔર અગર વોહ મુંહ ભર હૈ (મુંહ ભર કી તા'રીફ આગે આતી હૈ) તો અબ રોઝા ટૂટ જાએગા (ایضا ص ٤٠١) ﴾3﴿ **કસ્દન** (યા'ની જાન બૂઝ કર) મુંહ ભર હોને વાલી કૈ સે ભી ઈસ સૂરત મેં રોઝા ટૂટેગા જબ કે કૈ મેં ખાના (યા પાની) યા સફરા (યા'ની કડવા પાની) યા ખૂન આએ (عالمگیری ج۱ ص۲۰٤) ﴾4﴿ અગર (મુંહ ભર) કૈ મેં સિર્ફ બલ્ગમ નિકલા તો **રોઝા** નહીં ટૂટેગા (دُرِّمُختار ج۳ ص٤٠٢) ﴾5﴿ **કસ્દન** કૈ કી મગર થોડી સી આઈ, મુંહ ભર ન આઈ તો અબ ભી **રોઝા** ન ટૂટા (ایضا ص ٤٠١) ﴾6﴿ **મુંહ ભર** સે કમ કૈ હુઈ ઔર મુંહ હી સે દોબારા લૌટ ગઈ યા ખુદ હી લૌટા દી, ઈન દોનોં સૂરતોં મેં રોઝા નહીં ટૂટેગા (اَیضاً ص٤٠٠) ﴾7﴿ **મુંહ ભર** કૈ બિલા ઈખ્તિયાર હો ગઈ તો **રોઝા** તો ન ટૂટા અલબત્તા અગર ઈસ મેં સે એક ચને કે બરાબર ભી વાપસ લૌટા દી તો **રોઝા** ટૂટ જાએગા ઔર એક ચને સે કમ હો તો **રોઝા** ન ટૂટા. (دُرِّمُختار ج۳ ص٤٠٠)

મુંહ ભર કૈ કી તા'રીફ : મુંહ ભર કૈ કે મા'ના યેહ હૈં : "ઉસે બિલા તકલ્લુફ ન રોકા જા સકે." (عالمگیری ج۱ ص۱۱)

"મદીના" કે પાંચ હુરૂફ કી નિસ્બત સે વુઝૂ મેં કૈ કે 5 અહકામે શર-ઈ

﴾1﴿ **વુઝૂ** કી હાલત મેં (જાન બૂઝ કર કૈ કરેં યા ખુદ બખુદ હો જાએ દોનોં સૂરતોં મેં) અગર મુંહ ભર કૈ આઈ ઔર ઈસ મેં ખાના, પાની યા સફરા (કડવા પાની) આયા તો વુઝૂ ટૂટ જાએગા.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 306)

www.dawateislami.net

﴾2﴿ **અગર** બલ્ગમ કી મુંહ ભર કૈ હુઈ તો **વુઝૂ** નહીં ટૂટેગા. (ઐઝન)

﴾3﴿ **બહતે** ખૂન કી કૈ વુઝૂ તોડ દેતી હૈ. (ઐઝન)

﴾4﴿ **બહતે** ખૂન કી કૈ સે **વુઝૂ** ઉસ વક્ત ટૂટતા હૈ જબ કે ખૂન થૂક સે મગ્લૂબ (યા'ની કમ) ન હો. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 306, رَدُّالْمُحتار ج١ص٢٦٧) યા'ની ખૂન કી વજહ સે કૈ સુર્ખ હો રહી હૈ તો ખૂન ગાલિબ હૈ **વુઝૂ** ટૂટ ગયા ઔર અગર થૂક ઝિયાદા હૈ ઔર ખૂન કમ તો **વુઝૂ** નહીં ટૂટેગા. ખૂન કમ હોને કી નિશાની યેહ હૈ કે પૂરી કૈ જો થૂક પર મુશ્તમિલ હૈ વોહ ઝર્દ (યા'ની પીલી) હોગી.

﴾5﴿ **અગર** કૈ મેં જમા હુવા ખૂન નિકલા ઔર વોહ મુંહ ભર સે કમ હૈ તો **વુઝૂ** નહીં ટૂટેગા.

(મુલખ્ખસ અઝ : બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 306)

કૈ કા અહમ મસ્અલા : મુંહ ભર કૈ (ઈલાવા બલ્ગમ કે) નાપાક હૈ, ઈસ કા કોઈ છીંટા કપડે યા જિસ્મ પર ન ગિરને પાએ ઈસ કી એહતિયાત ફરમાઈયે. અક્સર લોગ ઈસ મેં બડી બે એહતિયાતી કરતે હૈં, કપડોં પર છીંટે પડને કી કોઈ પરવા નહીં કી જાતી ઔર મુંહ વગૈરા પર જો નાપાક કૈ લગ જાતી હૈ ઉસ કો ભી બિલા ઝિજક અપને કપડોં સે પોંછ લેતે હૈં. **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ હમેં નજાસત સે બચને કા ઝેહ્ન ઈનાયત ફરમાએ. اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلّم

ભૂલ કર ખાને પીને સે રોઝા નહીં જાતા : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ કે સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન હૈ : "જિસ રોઝાદાર ને ભૂલ કર ખાયા પિયા વોહ અપના **રોઝા** પૂરા કરે કે ઉસે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ખિલાયા ઔર પિલાયા." (مسلم ص٥٨٢ حديث ١١٥٥)

"વાહ ક્યા બાત હૈ માહે ર-મઝાન કી" કે ઈક્કીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રોઝા ન ટૂટને કે 21 અહકામ

﴾1﴿ **ભૂલ** કર ખાયા, પિયા યા જિમાઅ કિયા રોઝા ફાસિદ ન હુવા, ખ્વાહ વોહ રોઝા ફર્ઝ હો યા નફ્લ. (دُرِّمُختار، رَدُّ المحتار ج٣ص٤١٩)

www.dawateislami.net

રોઝાદાર કો ભૂલ કર ખાતા પીતા દેખે તો ક્યા કરે

2 **કિસી** રોઝાદાર કો ઈન અફઆલ મેં દેખેં તો યાદ દિલાના વાજિબ હૈ, હાં રોઝાદાર બહુત હી કમઝોર હો, કે યાદ દિલાને પર વોહ ખાના છોડ દેગા જિસ કી વજહ સે કમઝોરી ઈતની બઢ જાએગી કે ઈસ કે લિયે **રોઝા** રખના હી દુશ્વાર હો જાએગા ઔર અગર ખા લેગા તો **રોઝા** ભી અચ્છી તરહ પૂરા કર લેગા ઔર દીગર ઈબાદતેં ભી બખૂબી અદા કર સકેગા (ઔર ચૂંકે ભૂલ કર ખા પી રહા હૈ ઈસ લિયે ઈસ કા રોઝા તો હો હી જાએગા) લિહાઝા ઈસ સૂરત મેં યાદ ન દિલાના હી બેહતર હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 981) બા'ઝ મશાઈખે કિરામ (رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام) ફરમાતે હૈં : "**જવાન** કો દેખે તો યાદ દિલા દે ઔર **બૂઢે** કો દેખે તો યાદ ન દિલાને મેં હરજ નહીં." મગર યેહ હુક્મ અક્સર કે લિહાઝ સે હૈ ક્યૂંકે **જવાન** અક્સર કવી (યા'ની તાકત વર) હોતે હૈં ઔર **બૂઢે** અક્સર કમઝોર. ચુનાન્ચે અસ્લ હુક્મ યેહી હૈ કે જવાની ઔર બુઢાપે કો કોઈ દખ્લ નહીં, બલ્કે કુવ્વત વ ઝો'ફ (યા'ની તાકત ઔર કમઝોરી) કા લિહાઝ હૈ લિહાઝા અગર **જવાન** ઈસ કદર કમઝોર હો તો યાદ ન દિલાને મેં હરજ નહીં ઔર **બૂઢા** કવી (યા'ની તાકત વર) હો તો યાદ દિલાના વાજિબ હૈ. (رَدُّ الْمُحتَار ج۳ص۴۲۰)

3 **રોઝા** યાદ હોને કે બા વુજૂદ ભી મખ્ખી યા ગુબાર યા ધૂઆં હલ્ક મેં ચલે જાને સે **રોઝા** નહીં ટૂટતા. ખ્વાહ ગુબાર આટે કા હો જો ચક્કી પીસને યા આટા છાનને મેં ઉડતા હૈ યા ગલ્લે (યા'ની અનાજ) કા ગુબાર હો યા હવા સે ખાક ઉડી યા જાનવરોં કે ખુર યા ટાપ સે.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 982/ دُرِّ مُختَار، رَدُّ المحتار ج۳ص۴۲۰)

4 **ઈસી** તરહ બસ યા કાર કા ધૂઆં યા ઉન સે ગુબાર ઉડ કર હલ્ક મેં પહોંચા અગર્ચે **રોઝાદાર** હોના યાદ થા, **રોઝા** નહીં જાએગા.

5 **અગરબત્તી** સુલગ રહી હૈ ઔર ઉસ કા ધૂઆં નાક મેં ગયા તો **રોઝા** નહીં ટૂટેગા. હાં લોબાન યા અગરબત્તી સુલગ રહી હો ઔર **રોઝા** યાદ હોને કે બા વુજૂદ મુંહ કરીબ લે જા કર ઉસ કા ધૂઆં નાક સે ખીંચા તો **રોઝા** ફાસિદ હો જાએગા. (اَیضاً ایضاً ص۴۲۱)

www.dawateislami.net

﴾6﴿ **ભરી સીંગી**[1] લગવાઈ યા તેલ યા સુરમા લગાયા તો રોઝા ન ગયા, તેલ યા સુરમે કા મઝા હલ્ક મેં મહસૂસ હોતા હો બલ્કે થૂક મેં સુરમે કા રંગ ભી દિખાઈ દેતા હો જબ ભી રોઝા નહીં ટૂટતા. (رَدُّالْمُحتَارج٣ص٤٢٠)

﴾7﴿ **ગુસ્લ** કિયા ઔર પાની કી ખુનુકી (યા'ની ઠન્ડક) અન્દર મહસૂસ હુઈ જબ ભી **રોઝા** નહીં ટૂટા. (عالمگیری ج١ص٢٠٣)

﴾8﴿ **કુલ્લી** કી ઔર પાની બિલ્કુલ ફેંક દિયા સિર્ફ કુછ તરી મુંહ મેં બાકી રહ ગઈ થી થૂક કે સાથ ઈસે નિગલ લિયા, **રોઝા** નહીં ટૂટા. (رَدُّالْمُحتَارج٣ص٤٢٠)

﴾9﴿ **દવા** કૂટી ઔર હલ્ક મેં ઈસ કા મઝા મહસૂસ હુવા **રોઝા** નહીં ટૂટા. (اَیضاًص٤٢٢)

﴾10﴿ **કાન** મેં પાની ચલા ગયા જબ ભી **રોઝા** નહીં ટૂટા બલ્કે ખુદ પાની ડાલા જબ ભી ન ટૂટા. (دُرِّمُختارج٣ص٤٢٢) અલબત્તા કાન કા પર્દા ફટા હુવા હો તો કાન મેં પાની ડાલને સે હલ્ક કે નીચે ચલા જાએગા ઔર રોઝા ટૂટ જાએગા.

﴾11﴿ **તિન્કે** સે કાન ખુજાયા ઔર ઉસ પર કાન કા મૈલ લગ ગયા ફિર વોહી મૈલ લગા હુવા તિન્કા કાન મેં ડાલા અગર્ચે ચન્દ બાર ઐસા કિયા હો જબ ભી **રોઝા** ન ટૂટા. (اَیضاً)

﴾12﴿ **દાંત** યા મુંહ મેં ખફીફ (યા'ની મા'મૂલી) ચીઝ બે મા'લૂમ સી રહ ગઈ કે લુઆબ કે સાથ ખુદ હી ઉતર જાએગી ઔર વોહ ઉતર ગઈ, **રોઝા** નહીં ટૂટા. (اَیضاً)

﴾13﴿ **તિલ** યા તિલ કે બરાબર કોઈ ચીઝ ચબાઈ ઔર થૂક કે સાથ હલ્ક સે ઉતર ગઈ તો **રોઝા** ન ગયા મગર જબ કે ઉસ કા મઝા હલ્ક મેં મહસૂસ હોતા હો તો **રોઝા** જાતા રહા. (فَتحُ القدیر ج٢ص٢٥٩)

﴾14﴿ **થૂક** યા બલ્ગમ મુંહ મેં આયા ફિર ઉસે નિગલ ગયા તો **રોઝા** ન ગયા. (دُرِّمُختار، رَدُّ المحتار ج٣ ص٤٢٨)

مدینہ

1 : યેહ દર્દ કે ઈલાજ કા એક મખ્સૂસ તરીકા હૈ જિસ મેં સૂરાખ કિયા હુવા સીંગ દર્દ કી જગહ રખ કર મુંહ કે ઝરીએ જિસ્મ કી ગરમી ખીંચતે હૈં.

www.dawateislami.net

《15》 **ઈસી** તરહ નાક મેં રીંઠ જમ્અ હો ગઈ, સાંસ કે ઝરીએ ખીંચ કર નિગલ જાને સે ભી **રોઝા** નહીં જાતા. (دُرِّمُختار ج۳ص۴۲۲)

《16》 **દાંતોં** સે ખૂન નિકલ કર હલ્ક તક પહોંચા મગર હલ્ક સે નીચે ન ઉતરા તો **રોઝા** ન ગયા. (اَیضاً)

《17》 **મખ્ખી** હલ્ક મેં ચલી ગઈ **રોઝા** ન ગયા ઔર કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) નિગલી તો ચલા ગયા. (عالمگیری ج۱ص۲۰۳)

《18》 **ભૂલે** સે ખાના ખા રહે થે, યાદ આતે હી લુક્મા ફેંક દિયા યા પાની પી રહે થે યાદ આતે હી મુંહ કા પાની ફેંક દિયા તો **રોઝા** ન ગયા. અગર મુંહ મેં કા લુક્મા યા પાની યાદ આને કે બા વુજૂદ નિગલ ગએ તો **રોઝા** ગયા. (اَیضاً)

《19》 **સુબ્હે** સાદિક સે પહલે ખા યા પી રહે થે ઔર સુબ્હ હોતે હી (યા'ની સ-હરી કા વક્ત ખત્મ હોતે હી) મુંહ મેં કા સબ કુછ ઉગલ દિયા તો **રોઝા** ન ગયા, ઔર અગર નિગલ લિયા તો જાતા રહા. (اَیضاً)

《20》 **ગીબત** કી તો **રોઝા** ન ગયા. અગર્ચે ગીબત સખ્ત કબીરા ગુનાહ હૈ, કુરઆને મજીદ મેં ગીબત કરને કી નિસ્બત ફરમાયા : "જૈસે અપને મુર્દા ભાઈ કા ગોશ્ત ખાના." ઔર હદીસે પાક મેં ફરમાયા : "ગીબત ઝિના સે સખ્ત તર હૈ." (مُعجَم اَوسَط ج ۵ ص ۶۳ حدیث ۶۵۹۰) ગીબત કી વજહ સે **રોઝે કી નૂરાનિય્યત** જાતી રહતી હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 984)

《21》 જનાબત (યા'ની ગુસ્લ ફર્ઝ હોને) કી હાલત મેં સુબ્હ કી બલ્કે અગર્ચે સારે દિન **જુનુબ** (યા'ની બે ગુસ્લ) રહા રોઝા ન ગયા. (دُرِّ مُختار ج۳ص۴۲۸) મગર ઈતની દેર તક કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) **ગુસ્લ ન કરના કે નમાઝ કઝા હો જાએ ગુનાહ વ હરામ હૈ. હદીસ શરીફ** મેં ફરમાયા : "જિસ ઘર મેં **જુનુબ** હો ઉસ મેં રહમત કે ફિરિશ્તે નહીં આતે."

(ابوداوٗد ج۱ص۱۰۹حدیث۲۲۷, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 984)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર ઝિયાદા દુરૂદે પાક પઢે હોંગે. (ترمذی)

મકરૂહાતે રોઝા : અબ રોઝે કે મકરૂહાત કા બયાન કિયા જાતા હૈ જિન કે કરને સે **રોઝા** હો તો જાતા હૈ મગર ઉસ કી નૂરાનિય્યત ચલી જાતી હૈ. લફ્ઝ **“નબી”** કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે પહલે **તીન અહાદીસે મુબા-રકા** મુલા-હઝા ફરમાઇયે. ફિર ફિક્હી અહકામ અર્ઝ કિયે જાએંગે ﴾1﴿ “જો બુરી બાત કહના ઔર ઉસ પર અમલ કરના ન છોડે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઈસ કી કુછ હાજત નહીં કે ઉસ ને ખાના, પીના છોડ દિયા હૈ”[1] ﴾2﴿ **“રોઝા** ઈસ કા નામ નહીં કે ખાને ઔર પીને સે બાઝ રહના હો, રોઝા તો યેહ હૈ કે લગ્વ વ બેહૂદા બાતોં સે બચા જાએ”[2] ﴾3﴿ **રોઝા** સિપર (યા'ની ઢાલ) હૈ જબ તક ઉસે ફાડા ન હો. અર્ઝ કી ગઈ : કિસ ચીઝ સે ફાડેગા ? ઈર્શાદ ફરમાયા : “ઝૂટ યા ગીબત સે.”[3]

“ર-મઝાનુલ મુબારક” કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મકરૂહાતે રોઝા પર મુશ્તમિલ 12 પૈરે

﴾1﴿ **ઝૂટ,** ચુગલી, ગીબત, ગાલી દેના, બેહૂદા બાત, કિસી કો તક્લીફ દેના કે યેહ ચીઝેં વૈસે ભી ના જાઇઝ વ હરામ હૈં **રોઝે** મેં ઔર ઝિયાદા હરામ ઔર ઈન કી વજહ સે **રોઝે** મેં કરાહત આતી હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 996)

﴾2﴿ **રોઝાદાર** કો બિલા ઉઝ્ર કિસી ચીઝ કા ચખના યા ચબાના મકરૂહ હૈ. ચખને કે લિયે ઉઝ્ર યેહ હૈ કે મ-સલન ઔરત કા શોહર બદ મિઝાજ હૈ કે નમક કમ યા ઝિયાદા હોગા તો ઉસ કી નારાઝી કા બાઈસ હોગા, ઈસ વજહ સે ચખને મેં હરજ નહીં. ચબાને કે લિયે ઉઝ્ર યેહ હૈ કે ઈતના છોટા બચ્ચા હૈ કે રોટી નહીં ચબા સકતા ઔર કોઈ નર્મ ગિઝા નહીં જો ઉસે ખિલાઈ જા સકે, ન હૈઝ વ નિફાસ[4] વાલી યા કોઈ ઔર ઐસા હૈ કે ઉસે ચબા કર દે. તો બચ્ચે કે ખિલાને કે લિયે રોટી વગૈરા ચબાના મકરૂહ નહીં. (دُرِّ مُختار ج۳ ص ۴۰۳) મગર પૂરી એહતિયાત રખિયે કે ગિઝા કા કોઈ ઝર્રા હલ્ક સે નીચે ન ઉતરને પાએ.

مدینہ

۱: بُخاری ج ۱ ص ۶۲۸ حدیث ۱۹۰۳۔ ۲: اَلْمُستَدرَك ج ۲ ص ۶۷ حدیث ۱۶۱۱۔ ۳: مُعجَم اَوسَط ج ۳ ص ۲۶۴ حدیث ۴۵۳۶۔

4 : હૈઝ વ નિફાસ કી હાલત મેં ઔરત કો રોઝા, નમાઝ, તિલાવત, મસ્જિદ મેં જાના, તવાફે કા'બા કરના હરામ હૈ. નમાઝ મુઆફ હૈ મગર બા'દે ફરાગત રોઝા કઝા કરના ફર્ઝ હૈ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક મર્તબા દુરૂદ પઢા **અલ્લાહ** ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા ઔર ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં દસ નેકિયાં લિખતા હૈ. (ترمذی)

ચખના કિસે કહતે હૈં ? : ચખને કે મા'ના વોહ નહીં જો આજ કલ આમ મુહા-વરા હૈ યા'ની કિસી ચીઝ કા મઝા દરયાફ્ત કરને કે લિયે ઉસ મેં સે થોડા ખા લિયા જાતા હૈ ! કે યૂં હો તો કરાહત કૈસી **રોઝા** હી જાતા રહેગા બલ્કે કફ્ફારે કે શરાઇત પાએ જાએં તો કફ્ફારા ભી લાઝિમ હોગા. ચખને સે મુરાદ યેહ હૈ કે સિર્ફ ઝબાન પર રખ કર મઝા દરયાફ્ત કર લેં ઔર ઉસે થૂક દેં, ઉસ મેં સે હલ્ક મેં કુછ ભી ન જાને પાએ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 996)

﴾3﴿ **કોઈ** ચીઝ ખરીદી ઔર ઉસ કા ચખના ઝરૂરી હૈ કે અગર ન ચખા તો નુક્સાન હોગા તો ઐસી સૂરત મેં ચખને મેં હરજ નહીં વરના મકરૂહ હૈ. (دُرِّ مُختار ج۳ ص۴۵۳)

﴾4﴿ **બીવી** કા બોસા લેના ઔર ગલે લગાના ઔર બદન કો છૂના મકરૂહ નહીં. હાં યેહ અન્દેશા હો, કે **ઇન્ઝાલ** હો જાએગા (યા'ની મની નિકલ જાએગી) યા જિમાઅ મેં મુબ્તલા હોગા ઔર હોંટ ઔર ઝબાન ચૂસના રોઝે મેં મુત્લકન મકરૂહ હૈં. યૂં હી મુબા-શ-રતે ફાહિશા (યા'ની શર્મગાહ સે શર્મગાહ ટકરાના[1]) (رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۴۵۴)

﴾5﴿ **ગુલાબ** યા મુશ્ક વગૈરા સૂંઘના, દાઢી મૂંછ મેં તેલ લગાના ઔર સુરમા લગાના મકરૂહ નહીં. (اَیضاً ص۴۵۵)

﴾6﴿ **રોઝે** કી હાલત મેં હર કિસ્મ કા **ઇત્ર** સૂંઘ ભી સકતે હૈં ઔર લગા ભી સકતે હૈં. (اَیضاً) ઇસી તરહ રોઝે મેં બદન પર તેલ કી માલિશ (Massage) કરને મેં ભી હરજ નહીં.

﴾7﴿ **રોઝે** મેં મિસ્વાક કરના મકરૂહ નહીં બલ્કે જૈસે ઔર દિનોં મેં સુન્નત હૈ વૈસે હી **રોઝે** મેં ભી સુન્નત હૈ, **મિસ્વાક** ખુશ્ક હો યા તર, અગર્ચે પાની સે તર કી હો, ઝવાલ સે પહલે કરેં યા બા'દ, કિસી વક્ત ભી મકરૂહ નહીં. (اَیضاً ص۴۵۸)

﴾8﴿ અક્સર લોગોં મેં મશ્હૂર હૈ કે દો પહર કે બા'દ રોઝાદાર કે લિયે મિસ્વાક કરના મકરૂહ હૈ યેહ હમારે મઝ્હબે હ-નફિય્યા કે ખિલાફ હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 997) હઝરતે સય્યિદુના

1 : શાદી શુદગાન "મિલાપ" કી નિય્યતોં વગૈરા કી મા'લૂમાત કે લિયે ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 23 સફહા નમ્બર 385 તા 386 પર મસ્અલા નમ્બર 141 તા 142 કા મુતા-લઆ ફરમા લેં.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર દુરૂદ કી કસરત કર લિયા કરો જો ઐસા કરેગા કિયામત કે દિન મૈં ઉસ કા શફીઅ વ ગવાહ બનૂંગા. (شعب الایمان)

આમિર બિન રબીઆ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُمَا સે રિવાયત હૈ : "મૈં ને રસૂલે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો બે શુમાર બાર **રોઝે** મેં મિસ્વાક કરતે દેખા." (تِرمذی ج ۲ ص ۱۷۶ حدیث ۷۲۵)

9 **અગર** મિસ્વાક ચબાને સે રેશે છૂટેં યા મઝા મહસૂસ હો તો ઐસી **મિસ્વાક** રોઝે મેં નહીં કરના ચાહિયે. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 10, સ. 511) અગર રોઝા યાદ હોતે હુએ **મિસ્વાક** ચબાતે યા દાંત માંઝતે હુએ ઈસ કા રેશા યા કોઈ જુઝ હલ્ક સે નીચે ઉતર ગયા ઔર ઉસ કા મઝા હલ્ક મેં મહસૂસ હુવા તો **રોઝા** ફાસિદ હો જાએગા. ઔર અગર ઈતને સારે રેશે હલ્ક સે નીચે ઉતર ગએ જો એક ચને કી મિક્દાર કે બરાબર હોં તો અગર્ચે હલ્ક મેં ઝાએકા મહસૂસ ન હો તબ ભી રોઝા ટૂટ જાએગા.

10 **વુઝૂ** વ ગુસ્લ કે ઈલાવા ઠન્ડક પહોંચાને કી ગરઝ સે કુલ્લી કરના યા નાક મેં પાની ચઢાના યા ઠન્ડક કે લિયે નહાના બલ્કે બદન પર ભીગા કપડા લપેટના ભી મક્રૂહ નહીં. હાં પરેશાની ઝાહિર કરને કે લિયે ભીગા કપડા લપેટના મક્રૂહ હૈ કે ઈબાદત મેં દિલ તંગ હોના અચ્છી બાત નહીં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 997, رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۴۰۹)

11 **બા'ઝ** ઈસ્લામી ભાઈ રોઝે મેં બાર બાર થૂકતે રહતે હૈં, શાયદ વોહ સમઝતે હૈં કે રોઝે મેં થૂક નહીં નિગલના ચાહિયે, ઐસા નહીં. અલબત્તા મુંહ મેં થૂક ઈકટ્ઠા કર કે નિગલ જાના, યેહ તો બિગૈર **રોઝા** કે ભી ના પસન્દીદા હૈ ઔર રોઝે મેં મક્રૂહ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 998)

12 **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે દિનોં મેં ઐસા કામ કરના જાઈઝ નહીં જિસ સે ઐસા ઝો'ફ (યા'ની કમઝોરી) આ જાએ કે **રોઝા** તોડને કા ઝન્ને ગાલિબ હો. લિહાઝા નાનબાઈ કો ચાહિયે કે દો પહર તક રોટી પકાએ ફિર બાકી દિન મેં આરામ કરે. (دُرِّمُختَار ج۳ ص۴٦۰) મિ'માર વ મઝદૂર ઔર દીગર મશક્કત કે કામ કરને વાલે ઈસ મસ્અલે પર ગૌર ફરમા લેં.

આસ્માન પર સે કાગઝ કા પુર્ઝા ગિરા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! રોઝોં કે શર-ઈ અહકામ સીખને કા જઝબા ઉજાગર કરને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ

www.dawateislami.net

સુન્નતોં ભરે સફર કો અપના મા'મૂલ બના લીજિયે. એક બાર સફર કર કે તજરિબા કર લીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ વોહ દીની મનાફેઅ હાસિલ હોંગે કે આપ હૈરાન રહ જાએંગે. તરગીબ કે લિયે **મ-દની કાફિલે** કી એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ : કસ્બા કૉલોની (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે ખાનદાન મેં લડકિયાં કાફી થીં, ચચાજાન કે યહાં સાત લડકિયાં તો બડે ભાઈજાન કે યહાં 9 લડકિયાં ! ઈન કી શાદી હુઈ તો ઈન કે યહાં ભી લડકી કી વિલાદત હુઈ. સબ કો તશ્વીશ સી હોને લગી ઔર આજ કલ કે એક આમ ઝેહ્ન કે મુતાબિક સબ કો વહ્મ સા હોને લગા, કે કિસી ને જાદૂ કર કે ઔલાદે નરીના કા સિલ્સિલા બન્દ કરવા દિયા હૈ ! ઉન્હોં ને મન્નત માની કે મેરે યહાં લડકા પૈદા હુવા તો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે **એક માહ કે મ-દની કાફિલે** મેં સફર કરૂંગા. ઉન કી મ-દની મુન્ની કી અમ્મી ને એક બાર ખ્વાબ દેખા કે આસ્માન સે કોઈ કાગઝ કા પુર્ઝા ઉન કે કરીબ આ કર ગિરા, ઉઠા કર દેખા તો ઉસ પર લિખા થા : **"બિલાલ."** اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એક માહ કે મ-દની કાફિલે કી (નિય્યત કી) બ-ર-કત સે ઉન કે યહાં **મ-દની મુન્ને** કી આમદ હો ગઈ ! ન સિર્ફ એક બલ્કે આગે ચલ કર યકે બા'દ દીગરે **દો મ-દની મુન્ને** મઝીદ પૈદા હુએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કરમ દેખિયે ! **એક માહ કે મ-દની કાફિલે** કી (નિય્યત કી) બ-ર-કત સિર્ફ ઉન તક મહદૂદ ન રહી, બલ્કે ઉન કે ખાનદાન મેં જો ભી ઔલાદે નરીના સે મહરૂમ થા સબ કે યહાં **મ-દની મુન્ને** તવલ્લુદ (યા'ની પૈદા) હુએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં અલાકાઈ મ-દની કાફિલા ઝિમ્માદાર કી હૈસિય્યત સે મ-દની કાફિલોં કી બહારેં લુટાને કી કોશિશેં કરને કી સઆદત ભી મિલી.

આ કે તુમ બા અદબ, દેખ લો ફઝ્લે રબ　　મ-દની મુન્ને મિલેં, કાફિલે મેં ચલો

ખોટી કિસ્મત ખરી, ગોદ હોગી હરી　　મુન્ના મુન્ની મિલેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 675)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **:** જબ તુમ રસૂલોં પર દુરૂદ પઢો તો મુઝ પર ભી પઢો, બેશક મૈં તમામ જહાનોં કે રબ કા રસૂલ હૂં. (جمع الجوامع)

માંગી મુરાદ ન મિલના ભી ઈન્આમ ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે કિસ તરહ મન કી મુરાદેં બર આતી હૈં ! ઉમ્મીદોં કી સૂખી ખેતિયાં હરી હો જાતી હૈં, દિલોં કી પઝમુર્દા કલિયાં ખિલ ઉઠતી હૈં ઔર ખાનમાં બરબાદોં કી ખુશિયાં લૌટ આતી હૈં. મગર યેહ ઝેહ્ન મેં રહે કે ઝરૂરી નહીં હર એક કી દિલી મુરાદ લાઝિમી હી પૂરી હો. બારહા ઐસા હોતા હૈ કે બન્દા જો તલબ કરતા હૈ વોહ ઉસ કે હક મેં બેહતર નહીં હોતા ઔર ઉસ કા સુવાલ પૂરા નહીં કિયા જાતા, ઉસ કી મુંહ માંગી મુરાદ ન મિલના હી ઉસ કે લિયે ઈન્આમ હોતા હૈ. મ-સલન યેહી કે વોહ **ઔલાદે નરીના** માંગતા હૈ મગર ઉસ કો મ-દની મુન્નિયોં સે નવાઝા જાતા હૈ ઔર યેહી ઉસ કે હક મેં બારહા બેહતર ભી હોતા હૈ. ચુનાન્ચે પારહ દૂસરા **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 216 મેં રબ્બુલ ઈબાદ عَزَّوَجَلَّ કા ઈર્શાદે હકીકત બુન્યાદ હૈ :

عَسٰۤى اَنْ تُحِبُّوْا شَیْــٴًـا وَّ هُوَ شَرٌّ لَّكُمْؕ

(پ۲، البقرة:۲۱۶)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : કરીબ હૈ કે કોઈ બાત તુમ્હેં પસન્દ આએ ઔર વોહ તુમ્હારે હક મેં બુરી હો.

બેટી કે ફઝાઈલ : યાદ રખિયે ! બેટી કી ફઝીલત કિસી તરહ કમ નહીં ઈસ ઝિમ્ન મેં મુલા-હઝા હોં **તીન ફરામીને મુસ્તફા** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **:** ﴿1﴾ જિસ ને અપની તીન બેટિયોં કી પરવરિશ કી વોહ જન્નત મેં જાએગા ઔર ઉસે રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં ઉસ જિહાદ કરને વાલે કી મિસ્લ અજ્ર મિલેગા જિસ ને દૌરાને જિહાદ રોઝે રખે ઔર નમાઝ કાઈમ કી. (اَلتَّرغِیب وَالتَّرھِیب ج۳ص۴۶حدیث۲۶) ﴿2﴾ જિસ કી **તીન બેટિયાં** હોં, વોહ ઉન કે સાથ અચ્છા સુલૂક કરે તો ઉસ કે લિયે જન્નત વાજિબ હો જાતી હૈ. અર્ઝ કી ગઈ : ઔર દો હોં તો ? ફરમાયા : “ઔર દો હોં તબ ભી.” અર્ઝ કી ગઈ : અગર એક હો તો ? ફરમાયા : “અગર એક હો તો ભી.” (مُعجَم اَوسَط ج۴ص۳۴۷حدیث۶۱۹۹مُلَخّصاً) ﴿3﴾ જિસ ને અપની દો બેટિયોં યા દો બહનોં યા દો રિશ્તેદાર બચ્ચિયોં પર સવાબ કી નિય્યત સે ખર્ચ કિયા યહાં તક કે **અલ્લાહ તઆલા** ઉન્હેં બે નિયાઝ કર દે (યા'ની ઉન કા નિકાહ હો જાએ યા વોહ સાહિબે માલ હો જાએં યા ઉન કી વફાત હો જાએ) તો વોહ ઉસ કે લિયે આગ સે આડ હો જાએંગી. (مسند امام احمد ج۱۰ ص ۱۷۹ حدیث ۲۶۵۷۸)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદ પઢ કર અપની મજાલિસ કો આરાસ્તા કરો કે તુમ્હારા દુરૂદ પઢના બરોઝે કિયામત તુમ્હારે લિયે નૂર હોગા. (فردوس الاخبار)

રોઝા ન રખને કી મજબૂરિયાં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! બા'ઝ મજબૂરિયાં ઐસી હૈં જિન કે સબબ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **રોઝા** ન રખને કી ઈજાઝત હૈ. મગર યેહ યાદ રહે કે મજબૂરી મેં રોઝા મુઆફ નહીં વોહ મજબૂરી ખત્મ હો જાને કે બા'દ ઉસ કી **કઝા** રખના ફર્ઝ હૈ, અલબત્તા **કઝા** કા ગુનાહ નહીં હોગા જૈસા કે "બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 1002" પર "દુર્રે મુખ્તાર" કે હવાલે સે લિખા હૈ કે સફર વ હમ્લ ઔર બચ્ચે કો દૂધ પિલાના ઔર મરઝ ઔર બુઢાપા ઔર ખૌફે હલાકત વ ઈક્રાહ (યા'ની અગર કોઈ જાન સે માર ડાલને યા કિસી ઉઝ્વ કે કાટ ડાલને યા સખ્ત માર મારને કી સહીહ ધમ્કી દે કર કહે કે રોઝા તોડ ડાલ અગર રોઝાદાર જાનતા હો, કે યેહ કહને વાલા જો કુછ કહતા હૈ કર ગુઝરેગા તો ઐસી સૂરત મેં રોઝા ફાસિદ કર દેના યા તર્ક કરના ગુનાહ નહીં. "ઈક્રાહ સે મુરાદ યેહી હૈ") વ નુક્સાને અક્લ ઔર જિહાદ યેહ સબ રોઝા ન રખને કે ઉઝ્ર હૈં ઈન વુજૂહ સે અગર કોઈ **રોઝા** ન રખે તો ગુનાહગાર નહીં. (دُرِّمُختار ج٣ص٤٦٢)

શર-ઈ સફર કી તા'રીફ : દૌરાને સફર ભી **રોઝા** ન રખને કી ઈજાઝત હૈ. સફર કી મિક્દાર ભી ઝેહ્ન નશીન કર લીજિયે. સય્યિદી વ મુર્શિદી ઈમામે અહલે સુન્નત, **આ'લા હઝરત,** મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن કી તહકીક કે મુતાબિક શરઅન સફર કી મિક્દાર **સાઢે સત્તાવન મીલ** (યા'ની તકરીબન 92 કિલો મીટર) હૈ જો કોઈ ઈતની મિક્દાર કા ફાસિલા તૈ કરને કી ગરઝ સે અપને શહ્ર યા ગાઉં કી આબાદી સે બાહર નિકલ આયા, વોહ અબ શરઅન **મુસાફિર** હૈ, ઉસે **રોઝા** કઝા કર કે રખને કી ઈજાઝત હૈ ઔર **નમાઝ** મેં ભી વોહ **કસ્ર** કરેગા. **મુસાફિર** અગર **રોઝા** રખના ચાહે તો રખ સકતા હૈ મગર ચાર રક્અત વાલી ફર્ઝ નમાઝોં મેં ઉસે કસ્ર કરના વાજિબ હૈ, નહીં કરેગા તો ગુનાહગાર હોગા. ઔર કસ્દન ચાર પઢીં ઔર દો પર કા'દા કિયા તો ફર્ઝ અદા હો ગએ ઔર પિછલી દો રક્અતેં નફ્લ હો ગઈં મગર ગુનહગાર વ અઝાબે નાર કા હક્દાર હૈ કે વાજિબ તર્ક કિયા લિહાઝા તૌબા કરે (ઔર નમાઝ કા ઈઆદા ભી વાજિબ હૈ) ઔર દો રક્અત પર કા'દા ન કિયા તો ફર્ઝ અદા ન હુએ ઔર વોહ નમાઝ નફ્લ હો ગઈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 743 મુલખ્ખસન) "ઔર જહાલતન (યા'ની ઈલ્મ ન હોને કી વજહ સે) પૂરી (ચાર)

www.dawateislami.net

પઢી તો ઉસ **નમાઝ** કા ફૈરના ભી વાજિબ હૈ” (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 8, સ. 270 મુલખ્ખસન) યા’ની મા’લૂમાત ન હોને કી બિના પર ભી આજ તક જિતની નમાઝેં **સફર** મેં પૂરી પઢી હૈં ઉન કા હિસાબ લગા કર ચાર રક્અતી ફર્ઝ કી જગહ **કસ્ર** કી નિય્યત સે દો દો ફર્ઝ લૌટાને હોંગે. હાં **મુસાફિર** કો મુકીમ ઈમામ કે પીછે ફર્ઝ ચાર પૂરે પઢને હોતે હૈં, સુન્નતેં ઔર વિત્ર લૌટાને કી ઝરૂરત નહીં. **કસ્ર** સિર્ફ ઝોહ્ર, અસ્ર ઔર ઈશા કી ફર્ઝ રક્અતોં મેં કરના હૈ. યા’ની ઈન મેં ચાર રક્અત ફર્ઝ કી જગહ દો રક્અત અદા કી જાએંગી, બાકી સુન્નતોં ઔર વિત્ર કી રક્અતેં પૂરી અદા કી જાએંગી, દૂસરે શહ્ર યા ગાઉં વગૈરા મેં પહોંચને કે બા’દ જબ તક પન્દરહ દિન સે કમ મુદ્દત તક કિયામ કી નિય્યત થી **મુસાફિર** હી કહલાએગા ઔર **મુસાફિર** કે અહકામ રહેંગે ઔર અગર **મુસાફિર** ને વહાં પહોંચ કર પન્દરહ દિન યા ઉસ સે ઝિયાદા કિયામ કી નિય્યત કર લી તો અબ **મુસાફિર** કે અહકામ ખત્મ હો જાએંગે ઔર વોહ મુકીમ કહલાએગા. અબ ઉસે **રોઝા** ભી રખના હોગા ઔર નમાઝ ભી કસ્ર નહીં કરેગા. સફર કે મુ-તઅલ્લિક ઝરૂરી અહકામ કી તફસીલી મા’લૂમાત હાસિલ કરને કે લિયે બહારે શરીઅત હિસ્સએ ચહારુમ કે બાબ “નમાઝે મુસાફિર કા બયાન” યા મક-ત-બતુલ મદીના કે રિસાલે “મુસાફિર કી નમાઝ” કા મુતા-લઆ ફરમાએં.

“اَلصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ یَاسَیِّدِیْ یَارَسُوْلَ اللّٰہ” કે તેંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે

રોઝા ન રખને કી ઈજાઝાત પર મબ્ની 33 મ-દની ફૂલ

(વોહ મજબૂરી ખત્મ હો જાને કી સૂરત મેં હર રોઝે કે બદલે એક રોઝા કઝા રખના હોગા)

﴾1﴿ **મુસાફિર** કો રોઝા રખને યા ન રખને કા ઈખ્તિયાર હૈ. (رَدُّالْمُحتَار ج٣ ص٤٦٢)

﴾2﴿ **અગર** ખુદ ઉસ **મુસાફિર** કો ઔર ઉસ કે સાથ વાલે કો **રોઝા** રખને મેં ઝરર (યા’ની નુક્સાન) ન પહોંચે તો **રોઝા** રખના **સફર** મેં બેહતર હૈ ઔર અગર દોનોં યા ઉન મેં સે કિસી એક કો નુક્સાન હો રહા હો તો **રોઝા** ન રખના બેહતર હૈ. (دُرِّمُخْتَار ج٣ ص٤٦٥)

www.dawateislami.net

﴾3﴿ **મુસાફિર ને ઝહ્વએ કુબ્રા**[1] સે પેશ્તર ઈકામત કી ઔર અભી કુછ ખાયા નહીં તો **રોઝે** કી નિય્યત કર લેના વાજિબ હૈ. (جَوْھَرہ ج۱ص۱۸٦)

﴾4﴿ **દિન** મેં અગર સફર કિયા તો ઉસ દિન કા **રોઝા** છોડ દેને કે લિયે આજ કા સફર ઉઝ્ર નહીં. અલબત્તા અગર દૌરાને સફર તોડ દેંગે તો **કફ્ફારા** લાઝિમ ન આએગા મગર ગુનાહ ઝરૂર હોગા. (عالمگیری ج۱ص۲۰٦) ઔર રોઝા કઝા કરના ફર્ઝ રહેગા.

﴾5﴿ **અગર** સફર શુરૂઅ કરને સે પહલે તોડ દિયા ફિર સફર કિયા તો (અગર કફ્ફારે કે શરાઈત પાએ ગએ તો કઝા કે સાથ સાથ) **કફ્ફારા** ભી લાઝિમ આએગા. (اَیضاً)

﴾6﴿ **અગર** દિન મેં **સફર** શુરૂઅ કિયા (ઔર દૌરાને સફર રોઝા તોડા ન થા) ઔર મકાન પર કોઈ ચીઝ ભૂલ ગએ થે ઉસે લેને વાપસ આએ ઔર અબ અગર આ કર **રોઝા** તોડ ડાલા તો (શરાઈત પાએ જાને કી સૂરત મેં) **કફ્ફારા** ભી વાજિબ હૈ. અગર દૌરાને સફર હી તોડ દિયા હોતા તો સિર્ફ **કઝા** રખના ફર્ઝ હોતા જૈસા કે નમ્બર **4** મેં ગુઝરા. (عالمگیری ج۱ص۲۰۷)

﴾7﴿ **કિસી** કો રોઝા તોડ ડાલને પર મજબૂર કિયા ગયા તો **રોઝા** તો તોડ સકતા હૈ મગર સબ્ર કિયા તો અજ્ર મિલેગા. (رَدُّالْمُحتَار ج۳ص٤٦۲) (મજબૂરી કી તા'રીફ સફહા 142 પર દેખ લીજિયે)

﴾8﴿ **સાંપ** ને ડસ લિયા ઔર જાન ખતરે મેં પડ ગઈ તો **રોઝા** તોડ દે. (اَیضاً)

﴾9﴿ **જિન** લોગોં ને ઈન મજબૂરિયોં કે સબબ **રોઝા** તોડા ઉન પર ફર્ઝ હૈ કે ઉન રોઝોં કી **કઝા** રખેં ઔર ઈન કઝા રોઝોં મેં તરતીબ ફર્ઝ નહીં, લિહાઝા અગર ઉન રોઝોં કી કઝા કરને સે કબ્લ **નફ્લ રોઝે** રખે તો યેહ નફ્લ રોઝે હો ગએ, મગર હુક્મ યેહ હૈ કે ઉઝ્ર જાને કે બા'દ આયિન્દા **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આને સે પહલે પહલે **કઝા** રખ લેં. હદીસે પાક મેં ફરમાયા : "જિસ પર ગુઝશ્તા **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી કઝા બાકી હૈ ઔર વોહ ન રખે, ઉસ કે ઈસ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે કબૂલ ન હોંગે." (مسند امام احمد ج۳ص۲٦٦حدیث۸٦۲۹) અગર વક્ત ગુઝરતા ગયા

1 : ઝહ્વએ કુબ્રા કી તા'રીફ સફહા 100 પર દેખ લીજિયે.

www.dawateislami.net

ઔર કઝા રોઝે ન રખે યહાં તક કે દૂસરા **ર-મઝાન શરીફ** આ ગયા તો અબ **કઝા** રોઝે રખને કે બજાએ પહલે ઈસી **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે રખ લીજિયે, **કઝા** બા'દ મેં રખ લીજિયે. બલ્કે અગર ગૈરે મરીઝ વ મુસાફિર ને કઝા કી નિય્યત કી જબ ભી **કઝા** નહીં બલ્કે ઈસી ર-મઝાન શરીફ કે રોઝે હૈં. (دُرِّ مُختار ج۳ ص٤٦٥)

10 **ભૂક** ઔર પ્યાસ ઐસી હો, કે હલાક (યા'ની જાન ચલી જાને) કા ખૌફે સહીહ હો યા નુક્સાને અક્લ કા અન્દેશા હો તો **રોઝા** ન રખે. (دُرِّمُختار، ردُّ الْمُحتار ج۳ص٤٦٢)

ફાસિક યા ગૈર મુસ્લિમ ડૉક્ટર રોઝા ન રખને કા મશ્વરા દે તો ?

11 **ફુ-કહાએ** કિરામ ને રોઝા ન રખને કે લિયે જો રુખ્સતેં બયાન કી હૈં ઉન મેં યેહ ભી દાખિલ હૈ કે **મરીઝ** કો મરઝ બઢ જાને યા દેર મેં અચ્છા હોને યા તન્દુરુસ્ત કો બીમાર હો જાને કા ગુમાને ગાલિબ હો તો ઈજાઝત હૈ કે ઉસ દિન **રોઝા** ન રખે. ઈસ ગુમાને ગાલિબ કે હુસૂલ (યા'ની હાસિલ કરને) કી તીસરી સૂરત કિસી મુસલ્માન, હાઝિક તબીબ મસ્તૂર યા'ની ગૈરે ફાસિક માહિર ડૉક્ટર કી ખબર ભી હૈ લેકિન ફી ઝમાના ઐસે તબીબ (ડૉક્ટર) કા મિલના બહુત હી મુશ્કિલ હૈ તો અબ ઝરૂરતે ઝમાના કા લિહાઝ કરતે હુએ ઈસ બાત કી ઈજાઝત હૈ કે અગર કોઈ કાબિલે એ'તિમાદ ફાસિક યા ગૈર મુસ્લિમ તબીબ (ડૉક્ટર) ભી રોઝા રખને કો સિહ્હત કે લિયે નુક્સાન દેહ કરાર દે ઔર રોઝા તર્ક કરને કા કહે ઔર મરીઝ ભી અપની તરફ સે ઝન વ તહર્રી (યા'ની અચ્છી તરહ ગૌર) કરે જિસ સે ઉસે રોઝા તોડના યા ન રખના હી સમઝ આએ તો અબ અગર ઉસ ને અપને ઝન્ને ગાલિબ (યા'ની મઝબૂત સોચ) પર અમલ કરતે હુએ રોઝા તોડા યા રોઝા ન રખા તો ઉસે ગુનાહ નહીં હોગા ઔર રોઝા તોડને કી સૂરત મેં કફ્ફારા ભી ઉસ પર લાઝિમ ન હોગા મગર કઝા બહર સૂરત ઝરૂર ફર્ઝ હોગી ઔર તહર્રી (યા'ની ગૌર કરને) મેં યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે મરીઝ કા દિલ ઈસ બાત પર જમે કે યેહ તબીબ (યા'ની ડૉક્ટર) ખ્વાહ મ ખ્વાહ રોઝા તોડને કા નહીં કહ રહા ઔર ઈસ મેં ભી ઝિયાદા બેહતર યેહ હોગા કે એક સે ઝાઈદ ડૉક્ટર્ઝ સે રાય લે.

www.dawateislami.net

રોઝા ઔર હૈઝ વ નિફાસ

﴾12﴿ **રોઝે** કી હાલત મેં હૈઝ યા નિફાસ શુરૂઅ હો ગયા તો વોહ રોઝા જાતા રહા ઉસ કી કઝા રખે, ફર્ઝ થા તો કઝા ફર્ઝ હૈ ઔર નફ્લ થા તો કઝા વાજિબ. હૈઝ વ નિફાસ કી હાલત મેં સજદએ શુક્ર વ સજદએ તિલાવત હરામ હૈ ઔર આયતે સજદા સુનને સે ઈસ પર સજદા વાજિબ નહીં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 382) ﴾13﴿ **હૈઝ** યા નિફાસ કી હાલત મેં **નમાઝ, રોઝા** હરામ હૈ ઔર ઐસી હાલત મેં નમાઝ વ રોઝા સહીહ હોતે હી નહીં. નીઝ તિલાવતે કુરઆને પાક યા કુરઆને પાક કી આયાતે મુકદ્દસા યા ઉન કા તરજમા છૂના યેહ સબ ભી **હરામ** હૈ. (ઐઝન, સ. 379, 380) ﴾14﴿ **હૈઝ** યા નિફાસ વાલી કે લિયે ઈખ્તિયાર હૈ કે છુપ કર ખાએ યા ઝાહિરન, રોઝાદાર કી તરહ રહના ઉસ પર ઝરૂરી નહીં. (جوہرہ ص۱۸٦) ﴾15﴿ **મગર** છુપ કર ખાના બેહતર હૈ ખુસૂસન હૈઝ વાલી કે લિયે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1004) ﴾16﴿ **હમ્લ** વાલી યા દૂધ પિલાને વાલી ઔરત કો અગર અપની યા બચ્ચે કી જાન જાને કા સહીહ અન્દેશા હૈ તો ઈજાઝત હૈ કે ઈસ વક્ત **રોઝા** ન રખે, ખ્વાહ દૂધ પિલાને વાલી બચ્ચે કી માં હો યા દાઈ, અગર્ચે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં દૂધ પિલાને કી નોકરી ઈખ્તિયાર કી હો. (دُرِّمُختار، ردُّ المُحتار ج۳ص٤٦٣)

ઉમ્ર રસીદા બુઝુર્ગ કે રોઝે

﴾17﴿ **"શૈખે ફાની"** યા'ની વોહ મુઅમ્મર બુઝુર્ગ જિન કી ઉમ્ર ઐસી હો ગઈ કે અબ વોહ રોઝ બરોઝ કમઝોર હી હોતે જાએંગે, જબ વોહ રોઝા રખને સે આજિઝ (યા'ની મજબૂર વ બેબસ) હો જાએં યા'ની ન અબ રખ સકતે હૈં ન આયિન્દા રોઝે કી તાકત આને કી ઉમ્મીદ હૈ ઉન્હેં અબ રોઝા ન રખને કી ઈજાઝત હૈ, લિહાઝા હર રોઝે કે બદલે મેં "ફિદયા" યા'ની દોનોં વક્ત એક મિસ્કીન કો ભરપેટ ખાના ખિલાના ઉસ પર વાજિબ હૈ યા હર રોઝે કે બદલે એક **સ-દ-કએ ફિત્ર** કી મિક્દાર **મિસ્કીન** કો દે દેં. (دُرِّمُختار ج ۳ ص ٤٧١) (સ-દ-કએ ફિત્ર કી એક મિક્દાર 2 કિલો મેં 80 ગ્રામ કમ ગેહૂં યા ઉસ કા આટા યા ઉન ગેહૂં કી રકમ હૈ)

www.dawateislami.net

18 **અગર** ઐસા બૂઢા ગર્મિયોં મેં રોઝે નહીં રખ સકતા તો ન રખે મગર ઈસ કે બદલે સર્દિયોં મેં રખના ફર્ઝ હૈ. (رَدُّالْمُحتار ج۳ص۴۷۲)

19 **અગર** ફિદયા દેને કે બા'દ રોઝા રખને કી તાકત આ ગઈ તો દિયા હુવા **ફિદયા** સ-દ-કએ નફ્લ હો ગયા. ઉન રોઝોં કી **કઝા** રખેં. (عالمگیری ج۱ص۲۰۷)

20 **યેહ** ઈખ્તિયાર હૈ કે શુરૂએ ર-મઝાન હી મેં પૂરે ર-મઝાન (કે તમામ રોઝોં) કા એક દમ **ફિદયા** દે દેં યા આખિર મેં (સબ ઈકઠ્ઠે દે) દેં. (دُرِّمُختار ج۳ص۴۷۲)

21 **ફિદયા** દેને મેં યેહ ઝરૂરી નહીં કે જિતને ફિદયે હોં ઉતને હી મસાકીન કો અલગ અલગ દેં, બલ્કે એક હી મિસ્કીન કો કઈ દિન કે (એક સાથ) ભી દિયે જા સકતે હૈં. (اَیضاً)

નફ્લ રોઝા તોડને મેં સિર્ફ કઝા હોતી હૈ કફ્ફારા નહીં

22 **નફ્લ** રોઝા કસ્દન શુરૂઅ કરને વાલે પર અબ પૂરા કરના વાજિબ હો જાતા હૈ કે તોડ દિયા તો **કઝા** વાજિબ હોગી. (رَدُّالْمُحتار ج ۳ ص ۴۷۳)

23 **અગર** આપ ને યેહ ગુમાન કર કે **રોઝા** રખા, કે મેરે ઝિમ્મે કોઈ **રોઝા** હૈ મગર **રોઝા** શુરૂઅ કરને કે બા'દ મા'લૂમ હુવા કે મુઝ પર કિસી કિસ્મ કા કોઈ **રોઝા** નહીં હૈ, અબ અગર ફૌરન તોડ દિયા તો કુછ નહીં ઔર યેહ મા'લૂમ કરને કે બા'દ અગર ફૌરન ન તોડા, તો અબ નહીં તોડ સકતે, અગર તોડેંગે તો **કઝા** વાજિબ હોગી. (دُرِّمُختار ج۳ص۴۷۳)

24 **નફ્લ** રોઝા કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) નહીં તોડા બલ્કે બિલા ઈખ્તિયાર ટૂટ ગયા, મ-સલન દૌરાને **રોઝા** ઔરત કો હૈઝ આ ગયા, જબ ભી **કઝા** વાજિબ હૈ. (اَیضاًص۴۷۴)

સાલ મેં પાંચ રોઝે હરામ હૈં

25 **ઈદુલ** ફિત્ર યા બકર ઈદ કે ચાર દિન યા'ની 10, 11, 12, 13 **ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ** મેં સે કિસી ભી દિન કા રોઝએ નફ્લ રખા તો (ચૂંકે ઈન પાંચ દિનોં મેં રોઝા રખના **હરામ** હૈ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

લિહાઝા) ઈસ રોઝે કા પૂરા કરના વાજિબ નહીં, ન ઈસ કે તોડને પર **કઝા** વાજિબ, બલ્કે ઈસ કા તોડ દેના હી **વાજિબ** હે ઔર અગર ઈન દિનોં મેં રોઝા રખને કી મન્નત માની તો મન્નત પૂરી કરની વાજિબ હે મગર ઈન દિનોં મેં નહીં બલ્કે ઔર દિનોં મેં. (ردُّ الْمُحتار ج٣ص٤٧٤)

26 **નફ્લ** રોઝા બિલા ઉઝ્ર તોડ દેના **ના જાઈઝ** હે, મેહમાન કે સાથ અગર મેઝબાન ન ખાએગા તો ઉસે ના ગવાર હોગા યા મેહમાન અગર ખાના ન ખાએગા તો મેઝબાન કો અઝિય્યત હોગી તો નફ્લ રોઝા તોડ દેને કે લિયે યેહ ઉઝ્ર હે, બશર્તે કે યેહ ભરોસા હો, કે ઈસ કી કઝા રખ લેગા ઔર **ઝહ્વએ કુબ્રા** સે પહલે તોડ દે બા'દ કો નહીં.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1007, عالمگیری ج١ص٢٠٨)

દા'વત કે સબબ રોઝા તોડના

27 **દા'વત** કે સબબ **ઝહ્વએ કુબ્રા** સે પહલે (નફ્લ) રોઝા તોડ સકતા હે જબ કે દા'વત કરને વાલા મહ્ઝ (યા'ની સિર્ફ) ઈસ કી મૌજૂ-દગી પર રાઝી ન હો ઔર ઈસ કે ન ખાને કે સબબ નારાઝ હો બશર્તે કે યેહ ભરોસા હો, કે બા'દ મેં રખ લેગા, લિહાઝા અબ રોઝા તોડ લે ઔર ઉસ કી કઝા રખે. લેકિન અગર દા'વત કરને વાલા મહ્ઝ (યા'ની સિર્ફ) ઈસ કી મૌજૂ-દગી પર રાઝી હો જાએ ઔર ન ખાને પર નારાઝ ન હો તો રોઝા તોડને કી ઈજાઝત નહીં.

(عالمگیری ج١ص٢٠٨)

28 **નફ્લ** રોઝા ઝવાલ કે બા'દ માં બાપ કી નારાઝી કે સબબ તોડ સકતા હે, ઔર ઈસ મેં **અસ્ર** સે પહલે તક તોડ સકતા હે બા'દે અસ્ર નહીં. (دُرِّمُختار، رَدُّالْمُحتار ج٣ص٤٧٧)

બીવી બિલા ઈજાઝતે શોહર નફ્લ રોઝા નહીં રખ સકતી

29 **ઔરત** બિગૈર શોહર કી ઈજાઝત કે નફ્લ ઔર મન્નત વ કસમ કે રોઝે ન રખે ઔર રખ લિયે તો શોહર તુડવા સકતા હે મગર તોડેગી તો **કઝા** વાજિબ હોગી મગર ઈસ કી **કઝા** મેં

www.dawateislami.net

ભી શોહર કી ઈજાઝત દરકાર હૈ. યા શોહર ઔર ઉસ કે દરમિયાન જુદાઈ હો જાએ યા'ની તલાકે બાઇન (તલાકે બાઇન : ઉસ તલાક કો કહતે હૈં જિસ સે બીવી નિકાહ સે બાહર હો જાતી હૈ, અબ શોહર રુજૂઅ નહીં કર સકતા) દે દે યા મર જાએ. હાં અગર **રોઝા** રખને મેં શોહર કા કુછ હરજ ન હો, મ-સલન વોહ સફર મેં હૈ યા બીમાર હૈ યા એહરામ મેં હૈ તો ઈન હાલતોં મેં બિગૈર ઈજાઝત કે ભી **કઝા** રખ સકતી હૈ બલ્કે વોહ મન્અ કરે જબ ભી રખ સકતી હૈ. અલબત્તા ઈન દિનોં મેં ભી શોહર કી ઈજાઝત કે બિગૈર નફ્લ રોઝા નહીં રખ સકતી.

(رَدُّالْمحتار ج٣ص٤٧٧،٤٧٨)

30 **ર-મઝાનુલ મુબારક** ઔર કઝાએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે લિયે શોહર કી ઈજાઝત કી કુછ ઝરૂરત નહીં બલ્કે ઉસ કી મુમા-ન-અત પર ભી રખે. (دُرِّمُختار، رَدُّالْمُحتار ج٣ص٤٧٨)

31 **અગર** આપ કિસી કે મુલાઝિમ હૈં યા ઉસ કે યહાં મઝદૂરી પર કામ કરતે હૈં તો ઉસ કી ઈજાઝત કે બિગૈર **નફ્લ રોઝા** નહીં રખ સકતે ક્યૂંકે **રોઝે** કી વજહ સે કામ મેં સુસ્તી આએગી. હાં **રોઝા** રખને કે બા વુજૂદ આપ બા કાઇદા કામ કર સકતે હૈં, ઉસ કે કામ મેં કિસી કિસ્મ કી કોતાહી નહીં હોતી, કામ પૂરા હો જાતા હૈ તો અબ **નફ્લ રોઝે** કી ઈજાઝત લેને કી ઝરૂરત નહીં. (رِدُّالْمحتار ج٣ص٤٧٨)

32 **નફ્લ** રોઝે કે લિયે બેટી કો બાપ, માં કો બેટે, બહન કો ભાઈ સે ઈજાઝત લેને કી ઝરૂરત નહીં. (اَیضاً)

33 **માં** બાપ અગર બેટે કો **રોઝએ નફ્લ** સે મન્અ કર દેં ઈસ વજહ સે કે મરઝ કા અન્દેશા હૈ તો માં બાપ કી ઈતાઅત કરે. (اَیضاً)

અબ "لَا اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે "12 મ-દની ફૂલ" ઉન ચીઝોં કે મુ-તઅલ્લિક બયાન કિયે જાતે હૈં જિન કે કરને સે સિર્ફ કઝા લાઝિમ આતી હૈ. કઝા કા તરીકા યેહ હૈ કે હર રોઝે કે બદલે ર-મઝાનુલ મુબારક કે બા'દ કઝા કી નિય્યત સે એક રોઝા રખ લેં.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (جمع الجوامع)

"لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઉન ચીઝોં સે મુ-તઅલ્લિક "12 મ-દની ફૂલ" જિન સે સિર્ફ કઝા લાઝિમ આતી હૈ

1. **યેહ** ગુમાન થા કે સુબ્હ નહીં હુઈ ઔર ખાયા, પિયા યા જિમાઅ કિયા બા'દ કો મા'લૂમ હુવા કે સુબ્હ હો ચુકી થી તો **રોઝા** ન હુવા, ઈસ **રોઝે કી કઝા** કરના ઝરૂરી હૈ યા'ની ઈસ **રોઝે** કે બદલે મેં એક **રોઝા** રખના હોગા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 989, رَدُّالْمُحتَار ج٣ ص٤٣٠)

કિસી કે મજબૂર કરને પર રોઝા તોડના

2. **ખાને** પર સખ્ત મજબૂર કિયા ગયા યા'ની **ઈક્રાહે શર-ઈ** પાયા ગયા, અબ ચૂંકે મજબૂરી હૈ, લિહાઝા ખ્વાહ અપને હાથ સે હી ખાયા હો સિર્ફ **કઝા** લાઝિમ હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 989) ઈસ મસ્અલે કા ખુલાસા યેહ હૈ કે કોઈ શખ્સ કત્લ યા ઉઝ્વ કાટ ડાલને યા શદીદ માર લગાને કી સહીહ ધમ્કી દે કર કહે કે રોઝા તોડ ડાલ ! અગર રોઝાદાર યેહ સમઝે કે ધમ્કી દેને વાલા જો કુછ કહ રહા હૈ વોહ કર ગુઝરેગા તો અબ "ઈક્રાહે શર-ઈ" પાયા ગયા ઔર ઐસી સૂરત મેં રોઝા તોડ ડાલને કી રુખ્સત હૈ મગર બા'દ મેં ઈસ રોઝે કી કઝા લાઝિમી હૈ.
3. **ભૂલ** કર ખાયા, પિયા યા જિમાઅ કિયા થા યા નઝર કરને સે ઈન્ઝાલ હુવા થા (યા'ની મની નિકલ ગઈ થી) યા એહતિલામ હુવા યા કૈ હુઈ ઔર ઈન સબ સૂરતોં મેં યેહ ગુમાન કિયા કે **રોઝા** જાતા રહા, અબ કસ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) ખા લિયા તો સિર્ફ **કઝા** ફર્ઝ હૈ. (دُرِّ مُختار ج٣ ص٤٣١)
4. **રોઝે** કી હાલત મેં નાક મેં દવા ચઢાઈ તો રોઝા ટૂટ ગયા ઔર ઈસ કી **કઝા** લાઝિમ હૈ. (اَيضاً ص٤٣٢)
5. **પથ્થર,** કંકરી, મિટ્ટી, રૂઈ, ઘાસ, કાગઝ વગૈરા ઐસી ચીઝ ખાઈ જિન સે લોગ ઘિન કરતે હોં, ઈન સે રોઝા તો ટૂટ ગયા મગર સિર્ફ **કઝા** કરના હોગા. (دُرِّ مُختار ج٣ ص٤٣٣ مُلَخَّصاً)

www.dawateislami.net

﴾6﴿ **બારિશ** કા પાની યા ઓલા હલ્ક મેં ચલા ગયા તો **રોઝા** ટૂટ ગયા ઔર **કઝા** લાઝિમ હૈ.

(اَیضاًص۴۳۴ مُلَخّصاً)

﴾7﴿ **બહુત** સારા પસીના યા આંસૂ નિગલ લિયા તો રોઝા ટૂટ ગયા, **કઝા** કરના હોગા.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 989)

﴾8﴿ **ગુમાન** કિયા કે અભી તો રાત બાકી હૈ, સ-હરી ખાતે રહે ઔર બા'દ મેં પતા ચલા કે સ-હરી કા વક્ત ખત્મ હો ચુકા થા. ઈસ સૂરત મેં ભી **રોઝા** ગયા ઔર કઝા કરના હોગા.

(دُرِّ مُختار ج۳ص۴۳۶)

﴾9﴿ **ઈસી** તરહ ગુમાન કર કે, કે સૂરજ ગુરૂબ હો ચુકા હૈ, ખા પી લિયા ઔર બા'દ મેં મા'લૂમ હુવા કે સૂરજ નહીં ડૂબા થા જબ ભી **રોઝા** ટૂટ ગયા ઔર **કઝા** કરેં.

(دُرِّ مُختار ج۳ص۴۳۶, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 989)

﴾10﴿ **અગર** ગુરૂબે આફ્તાબ સે પહલે હી **સાઈરન** કી આવાઝ ગૂંજ ઉઠી યા **અઝાને** મગરિબ શુરૂઅ હો ગઈ ઔર **રોઝા ઈફ્તાર** કર લિયા ઔર બા'દ મેં મા'લૂમ હુવા કે **સાઈરન** યા **અઝાન** વક્ત સે પહલે હી શુરૂઅ હો ગએ થે, **રોઝા** ટૂટ ગયા **કઝા** કરના હોગા.

(ردُّالمحتار ج۳ص۴۳۹ ماخوذاً)

﴾11﴿ **આજ** કલ બે પરવાઈ કા દૌર દૌરા હૈ, હર એક કો ચાહિયે કે અપને રોઝે કી ખુદ હિફાઝત કરે. **સાઈરન, રેડિયો, ટીવી** કે એ'લાન બલ્કે મસ્જિદ કી અઝાન પર ભી ઈક્તિફા કરને કે બજાએ ખુદ **સ-હરી વ ઈફ્તાર** કે વક્ત કી સહીહ સહીહ મા'લૂમાત રખે.

﴾12﴿ **વુઝૂ** કર રહા થા પાની નાક મેં ડાલા ઔર દિમાગ તક ચઢ ગયા યા હલ્ક કે નીચે ઉતર ગયા, રોઝાદાર હોના યાદ થા તો **રોઝા** ટૂટ ગયા ઔર **કઝા** લાઝિમ હૈ. હાં ઉસ વક્ત રોઝાદાર હોના યાદ નહીં થા તો **રોઝા** ન ગયા. (عالمگیری ج۱ص۲۰۲)

www.dawateislami.net

કફ્ફારે કે અહકામ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-મઝાનુલ મુબારક કા રોઝા રખ કર બિગૈર કિસી સહીહ મજબૂરી કે જાન બૂઝ કર તોડ દેને સે બા'ઝ સૂરતોં મેં સિર્ફ **કઝા** લાઝિમ આતી હૈ ઔર બા'ઝ સૂરતોં મેં **કઝા** કે સાથ સાથ **કફ્ફારા** ભી વાજિબ હો જાતા હૈ.

રોઝે કે કફ્ફારે કા તરીકા : રોઝા તોડને કા **કફ્ફારા** યેહ હૈ કે મુમ્કિન હો તો એક બાંદી યા ગુલામ આઝાદ કરે ઔર યેહ ન કર સકે મ-સલન ઈસ કે પાસ ન લૌંડી, ગુલામ હૈ ન ઈતના માલ, કે ખરીદ સકે, યા માલ તો હૈ મગર ગુલામ મુયસ્સર નહીં, જૈસા કે આજ કલ લૌંડી ગુલામ નહીં મિલતે તો અબ **પૈ દર પૈ સાઠ રોઝે** રખે. (યાદ રહે ! અગર સિને હિજરી કે મહીને કી યકુમ (પહલી) સે શુરૂઅ કરેં તો દો માહ પૂરે રોઝે રખિયે, હો સકતા હૈ કે દોનોં મહીને ઉન્તીસ ઉન્તીસ કે હોં તો 58 રોઝોં સે કફ્ફારા અદા હો જાએગા ઔર અગર યકુમ કે બા'દ કિસી દિન સે રોઝે શુરૂઅ કરેં તો અબ પૈ દર પૈ 60 રોઝે રખને હોંગે) યેહ ભી અગર મુમ્કિન ન હો તો **સાઠ મિસ્કીનોં કો પેટ ભર કર દોનોં વક્ત ખાના ખિલાએ** યેહ ઝરૂરી હૈ કે જિસ કો એક વક્ત ખિલાયા દૂસરે વક્ત ભી ઉસી કો ખિલાએ. યેહ ભી હો સકતા હૈ કે **સાઠ મસાકીન કો એક એક સ-દ-કએ ફિત્ર** (મ-સલન 2 કિલો મેં 80 ગ્રામ કમ ગેહૂં યા ઉસ કી રકમ) કા માલિક કર દિયા જાએ. એક હી મિસ્કીન કો ઈકટ્ઠે સાઠ સ-દ-કએ ફિત્ર નહીં દે સકતે, હાં યેહ કર સકતે હૈં કે એક હી કો સાઠ દિન તક રોઝાના એક એક સ-દ-કએ ફિત્ર દેં.[1] રોઝોં કી સૂરત મેં (દૌરાને કફ્ફારા) અગર દરમિયાન મેં એક દિન કા ભી **રોઝા** છૂટ ગયા તો ફિર નએ સિરે સે **સાઠ રોઝે** રખને હોંગે પહલે કે રોઝે શામિલે હિસાબ ન હોંગે અગર્ચે **ઉન્સઠ (59)** રખ ચુકા થા, ચાહે બીમારી વગૈરા કિસી ભી ઉઝ્ર કે સબબ છૂટા હો. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 994 મુલખ્ખસન)

ઔરત ઔર કફ્ફારે કે રોઝે : અગર ઔરત ને **ર-મઝાન** કા **રોઝા** તોડ દિયા ઔર કફ્ફારે મેં **રોઝે** રખ રહી થી ઔર હૈઝ આ ગયા તો સિરે સે રખને કા હુક્મ નહીં બલ્કે જિતને બાકી હૈં ઉન કા

---

1 : કફ્ફારે મેં સ-દ-કએ ફિત્ર દેને કા મસ્અલા બહારે શરીઅત જિલ્દ 2 સફહા 215 પર સે દેખા જા સકતા હૈ.

www.dawateislami.net

રખના કાફી હૈ. હાં અગર ઉસ હૈઝ કે બા'દ "આઈસા" હો ગઈ યા'ની અબ ઐસી ઉમ્ર હો ગઈ કે હૈઝ ન આએગા, તો સિરે સે રખને કા હુક્મ દિયા જાએગા કે અબ વોહ પૈ દર પૈ **દો મહીને કે રોઝે** રખ સકતી હૈ ઔર અગર ઈસ્નાએ કફ્ફારા મેં (યા'ની કફ્ફારા કે રોઝે રખને કે દૌરાન) ઔરત કે બચ્ચા હુવા તો સિરે સે રખે. (બહારે શરીઅત, જિ. 2, સ. 214)

આઈસા કિતની ઉમ્ર મેં ? : કમ સે કમ નવ બરસ કી ઉમ્ર સે હૈઝ શુરૂઅ હોગા ઔર ઈન્તિહાઈ ઉમ્ર હૈઝ આને કી પચપન સાલ હૈ. ઈસ ઉમ્ર વાલી ઔરત કો **આઈસા** ઔર ઈસ ઉમ્ર કો "સિને અયાસ" કહતે હૈં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 372)

કફ્ફારા વાજિબ હોને કી એક સૂરત : જો કોઈ રાત સે હી **ર-મઝાન** કે અદા રોઝે કી **નિય્યત** કર ચુકા હો ઔર ફિર સુબ્હ યા દિન મેં કિસી ભી વક્ત બલ્કે અગર **ઈફ્તાર** સે એક લમ્હા ભી કબ્લ કિસી સહીહ મજબૂરી કે બિગૈર કિસી ઐસી ચીઝ જિસ સે તબીઅતે ઈન્સાની નફરત ન કરતી હો (મ-સલન ખાના, પાની, ચાય, ફલ, બિસ્કિટ, શરબત, શહ્દ, મિઠાઈ વગૈરા વગૈરા) સે અમ્દન (યા'ની જાન બૂઝ કર) રોઝા તોડ ડાલે તો અબ **ર-મઝાન શરીફ** કે બા'દ ઈસ રોઝે કી **કઝા** કી નિય્યત સે **એક રોઝા** રખના હોગા ઔર ઉસ કા **કફ્ફારા** ભી દેના હોગા. **મેરે આકા** આ'લા હઝરત, ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : કિસી ને બિલા ઉઝ્રે શર-ઈ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા અદા રોઝા જિસ કી નિય્યત રાત સે કી થી બિલ કસ્દ (યા'ની જાન બૂઝ કર) કિસી ગિઝા યા દવા યા નફઅ રસાં શૈ (યા'ની નફઅ પહોંચાને વાલી ચીઝ) સે તોડ ડાલા ઔર શામ તક (યા'ની ઈફ્તાર સે પહલે) કોઈ ઐસા આરિઝા લાહિક ન હુવા જિસ કે બાઈસ શરઅન આજ રોઝા રખના ઝરૂર ન હોતા (મ-સલન ઔરત કો ઉસી દિન મેં હૈઝ યા નિફાસ આ ગયા યા રોઝા તોડને કે બા'દ ઉસી દિન મેં ઐસા બીમાર હો ગયા જિસ મેં રોઝા ન રખને કી ઈજાઝત હૈ) તો ઈસ જુર્મ કે જુર્માને મેં સાઠ રોઝે પૈ દર પૈ રખને હોતે હૈં. વૈસે જો રોઝા ન રખા હો ઉસ કી કઝા સિર્ફ એક રોઝા હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 10, સ. 519)

www.dawateislami.net

"યા અલ્લાહ કરમ કર" કે ગ્યારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે કફ્ફારે સે મુ-તઅલ્લિક 11 મ-દની ફૂલ

1. **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં કિસી આકિલ બાલિગ મુકીમ (યા'ની જો શર-ઈ મુસાફિર ન હો) ને અદાએ રોઝએ ર-મઝાન કી નિય્યત સે રોઝા રખા ઔર બિગૈર કિસી સહીહ મજબૂરી કે જાન બૂઝ કર જિમાઅ કિયા યા કરવાયા, યા કોઈ ભી ચીઝ લઝ્ઝત કે લિયે ખાઈ યા પી તો રોઝા ટૂટ ગયા ઔર ઈસ કી **કઝા** ઔર **કફ્ફારા** દોનોં લાઝિમ હૈં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 991)
2. **જિસ** જગહ રોઝા તોડને સે **કફ્ફારા** લાઝિમ આતા હૈ, ઉસ મેં શર્ત યેહ હૈ કે **રાત** હી સે રોઝએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી નિય્યત કી હો, અગર **દિન** મેં નિય્યત કી ઔર તોડ દિયા તો કફ્ફારા લાઝિમ નહીં સિર્ફ **કઝા** કાફી હૈ. (جَوْهَرہ ج ۱ ص ۱۸۰)
3. **કે** આઈ યા ભૂલ કર ખાયા યા જિમાઅ કિયા ઔર ઈન સબ સૂરતોં મેં ઈસે મા'લૂમ થા કે રોઝા ન ગયા ફિર ભી ખા લિયા તો **કફ્ફારા** લાઝિમ નહીં. (رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۴۳۱)
4. **એહતિલામ** હુવા ઔર ઈસે મા'લૂમ ભી થા કે રોઝા ન ગયા ઈસ કે બા વુજૂદ ખા લિયા તો **કફ્ફારા** લાઝિમ હૈ. (اَیضاً)
5. **અપના** લુઆબ (યા'ની થૂક) થૂક કર ચાટ લિયા યા દૂસરે કા થૂક નિગલ લિયા તો **કફ્ફારા** નહીં મગર મહબૂબ (યા'ની પ્યારે) કા લઝ્ઝત યા મુઅઝ્ઝમે દીની (યા'ની બુઝુર્ગ) કા **તબર્રુક** કે તૌર પર થૂક નિગલ લિયા તો **કફ્ફારા** લાઝિમ હૈ. (اَیضاً ص۴۴۴) **ખરબૂઝે** યા તરબૂઝ કા છિલકા ખાયા, અગર ખુશ્ક હો યા ઐસા હો, કે લોગ ઈસ કે ખાને સે ઘિન કરતે હોં, તો **કફ્ફારા** નહીં, વરના હૈ. (عالمگیری ج۱ ص۲۰۲)
6. **કચ્ચે** ચાવલ, બાજરા, મસૂર, મૂંગ ખાઈ તો **કફ્ફારા** લાઝિમ નહીં, યેહી હુક્મ કચ્ચે જવ કા હૈ ઔર ભુને હુએ હોં તો **કફ્ફારા** લાઝિમ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 993, عالمگیری ج۱ ص۲۰۲)
7. **સ-હરી** કા નિવાલા મુંહ મેં થા કે સુબ્હે સાદિક કા વક્ત હો ગયા, યા ભૂલ કર ખા રહે થે,

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الایمان)

નિવાલા મુંહ મેં થા કે યાદ આ ગયા, ફિર ભી નિગલ લિયા તો ઈન દોનોં સૂરતોં મેં **કફ્ફારા** વાજિબ ઔર અગર નિવાલા મુંહ સે નિકાલ કર ફિર ખા લિયા હો તો સિર્ફ **કઝા** વાજિબ હોગી **કફ્ફારા** નહીં. (عالمگیری ج۱ص۲۰۳)

8 **બારી** સે બુખાર આતા થા ઔર આજ બારી કા દિન થા લિહાઝા યેહ ગુમાન કર કે, કે બુખાર આએગા, રોઝા કસ્દન (યા'ની ઈરાદતન) તોડ દિયા તો ઈસ સૂરત મેં **કફ્ફારા** સાકિત હૈ (યા'ની કફ્ફારે કી ઝરૂરત નહીં સિર્ફ કઝા કાફી હૈ) યૂં હી ઔરત કો મુઅય્યન (યા'ની મુકર્રરા) તારીખ પર હૈઝ આતા થા ઔર આજ હૈઝ આને કા દિન થા ઉસ ને કસ્દન રોઝા તોડ દિયા ઔર હૈઝ ન આયા તો **કફ્ફારા** સાકિત હો ગયા. (મગર કઝા ફર્ઝ હૈ) (دُرِّ مُختار، رَدُّالْمُحتار ج۳ص۴۴۸)

9 **અગર** દો રોઝે તોડે તો દોનોં કે લિયે **દો કફ્ફારે** દે અગર્ચે પહલે કા અભી કફ્ફારા અદા ન કિયા થા જબ કે દોનોં દો ર-મઝાન કે હોં, ઔર અગર દોનોં રોઝે એક હી ર-મઝાન કે હોં ઔર પહલે કા **કફ્ફારા** ન અદા કિયા હો તો એક હી **કફ્ફારા** દોનોં કે લિયે કાફી હૈ. (جَوْهَره ج۱ص۱۸۲)

10 **કફ્ફારા** લાઝિમ હોને કે લિયે યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે રોઝા તોડને કે બા'દ કોઈ ઐસા અમ્ર (યા'ની મુઆ-મલા) વાકેઅ ન હુવા હો જો રોઝે કે મુનાફી (યા'ની ખિલાફ, ઉલટ) હૈ યા બિગૈર ઈખ્તિયાર ઐસા અમ્ર (યા'ની મુઆ-મલા) ન પાયા ગયા હો જિસ કી વજહ સે રોઝા તોડને કી રુખ્સત હોતી, મ-સલન ઔરત કો ઉસ દિન હૈઝ યા નિફાસ આ ગયા યા રોઝા તોડને કે બા'દ ઉસી દિન મેં ઐસા બીમાર હુવા જિસ મેં રોઝા ન રખને કી ઈજાઝત હૈ તો કફ્ફારા સાકિત હૈ ઔર સફર સે સાકિત ન હોગા કે યેહ ઈખ્તિયારી અમ્ર (મુઆ-મલા) હૈ. (اَیضاً ص۱۸۱)

ખબરદાર ! ખબરદાર ! ખબરદાર !

11 **જિન સૂરતોં મેં રોઝા તોડને પર કફ્ફારા લાઝિમ નહીં ઉન મેં શર્ત હૈ કે એક બાર ઐસા હુવા હો ઔર મા'સિયત** (યા'ની ના ફરમાની) **કા કસ્દ** (ઈરાદા) **ન કિયા હો વરના ઉન મેં કફ્ફારા દેના હોગા.** (دُرِّمُختار ج ۳ ص ۴۴۰)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صلی اللہ تعالٰی علیہ والہ وسلم **:** જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (جمع الجوامع)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મૈં બદલ ગયા ! : **તબ્લીગે** કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ કે ક્યા કહને ઔર મ-દની કાફિલોં કી ભી ક્યા હી બાત હૈ ! તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા હો. શાલીમાર ટાઉન (મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ બેહદ બિગડે હુએ ઈન્સાન થે, ફિલ્મોં ડિરામોં કે રસિયા હોને કે સાથ સાથ જવાન લડકિયોં કે સાથ છેડ ખાનિયાં, ઔબાશ નૌ જવાનોં કે સાથ દોસ્તિયાં, રાત ગએ તક આવારા ગર્દિયાં વગૈરા ઉન કે મા'મૂલાત થે. ઈન હ-રકાતે બદ કે બાઈસ ખાનદાન વાલે ભી ઉન સે કતરાતે, અપને ઘરોં મેં ઉન કી આમદ સે ઘબરાતે નીઝ અપની ઔલાદ કો ઉન કી સોહબત સે બચાતે થે. ઉન કી ગુનાહોં ભરી ખઝાં રસીદા શામ કે સુબ્હે બહારાં બનને કી સબીલ યૂં હુઈ કે **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલે એક **આશિકે રસૂલ** કી ઉન પર શફકત ભરી નઝર પડ ગઈ, ઉન્હોં ને નિહાયત શફકત કે સાથ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હેં **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી રગ્બત દિલાઈ, બાત ઉન કે દિલ મેં ઉતર ગઈ ઔર ઉન્હોં ને મ-દની કાફિલે મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કી સોહબતોં ને ઉન કે દિલ મેં નેકિયોં કી મહબ્બત ડાલ દી. ગુનાહોં સે તૌબા કા તોહફા ઔર સુન્નતોં ભરે **મ-દની લિબાસ** કા જઝબા મિલા, સર પર **સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા** સજા ઔર સુન્નતોં કે મ-દની ફૂલ લુટાને મેં મશ્ગૂલ હો ગએ. જો અઝીઝો અક્રિબા દેખ કર કતરાતે થે, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ અબ વોહ ગલે લગાતે હૈં, પહલે વોહ ખાનદાન કે અન્દર બદ તરીન થે اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કાફિલે** કી બ-ર-કત સે અબ અઝીઝ તરીન હો ગએ હૈં.

જબ તક બિકે ન થે તો કોઈ પૂછતા ન થા

તૂ ને ખરીદ કર મુઝે અનમોલ કર દિયા

બે નમાઝિયોં મેં બૈઠના કૈસા ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! બુરી સોહબતોં કા કિતના ઝબર દસ્ત નુક્સાન હોતા હૈ. બુરી સોહબત મેં રહ કર બિગડ જાને વાલે આદમી પર લોગ થૂ થૂ કરતે હૈં ઔર અચ્છી સોહબતોં કી ભી ક્યા ખૂબ બ-ર-કત હૈ કે ગુનાહોં સે ભી બચત હોતી

www.dawateislami.net

ઔર લોગ ભી મહબ્બત કરતે હૈં. હમેશા ઐસી સોહબત ઈખ્તિયાર કરની ચાહિયે જિસ સે ઈબાદત કા શૌક ઔર સુન્નત પર અમલ કરને કા ઝૌક બઢે. હમ-નશીન (યા'ની હમ-સોહબત) ઐસા હો જિસે દેખ કર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ યાદ આ જાએ, ઉસ કી બાતોં સે નેકિયોં કી તરફ રગ્બત બઢે, દુન્યા કી મહબ્બત મેં કમી ઔર ફિક્રે આખિરત મેં ઝિયાદતી હો. મુસાહિબ (યા'ની જિસ કી સોહબત મેં રહેં વોહ) ઐસા હો, કે ઉસ કે સબબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે પ્યારે રસૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત મેં ઈઝાફા હો. ગૈર સન્જીદા હ-ર-કતેં કરને વાલોં, ફેશન પરસ્તોં ઔર બે નમાઝિયોં કી સોહબત સે બચના ચાહિયે. બે નમાઝિયોં કી બાબત કિયે ગએ એક સુવાલ કે જવાબ મેં મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ફરમાયા : (બે નમાઝિયોં કો) બ નરમી સમઝાએં, તર્કે નમાઝ વ તર્કે જમાઅત વ તર્કે મસ્જિદ પર કુરઆને અઝીમ વ અહાદીસ મેં જો સખ્ત વઈદેં હૈં બાર બાર સુનાએં જિન કે દિલોં મેં ઈમાન હૈ ઉન્હેં ઝરૂર નફઅ પહોંચેગા. **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** પારહ 27 **સૂ-રતુઝ્ઝારિયાત** કી આયત નમ્બર 55 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

وَّ ذَکِّرۡ فَاِنَّ الذِّکۡرٰی تَنۡفَعُ الۡمُؤۡمِنِیۡنَ ﴿۵۵﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર સમઝાઓ, કે સમઝાના મુસલ્માનોં કો ફાએદા દેતા હૈ.

અલ્લાહ કે કલામ વ અહકામ યાદ દિલાઓ, કે બેશક ઈન કા યાદ દિલાના ઈમાન વાલોં કો નફઅ દેગા. ઔર જો કિસી તરહ ન માનેં ઉસ પર અગર કિસી કા દબાવ હૈ ઉસ કે ઝરીએ સે દબાવ ડાલેં ઔર યૂં ભી બાઝ ન આએ તો ઉસ સે સલામ વ કલામ, મેલજોલ યક-લખ્ત (યા'ની બિલ્કુલ) તર્ક કર દેં, قَالَ اللّٰہُ تَعالٰی (યા'ની **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :)

وَ اِمَّا یُنۡسِیَنَّکَ الشَّیۡطٰنُ فَلَا تَقۡعُدۡ بَعۡدَ الذِّکۡرٰی مَعَ الۡقَوۡمِ الظّٰلِمِیۡنَ ﴿۶۸﴾ (پ۷،الانعام:۶۸)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો કહીં તુઝે શૈતાન ભુલાવે તો યાદ આએ પર ઝાલિમોં કે પાસ ન બૈઠ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 6, સ. 191, 192)

www.dawateislami.net

રોઝએ ર-મઝાન કી ફર્ઝિય્યત કા ઈન્કાર

સુવાલ : જો રોઝએ ર-મઝાન કી ફર્ઝિય્યત કા ઈન્કાર કરે વોહ કૈસા હૈ ?

જવાબ : **કાફિર** હૈ. (માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 14, સ. 356)

રોઝાદાર કો બુરા ભલા કહના કૈસા ?

સુવાલ : જો **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે **રોઝે** રખને કી વજહ સે કિસી મુસલ્માન કો બુરા ભલા કહે ઉસ કે લિયે ક્યા હુક્મ હૈ ?

જવાબ : ઐસે કે બારે મેં મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "જો રોઝા રખને વાલે પર રોઝા રખને કે સબબ તા'નો તશ્નીઅ કરે (યા'ની બુરા ભલા કહે) વોહ **કાફિર** હૈ."

(માખૂઝ અઝ ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 14, સ. 356)

"રોઝા વોહ રખે જિસ કે પાસ ખાના ન હો" કહના કૈસા ?

સુવાલ : વલીદ એક બાર **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં કહને લગા : "રોઝા તો વોહ રખે જિસ કે પાસ ખાને પીને કો ન હો !" ક્યા વલીદ ને યેહ **કુફ્ર** નહીં બકા ?

જવાબ : ઝરૂર **કુફ્ર** બકા. ઈસ કૌલે બદતર અઝ બૌલ મેં રોઝએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તહ્કીર કે સાથ સાથ ઈસ કી ફર્ઝિય્યત કા ભી ઈન્કાર પાયા જા રહા હૈ. સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ, અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : "**રોઝએ ર-મઝાન** નહીં રખતા ઔર કહતા યેહ હૈ કે **રોઝા** વોહ રખે જિસે ખાના ન મિલે યા કહતા હૈ : જબ ખુદા ને ખાને કો દિયા હૈ તો ભૂકે ક્યૂં મરેં યા ઈસી કિસ્મ કી ઔર બાતેં જિન સે **રોઝે** કી હતક વ તહ્કીર હો કહના **કુફ્ર** હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 2, સ. 465)

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

ફૈઝાને તરાવીહ

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ફરમાયા : "બેશક દુઆ ઝમીન વ આસ્માન કે દરમિયાન ઠહરી રહતી હૈ ઔર ઉસ સે કોઈ ચીઝ ઊપર કી તરફ નહીં જાતી જબ તક તુમ અપને નબિય્યે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم પર દુરૂદે પાક ન પઢ લો." (ترمذی ج۲ ص۲۸ حدیث۴۸۶)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

તરાવીહ સે સગીરા ગુનાહ મુઆફ હોતે હૈં : રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જો ર-મઝાન મેં ઈમાન કે સાથ ઔર ત-લબે સવાબ કે લિયે કિયામ કરે, તો ઉસ કે ગુઝશ્તા ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે. (مسلم ص۳۸۲ حدیث۷۵۹) **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : તરાવીહ કી પાબન્દી કી બ-ર-કત સે સારે સગીરા (યા'ની છોટે) ગુનાહ મુઆફ હો જાએંગે ક્યૂંકે ગુનાહે કબીરા (યા'ની બડે ગુનાહ) તૌબા સે ઔર હુકૂકુલ ઈબાદ (**અલ્લાહ તઆલા** કી બારગાહ મેં તૌબા કે સાથ) હક વાલે કે મુઆફ કરને સે મુઆફ હોતે હૈં. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 2, સ. 288)

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم : બેશક **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** ને **ર-મઝાન** કે રોઝે તુમ પર ફર્ઝ કિયે ઔર મૈં ને તુમ્હારે લિયે **ર-મઝાન** કે કિયામ કો સુન્નત કરાર દિયા હૈ લિહાઝા જો શખ્સ

www.dawateislami.net

ર-મઝાન મેં રોઝે રખે ઔર ઈમાન કે સાથ ઔર હુસૂલે સવાબ કી નિય્યત સે કિયામ કરે (યા'ની તરાવીહ પઢે) તો વોહ અપને ગુનાહોં સે ઐસે નિકલ ગયા જૈસે વિલાદત કે દિન ઉસ કો ઉસ કી માં ને જના થા.

(نَسائی ص ۳۶۹ حدیث ۲۲۰۷)

સુન્નત કી ફઝીલત : اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં જહાં હમેં બે શુમાર ને'મતેં મુયસ્સર આતી હૈં ઉન્હી મેં **તરાવીહ કી સુન્નત** ભી શામિલ હૈ ઔર **સુન્નત** કી અ-ઝમત કે ક્યા કહને ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે રસૂલ, રસૂલે મક્બૂલ, સય્યિદહ આમિના رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا કે ગુલશન કે મહક્તે ફૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મેરી સુન્નત સે મહબ્બત કી ઉસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી વોહ જન્નત મેં મેરે સાથ હોગા.”

(ابن عساکر ج۹ ص۳۴۳)

તરાવીહ સુન્નતે મુઅક્કદા હૈ ઔર ઇસ મેં કમ અઝ કમ એક બાર ખત્મે કુરઆન ભી સુન્નતે મુઅક્કદા.

આશિકાને કલામુલ્લાહ કી સાત હિકાયાત : ﴾1﴿ હમારે ઈમામે આ'ઝમ સય્યિદુના ઈમામ અબૂ હનીફા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં 61 બાર કુરઆને કરીમ ખત્મ કિયા કરતે. **તીસ** દિન મેં, **તીસ** રાત મેં ઔર **એક તરાવીહ** મેં, નીઝ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને 45 બરસ ઈશા કે વુઝૂ સે નમાઝે ફજ્ર અદા ફરમાઈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 688, 689, 695) ﴾2﴿ એક રિવાયત કે મુતાબિક ઈમામે આ'ઝમ عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم ને ઝિન્દગી મેં 55 હજ કિયે ઔર જિસ મકાન મેં વફાત પાઈ ઉસ મેં સાત હઝાર બાર કુરઆને મજીદ ખત્મ ફરમાએ થે. (دُرِّمُختار ج۱ ص۱۲۶، الخیرات الحسان ص ۵۰) ﴾3﴿ મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : “ઈમામુલ અઈમ્મા સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ (અબૂ હનીફા) رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને તીસ બરસ કામિલ હર રાત એક રક્અત મેં કુરઆને કરીમ ખત્મ કિયા હૈ.” (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 7, સ. 476) ﴾4﴿ ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَھُمُ اللّٰہُ السَّلَام ને ફરમાયા હૈ : સલફ સાલિહીન (رَحِمَھُمُ اللّٰہُ الْمُبِیْن) મેં બા'ઝ અકાબિર દિન રાત મેં દો ખત્મ ફરમાતે બા'ઝ ચાર બા'ઝ આઠ. ﴾5﴿ **મીઝાનુશ્શરીઅહ** અઝ ઈમામ અબ્દુલ વહ્હાબ શા'રાની (قُدِّسَ سِرُّہُ النُّوْرَانِی)

www.dawateislami.net

મેં હૈ કે સય્યિદી અલી મર્સફી قُدِّسَ سِرُّہُ النُّوْرَانِی ને એક રાત દિન મેં તીન લાખ સાઠ હઝાર ખત્મ ફરમાએ. (المیزانُ الشریعۃ الکبرٰی ج۱ص۷۹) ﴾6﴿ **આસાર** મેં હૈ, અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે મૌલાએ કાએનાત, અલિય્યુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْھَہُ الْکَرِیْم બાયાં પાઉં રિકાબ મેં રખ કર કુરઆને મજીદ શુરૂઅ ફરમાતે ઔર દહના (સીધા) પાઉં રિકાબ તક ન પહોંચતા કે કલામ શરીફ ખત્મ હો જાતા. (ફતાવા રઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 7, સ. 477) ﴾7﴿ **બુખારી શરીફ** મેં ફરમાને મુસ્તફ़ા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હૈ કે હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام અપની સુવારી તય્યાર કરને કા હુક્મ ફરમાતે ઔર ઈસ સે પહલે, કે સુવારી પર ઝીન કસ દી જાએ ઝબૂર શરીફ ખત્મ ફરમા લેતે. (بُخاری ج ۲ ص۴۴۷ حدیث۳۴۱۷ ملخّصاً)

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઈન સબ પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.

વસ્વસા ઔર ઉસ કા ઈલાજ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હો સકતા હૈ કિસી કો વસ્વસા આએ કે એક દિન મેં કઈ બાર બલ્કે લમ્હે ભર મેં ખત્મે કુરઆને પાક યા ખત્મે ઝબૂર શરીફ કૈસે મુમ્કિન હૈ ? ઈસ કા જવાબ યેહ હૈ કે યેહ ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَھُمُ اللّٰہُ السَّلَام કી કરામાત ઔર હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કા મો'જિઝા હૈ ઔર મો'જિઝા ઔર કરામત આદતન મુહાલ હોતે હૈં યા'ની ઈન કા બતૌરે આદત ઝાહિર હોના મુમ્કિન નહીં હોતા.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

દૌરાને તિલાવત હર્ફ ચબાના : અફસોસ ! આજ કલ દીની મુઆ-મલાત મેં સુસ્તી કા દૌર દૌરા હૈ, ઉમૂમન **તરાવીહ** મેં કુરઆને કરીમ એક બાર ભી સહીહ મા'નોં મેં ખત્મ નહીં હો પાતા. કુરઆને પાક તરતીલ કે સાથ યા'ની ઠહર ઠહર કર પઢના ચાહિયે, મગર હાલ યેહ હૈ કે અગર કોઈ ઐસા કરે તો અક્સર લોગ ઉસ કે સાથ **તરાવીહ** પઢને કે લિયે તય્યાર હી નહીં હોતે ! અબ વોહી **હાફિઝ** પસન્દ કિયા જાતા હૈ જો **તરાવીહ** સે જલ્દ ફારિગ કર દે. યાદ રખિયે ! **તરાવીહ** ઔર

www.dawateislami.net

નમાઝ કે ઈલાવા ભી તિલાવત મેં હર્ફ ચબા જાના હરામ હૈ. અગર **તરાવીહ** મેં હાફિઝ સાહિબ પૂરે કુરઆને કરીમ મેં સે સિર્ફ એક હર્ફ ભી ચબા ગએ તો **ખત્મે કુરઆન** કી સુન્નત અદા ન હોગી. બલ્કે દૌરાને નમાઝ હર્ફ ચબ જાને કી વજહ સે મા'ના ફાસિદ હોને યા મોહ્મલ યા'ની બે મા'ના હો જાને કી સૂરત મેં વોહ નમાઝ ભી ફાસિદ હો જાએગી. લિહાઝા કિસી આયત મેં કોઈ હર્ફ "ચબ" ગયા યા દુરુસ્ત "મખરજ" સે ન નિકલા ઔર બદલ ગયા તો લોગોં સે શરમાએ બિગૈર પલટ પડિયે ઔર દુરુસ્ત પઢ કર ફિર આગે બઢિયે. એક અફસોસ નાક અમ્ર યેહ ભી હૈ કે હુફ્ફાઝ કી એક તા'દાદ ઐસી હોતી હૈ જિસે **તરતીલ** કે સાથ પઢના હી નહીં આતા ! તેઝી સે ન પઢેં તો ભૂલ જાતે હૈં ! ઐસોં કી ખિદમતોં મેં હમદર્દાના મશ્વરા હૈ, લોગોં સે ન શરમાએં, ખુદા કી કસમ ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી નારાઝી બહુત ભારી પડેગી લિહાઝા બિલા તાખીર તજ્વીદ કે સાથ પઢાને વાલે કિસી કારી સાહિબ કી મદદ સે અઝ ઈબ્તિદા તા ઈન્તિહા અપના હિફ્ઝ દુરુસ્ત ફરમા લેં. મદ વ લીન[1] કા ખયાલ રખના લાઝિમી હૈ નીઝ **મદ, ગુન્ના, ઈઝહાર, ઈખ્ફા** વગૈરા કી ભી રિઆયત ફરમાએં. સાહિબે બહારે શરીઅત હઝરતે સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : "**ફર્ઝો** મેં ઠહર ઠહર કર કિરાઅત કરે ઔર **તરાવીહ** મેં મુ-તવસ્સિત (યા'ની દરમિયાના) અન્દાઝ પર ઔર **રાત કે નવાફિલ** મેં જલ્દ પઢને કી ઈજાઝત હૈ, મગર ઐસા પઢે કે સમઝ મેં આ સકે યા'ની કમ સે કમ "મદ" કા જો દ-રજા કારિયોં ને રખા હૈ ઉસ કો અદા કરે વરના **હરામ** હૈ. ઈસ લિયે કે તરતીલ સે (યા'ની ખૂબ ઠહર ઠહર કર) કુરઆન પઢને કા હુક્મ હૈ." (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 547, دُرِّمُختار و رَدُّالْمُحتار ج٢ ص٣٢٠)

પારહ 29 **સૂ-રતુલ મુઝ્ઝમ્મિલ** કી ચૌથી આયત મેં ઈર્શાદે રબ્બાની હૈ :

وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا ؕ﴿۴﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર કુરઆન ખૂબ ઠહર ઠહર કર પઢો.

---

1 : **વાવ, યા** ઔર **અલિફ** સાકિન ઔર કબ્લ કી હ-ર-કત મુવાફિક હો (યા'ની **વાવ** કે પહલે પેશ ઔર **યા** કે પહલે ઝેર ઔર **અલિફ** કે પહલે ઝબર) તો ઈસ કો મદ ઔર **વાવ** ઔર **યા** સાકિન મા કબ્લ મફ્તૂહ કો લીન કહતે હૈં.

www.dawateislami.net

તરતીલ સે પઢના કિસે કહતે હૈં ! : **મેરે** આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ "કમાલૈન અલા હાશિયા જલાલૈન" કે હવાલે સે "તરતીલ" કી વઝાહત કરતે હુએ નક્લ કરતે હૈં : "કુરઆને મજીદ ઈસ તરહ આહિસ્તા ઔર ઠહર કર પઢો કે સુનને વાલા ઈસ કી આયાત વ અલ્ફાઝ ગિન સકે." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 6, સ. 276) નીઝ ફર્ઝ નમાઝ મેં ઈસ તરહ તિલાવત કરે કે જુદા જુદા હર હર્ફ સમઝ આએ, તરાવીહ મેં મુ-તવસ્સિત (યા'ની દરમિયાના) તરીકે પર ઔર રાત કે નવાફિલ મેં ઈતની તેઝ પઢ સકતા હૈ જિસે વોહ સમઝ સકે. (دُرِّمُختَار ج۲ص۳۲۰) **"મદારિકુત્તન્ઝીલ"** મેં હૈ : "કુરઆન કો આહિસ્તા ઔર ઠહર કર પઢો, ઈસ કા મા'ના યેહ હૈ કે ઈત્મીનાન કે સાથ, હુરૂફ જુદા જુદા, વક્ફ કી હિફાઝત ઔર તમામ હ-રકાત કી અદાએગી કા ખાસ ખયાલ રખના હૈ, "تَرْتِیْلًا" ઈસ મસ્અલે મેં તાકીદ પૈદા કર રહા હૈ કે યેહ બાત તિલાવત કરને વાલે કે લિયે નિહાયત હી ઝરૂરી હૈ." (مدارِك التّنزيل ص۱۲۹۲, ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 6, સ. 278, 279) (તરતીલ કે અહકામ જાનને કે લિયે ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 6 સફહા 275 તા 282 કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

તરાવીહ કી ઉજરત લેના દેના કૈસા ? : **કુરઆને કરીમ** પઢને પઢાને વાલોં કો અપને અન્દર **ઈખ્લાસ** પૈદા કરના ઝરૂરી હૈ અગર **હાફિઝ** અપની તેઝી દિખાને, ખુશ આવાઝી કી દાદ પાને ઔર નામ ચમકાને કે લિયે કુરઆને કરીમ પઢેગા તો સવાબ તો દૂર કી બાત હૈ, ઉલટા **હુબ્બે જાહ ઔર રિયાકારી** કી તબાહકારી મેં જા પડેગા ! ઈસી તરહ **ઉજરત** કા લૈન દૈન ભી ન હો, તે કરને હી કો **ઉજરત** નહીં કહતે બલ્કે અગર યહાં **તરાવીહ** પઢાને આતે ઈસી લિયે હૈં કે મા'લૂમ હૈ કે યહાં કુછ મિલતા હૈ અગર્ચે તૈ ન હુવા હો, તો યેહ ભી ઉજરત હી હૈ. ઉજરત રકમ હી કા નામ નહીં બલ્કે કપડે યા ગલ્લા (યા'ની અનાજ) વગૈરા કી સૂરત મેં ભી ઉજરત, ઉજરત હી હૈ. હાં અગર હાફિઝ સાહિબ નિય્યત કે સાથ સાફ સાફ કહ દેં કે મૈં કુછ નહીં લૂંગા યા પઢવાને વાલા કહ દે કે કુછ નહીં દૂંગા. ફિર બા'દ મેં હાફિઝ સાહિબ કી ખિદમત કર દેં તો હરજ નહીં કે બુખારી શરીફ કી પહલી

www.dawateislami.net

હદીસે મુબારક મેં હૈ : اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّات યા'ની આ'માલ કા દારો મદાર નિય્યતોં પર હૈ.

(بُخاری ج ۱ ص ٦ حدیث ۱)

તિલાવત વ ઝિક્રો ના'ત કી ઉજરત હરામ હૈ : મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن કી બારગાહ મેં ઉજરત દે કર મય્યિત કે ઈસાલે સવાબ કે લિયે **ખત્મે કુરઆન** વ **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરવાને સે મુ-તઅલ્લિક જબ ઈસ્તિફતા પેશ હુવા તો જવાબન ઈર્શાદ ફરમાયા : **"તિલાવતે કુરઆન વ ઝિક્રે ઈલાહી** عَزَّوَجَلَّ **પર ઉજરત લેના દેના દોનોં હરામ હૈ,** લેને દેને વાલે દોનોં ગુનાહગાર હોતે હૈં ઔર જબ યેહ ફે'લે હરામ કે મુર-તકિબ હૈં તો સવાબ કિસ ચીઝ કા અમ્વાત (યા'ની મરને વાલોં) કો ભેજેંગે ? ગુનાહ પર સવાબ કી ઉમ્મીદ ઔર ઝિયાદા સખ્ત વ અશદ (યા'ની શદીદ તરીન જુર્મ) હૈ. અગર લોગ ચાહેં કે ઈસાલે સવાબ ભી હો ઔર તરીકએ જાઈઝા શરઈય્યા ભી હાસિલ હો (યા'ની શરઅન જાઈઝ ભી રહે) તો ઈસ કી સૂરત યેહ હૈ કે પઢને વાલોં કો ઘન્ટે દો ઘન્ટે કે લિયે નોકર રખ લેં ઔર તન-ખ્વાહ ઉતની દેર કી હર શખ્સ કી મુઅય્યન (મુકર્રર) કર દેં. મ-સલન પઢવાને વાલા કહે : "મૈં ને તુઝે આજ ફુલાં વક્ત સે ફુલાં વક્ત કે લિયે ઈસ ઉજરત પર નોકર રખા (કે) જો કામ ચાહૂંગા લૂંગા." વોહ કહે : "મૈં ને કબૂલ કિયા." અબ વોહ ઉતની દેર કે વાસિતે અજીર (યા'ની મુલાઝિમ) હો ગયા, જો કામ ચાહે લે સકતા હૈ ઈસ કે બા'દ ઉસ સે કહે ફુલાં મય્યિત કે લિયે ઈતના કુરઆને અઝીમ યા ઈસ કદર કલિમએ તય્યિબા યા દુરૂદે પાક પઢ દો. યેહ સૂરત જવાઝ (યા'ની જાઈઝ હોને) કી હૈ." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 537)

તરાવીહ કી ઉજરત કા શર-ઈ હીલા : ઈસ મુબારક ફતવે કી રોશની મેં **તરાવીહ** કે લિયે હાફિઝ સાહિબ કી ભી તરકીબ હો સકતી હૈ. મ-સલન મસ્જિદ કમેટી વાલે ઉજરત તૈ કર કે હાફિઝ સાહિબ કો **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં નમાઝે ઈશા કે લિયે **ઈમામત** પર રખ લેં ઔર હાફિઝ સાહિબ બિત્તબઅ યા'ની સાથ હી સાથ **તરાવીહ** ભી પઢા દિયા કરેં ક્યૂંકે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં તરાવીહ ભી નમાઝે ઈશા કે સાથ હી શામિલ હોતી હૈ. યા યૂં કરેં કે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં

www.dawateislami.net

રોઝાના દો યા તીન ઘન્ટે કે લિયે (મ-સલન રાત 8 તા 11) હાફિઝ સાહિબ કો નોકરી કી ઑફર કરતે હુએ કહેં કે હમ જો કામ દેંગે વોહ કરના હોગા, તન-ખ્વાહ કી રકમ ભી બતા દેં, અગર હાફિઝ સાહિબ મન્ઝૂર ફરમા લેંગે તો વોહ મુલાઝિમ હો ગએ. અબ રોઝાના હાફિઝ સાહિબ કી ઈન તીન ઘન્ટોં કે અન્દર ડ્યૂટી લગા દેં, કે વોહ **તરાવીહ** પઢા દિયા કરેં. યાદ રખિયે ! ચાહે ઈમામત હો યા મુઅઝ્ઝિની હો યા કિસી કિસ્મ કી મઝદૂરી જિસ કામ કે લિયે ભી **ઈજારા** કરતે વક્ત યેહ મા'લૂમ હો, કે યહાં ઉજરત યા તન-ખ્વાહ કા લૈન દૈન યકીની હૈ તો પહલે સે રકમ **તૈ કરના વાજિબ** હૈ, વરના દેને વાલા ઔર લેને વાલા દોનોં ગુનહગાર હોંગે. હાં જહાં પહલે હી સે ઉજરત કી મુકર્રરા રકમ મા'લૂમ હો મ-સલન બસ કા કિરાયા, યા બાઝાર મેં બોરી લાદને, લે જાને કી ફી બોરી મઝદૂરી કી રકમ વગૈરા. તો અબ બાર બાર તૈ કરને કી હાજત નહીં. યેહ ભી ઝેહ્ન મેં રખિયે કે જબ હાફિઝ સાહિબ કો (યા જિસ કો ભી જિસ કામ કે લિયે) નોકર રખા ઉસ વક્ત યેહ કહ દેના જાઈઝ નહીં કે હમ જો મુનાસિબ હોગા દે દેંગે યા આપ કો રાઝી કર દેંગે, બલ્કે સરા-હતન યા'ની વાઝેહ તૌર પર રકમ કી મિક્દાર બતાની હોગી, મ-સલન હમ આપ કો 12 હઝાર રુપૈ પેશ કરેંગે ઔર યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે હાફિઝ સાહિબ ભી મન્ઝૂર ફરમા લેં. અબ બારહ હઝાર દેને હી હોંગે. યાદ રહે ! મસ્જિદ કે ચન્દે સે દી જાને વાલી ઉજરત વહાં કે ઉર્ફ સે ઝાઈદ નહીં હોની ચાહિયે, પહલે સે મૌજૂદ ઈમામ સાહિબ દિલ બરદાશ્તા ન હોં ઈસ કા ભી ખયાલ રખા જાએ, પૂરે માહે ર-મઝાન મેં નમાઝે ઈશા કી ઈમામત કી છુટ્ટી કે સબબ ઈમામ સાહિબ કો મસ્જિદ કે ચન્દે સે ઉસ માહ કી ઈશા કી નમાઝોં કી તન-ખ્વાહ દે સકતે હૈં ક્યૂંકે હમારે હાં ઈસી તરહ કા ઉર્ફ યા'ની મા'મૂલ જારી હૈ. હાં હાફિઝ સાહિબ કો મુતા-લબે કે બિગૈર અપની મરઝી સે તૈ શુદા સે ઝાઈદ મસ્જિદ કે ચન્દે સે નહીં બલ્કે અપને પલ્લે સે યા ઈસી મક્સદ કે લિયે જમ્અ કી હુઈ રકમ દે દેં તબ ભી જાઈઝ હૈ. જો હાફિઝ સાહિબાન, યા ના'ત ખ્વાન બિગૈર પૈસોં કે **તરાવીહ**, કુરઆન ખ્વાની યા ના'ત ખ્વાની મેં હિસ્સા નહીં લે સકતે વોહ શર્મ કી વજહ સે ના જાઈઝ કામ કા ઈરતિકાબ ન કરેં. મેરે **આકા** આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે બતાએ હુએ તરીકે કે મુતાબિક અમલ કર કે પાક

www.dawateislami.net

રોઝી હાસિલ કરેં. ઔર અગર સખ્ત મજબૂરી ન હો તો હીલે કે ઝરીએ ભી રકમ હાસિલ કરને સે ગુરેઝ કરેં કે **જિસ કા અમલ હો બે ગરઝ ઉસ કી જઝા કુછ ઔર હૈ.** એક ઈમ્તિહાન સખ્ત ઈમ્તિહાન યેહ હૈ કે જો રકમ કબૂલ નહીં કરતા ઉસ કી કાફી વાહ ! વાહ ! હોતી હૈ. યહાં અપને આપ કો હુબ્બે જાહ ઔર રિયાકારી સે બચાના ઝરૂરી હૈ, બિલા હાજત દૂસરોં સે તઝકિરા કરને સે બચના ઔર દુઆએ ઈખ્લાસ કરતે રહના ઐસે મવાકેઅ પર મુફીદ હોતા હૈ.

મેરા હર અમલ બસ તેરે વાસિતે હો　　કર ઈખ્લાસ ઐસા અતા યા ઈલાહી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 105)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ખત્મે કુરઆન ઔર રિક્કત : જહાં તરાવીહ મેં એક બાર કુરઆને પાક કી તિલાવત કી જાએ વહાં બેહતર યેહ હૈ કે **સત્તાઈસવીં શબ** કો ખત્મ કરેં, રિક્કત વ સોઝ કે સાથ ઈખ્તિતામ હો ઔર યેહ એહસાસ દિલ કો તડપા કર રખ દે, કે મૈં ને સહીહ મા'નોં મેં કુરઆને પાક પઢા યા સુના નહીં, કોતાહિયાં ભી હુઈ, દિલ જમ્ઈ ભી ન રહી, **ઈખ્લાસ** મેં ભી કમી થી. **સદ હઝાર અફસોસ !** દુન્યવી શખ્સિય્યત કા કલામ તો તવજ્જોહ કે સાથ સુના જાતા હૈ મગર સબ કે ખાલિકો માલિક અપને પ્યારે પ્યારે **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કા પાકીઝા કલામ ધ્યાન સે ન સુના, સાથ હી યેહ ભી ગમ હો, કે અફસોસ ! અબ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** ચન્દ ઘડિયોં કા મેહમાન રહ ગયા, ન જાને આયિન્દા સાલ ઈસ કી તશરીફ આ-વરી કે વક્ત ઈસ કી બહારેં લૂટને કે લિયે મૈં ઝિન્દા રહૂંગા યા નહીં ! ઈસ તરહ કે તસવ્વુરાત જમા કર અપની ગફલતોં પર ખુદ કો શરમિન્દા કરે ઔર હો સકે તો રોએ અગર રોના ન આએ તો રોને કી સી સૂરત બનાએ કે અચ્છોં કી નક્લ ભી અચ્છી હૈ, અગર કિસી કી આંખ સે મહબ્બતે કુરઆન વ ફિરાકે ર-મઝાન મેં એકઆધ કતરા આંસૂ ટપક કર મક્બૂલે બારગાહે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ હો ગયા તો ક્યા બઈદ, કે ઉસી કે સદકે ખુદાએ ગફ્ફાર عَزَّوَجَلَّ સભી હાઝિરીન કો બખ્શ દે.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઇસ હૈ. (ابو يعلی)

લાજ રખ લે ગુનાહગારોં કી — નામ રહમાન હૈ તેરા યા રબ!
ઐબ મેરે ન ખોલ મહશર મેં — નામ સત્તાર હૈ તેરા યા રબ!
બે સબબ બખ્શ દે ન પૂછ અમલ — નામ ગફ્ફાર હૈ તેરા યા રબ!
તૂ કરીમ ઔર કરીમ ભી ઐસા!
કે નહીં જિસ કા દૂસરા યા રબ!

(ઝૌકે ના'ત)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

તરાવીહ કી જમાઅત બિદ્અતે હ-સના હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખુદ ભી **તરાવીહ** અદા ફરમાઈ ઔર ઇસે ખૂબ પસન્દ ભી ફરમાયા, ચુનાન્ચે સાહિબે કુરઆન, મદીને કે સુલ્તાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાન હૈ : "જો ઈમાન વ ત-લબે સવાબ કે સબબ સે **ર-મઝાન** મેં **કિયામ** કરે ઉસ કે પિછલે ગુનાહ (યા'ની સગીરા ગુનાહ) બખ્શ દિયે જાએંગે."[1] ફિર સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇસ અન્દેશે કી વજહ સે તર્ક ફરમાઈ કે કહીં ઉમ્મત પર (તરાવીહ) ફર્ઝ ન કર દી જાએ.[2] "બુખારી શરીફ" મેં હૈ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના **ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ** رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને (અપને દૌરે ખિલાફત મેં) **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કી એક રાત મસ્જિદ મેં દેખા કે લોગ જુદા જુદા અન્દાઝ પર (તરાવીહ) અદા કર રહે હૈં, કોઈ અકેલા તો કુછ હઝરાત કિસી કી ઇક્તિદા મેં પઢ રહે હૈં. યેહ દેખ કર આપ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ફરમાયા : મૈં મુનાસિબ ખયાલ કરતા હૂં કે ઇન સબ કો એક ઈમામ કે સાથ જમ્અ કર દૂં. લિહાઝા આપ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને હઝરતે સય્યિદુના **ઉબય બિન કા'બ** رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો સબ કા ઈમામ બના દિયા, ફિર જબ દૂસરી રાત તશરીફ લાએ ઔર દેખા કે લોગ બા જમાઅત (તરાવીહ) અદા કર રહે હૈં (તો બહુત ખુશ હુએ ઔર) ફરમાયા : نِعْمَ الْبِدْعَةُ هٰذِهٖ યા'ની "યેહ અચ્છી બિદ્અત હૈ." (بُخاری ج۱ ص۶۵۸ حدیث۲۰۱۰)

---

[1] بخاری ج۱ ص۶۵۸ حدیث۲۰۰۹ [2] ایضاً حدیث۲۰۱۲

www.dawateislami.net

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો હમારા કિતના ખયાલ હૈ ! મહ્ઝ ઈસ ખૌફ સે જમાઅતે તરાવીહ પર હમેશગી ન ફરમાઈ કે કહીં ઉમ્મત પર ફર્ઝ ન કર દી જાએ. ઈસ હદીસે પાક સે બા'ઝ **વસાવિસ** કા ઈલાજ ભી હો ગયા. મ-સલન **તરાવીહ** કી બા કાઈદા જમાઅત સરકારે નામદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ભી જારી ફરમા સકતે થે મગર ન ફરમાઈ ઔર યૂં ઈસ્લામ મેં અચ્છે અચ્છે તરીકે રાઈજ કરને કા અપને ગુલામોં કો મૌકઅ ફરાહમ કિયા. જો કામ શાહે ખૈરુલ અનામ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને નહીં કિયા વોહ કામ સય્યિદુના **ફારૂકે આ'ઝમ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને મહ્ઝ અપની મરઝી સે નહીં કિયા બલ્કે સરકારે આલમ મદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને તા કિયામત ઐસે અચ્છે અચ્છે કામ જારી કરતે રહને કી અપની હયાતે ઝાહિરી મેં હી ઈજાઝત મર્હમત ફરમા દી થી. ચુનાન્ચે ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હૈ : "જો કોઈ ઈસ્લામ મેં **અચ્છા તરીકા** જારી કરે ઉસ કો ઉસ કા સવાબ મિલેગા ઔર ઉસ કા ભી જો (લોગ) ઈસ કે બા'દ ઉસ પર અમલ કરેંગે ઔર ઉન કે સવાબ સે કુછ કમ ન હોગા ઔર જો શખ્સ ઈસ્લામ મેં **બુરા તરીકા** જારી કરે ઉસ પર ઈસ કા ગુનાહ ભી હૈ ઔર ઉન (લોગોં) કા ભી જો ઈસ કે બા'દ ઈસ પર અમલ કરેં ઔર ઉન કે ગુનાહ મેં કુછ કમી ન હોગી." (مُسلم ص۵۰۸حدیث۱۰۱۷)

"કરમ યા નબિય્યલ્લાહ" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે 12 અચ્છે કામ યા'ની બિદ્અતે હ-સના

ઈસ હદીસે મુબારક સે મા'લૂમ હુવા, કિયામત તક ઈસ્લામ મેં અચ્છે અચ્છે નએ તરીકે જારી કરને કી ઈજાઝત હૈ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ નિકાલે ભી જા રહે હૈં જૈસા કે ﴾1﴿ અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને **તરાવીહ** કી બા કાઈદા જમાઅત કા એહતિમામ કિયા ઔર ઈસ કો ખુદ "અચ્છી બિદ્અત" ભી કરાર દિયા. ઈસ સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે **સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે વિસાલે ઝાહિરી કે બા'દ સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ભી જો નયા અચ્છા કામ જારી કરેં વોહ ભી **બિદ્અતે હ-સના** કહલાતા હૈ ﴾2﴿ મસ્જિદ મેં ઈમામ કે લિયે તાક નુમા **મેહરાબ** નહીં હોતી થી સબ સે પહલે હઝરતે સય્યિદુના **ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ**

www.dawateislami.net

رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને **મસ્જિદુન્ન-બવિય્યિશરીફ** عَلٰی صَاحِبِھَا الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام મેં **મેહરાબ** બનાને કી સઆદત હાસિલ કી ઈસ નઈ ઈજાદ (બિદ્અતે હ-સના) કો ઈસ કદર મક્બૂલિય્યત હાસિલ હૈ કે અબ દુન્યા ભર મેં મસ્જિદ કી પહચાન ઈસી સે હૈ ﴾3﴿ ઈસી તરહ મસાજિદ પર **ગુમ્બદ વ મીનાર** બનાના ભી બા'દ કી ઈજાદ હૈ, યહાં તક કે મસ્જિદુલ હરામ કે **મનારે** ભી સરકારે મદીના વ સહાબએ કિરામ صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم وعَلَیہِمُ الرِّضْوَان કે દૌર મેં નહીં થે ﴾4﴿ ઈમાને મુફસ્સલ ﴾5﴿ ઈમાને મુજમલ ﴾6﴿ છ[6] કલિમે ઔર ઈન કી તા'દાદ વ તરકીબ, કે યેહ પહલા યેહ દૂસરા ઔર ઈન કે નામ ﴾7﴿ કુરઆને કરીમ કે તીસ પારે બનાના, એ'રાબ લગાના, ઈન મેં રુકૂઅ બનાના, રુમૂઝે અવકાફ કી અલામાત લગાના. બલ્કે નુક્તે ભી બા'દ મેં લગાએ ગએ, ખૂબ સૂરત જિલ્દેં છાપના વગૈરા ﴾8﴿ અહાદીસે મુબા-રકા કો કિતાબી શક્લ દેના, ઈસ કી અસ્નાદ પર જર્હ કરના, ઈન કી સહીહ, હસન, ઝઈફ ઔર મૌઝૂઅ વગૈરા અક્સામ બનાના ﴾9﴿ ફિક્હ, ઉસૂલે ફિક્હ વ ઈલ્મે કલામ ﴾10﴿ ઝકાત વ ફિત્રા સિક્કએ રાઈજુલ વક્ત બલ્કે બા તસ્વીર નોટોં સે અદા કરના ﴾11﴿ ઊંટોં વગૈરા કે બજાએ સફીને યા હવાઈ જહાઝ કે ઝરીએ **સફરે હજ** કરના ﴾12﴿ શરીઅત વ તરીકત કે ચારોં સિલ્સિલે યા'ની હ-નફી, શાફેઈ, માલિકી, હમ્બલી ઈસી તરહ કાદિરી, નક્શબન્દી, સોહ્રવર્દી ઔર ચિશ્તી.

હર બિદ્અત ગુમરાહી નહીં હૈ : હો સકતા હૈ કે કિસી કે ઝેહ્ન મેં યેહ સુવાલ પૈદા હો, કે ઈન દો અહાદીસે મુબા-રકા (1) كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَّكُلُّ ضَلَالَةٍ فِی النَّارِ યા'ની હર બિદ્અત (નઈ બાત) ગુમરાહી હૈ ઔર હર ગુમરાહી જહન્નમ મેં (લે જાને વાલી) હૈ. (صحیح ابن خزیمہ ج ۳ ص ۱۴۳ حدیث ۱۷۸۵) (2) شَرَّ الْاُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ યા'ની બદ તરીન કામ નએ તરીકે હૈં હર **બિદ્અત** (નઈ બાત) ગુમરાહી હૈ. (مسلم ص ۴۳۰ حدیث ۸۶۷) કે ક્યા મા'ના હૈં ? ઈસ કા જવાબ યેહ હૈ કે દોનોં અહાદીસે મુબા-રકા હક હૈં. યહાં **બિદ્અત** સે મુરાદ **બિદ્અતે સય્યિઅહ** યા'ની **બુરી બિદ્અત** હૈ ઔર યકીનન હર વોહ **બિદ્અત** બુરી હૈ જો કિસી સુન્નત કે ખિલાફ યા સુન્નત કો મિટાને વાલી હો. જૈસા કે દીગર અહાદીસે મુકદ્દસા મેં ઈસ મસ્અલે કી વઝાહત મૌજૂદ હૈ, ચુનાન્ચે હમારે પ્યારે પ્યારે

www.dawateislami.net

આકા મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : “હર વોહ ગુમરાહ કરને વાલી **બિદ્અત** જિસ સે **અલ્લાહ** ઔર ઉસ કા રસૂલ રાઝી ન હો, તો ઉસ ગુમરાહી વાલી બિદ્અત કો જારી કરને વાલે પર ઉસ **બિદ્અત** પર અમલ કરને વાલોં કી મિસ્લ ગુનાહ હૈ, ઉસે ગુનાહ મિલ જાના લોગોં કે ગુનાહોં મેં કમી નહીં કરેગા.” (ترمذی ج ٤ ص ٣٠٩ حدیث ٢٦٨٦) બુખારી શરીફ મેં **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હૈ : “مَنْ اَحْدَثَ فِیْۤ اَمْرِنَا ھٰذَا مَا لَیْسَ فِیْہِ فَھُوَ رَدٌّ۔” (بخاری ج٢ ص٢١١ حدیث ٢٦٩٧) યા’ની “જો હમારે દીન મેં ઐસી નઈ બાત નિકાલે જો ઉસ (કી અસ્લ) મેં સે ન હો વોહ મરદૂદ હૈ.” ઈન અહાદીસે મુબા-રકા સે મા’લૂમ હુવા ઐસી નઈ બાત જો સુન્નત સે દૂર કર કે ગુમરાહ કરને વાલી હો, જિસ કી અસ્લ દીન મેં ન હો વોહ **બિદ્અતે સય્યિઅહ** યા’ની બુરી બિદ્અત હૈ, જબ કે દીન મેં ઐસી નઈ બાત જો **સુન્નત** પર અમલ કરને મેં મદદ કરને વાલી હો યા જિસ કી અસ્લ દીન સે સાબિત હો વોહ બિદ્અતે હ-સના યા’ની અચ્છી બિદ્અત હૈ. **હઝરતે** સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی હદીસે પાક, “کُلُّ بِدْعَۃٍ ضَلَالَۃٌ وَّ کُلُّ ضَلَالَۃٍ فِی النَّار” કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : જો બિદ્અત ઉસૂલ ઔર કવાઈદે સુન્નત કે મુવાફિક ઔર ઉસ કે મુતાબિક કિયાસ કી હુઈ હૈ (યા’ની શરીઅત વ સુન્નત સે નહીં ટકરાતી) ઉસ કો **બિદ્અતે હ-સના** કહતે હૈં ઔર જો ઈસ કે ખિલાફ હો વોહ બિદ્અત ગુમરાહી કહલાતી હૈ. (اَشِعَّةُ اللَّمعات ج١ ص١٣٥)

બિદ્અતે હ-સના કે બિગૈર ગુઝારા નહીં : **અચ્છી** ઔર બુરી બિદઆત કી તક્સીમ ઝરૂરી હૈ ક્યૂંકે કઈ અચ્છી અચ્છી બિદ્અતેં ઐસી હૈં કે અગર ઈન કો સિર્ફ ઈસ લિયે તર્ક કર દિયા જાએ કે **કુરૂને સલાસા** યા’ની (1) શાહે ખૈરુલ અનામ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان (2) તાબિઈને ઈઝામ ઔર (3) તબ્એ તાબિઈને કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰہُ السَّلَام કે અદવારે પુર અન્વાર મેં નહીં થીં, તો દીન કા મૌજૂદા નિઝામ હી ન ચલ સકે, જૈસા કે દીની મદારિસ, ઈન મેં દર્સે નિઝામી, કુરઆન વ અહાદીસ ઔર ઈસ્લામી કિતાબોં કી પ્રેસ મેં છપાઈ વગૈરા વગૈરા યેહ તમામ કામ પહલે ન થે બા’દ મેં જારી હુએ ઔર **બિદ્અતે હ-સના** મેં શામિલ હૈં. રબ્બે મુજીબ عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم યકીનન યેહ સારે અચ્છે અચ્છે

www.dawateislami.net

કામ અપની હયાતે ઝાહિરી મેં ભી રાઇજ ફરમા સકતે થે મગર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપને મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ગુલામોં કે લિયે સવાબે જારિયા કમાને કે બે શુમાર મવાકેઅ ફરાહમ કર દિયે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દોં ને સ-દ-કએ જારિયા કી ખાતિર જો શરીઅત સે નહીં ટકરાતી હૈં ઐસી નઈ ઈજાદોં કી ધૂમ મચા દી. કિસી ને અઝાન સે પહલે દુરૂદો સલામ પઢને કા રવાજ ડાલા, કિસી ને ઈદે મીલાદુન્નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મનાને કા તરીકા નિકાલા ફિર ઈસ મેં ચરાગાં ઔર સબ્ઝ સબ્ઝ પરચમોં ઔર મરહબા કી ધૂમેં મચાતે જુલૂસે મીલાદ કા સિલ્સિલા હુવા, કિસી ને ગ્યારહવીં શરીફ તો કિસી ને આ'રાસે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن કી બુન્યાદ રખ દી ઔર અબ ભી યેહ સિલ્સિલે જારી હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલોં ને સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત વગૈરા મેં اُذْكُرُوا الله! (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઝિક્ર કરો !) ઔર صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! (યા'ની હબીબ પર દુરૂદ ભેજો !) કે ના'રે લગાને કી બિલ્કુલ નઈ તરકીબ નિકાલ કર **અલ્લાહ અલ્લાહ** ઔર દુરૂદો સલામ કી પુરકૈફ સદાઓં કા હસીન સમાં કાઈમ કર દિયા !

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં
ઐ દા'વતે ઈસ્લામી તેરી ધૂમ મચી હો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 315)

સબ્ઝ ગુમ્બદ કી તારીખ : **સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ** જિસ કે દીદાર કે લિયે હર આશિક કા દિલ બે કરાર હોતા ઔર આંખ અશ્કબાર હો જાયા કરતી હૈ યેહ ભી **બિદ્અતે હ-સના** હૈ ક્યૂંકે વોહ સરકારે નામદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે વિસાલે ઝાહિરી કે સેંકડોં બરસ બા'દ બના હૈ, ઈસ કી મુખ્તસરન મા'લૂમાત ભી હાસિલ કર લીજિયે :

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે રૌઝએ અન્વર પર સબ સે પહલા ગુમ્બદ શરીફ 678 સિ.હિ. (1269 સિ.ઈ.) મેં તા'મીર હુવા ઔર ઉસ પર ઝર્દ (યા'ની પીલા) રંગ કરવાયા ગયા. ફિર મુખ્તલિફ અદવાર મેં તગય્યુરો તબદ્દુલ હોતા રહા યહાં તક કે 888 સિ.હિ. (1483 સિ.ઈ.) મેં કાલે પથ્થર સે નયા ગુમ્બદ બનાયા ગયા ઔર ઉસ પર સફેદ રંગ કરવાયા ગયા, 980 સિ.હિ.

www.dawateislami.net

(1572 સિ.ઈ.) મેં ઈન્તિહાઈ હસીન ગુમ્બદ બનાયા ગયા ઔર ઉસ કો રંગ બિરંગે પથ્થરોં સે સજાયા ગયા. 1233 સિ.હિ. (1818 સિ.ઈ.) મેં અઝ સરે નૌ ઈસ કી તા'મીર કી ગઈ. 1253 સિ.હિ. મુતાબિક 1837 સિ.ઈ. મેં ઈસે **સબ્ઝ રંગ** કર દિયા ગયા. જો **અલ કુબ્બતુલ ખઝરા** યા'ની **સબ્ઝ ગુમ્બદ** કે નામ સે મશ્હૂર હુવા. ઈસ કે બા'દ અબ તક કિસી ને ઈસ મેં રદ્દો બદલ નહીં કિયા. હાં સબ્ઝ રંગ કો યેહ સઆદત મિલતી રહતી હૈ કે વોહ ખુદ્દામ કે હાથોં ઊપર પહોંચ કર લિપટ જાતા હૈ. ગુમ્બદે ખઝરા જો કે યકીનન કત્અન બિદ્અતે હ-સના હૈ વોહ અબ દુન્યા ભર કે મુસલ્માનોં કા મરજઅ, આંખોં કા નૂર ઔર દિલ કા સુરૂર હૈ. اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કો દુન્યા કી કોઈ તાકત નહીં મિટા સકતી, જો ઈસ કો ઈનાદન (યા'ની બુગ્ઝ કી વજહ સે) મિટાના ચાહેગા اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ખુદ હી મિટ જાએગા.

ગુમ્બદે ખઝરા ! ખુદા તુઝ કો સલામત રખ્ખે
દેખ લેતે હૈં તુઝે પ્યાસ બુઝા લેતે હૈં

ઈન જૈસે તમામ નૌ ઈજાદ નેક કામોં કી બુન્યાદ વોહી હદીસે પાક હૈ જો **મુસ્લિમ શરીફ** કે હવાલે સે, સફહા 168 પર ગુઝરી જિસ મેં ફરમાયા ગયા હૈ : "જો કોઈ ઈસ્લામ મેં અચ્છા તરીકા જારી કરે ઉસ કો ઈસ કા સવાબ મિલેગા ઔર ઉસ કા ભી જો ઈસ કે બા'દ ઉસ પર અમલ કરેં."[1]

દીદારે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અકાઈદો આ'માલ કી ઈસ્લાહ ઔર ઝરૂરી મા'લૂમાત કે હુસૂલ કી ખાતિર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કો અપના મા'મૂલ બના લીજિયે. ઈસ કી એક ઈમાન અફરોઝ મ-દની બહાર સુનિયે ઔર ઝૂમિયે ચુનાન્ચે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **તીન રોઝા બૈનલ અકવામી** સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ (મુલતાન શરીફ) કે ઈખ્તિતામ પર આગરા તાજ કૉલોની (બાબુલ મદીના કરાચી) કા એક મ-દની કાફિલા સફર કરતા હુવા તરકીબ કે મુતાબિક એક મસ્જિદ મેં કિયામ પઝીર હુવા. શબ કો જબ સબ સો ગએ તો **મ-દની કાફિલે** મેં શરીક એક નએ

1 : **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيۡهِ رَحۡمَةُ الۡحَنَّان કી કિતાબે મુસ્તતાબ "જાઅલ હક વ ઝ-હકલ બાતિલ" મેં બિદઆત ઔર ઈન કી અક્સામ વગૈરા કે બારે મેં મઝીદ તફસીલાત દેખી જા સકતી હૈં.

www.dawateislami.net

ઈસ્લામી ભાઈ કી કિસ્મત અંગડાઈ લે કર જાગ ઉઠી ઔર ઉન કો ખ્વાબ મેં **મદીને કે તાજદાર** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દીદાર હો ગયા ! વોહ બહુત ખુશ હુએ, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી હક્કાનિય્યત કે દિલો જાન સે મો'તરિફ હો કર **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ.

કોઈ આયા પા કે ચલા ગયા કોઈ ઉમ્ર ભર ભી ન પા સકા
મેરે મૌલા તુઝ સે ગિલા નહીં યેહ તો અપના અપના નસીબ હૈ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અચ્છોં સે મહબ્બત કે ફઝાઈલ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! આશિકાને રસૂલ કે મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે એક ખુશ કિસ્મત ઈસ્લામી ભાઈ કો اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત હો ગઈ. મ-દની કાફિલે મેં સફર કરને વાલે ખુશ નસીબોં કો અચ્છોં કી સોહબત ઔર નેક બન્દોં સે મહબ્બત કરને કા બેહતરીન મૌકઅ નસીબ હો જાતા હૈ. રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે અચ્છોં સે મહબ્બત રખને કે **આઠ ફઝાઈલ** સુનિયે ઔર ઝૂમિયે :

"મહબ્બતે રસૂલ" કે આઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે
અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મહબ્બત રખને કે મુ-તઅલ્લિક
8 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ **અલ્લાહ તઆલા** કિયામત કે દિન ફરમાએગા : કહાં હૈં જો મેરે જલાલ કી વજહ સે આપસ મેં મહબ્બત રખતે થે ! આજ મૈં ઉન કો અપને સાએ મેં રખૂંગા, આજ મેરે સાએ કે સિવા કોઈ સાયા નહીં[1] ﴾2﴿ **અલ્લાહ તઆલા** ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ : જો લોગ મેરી વજહ સે આપસ મેં મહબ્બત રખતે હૈં ઔર મેરી વજહ સે એક દૂસરે કે પાસ બૈઠતે હૈં ઔર આપસ મેં મિલતે જુલતે હૈં ઔર માલ ખર્ચ કરતે હૈં ઉન સે મેરી મહબ્બત વાજિબ હો ગઈ[2] ﴾3﴿ **અલ્લાહ તઆલા** ને ફરમાયા : જો લોગ મેરે

1: مسلم ص١٣٨٨حديث٢٥٦٦ 2: الموطا ج٢ ص٤٣٩ حديث١٨٢٨

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની બખ્શિશ કી દુઆ) કરતે રહેંગે. (طبرانی)

જલાલ કી વજહ સે આપસ મેં મહબ્બત રખતે હૈં ઉન કે લિયે નૂર કે મિમ્બર હોંગે, અમ્બિયા વ શુ-હદા ઉન પર ગિબ્તા (યા'ની રશ્ક) કરેંગે[1] ﴾4﴿ દો શખ્સોં ને **અલ્લાહ** કે લિયે બાહમ મહબ્બત કી ઔર એક મશરિક મેં હૈ દૂસરા મગરિબ મેં, કિયામત કે દિન **અલ્લાહ તઆલા** દોનોં કો જમ્અ કરેગા ઔર ફરમાએગા : યેહી વોહ હૈ જિસ સે તૂને મેરે લિયે મહબ્બત કી થી[2] ﴾5﴿ જન્નત મેં યાકૂત કે સુતૂન હૈં, ઉન પર ઝબર-જદ કે બાલાખાને હૈં, ઉન કે દરવાઝે ખુલે હુએ હૈં, વોહ ઐસે રોશન હૈં જૈસે ચમકદાર સિતારે. લોગોં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઉન મેં કૌન રહેગા ? ફરમાયા : "વોહ લોગ જો **અલ્લાહ** કે લિયે આપસ મેં મહબ્બત રખતે હૈં, એક જગહ બૈઠતે હૈં, આપસ મેં મિલતે હૈં"[3] ﴾6﴿ **અલ્લાહ** કે લિયે મહબ્બત રખને વાલે અર્શ કે ગિર્દ યાકૂત કી કુર્સિયોં પર હોંગે[4] ﴾7﴿ જો કિસી સે **અલ્લાહ** કે લિયે મહબ્બત રખે ઔર **અલ્લાહ** કે લિયે દુશ્મની રખે ઔર **અલ્લાહ** કે લિયે દે ઔર **અલ્લાહ** કે લિયે મન્અ કરે ઉસ ને અપના ઈમાન કામિલ કર લિયા[5] ﴾8﴿ દો શખ્સ જબ **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કે લિયે બાહમ મહબ્બત રખતે હૈં, ઉન કે દરમિયાન મેં જુદાઈ ઉસ વક્ત હોતી હૈ કે ઉન મેં સે એક ને કોઈ ગુનાહ કિયા.[6] યા'ની **અલ્લાહ** (عَزَّوَجَلَّ) કે લિયે જો મહબ્બત હો ઉસ કી પહચાન યેહ હૈ કે અગર એક ને ગુનાહ કિયા તો દૂસરા ઉસ સે જુદા હો જાએ. (તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે પઢિયે મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ બહારે શરીઅત જિલ્દ 3 સફહા 576 તા 579)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"તરાવીહ પઢેં ઔર ખુદા વ રસૂલ કી રહમતેં લૂટેં"

કે પેંતીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે તરાવીહ કે 35 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **તરાવીહ** હર આકિલ વ બાલિગ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહન કે લિયે સુન્નતે મુઅક્કદા હૈ. (دُرِّ مُختار ج۲ ص۵۹٦) ઈસ કા તર્ક જાઈઝ નહીં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 688)

مدینہ

۱: تِرمذی ج٤ ص١٧٤ حديث٢٣٩٧ - ۲: شعب الايمان ج٦ ص٤٩٢ حديث٩٠٢٢ - ۳: شعب الايمان ج٦ ص٤٨٧ حديث٩٠٠٢ - ٤: مُعجَم كبير ج٤ ص١٥٠ حديث٣٩٧٣ -

۵: ابو داوٗد ج٤ ص٢٩٠ حديث٤٦٨١ - ٦: الادب المفرد ص١٠٩ حديث٤٠١ -

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દિન મેં **50** બાર દુરૂદે પાક પઢે કિયામત કે દિન મૈં ઉસ સે મુસા-ફહા કરૂં(યા'ની હાથ મિલાઉં)ગા. (ابن بشکوال)

《2》 **તરાવીહ** કી બીસ રક્અતેં હૈં. સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે અહ્દ મેં બીસ રક્અતેં હી પઢી જાતી થીં. (السُّنَنُ الکبرٰی لِلْبَیہقی ج۲ص٦٩٩حدیث٤٦١٧)

《3》 **તરાવીહ** કી જમાઅત સુન્નતે મુઅક્કદા અલલ કિફાયા હૈ, અગર મસ્જિદ કે સારે લોગોં ને છોડ દી તો સબ **ઈસાઅત** કે મુર-તકિબ હુએ (યા'ની બુરા કિયા) ઔર અગર ચન્દ અફરાદ ને બા જમાઅત પઢ લી તો તન્હા પઢને વાલા જમાઅત કી ફઝીલત સે મહરૂમ રહા. (ہِدایہ ج۱ص۷۰)

《4》 **તરાવીહ** કા વક્ત ઈશા કે ફર્ઝ પઢને કે બા'દ સે સુબ્હે સાદિક તક હૈ. ઈશા કે ફર્ઝ અદા કરને સે પહલે અગર પઢ લી તો ન હોગી. (عالمگیری ج۱ص ۱۱۰)

《5》 **વિત્ર** કે બા'દ ભી તરાવીહ પઢી જા સકતી હૈ. (دُرِّمُختار ج۲ص۵۹۷) જૈસા કે બા'ઝ અવકાત **29** કો રૂયતે હિલાલ કી શહાદત (યા'ની ચાંદ નઝર આને કી ગવાહી) મિલને મેં તાખીર કે સબબ ઐસા હો જાતા હૈ.

《6》 **મુસ્તહબ** યેહ હૈ કે **તરાવીહ** મેં તિહાઈ રાત તક તાખીર કરેં, અગર આધી રાત કે બા'દ પઢેં તબ ભી કરાહત નહીં. (લેકિન ઈશા કે ફર્ઝ ઈતને મુઅખ્ખર (Late) ન કિયે જાએં) (اَیضاًص۵۹۸)

《7》 **તરાવીહ** અગર ફૌત હુઈ તો ઈસ કી કઝા નહીં. (اَیضاً)

《8》 **બેહતર** યેહ હૈ કે **તરાવીહ** કી બીસ રક્અતેં દો દો કર કે દસ સલામ કે સાથ અદા કરેં. (اَیضاًص۵۹۹)

《9》 **તરાવીહ** કી બીસ રક્અતેં એક સલામ કે સાથ ભી અદા કી જા સકતી હૈં, મગર ઐસા કરના મકરૂહે (તન્ઝીહી) હૈ. (اَیضاً) હર દો રક્અત પર **કા'દા** કરના ફર્ઝ હૈ, હર **કા'દે** મેં **અત્તહિય્યાત** કે બા'દ દુરૂદ શરીફ ભી પઢે ઔર તાક રક્અત (યા'ની પહલી, તીસરી, પાંચવીં વગૈરા) મેં સના પઢે ઔર ઈમામ તઅવ્વુઝ વ તસ્મિયા ભી પઢે.

《10》 **જબ** દો દો રક્અત કર કે પઢ રહા હૈ તો હર દો રક્અત પર અલગ અલગ નિય્યત કરે ઔર અગર બીસ રક્અતોં કી એક સાથ નિય્યત કર લી તબ ભી જાઈઝ હૈ. (رَدُّالْمُحتار ج۲ص۵۹۷)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર ઝિયાદા દુરૂદે પાક પઢે હોંગે. (ترمذی)

11 **બિલા ઉઝ્ર** તરાવીહ બૈઠ કર પઢના મકરૂહ હૈ બલ્કે બા'ઝ ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام કે નઝદીક તો હોતી હી નહીં. (دُرِّمُختار ج۲ ص۶۰۳)

12 **તરાવીહ** મસ્જિદ મેં બા જમાઅત અદા કરના અફઝલ હૈ, અગર ઘર મેં બા જમાઅત અદા કી તો તર્કે જમાઅત કા ગુનાહ ન હુવા મગર વોહ સવાબ ન મિલેગા જો **મસ્જિદ** મેં પઢને કા થા. (عالمگیری ج۱ ص۱۱۶) ઈશા કે ફર્ઝ મસ્જિદ મેં બા જમાઅત અદા કર કે ફિર ઘર યા હૉલ વગૈરા મેં તરાવીહ અદા કીજિયે અગર બિલા ઉઝ્રે શર-ઈ મસ્જિદ કે બજાએ ઘર યા હૉલ વગૈરા મેં ઈશા કે ફર્ઝ કી જમાઅત કાઈમ કર લી તો તર્કે વાજિબ કે ગુનાહગાર હોંગે. ઈસ કા તફસીલી મસ્અલા ફૈઝાને સુન્નત (જિલ્દ અવ્વલ) કે બાબ "પેટ કા કુફ્લે મદીના" સફહા 135 પર મુલા-હઝા ફરમા લીજિયે.

13 **ના બાલિગ** ઈમામ કે પીછે સિર્ફ ના બાલિગાન હી **તરાવીહ** પઢ સકતે હૈં.

14 **બાલિગ** કી તરાવીહ (બલ્કે કોઈ ભી નમાઝ હત્તા કે નફ્લ ભી) ના બાલિગ કે પીછે નહીં હોતી.

15 **તરાવીહ** મેં પૂરા **કલામુલ્લાહ** શરીફ પઢના ઔર સુનના સુન્નતે મુઅક્કદા અલલ કિફાયા હૈ લિહાઝા અગર ચન્દ લોગોં ને મિલ કર તરાવીહ મેં ખત્મે કુરઆન કા એહતિમામ કર લિયા તો બકિય્યા અલાકે વાલોં કે લિયે કિફાયત કરેગા. "ફતાવા ર-ઝવિય્યા" જિલ્દ 10 સફહા 334 પર હૈ : قُرآن دَرْ تراویح خَتْم کَرْدَنْ نَه فَرْض سُت وَ نَه سُنَّتِ عین۔ યા'ની તરાવીહ મેં કુરઆને કરીમ ખત્મ કરના ન ફર્ઝ ન સુન્નતે ઐન હૈ. ઔર સફહા 335 પર હૈ : خَتْمِ قُرآن دَرْ تراویح سنّتِ کِفایه اَسْت۔ યા'ની તરાવીહ મેં ખત્મે કુરઆન સુન્નતે કિફાયા હૈ.

16 **અગર** બા શરાઈત હાફિઝ ન મિલ સકે યા કિસી વજહ સે ખત્મ ન હો સકે તો **તરાવીહ** મેં કોઈ સી ભી સૂરતેં પઢ લીજિયે અગર ચાહેં તો اَلَمْ تَرَ સે وَالنَّاس દો બાર પઢ લીજિયે, ઈસ તરહ બીસ રક્અતેં યાદ રખના આસાન રહેગા. (ماخوذ از عالمگیری ج۱ ص۱۱۸)

17 **એક બાર** بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط જહ્ર કે સાથ (યા'ની ઊંચી આવાઝ સે) પઢના સુન્નત

www.dawateislami.net

હૈ ઔર હર સૂરત કી ઈબ્તિદા મેં આહિસ્તા પઢના મુસ્તહબ હૈ. મુ-તઅખ્ખિરીન (યા'ની બા'દ મેં આને વાલે ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَہُمُ اللّٰہُ السَّلَام) ને **ખત્મે તરાવીહ** મેં તીન બાર قُلْ ھُوَاللّٰہ શરીફ઼ પઢના **મુસ્તહબ** કહા નીઝ બેહતર યેહ હૈ કે ખત્મ કે દિન પિછલી રક્અત મેં الٓمّٓ સે مُفْلِحُوْن તક પઢે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 694, 695)

﴾18﴿ **અગર** કિસી વજહ સે **તરાવીહ** કી નમાઝ ફ઼ાસિદ હો જાએ તો જિતના કુરઆને પાક ઉન રક્અતોં મેં પઢા થા ઉન કા ઈઆદા કરેં તાકે ખત્મ મેં નુક્સાન ન રહે. (عالمگیری ج ۱ ص ۱۱۸)

﴾19﴿ **ઈમામ** ગ-લતી સે કોઈ આયત યા સૂરત છોડ કર આગે બઢ ગયા તો મુસ્તહબ યેહ હૈ કે ઉસે પઢ કર ફિર આગે બઢે. (اَیضاً)

﴾20﴿ **અલગ** અલગ મસ્જિદ મેં **તરાવીહ** પઢ સકતા હૈ જબ કે ખત્મે કુરઆન મેં નુક્સાન ન હો, મ-સલન તીન મસાજિદ ઐસી હૈં કે ઉન મેં હર રોઝ સવા પારહ પઢા જાતા હૈ તો તીનોં મેં રોઝાના બારી બારી જા સકતા હૈ.

﴾21﴿ **દો રક્અત** પર બૈઠના ભૂલ ગયા તો જબ તક તીસરી કા સજદા ન કિયા હો બૈઠ જાએ, આખિર મેં સજદએ સહ્વ કર લે. ઔર અગર તીસરી કા સજદા કર લિયા તો ચાર પૂરી કર લે મગર યેહ દો શુમાર હોંગી. હાં દો પર કા'દા કિયા થા તો ચાર હુઈં. (اَیضاً)

﴾22﴿ **તીન** રક્અતેં પઢ કર સલામ ફૈરા અગર દૂસરી પર બૈઠા નહીં થા તો ન હુઈં ઉન કે બદલે કી દો રક્અતેં દોબારા પઢે. (اَیضاً)

﴾23﴿ **સલામ** ફૈરને કે બા'દ કોઈ કહતા હૈ દો હુઈં કોઈ કહતા હૈ તીન, તો ઈમામ કો જો યાદ હો ઉસ કા એ'તિબાર હૈ, અગર ઈમામ ખુદ ભી તઝબ્ઝુબ (યા'ની શક વ શુબા) કા શિકાર હો તો જિસ પર એ'તિમાદ હો ઉસ કી બાત માન લે. (اَیضاً ص ۱۱۷)

﴾24﴿ **અગર** લોગોં કો શક હો, કે બીસ હુઈં યા અઠ્ઠારહ ? તો દો રક્અત તન્હા તન્હા પઢેં.

﴾25﴿ **અફ઼ઝલ** યેહ હૈ કે તમામ શુફ઼્ઓં મેં કિરાઅત બરાબર હો અગર ઐસા ન કિયા જબ ભી હરજ નહીં, ઈસી તરહ હર શુફ઼્અ (કે દો રક્અત પર મુશ્તમિલ હોતા હૈ ઉસ) કી પહલી ઔર

www.dawateislami.net

દૂસરી રક્અત કી કિરાઅત મસાવી (યા'ની યક્સાં) હો, દૂસરી કી કિરાઅત પહલી સે ઝાઈદ નહીં હોની ચાહિયે. (اَیضاً)

26 **ઈમામ** વ મુક્તદી હર દો રક્અત કી પહલી મેં **સના** પઢેં (ઈમામ **અઊઝુ** ઔર **બિસ્મિલ્લાહ** ભી પઢે) ઔર **અત્તહિય્યાત** કે બા'દ દુરૂદે ઈબ્રાહીમ ઔર દુઆ ભી. (دُرِّمُختارو رَدُّالْمُحتار ج۲ص۲۰۲)

27 **અગર** મુક્તદિયોં પર ગિરાની (દુશ્વારી) હોતી હો તો તશહ્હુદ કે બા'દ اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّاٰلِہٖ પર ઈક્તિફા કરે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 690, دُرِّمُختارو رَدُّالْمُحتار ج۲ص۲۰۲)

28 **અગર** સત્તાઈસવીં કો યા ઈસ સે કબ્લ કુરઆને પાક ખત્મ હો ગયા તબ ભી આખિરે ર-મઝાન તક **તરાવીહ** પઢતે રહેં કે સુન્નતે મુઅક્કદા હૈ. (عالمگیری ج۱ص۱۱۸)

29 **હર** ચાર રક્અતોં કે બા'દ ઉતની દેર બૈઠના મુસ્તહબ હૈ જિતની દેર મેં ચાર રક્આત પઢી હૈં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 690, عالمگیری ج۱ص۱۱۵)

30 **ઈસ** બૈઠને મેં ઈસે ઈખ્તિયાર હૈ કે ચુપ બૈઠા રહે યા ઝિક્રો દુરૂદ ઔર તિલાવત કરે યા ચાર રક્અતેં તન્હા નફલ પઢે (دُرِّمُختار ج۲ص۶۰۰, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 690) યેહ તસ્બીહ ભી પઢ સકતે હૈં :

سُبْحٰنَ ذِی الْمُلْکِ وَالْمَلَکُوْتِ، سُبْحٰنَ ذِی الْعِزَّۃِ وَالْعَظَمَۃِ وَالْھَیْبَۃِ وَالْقُدْرَۃِ وَالْکِبْرِیَآءِ وَالْجَبَرُوْتِ، سُبْحٰنَ الْمَلِکِ الْحَیِّ الَّذِیْ لَایَنَامُ وَلَایَمُوْتُ، سُبُّوْحٌ قُدُّوْسٌ رَّبُّنَا وَرَبُّ الْمَلٰٓئِکَۃِ وَالرُّوْحِ، اَللّٰھُمَّ اَجِرْنِیْ مِنَ النَّارِ، یَامُجِیْرُ یَامُجِیْرُ یَامُجِیْرُ، بِرَحْمَتِکَ یَااَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ۔

31 **બીસ** રક્અતેં હો ચુકને કે બા'દ પાંચવાં તરવીહા ભી મુસ્તહબ હૈ, અગર લોગોં પર ગિરાં હો તો પાંચવીં બાર ન બૈઠે. (عالمگیری ج۱ص۱۱۵)

32 **મુક્તદી** કો જાઈઝ નહીં કે બૈઠા રહે, જબ ઈમામ રુકૂઅ કરને વાલા હો તો ખડા હો જાએ, યેહ મુનાફિકીન સે મુશા-બહત હૈ. **સૂ-રતુન્નિસાઅ** કી આયત નમ્બર 142 મેં હૈ :

www.dawateislami.net

وَ اِذَا قَامُوْۤا اِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوْا كُسَالٰى (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** ઔર (મુનાફિક) જબ નમાઝ કો ખડે હોં તો હારે જી સે) (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 693, غنیہ ص٤١٠) ફર્ઝ કી જમાઅત મેં ભી અગર ઈમામ રુકૂઅ સે ઉઠ ગયા તો સજદોં વગૈરા મેં ફૌરન શરીક હો જાએં નીઝ ઈમામ કા'દએ ઊલા મેં હો તબ ભી ઉસ કે ખડે હોને કા ઈન્તિઝાર ન કરેં બલ્કે શામિલ હો જાએં. અગર **કા'દે** મેં શામિલ હો ગએ ઔર ઈમામ ખડા હો ગયા તો અત્તહિય્યાત પૂરી કિયે બિગૈર ન ખડે હોં.

﴾33﴿ **ર-મઝાન** શરીફ મેં **વિત્ર** જમાઅત સે પઢના અફઝલ હૈ, મગર જિસ ને ઈશા કે ફર્ઝ બિગૈર જમાઅત કે પઢે વોહ વિત્ર ભી તન્હા પઢે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 692, 693, મુલખ્ખસન)

﴾34﴿ **યેહ** જાઈઝ હૈ કે એક શખ્સ ઈશા વ વિત્ર પઢાએ ઔર દૂસરા તરાવીહ.

﴾35﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફર્ઝ વ વિત્ર કી જમાઅત કરવાતે થે ઔર હઝરતે સય્યિદુના ઉબય બિન કા'બ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ **તરાવીહ** પઢાતે. (عالمگیری ج١ ص١١٦)

એ હમારે પ્યારે પ્યારે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં નેક, મુખ્લિસ ઔર દુરુસ્ત કુરઆને કરીમ પઢને વાલે હાફિઝ સાહિબ કે પીછે ખુશૂઓ ખુઝૂઅ કે સાથ **તરાવીહ** અદા કરને કી સઆદત નસીબ કર ઔર કબૂલ ભી ફરમા. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واله وسلّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કેન્સર કા મરીઝ ઠીક હો ગયા : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા બેહદ કરમ હૈ. બારહા સુનને મેં આયા કે ડૉક્ટરોં ને જિન મરીઝોં કો લા ઈલાજ કરાર દે દિયા ઉન કા મ-દની કાફિલોં મેં ખૈર સે ઈલાજ હો ગયા ! ચુનાન્ચે **માડીપૂર** (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને એક ઈમાન અફરોઝ **મ-દની બહાર** લિખ કર દી જિસ કા ખુલાસા કુછ યૂં હૈ : હાક્સ બે (બાબુલ મદીના કરાચી) કે મુકીમ એક ઈસ્લામી ભાઈ જો કે કેન્સર કે મરીઝ થે, ઉન્હોં ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક,

www.dawateislami.net

દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સફર કી સઆદત હાસિલ કી. દૌરાને સફર બેચારે કાફી સહમે હુએ ઔર માયૂસ સે થે. શુ-રકાએ કાફિલા ઢારસ બંધાતે ઔર ઉન કે લિયે દુઆએં ભી ફરમાતે. એક દિન સુબ્હ કે વક્ત બૈઠે બૈઠે અચાનક ઉન્હેં કૈ હુઈ ઔર ઉસ મેં એક ગોશ્ત કી બોટી હલ્ક સે નિકલ પડી ! કૈ કે બા'દ ઉન કો કાફી સુકૂન મિલ ગયા. મ-દની કાફિલે સે વાપસી પર જબ ડૉક્ટરોં સે રુજૂઅ કિયા ઔર દોબારા ટેસ્ટ કરવાએ તો હૈરત બાલાએ હૈરત, કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી બ-ર-કત સે ઉન કા **કેન્સર** ખત્મ હો ચુકા થા.

અલ્સર ઔર કેન્સર અબ, યા હો દર્દે કમર — ચલિયે હિમ્મત કરેં, કાફિલે મેં ચલો
દૂર બીમારિયાં ઔર પરેશાનિયાં — હોંગી બસ ચલ પડેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 677)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد
تُوْبُوْا اِلَى اللّٰه ! اَسْتَغْفِرُ اللّٰه
صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

કિમતી લિબાસ મેં નમાઝ

કરોડોં હ-નફિયોં કી અઝીમ પેશ્વા, સિરાજુલ ઉમ્મહ, કાશિફુલ ગુમ્મહ, ઈમામે આ'ઝમ, ફકીહે અફખમ હઝરતે સય્યિદુના **ઈમામ અબૂ હનીફા નો'માન બિન સાબિત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه રાત કી નમાઝ કે લિયે બેશ કીમત કમીસ, શલવાર, ઈમામા ઔર ચાદર પહનતે થે જિસ કી કીમત ડેઢ હઝાર દિરહમ થી, આપ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه હર રાત નમાઝ ઐસે લિબાસ મેં પઢતે થે ઔર ફરમાતે થે કે જબ હમ લોગોં સે અચ્છે લિબાસ મેં મિલતે હૈં તો **અલ્લાહ તઆલા** સે આ'લા લિબાસ મેં મુલાકાત ક્યૂં ન કરેં. (تفسير رُوحُ البَيان ج۳ ص۱۰٤ ملخّصاً)

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

ફૈઝાને લય-લતુલ કદ્ર

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : “જિસ ને મુઝ પર દિન મેં **એક હઝાર મર્તબા દુરૂદે પાક પઢા,** વોહ મરેગા નહીં જબ તક **જન્નત** મેં અપના ઠિકાના ન દેખ લે.”

(اَلتَّرغِیب وَالتَّرهِیب ج ۲ ص ۳۲۸ حدیث ۲۲)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

લય-લતુલ કદ્ર કો “લય-લતુલ કદ્ર” ક્યૂં કહતે હૈં ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! લય-લતુલ કદ્ર ઈન્તિહાઈ બ-ર-કત વાલી રાત હૈ ઈસ કો **લય-લતુલ કદ્ર** ઈસ લિયે કહતે હૈં કે ઈસ મેં સાલ ભર કે અહકામ નાફિઝ કિયે જાતે હૈં ઔર ફિરિશ્તોં કો સાલ ભર કે કામોં ઔર ખિદમાત પર મામૂર કિયા જાતા હૈ ઔર યેહ ભી કહા ગયા હૈ કે ઈસ રાત કી દીગર રાતોં પર શરાફત વ કદ્ર કે બાઈસ ઈસ કો **લય-લતુલ કદ્ર** કહતે હૈં ઔર યેહ ભી મન્કૂલ હૈ કે ચૂંકે ઈસ શબ મેં નેક આ'માલ મકબૂલ હોતે હૈં ઔર બારગાહે ઈલાહી મેં ઉન કી કદ્ર કી જાતી હૈ ઈસ લિયે ઈસ કો લય-લતુલ કદ્ર કહતે હૈં. (تفسیر خازن ج ٤ ص ٤٧٣) ઔર ભી મુ-તઅદ્દિદ શરાફતેં ઈસ મુબારક રાત કો હાસિલ હૈં.

બુખારી શરીફ મેં હૈ, **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : “જિસ ને **લય-લતુલ કદ્ર** મેં ઈમાન ઔર **ઈખ્લાસ** કે સાથ કિયામ કિયા (યા'ની નમાઝ પઢી) તો ઉસ કે ગુઝશ્તા (સગીરા) ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાએંગે.”

(بُخاری ج ۱ ص ٦٦٠ حدیث ۲۰۱٤)

www.dawateislami.net

83 સાલ 4 માહ કી ઈબાદત સે ઝિયાદા સવાબ : ઈસ મુકદ્દસ રાત કો હરગિઝ હરગિઝ ગફ્લત મેં નહીં ગુઝારના ચાહિયે, **ઈસ રાત ઈબાદત કરને વાલે કો એક હઝાર માહ યા'ની તિરાસી સાલ ચાર માહ સે ભી ઝિયાદા ઈબાદત કા સવાબ અતા કિયા જાતા હૈ** ઔર ઈસ "ઝિયાદા" કા ઈલ્મ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ જાને યા ઉસ કે બતાએ સે ઉસ કે પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જાનેં, કે કિતના હૈ. ઈસ રાત મેં હઝરતે સય્યિદુના **જિબ્રીલ** عَلَيْهِ السَّلَام ઔર ફિરિશ્તે નાઝિલ હોતે હૈં ઔર ફિર ઈબાદત કરને વાલોં સે **મુસા-ફહા** કરતે હૈં. ઈસ મુબારક શબ કા હર એક લમ્હા સલામતી હી સલામતી હૈ ઔર યેહ સલામતી સુબ્હે સાદિક તક બર કરાર રહતી હૈ. યેહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ખાસુલ ખાસ કરમ હૈ કે યેહ અઝીમ રાત સિર્ફ અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે મેં આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઉમ્મત કો અતા કી ગઈ હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કુરઆને પાક મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○
اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ فِیْ لَیْلَةِ الْقَدْرِ ۚۖ ﴿۱﴾ وَ مَاۤ اَدْرٰىكَ مَا لَیْلَةُ الْقَدْرِ ؕ ﴿۲﴾ لَیْلَةُ الْقَدْرِ ۙ۬ خَیْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ ؕ ۛ ﴿۳﴾ تَنَزَّلُ الْمَلٰٓىٕكَةُ وَ الرُّوْحُ فِیْهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ ۛ ۙ ﴿۴﴾ سَلٰمٌ ۛ۫ هِیَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿۵﴾ (پ۳۰،سورة القدر)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અલ્લાહ કે નામ સે શુરૂઅ જો નિહાયત મેહરબાન રહ્મ વાલા. બેશક હમ ને ઈસે શબે કદ્ર મેં ઉતારા ઔર તુમ ને ક્યા જાના, ક્યા શબે કદ્ર ? શબે કદ્ર હઝાર મહીનોં સે બેહતર, ઈસ મેં ફિરિશ્તે ઔર જિબ્રીલ ઉતરતે હૈં અપને રબ કે હુક્મ સે, હર કામ કે લિયે, વોહ સલામતી હૈ સુબ્હ ચમકને તક.

મુફસ્સિરીને કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰى **સૂ-રતુલ કદ્ર** કે ઝિમ્ન મેં ફરમાતે હૈં : "ઈસ રાત મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને કુરઆને કરીમ લૌહે મહફૂઝ સે આસ્માને દુન્યા પર નાઝિલ ફરમાયા ઔર ફિર તક્રીબન 23 બરસ કી મુદ્દત મેં અપને પ્યારે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ઈસે બ તદરીજ નાઝિલ કિયા." (تفسیرِ صاوی ج٦ص٢٣٩٨)

www.dawateislami.net

નબિય્યે મુઅઝ્ઝમ, રસૂલે મોહતરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : બેશક **અલ્લાહ તઆલા** ને મેરી ઉમ્મત કો **શબે કદ્ર** અતા કી ઔર યેહ રાત તુમ સે પહલે કિસી ઉમ્મત કો અતા નહીં ફરમાઈ. (اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب ج ۱ ص ۱۷۳ حدیث ۶۴۷)

હઝાર મહીનોં સે બેહતર એક રાત : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુજાહિદ عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْوَاحِد ફરમાતે હૈં : બની ઈસરાઈલ કા એક શખ્સ સારી રાત ઈબાદત કરતા ઔર સારા દિન જિહાદ મેં મસરૂફ રહતા થા ઔર ઈસ તરહ ઉસ ને હઝાર મહીને ગુઝારે થે, તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને યેહ આયતે મુબા-રકા નાઝિલ ફરમાઈ : "لَیۡلَۃُ الۡقَدۡرِ ۬ۙ خَیۡرٌ مِّنۡ اَلۡفِ شَہۡرٍ" (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** શબે કદ્ર હઝાર મહીનોં સે બેહતર) યા'ની શબે કદ્ર કા કિયામ ઉસ આબિદ (યા'ની ઈબાદત ગુઝાર) કી એક હઝાર મહીને કી ઈબાદત સે બેહતર હૈ. (تَفسیرِ طَبَری ج ۲۴ ص ۵۳۳)

હમારી ઉમ્રેં તો બહુત કલીલ હૈં : ઔર "તફસીરે અઝીઝી" મેં હૈ : **હઝરાતે** સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ને જબ હઝરતે **શમ્ઊન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી ઈબાદાત વ જિહાદ કા તઝકિરા સુના તો ઉન્હેં હઝરતે શમ્ઊન رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ પર બડા રશ્ક આયા ઔર મુસ્તફા જાને રહમત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં અર્ઝ કિયા : "**યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! હમેં તો બહુત થોડી ઉમ્રેં મિલી હૈં, ઈસ મેં ભી કુછ હિસ્સા નીંદ મેં ગુઝરતા હૈ તો કુછ ત-લબે મઆશ મેં, ખાને પકાને મેં ઔર દીગર ઉમૂરે દુન્યવી મેં ભી કુછ વક્ત સર્ફ હો જાતા હૈ. લિહાઝા હમ તો હઝરતે **શમ્ઊન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી તરહ ઈબાદત કર હી નહીં સકતે, યૂં બની ઈસરાઈલ હમ સે ઈબાદત મેં બઢ જાએંગે." **ઉમ્મત** કે ગમ-ખ્વાર આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم યેહ સુન કર ગમગીન હો ગએ. ઉસી વક્ત હઝરતે સય્યિદુના **જિબ્રઈલે અમીન** عَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام **સૂ-રતુલ કદ્ર** લે કર હાઝિરે ખિદમતે બા બ-ર-કત હો ગએ ઔર તસલ્લી દે દી ગઈ કે **પ્યારે હબીબ** (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) રન્જીદા ન હોં, આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઉમ્મત કો હમ ને હર સાલ મેં એક ઐસી રાત ઈનાયત ફરમા દી કે **અગર વોહ ઉસ રાત મેં ઈબાદત કરેંગે તો** (હઝરતે) **શમ્ઊન** (رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ) **કી હઝાર માહ કી ઈબાદત સે ભી બઢ જાએંગે.** (ماخوذ از تفسیرِ عَزیزی ج ۳ ص ۲۵۷)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

બા કરામત શમ્ઊન કી ઈમાન અફરોઝ હિકાયત : ઈન્હી હઝરતે શમ્ઊન رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે બારે મેં "મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ" મેં એક નિહાયત **ઈમાન અફરોઝ હિકાયત** બયાન કી ગઈ હે, ઈસ કા મઝમૂન કુછ ઈસ તરહ હે : બની ઈસરાઈલ કે એક બુઝુર્ગ **હઝરતે શમ્ઊન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને હઝાર માહ ઈસ તરહ ઈબાદત કી, કે રાત કો કિયામ ઔર દિન કો રોઝા રખને કે સાથ સાથ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં કુફફાર કે સાથ જિહાદ ભી કરતે. વોહ ઈસ કદર **તાકત વર** થે કે લોહે કી વઝ્ની ઔર મઝબૂત **ઝન્જીરેં** હાથોં સે તોડ ડાલતે થે. **કુફફારે** ના હન્જાર ને જબ દેખા કે **હઝરતે શમ્ઊન** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ પર કોઈ ભી હર્બા કારગર નહીં હોતા તો **બાહમ** મશ્વરા કરને કે બા'દ માલો દૌલત કા લાલચ દે કર આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી ઝૌજા કો ઈસ બાત પર આમાદા કર લિયા કે વોહ કિસી રાત નીંદ કી હાલત મેં પાએ તો ઉન્હેં **મઝબૂત રસ્સિયોં** સે બાંધ કર ઈન કે હવાલે કર દે. **બે વફા બીવી** ને ઐસા હી કિયા. જબ આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ બેદાર હુએ ઔર અપને આપ કો **રસ્સિયોં** સે બંધા હુવા પાયા તો ફૌરન અપને આ'ઝા કો હ-ર-કત દી, દેખતે હી દેખતે રસ્સિયાં ટૂટ ગઈ ઔર આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ આઝાદ હો ગએ. ફિર અપની બીવી સે ઈસ્તિફસાર કિયા : "મુઝે કિસ ને બાંધ દિયા થા ?" **બે વફા બીવી** ને ઝૂટમૂટ કહ દિયા કે મૈં ને તો આપ કી તાકત કા અન્દાઝા કરને કે લિયે ઐસા કિયા થા. બાત રફઅ દફઅ હો ગઈ.

બે વફા બીવી મૌકઅ કી તાક મેં રહી. એક બાર ફિર જબ નીંદ કા ગ-લબા હુવા તો ઉસ ઝાલિમા ને આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કો **લોહે કી ઝન્જીરોં** મેં અચ્છી તરહ જકડ દિયા. જૂં હી આંખ ખુલી, આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને એક હી ઝટકે મેં **ઝન્જીર** કી એક એક કડી અલગ કર દી ઔર આઝાદ હો ગએ. બીવી યેહ દેખ કર સટ-પટા ગઈ મગર ફિર મક્કારી સે કામ લેતે હુએ વોહી બાત દોહરા દી કે મૈં તો આપ (رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ) કો આઝમા રહી થી. દૌરાને ગુફ્ત-ગૂ (હઝરતે) **શમ્ઊન** (رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ) ને અપની બીવી કે આગે અપના રાઝ ઈફશા (યા'ની ઝાહિર) કરતે હુએ ફરમાયા : મુઝ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા બડા કરમ હે, ઉસ ને મુઝે અપની **વિલાયત** કા શરફ ઈનાયત

www.dawateislami.net

ફરમાયા હૈ, મુઝ પર દુન્યા કી કોઈ ચીઝ અસર નહીં કર સકતી મગર, **"મેરે સર કે બાલ."** ચાલાક ઔરત સારી બાત સમઝ ગઈ.

આહ ! ઉસે દુન્યા કી મહબ્બત ને અન્ધા કર દિયા થા. આખિર એક બાર મૌકઆ પા કર ઉસ ને આપ (رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه) કો આપ (رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه) હી કે ઉન આઠ **ગેસૂઓં** (યા'ની ઝુલ્ફોં) સે બાંધ દિયા જિન કી દરાઝી ઝમીન તક થી. (યેહ અગલી ઉમ્મત કે બુઝુર્ગ થે, હમારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સુન્નતે ગેસૂ આધે કાન, પૂરે કાન ઔર મુબારક કન્ધોં તક હૈ, કન્ધોં સે નીચે તક મર્દ કો બાલ બઢાના હરામ હૈ) આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને આંખ ખુલને પર ઝોર લગાયા મગર આઝાદ ન હો સકે. દુન્યા કી દૌલત કે નશે મેં બદ મસ્ત બે વફા ઔરત ને અપને નેક વ પારસા શોહર કો દુશ્મનોં કે હવાલે કર દિયા.

કુફ્ફાર ને બદ અત્વાર ને **હઝરતે શમ્ઊન** (رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه) **કો એક સુતૂન સે બાંધ દિયા ઔર ઈન્તિહાઈ બે દર્દી કે સાથ ઉન કે હોંટ ઔર કાન કાટ ડાલે.** તબ ઉસ નેક બન્દે ને **અલ્લાહ તઆલા** કી બારગાહ મેં દુઆ કી, કે ઉસે ઈન બન્ધનોં કો તોડને કી કુવ્વત બખ્શે ઔર ઈન કાફિરોં પર યેહ સુતૂન મઅ છત ગિરા દે ઔર ઉસે ઈન સે નજાત દે દે ચુનાન્ચે **અલ્લાહ તઆલા** ને ઉન કો કુવ્વત બખ્શી વોહ હિલે તો ઉન કે તમામ બન્ધન ટૂટ ગએ, તબ ઉન્હોં ને સુતૂન કો હિલાયા જિસ કી વજહ સે છત કાફિરોં પર આ ગિરી ઔર વોહ સબ હલાક હો ગએ ઔર ઉસ નેક બન્દે કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને નજાત બખ્શી. (ماخوذ ازمُکاشَفَۃُ القُلُوب ص ۳۰۶ وغیرہ)

આહ ! હમેં કદ્ર કહાં ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ અપને મહબૂબે ઝીશાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઉમ્મત પર કિસ કદર મેહ્રબાન હૈ ઔર ઉસ ને હમ પર કૈસા અઝીમુશ્શાન એહસાન ફરમાયા કે અગર **શબે કદ્ર** મેં ઈબાદત કર લેં તો **એક હઝાર માહ** સે ભી ઝિયાદા કી ઈબાદત કા સવાબ પા લેં. મગર **આહ !** હમેં શબે કદ્ર કી કદ્ર કહાં ! એક સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ભી તો થે કે જિન કી હસરત પર હમ સબ કો ઈતના બડા **ઈન્આમ** બિગૈર કિસી ખ્વાહિશ કે મિલ ગયા ! બેશક ઉન્હોં ને ઈસ કી કદ્ર ભી કી

www.dawateislami.net

મગર અફ્સોસ ! હમ ના કદ્રે હી રહે ! **આહ !** હર સાલ મિલને વાલે ઈસ અઝીમુશ્શાન **ઈન્આમ** કો હમ ગફ્લત કી નઝ્ર કર દેતે હૈં.

મ-દની ઈન્આમાત કે રિસાલે કી બ-ર-કત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શબે કદ્ર કી દિલ મેં અ-ઝમત બઢાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ મુસલ્માનોં કો નેક નમાઝી બનાને કે તઅલ્લુક સે ઈસ્લામી ભાઈયોં કે લિયે 72, ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે 63 ઔર ત-લ-બએ ઈલ્મે દીન કે લિયે 92, દીની તાલિબાત કે લિયે 83, મ-દની મુન્નોં ઔર મુન્નિયોં કે લિયે 40, ખુસૂસી (યા'ની ગૂંગે બહરે ઔર નાબીના ઈસ્લામી ભાઈયોં) કે લિયે **25** ઔર કૈદિયોં કે લિયે **52** **મ-દની ઈન્આમાત** બ સૂરતે સુવાલાત મુરત્તબ કિયે ગએ હૈં. **ફિક્રે મદીના** (યા'ની અપને આ'માલ કા મુહા-સબા) કરતે હુએ રોઝાના **મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા** પુર કર કે દા'વતે ઈસ્લામી કે મકામી ઝિમ્મેદાર કો હર મ-દની માહ યા'ની ઈસ્લામી મહીને કી પહલી તારીખ કો જમ્અ કરવાના હોતા હૈ. મ-દની ઈન્આમાત ને ન જાને કિતને હી ઈસ્લામી ભાઈયોં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કી ઝિન્દગિયોં મેં **મ-દની ઈન્કિલાબ** બરપા કર દિયા હૈ ! ઈસ કી એક ઝલક મુલા-હઝા હો : ન્યૂ કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ બયાન હૈ : અલાકે કી મસ્જિદ કે ઈમામ સાહિબ જો કે **દા'વતે ઈસ્લામી** સે વાબસ્તા હૈં, ઉન્હોં ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મેરે બડે ભાઈજાન કો **મ-દની ઈન્આમાત** કા એક રિસાલા તોહફે મેં દિયા. વોહ ઘર લે આએ ઔર પઢા તો હૈરાન રહ ગએ કે ઈસ મુખ્તસર સે રિસાલે મેં એક મુસલ્માન કો ઈસ્લામી ઝિન્દગી ગુઝારને કા ઈતના ઝબર દસ્ત ફાર્મૂલા દે દિયા ગયા હૈ ! **મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા** મિલને કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه ઉન કો **નમાઝ** કા જઝબા મિલા ઔર નમાઝે બા જમાઅત કી અદાએગી કે લિયે મસ્જિદ મેં હાઝિર હો ગએ ઔર અબ પાંચ વક્ત કે **નમાઝી** બન ચુકે હૈં, **દાઢી મુબારક** ભી સજા લી ઔર **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા ભી પુર કરતે હૈં.

મ-દની ઈન્આમાત કે આમિલ પે હર દમ હર ઘડી *યા ઈલાહી ! ખૂબ બરસા રહમતોં કી તૂ ઝડી*

www.dawateislami.net

આમિલીને મ-દની ઈન્આમાત કે લિયે બિશારતે ઉઝ્મા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા પુર કરને વાલે કિસ કદર ખુશ કિસ્મત હોતે હૈં ઈસ કા અન્દાઝા ઈસ **મ-દની બહાર** સે લગાઈયે, ચુનાન્ચે ઝમઝમ નગર (હૈદરઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા કુછ ઈસ તરહ હલ્ફિય્યા બયાન હૈ કે માહે ર-જબુલ મુરજ્જબ 1426 સિ.હિ. કી એક શબ મુઝે ખ્વાબ મેં **મુસ્તફા જાને રહમત** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત કી અઝીમ સઆદત મિલી. લબહાએ મુબા-રકા કો જુમ્બિશ હુઈ ઔર રહમત કે ફૂલ ઝડને લગે, અલ્ફાઝ કુછ યૂં તરતીબ પાએ : **જો ઈસ માહ રોઝાના પાબન્દી સે મ-દની ઈન્આમાત સે મુ-તઅલ્લિક ફિક્રે મદીના કરેગા, અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **ઉસ કી મગ્ફિરત ફરમા દેગા.**

મ-દની ઈન્આમાત કી ભી મરહબા ક્યા બાત હૈ
કુર્બે હક કે તાલિબોં કે વાસિતે સૌગાત હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ રાત હર તરહ સે ખૈરિયત વ સલામતી કી ઝામિન હૈ. યેહ રાત અવ્વલ તા આખિર રહમત હી રહમત હૈ. મુફસ્સિરીને કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى ફરમાતે હૈં : “યેહ રાત સાંપ બિચ્છૂ, આફાતો બલિય્યાત ઔર શયાતીન સે ભી મહફૂઝ હૈ, ઈસ રાત મેં સલામતી હી સલામતી હૈ.”

તમામ ભલાઈયોં સે મહરૂમ કૌન ? : હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ફરમાતે હૈં : એક બાર જબ **માહે ર-મઝાન શરીફ** તશરીફ લાયા તો સુલ્તાને દો જહાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : “તુમ્હારે પાસ યેહ મહીના આયા હૈ જિસ મેં એક રાત ઐસી ભી હૈ જો **હઝાર મહીનોં** સે બેહતર હૈ જો શખ્સ ઈસ રાત સે મહરૂમ રહ ગયા, ગોયા તમામ કી તમામ ભલાઈ સે મહરૂમ રહ ગયા ઔર ઈસ કી ભલાઈ સે મહરૂમ નહીં રહતા મગર વોહ શખ્સ જો હકીકતન મહરૂમ હૈ.” (ابنِ مَاجَه ج۲ص۲۹۸حديث۱٦٤٤)

સબ્ઝ ઝન્ડા : એક ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા હિસ્સા હૈ : “જબ શબે કદ્ર આતી હૈ તો

www.dawateislami.net

હુક્મે ઈલાહી સે (હઝરતે) **જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) એક **સબ્ઝ ઝન્ડા** લિયે ફિરિશ્તોં કી બહુત બડી ફૌજ કે સાથ ઝમીન પર નુઝૂલ ફરમાતે હૈં (ઔર એક રિવાયત કે મુતાબિક : "ઈન ફિરિશ્તોં કી તા'દાદ ઝમીન કી કંકરિયોં સે ભી ઝિયાદા હોતી હૈ"[1]) ઔર વોહ **સબ્ઝ ઝન્ડા** કા'બએ મુઅઝ્ઝમા પર લહરા દેતે હૈં. (હઝરતે) **જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) કે સો બાઝૂ હૈં, જિન મેં સે **દો બાઝૂ** સિર્ફ ઈસી રાત ખોલતે હૈં, વોહ બાઝૂ મશરિક વ મગરિબ મેં ફૈલ જાતે હૈં, ફિર (હઝરતે) **જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ફિરિશ્તોં કો હુક્મ દેતે હૈં કે જો કોઈ મુસલ્માન આજ રાત **કિયામ**, **નમાઝ** યા **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મેં મશ્ગૂલ હૈ ઉસ સે **સલામ વ મુસા-ફહા** કરો નીઝ ઉન કી દુઆઓં પર આમીન ભી કહો. ચુનાન્ચે સુબ્હ તક યેહી સિલ્સિલા રહતા હૈ. સુબ્હ હોને પર (હઝરતે) **જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ફિરિશ્તોં કો વાપસી કા હુક્મ દેતે હૈં. ફિરિશ્તે અર્ઝ કરતે હૈં : **એ જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને **ઉમ્મતે મુહમ્મદિય્યહ** (عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) કી હાજતોં કે બારે મેં ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ? (હઝરતે) **જિબ્રીલ** (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ફરમાતે હૈં : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઈન લોગોં પર ખુસૂસી નઝરે કરમ ફરમાઈ ઔર **ચાર** કિસ્મ કે લોગોં કે ઈલાવા સબ કો મુઆફ ફરમા દિયા." સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : "**યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم વોહ **ચાર** કિસ્મ કે લોગ કૌન હૈં ?" ઈર્શાદ ફરમાયા : "﴾1﴿ એક તો આદી શરાબી ﴾2﴿ દૂસરે વાલિદૈન કે ના ફરમાન ﴾3﴿ તીસરે કત્એ રેહ્મી કરને વાલે (યા'ની રિશ્તેદારોં સે તઅલ્લુકાત તોડને વાલે) ઔર ﴾4﴿ ચૌથે વોહ લોગ જો આપસ મેં અદાવત રખતે હૈં ઔર આપસ મેં કત્એ તઅલ્લુક કરને વાલે." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۳۶حدیث۳۶۹۵)

લડાઈ કા વબાલ :

હઝરતે સય્યિદુના ઉબાદા બિન સામિત رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બાહર તશરીફ લાએ તાકે હમ કો શબે કદ્ર કે બારે મેં બતાએં (કે કિસ રાત મેં હૈ) દો મુસલ્માન આપસ મેં ઝગડ રહે થે. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "મૈં ઈસ લિયે આયા થા કે તુમ્હેં **શબે કદ્ર** બતાઊં લેકિન ફુલાં ફુલાં શખ્સ ઝગડ રહે થે, ઈસ લિયે ઈસ કા તઅય્યુન ઉઠા લિયા ગયા, ઔર મુમ્કિન હૈ કે ઈસી મેં તુમ્હારી

મદીના

[1]: مسند احمد ج۳ص۶۰۶ حدیث ۱۰۷۳۹۔

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઈસ હૈ. (ابو یعلی)

બેહતરી હો, અબ ઈસ કો (આખિરી અ-શરે કી) **નવીં, સાતવીં** ઔર **પાંચવીં** રાતોં મેં ઢૂંડો.''

(بُخاری ج ۱ ص ٦٦٣ حدیث۲۰۲۳)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان મિરઆત જિલ્દ 3 સફહા 210 પર ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની મેરે ઈલ્મ સે ઈસ કા તકર્રુર દૂર કર દિયા ગયા ઔર મુઝે ભુલા દી ગઈ, યેહ મતલબ નહીં કે ખુદ શબે કદ્ર હી ખત્મ કર દી અબ વોહ હુવા હી ન કરેગી. મા'લૂમ હુવા કે દુન્યાવી ઝગડે મન્હૂસ હૈં ઈન કા વબાલ બહુત હી ઝિયાદા હૈ ઈન કી વજહ સે **અલ્લાહ** કી આતી હુઈ રહમતેં રુક જાતી હૈં.

હમ તો શરીફ કે સાથ શરીફ ઔર...... : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મુસલ્માનોં કા આપસ મેં લડાઈ ઝગડા કરના રહમત સે દૂરી કા સબબ બન જાતા હૈ. મગર આહ ! અબ કૌન કિસ કો સમઝાએ ! આજ તો બડે ફખ્ર સે કહા જા રહા હૈ કે ''મિયાં ઈસ દુન્યા મેં શરીફ રહ કર તો ગુઝારા હી નહીં, હમ તો શરીફોં કે સાથ શરીફ ઔર બદ મઆશ કે સાથ બદ મઆશ હૈં !'' સિર્ફ ઈસ કૌલ હી પર ઈક્તિફા નહીં, અબ તો મા'મૂલી સી બાત પર પહલે ઝબાન દરાઝી, ફિર દસ્ત અન્દાઝી, ઈસ કે બા'દ ચાકૂબાઝી બલ્કે ગોલિયાં તક ચલ જાતી હૈં. **અફસોસ !** આજ કલ બા'ઝ મુસલ્માન કભી **પઠાન** બન કર કભી **પંજાબી** કહલા કર, કભી **મુહાજિર** હો કર, કભી **સિન્ધી** ઔર **બલોચ** કૌમિય્યત કા ના'રા લગા કર એક દૂસરે કા ગલા કાટ રહે હૈં, એક દૂસરે કી અમ્લાક વ અમ્વાલ કો આગ લગા રહે હૈં. આપસ મેં એક દૂસરે કે ખિલાફ સિર્ફ નસ્લી ઔર લિસાની ફર્ક કી બિના પર મહાઝ આરાઈ હો રહી હૈ. મુસલ્માનો ! આપ તો એક દૂસરે કે મુહાફિઝ થે આપ કો ક્યા હો ગયા હૈ ? હમારે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને આલીશાન તો યેહ હૈ કે : ''મોમિનોં કી મિસાલ તો એક જિસ્મ કી તરહ હૈ કે અગર એક ઉઝ્વ કો તક્લીફ પહોંચે તો સારા જિસ્મ ઉસ તક્લીફ કો મહસૂસ કરતા હૈ.'' (بُخاری ج٤ ص١٠٣ حدیث٦٠١١)

એક શાઈર ને કિતને પ્યારે અન્દાઝ મેં સમઝાયા હૈ :

www.dawateislami.net

મુબ્તલાએ દર્દ કોઈ ઉઝ્વ હો રોતી હૈ આંખ

કિસ કદર હમદર્દ સારે જિસ્મ કી હોતી હૈ આંખ

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમેં આપસ મેં **લડાઈ ઝગડા** કરને કે બજાએ એક દૂસરે કી હમદર્દી ઔર ગમ ગુસારી કરની ચાહિયે. મુસલ્માન એક દૂસરે કો મારને, કાટને ઔર લૂટને વાલા નહીં હોતા.

મુસલ્માન, મોમિન ઔર મુહાજિર કી તા'રીફ : હઝરતે સય્યિદુના ફઝાલા બિન ઉબૈદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે રિસાલત, મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હજ્જતુલ વદાઅ કે મૌકઅ પર ઈર્શાદ ફરમાયા : "ક્યા તુમ્હેં મોમિન કે બારે મેં ખબર ન દૂં ?" ફિર ઈર્શાદ ફરમાયા : "**મોમિન** વોહ હૈ જિસ સે દૂસરે મુસલ્માન અપની જાન ઔર અપને અમ્વાલ સે બે ખૌફ હોં ઔર **મુસલ્માન** વોહ હૈ જિસ કી ઝબાન ઔર હાથ સે દૂસરે મુસલ્માન મહફૂઝ રહેં ઔર **મુજાહિદ** વોહ હૈ જિસ ને ઈતાઅતે **ખુદાવન્દી** عَزَّوَجَلَّ કે મુઆ-મલે મેં અપને નફ્સ કે સાથ જિહાદ કિયા ઔર **મુહાજિર** વોહ હૈ જિસ ને ખતા ઔર ગુનાહોં સે અલા-હ-દગી ઈખ્તિયાર કી." (اَلْمُستَدرَک ج۱ص۱۰۸حدیث۲٤) ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : **મુસલ્માન** કે લિયે જાઈઝ નહીં કે દૂસરે **મુસલ્માન** કી તરફ **આંખ** સે ઈસ તરહ ઈશારા કરે જિસ સે તક્લીફ પહોંચે. (اتحاف السّادۃ ج۷ص۱۷۷) એક મકામ પર ઈર્શાદ ફરમાયા : કિસી **મુસલ્માન** કો જાઈઝ નહીં કે વોહ કિસી **મુસલ્માન** કો ખૌફઝદા કરે. (أبو داوٗد ج٤ ص۳۹۱حدیث۵۰۰٤)

તરીકે મુસ્તફા કો છોડના હૈ વજ્હે બરબાદી

ઈસી સે કૌમ દુન્યા મેં હુઈ બે ઈક્તિદાર અપની

ના કાબિલે બરદાશ્ત ખારિશ : હઝરતે સય્યિદુના મુજાહિદ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : દોઝખિયોં કો ઐસી **ખારિશ** મેં મુબ્તલા કર દિયા જાએગા કે ખુજાતે ખુજાતે ઉન કી ખાલ ઉધડ જાએગી યહાં તક કે ઉન મેં સે કિસી કી હડ્ડિયાં ઝાહિર હો જાએંગી. ફિર નિદા સુનાઈ દેગી, એ ફુલાં : ક્યા ઈસ સે તક્લીફ હો રહી હૈ ? વોહ કહેગા : હાં. તબ ઉન્હેં બતાયા જાએગા : "દુન્યા મેં જો તુમ મુસલ્માનોં કો સતાયા કરતે થે યેહ ઉસ કી સઝા હૈ." (اتحاف السّادۃ ج۷ص۱۷۵)

www.dawateislami.net

તકલીફ દૂર કરને કા સવાબ : હુઝૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુઅઝ્ઝમ હૈ : "મૈં ને એક શખ્સ કો **જન્નત મેં ઘૂમતે હુએ** દેખા કે જિધર ચાહતા હૈ નિકલ જાતા હૈ ક્યૂંકે ઉસ ને ઈસ દુન્યા મેં એક ઐસે દરખ્ત કો રાસ્તે સે કાટ દિયા થા જો કે લોગોં કો તકલીફ દેતા થા."

(مُسلم ص۱۴۱۰ حدیث۲٦۱۸)

લડના હૈ તો નફસ કે સાથ લડો ! : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈન અહાદીસે મુબા-રકા સે દર્સ હાસિલ કીજિયે ઔર આપસ મેં **લડાઈ ઝગડા** ઔર લૂટમાર સે પરહેઝ કીજિયે. અગર લડના હી હૈ તો મરદૂદ શૈતાન સે લડિયે, બલ્કે ઝરૂર લડિયે, **નફ્સે અમ્મારા** સે લડાઈ કીજિયે, બ વક્તે જિહાદ દીન કે દુશ્મનોં સે કિતાલ કીજિયે, મગર આપસ મેં ભાઈ ભાઈ બન કર રહિયે.

ફર્દ કાઈમ રબ્તે મિલ્લત સે હૈ તન્હા કુછ નહીં
મૌજ હૈ દરિયા મેં ઔર બૈરૂને દરિયા કુછ નહીં

આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુસ્કુરા રહે થે ! : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** મેં કિસી કિસ્મ કા લિસાની ઔર કૌમી ઈખ્તિલાફ નહીં, હર ઝબાન બોલને વાલા ઔર હર બરાદરી સે તઅલ્લુક રખને વાલા **તાજદારે હરમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દામને કરમ હી મેં પનાહ ગુઝીં હૈ. આપ ભી હર દમ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહિયે ઔર ઈશ્કે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં ડૂબી હુઈ ઝિન્દગી ગુઝારને કે લિયે અપને આપ કો **મ-દની ઈન્આમાત** કે સાંચે મેં ઢાલ લીજિયે. તરગીબ વ તહ્રીસ કે લિયે એક ખુશ ગવાર વ ખુશ્બૂદાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ, તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના બાબુલ મદીના કરાચી મેં **મ-દની કાફિલા કોર્સ** કરને કે લિયે તશરીફ લાએ હુએ **રાવલ પિન્ડી** કે એક મુબલ્લિગ ને જો કુછ હલ્ફિય્યા લિખ કર દિયા ઉસ કા ખુલાસા હૈ કે : મૈં **આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના** મેં સો રહા થા, સર કી આંખેં તો ક્યા બન્દ હુઈ اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દિલ કી આંખેં ખુલ ગઈ, આલમે ખ્વાબ મેં દેખા કે **સરકારે રિસાલત મઆબ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એક બુલન્દ ચબૂતરે પર જલ્વા અફરોઝ હૈં, કરીબ હી **મ-દની ઈન્આમાત**

www.dawateislami.net

કે કાર્ડ્ઝ કી બોરિયાં રખી હૈં. સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **મ-દની ઈન્આમાત** કે એક એક કાર્ડ કો મુસ્કુરાતે હુએ બગૌર મુલા-હઝા ફરમા રહે હૈં. ફિર મેરી આંખ ખુલ ગઈ.

મ-દની ઈન્આમાત સે અત્તાર હમ કો પ્યાર હૈ

اِنْ شَآءَ اللّٰہ દો જહાં મેં અપના બેડા પાર હૈ

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જાદૂગર કા જાદૂ નાકામ : હઝરતે સય્યિદુના ઈસ્માઈલ હક્કી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی નક્લ ફરમાતે હૈં : યેહ રાત આફ઼ત સે સલામતી કી હૈ કે ઈસ મેં રહમત ઔર ખૈર (યા'ની ભલાઈ) હી ઝમીન પર ઉતરતી હૈ. ઔર ન ઈસ મેં શૈતાન બુરાઈ કરવાને કી તાકત રખતા હૈ ઔર ન **જાદૂગર કા જાદૂ** ઈસ મેં ચલતા હૈ. (رُوحُ الْبَیان ج۱۰ص۴۸۵ مُلَخَّصاً)

અલામાતે શબે કદ્ર : હઝરતે સય્યિદુના ઉબાદા બિન સામિત رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને બારગાહે રિસાલત મેં **શબે કદ્ર** કે બારે મેં સુવાલ કિયા તો સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "**શબે કદ્ર ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કી **તાક રાતોં** યા'ની ઈક્કીસવીં, તેઈસવીં, પચ્ચીસવીં, સત્તાઈસવીં યા ઉન્તીસવીં શબ મેં તલાશ કરો. તો જો કોઈ ઈમાન કે સાથ બ નિય્યતે સવાબ ઈસ મુબારક રાત મેં ઈબાદત કરે, ઉસ કે અગલે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં. ઉસ કી અલામાત મેં સે યેહ ભી હૈ કે વોહ મુબારક શબ ખુલી હુઈ, રોશન ઔર બિલ્કુલ સાફ઼ શફ્ફ઼ાફ઼ હોતી હૈ, ઈસ મેં ન ઝિયાદા ગરમી હોતી હૈ ન ઝિયાદા સરદી બલ્કે યેહ રાત મો'તદિલ હોતી હૈ, ગોયા કે ઈસ મેં ચાંદ ખુલા હુવા હોતા હૈ, ઈસ પૂરી રાત મેં શયાતીન કો આસ્માન કે સિતારે નહીં મારે જાતે. મઝીદ નિશાનિયોં મેં સે યેહ ભી હૈ કે ઈસ રાત કે ગુઝરને કે બા'દ જો સુબ્હ આતી હૈ ઉસ મેં સૂરજ બિગૈર શુઆઅ કે તુલૂઅ હોતા હૈ ઔર વોહ ઐસા હોતા હૈ ગોયા કે ચૌદહવીં કા ચાંદ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઈસ દિન તુલૂએ આફ઼તાબ કે સાથ શૈતાન કો નિકલને સે રોક દિયા હૈ." (ઈસ એક દિન કે ઈલાવા હર રોઝ સૂરજ કે સાથ સાથ શૈતાન ભી નિકલતા હૈ) (مُسند إمام احمد ج۸ص۴۰۲،۴۱۴حدیث۲۲۷۷۶،۲۲۸۲۹)

www.dawateislami.net

શબે કદ્ર કી પોશીદગી કી હિક્મત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હદીસે પાક મેં ફરમાયા ગયા હૈ કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કી **તાક રાતોં** મેં યા આખિરી રાત મેં સે ચાહે વોહ 30વીં શબ હો કોઈ એક રાત શબે કદ્ર હૈ. ઈસ રાત કો મખ્ફી (યા'ની પોશીદા) રખને મેં એક હિક્મત યેહ ભી હૈ કે મુસલ્માન ઈસ રાત કી જુસ્ત-જૂ (યા'ની તલાશ) મેં હર રાત **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત મેં ગુઝારને કી કોશિશ કરેં કે ન જાને કૌન સી રાત, **શબે કદ્ર** હો.

સમુન્દર કા પાની મીઠા લગા (હિકાયત) : હઝરતે સય્યિદુના ઉસ્માન ઈબ્ને અબિલ આસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કે ગુલામ ને ઉન સે અર્ઝ કી : "એ આકા (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ) ! મુઝે કશ્તી-બાની કરતે એક અર્સા ગુઝરા, મૈં ને સમુન્દર કે પાની મેં એક ઐસી અજીબ બાત મહસૂસ કી." પૂછા : "વોહ અજીબ બાત ક્યા હૈ ?" અર્ઝ કી : "ઐ મેરે આકા (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ) ! હર સાલ એક ઐસી રાત ભી આતી હૈ કે જિસ મેં સમુન્દર કા પાની મીઠા હો જાતા હૈ." આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ગુલામ સે ફરમાયા : "ઈસ બાર ખયાલ રખના જૈસે હી રાત મેં પાની મીઠા હો જાએ મુઝે મુત્તલઅ કરના." જબ ર-મઝાન કી સત્તાઈસવીં રાત આઈ તો ગુલામ ને આકા સે અર્ઝ કી, કે "આકા ! આજ સમુન્દર કા પાની મીઠા હો ચુકા હૈ." (تفسیرِ عزیزی ج۳ص۲۵۸، تفسیر کبیر ج۱۱ص۲۳۰) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

હમેં અલામાત ક્યૂં નઝર નહીં આતીં ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શબે કદ્ર કી મુ-તઅદ્દિદ અલામાત કા ઝિક્ર ગુઝરા. હમારે ઝેહ્ન મેં યેહ સુવાલ ઉભર સકતા હૈ કે હમારી ઉમ્ર કે કાફી સાલ ગુઝરે હર સાલ શબે કદ્ર આતી ઔર તશરીફ લે જાતી હૈ મગર હમેં તો અબ તક ઈસ કી અલામાત નઝર નહીં આઈ ? ઈસ કે જવાબ મેં ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : ઈન બાતોં કા તઅલ્લુક **કશ્ફો કરામત** સે હૈ, ઈન્હેં આમ આદમી નહીં દેખ સકતા. સિર્ફ વોહી દેખ સકતા હૈ જિસ કો બસીરત (યા'ની કલ્બી નઝર) કી ને'મત હાસિલ હો. હર વક્ત મા'સિયત કી નજાસત મેં લતપત રહને વાલા ગુનહગાર ઈન્સાન ઈન નઝ્ઝારોં કો કૈસે દેખ સકતા હૈ !

www.dawateislami.net

આંખ વાલા તેરે જોબન કા તમાશા દેખે
દીદએ કોર કો ક્યા આએ નઝર ક્યા દેખે

તાક રાતોં મેં ઢૂંડો : **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا સે રિવાયત હે : નબિયોં કે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "**શબે કદ્ર, ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કી **તાક રાતોં** (યા'ની ઈક્કીસવીં, તેઈસવીં, પચ્ચીસવીં, સત્તાઈસવીં ઔર ઉન્તીસવીં રાતોં) મેં તલાશ કરો." (بُخاری ج۱ ص۶۶۱ حدیث۲۰۱۷)

આખિરી સાત રાતોં મેં તલાશ કરો : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا રિવાયત કરતે હૈં : બહરો બર કે બાદશાહ, દો આલમ કે શહન્શાહ, ઉમ્મત કે ખૈર ખ્વાહ, આમિના رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا કે મહરો માહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બા'ઝ સહાબએ કિરામ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِمْ اَجْمَعِیْن કો ખ્વાબ મેં આખિરી સાત રાતોં મેં **શબે કદ્ર** દિખાઈ ગઈ. મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "મૈં દેખતા હૂં કે તુમ્હારે ખ્વાબ આખિરી સાત રાતોં મેં મુત્તફિક હો ગએ હૈં. ઈસ લિયે ઈસ કા તલાશ કરને વાલા ઈસે **આખિરી સાત રાતોં** મેં તલાશ કરે." (بُخاری ج۱ ص۶۶۰ حدیث۲۰۱۵)

લય-લતુલ કદ્ર પોશીદા ક્યૂં ? : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી સુન્નતે કરીમા હે કે ઉસ ને બા'ઝ અહમ તરીન મુઆ-મલાત કો અપની મશિય્યત સે બન્દોં પર પોશીદા રખા હૈ. જૈસા કે મન્કૂલ હે : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપની **રિઝા** કો નેકિયોં મેં, અપની **નારાઝી** કો ગુનાહોં મેં ઔર અપને **ઔલિયા** رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કો અપને બન્દોં મેં પોશીદા રખા હે." (અખ્લાકુસ્સાલિહીન, સ. 56) ઈસ કા ખુલાસા હે કે બન્દા છોટી સમઝ કર કોઈ નેકી ન છોડે. ક્યૂંકે વોહ નહીં જાનતા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસ નેકી પર રાઝી હોગા, હો સકતા હે બ ઝાહિર છોટી નઝર આને વાલી નેકી હી સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ રાઝી હો જાએ. મ-સલન કિયામત કે રોઝ એક ગુનહગાર શખ્સ સિર્ફ ઈસ નેકી કે ઈવઝ બખ્શ દિયા જાએગા કે ઉસ ને એક પ્યાસે કુત્તે કો દુન્યા મેં પાની પિલા દિયા થા. ઈસી તરહ અપની નારાઝી કો ગુનાહોં મેં પોશીદા રખને કી હિક્મત યેહ હે કે બન્દા કિસી ગુનાહ કો

www.dawateislami.net

છોટા તસવ્વુર કર કે કર ન બૈઠે, બસ હર ગુનાહ સે બચતા રહે. ક્યૂંકે વોહ નહીં જાનતા કે **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** કિસ ગુનાહ સે નારાઝ હો જાએગા. ઈસી તરહ ઔલિયા رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કો બન્દોં મેં ઈસ લિયે પોશીદા રખા હૈ કે ઈન્સાન હર નેક હકીકી પાબન્દે શર-અ મુસલ્માન કી રિઆયત વ તા'ઝીમ બજા લાએ ક્યૂંકે હો સકતા હૈ કે "વોહ" **વલિય્યુલ્લાહ** હો. જબ હમ નેક લોગોં કી દિલ સે તા'ઝીમ કિયા કરેંગે, બદ ગુમાની સે બચતે રહેંગે ઔર હર મુસલ્માન કો અપને સે અચ્છા તસવ્વુર કરને લગેંગે તો હમારા મુઆ-શરા ભી સહીહ હો જાએગા ઔર اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ હમારી આકિબત ભી સંવર જાએગી.

હિક્મતોં કે મ-દની ફૂલ : ઈમામ ફખ્રુદ્દીન રાઝી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه "તફસીરે કબીર" મેં ફરમાતે હૈં : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને **શબે કદ્ર** કો ચન્દ વુજૂહ કી બિના પર પોશીદા રખા હૈ. **અવ્વલ** યેહ કે જિસ તરહ દીગર અશ્યા કો પોશીદા રખા, મ-સલન **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપની **રિઝા** કો ઈતાઅતોં મેં પોશીદા ફરમાયા તાકે બન્દે હર ઈતાઅત મેં રગ્બત હાસિલ કરેં. અપને **ગઝબ** કો ગુનાહોં મેં પોશીદા ફરમાયા, કે હર ગુનાહ સે બચતે રહેં. અપને **વલી** કો લોગોં મેં પોશીદા રખા તાકે લોગ સબ કી તા'ઝીમ કરેં, **કબૂલિય્યતે દુઆ** કો દુઆઓં મેં પોશીદા રખા, કે સબ દુઆઓં મેં મુબા-લગા કરેં ઔર **ઈસ્મે આ'ઝમ** કો અસ્મા મેં પોશીદા રખા, કે સબ અસ્મા કી તા'ઝીમ કરેં. ઔર **સલાતે વુસ્તા** કો નમાઝોં મેં પોશીદા રખા, કે તમામ નમાઝોં પર મુહા-ફઝત (યા'ની હમેશગી ઈખ્તિયાર) કરેં ઔર **કબૂલે તૌબા** કો પોશીદા રખા, કે બન્દા તૌબા કી તમામ અક્સામ પર હમેશગી ઈખ્તિયાર કરે, ઔર **મૌત** કા વક્ત પોશીદા રખા, કે **મુકલ્લફ** (બન્દા) ખૌફ ખાતા રહે. ઈસી તરહ **શબે કદ્ર** કો ભી પોશીદા રખા, કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તમામ રાતોં કી તા'ઝીમ કરે. **દૂસરે** યેહ કે ગોયા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ : "અગર મૈં શબે કદ્ર કો મુઅય્યન (Fix) કર (કે તુઝ પર ઝાહિર ફરમા) દેતા ઔર યેહ કે મૈં ગુનાહ પર તેરી જુર્અત ભી જાનતા હૂં તો અગર કભી શહ્વત તુઝે ઈસ રાત મેં મા'સિયત કે કનારે લા છોડતી ઔર તૂ ગુનાહ મેં મુબ્તલા હો જાતા તો તેરા ઈસ રાત કો જાનને કે બા વુજૂદ ગુનાહ કરના લા ઈલ્મી કે સાથ ગુનાહ કરને સે બઢ કર સખ્ત હોતા, પસ ઈસ

www.dawateislami.net

વજહ સે મૈં ને ઈસે પોશીદા રખા. **તીસરે** યેહ કે મૈં ને ઈસ રાત કો પોશીદા રખા તાકે બન્દા ઈસ કી તલબ મેં મેહનત કરે ઔર ઈસ મેહનત કા સવાબ કમાએ. **ચૌથે** યેહ કે જબ બન્દે કો શબે કદ્ર કા તઅય્યુન હાસિલ ન હોગા તો **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી હર રાત મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈતાઅત મેં કોશિશ કરેગા ઈસ ઉમ્મીદ પર, કે હો સકતા હૈ યેહી રાત **શબે કદ્ર** હો.'' (تفسیرِ کبیر ج ۱۱ ص ۲۹ مُلَخَّصاً)

સાલ મેં કોઈ સી ભી રાત શબે કદ્ર હો સકતી હૈ :

શબે કદ્ર કે તઅય્યુન મેં ઉ-લમાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام કા કાફી ઈખ્તિલાફ પાયા જાતા હૈ. યહાં તક કે બા'ઝ બુઝુર્ગોં رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی કે નઝદીક શબે કદ્ર પૂરે સાલ મેં ફિરતી રહતી હૈ, મ-સલન ફકીહુલ ઉમ્મહ હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને મસઊદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهُ કા ફરમાન હૈ : શબે કદ્ર વોહી શખ્સ પા સકતા હૈ જો પૂરે સાલ કી રાતોં પર તવજ્જોહ રખે. (تفسیرِ کبیر ج ۱۱ ص ۲۳۰) ઈસ કૌલ કી તાઈદ કરતે હુએ ઈમામુલ આરિફીન સય્યિદુના શૈખ મુહયુદ્દીન ઈબ્ને અ-રબી عَلَيۡهِ رَحۡمَةُ اللّٰهِ الۡقَوِی ફરમાતે હૈં કે મૈં ને શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કી પન્દરહવીં શબ (યા'ની શબે બરાઅત) ઔર એક બાર શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ હી કી ઉન્નીસવીં શબ મેં શબે કદ્ર પાઈ હૈ. નીઝ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તેરહવીં શબ ઔર અઠ્ઠારહવીં શબ મેં ભી દેખી, ઔર મુખ્તલિફ સાલોં મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કી હર તાક રાત મેં ઈસે પાયા હૈ. મઝીદ ફરમાતે હૈં : અગર્ચે ઝિયાદા તર **શબે કદ્ર** ર-મઝાન શરીફ મેં હી પાઈ જાતી હૈ તાહમ મેરા તજરિબા તો યેહી હૈ કે યેહ પૂરા સાલ ઘૂમતી રહતી હૈ. યા'ની હર સાલ કે લિયે ઈસ કી કોઈ એક હી રાત મખ્સૂસ નહીં હૈ. (إتحافُ السّادة ج ٤ ص ۳۹۲ ملخّصاً)

રહમતે કૌનૈન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મઅ શૈખૈન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنۡهُمَا જલ્વા ગરી :

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે એ'તિકાફ કી ખૂબ બહારેં હોતી હૈં, દુન્યા કે મુખ્તલિફ મકામાત પર ઈસ્લામી ભાઈ મસાજિદ મેં ઔર ઈસ્લામી બહનેં ''મસ્જિદે બૈત'' મેં એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ કરતે ઔર ખૂબ જલ્વે સમેટતે હૈં તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ : તહસીલ લિયાકત પૂર, ઝિલઅ રહીમ યાર

www.dawateislami.net

ખાન (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા લુબ્બે લુબાબ હૈ : મૈં ફિલ્મોં કા ઐસા રસિયા થા કે હમારે ગાઉં કી સીડીઝ કી દુકાન કી તકરીબન આધી સીડીઝ દેખ ચુકા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મુઝે તલબાની ગાઉં કી મ-દની મસ્જિદ મેં આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1422 સિ.હિ., 2001 સિ.ઈ.) કે **એ'તિકાફ** કી સઆદત નસીબ હો ગઈ. દા'વતે ઈસ્લામી કે આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કતોં કે ક્યા કહને ! **27 ર-મઝાનુલ મુબારક** કા ના કાબિલે ફરામોશ ઈમાન અફરોઝ વાકિઆ તહ્દીસે ને'મત કે લિયે અર્ઝ કરતા હૂં : શબ ભર બેદાર રહ કર મૈં ને ખૂબ રો રો કર **સરકારે નામદાર** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે **દીદાર** કી ભીક માંગી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ સુબ્હ દમ મુઝ પર બાબે કરમ ખુલ ગયા, મૈં ને આલમે ગુનૂ-દગી મેં અપને આપ કો કિસી મસ્જિદ કે અન્દર પાયા, ઈતને મેં કિસી ને એ'લાન કિયા : "**સરકારે મદીના** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **તશરીફ લાએંગે ઔર નમાઝ કી ઈમામત ફરમાએંગે.**" કુછ હી દેર મેં રહમતે કૌનૈન, સુલ્તાને દારૈન, નાનાએ હ-સનૈન, હમ દુખ્યા દિલોં કે ચૈન, મઅ શૈખૈને કરીમૈન صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم ورضی اللّٰہ تعالٰی عنھم اَجْمَعِیْن જલ્વા નુમા હો ગએ ઔર મેરી આંખ ખુલ ગઈ. સિર્ફ એક ઝલક નઝર આઈ ઔર વોહ **હસીન જલ્વા** નિગાહોં સે ઓઝલ હો ગયા, ઈસ પર દિલ એક દમ ભર આયા ઔર આંખોં સે સૈલે અશ્ક રવાં હો ગયા યહાં તક કે રોતે રોતે મેરી હિચકિયાં બંધ ગઈં એ કાશ !

ઈતની મુદ્દત તક હો દીદે મુસ્હફે આરિઝ નસીબ
હિફ્ઝ કર લૂં નાઝિરા પઢ પઢ કે કુરઆને જમાલ

(ઝૌકે ના'ત)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કે બા'દ મેરે દિલ મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી મહબ્બત ઔર બઢ ગઈ બલ્કે મૈં **દા'વતે ઈસ્લામી** હી કા હો કર રહ ગયા. ઘર સે તરકીબ બના કર મૈં ને બાબુલ મદીના કરાચી કા રુખ કિયા ઔર **દર્સે નિઝામી** કરને કે લિયે **જામિઅતુલ મદીના** મેં દાખિલા લે લિયા. યેહ બયાન દેતે વક્ત દ-ર-જએ ઊલા મેં

www.dawateislami.net

ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને કે સાથ સાથ તન્ઝીમી તૌર પર એક ઝૈલી હલ્કે કે **કાફિલા ઝિમ્માદાર** કી હૈસિય્યત સે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કી કોશિશ કર રહા હૂં.

જલ્વએ યાર કી આરઝૂ હૈ અગર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
મીઠે આકા કરેંગે કરમ કી નઝર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈમામે આ'ઝમ, ઈમામે શાફેઈ ઔર સાહિબૈન કે અક્વાલ : સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ **અબૂ હનીફા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે ઈસ બારે મેં દો કૌલ મન્કૂલ હૈં : ﴾1﴿ **લય-લતુલ કદ્ર ર-મઝાનુલ મુબારક** હી મેં હૈ લેકિન કોઈ રાત મુઅય્યન (Fix) નહીં ﴾2﴿ સય્યિદુના ઈમામે આ'ઝમ **અબૂ હનીફા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા એક મશ્હૂર કૌલ યેહ હૈ કે **લય-લતુલ કદ્ર** પૂરા સાલ ઘૂમતી રહતી હૈ, કભી **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં હોતી હૈ ઔર કભી દૂસરે મહીનોં મેં. યેહી કૌલ સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ, સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને મસ્ઊદ ઔર સય્યિદુના ઈકરમા رَضِیَ اللّٰہ تعالٰی عَنْھُم اَجْمَعِین સે ભી મન્કૂલ હૈ. (عُمدۃ القاری ج۸ ص ۲۵۳ تحت الحدیث ۲۰۱۵)

સય્યિદુના ઈમામ શાફેઈ عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ القَوِی કે નઝદીક "શબે કદ્ર" **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં હૈ ઔર ઈસ કી રાત મુઅય્યન (Fix) હૈ, ઈસ મેં કિયામત તક તબ્દીલી નહીં હોગી. (اَیضاً)

સય્યિદુના ઈમામ અબૂ યૂસુફ ઔર સય્યિદુના **ઈમામ મુહમ્મદ** رَحمَۃُ اللّٰہِ تعالٰی عَلَیْھِما કે નઝદીક **લય-લતુલ કદ્ર ર-મઝાનુલ મુબારક** હી મેં હૈ લેકિન કોઈ રાત મુઅય્યન (Fix) નહીં. ઔર ઈન કા એક કૌલ યેહ હૈ કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી **આખિરી પન્દરહ** રાતોં મેં **લય-લતુલ કદ્ર** હોતી હૈ. (اَیضاً)

શબે કદ્ર બદલતી રહતી હૈ : સય્યિદુના ઈમામે માલિક رَحمَۃُ اللّٰہِ تعالٰی عَلَیْہ કે નઝદીક **શબે કદ્ર ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કી **તાક રાતોં** મેં હોતી હૈ. મગર કોઈ એક રાત મખ્સૂસ

www.dawateislami.net

નહીં, હર સાલ ઈન તાક રાતોં મેં ઘૂમતી રહતી હૈ, યા'ની કભી ઈક્કીસવીં શબ **લય-લતુલ કદ્ર** હો જાતી હૈ તો કભી તેઈસવીં, કભી પચ્ચીસવીં તો કભી સત્તાઈસવીં ઔર કભી કભી ઉન્તીસવીં શબ ભી **શબે કદ્ર** હો જાયા કરતી હૈ. (عمدۃ القاری ج۱ ص۳۳۰)

શૈખ અબુલ હસન શાઝિલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَلِی **ઔર શબે કદ્ર : સિલ્સિલએ** કાદિરિય્યા શાઝિલિય્યા કે અઝીમ પેશ્વા હઝરતે સય્યિદુના શૈખ અબુલ હસન શાઝિલી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْوَلِی (**મુ-તવફ્ફા** 656 હિ.) ફરમાતે હૈં : "જબ કભી **ઈતવાર** યા **બુધ** કો પહલા રોઝા હુવા તો **ઉન્તીસવીં શબ**, અગર **પીર** કા પહલા રોઝા હુવા તો **ઈક્કીસવીં શબ**, અગર પહલા રોઝા **મંગલ** યા **જુમુઆ** કો હુવા તો **સત્તાઈસવીં શબ** અગર પહલા રોઝા **જુમ્આરાત** કો હુવા તો **પચ્ચીસવીં શબ** ઔર અગર પહલા રોઝા **હફ્તે** કો હુવા તો મૈં ને **તેઈસવીં શબ** મેં શબે કદ્ર કો પાયા." (تفسیرِ صاوی ج٦ ص٢٤٠٠)

સત્તાઈસવીં રાત શબે કદ્ર : અગર્ચે બુઝુર્ગાને દીન ઔર મુફસ્સિરીન વ મુહદ્દિસીન رَحِمَھُمُ اللّٰہُ تَعَالٰی اَجْمَعِیْن કા શબે કદ્ર કે તઅય્યુન મેં ઈખ્તિલાફ હૈ, તાહમ ભારી અક્સરિય્યત કી રાય યેહી હૈ કે હર સાલ માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી **સત્તાઈસવીં શબ** હી **શબે કદ્ર** હૈ. સય્યિદુલ અન્સાર, સય્યિદુલ કુર્રા, હઝરતે સય્યિદુના ઉબય્યિબ્ને કા'બ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે નઝદીક **સત્તાઈસવીં શબે ર-મઝાન** હી "શબે કદ્ર" હૈ. (مسلم ص٣٨٣ حدیث٧٦٢)

હઝરતે સય્યિદુના શાહ અબ્દુલ અઝીઝ મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ભી ફરમાતે હૈં કે **શબે કદ્ર** ર-મઝાન શરીફ કી **સત્તાઈસવીં રાત** હોતી હૈ. અપને બયાન કી તાઈદ કે લિયે ઉન્હોં ને દો દલાઈલ બયાન ફરમાએ હૈં : ﴿1﴾ **"લય-લતુલ કદ્ર"** મેં નવ હુરૂફ હૈં ઔર યેહ કલિમા **સૂ-રતુલ કદ્ર** મેં તીન મર્તબા હૈ, ઈસ તરહ "તીન" કો "નવ" સે ઝર્બ દેને સે હાસિલે ઝર્બ **"સત્તાઈસ"** આતા હૈ જો કે ઈસ બાત કી તરફ ઈશારા કરતા હૈ કે શબે કદ્ર **સત્તાઈસવીં રાત** હૈ. ﴿2﴾ ઈસ સૂરએ મુબા-રકા મેં તીસ કલિમાત (યા'ની તીસ અલ્ફાઝ) હૈં. **સત્તાઈસવાં કલિમા** "هِیَ" હૈ જિસ કા મર્કઝ **લય-લતુલ કદ્ર** હૈ. ગોયા **અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા** કી તરફ સે નેક લોગોં કે લિયે યેહ ઈશારા હૈ કે ર-મઝાન શરીફ કી **સત્તાઈસવીં શબે કદ્ર** હોતી હૈ. (تفسیر عزیزی ج٣ ص٢٥٩ ملخصا)

www.dawateislami.net

ગોયા શબે કદ્ર હાસિલ કર લી : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને [1] "لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ سُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ" **તીન મર્તબા** પઢા તો ઉસ ને ગોયા **શબે કદ્ર** હાસિલ કર લી. (ابنِ عساکِر ج٦٥ ص٢٧٦) હો સકે તો હર રાત તીન બાર યેહ દુઆ પઢ લેની ચાહિયે.

રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે ખ્વાહિશ મન્દો ! હો સકે તો સારા હી સાલ હર રાત એહતિમામ કે સાથ કુછ ન કુછ નેક અમલ કર લેના ચાહિયે કે ન જાને કબ **શબે કદ્ર** હો જાએ. હર રાત મેં દો ફર્ઝ નમાઝેં આતી હૈં, દીગર નમાઝોં કે સાથ સાથ મગરિબ વ ઈશા કી નમાઝોં કી જમાઅત કા ભી ખૂબ એહતિમામ હોના ચાહિયે કે અગર **શબે કદ્ર** મેં ઈન દોનોં કી જમાઅત નસીબ હો ગઈ તો اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ બેડા હી પાર હૈ, બલ્કે ઈસી તરહ પાંચોં નમાઝોં કે સાથ સાથ રોઝાના ઈશા વ ફજ્ર કી જમાઅત કી ભી ખુસૂસિય્યત કે સાથ આદત ડાલ લીજિયે. દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મુલા-હઝા હોં : ﴾1﴿ જિસ ને ઈશા કી નમાઝ બા જમાઅત પઢી ઉસ ને ગોયા આધી રાત કિયામ કિયા ઔર જિસ ને ફજ્ર કી નમાઝ બા જમાઅત અદા કી ઉસ ને ગોયા પૂરી રાત કિયામ કિયા. (مُسلِم ص ٣٢٩ حدیث٦٥٦) ﴾2﴿ "જિસ ને ઈશા કી નમાઝ બા જમાઅત પઢી તહકીક ઉસ ને **લય-લતુલ કદ્ર** સે અપના હિસ્સા હાસિલ કર લિયા." (مُعجَم کبیر ج٨ ص١٧٩ حدیث٧٧٤٥)

અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રહમત કે મુ-તલાશિયો ! અગર તમામ સાલ યેહી આદતે જમાઅત રહી તો શબે કદ્ર મેં ભી ઈન દોનોં નમાઝોં કી જમાઅત اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ નસીબ હો જાએગી ઔર રાત ભર સોને કે બા વુજૂદ اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ રોઝાના કી તરહ શબે કદ્ર મેં ભી ગોયા સારી રાત કી ઈબાદત કરને વાલે કરાર પાએંગે.

શબે કદ્ર કી દુઆ : **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْھَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : મૈં ને બારગાહે રિસાલત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેં અર્ઝ કી : "**યા રસૂલલ્લાહ**

---

[1] : **તરજમા :** યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહીં જો હિલ્મ વાલા ઔર કરમ વાલા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પાક હૈ જો સાતોં આસ્માનોં ઔર બડે અર્શ કા માલિક હૈ.

www.dawateislami.net

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! અગર મુઝે **શબે કદ્ર** કા ઇલ્મ હો જાએ તો ક્યા પઢૂં ?" ફરમાયા : "ઇસ તરહ દુઆ માંગો : اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيْمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي યા'ની એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! બેશક તૂ મુઆફ ફરમાને વાલા હૈ ઔર મુઆફી દેના પસન્દ કરતા હૈ લિહાઝા મુઝે મુઆફ ફરમા દે."

(ترمذی ج۵ص۳۰۶حدیث۳۵۲۴)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! કાશ ! હમ રોઝાના રાત યેહ દુઆ કમ અઝ કમ એક બાર હી પઢ લિયા કરેં કે કભી તો **શબે કદ્ર** નસીબ હો જાએગી. ઔર સત્તાઈસવીં શબ તો યેહ દુઆ બારહા પઢની ચાહિયે.

શબે કદ્ર કે નવાફિલ : **હઝરતે** સય્યિદુના ઇસ્માઈલ હક્કી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ القَوِى "તફસીરે રૂહુલ બયાન" મેં યેહ રિવાયત નક્લ કરતે હૈં : જો **શબે કદ્ર** મેં ઇખ્લાસે નિય્યત સે નવાફિલ પઢેગા ઉસ કે અગલે પિછલે ગુનાહ મુઆફ હો જાએંગે. (رُوْحُ البَیان ج۱۰ص۴۸۰)

સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે **આખિરી દસ દિન** આતે તો ઇબાદત પર કમર બાંધ લેતે, ઉન મેં રાતેં જાગા કરતે ઔર અપને અહ્લ કો જગાયા કરતે.

(ابنِ ماجه ج۲ص۳۵۷حدیث۱۷۶۸)

હઝરતે સય્યિદુના ઇસ્માઈલ હક્કી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ القَوِى નક્લ કરતે હૈં કે **બુઝુર્ગાને દીન** رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن ઇસ અશરે કી હર રાત મેં દો રક્અત નફ્લ **શબે કદ્ર** કી નિય્યત સે પઢા કરતે થે. નીઝ બા'ઝ અકાબિર સે મન્કૂલ હૈ કે જો **હર રાત દસ આયાત** ઇસ નિય્યત સે પઢ લે તો ઇસ કી બ-ર-કત ઔર સવાબ સે મહરૂમ ન હોગા.

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! યકીનન યેહ રાત મમ્બએ બ-રકાત હૈ. ચુનાન્ચે **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક બાર જબ **માહે ર-મઝાન શરીફ** તશરીફ લાયા તો હુઝૂરે અન્વર, શાફેએ મહશર, મદીને કે તાજવર, બિ ઇઝ્ને રબ્બે અક્બર ગૈબોં સે બા ખબર, મહબૂબે દાવર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "તુમ્હારે પાસ યેહ મહીના આયા હૈ

www.dawateislami.net

જિસ મેં એક રાત ઐસી ભી હૈ જો **હઝાર મહીનોં** સે બેહતર હૈ જો શખ્સ ઈસ રાત સે મહરૂમ રહ ગયા, ગોયા તમામ કી તમામ ભલાઈ સે મહરૂમ રહ ગયા ઔર ઈસ કી ભલાઈ સે મહરૂમ નહીં રહતા મગર વોહ શખ્સ જો હકીકતન મહરૂમ હૈ.” (ابنِ مَاجَه ج۲ص۲۹۸حدیث۱٦٤٤)

ઐ હમારે પ્યારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! અપને પ્યારે હબીબ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે તુફૈલ હમ ગુનાહગારોં કો **લય-લતુલ કદ્ર** કી બ-ર-કતોં સે માલામાલ કર ઔર ઝિયાદા સે ઝિયાદા અપની ઈબાદત કી તૌફીક મર્હમત ફરમા. اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

લય-લતુલ કદ્ર મેં મત્લઈલ ફજ્ર હક

માંગ કી ઈસ્તિકામત પે લાખોં સલામ

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 299)

બેટી કે સાત હુકૂક

મેરે આકા આ’લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمۃُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : ۞ બેટી કે પૈદા હોને પર ના ખુશી ન કરે બલ્કે ને’મતે ઈલાહિય્યહ જાને ۞ બેટિયોં સે ઝિયાદા દિલજોઈ વ ખાતિર દારી રખે કે ઈન કા દિલ બહુત થોડા હોતા હૈ ۞ દેને મેં ઈન્હેં ઔર બેટોં કો કાંટે (યા’ની તરાઝૂ) કી તોલ બરાબર રખે ۞ જો ચીઝ દે પહલે ઈન્હેં (યા’ની બેટિયોં કો) દે કર (ફિર) બેટોં કો દે ۞ નવ બરસ કી ઉમ્ર સે ન અપને પાસ સુલાએ ન (ઈસ કે સગે) ભાઈ વગૈરા કે સાથ સોને દે ۞ ઈસ ઉમ્ર સે ખાસ નિગહ દાશ્ત (કડી દેખભાલ) શુરૂઅ કરે, શાદી બરાત મેં જહાં ગાના નાચ હો હરગિઝ ન જાને દે ۞ કિસી ફાસિક ફાજિર ખુસૂસન બદ મઝહબ કે નિકાહ મેં ન દે.

(માખૂઝ અઝ : મશ્અ-લતુલ ઈર્શાદ, સ. 27 તા 28)

www.dawateislami.net

હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ !

આહ ! ક્યા માહે મુબારક હમ સે હોતા હૈ જુદા
આહ ! જબ ઈસ મેં નહીં હમ સે હુઈ તાઅત અદા
અલ વદાઓ વલ વદાઅ ઐ માહે ગુફરાં ! અલ વદાઅ

અલ ફિરાક ! ઐ માહે રમઝાં ! અલ ફિરાકો વલ ફિરાક !
દર્દ પહોંચાતા રહેગા દિલ કો તેરા ઈશ્તિયાક
ફિર ન ક્યૂં કહતે રહેં ઐ વક્તે હિજરાં ! અલ વદાઅ

ઐ મહે ફરખન્દા પે ! અફસોસ ! હમ ગાફિલ રહે
નીં હુઈ હૈહાત ! હમ સે નેકિયાં જૂં ચાહિયે
ઈસ લિયે કહતે હૈં અબ હમ અશ્ક રેઝાં અલ વદાઅ

તેરે આને સે ઝમાના ચૌ તરફ પુરનૂર થા
રોઝાદારોં કા ભી થા ચેહરા બડા રૌનક ભરા
હૈં ઝબાનો જાનો દિલ ગોયા હિરાસાં અલ વદાઅ

આહ ! ઐ રમઝાં ! કોઈ દમ કા તૂ અબ મેહમાન હૈ
કોઈ તડપે તો કોઈ તસ્વીર સા હૈરાન હૈ
ફિર ન ક્યૂં રો રો કહેં, ઉશ્શાકે રમઝાં અલ વદાઅ

આહ ! અબ જાતા હૈ તૂ ઐ માહે રમઝાં ! અસ્સલામ
ફિર તેરે બરકાત હોવેં નશ્ર આલમ મેં તમામ
અસ્સલામ ઐ આઝિમે દરગાહે સુબ્હાં ! અલ વદાઅ

ઐ મહે રમઝાન ! મહશર મેં બ દરગાહે ઈલાહ
ઔર હમારી મગ્ફિરત કે વાસિતે હો ઉઝ્ર ખ્વાહ
ઐ શફીએ સાઈરે અરબાબે ઈસ્યાં ! અલ વદાઅ

આહ ! કૈસા મમ્બએ બરકાત દુન્યા સે ચલા
ફિર વદાઅ ઈસ કો ન ક્યૂં રો રો કરેં ઐસા બજા
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

તેરી ફુરકત ઔર જુદાઈ હૈ નિહાયત હમ પે શાક
તુઝ સે ફિર મિલને કા હોગા યા ન હોગા ઈત્તિફાક
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

કદ્રદાની સે તેરી હમ રોઝો શબ કાહિલ રહે
તેરી હુરમત કુછ ન કી હમ ને પશેમાં હી રહે
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

મસ્જિદો મેહરાબો મિમ્બર જગ-મગાતે જા બજા
આહ ! ઐસી બરકતેં અબ હમ સે હોતી હૈં જુદા
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

તેરા હર આશિક જુદાઈ સે તેરી બે જાન હૈ
આહ ! યેહ ગમગીં દિલોં કા દર્દ બે દરમાન હૈ
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

કાશ ! ફિર લાવે તુઝે દુન્યા મેં જબ રબ્બુલ અનામ
હમ ભી ઝિન્દા રહ કે દેખેં ફિર સુહાને સુબ્હો શામ
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

હમ ગુનહગારોં કે ઈમાં પર કરમ સે હો ગવાહ
ઔર દિલવા દે હમેં નારે જહન્નમ સે પનાહ
હસ્રતા વા હસ્રતા ઐ માહે રમઝાં ! અલ વદાઅ

www.dawateislami.net

હુવા જાતા હૈ રુખ્સત માહે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

હુવા જાતા હૈ રુખ્સત માહે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ
રહા અબ ચન્દ ઘડિયોં કા યેહ મેહમાં યા રસૂલલ્લાહ

ખુશી કી લહ્ર દૌડી હર તરફ ર-મઝાન જબ આયા
હૈ અબ રન્જીદા રન્જીદા મુસલ્માં યા રસૂલલ્લાહ

મસર્રત હી મસર્રત ઔર ખુશી હી થી ખુશી જિસ દમ
નઝર આયા હિલાલે માહે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

શહા ! અબ ગમ કે મારે ખૂન કે આંસૂ બહાતે હૈં
ચલા તડપા કે હાએ માહે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

ચલા અબ જલ્દ યેહ ર-મઝાં સતાઈસ[27] આ ગઈ તારીખ
ફકત દો[2] દિન કા અબ ર-મઝાં હૈ મેહમાં યા રસૂલલ્લાહ

ફઝાએં નૂર બરસાતીં હવાએં મુસ્કુરાતી થીં
સમાં અબ હો ગયા હર સમ્ત વીરાં યા રસૂલલ્લાહ

રિયાઝાત કુછ ન કી હમ ને ઈબાદત કુછ ન કી હમ ને
રહે બસ હર ઘડી મશ્ગૂલે ઈસ્યાં યા રસૂલલ્લાહ

મૈં હાએ જી ચુરાતા હી રહા રબ કી ઈબાદત સે
ગુઝારા ગફ્લતોં મેં સારા ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

મૈં સોતા રહ ગયા ગફ્લત કી ચાદર તાન કર અફ્સોસ
ખુદારા મેરી બખ્શિશ કા હો સામાં યા રસૂલલ્લાહ

જુદાઈ કી ઘડી જાં-સોઝ હૈ ઉશ્શાકે ર-મઝાં પર
ચલા ઈન કો રુલા કર માહે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

તડપતે હૈં બિલક્તે હૈં કરાર આતા નહીં ઈન કો
બહુત બેચૈન હૈં ઉશ્શાકે ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ

ગુનાહોં કી સિયાહી છા રહી હૈ રુખ પે મહશર મેં
મેરા ચેહરા પએ ર-મઝાં હો તાબાં યા રસૂલલ્લાહ

મહે ર-મઝાં કી રુખ્સત જાને આશિક પર કિયામત હૈ
ગદા તેરે હૈં હૈરાનો પરેશાં યા રસૂલલ્લાહ

ખુદા કે નેક બન્દે નેકિયોં મેં લગ ગએ લેકિન
ગુનહ કરતા રહા અત્તારે નાદાં યા રસૂલલ્લાહ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 678)

www.dawateislami.net

કલ્બે આશિક હૈ અબ પારા પારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(ઈસ કલામ મેં બીચ મેં કહીં કહીં મિસ્રએ કિસી ના મા'લૂમ શાઈર કે હૈં, કલામ નિહાયત પુરસોઝ થા ઈસ લિયે કિસી કી ફરમાઈશ પર ઉસી કલામ કી મદદ સે અપને મુ-તલાતિમ જઝબાત કો અલ્ફાઝ કે કાલિબ મેં ઢાલને કી સઅ્ય કી હૈ)

કલ્બે આશિક હૈ અબ પારા પારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

કુલ્ફતે[1] હિજરો ફુરકત ને મારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

તેરે આને સે દિલ ખુશ હુવા થા
ઔર ઝૌકે ઈબાદત બઢા થા

આહ ! અબ દિલ પે હૈ ગમ કા ગ-લબા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

મસ્જિદોં મેં બહાર આ ગઈ થી
જૂક દર જૂક આતે નમાઝી

હો ગયા કમ નમાઝોં કા જઝબા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

બઝમે ઈફ્તાર સજતી થી કૈસી !
ખૂબ સ-હરી કી રૌનક ભી હોતી

સબ સમાં હો ગયા સૂના સૂના
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

તેરે દીવાને અબ રો રહે હૈં
મુઝ્તરિબ સબ કે સબ હો રહે હૈં

હાએ અબ વક્તે રુખ્સત હૈ આયા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

તેરા ગમ હમ કો તડપા રહા હૈ
આ-તશે શૌક ભડકા રહા હૈ

ફટ રહા હૈ તેરે ગમ મેં સીના
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

યાદ ર-મઝાં કી તડપા રહી હૈ
આંસૂઓં કી ઝડી લગ ગઈ હૈ

કહ રહા હૈ યેહ હર એક કતરા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

દિલ કે ટુકડે હુએ જા રહે હૈં
તેરે આશિક મરે જા રહે હૈં

1 : રન્જ, તકલીફ

www.dawateislami.net

રો રો કહતા હૈ હર ઈક બિચારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
હસ્રતા માહે ર-મઝાં કી રુખ્સત
કલ્બે ઉશ્શાક પર હૈ કિયામત
કૌન દેગા ઈન્હેં અબ દિલાસા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
કોહે ગમ આશિકોં પર પડા હૈ
હર કોઈ ખૂન અબ રો રહા હૈ
કહ રહા હૈ યેહ હર ગમ કા મારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
તુમ પે લાખોં સલામ આહ ! ર-મઝાં
અલ વદાઅ આહ ! ઐ રબ કે મેહમાં !
જાઓ હાફિઝ ખુદા અબ તુમ્હારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
નેકિયાં કુછ ન હમ કર સકે હૈં
આહ ! ઈસ્યાં મેં હી દિન કટે હૈં
હાએ ! ગફ્લત મેં તુઝ કો ગુઝારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
વાસિતા તુઝ કો મીઠે નબી કા
હશ્ર મેં હમ કો મત ભૂલ જાના
રોઝે મહશર હમેં બખ્શવાના
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
જબ ગુઝર જાએંગે માહ ગ્યારહ
તેરી આમદ કા ફિર શોર હોગા
ક્યા મેરી ઝિન્દગી કા ભરોસા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
માહે ર-મઝાં કી રંગીં ફઝાઓ !
અબ્રે રહમત સે મમ્લૂ હવાઓ
લો સલામ આખિરી અબ હમારા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
કુછ ન હુસ્ને અમલ કર સકા હૂં
નઝ્ર ચન્દ અશ્ક મૈં કર રહા હૂં
બસ યેહી હૈ મેરા કુલ અસાસા
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
હાએ અત્તારે બદકાર કાહિલ
રહ ગયા યેહ ઈબાદત સે ગાફિલ
ઈસ સે ખુશ હો કે હોના રવાના
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
સાલે આયિન્દા શાહે હરમ તુમ
કરના અત્તાર પર યેહ કરમ તુમ
તુમ મદીને મેં ર-મઝાં દિખાના
અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 651)

www.dawateislami.net

ર-મઝાન શરીફ કો ભારી મહીના કહના

સુવાલ : **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી આમદ પર ઈસ તરહ કહના કૈસા કે બહુત ભારી મહીના આ ગયા !

જવાબ : ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰہُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : જો **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી તૌહીન કી નિય્યત સે કહે : “બડા ભારી મહીના આ ગયા.” વોહ **કાફિર** હૈ. (اَلْبَحْرُ الرَّائِق ج٥ ص٢٠٦)

હાં અગર **રોઝા** રખના ઈસ પર મુશ્કિલ હૈ ઔર ઈસ વજહ સે યેહ કહતા હૈ ઔર **રોઝે** કી તૌહીન ઈસ કા મક્સદ નહીં તો **કુફ્ર** નહીં. લેકિન ઈસ તરહ કહના નહીં ચાહિયે કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત સે દિલ તંગ હોના બુરા હૈ.

(કુફ્રિય્યા કલિમાત કે બારે મેં સુવાલ જવાબ, સ. 379)

રોઝોં કી તા'દાદ સે બેઝારી કા ઈઝહાર

સુવાલ : **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝોં કી તા'દાદ કે બારે મેં યેહ કહના કૈસા કે અબ તો **રોઝે** રખ કર મૈં **બોર** હો ગયા હૂં ?

જવાબ : ઈસ જુમ્લે મેં કુફ્રિય્યા પહલૂ મૌજૂદ હૈ. ચુનાન્ચે “ફતાવા આલમગીરી” મેં હૈ : જો **રોઝએ ર-મઝાન** કે બારે મેં કહે : “કિતને ઝિયાદા હૈં મેરા તો દિલ ઉક્તા ગયા હૈ.” યેહ કૌલ **કુફ્ર** હૈ. (عالمگیری ج٢ ص٢٧٠)

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : સરવરે કાએનાત, શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદ હૈ : “જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ.”

(مُسلِم ص٢١٦حديث٤٠٨)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” પઢના જાઈઝ હૈ : “અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” કે ઐસે અશ્આર જિન મેં કોઈ શર-ઈ ખરાબી ન હો ઉન કા પઢના સુનના મુબાહ વ જાઈઝ હૈ, અલબત્તા ઈસ મેં સવાબ હાસિલ કરને કે લિયે **અચ્છી નિય્યત** ઝરૂરી હૈ ઔર જિસ કદર **અચ્છી નિય્યતેં** ઝિયાદા હોંગી ઉસી કદર સવાબ ભી ઝિયાદા મિલેગા.

“ર-મઝાનુલ મુબારક” કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે “અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન” કે મુ-તઅલ્લિક 12 નિય્યતેં

﴾1﴿ **“અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન”** પઢને સુનને કે ઝરીએ વા’ઝો નસીહત હાસિલ કરૂંગા ﴾2﴿ **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ و صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત, **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કી ઉલ્ફત દિલ મેં બઢાઊંગા ﴾3﴿ નેકિયોં મેં રગ્બત હાસિલ કરૂંગા ﴾4﴿ ગુનાહોં સે બચને કા ઝેહ્ન બનાઊંગા. (યેહ **નિય્યતેં** ઉસી સૂરત મેં દુરુસ્ત હોંગી જબ કે પઢા જાને વાલા કલામ શરીઅત કે મુતાબિક હો ઔર ઉસ મેં

www.dawateislami.net

વા'ઝો નસીહત વગૈરા શામિલ ભી હો) ﴾5﴿ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી આખિરી ઘડી તક બારગાહે ઈલાહી મેં અપની મગ્ફિરત કે લિયે વક્તન ફ વક્તન ગિર્યા વ ઝારી કી કોશિશ કરતા રહૂંગા. (આહ ! આહ ! આહ ! એક **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં યેહ ભી હૈ : "મહરૂમ હૈ વોહ શખ્સ જિસ ને **ર-મઝાન** કો પાયા ઔર ઉસ કી **મગ્ફિરત** ન હુઈ કે **જબ ઈસ કી ર-મઝાન મેં મગ્ફિરત ન હુઈ તો ફિર કબ હોગી !"** (مُعجَم اَوسَط ج٥ص٣٦٦حدیث٧٦٢٧)

વાસિતા રમઝાન કા યા રબ ! હમેં તૂ બખ્શ દે

નેકિયોં કા અપને પલ્લે કુછ નહીં સામાન હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 704)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

﴾6﴿ ઈસ નિય્યત સે "અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" કે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કરૂંગા કે નેકિયોં કા જઝબા બાકી રહે બલ્કે મઝીદ બઢે. (ક્યૂંકે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં નેક લોગોં કે અન્દર નેકિયોં કા જઝબા બઢ જાતા હૈ) ﴾7﴿ બહુત સે લોગ ખૌફે ખુદા કે સબબ ગુનાહોં સે રુક જાતે હૈં મગર અફ્સોસ ! ર-મઝાન શરીફ જૂં હી રુખ્સત હોતા હૈ બે અ-મલી એક બાર ફિર બઢ જાતી હૈ ઔર નમાઝિયોં કી તા'દાદ મેં ભી કમી આ જાતી હૈ, આહ ! મસ્જિદેં ખાલી ખાલી નઝર આતી હૈં, ઈન તસવ્વુરાત કે સાથ ન સિર્ફ ખુદ ભી બે અ-મલી સે બચને કી નિય્યત સે બલ્કે દૂસરોં કે મુ-તઅલ્લિક દિલ મેં કુઢન (યા'ની દુખ) રખ કર સોઝો રિક્કત કે સાથ **માહે ર-મઝાન કો અલ વદાઅ** કર કે અપના ખૌફે ખુદા બઢાઊંગા ﴾8﴿ આયિન્દા સાલ માહે ર-મઝાન નસીબ હોને કી આરઝૂ ઔર ઉસ મેં ખૂબ ખૂબ નેકિયાં કરને કી **નિય્યત** શામિલ રખ કર રો રો કર ઈસ સાલ કે માહે ર-મઝાન કો **અલ વદાઅ** કરૂંગા ﴾9﴿ તશબ્બોહ બિસ્સાલિહીન (યા'ની નેક લોગોં સે મુશા-બહત) ઈખ્તિયાર કરૂંગા, કે સલફ સાલિહીન (યા'ની ગુઝશ્તા ઝમાને કે બુઝુર્ગાને દીન) رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી જુદાઈ પર ગમગીન હોતે થે ﴾10﴿ ખાઈફીન (યા'ની ખૌફે ખુદા રખને વાલોં) કે ઈજતિમાઅ કી બ-રકાત

www.dawateislami.net

હાસિલ કરૂંગા (اَلْحَمْدُ لِلّٰہ ઈસ તરહ કે રૂહ પરવર ઈજતિમાઆત **દા'વતે ઈસ્લામી** મેં દેખે જા સકતે હૈં)

﴾11﴿ અશ્આર કી સૂરત મેં માંગી જાને વાલી દુઆઓં મેં શિર્કત કરૂંગા, કે અલ વદાઅ કે બા'ઝ અશ્આર, ઈસ્લાહે આ'માલ, ખાતિમા બિલખૈર ઔર મગ્ફિરત કી દુઆ પર મુશ્તમિલ હોતે હૈં

﴾12﴿ **અલ્લાહ વ રસૂલ** ઔર નેક આ'માલ કી મહબ્બત મેં રોને કી કોશિશ કરૂંગા, કે અલ વદાઅ પઢને સુનને વાલોં કો **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ و صَلَّی اللّٰہ تعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર **માહે ૨-મઝાનુલ મુબારક** કી મહબ્બત મેં ઉમૂમન રોને કી સઆદત નસીબ હોતી હૈ. જો ઈલ્મે નિય્યત રખતા હૈ વોહ મઝીદ નિય્યતેં બઢા સકતા હૈ.

હાએ અત્તારે બદકાર કાહિલ રહ ગયા યેહ ઈબાદત સે ગાફિલ
ઈસ સે ખુશ હો કે હોના રવાના અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ૨-મઝાં

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 653)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

આમદે ૨-મઝાન પર મુબારક બાદ દેના સુન્નત સે સાબિત હૈ : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الْحَنَّان હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે : اَتَاکُمْ رَمَضَانُ شَهْرٌ مُّبَارَكٌ યા'ની "૨-મઝાન કા મહીના આ ગયા હૈ જો કે નિહાયત હી બા બ-૨-કત હૈ" કે તહ્ત "મિરઆત" જિલ્દ 3 સફહા 137 પર ફરમાતે હૈં : **બ-૨-કત** કે મા'ના હૈં બૈઠ જાના, જમ જાના. ઈસી લિયે ઊંટ કે તવેલે કો મુબા-૨કુલ ઈબિલ કહા જાતા હૈ કે વહાં ઊંટ બૈઠતે બંધતે હૈં. અબ વોહ ઝિયાદતિયે ખૈર (યા'ની ભલાઈ કા બઢના) જો આ કર ન જાએ **બ-૨-કત** કહલાતી હૈ, ચૂંકે માહે ૨-મઝાન મેં હિસ્સી (યા'ની મહસૂસ કી જા સકને વાલી) બ-૨-કતેં ભી હૈં ઔર ગૈબી બ-૨-કતેં ભી, ઈસ લિયે ઈસ મહીને કા નામ "માહે મુબારક" ભી હૈ. ૨-મઝાન મેં કુદરતી તૌર પર મોમિનોં કે રિઝ્ક મેં બ-૨-કત હોતી હૈ ઔર હર નેકી કા સવાબ 70 ગુના યા ઈસ સે ભી ઝિયાદા હૈ. **ઈસ હદીસ સે મા'લૂમ હુવા કે માહે ૨-મઝાનુલ મુબારક કી આમદ** (યા'ની આને) **પર ખુશ હોના,**

www.dawateislami.net

એક દૂસરે કો મુબારક બાદ દેના સુન્નત (સે સાબિત) હૈ ઔર જિસ કી આમદ (યા'ની આને) પર **ખુશી** હોની ચાહિયે ઉસ કે જાને પર **ગમ** ભી હોના ચાહિયે, દેખો ! નિકાહ ખત્મ હોને પર ઔરત કો શરઅન ગમ લાઝિમ હૈ, ઈસી લિયે અક્સર મુસલ્માન જુમુઅતુલ વદાઅ કો મગમૂમ ઔર ચશ્મે પુરનમ (યા'ની ગમગીન હોતે ઔર રો રહે) હોતે હૈં ઔર ખુ-તબા (યા'ની ખતીબ સાહિબાન) ઈસ દિન મેં કુછ વદાઈયા કલિમાત (અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન સે મુ-તઅલ્લિક કુછ જુમ્લે) કહતે હૈં તાકે મુસલ્માન બાકી (બચી હુઈ) ઘડિયોં કો ગનીમત જાન કર નેકિયોં મેં ઔર ઝિયાદા કોશિશ કરેં.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 3, સ. 137)

કોહે ગમ આશિકોં પર પડા હૈ   હર કોઈ ખૂન અબ રો રહા હૈ
કહ રહા હૈ યેહ હર ગમ કા મારા   અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 652)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દિલ ગમે ર-મઝાન મેં ડૂબને લગતા હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! માહે ર-મઝાનુલ મુબારક કી અઝમતોં સે કૌન વાકિફ નહીં ! ઈસ કે તશરીફ લાને પર મુસલ્માનોં કી ખુશી કી ઈન્તિહા નહીં રહતી, ઝિન્દગી કા અન્દાઝ હી તબ્દીલ હો જાતા હૈ, મસ્જિદેં આબાદ હો જાતીં ઔર ઈબાદત વ તિલાવત કી લઝ્ઝત બઢ જાતી હૈ, નીઝ સહર વ ઈફતાર કી ભી અપની અપની ક્યા ખૂબ બહારેં હોતી હૈં ! યેહ માહે મુબારક ખૂબ ખૂબ બારિશે રહમત બરસાતા, મગ્ફિરત કી બિશારત સુનાતા ઔર ગુનહગારોં કો જહન્નમ સે આઝાદી દિલાતા હૈ. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં દુન્યા કી લા તા'દાદ મસાજિદ કે અન્દર બે શુમાર આશિકાને રસૂલ પૂરે માહે ર-મઝાન શરીફ કા નીઝ હઝારોં હઝાર આશિકાને રસૂલ આખિરી અશરે કા **એ'તિકાફ** કરતે હૈં, એ'તિકાફ મેં ઈન કી સુન્નતોં ભરી તરબિયત કી જાતી હૈ, ઈન્હેં નેકિયોં કી રગ્બત ઔર ગુનાહોં સે નફરત દિલાઈ જાતી હૈ, ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ ઔર ઈશ્કે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ખૂબ જામ પીને કો મિલતે હૈં. બહર

www.dawateislami.net

હાલ ક્યા મો'તકિફ ઔર ક્યા ગૈર મો'તકિફ, સભી માહે ર-મઝાન કી બ-ર-કતેં લૂટતે હૈં. માહે ર-મઝાન સે મહબ્બત કે ઈઝહાર કા હર એક કા અપના અન્દાઝ હોતા હૈ, રુખ્સત કે અય્યામ કરીબ આને પર બિલ ખુસૂસ મો'તકિફીન **આશિકાને ર-મઝાન કા દિલ ગમે ર-મઝાન મેં ડૂબને લગતા હૈ !**

કલ્બે આશિક હૈ અબ પારા પારા — અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં
કુલ્ફતે હિજરો ફુરકત ને મારા — અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 651)

અલ્ફાઝ વ મઆની : પારા પારા : ટુકડે. **કુલ્ફતે :** રન્જ, તક્લીફ. **હિજરો ફુરકત :** જુદાઈ.

દિલ કો યેહ ગમ ખાએ જાતા હૈ કે આહ ! મોહતરમ માહ અન્કરીબ હમ સે **વદાઅ** (યા'ની રુખ્સત) હોને વાલા હૈ ! અફસોસ ! મસ્જિદ કે ઈસ પુરકૈફ વ રૂહ પરવર મ-દની માહોલ સે નિકલ કર એક બાર ફિર હમ દુન્યા કી ઝન્ઝટોં મેં ફંસને વાલે હૈં, આહ ! અબ જલ્દ હી હમેં ગફ્લત ભરે બાઝારોં મેં દોબારા જાના પડ જાએગા, હાએ હમ જલ્દ બહુત જલ્દ એ'તિકાફ કી બ-ર-કતોં ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી રહમતોં ભરી ફઝાઓં સે જુદા હો જાએંગે ! ઈસ તરહ કી સોચોં કે સબબ આશિકાને ર-મઝાન કે દિલ **ગમે ર-મઝાન** સે ભર જાતે હૈં !

તેરે આને સે દિલ ખુશ હુવા થા — ઔર ઝૌકે ઈબાદત બઢા થા
આહ ! અબ દિલ પે હૈ ગમ કા ગ-લબા — અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 651)

આંખોં સે આંસૂ જારી હો જાતે હૈં : ગફ્લત મેં ગુઝારે હુએ અય્યામે ર-મઝાન કા ખૂબ સદમા હોતા હૈ, અપની ઈબાદતોં કી સુસ્તિયાં યાદ આતી હૈં, દિલ પર એક ખૌફ સા છા જાતા હૈ કે કહીં ઐસા ન હો હમારી કોતાહિયોં કે સબબ હમારા પ્યારા પ્યારા રબ عَزَّوَجَلَّ હમ સે નારાઝ હો ગયા હો ! **અલ્લાહ તઆલા** કી બે પાયાં રહમતોં પર ટિકટિકી ભી લગી હોતી હૈ, ખૌફો રજા યા'ની ડર ઔર

www.dawateislami.net

ઉમ્મીદ કી મિલી જુલી કૈફિય્યાત હોતી હૈં, કભી રહમતોં કી ઉમ્મીદ પર દિલ કી મુરઝાઈ હુઈ કલી ખિલ ઉઠતી ઔર રુખ પર બશ્શાશત (યા'ની ચેહરે પર તાઝગી) કે આસાર નુમાયાં હો જાતે હૈં તો કભી ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ કા ગ-લબા હોતા હૈ તો દિલ ગમ મેં ડૂબ જાતા, ચેહરે પર ઉદાસી છા જાતી ઔર **આંખોં સે આંસૂ જારી હો જાતે હૈં.**

કુછ ન હુસ્ને અમલ કર સકા હૂં — નઝ્ર ચન્દ અશ્ક મૈં કર રહા હૂં
બસ યેહી હૈ મેરા કુલ અસાસા — અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 653)

અલ્ફાઝ વ મઆની : **હુસ્ને અમલ :** નેકિયાં. **અસાસા :** સરમાયા.

ક્યા મેરી ઝિન્દગી કા ભરોસા : આશિકાને ર-મઝાન કો યેહ એહસાસ બિલ ખુસૂસ તડપા કર રખ દેતા હૈ કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** ને અગર્ચે આયિન્દા સાલ ફિર ઝરૂર તશરીફ લાના હૈ મગર ન જાને હમ ઝિન્દા રહેંગે યા નહીં !

જબ ગુઝર જાએંગે માહ ગ્યારહ — તેરી આમદ કા ફિર શોર હોગા
ક્યા મેરી ઝિન્દગી કા ભરોસા — અલ વદાઅ અલ વદાઅ આહ ! ર-મઝાં

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 653)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

પહલે કે લોગોં કી દુઆ મેં સારા સાલ યાદે ર-મઝાન હોતી ! : એક બુઝુર્ગ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : પહલે કે લોગ **ર-મઝાનુલ મુબારક** સે કબ્લ છ6 મહીને ર-મઝાન શરીફ કો પાને કી ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે બા'દ છ6 મહીને ઇબાદાતે ર-મઝાન કી કબૂલિય્યત કી દુઆ કિયા કરતે થે. (لطائف المعارف لابن رجب ص٣٧٦)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફ़ા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (جمع الجوامع)

ઈદ કી ચાંદરાત આશિકાને ર-મઝાન કે જઝબાત : **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી દિનોં યા લમ્હોં મેં માહે ર-મઝાન સે મહબ્બત કી વજહ સે કોઈ આશિકે ર-મઝાન રન્જીદા હો જાએ, **ગમે ર-મઝાન** મેં રોએ, માહે ર-મઝાન ગફલત મેં ગુઝાર દેને કે સદમે સે આંસૂ બહાએ તો યેહ ભી એક નિહાયત ઉમ્દા અમલ હૈ ઔર અચ્છી નિય્યત પર યકીનન વોહ સવાબ કા હકદાર હૈ. બેશક **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં બે શુમાર ગુનહગાર બખ્શે જાતે હૈં મગર હમ નહીં જાનતે કે હમારે બારે મેં ક્યા ફૈસલા હુવા ! યકીનન જો ગાફિલ મુસલ્માન માહે ર-મઝાન મેં મગ્ફિરત સે મહરૂમ હુવા વોહ બહુત ઝિયાદા મહરૂમ હુવા જૈસા કે એક **ફરમાને મુસ્તફ़ા** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં યેહ ભી હૈ : رَغِمَ اَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ اَنْ يُّغْفَرَلَهٗ ـ યા'ની "ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ પર ર-મઝાન આએ ફિર ઉસ કી બખ્શિશ સે પહલે હી ગુઝર જાએ." (ترمذی ج٥ص٣٢٠حديث٣٥٥٦)

મૈં હાએ ! જી ચુરાતા હી રહા રબ કી ઈબાદત સે — *ગુઝારા ગફલતોં મેં સારા ર-મઝાં યા રસૂલલ્લાહ !*

મૈં સોતા રહ ગયા ગફલત કી ચાદર તાન કર અફ્સોસ ! — *ખુદારા મેરી બખ્શિશ કા હો સામાં યા રસૂલલ્લાહ !*

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 679)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગમે ર-મઝાન કી તરગીબ : આજ (યા'ની તા દમે તહરીર) સે તકરીબન 625 સાલ પહલે ગુઝરે હુએ કાહિરા (મિસ્ર) કે સૂફી બુઝુર્ગ ઔર મક્કએ મુકર્રમા زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا કે મુકીમ, મુબલ્લિગે ઈસ્લામ, સય્યિદુના શૈખ શુએબ હરીફીશ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه (સાલે વફાત : 810 સિ.હિ.) ફરમાતે હૈં : એ લોગો ! તુમ **માહે ર-મઝાન** કી **જુદાઈ** મેં ગમગીન હો જાઓ ! ક્યૂંકે યેહ ઐસા મૌસિમ હૈ જિસ મેં તુમ બારિશે રહમત ઔર દુઆઓં કી કબૂલિય્યત કી સઆદત પાતે હો. (الروض الفائق ص٤٠ مُلَخَّصاً)

જાં ફિદા તુઝ પે નાનાએ હ-સનૈન ! — *કલ્બ હૈ ગમઝદા ઔર બેચૈન*

દિલ પે સદમા બઢા જા રહા હૈ — *હાએ તડપા કે રમઝાં ચલા હૈ*

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 683)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

માહે ર-મઝાન કી જુદાઈ મેં ક્યૂં ન રોયા જાએ ! : સય્યિદુના શૈખ શુએબ હરીફીશ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : મેરે ભાઈયો ! **માહે ર-મઝાન** કે રોઝોં ઔર રાતોં કે કિયામ (યા'ની રાતોં કી ઈબાદત) મેં ક્યૂં રગ્બત ન કી જાએ ! ઉસ મુબારક મહીને પર ક્યૂં હસરત ન કી જાએ જિસ મેં બન્દે કે તમામ ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં ઔર ઉસ બા બ-ર-કત મહીને કી જુદાઈ પર ક્યૂં ન **રોયા** જાએ, જિસ કે તશરીફ લે જાને સે ખૂબ નેકિયાં કમાને કા મૌકઅ ભી જાતા રહતા હૈ.

(اَلرَّوضُ الفائق ص ٤١)

ખૂબ રોતા હે તડપતા હે ગમે ર-મઝાન મેં
જો મુસલ્માં કદ્રદાનો આશિકે ર-મઝાન હે

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 702)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

જુમુઅતુલ વદાઅ કે બયાન મેં જાન દે દી (હિકાયત) : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 649 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"હિકાયતેં ઔર નસીહતેં"** સફહા 96 તા 97 પર દી હુઈ હિકાયત કદરે તસર્રુફ કે સાથ બયાન કી જાતી હૈ : એક બુઝુર્ગ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં કે મૈં માહે ર-મઝાન કે જુમુઅતુલ વદાઅ કે રોઝ હઝરતે સય્યિદુના મન્સૂર બિન અમ્માર عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْغَفَّار કી મહફિલ મેં હાઝિર હુવા. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ર-મઝાન શરીફ કે રોઝોં કી ફઝીલત, રાતોં કી ઈબાદત ઔર મુખ્લિસીન યા'ની ખુલૂસ કે સાથ ઈબાદત કરને વાલોં કે લિયે જો અજ્ર તય્યાર કિયા ગયા હે ઉસ કે મુ-તઅલ્લિક બયાન ફરમા રહે થે ઔર યૂં લગ રહા થા ગોયા આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે બયાન કે અસર સે ઠોસ પથ્થરોં સે આગ ઝાહિર હો રહી હૈ. બિલા શુબા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! (ઐસા હો સકતા હૈ) ક્યૂંકે ઈર્શાદે બારી તઆલા હૈ :

وَ اِنَّ مِنَ الْحِجَارَۃِ لَمَا یَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهٰرُؕ (پ۱، البقرۃ:٧٤)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર પથ્થરોં મેં તો કુછ વોહ હૈં જિન સે નદિયાં બહ નિકલતી હૈં.

www.dawateislami.net

લેકિન આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી મહફિલ મેં ન કિસી ને હ-ર-કત કી, ન હી કિસી ને અપને ગુનાહોં પર નદામત કા ઈઝહાર કિયા, જબ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને મહફિલ કી યેહ હાલત મુલા-હઝા કી તો ઈર્શાદ ફરમાયા : ઐ લોગો ! ક્યા અપને ઉયૂબ (યા'ની ઐબોં) સે આગાહ હો કર કોઈ રોને વાલા નહીં ? ક્યા યેહ તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કા મહીના નહીં ? ક્યા યેહ અફ્વો મગ્ફિરત (યા'ની મુઆફી મિલને ઔર બખ્શે જાને) કા મહીના નહીં ? ક્યા ઈસ માહે મુબારક મેં જન્નત કે દરવાઝે નહીં ખોલે જાતે ? ક્યા ઈસ મેં જહન્નમ કે દરવાઝે બન્દ નહીં કિયે જાતે ? ક્યા ઈસ મેં શયાતીન કો કૈદ નહીં કિયા જાતા ? ક્યા ઈસ માહે સિયામ (યા'ની રોઝોં કે મહીને) મેં ઈન્આમો ઈક્રામ કી બારિશેં નહીં હોતીં ? ક્યા ઈસ બા બ-ર-કત માહ મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તજલ્લી નહીં ફરમાતા ? ક્યા ઈસ માહે મુબારક મેં હર રાત બ વક્તે ઈફ્તાર દસ લાખ ગુનહગાર જહન્નમ સે આઝાદ નહીં કિયે જાતે ? તુમ્હેં ક્યા હો ગયા હૈ કે ઈસ સવાબે અઝીમ સે ખુદ કો મહરૂમ રખતે ઔર લિબાસે મુખા-લફત મેં ઈતરાતે હો (મતલબ યેહ કે અમલ નહીં કરતે ઔર ગુનાહોં મેં મસરૂફ રહતે હો). ઈર્શાદે રબ્બાની હૈ :

اَفَسِحْرٌ هٰذَاۤ اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُوْنَ ﴿۱۵﴾

(پ۲۷،الطور:۱۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તો ક્યા યેહ જાદૂ હૈ યા તુમ્હેં સૂઝતા નહીં.

(ઈસ કે બા'દ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા :) સબ ખુદાએ ગફ્ફાર عَزَّوَجَلَّ કે દરબાર મેં હાઝિર હો કર તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કરો ! તો તમામ હાઝિરીન બુલન્દ આવાઝ સે ગિર્યા વ ઝારી કરને ઔર રોને ધોને લગે, ઈતને મેં એક નૌ જવાન રોતા હુવા ખડા હો ગયા ઔર અર્ઝ કરને લગા : "યા સય્યિદી ! (યા'ની ઐ મેરે આકા !) ઈર્શાદ ફરમાઈયે ક્યા મેરે રોઝે મક્બૂલ હૈં ? ક્યા મેરા (ર-મઝાન કી) રાતોં કા કિયામ (યા'ની રાતોં મેં ઈબાદત કરના) કબૂલિય્યત પાને વાલે ઈબાદત ગુઝારોં કે સાથ લિખા જાએગા ? હાલાંકે મુઝ સે બહુત સારે ગુનાહ સરઝદ હુએ હૈં, મૈં ને તો અપની તમામ ઉમ્ર ના ફરમાનિયોં મેં બરબાદ કર દી હૈ, આહ ! મૈં અઝાબ કે દિન સે ગાફિલ રહા." આપ

www.dawateislami.net

رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઈર્શાદ ફરમાયા : એ લડકે ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ મેં તૌબા કરો, ક્યૂંકે ઉસ ને કુરઆને કરીમ મેં ઈર્શાદ ફરમાયા હૈ :

وَ اِنِّیْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ
(پ۱۶،طٰہٰ:۸۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર બેશક મૈં બહુત બખ્શને વાલા હૂં ઉસે જિસ ને તૌબા કી.

આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને કારી કો યેહ આયતે મુબા-રકા પઢને કા હુક્મ ફરમાયા :

وَهُوَ الَّذِیْ یَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ یَعْفُوْا عَنِ السَّیِّاٰتِ
(پ۲۵،اَلشُّوریٰ:۲۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર વોહી હૈ જો અપને બન્દોં કી તૌબા કબૂલ ફરમાતા ઔર ગુનાહોં સે દર ગુઝર ફરમાતા હૈ.

ઉસ નૌ જવાન ને સુન કર એક ઝોરદાર ચીખ મારી ઔર કહા : "મેરી ખુશ નસીબી હૈ કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા એહસાન મુઝ તક પહોંચતા રહા લેકિન ઈસ કે બા વુજૂદ મૈં ના ફરમાનિયોં મેં ઈઝાફા કરતા રહા ઔર ગલત રાસ્તે સે ન લૌટા. ક્યા ગુઝરે હુએ વક્ત કી જગહ કોઈ ઔર વક્ત હોગા કે જિસ મેં **અલ્લાહ તઆલા** દર ગુઝર ફરમાએગા ?" ફિર ઉસ ને દોબારા ચીખ મારી ઔર અપની જાન જાને આફરીં કે સિપુર્દ કર દી. (યા'ની વફાત પા ગયા) યેહ હિકાયત નક્લ કરને કે બા'દ સાહિબે કિતાબ ફરમાતે હૈં :

મેરે ભાઈયો ! માહે ર-મઝાન કે ફિરાક (યા'ની જુદાઈ) પર ક્યૂં ન રોયા જાએ ઔર અફ્વો મગ્ફિરત કે મહીને કી રુખ્સત પર ક્યૂં ન અફસોસ કિયા જાએ ! ઈસ મહીને કી જુદાઈ પર ક્યૂં ન ગમ કિયા જાએ જિસ મેં ગુનહગારોં કો જહન્નમ સે આઝાદી નસીબ હોતી હૈ ! (اَلرَّوْضُ الفائق ص٤٠)

કર રહે હૈં તુઝ કો રો રો કર મુસલ્માં અલ વદાઅ | *આહ ! અબ તૂ ચન્દ ઘડિયોં કા ફકત મેહમાન હૈ*
વાસિતા ર-મઝાન કા યા રબ ! હમેં તૂ બખ્શ દે | *નેકિયોં કા અપને પલ્લે કુછ નહીં સામાન હૈ*

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 704)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

માહે ર-મઝાન કી આખિરી રાત ખૌફે ખુદા સે વફાત (હિકાયત) : માહે ર-મઝાન ઈબાદાતો રિયાઝાત મેં ગુઝારને કે બા'દ આખિરી રાત વફાત પાને વાલી એક નેક બન્દી કી **હિકાયત** મુલા-હઝા ફરમાઈયે ઔર ઈસ મેં સે અપને લિયે ઈબ્રત કે **મ-દની ફૂલ** તલાશ કીજિયે ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના મુહમ્મદ બિન અબૂ ફરજ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : મુઝે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં એક કનીઝ કી ઝરૂરત પડી જો હમેં ખાના તય્યાર કર દે, મૈં ને બાઝાર મેં એક કનીઝ કો દેખા, ઉસ કા ચેહરા ઝર્દ (યા'ની પીલા), બદન કમઝોર ઔર જિલ્દ (Skin) ખુશ્ક થી. મૈં ઉસ પર તર્સ ખાતે હુએ ઉસે ખરીદ કર ઘર લે આયા ઔર કહા : બરતન પકડો ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી ઝરૂરી અશ્યા (યા'ની ચીઝોં) કી ખરીદારી કે લિયે મેરે સાથ બાઝાર ચલો. તો વોહ કહને લગી : ઐ મેરે આકા ! મૈં તો ઐસે લોગોં કે પાસ થી જિન કા પૂરા ઝમાના હી ગોયા ર-મઝાન હુવા કરતા થા ! (યા'ની વોહ લોગ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે ફર્ઝ રોઝોં કે ઈલાવા નફ્લ રોઝે ભી કસરત સે રખતે ઔર દિન રાત ઈબાદાત મેં મશ્ગૂલ રહા કરતે થે). ઉસ કી યેહ બાત સુન કર મૈં ને અન્દાઝા લગાયા કે યેહ ઝરૂર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી **નેક બન્દી** હોગી. مَاشَاءَ اللهُ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં વોહ સારી સારી રાત ઈબાદત કરતી રહી ઔર જબ આખિરી રાત આઈ તો મૈં ને ઉસ કો કહા : ઈદ કી ઝરૂરી અશ્યા ખરીદને કે લિયે મેરે સાથ બાઝાર ચલો. તો વોહ પૂછને લગી : ઐ મેરે આકા ! આમ લોગોં કી ઝરૂરિય્યાત ખરીદેંગે યા ખાસ લોગોં કી ? મૈં ને ઉસ સે કહા : અપની બાત કી વઝાહત કરો ! તો કહને લગી : "આમ લોગોં કી ઝરૂરિય્યાત તો ઈદ કે મશ્હૂર ખાને હૈં, જબ કે ખાસ લોગોં કી ઝરૂરિય્યાત મખ્લૂક સે કનારા કશ હોના, ઈબાદત કે લિયે ફારિગ હોના, નવાફિલ કે ઝરીએ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કુર્બ હાસિલ કરના ઔર ઉસ કી બારગાહ મેં ઈજ્ઝો ઈન્કિસારી કા ઈઝહાર હૈ." યેહ સુન કર મૈં ને કહા : મેરી મુરાદ ખાને કી ઝરૂરી અશ્યા હૈં. ઉસ ને ફિર પૂછા : કૌન સા ખાના ? જો જિસ્મોં કી ગિઝા હૈ વોહ યા દિલોં કી ? તો મૈં ને કહા : અપની બાત વાઝેહ કરો ! તો ઉસ ને

www.dawateislami.net

મુઝે બતાયા : “જિસ્મોં કી ગિઝા તો ખાના પીના હૈ જબ કે દિલોં કી ગિઝા ગુનાહ છોડના ઔર અપને ઉયૂબ દૂર કરના, મહબૂબ કે દીદાર સે લુત્ફ અન્દોઝ હોના ઔર મક્સૂદ કે હુસૂલ (યા’ની મુરાદ પૂરી હોને) પર રાઝી હોના હૈ લેકિન યેહ ચીઝેં હાસિલ કરને કે લિયે ખુશૂઅ, પરહેઝ ગારી, તર્કે તકબ્બુર, માલિકો મૌલા عَزَّوَجَلَّ કી તરફ રુજૂઅ ઔર ઝાહિરો બાતિન મેં સિર્ફ ઉસી પર ભરોસા કરના હૈ.” ફિર વોહ કનીઝ નમાઝ કે લિયે ખડી હો ગઈ, ઉસ ને પહલી રક્અત મેં પૂરી **સૂ-રતુલ બ-કરહ** પઢી, ફિર **સૂરએ આલે ઈમરાન** શુરૂઅ કર દી, ફિર એક સૂરત ખત્મ કર કે દૂસરી સૂરત શુરૂઅ કરતી રહી યહાં તક કે **સૂરએ ઈબ્રાહીમ** કી આયત નમ્બર 17 પર પહોંચ ગઈ :

يَّتَجَرَّعُهٗ وَلَا يَكَادُ يُسِيْغُهٗ وَيَاْتِيْهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَّمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ؕ وَمِنْ وَّرَآىٕهٖ عَذَابٌ غَلِيْظٌ ﴿۱۷﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બ મુશ્કિલ ઉસ કા થોડા થોડા ઘૂંટ લેગા ઔર ગલે સે નીચે ઉતારને કી ઉમ્મીદ ન હોગી ઔર ઉસે હર તરફ સે મૌત આએગી ઔર મરેગા નહીં ઔર ઉસ કે પીછે એક ગાઢા અઝાબ.

ફિર વોહ રોતી હુઈ ઈસી આયત કો દોહરાતી રહી યહાં તક કે બેહોશ હો કર ઝમીન પર ગિર પડી જબ મૈં ને ઉસે હિલાયા જુલાયા તો ઉસ કી રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ચુકી થી. (اَلرَّوضُ الفائق ص ٤١) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉસ પર રહમત હો ઔર ઉસ કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

બખ્શવાના હશ્ર મેં હાં તૂ મહે ગુફરાન હૈ — દસ્ત બસ્તા ઈલ્તિજા હૈ હમ સે રાઝી હો કે જા
હિજ્ર મેં અબ તેરા હર આશિક હુવા બે જાન હૈ — અસ્સલામ એ માહે રમઝાં તુઝ પે હોં લાખોં સલામ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 704)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

"અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" કા શર-ઈ સુબૂત ક્યા હૈ ? : "અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" કે અશ્આર પઢના સુનના યકીનન બહુત ઉમ્દા કામ હૈ, યેહ ફર્ઝ યા વાજિબ યા સુન્નત નહીં બલ્કે સિર્ફ મુબાહ વ જાઇઝ હૈ. ઔર મુબાહ કામ (યા'ની ઐસા અમલ જિસ પર સવાબ મિલે ન ગુનાહ ઉસ) મેં અગર અચ્છી નિય્યત શામિલ કર લી જાએ તો વોહ મુસ્તહબ વ કારે સવાબ બન જાતા હૈ. લિહાઝા "અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" ભી અચ્છે મક્સદ મ-સલન ગુનાહોં ઔર કોતાહિયોં પર નદામત ઔર આયિન્દા નેકિયોં ભરા ર-મઝાન ગુઝારને કી નિય્યત સે પઢના સુનના કારે સવાબ હૈ. આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه "ખુત્બતુલ વદાઅ" કે મુ-તઅલ્લિક કિયે જાને વાલે સુવાલ કે જવાબ મેં ફરમાતે હૈં : વોહ (યા'ની "અલ વદાઅ" કા ખુત્બા) અપની ઝાત મેં મુબાહ હૈ, હર મુબાહ નિય્યતે હસન (યા'ની અચ્છી નિય્યત) સે મુસ્તહબ હો જાતા હૈ. ઔર ઉરૂઝ વ અવારિઝ ખિલાફ (યા'ની શર-ઈ મમ્નૂઆત પર મુશ્તમિલ હોને) સે મક્રૂહ સે હરામ તક (જૈસે મર્દોં ઔર ઔરતોં કા એક સાથ હોના યા ઈસે યા'ની અલ વદાઅ કે ખુત્બે કો વાજિબ વ ઝરૂરી સમઝના યા ઔરતોં કા રાગ સે ઈસ તરહ પઢના કે ઉન કી આવાઝ મર્દોં તક પહોંચે યા અલ વદાઅ કે અશ્આર કા ખિલાફે શર-અ હોના). (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 8, સ. 452) બહર હાલ **અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન** કે કહને કા મૌજૂદા અન્દાઝ નયા હી સહી મગર શરઅન ઈસ મેં હરજ નહીં. યાદ રહે ! મુબાહ કે કરને યા ન કરને પર મલામત નહીં હોતી. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : હલાલ વોહ જિસે **અલ્લાહ** ને અપની કિતાબ મેં હલાલ કિયા ઔર હરામ વોહ જિસે **અલ્લાહ** ને અપની કિતાબ મેં હરામ કિયા ઔર જિસ સે ખામોશી ફરમાઈ વોહ મુઆફ હૈ. (ترمذی ج ۳ ص ۲۸۰ حدیث۱۷۳۲)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે, "જિસ સે ખામોશી ફરમાઈ વોહ મુઆફ હૈ" કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની જિન ચીઝોં કો ન કુરઆને કરીમ ને હલાલ યા હરામ કહા ન હદીસે પાક ને યા'ની ઉન કા ઝિક્ર હી કહીં

www.dawateislami.net

નહીં વોહ હલાલ હૈં. યહાં "મિરકાત[1]" ઔર "અશિ'અતુલ્લમ્આત[2]" ઔર "લમ્આત[3]" ને ફરમાયા કે : ઈસ હદીસ સે મા'લૂમ હુવા કે અસ્લ, અશ્યા મેં ઈબાહત હૈ યા'ની જિસ સે કુરઆનો હદીસ મેં ખામોશી હો વોહ હલાલ હૈ. આમ, માલ્ટા યૂં હી પુલાવ ઝર્દા, ફિરની, યૂં હી લઠ્ઠા મલમલ. યૂં હી મીલાદ શરીફ વ ફાતિહા કી શીરીની સબ હલાલ હૈં, ક્યૂં ? ઈસ લિયે કે ઈન્હેં કુરઆનો હદીસ ને હરામ નહીં કિયા, યેહ ઈસ્લામ કા કુલ્લી (યા'ની અક્સરી) કાનૂન હૈ.

(મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 43)

અસ્લ, અશ્યા મેં ઈબાહત હૈ : મેરે આકા આ'લા હઝરત, **ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કે વાલિદે માજિદ રઈસુલ મુ-તકલ્લિમીન હઝરત મૌલાના નકી અલી ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان લિખતે હૈં : અસ્લ, અશ્યા મેં ઈબાહત હૈ યા'ની જિસ અમલ કે ફે'લ વ તર્ક (યા'ની કરને ઔર છોડને) મેં શરઅન કુછ હરજ ન પાયા જાએ વોહ શરઅન મુબાહ વ જાઈઝ હૈ. (ઉસૂલુર્રશાદ, સ. 99 મુલખ્ખસન) (ઈસ કાઈદે વ ઝાબિતે : "અસ્લ, અશ્યા મેં ઈબાહત હૈ" કી તફસીલાત "ઉસૂલુર્રશાદ" સફહા 99 તા 116 પર મુલા-હઝા ફરમાઈયે)

દીન મેં નએ અચ્છે તરીકે નિકાલને કી હદીસ મેં ઈજાઝત હૈ : "અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" કે અશ્આર પઢને સુનને સે લોગોં કે દિલોં પર ચોટ લગતી, **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી અહમ્મિય્યત કુલૂબ મેં ઉજાગર હોતી, અપની કોતાહિયાં યાદ આતીં ઔર ગુનાહોં સે તૌબા કરને કા ઝેહ્ન મિલતા હૈ લિહાઝા યેહ એક ઉમ્દા અન્દાઝ હૈ. બેશક કિયામત તક કે લિયે દીન મેં અચ્છે અચ્છે તરીકે ઈજાદ કરતે રહને કી ખુદ હદીસે પાક મેં ઈજાઝત મર્હમત ફરમાઈ ગઈ હૈ ચુનાન્ચે **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : જો કોઈ ઈસ્લામ મેં **અચ્છા તરીકા** જારી કરે ઈસ કે બા'દ ઉસ તરીકે પર અમલ કિયા ગયા તો ઉસ તરીકે પર અમલ કરને વાલોં જૈસા સવાબ ઈસ (જારી કરને વાલે) કો ભી મિલેગા ઔર ઉન (અમલ કરને વાલોં) કે સવાબ સે કુછ કમ ન હોગા ઔર જો શખ્સ ઈસ્લામ મેં **બુરા તરીકા** જારી કરે

۱: مرقاة المفاتيح ج۸ص۵۷تحت الحديث۴۲۲۸ ۔ ۲: اشعة اللمعات ج۳ص۵۴۰ ۔ ۳: لمعات التنقيح ج۷ص۲۷۱تحت الحديث۴۲۲۸۔

www.dawateislami.net

ઈસ કે બા'દ ઉસ તરીકે પર અમલ કિયા ગયા તો ઉસ તરીકે પર અમલ કરને વાલોં જૈસા ગુનાહ ઈસ (જારી કરને વાલે) કો ભી મિલેગા ઔર ઉન (અમલ કરને વાલોં) કે ગુનાહ મેં કુછ કમી ન હોગી.

(مُسلم ص۱۴۳۸،حدیث۱۰۱۷)

આશિકાને માહે રમઝાં રો રહે હૈં ફૂટ કર — દિલ બડા બેચૈન હૈ અફ્સુર્દા રૂહો જાન હૈ
દાસ્તાને ગમ સુનાએં કિસ કો જા કર આહ ! હમ — યા રસૂલલ્લાહ ! દેખો ચલ દિયા રમઝાન હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 702)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"અલ વદાઅ" સુનને સે તૌબા વ નેકી કા જઝબા મિલતા હૈ : **ખલીફએ** ઈમામ અહમદ રઝા ખાન, મુફસ્સિરે કુરઆન, સાહિબે તફસીરે ખઝાઈનુલ ઈરફાન સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى સે ભી "અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" પઢને કે મુ-તઅલ્લિક સુવાલ હુવા જિસ કા જવાબ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઈતના ખૂબ સૂરત દિયા કે ઈસ કા એક એક લફ્ઝ ઉમ્મત કી ખૈર ખ્વાહી, નેકી કી દા'વત કે જઝબે, મુસલ્માનોં કી ઈસ્લાહ વ ફલાહ કા **દર્દ** ઔર અહકામે ઈસ્લામિય્યા કી હિક્મતોં પર મુશ્તમિલ હૈ ઉસ સુવાલ જવાબ કે બા'ઝ ઈક્તિબાસાત મઅ ખુલાસા મુલા-હઝા ફરમાઈયે : **સુવાલ : ર-મઝાનુલ મુબારક** કે અખીર જુમુએ કો **ખુત્બતુલ વદાઅ** પઢા જાતા હૈ જિસ મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે ફઝાઈલો બ-રકાત કા બયાન હોતા હૈ ઔર ઈસ માહે મુબારક કે રુખ્સત હોને ઔર ઐસે બા બ-ર-કત મહીને મેં હ-સનાત વ ખૈરાત (યા'ની નેકિયોં ઔર ભલાઈયોં) કે ઝખીરે જમ્અ ન કરને પર હસરત વ અફસોસ ઔર આયિન્દા કે લિયે લોગોં કો અ-મલે ખૈર કી તરગીબ ઔર બાકી અય્યામે ર-મઝાન મેં કસ્રતે ઈબાદત કા શૌક દિલાયા જાતા હૈ, મુસલ્માન ઉસ ખુત્બે કો સુન કર ખૂબ રોતે ઔર ગુનાહોં સે તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કરતે ઔર આયિન્દા કે લિયે નેકી કા અઝ્મ કરતે હૈં. મઝકૂરા બાલા કામ જાઈઝ હૈ યા નહીં ? ક્યૂંકે બા'ઝ લોગ **અલ વદાઅ** પઢને સે મન્અ કરતે હૈં.

www.dawateislami.net

જવાબ : સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى ને ઇસ ખુત્બે સે મન્અ કરને વાલોં કે એ'તિરાઝાત કા જવાબ દિયા ચુનાન્ચે આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ઇબારાત કા ખુલાસા યેહ હૈ કે : ઇન મન્અ કરને વાલોં કે પાસ મુમા-ન-અત કી કોઈ શર-ઈ દલીલ મૌજૂદ નહીં હૈ ઔર ન વોહ કોઈ એક હદીસ યા એક ફિક્હી ઇબારત ઇસ કે અ-દમે જવાઝ (યા'ની ના જાઇઝ હોને) મેં પેશ કર સકતે હૈં. મગર ઐસે લોગોં કા તરીકા હી યેહ હૈ કે વોહ અપની ઝાતી રાય ઔર ખયાલ કો દીન મેં દાખિલ કર દેતે હૈં ઔર અપને ખયાલ સે જિસ ચીઝ કો ચાહતે હૈં ના જાઇઝ કર ડાલતે હૈં ! આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه મઝીદ ફરમાતે હૈં : **ખુત્બતુલ વદાઅ** આખિર કિસ તરહ ના જાઇઝ હો ગયા ? ખુત્બે મેં જો ચીઝેં શરઅન મતલૂબ હૈં (યા'ની શરીઅત જો ચીઝેં ચાહતી હૈ) ઉન મેં સે કૌન સી ઇન મેં નહીં પાઈ જાતી ? યા કૌન સા અમ્રે મમ્નૂઅ (યા'ની ઐસા કામ જિસે ઇસ્લામ ને મન્અ ફરમાયા હો વોહ) ઇસ મેં દાખિલ હૈ ? તઝ્કીર (યા'ની કોઈ ઐસી બાત જિસ સે મુસલ્માનોં કો નસીહત હો) ખુત્બે કી સુન્નતોં મેં સે એક સુન્નત હૈ. **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે ગુઝરે હુએ અય્યામ (યા'ની દિનોં) મેં અ-મલે ખૈર (યા'ની નેકિયાં રહ જાને) પર હસ્રતો અફસોસ ઔર બા બ-ર-કત અય્યામ કો ગફલત મેં ગુઝારને પર કલક વ નદામત (યા'ની પછતાવા) ઔર (ઇસ મુબારક) મહીને કી રુખ્સતી કે વક્ત અપની ગુઝશ્તા કોતાહિયોં (યા'ની ગુઝરી હુઈ સુસ્તિયોં) કો મદ્દે નઝર લા કર આયિન્દા કે લિયે તયક્કુઝ (યા'ની હોશિયારી) વ બેદારી ઔર મુસલ્માનોં કો અ-મલે ખૈર કી તહ્રીસ વ તશ્વીક કા (યા'ની નેકિયોં પર ઉભારને કા) યેહ બેહતરીન તરીકએ તઝ્કીર (યા'ની નસીહત કા બહુત અચ્છા અન્દાઝ) હૈ ઔર ઇસ (અન્દાઝે "અલ વદાએ માહે ર-મઝાન") મેં નિહાયત નાફેઅ વ સૂદમન્દ નસીહત વ પન્દ (યા'ની ઇન્તિહાઈ મુફીદ વા'ઝો નસીહત) હૈ, ઇસ કા યેહ અસર હોતા હૈ કે રોતે રોતે લોગોં કી હિચકિયાં બંધ જાતી હૈં ઔર ઉન્હેં સચ્ચી તૌબા નસીબ હોતી હૈ, બારગાહે ઇલાહી મેં ઇસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં, આયિન્દા કે લિયે અ-મલે નેક કા મુસમ્મમ (યા'ની પક્કા) ઇરાદા કર લેતે હૈં. ઇસ તઝ્કીર (યા'ની વા'ઝો નસીહત) કો ફુ-કહા ને

www.dawateislami.net

સુન્નત ફરમાયા હે. **ફતાવા આલમગીરી** મેં હે : عَاشِرُهَا (اَلْعِظَةُ وَ التَّذْكِيرُ) યા'ની "ખુત્બે કી દસવીં સુન્નત પન્દો નસીહત (યા'ની નેકી કી દા'વત) હે." (ફતાવા સદરુલ અફાઝિલ, સ. 466 તા 482)

સદરુલ અફાઝિલ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ફતવે સે હાસિલ હોને વાલે 9 મ-દની ફૂલ :

❁ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી દિનોં મેં **અલ વદાઅ પઢને સુનને** સે નેકિયાં રહ જાને પર ગમ વ અફસોસ હોતા હે જો કે નિહાયત મહમૂદ યા'ની પસન્દીદા કામ હે ઔર ❁ **"અલ વદાઅ"** ર-મઝાન શરીફ કે મુબારક દિનોં કો ગફલત મેં ગુઝારને પર પછતાવે કી એક સૂરત હે ❁ ઈસ સે ગુઝરી હુઈ સુસ્તિયોં કો મદ્દે નઝર રખતે હુએ આયિન્દા કે લિયે અ-મલે ખૈર યા'ની નેકિયાં કરને કા જઝબા પૈદા હોતા હે ઔર ❁ યેહ **અલ વદાઅ** મુસલ્માનોં કે દિલ મેં નેકિયોં કી હિર્સ ઔર લાલચ પૈદા કરને કા એક બેહતરીન તરીકા હે ❁ ઈસ અન્દાઝ સે **અલ વદાઅ** મેં ઈન્તિહાઈ મુફીદ નસીહત મિલતી હે ❁ **અલ વદાઅ** સે સચ્ચી તૌબા કી તૌફીક નસીબ હોતી હે (**દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** મેં તો ઈસ કા બા કાઈદા મુશા-હદા હે બલ્કે ખુદ શિર્કત કર કે ઈન બ-રકાત કા નઝારા કર સકતે હૈં) ઔર બારગાહે ખુદાવન્દી મેં રોના નસીબ હોતા હે ❁ **અલ વદાઅ** સે લોગ બારગાહે ઈલાહી મેં ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં ❁ **અલ વદાઅ** કી બ-ર-કત સે મુસલ્માનોં કી એક બડી તા'દાદ આયિન્દા નેકિયાં કરને કા પક્કા ઈરાદા કર લેતી હે (ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه બહુત સે ખુશ નસીબોં કો ઈસ નિય્યત પર ઈસ્તિકામત ભી મિલ જાતી હે) ❁ ખુત્બએ જુમુઆ મેં તઝ્કીર યા'ની વા'ઝો નસીહત કરના **સુન્નત** હે ઔર ખુત્બે મેં **અલ વદાઅ** પઢના ઈસી સુન્નત પર અમલ કી એક સૂરત હે (યા'ની મૌજૂદા હૈઅત અગર્ચે સુન્નત નહીં લેકિન ઈસ કી અસ્લ સાબિત હે જો કે તઝ્કીર હે ઔર તઝ્કીર (યા'ની વા'ઝો નસીહત) **સુન્નત** હે).

યાદ રહે ! સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى કા ફતવા ખુત્બએ જુમુઆ મેં **અલ વદાઅ** પઢને કે મુ-તઅલ્લિક હે

www.dawateislami.net

લેકિન **અલ વદાઅ** પઢને સુનને કે જો ફવાઈદો બ-રકાત બયાન હુએ હૈં વોહ ઈસ ખુત્બે કે ઈલાવા આખિરી જુમુએ કી નમાઝ કે બા'દ સલાતો સલામ કે વક્ત ઔર યૂંહી ર-મઝાન શરીફ કે આખિરી દિનોં મેં બા'દ નમાઝે અસ્ર યા કિસી દૂસરે વક્ત પઢને સુનને સે ભી હાસિલ હોતે હૈં.

ખુ-તબે ઈલ્મી મેં અલ વદાઈ અશ્આર : કિસી દૌર મેં હિન્દ કે અન્દર ખૂબ પઢી જાને વાલી ખુત્બોં કી કિતાબ "ખુ-તબે ઈલ્મી" મેં નિહાયત હસરત કે સાથ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કો અલ વદાઅ કહા ગયા હૈ. **મેરે આકા** આ'લા હઝરત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن ને "ખુ-તબે ઈલ્મી" કે મુસન્નિફ કા તઆરુફ ઈન અલ્ફાઝ મેં બયાન ફરમાયા હૈ : "મૌલાના મુહમ્મદ હસન ઈલ્મી બરેલ્વી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه સુન્ની સહીહુલ અકીદા ઔર વાઈઝ વ નાસેહ (યા'ની વા'ઝો નસીહત કરને વાલે) ઔર હુઝૂરે અક્દસ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મદ્દાહ (યા'ની તા'રીફ બયાન કરને વાલે) ઔર મેરે જદ્દે અમજદ قُدِّسَ سِرُّهُ الْعَزِيْز (યા'ની દાદાજાન હઝરત મૌલાના રઝા અલી ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الْحَنَّان) કે શાગિર્દ થે." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 8, સ. 447) હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ હસન ઈલ્મી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی અપને ખુત્બોં કે મજમૂએ "ખુ-તબે ઈલ્મી" મેં "જુમુઅતુલ વદાઅ" કે ખુત્બે મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કો "અલ વદાઅ" કહતે હુએ લિખતે હૈં :

اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ يَا شَهْرَ رَمَضَان - فَتَحَسَّرُوْا عَلٰى اِتْمَامِهٖ وَتَأَسَّفُوْا عَلٰى اِخْتِتَامِهٖ - اَلْوَدَاعُ اَلْوَدَاعُ يَا شَهْرَ رَمَضَان -

(યા'ની અલ વદાઅ અલ વદાઅ ઐ માહે ર-મઝાન ! (ઐ લોગો !) ઈસ મહીને કે ખત્મ હોને પર હસરત વ અફસોસ કરો ! અલ વદાઅ અલ વદાઅ ઐ માહે ર-મઝાન !) ઉન્હોં ને અપની ઈસી કિતાબ કે અન્દર ઉર્દૂ મેં ભી **અલ વદાઈ કલામ** શામિલ ફરમાયા હૈ, ઉસ કલામ મેં સે 12 અશ્આર પેશ કિયે જાતે હૈં, આપ ભી પઢિયે ઔર હો સકે તો **ગમે ર-મઝાન** મેં આંસૂ બહાઈયે :

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક મર્તબા દુરૂદ પઢા **અલ્લાહ** ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા ઔર ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં દસ નેકિયાં લિખતા હૈ. (ترمذی)

અફ્સોસ તૂ રુખ્સત હુવા માહે મુબારક અલ વદાઅ

અફસોસ તૂ રુખ્સત હુવા, માહે મુબારક અલ વદાઅ
રો રો કે દિલ ને યૂં કહા : માહે મુબારક અલ વદાઅ

મુદ્દત સે થે હમ મુન્તઝિર, શુક્રે ખુદા આયા તૂ ફિર
પર હૈફ જલ્દી ચલ દિયા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

દોઝખ કે અન્દર બિલ્યકીં, થા કૈદ શૈતાને લઈ
મોમિન અઝાબોં સે બચા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

પઢતા થા સુન્નત કોઈ જબ, યા કોઈ પઢતા મુસ્તહબ
પાતા સવાબ ઈક અજ્ર કા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

જો ફર્ઝ અદા તુઝ મેં કરે, અજ્ર ઉસ કો સત્તર કા મિલે
થા યુમ્નો રહમત સે ભરા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

આસીયે રોઝાદાર પર, પહોંચેગી જબ નારે સકર
બન કર સિપર લેગા બચા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

અબ કૂચ હૈ પેશે નઝર, આંખોં મેં અશ્ક આતે હૈં ભર
કરતા હૈ દિલ આહો બુકા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

તૂ માહ, ઈસ્તિગ્ફાર કા, ઔર તાઅતે ગફ્ફાર કા
કુછ ભી ન હમ સે હો સકા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

ગર ઝીસ્ત હૈ ફિર પાએંગે, વરના બહુત પછતાએંગે
તૂ અબ હૈ રુખ્સત હો ચલા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

રુખ્સત સે હૈ દિલ પુર અલમ, ફુરકત સે જાં પર સખ્ત ગમ
શિદ્દત સે હૈ રન્જો અના, માહે મુબારક અલ વદાઅ

તા'રીફ ક્યા કોઈ કરે, ખાલી નહીં હૈ ફઝ્લ સે
રોઝ ઔર શબ સુબ્હો મસા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

ઈલ્મી ન કી કુછ બન્દગી, અઝ બસ કે હૈ શરમિન્દગી
વા હસ્રતા વા હસ્રતા, માહે મુબારક અલ વદાઅ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અલ્ફાઝ વ મઆની : હૈફ : અફસોસ. **યુમ્ન** : બ-ર-કત. **નારે સકર** : દોઝખ કી આગ. **સિપર** : ઢાલ. **આહો બુકા** : રોના ધોના. **ઝીસ્ત** : ઝિન્દગી. **પુર અલમ** : ગમગીન. **ફુરકત** : જુદાઈ. **અના** : ગમ. **મસા** : શામ. **અઝ બસ** : નતીજા.

www.dawateislami.net

ખુત્બે કા એક અહમ મસ્અલા : "બહારે શરીઅત" મેં હૈ : ગૈર અ-રબી મેં ખુત્બા પઢના યા અ-રબી કે સાથ દૂસરી ઝબાન ખુત્બે મેં ખલ્ત કરના (યા'ની મિલાના) ખિલાફે સુન્નતે મુ-તવારિસા (યા'ની હમેશા સે ચલી આને વાલી સુન્નત કે ખિલાફ) હૈ. યૂંહી ખુત્બે મેં અશ્આર પઢના ભી ન ચાહિયે અગર્ચે અ-રબી હી કે હોં, હાં દો એક શે'ર પન્દો નસાએહ કે અગર કભી પઢ લે તો હરજ નહીં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 769) લિહાઝા ઉર્દૂ મેં અલ વદાઅ યા કોઈ સા ભી કલામ પઢના હો તો ખુત્બે સે પહલે યા નમાઝ કે બા'દ પઢા જાએ.

"અલ વદાઅ માહે ર-મઝાન" કી મ-દની બહાર : બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ **મ-દની માહોલ** મેં આને સે પહલે આમ લડકોં કી તરહ ઝિન્દગી ગુઝાર રહે થે, નમાઝોં કી પાબન્દી કા ઝેહ્ન નહીં થા, ન ઈસ્લામી હુલ્યે કી કોઈ તરકીબ થી. ગફલતોં મેં ઝિન્દગી કે કીમતી લમ્હાત ઝાએઅ હો રહે થે. 1999 સિ.ઈ. મેં ઉન્હોં ને મેટ્રિક કા ઈમ્તિહાન દિયા, ઈસ કે બા'દ સ્કૂલ કી છુટ્ટિયાં હો ગઈ, ઉન્હી દિનોં "શબે બરાઅત" કી તશરીફ આ-વરી હુઈ ઔર ઉન કે અપને અલાકે **"ડાલમિયા"** કે કરીબ **"કન્ઝુલ ઈમાન મસ્જિદ"** કા ઈફ્તિતાહ હુવા, વહાં નમાઝે મગરિબ કે ફર્ઝ વ સુન્નત કે બા'દ શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કે છ[6] નવાફિલ ભી પઢાએ ગએ, ફિર **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઈસી ઝેરે તા'મીર મસ્જિદ મેં ઉન્હેં **"દા'વતે ઈસ્લામી"** કી તરફ સે કિયે જાને વાલે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ એ'તિકાફ કરને કી સઆદત ભી મિલી, ઈસ એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે બહુત સા ઈલ્મે દીન સીખને કા મૌકઅ મિલા ઔર આખિરી દિન રુખ્સતે માહે ર-મઝાન કે મૌકઅ પર **"અલ વદાઅ"** પઢી ગઈ તો આશિકાને રસૂલ પર રિક્કત તારી થી, ઉન પર ભી રિક્કત તારી હુઈ ઔર વોહ કાફી દેર તક રોતે રહે, યહાં તક કે ઈસ્લામી ભાઈયોં ને ઉન્હેં ખાને કે લિયે બિઠાયા મગર ઉન કી હિચકિયાં જારી હી થીં. ફિર ઉન્હેં ઈમામા શરીફ સજાને કા શરફ મિલા. વોહ દિન હૈ ઔર આજ કા દિન (તા દમે તહરીર) વોહ

www.dawateislami.net

દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હૈં, કઈ મ-દની કાફિલોં મેં સફર ઔર મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ કે તીન દિન કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કી સઆદત ભી મિલી, તા દમે તહરીર 4 ર-જબુલ મુરજ્જબ 1438 સિ.હિ. ચાર સાલ સે મસ્જિદ કે અન્દર મન્સબે ઈમામત પર ભી ફાઈઝ હૈં. જામિઅતુલ મદીના ફૈઝાને મુહમ્મદી ગુલશન મે'માર (કરાચી) મેં અસ્રી ઉલૂમ યા'ની રિયાઝી ઔર ઈંગ્લિશ કી તદરીસ ભી ફરમા રહે હૈં. ઔર (યેહ અલ્ફાઝ લિખતે વક્ત) اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં તીન બાર આલમી મ-દની મર્કઝ **"ફૈઝાને મદીના"** મેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી સઆદત ભી નસીબ હો ચુકી હૈ. નીઝ તા દમે તહરીર શો'બએ તા'લીમ (**દા'વતે ઈસ્લામી**) કી ડિવીઝન સત્હ કી ઝિમ્મેદારી ભી હાસિલ હૈ.

www.dawateislami.net

"મિસ્વાક સુન્નત હૈ" કે દસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મિસ્વાક કે મુ-તઅલ્લિક 10 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ **મિસ્વાક** કર કે **દો**[2] રક્અતેં પઢના બિગૈર **મિસ્વાક** કી 70 રક્અતોં સે અફઝલ હૈ[1] ﴾2﴿ **મિસ્વાક** કે સાથ નમાઝ પઢના બિગૈર **મિસ્વાક** કે નમાઝ પઢને સે 70 ગુના અફઝલ હૈ[2] ﴾3﴿ ચાર ચીઝેં રસૂલોં કી સુન્નત હૈં : (1) ઈત્ર લગાના (2) નિકાહ કરના (3) **મિસ્વાક** કરના ઔર (4) હયા કરના[3] ﴾4﴿ **મિસ્વાક** કરો ! **મિસ્વાક** કરો ! મેરે પાસ **પીલે દાંત** લે કર ન આયા કરો[4] ﴾5﴿ **મિસ્વાક** મેં મૌત કે સિવા હર મરઝ સે શિફા હૈ[5] ﴾6﴿ અગર મુઝે અપની ઉમ્મત કી મશક્કત વ દુશ્વારી કા ખયાલ ન હોતા તો મૈં ઈન કો હર વુઝૂ કે સાથ **મિસ્વાક** કરને કા હુક્મ દેતા[6] ﴾7﴿ **મિસ્વાક** કા ઈસ્તિ'માલ અપને લિયે લાઝિમ કર લો ક્યૂંકે ઈસ મેં મુંહ કી સફાઈ હૈ ઔર યેહ રબ તઆલા કી રિઝા કા સબબ હૈ[7] ﴾8﴿ વુઝૂ નિસ્ફ (યા'ની આધા) ઈમાન હૈ, ઔર **મિસ્વાક** કરના નિસ્ફ (યા'ની આધા) વુઝૂ હૈ[8] ﴾9﴿ બન્દા જબ **મિસ્વાક** કર લેતા હૈ ફિર નમાઝ કો ખડા હોતા હૈ તો ફિરિશ્તા ઉસ કે પીછે ખડા હો કર કિરાઅત સુનતા હૈ, ફિર ઉસ સે કરીબ હોતા હૈ યહાં તક કે અપના મુંહ ઉસ કે મુંહ પર રખ દેતા હૈ[9] ﴾10﴿ "જિસ શખ્સ ને જુમુએ કે દિન ગુસ્લ કિયા ઔર **મિસ્વાક** કી, ખુશ્બૂ લગાઈ, ઉમ્દા કપડે પહને, ફિર મસ્જિદ મેં આયા ઔર લોગોં કી ગરદનોં કો નહીં ફલાંગા, બલ્કે નમાઝ પઢી ઔર ઈમામ કે આને કે બા'દ (યા'ની ખુત્બે મેં ઔર) નમાઝ સે ફારિગ હોને તક ખામોશ રહા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે તમામ ગુનાહોં કો જો ઉસ પૂરે હફ્તે મેં હુએ થે, મુઆફ ફરમા દેતા હૈ."[10]

۱: اَلتَّرغِیب وَالتَّرهِیب ج۱ص۱۰۲حدیث۱۸ ۲: شعب الایمان ج۳ص۲٦حدیث۲۷۷٤ ۳: مُسندِ احمدبن حنبل ج۹ص۱٤۷ حدیث۲۳٦٤۱ ٤: جَمعُ الْجَوامِع ج۱ص۳۸۹حدیث۲۸۷۵ ۵: جامعِ صغیرص۲۹۷حدیث٤۸٤۰ ٦: بُخاری ج۱ص٦۳۷ ۷: مُسندِ احمد بن حنبل ج۲ص٤۳۸حدیث۵۸٦۹ ۸: مُصَنَّف ابنِ اَبی شیبه ج۱ ص۱۹۷ حدیث ۲۲ ۹: البحر الزخار ج۲ ص۲۱٤حدیث:٦۰۳ ۱۰: مُسندِ احمد بن حنبل ج٤ص۱٦۲حدیث۱۱۷٦۸

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

ફૈઝાને એ'તિકાફ

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ મર્તબા **દુરૂદે પાક** પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مَجْمَعُ الزَّوَائِد ج١٠ص١٦٣حديث١٧٠٢٢)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-મઝાનુલ મુબારક કી બ-ર-કતોં કે ક્યા કહને ! યૂં તો ઈસ કી હર હર ઘડી રહમત ભરી ઔર હર હર સાઅત અપને જિલૌ મેં બે પાયાં બ-ર-કતેં લિયે હુએ હૈ, મગર ઈસ માહે મોહતરમ મેં **શબે કદ્ર** સબ સે ઝિયાદા અહમ્મિય્યત કી હામિલ હૈ. ઈસે પાને કે લિયે હમારે પ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **માહે ર-મઝાને પાક** કા પૂરા મહીના ભી **એ'તિકાફ** ફરમાયા હૈ ઔર આખિરી દસ દિન કા બહુત ઝિયાદા એહતિમામ થા. યહાં તક કે એક બાર કિસી ખાસ ઉઝ્ર કે તહ્ત "આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **એ'તિકાફ** ન કર સકે તો શવ્વાલુલ મુકર્રમ કે આખિરી અશરે મેં એ'તિકાફ ફરમાયા." (بُخاری ج١ص٦٧١حديث٢٠٤١) "એક મર્તબા સફર કી વજહ સે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા **એ'તિકાફ** રહ ગયા તો અગલે ર-મઝાન શરીફ મેં બીસ દિન કા **એ'તિકાફ** ફરમાયા."

(تِرمِذی ج٢ص٢١٢حديث٨٠٣ مُلَخَّصاً)

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ પુરાની ઈબાદત હૈ : પિછલી ઉમ્મતોં મેં ભી **એ'તિકાફ** કી ઈબાદત મૌજૂદ થી. ચુનાન્ચે પારહ અવ્વલ **સૂ-રતુલ બ-કરહ** કી આયત નમ્બર 125 મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ફરમાને આલીશાન હૈ :

وَعَهِدْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهٖمَ وَاِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَالْعٰكِفِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿۱۲۵﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર હમ ને તાકીદ ફરમાઈ ઈબ્રાહીમ વ ઈસ્માઈલ કો કે મેરા ઘર ખૂબ સુથરા કરો તવાફ વાલોં ઔર **એ'તિકાફ** વાલોં ઔર રુકૂઅ વ સુજૂદ વાલોં કે લિયે.

મસ્જિદોં કો સાફ રખને કા હુક્મ હૈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! તવાફ વ નમાઝ વ એ'તિકાફ કે લિયે કા'બએ મુશર્રફા કી પાકીઝગી ઔર સફાઈ કા ખુદ રબ્બે કા'બા عَزَّوَجَلَّ કી તરફ સે ફરમાન જારી કિયા ગયા હૈ. **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : "મા'લૂમ હુવા કે મસ્જિદોં કો પાક સાફ રખા જાએ, વહાં ગન્દગી ઔર બદબૂદાર ચીઝ ન લાઈ જાએ યેહ સુન્નતે અમ્બિયા હૈ. યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે **એ'તિકાફ** ઈબાદત હૈ ઔર પિછલી ઉમ્મતોં કી નમાઝોં મેં રુકૂઅ સુજૂદ દોનોં થે. યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે મસ્જિદોં કા મુ-તવલ્લી હોના ચાહિયે ઔર મુ-તવલ્લી સાલેહ (પરહેઝ ગાર) ઈન્સાન હો." મઝીદ આગે ફરમાતે હૈં : "તવાફ વ નમાઝ વ એ'તિકાફ બડી પુરાની ઈબાદતેં હૈં જો ઝમાનએ ઈબ્રાહીમી મેં ભી થીં."

(નૂરુલ ઈરફાન, સ. 29)

દસ દિન કા એ'તિકાફ : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا રિવાયત ફરમાતી હૈં કે રસૂલે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે (યા'ની આખિરી દસ દિન) કા એ'તિકાફ ફરમાયા કરતે. યહાં તક કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કો વફાતે (ઝાહિરી) અતા ફરમાઈ. ફિર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કે બા'દ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કી અઝ્વાજે મુતહ્હરાત **એ'તિકાફ** કરતી રહીં. (بُخاری ج ۱ ص ۶۶۴ حدیث ۲۰۲۶)

www.dawateislami.net

આશિકોં કી ધુન : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યૂં તો એ'તિકાફ કે બે શુમાર ફઝાઈલ હૈં મગર ઉશ્શાક કે લિયે તો ઈતની હી બાત કાફી હૈ કે આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ **સુન્નત** હૈ. યેહ તસવ્વુર હી ઝૌક અફઝા હૈ કે હમ પ્યારે સરકાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી એક પ્યારી પ્યારી સુન્નત અદા કર રહે હૈં. **આશિકોં કી તો ધુન** યેહી હોતી હૈ કે ફુલાં ફુલાં કામ હમારે પ્યારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને કિયા હૈ બસ ઈસી લિયે હમેં ભી કરના હૈ, મગર અમલ કરને કે લિયે યેહ ઝરૂરી હૈ કે હમારે લિયે કોઈ શર-ઈ મુમા-ન-અત ન હો.

ઊંટની કે સાથ ફેરે લગાને કી હિક્મત : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا બહુત ઝિયાદા **મુત્તબેએ સુન્નત** થે ઔર અદાએ મુસ્તફા કો અદા કરને કા જઝબા આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે અન્દર કૂટ કૂટ કર ભરા હુવા થા ચુનાન્ચે એક મકામ પર આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને **અપની ઊંટની કો ઘુમાયા,** પૂછને પર ઈર્શાદ ફરમાયા : "મુઝે ઈસ કે બારે મેં મા'લૂમ નહીં, સિર્ફ ઈતના યાદ હૈ કે મૈં ને રસૂલે અકરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ઈસ મકામ પર ઐસા કરતે દેખા થા લિહાઝા મૈં ને ભી ઐસા હી કિયા હૈ." (اَلشِّفاء ج ۲ ص ۱۰)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

મો'તકિફ કા મક્સૂદે અસ્લી ઈન્તિઝારે નમાઝે બા જમાઅત : ફતાવા આલમગીરી મેં હૈ : "**એ'તિકાફ** કી ખૂબિયાં બિલ્કુલ હી ઝાહિર હૈં ક્યૂંકે ઈસ મેં બન્દા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા હાસિલ કરને કે લિયે કુલ્લિય્યતન (યા'ની મુકમ્મલ તૌર પર) અપને આપ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત મેં મુન્હમિક કર દેતા હૈ ઔર ઉન તમામ મશાગિલે દુન્યા સે કિનારા કશ હો જાતા હૈ જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે કુર્બ કી રાહ મેં હાઈલ હોતે હૈં ઔર મો'તકિફ કે તમામ અવકાત હકીકતન યા હુક્મન નમાઝ મેં ગુઝરતે હૈં. (ક્યૂંકે નમાઝ કા ઈન્તિઝાર કરના ભી નમાઝ કી તરહ સવાબ રખતા હૈ) ઔર **એ'તિકાફ** કા મક્સૂદે અસ્લી જમાઅત કે સાથ નમાઝ કા ઈન્તિઝાર કરના હૈ ઔર મો'તકિફ ઉન (ફિરિશ્તોં) સે મુશા-બહત રખતા હૈ જો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હુક્મ કી ના ફરમાની નહીં કરતે ઔર જો

www.dawateislami.net

કુછ ઉન્હેં હુક્મ મિલતા હૈ ઉસે બજા લાતે હૈં ઔર ઉન કે સાથ મુશા-બહત રખતા હૈ જો શબો રોઝ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તસ્બીહ (પાકી) બયાન કરતે રહતે હૈં ઔર ઇસ સે ઉક્તાતે નહીં."

(عالمگیری ج ۱ ص ۲۱۲)

એક દિન કે એ'તિકાફ કી ફઝીલત : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "જો શખ્સ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા વ ખુશનૂદી કે લિયે એક દિન કા એ'તિકાફ કરેગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ઔર જહન્નમ કે દરમિયાન તીન ખન્દકેં હાઇલ કર દેગા હર ખન્દક કી મસાફત (યા'ની દૂરી) મશરિક વ મગરિબ કે ફાસિલે સે ભી ઝિયાદા હોગી." (مُعْجَم اَوْسَط ج ۵ ص ۲۷۹ حدیث ۷۳۲۶)

સાબિકા ગુનાહોં કી બખ્શિશ : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا સે રિવાયત હૈ કે સરકારે અબદ કરાર, શફીએ રોઝે શુમાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ખુશ્બૂદાર હૈ : مَنِ اعْتَكَفَ اِيْمَانًا وَّ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهٗ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهٖ - **તરજમા :** "જિસ શખ્સ ને ઈમાન કે સાથ ઔર સવાબ હાસિલ કરને કી નિય્યત સે **એ'તિકાફ** કિયા ઉસ કે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે." (جامع صَغِير ص ۵۱۶ حدیث ۸۴۸۰)

આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કી જાએ એ'તિકાફ :** હઝરતે સય્યિદુના નાફેઅ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કહતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઇબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં : મદીને કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરવરે ઝીશાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم માહે ર-મઝાન કે **આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ** ફરમાયા કરતે થે. હઝરતે સય્યિદુના નાફેઅ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઇબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને મુઝે મસ્જિદ મેં વોહ જગહ દિખાઈ જહાં સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એ'તિકાફ ફરમાતે થે. (مسلم ص ۵۹۷ حدیث ۱۱۷۱)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! મસ્જિદે ન-બવિય્યિશ્શરીફ عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام મેં જિસ જગહ હમારે મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એ'તિકાફ કે લિયે સરીર (યા'ની તખ્ત) બિછાતે થે વહાં બતૌરે યાદગાર એક મુબારક સુતૂન બનામ "ઉસ્તુવા-નતુસ્સરીર"

www.dawateislami.net

આજ ભી કાઈમ હૈ. ખુશ નસીબ આશિકાને રસૂલ ઉસ કી ઝિયારત કરતે ઔર હુસૂલે બ-ર-કત કે લિયે યહાં નવાફિલ અદા કરતે હૈં.

સારે મહીને કા એ'તિકાફ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ : એક મર્તબા સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને યકુમ ર-મઝાન સે બીસ ર-મઝાન તક **એ'તિકાફ** કરને કે બા'દ ઈર્શાદ ફરમાયા : "મૈં ને **શબે કદ્ર** કી તલાશ કે લિયે ર-મઝાન કે પહલે અશરે કા એ'તિકાફ કિયા ફિર દરમિયાની અશરે કા એ'તિકાફ કિયા ફિર મુઝે બતાયા ગયા કે **શબે કદ્ર** આખિરી અશરે મેં હૈ લિહાઝા તુમ મેં સે જો શખ્સ મેરે સાથ એ'તિકાફ કરના ચાહે વોહ કર લે." (مُسلم ص٥٩٤ حدیث١١٦٧)

તુર્કી ખૈમે મેં એ'તિકાફ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : "સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને એક **તુર્કી ખૈમે** કે અન્દર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે પહલે અશરે કા એ'તિકાફ ફરમાયા, ફિર દરમિયાની અશરે કા, ફિર સરે અક્દસ બાહર નિકાલા ઔર ફરમાયા : "મૈં ને **પહલે અશરે કા એ'તિકાફ** શબે કદ્ર તલાશ કરને કે લિયે કિયા, ફિર ઈસી મક્સદ કે તહ્ત **દૂસરે અશરે કા એ'તિકાફ** ભી કિયા, ફિર મુઝે **અલ્લાહ તઆલા** કી તરફ સે યેહ ખબર દી ગઈ કે **શબે કદ્ર આખિરી અશરે** મેં હૈ. લિહાઝા જો શખ્સ મેરે સાથ એ'તિકાફ કરના ચાહે વોહ આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ કરે. ઈસ લિયે કે મુઝે પહલે શબે કદ્ર દિખા દી ગઈ થી ફિર ભુલા દી ગઈ, ઔર અબ મૈં ને યેહ દેખા હૈ કે **શબે કદ્ર** કી સુબ્હ કો ગીલી મિટ્ટી મેં સજદા કર રહા હૂં. લિહાઝા અબ તુમ શબે કદ્ર કો આખિરી અશરે કી તાક રાતોં મેં તલાશ કરો." હઝરતે સય્યિદુના અબૂ સઈદ ખુદરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે ઉસ શબ બારિશ હુઈ ઔર મસ્જિદ શરીફ કી છત મુબારક ટપકને લગી, ચુનાન્ચે ઈક્કીસ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી સુબ્હ કો મેરી આંખોં ને મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ઈસ હાલત મેં દેખા, કે આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મુબારક પેશાની પર ગીલી મિટ્ટી કા નિશાને આલીશાન થા. (مِشکوٰۃ ج ١ ص ٣٩٢ حدیث ٢٠٨٦)

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ કા મક્સદે અઝીમ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હમેં ઝિન્દગી મેં એક બાર તો ઈસ અદાએ મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અદા કરતે હુએ પૂરે માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા એ'તિકાફ કર હી લેના ચાહિયે. **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં એ'તિકાફ કરને કા સબ સે બડા મક્સદ **શબે કદ્ર** કી તલાશ હૈ. ઔર રાજેહ (યા'ની ગાલિબ) યેહી હૈ કે શબે કદ્ર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી દસ10 દિનોં કી તાક રાતોં મેં હોતી હૈ. ઈસ હદીસે મુબારક સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે ઉસ બાર શબે કદ્ર ઈક્કીસવીં21 શબ થી મગર યેહ ફરમાના કે "આખિરી અશરે કી તાક રાતોં મેં ઈસ કો તલાશ કરો." ઈસ બાત કો ઝાહિર કરતા હૈ કે શબે કદ્ર બદલતી રહતી હૈ. યા'ની કભી ઈક્કીસવીં21, કભી તેઈસવીં23, કભી પચ્ચીસવીં25, કભી સત્તાઈસવીં27 તો કભી ઉન્તીસવીં29 શબ. મુસલ્માનોં કો શબે કદ્ર કી સઆદત હાસિલ કરને કે લિયે આખિરી અશરે કે એ'તિકાફ કી તરગીબ દિલાઈ ગઈ હૈ, ક્યૂંકે મો'તકિફ દસોં10 દિન મસ્જિદ હી મેં ગુઝારતા હૈ ઔર ઈન દસ10 દિનોં મેં કોઈ સી એક રાત શબે કદ્ર હોતી હૈ. ઔર યૂં વોહ શબે કદ્ર મસ્જિદ મેં ગુઝારને મેં કામ્યાબ હો જાતા હૈ. એક ઔર નુક્તા ઈસ હદીસે પાક સે યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે રસૂલે પાક, સાહિબે લૌલાક, સય્યાહે અફ્લાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખાક પર સજ્દા અદા ફરમાયા જભી તો ખાક કે ખુશ નસીબ ઝર્રાત સરવરે કાએનાત, શહન્શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નૂરાની પેશાની સે ચિમટ ગએ થે.

ઝમીન પર બિલા હાઈલ સજ્દા કરના મુસ્તહબ હૈ : ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : "ઝમીન પર બિલા હાઈલ (યા'ની મુસલ્લા, કપડા વગૈરા ન હો યૂં) સજ્દા કરના અફ્ઝલ હૈ." (مراقی الفلاح ص ١٩٠) **હુજ્જતુલ ઈસ્લામ** હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَالِي નક્લ ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ હમેશા **ઝમીન હી પર સજ્દા** કરતે યા'ની સજ્દે કી જગહ મુસલ્લા વગૈરા ન બિછાતે.

(اِحیاءُ العُلُوم ج ١ ص ٢٠٤)

www.dawateislami.net

દો ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَલَّم

દો હજ ઔર દો ઉમ્રોં કા સવાબ : ﴾1﴿ "જિસ ને ર-મઝાનુલ મુબારક મેં દસ દિન કા એ'તિકાફ કર લિયા વોહ ઐસા હૈ જૈસે **દો હજ** ઔર દો ઉમ્રે કિયે." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۴۲۵حدیث۳۹۶۶) ﴾2﴿ "એ'તિકાફ કરને વાલા ગુનાહોં સે બચા રહતા હૈ ઔર ઉસ કે લિયે તમામ નેકિયાં લિખી જાતી હૈં જૈસે ઉન કે કરને વાલે કે લિયે હોતી હૈં." (ابنِ ماجه ج۲ص۳۶۵حدیث۱۷۸۱)

બિગૈર કિયે નેકિયોં કા સવાબ : **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان હદીસ નમ્બર 2 કે તહ્ત મિરઆત જિલ્દ 3 સફહા 217 પર ફરમાતે હૈં : "યા'ની એ'તિકાફ કા ફૌરી ફાએદા તો યેહ હૈ કે યેહ મો'તકિફ કો ગુનાહોં સે બાઝ રખતા હૈ. અક્ફ કે મા'ના હૈં રોકના, બાઝ રખના, ક્યૂંકે અક્સર ગુનાહ ગીબત, ઝૂટ ઔર ચુગલી વગૈરા લોગોં સે ઇખ્તિલાત કે બાઇસ હોતી હૈ મો'તકિફ ગોશા નશીન હૈ ઔર જો ઇસ સે મિલને આતા હૈ વોહ ભી મસ્જિદ વ એ'તિકાફ કા લિહાઝ રખતે હુએ બુરી બાતેં ન કરતા હૈ ન કરાતા હૈ. યા'ની મો'તકિફ એ'તિકાફ કી વજહ સે જિન નેકિયોં સે મહરૂમ હો ગયા જૈસે ઝિયારતે કુબૂર મુસલ્માન સે મુલાકાત બીમાર કી મિઝાજ પુર્સી, નમાઝે જનાઝા મેં હાઝિરી ઉસે ઇન સબ નેકિયોં કા સવાબ ઇસી તરહ મિલતા હૈ જૈસે યેહ કામ કરને વાલોં કો સવાબ મિલતા હૈ, اِنْ شَآءَ اللّٰه ગાઝી, હાજી, તાલિબે ઇલ્મે દીન કા ભી યેહ હી હાલ હૈ."

રોઝાના હજ કા સવાબ : હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મન્કૂલ હૈ : "મો'તકિફ કો હર રોઝ એક **હજ કા સવાબ** મિલતા હૈ." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۴۲۵حدیث۳۹۶۸)

એ'તિકાફ કી તા'રીફ : "મસ્જિદ મેં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **કી રિઝા કે લિયે બ નિય્યતે એ'તિકાફ ઠહરના એ'તિકાફ હૈ."** ઇસ કે લિયે મુસલ્માન કા આકિલ હોના ઔર જનાબત ઔર હૈઝ વ નિફાસ સે પાક હોના શર્ત હૈ. બુલૂગ શર્ત નહીં, ના બાલિગ ભી જો તમીઝ રખતા હૈ અગર બ નિય્યતે **એ'તિકાફ** મસ્જિદ મેં ઠહરે તો ઉસ કા **એ'તિકાફ** સહીહ હૈ. (عالمگیری ج ۱ ص ۲۱۱)

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ કે લફઝી મા'ના : એ'તિકાફ કે લુગવી મા'ના હૈં : **"એક જગહ જમે રહના"** મતલબ યેહ કે મો'તકિફ **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહે અ-ઝમત મેં ઉસ કી ઈબાદત પર કમર બસ્તા હો કર એક જગહ જમ કર બૈઠા રહતા હૈ. ઈસ કી યેહી ધુન હોતી હૈ કે કિસી તરહ ઈસ કા પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ ઈસ સે રાઝી હો જાએ.

અબ તો ગની કે દર પર બિસ્તર જમા દિયે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અતા ખુરાસાની قُدِّسَ سِرُّهُ النُّوْرَانِی ફરમાતે હૈં : મો'તકિફ કી મિસાલ ઉસ શખ્સ કી સી હૈ જો **અલ્લાહ તઆલા** કે દર પર આ પડા હો ઔર યેહ કહ રહા હો : **"યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! જબ તક તૂ મેરી મગ્ફિરત નહીં ફરમા દેગા મૈં યહાં સે નહીં ટલૂંગા." (بَدائِعُ الصنائع ج۲ص۲۷۳)

હમ સે ફકીર ભી અબ ફેરી કો ઉઠતે હોંગે

અબ તો ગની કે દર પર બિસ્તર જમા દિયે હૈં

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 101)

એ'તિકાફ કી કિસ્મેં : એ'તિકાફ કી તીન કિસ્મેં હૈં ﴾1﴿ એ'તિકાફે વાજિબ ﴾2﴿ એ'તિકાફે સુન્નત ﴾3﴿ એ'તિકાફે નફલ.

એ'તિકાફે વાજિબ : એ'તિકાફ કી નઝ્ર (યા'ની મન્નત) માની યા'ની ઝબાન સે કહા : **"અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે મૈં ફુલાં દિન યા ઈતને દિન કા **એ'તિકાફ** કરૂંગા." તો અબ જિતને દિન કા કહા હૈ ઉતને દિન કા **એ'તિકાફ** કરના વાજિબ હો ગયા. **મન્નત** કે અલ્ફાઝ **ઝબાન** સે અદા કરના શર્ત હૈ, સિર્ફ દિલ હી દિલ મેં **મન્નત** કી નિય્યત કર લેને સે **મન્નત** સહીહ નહીં હોતી. (ઔર ઐસી મન્નત કા પૂરા કરના વાજિબ નહીં હોતા) (رَدُّالْمُحتار ج۳ص۴۹۰ مُلَخَّصاً)

મન્નત કા એ'તિકાફ મર્દ મસ્જિદ મેં કરે ઔર ઔરત **મસ્જિદે બૈત** મેં, ઈસ મેં રોઝા ભી શર્ત હૈ. (ઔરત ઘર મેં જો જગહ નમાઝ કે લિયે મખ્સૂસ કર લે ઉસે "મસ્જિદે બૈત" કહતે હૈં)[1]

مدینہ

1 : મન્નત કે બારે મેં તફસીલી અહકામ જાનને કે લિયે બહારે શરીઅત જિલ્દ 1 સફહા 1015 તા 1019 ઔર બહારે શરીઅત જિલ્દ 2 સફહા 311 તા 318 કા મુતા-લઆ કીજિયે.

www.dawateislami.net

એ'તિકાફે સુન્નત : ર-મઝાનુલ મુબારક કે આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ "સુન્નતે મુઅક્કદા અલલ કિફાયા" હૈ. (دُرِّ مُختار ج ٣ ص ٤٩٠) અગર સબ તર્ક કરેં તો સબ સે મુતા-લબા હોગા ઔર શહ્ર મેં એક ને કર લિયા તો સબ બરિય્યુઝ્ઝિમ્મા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1021)

ઈસ એ'તિકાફ મેં યેહ ઝરૂરી હૈ કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી **બીસવીં** તારીખ કો ગુરૂબે આફતાબ સે પહલે પહલે મસ્જિદ કે અન્દર **બ નિય્યતે એ'તિકાફ** મૌજૂદ હો ઔર **ઉન્તીસ** કે ચાંદ કે બા'દ યા **તીસ** કે ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ મસ્જિદ સે બાહર નિકલે. અગર 20 **ર-મઝાનુલ મુબારક** કો ગુરૂબે આફતાબ કે બા'દ મસ્જિદ મેં દાખિલ હુએ તો **એ'તિકાફ** કી સુન્નતે મુઅક્કદા અદા ન હુઈ.

એ'તિકાફ કી નિય્યત ઈસ તરહ કીજિયે : "મૈં અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કે સુન્નતે એ'તિકાફ કી નિય્યત કરતા હૂં." (દિલ મેં નિય્યત હોના શર્ત હૈ, દિલ મેં નિય્યત હાઝિર હોતે હુએ ઝબાન સે ભી કહ લેના બેહતર હૈ)

એ'તિકાફે નફ્લ : નઝ્ર ઔર સુન્નતે મુઅક્કદા કે ઈલાવા જો એ'તિકાફ કિયા જાએ વોહ મુસ્તહબ વ સુન્નતે ગૈર મુઅક્કદા હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1021) ઈસ કે લિયે ન રોઝા શર્ત હૈ ન કોઈ વક્ત કી કૈદ, જબ ભી મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં **એ'તિકાફ** કી નિય્યત કર લીજિયે, જબ મસ્જિદ સે બાહર નિકલેંગે **એ'તિકાફ** ખત્મ હો જાએગા. મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : જબ મસ્જિદ મેં જાએ એ'તિકાફ કી નિય્યત કર લે, જબ તક મસ્જિદ હી મેં રહેગા એ'તિકાફ કા ભી સવાબ પાએગા. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 8, સ. 98) નિય્યત દિલ કે ઈરાદે કો કહતે હૈં, અગર દિલ હી મેં આપ ને ઈરાદા કર લિયા કે "મૈં **સુન્નતે એ'તિકાફ** કી નિય્યત કરતા હૂં." આપ મો'તકિફ હો ગએ, દિલ મેં નિય્યત હાઝિર હોતે હુએ ઝબાન સે ભી યેહી અલ્ફાઝ કહ લેના બેહતર હૈ. **મા-દરી ઝબાન** મેં ભી નિય્યત હો સકતી હૈ મગર અ-રબી મેં ઝિયાદા બેહતર જબ કે મા'ના ઝેહ્ન મેં મૌજૂદ હોં. **"મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત"** સફહા 317 પર હૈ :

www.dawateislami.net

"نَوَيْتُ سُنَّةَ الْاِعْتِكَاف

તરજમા : મૈં ને સુન્નતે એ'તિકાફ કી નિય્યત કી."

મસ્જિદુન્નબવિય્યિશ્શરીફ عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે કદીમ ઔર મશ્હૂર દરવાઝે "બાબુર્રહમહ" સે દાખિલ હોં તો સામને હી સુતૂને મુબારક હૈ ઉસ પર યાદ દિહાની કે લિયે કદીમ ઝમાને સે નુમાયાં તૌર પર نَوَيْتُ سُنَّةَ الْاِعْتِكَاف લિખા હુવા હૈ.

મસ્જિદ મેં ખાના પીના : યાદ રખિયે ! મસ્જિદ કે અન્દર ખાને પીને, સહર વ ઈફ્તાર કરને, આબે ઝમઝમ યા દમ કિયા હુવા પાની પીને ઔર સોને કી શરઅન ઈજાઝત નહીં, અગર **એ'તિકાફ** કી નિય્યત થી તો ઝિમ્નન ઈન સબ કામોં કી ઈજાઝત હો જાએગી. યહાં યેહ બાત ભી સમઝ લેના ઝરૂરી હૈ કે એ'તિકાફ કી નિય્યત સિર્ફ ખાને, પીને ઔર સોને વગૈરા કે લિયે ન કી જાએ, સવાબ કે લિયે કી જાએ. **રદ્દુલ મુહતાર** (શામી) મેં હૈ : "અગર કોઈ મસ્જિદ મેં ખાના, પીના યા સોના ચાહે તો **એ'તિકાફ કી નિય્યત** કર લે, કુછ દેર **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરે ફિર જો ચાહે કરે (યા'ની અબ ચાહે તો ખા પી યા સો સકતા હૈ)." (رَدُّالْمُحتار ج٣ص٥٠٦)

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે દુન્યા કે મુખ્તલિફ મમાલિક કે જુદા જુદા શહરોં મેં પૂરે માહે ર-મઝાન ઔર આખિરી અશરે કે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી તરકીબ કી જાતી હૈ, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી મર્કઝી મજલિસે શૂરા કી જાનિબ સે મો'તકિફીન કે લિયે બા કાઈદા તરબિયતી જદ્વલ ભી પેશ કિયા જાતા હૈ.

ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કી 41 નિય્યતેં : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهٖ **"મુસલ્માન કી નિય્યત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ."**

(مُعجَم كبِير ج٦ص١٨٥ حديث ٥٩٤٢)

અપને એ'તિકાફ કી અઝીમુશ્શાન નેકી કે સાથ મઝીદ અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં શામિલ કર કે સવાબ મેં ખૂબ ઈઝાફા કીજિયે. મક-ત-બતુલ મદીના કી તરફ સે શાએઅ કર્દા કાર્ડ મેં સે સરકારે આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી બયાન કર્દા મસ્જિદ મેં જાને કી 40 નિય્યતોં મેં સે હસ્બે હાલ

www.dawateislami.net

નિય્યતેં કરને કે સાથ સાથ મૌકઅ કી મુના-સબત સે મઝીદ યેહ નિય્યતેં ભી કર કે ઘર સે નિકલિયે, (મસ્જિદ મેં આ કર ભી હસ્બે હાલ નિય્યતેં કી જા સકતી હૈં, જબ ભી અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કરેં સવાબ કી નિય્યત પેશે નઝર રખા કરેં)

﴾1﴿ યક્સૂઈ કે સાથ ઈબાદત બજા લાને, ઝાતી મુતા-લઆ યા અહલે ઈલ્મ કે મુયસ્સર હોને પર ઉસ સે ઈલ્મે દીન સીખને કે મવાકેઅ સે ફાએદા ઉઠાને, **લય-લતુલ કદ્ર** કી બ-ર-કતેં પાને ઔર **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કે કીમતી લમ્હાત સે મુકમ્મલ ફાએદા ઉઠાને કે લિયે પૂરે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** (યા આખિરી દસ દિન) કે સુન્નતે એ'તિકાફ કે લિયે જા રહા હૂં ﴾2﴿ તસવ્વુફ કે ઈન ઉસૂલોં (اَلِف) તક્લીલે તઆમ (યા'ની કમ ખાના) (ب) તક્લીલે કલામ (યા'ની કમ બોલના) (ج) તક્લીલે મનામ (યા'ની કમ સોના) પર કારબન્દ રહૂંગા ﴾3﴿ રોઝાના પાંચોં નમાઝેં પહલી સફ મેં ﴾4﴿ તક્બીરે ઊલા કે સાથ ﴾5﴿ બા જમાઅત અદા કરૂંગા ﴾6﴿ હર અઝાન ઔર ﴾7﴿ હર ઈકામત કા જવાબ દૂંગા ﴾8﴿ હર બાર મઅ અવ્વલ વ આખિર દુરૂદ શરીફ અઝાન કે બા'દ કી દુઆ પઢૂંગા ﴾9﴿ રોઝાના તહજ્જુદ ﴾10﴿ ઈશ્રાક ﴾11﴿ ચાશ્ત વ ﴾12﴿ અવ્વાબીન કે નવાફિલ અદા કરૂંગા ﴾13﴿ તિલાવત ઔર ﴾14﴿ દુરૂદ શરીફ કી કસરત કરૂંગા ﴾15﴿ રોઝાના રાત **સૂ-રતુલ મુલ્ક** પઢૂં યા સુનૂંગા ﴾16﴿ કમ અઝ કમ તાક (ODD) રાતોં મેં સલાતુત્તસ્બીહ અદા કરૂંગા ﴾17﴿ તમામ સુન્નતોં ભરે હલ્કોં ઔર ﴾18﴿ બયાનાત મેં અવ્વલ તા આખિર શિર્કત કરૂંગા ﴾19﴿ રિશ્તેદારોં ઔર મુલાકાતિયોં કો ભી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે સુન્નતોં ભરે હલ્કોં મેં બિઠાઊંગા ﴾20﴿ ઝબાન પર **કુફ્લે મદીના** લગાઊંગા યા'ની ફુઝૂલ ગોઈ સે બચૂંગા ઔર મુમ્કિન હુવા તો ઈસ નિય્યતે ખૈર કે સાથ ઝરૂરત કી બાત ભી હત્તલ ઈમ્કાન લિખ કર યા ઈશારે સે કરૂંગા તાકે ફુઝૂલ, યા બુરી બાતોં મેં ન જા પડૂં યા શોરો ગુલ કા સબબ ન બન જાઊં ﴾21﴿ મસ્જિદ કો હર તરહ કી બદબૂ સે બચાઊંગા ﴾22﴿ મસ્જિદ મેં નઝર આને વાલે તિન્કે ઔર બાલોં કે ગુચ્છે વગૈરા ઉઠા કર ડાલને કે લિયે અપની જેબ મેં શૉપર રખૂંગા. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "જો મસ્જિદ સે અઝિય્યત કી ચીઝ નિકાલે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે જન્નત મેં એક ઘર બનાએગા" (ابنِ ماجه ج١ ص٤١٩ حديث٧٥٧) ﴾23﴿

www.dawateislami.net

અપને પસીને ઔર મુંહ કી રાલ વગૈરા કી આલૂ-દગી સે મસ્જિદ કે ફ઼ર્શ યા દરી યા કારપેટ કો બચાને કે લિયે સિર્ફ અપની ઝાતી ચાદર યા ચટાઈ પર હી સોઊંગા ﴿24﴾ બ નિય્યતે હયા, સોને મેં **પર્દે મેં પર્દા** રહે ઈસ કા હર તરહ સે ખયાલ રખૂંગા (સોતે વક્ત પાજામે પર તહબન્દ બાંધ કર મઝીદ ઊપર સે ચાદર ઓઢ લેના મુફ઼ીદ હૈ. જામિઅતુલ મદીના, મ-દની કાફિલે ઔર ઘર વગૈરા મેં હર જગહ સોતે વક્ત ઈસ કા ખયાલ રખના ચાહિયે) ﴿25﴾ મસ્જિદ મેં ગન્દગી ન હો ઈસ લિયે વુઝૂખાના ફિનાએ મસ્જિદ મેં હોને કી સૂરત મેં તેલ કંઘી વહીં કરૂંગા ઔર જો બાલ ઝડેંગે ઉઠા લૂંગા (અગર કોઈ વુઝૂ કે લિયે મુન્તઝિર હો તો નિશસ્ત સે હટ કર તેલ કંઘી કીજિયે) ﴿26﴾ બિગૈર ઈજાઝત કિસી કી કોઈ ચીઝ ઈસ્તિ'માલ ન કર કે ખુદ કો ગુનાહ સે બચાઊંગા મ-સલન ઈસ્તિન્જા ખાને જાને કે લિયે દૂસરોં કે ચપ્પલ વગૈરા ઈસ્તિ'માલ નહીં કરૂંગા બલ્કે ﴿27﴾ જિન સે પહલે સે લૈન દૈન ઔર દોસ્તી નહીં થી ઉન સે હલકી ફુલકી ચીઝેં ભી આરિયતન ન માંગ કર ખુદ કો ખિલાફ઼ે મુરવ્વત કામ સે બચાઊંગા ઔર અગર વોહ ચીઝ ઉસ કે ઈસ્તિ'માલ મેં હૈ તો ઉસે પરેશાની ન પહોંચાને કી નિય્યત ભી મદ્દે નઝર રખૂંગા લિહાઝા ચપ્પલ, ચાદર, તક્યા વગૈરા કિસી ચીઝ કે લિયે દૂસરોં સે સુવાલ નહીં કરૂંગા ﴿28﴾ વક્ફ઼ ઈમ્લાક કો નુક્સાન સે મહફૂઝ રખને, નમાઝિયોં કો અઝિય્યત સે બચાને ઔર મસ્જિદ ઈન્તિઝામિયા કો પરેશાની સે દૂર રખને કે લિયે ખાના ફિનાએ મસ્જિદ મેં વોહ ભી ખાને કી મખ્સૂસ દરી યા દસ્તર ખ્વાન વગૈરા બિછા કર ઉસ પર ખાઊંગા, નમાઝ કી દરી પર હરગિઝ નહીં ખાઊંગા ﴿29﴾ ખાના કમ હોને કી સૂરત મેં ભૂક કે બા વુજૂદ ઈસાર કી નિય્યત સે આહિસ્તા આહિસ્તા ખાઊંગા તાકે દૂસરે ઈસ્લામી ભાઈ ઝિયાદા ખા સકેં. ઈસાર કા સવાબ બે શુમાર હૈ ચુનાન્ચે તાજદારે રિસાલત, માહે નુબુવ્વત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બખ્શિશ નિશાન હૈ : "જો શખ્સ કિસી ચીઝ કી ખ્વાહિશ રખતા હો, ફિર ઉસ ખ્વાહિશ કો રોક કર અપને ઊપર કિસી ઔર કો તરજીહ દે, તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે બખ્શ દેતા હૈ" (ابنِ عساکر ج۳۱ص۱۴۲) ﴿30﴾ પેટ કા **કુફ઼્લે મદીના** લગાઊંગા યા'ની ખ્વાહિશ સે કમ ખાઊંગા તાકે ઈબાદત મેં સુસ્તી વાકેઅ ન હો ઔર ઝિયાદા ખાને કી વજહ સે સિહ્હત મેં કોઈ ઐસી ખરાબી ન હો જાએ જો ઈબાદાત કો મુ-તઅસ્સિર કરે

www.dawateislami.net

﴾31﴿ અગર કિસી ને ઝિયાદતી કી તો **અલ્લાહ તઆલા** કી રિઝા કે લિયે **સબ્ર** કરૂંગા ઔર ﴾32﴿ ઉસ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે મુઆફ કરૂંગા ﴾33﴿ ખુસૂસન પડોસી મો'તકિફ કે સાથ ઔર ઉમૂમન હર એક કે સાથ હુસ્ને સુલૂક કરૂંગા ﴾34﴿ એ'તિકાફ કે હલ્કા નિગરાન કી ઇન્તિઝામી મુઆ-મલાત ઔર જદ્વલ કે તઅલ્લુક સે ઇતાઅત કરૂંગા તાકે મસ્જિદ કે ઇજતિમાઈ નઝ્મો નસક મેં કોઈ ખલલ ન પડે ઔર બદ ઇન્તિઝામી પૈદા ન હો ﴾35﴿ **ફિક્રે મદીના** કરતે હુએ રોઝાના **મ-દની ઇન્આમાત** કા રિસાલા પુર કરૂંગા ﴾36﴿ ઇસ્લામી ભાઇયોં કે સામને મૌકઅ કી મુના-સબત સે મુસ્કુરા મુસ્કુરા કર સ-દકે કા સવાબ કમાઊંગા ﴾37﴿ કોઈ મેરી તરફ દેખ કર મુસ્કુરાએગા તો યેહ દુઆ પઢૂંગા : اَضْحَكَ اللّٰهُ سِنَّكَ (યા'ની **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુઝે હંસતા રખે) ﴾38﴿ અપને લિયે, ઘર વાલોં, અહબાબ ઔર સારી ઉમ્મત કે લિયે દુઆએં કરૂંગા ﴾39﴿ અગર કોઈ મો'તકિફ બીમાર હો ગયા તો જિતના હો સકા ઉસ કી દિલજૂઈ ઔર ખિદમત કરૂંગા ﴾40﴿ બુઝુર્ગ (યા'ની ઉમ્ર રસીદા) મો'તકિફીન કે સાથ બહુત ઝિયાદા હુસ્ને સુલૂક કરૂંગા ﴾41﴿ દૌરાને એ'તિકાફ હસ્બે તૌફીક રસાઇલ તક્સીમ કરૂંગા (હર મો'તકિફ ઇસ્લામી ભાઈ કી ખિદમત મેં દર્દ ભરી મ-દની ઇલ્તિજા હૈ કે હસ્બે તૌફીક યા દૌરાને એ'તિકાફ કમ અઝ કમ 112 રુપૈ કે મક-ત-બતુલ મદીના કે રસાઇલ યા સુન્નતોં ભરે બયાન કી C.D. યા મ-દની ફૂલોં કે મ-દની પેમ્ફલેટ આને વાલે મુલાકાતિયોં વગૈરા મેં ઝરૂર તક્સીમ ફરમાએં. **૨-મઝાનુલ મુબારક** મેં તક્સીમે રસાઇલ કા સવાબ ભી ઝિયાદા મિલેગા)

એ'તિકાફ કિસ મસ્જિદ મેં કરે ? : મસ્જિદ જામેઅ હોના એ'તિકાફ કે લિયે શર્ત નહીં બલ્કે મસ્જિદે જમાઅત મેં ભી હો સકતા હૈ. મસ્જિદે જમાઅત વોહ હૈ જિસ મેં ઇમામ વ મુઅઝ્ઝિન મુકર્રર હોં, અગર્ચે ઉસ મેં પન્જગાના જમાઅત ન હોતી હો ઔર આસાની ઇસ મેં હૈ કે મુત્લકન હર મસ્જિદ મેં એ'તિકાફ સહીહ હૈ અગર્ચે વોહ મસ્જિદે જમાઅત ન હો, ખુસૂસન ઇસ ઝમાને મેં કે બહુતેરી મસ્જિદેં ઐસી હૈં જિન મેં ન ઇમામ હૈં ન મુઅઝ્ઝિન. (رَدُّالْمُحتَار ج۳ ص۴۹۳) સબ સે અફઝલ મસ્જિદ હરમ શરીફ મેં એ'તિકાફ હૈ ફિર મસ્જિદુન્ન-બવી عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام મેં ફિર મસ્જિદે અક્સા (યા'ની બૈતુલ મક્દિસ) મેં ફિર ઉસ મેં જહાં બડી જમાઅત હોતી હો.

(جَوْهَره ص۱۸۸, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1020, 1021)

www.dawateislami.net

મો'તકિફ ઔર એહતિરામે મસ્જિદ : પ્યારે મો'તકિફ ઈસ્લામી ભાઈયો ! આપ કો દસ રોઝ મસ્જિદ હી મેં ગુઝારને હૈં ઈસ લિયે ચન્દ બાતેં એહતિરામે મસ્જિદ સે મુ-તઅલ્લિક સીખ લીજિયે. દૌરાને એ'તિકાફ મસ્જિદ કે અન્દર ઝરૂરતન દુન્યવી બાત કરને કી ઈજાઝત હૈ લેકિન ઈસ તરહ, કે કિસી નમાઝી યા ઈબાદત કરને વાલે યા સોને વાલે કો તશ્વીશ ન હો. યાદ રખિયે ! મસ્જિદ મેં બિલા ઝરૂરત દુન્યવી બાતચીત કી મો'તકિફ કો ભી ઈજાઝત નહીં.

અલ્લાહ ઉન પર કરમ ન કરેગા : હઝરતે સય્યિદુના હસન બસરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى સે રિવાયત હૈ કે નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઝીશાન હૈ : લોગોં પર એક ઝમાના ઐસા આએગા કે મસાજિદ મેં દુન્યા કી બાતેં હોંગી, તુમ ઉન કે સાથ મત બૈઠો કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઐસે લોગોં કી કોઈ હાજત નહીં. (شُعَبُ الایمان ج۳ ص ۸٦ حدیث ۲۹٦۲)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની **અલ્લાહ** ઉન પર કરમ ન કરેગા, વરના રબ કો કિસી બન્દે કી ઝરૂરત નહીં, વોહ ઝરૂરતોં સે પાક હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 1, સ. 457)

અલ્લાહ તેરી ગુમશુદા ચીઝ ન મિલાએ : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે સરકારે મદીના, રાહતે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : જો કિસી કો મસ્જિદ મેં ગુમશુદા ચીઝ ઢૂંડતે સુને (યા દેખે) તો કહે : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરે તુઝે વોહ ચીઝ ન મિલે." ક્યૂંકે મસ્જિદેં ઈસ લિયે નહીં બની હૈં. (مسلم ص ۲۸٤ حدیث ٥٦٨)

તો તુમ્હેં સઝા દેતા : હઝરતે સય્યિદુના સાઈબ બિન યઝીદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : મૈં મસ્જિદ મેં ખડા થા કે મુઝે કિસી ને કંકરી મારી મૈં ને દેખા તો વોહ અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ થે, ઉન્હોં ને મુઝ સે (ઈશારા કર કે) ફરમાયા : "ઉન દો શખ્સોં કો મેરે પાસ લાઓ !" મૈં ઉન દોનોં કો લે આયા. હઝરતે સય્યિદુના ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ઉન સે ઈસ્તિફસાર ફરમાયા : "તુમ કહાં સે તઅલ્લુક રખતે હો ?" અર્ઝ કી : "તાઈફ સે." ફરમાયા : "અગર તુમ મદીનએ મુનવ્વરહ કે રહને વાલે હોતે (ક્યૂંકે વોહ મસ્જિદ કે આદાબ બખૂબી જાનતે હૈં)

www.dawateislami.net

તો મૈં તુમ્હેં ઝરૂર સઝા દેતા (ક્યૂંકે) તુમ **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મસ્જિદ મેં અપની આવાઝેં બુલન્દ કરતે હો !" (بُخاری ج۱ص۱۷۸حدیث۴۷۰)

મુબાહ કલામ નેકિયોં કો ખા જાતા હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા અલી કારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِی મુહક્કિક અલલ ઇત્લાક શૈખ ઇબ્ને હુમામ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ السَّلَام કે હવાલે સે નક્લ ફરમાતે હૈં : "મસ્જિદ મેં મુબાહ (યા'ની જિસ મેં ન સવાબ હો ન ગુનાહ ઐસી જાઇઝ) બાત કરના મકરૂહ હૈ ઔર નેકિયોં કો ખા જાતા હૈ." (مِرقاۃُ المَفاتیح ج ۲ ص ۴۴۹)

40 સાલ કે આ'માલ બરબાદ ફરમા દે : ❁ **ઇમામ** અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن લિખતે હૈં : જો મસ્જિદ મેં દુન્યા કી બાત કરે, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે **ચાલીસ બરસ** કે નેક આ'માલ અકારત (યા'ની બરબાદ) ફરમા દે. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 16, સ. 311, غَمزُ الْعُیون ج۳ص۱۹۰)

મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા લાતા હૈ : સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે સરકારે વાલા તબાર, બિ ઇઝ્ને પરવર દગાર દો જહાં કે માલિકો મુખ્તાર, શહન્શાહે અબરાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : اَلضَّحِكُ فِی الْمَسْجِدِ ظُلْمَةٌ فِی الْقَبْرِ **તરજમા :** "મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા (લાતા) હૈ." (اَلْفِردَوس بماْثور الْخِطاب ج۲ص۴۳۱حدیث۳۸۹۱)

કબ્ર મેં અંધેરા : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! મઝકૂરા બાલા રિવાયાત બાર બાર પઢિયે ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ખૌફ સે લરઝિયે ! કહીં ઐસા ન હો, કે મસ્જિદ મેં દાખિલ તો હુએ સવાબ કમાને મગર ખૂબ હંસ બોલ કર નેકિયાં બરબાદ કર કે બાહર નિકલે કે મસ્જિદ મેં બિલા ઇજાઝતે શર-ઈ દુન્યા કી જાઇઝ બાત ભી નેકિયોં કો ખા જાતી હૈ, લિહાઝા મસ્જિદ મેં પુર સુકૂન ઔર ખામોશ રહિયે. બયાન ભી કરેં યા સુનેં તો સન્જી-દગી કે સાથ, કે કોઈ ઐસી બાત ન હો જિસ સે લોગોં કો હંસી આએ. ન ખુદ હંસિયે ન લોગોં કો હંસને દીજિયે કે મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા લાતા હૈ. હાં ઝરૂરતન મુસ્કુરાના મન્અ નહીં. મસ્જિદ કે એહતિરામ કા ઝેહ્ન બનાને કે લિયે દા'વતે ઇસ્લામી કે મ-દની કાફિલોં મેં સફર કા મા'મૂલ બનાઇયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક મ-દની બહાર ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે

www.dawateislami.net

મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી કા એ'તિકાફ : હવેલિયાં કેન્ટ (ખૈબર પખ્તૂન ખ્વાહ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ગુનાહોં મેં ડૂબે હુએ થે, બચ્ચે જવાન હો ચુકે થે ફિર ભી ફેશન કા આસેબ નહીં ઉતરતા થા. **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં બાબુલ મદીના કરાચી સે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **આશિકાને રસૂલ** કા એક માહ કા મ-દની કાફિલા **હવેલિયાં** તશરીફ ફરમા હુવા. ઉસ **મ-દની કાફિલે** કી ખુસૂસિય્યત યેહ થી કે ઉસ મેં દા'વતે ઈસ્લામી કી મજલિસે શૂરા કે રુક્ન **મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી અલહાજ અલ હાફિઝ મુહમ્મદ ફારૂક અત્તારી મ-દની** عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْغَنِی ભી શરીક થે. ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ કે બડે સાહિબ ઝાદે ઉન્હેં **મ-દની કાફિલે** વાલે **આશિકાને રસૂલ** સે મિલવાને લે ગએ. **મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી** قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** સે વોહ ભી મ-દની કાફિલે કે સાથ આખિરી અશરે મેં મો'તકિફ હો ગએ. **મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી** قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی કે હુસ્ને અખ્લાક ને ઉન કા દિલ જીત લિયા, દીગર **આશિકાને રસૂલ** ને ભી ઉન પર ખૂબ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કી, હત્તા કે ઉન કા દિલ મોમ હો ગયા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કે કલ્બ મેં **મ-દની ઈન્કિલાબ** બરપા હો ગયા. ઉન્હોં ને ફેશન સે મુંહ મોડા, સુન્નતોં સે રિશ્તા જોડા, દાઢી મુંડાના છોડા, બુરાઈયોં સે નાતા તોડા ઔર ભરપૂર તરીકે પર મ-દની માહોલ સે તઅલ્લુક જોડા. અલ ગરઝ ઉન્હોં ને ગુનાહોં સે તૌબા કર લી, દાઢી રખ લી ઔર **ઈમામા શરીફ** કા તાજ સર પર સજા લિયા. મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હોને કે બા'દ ઉન કી કોશિશ યેહ હોતી કે જો ભી સુન્નત મા'લૂમ હો જાએ ઉસ પર અમલ કરેં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કે લિયે તન્ઝીમી તૌર પર **હલ્કા સત્હ કે ઝિમ્મેદાર** ભી બને.

આએંગી સુન્નતેં જાએંગી શામતેં — મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
તુમ સુધર જાઓગે, પાઓગે બરકતેં — મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી ને બા'દે વફાત ભી મ-દની કાફિલે કી દા'વત દી : મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی કી ભી ક્યા બાત હૈ ! મ-દની માહોલ મેં રહ કર ઉન્હોં ને મ-દની કાફિલોં મેં ખૂબ સફર કિયા ઔર બે શુમાર ઈસ્લામી ભાઈયોં કી ઈસ્લાહ કર કે અપને લિયે સવાબે જારિયા કા ઝખીરા જમ્અ કર કે 18 મુહર્રમુલ હરામ (1427 સિ.હિ., 17.2.2006) કો બા'દે નમાઝે જુમુઆ રિહલત ફરમાઈ ઔર દુન્યા સે જાને કે બા'દ ભી ખ્વાબ મેં ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ એક ઈસ્લામી ભાઈ કો **મ-દની કાફિલે** કા મુસાફિર બના દિયા ઔર ફિર મ-દની કાફિલે મેં પહોંચ કર ભી ઉસ કો **જલ્વા** દિખાયા ઔર **બિ ઈઝ્નિલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મસાને કે મરઝ સે છુટકારા દિલાયા ચુનાન્ચે એક ઈસ્લામી ભાઈ કો **મસાને** મેં કુછ અર્સે સે તક્લીફ થી, ઉન્હોં ને ખ્વાબ મેં **હઝરતે કિબ્લા મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ મુહમ્મદ ફારૂક અત્તારી મ-દની** عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْغَنِی કી ઝિયારત કી, ઉન્હોં ને ઉન્હેં મ-દની કાફિલે મેં સફર કા હુક્મ ફરમાયા. ઉન્હોં ને સફર કી નિય્યત કર લી મગર જુમાદલ ઊલા (1427 સિ.હિ.) મેં સફર ન કર સકે. 24 જુમાદલ આખિરા (1427 સિ.હિ.) કો ઉન્હોં ને તીન રોઝા મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર ઈખ્તિયાર કિયા. કાફિલે વાલી મસ્જિદ મેં પહોંચ કર જબ લૈટે તો ખ્વાબ કી દુન્યા મેં પહોંચ ગએ, ક્યા દેખતે હૈં કે **મુફ્તિયે દા'વતે ઈસ્લામી** قُدِّسَ سِرُّهُ السَّامِی **પર્દે મેં પર્દા** કિયે (યા'ની ગોદ મેં ચાદર ફૈલા કર રાનેં વગૈરા છુપાએ) તશરીફ ફરમા હૈં ઔર અપને મલ્ફૂઝાત સે નવાઝ રહે હૈં, મગર વોહ ઉન કે ઈર્શાદાત સમઝ ન પાએ. મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **ઉન્હેં મસાને કી તક્લીફ સે નજાત મિલ ચુકી હૈ.**

દર્દ ગર્ચે તુમ્હારે મસાને મેં હૈ　　દર્સ ફારૂક દેં કાફિલે મેં ચલો
ફાએદા આખિરત કે બનાને મેં હૈ　　સબ મુબલ્લિગ કહેં કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 677)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

"بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ" કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે મસ્જિદ કે મુ-તઅલ્લિક 19 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **મરવી** હુવા કે એક મસ્જિદ અપને રબ عَزَّوَجَلَّ કે હુઝૂર શિકાયત કરને ચલી કે લોગ મુઝ મેં દુન્યા કી બાતેં કરતે હૈં. મલાએકા ઉસે આતે હુએ મિલે ઔર બોલે : હમ ઉન (મસ્જિદ મેં દુન્યા કી બાતેં કરને વાલોં) કે હલાક કરને કો ભેજે ગએ હૈં. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 16, સ. 312)

﴾2﴿ **રિવાયત** કિયા ગયા હૈ કે "જો લોગ **ગીબત** કરતે ઔર જો લોગ મસ્જિદ મેં દુન્યા કી બાતેં કરતે હૈં ઉન કે મુંહ સે ગન્દી બદબૂ નિકલતી હૈ જિસ સે ફિરિશ્તે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હુઝૂર ઉન કી શિકાયત કરતે હૈં." سُبۡحٰنَ اللّٰہ ! જબ મુબાહ વ જાઇઝ બાત બિલા ઝરૂરતે શરઇય્યા કરને કો મસ્જિદ મેં બૈઠને પર યેહ આફતેં હૈં તો (મસ્જિદ મેં) હરામ વ ના જાઇઝ કામ કરને કા ક્યા હાલ હોગા ! (ઐઝન)

﴾3﴿ **દરઝી** કો ઇજાઝત નહીં કે મસ્જિદ મેં બૈઠ કર કપડે સિયે, હાં બચ્ચોં કો રોકને ઔર મસ્જિદ કી હિફાઝત કે લિયે બૈઠા તો હરજ નહીં. ઇસી તરહ કાતિબ (યા'ની લિખને વાલે) કો (મસ્જિદ મેં) ઉજરત પર કિતાબત કરને (યા'ની લિખને) કી ઇજાઝત નહીં. (عالمگیری ج۱ص۱۱۰)

﴾4﴿ **મસ્જિદ** કે અન્દર કિસી કિસ્મ કા કૂડા (યા'ની કચરા) હરગિઝ ન ફેંકે. સય્યિદુના શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَیۡہِ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ الۡقَوِی "જઝબુલ કુલૂબ" મેં નક્લ કરતે હૈં કે મસ્જિદ મેં અગર ખસ (યા'ની મા'મૂલી સા તિન્કા યા ઝર્રા) ભી ફેંકા જાએ તો ઇસ સે મસ્જિદ કો ઇસ કદર તક્લીફ પહોંચતી હૈ જિસ કદર તક્લીફ ઇન્સાન કો અપની આંખ મેં ખસ (મા'મૂલી ઝર્રા) પડ જાને સે હોતી હૈ. (جذبُ الْقُلوب ص۲۲۲)

﴾5﴿ **મસ્જિદ** કી દીવાર, ઇસ કે ફર્શ, ચટાઈ યા દરી કે ઊપર યા ઇસ કે નીચે થૂકના, નાક સિનક્ના, નાક યા કાન મેં સે મૈલ નિકાલ કર લગાના, મસ્જિદ કી દરી યા ચટાઈ સે ધાગા યા તિન્કા વગૈરા નોચના સબ શરઅન મમ્નૂઅ હૈ.

﴾6﴿ **ઝરૂરતન** (મસ્જિદ કે અન્દર) અપને રુમાલ વગૈરા સે નાક પોંછને મેં મુઝા-યકા નહીં.

www.dawateislami.net

《7》 **મસ્જિદ** કા કૂડા (કચરા) ઝાડ કર કિસી ઐસી જગહ ન ડાલેં જહાં બે અ-દબી હો.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 647)

《8》 **જૂતે** ઉતાર કર મસ્જિદ મેં સાથ લે જાના ચાહેં તો ગર્દ વગૈરા બાહર ઝાડ લીજિયે. અગર પાઉં કે તલ્વોં મેં ગર્દ કે ઝર્રાત લગે હોં તો રુમાલ વગૈરા સે પોંછ કર મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં. મસ્જિદ મેં ગર્દ કા કોઈ ઝર્રા ન ગિરને પાએ ઈસ કા ખયાલ રખિયે.

《9》 **વુઝૂ** કે બા'દ પાઉં વુઝૂખાને હી પર ખુશ્ક કર લીજિયે, ગીલે પાઉં સે મસ્જિદ કા ફર્શ ગન્દા ઔર દરિયાં મૈલી હો જાતી હૈં.

અબ મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن કે મલ્ફૂઝાતે શરીફા સે બા'ઝ આદાબે મસ્જિદ પેશ કિયે જા રહે હૈં :

《10》 **મસ્જિદ** મેં દૌડના યા ઝોર સે કદમ રખના, જિસ સે ધમક પૈદા હો મન્અ હૈ.

《11》 **વુઝૂ** કરને કે બા'દ આ'ઝાએ વુઝૂ સે એક ભી છીંટ પાની ફર્શે મસ્જિદ પર ન ગિરે. (યાદ રખિયે ! આ'ઝાએ વુઝૂ સે વુઝૂ કે પાની કે કતરે ફર્શે મસ્જિદ પર ગિરાના, ના જાઈઝ વ ગુનાહ હૈ)

《12》 **મસ્જિદ** કે એક દ-રજે સે દૂસરે દ-રજે કે દાખિલે કે વક્ત (મ-સલન સહ્ન મેં દાખિલ હોં તબ ભી ઔર સહ્ન સે અન્દરૂની હિસ્સે મેં જાએં જબ ભી) સીધા કદમ બઢાયા જાએ હત્તા કે અગર સફ બિછી હો ઉસ પર ભી પહલે સીધા કદમ રખેં ઔર જબ વહાં સે હટેં તબ ભી સીધા કદમ ફર્શે મસ્જિદ પર રખેં (યા'ની આતે જાતે હર બિછી હુઈ સફ પર પહલે સીધા કદમ રખેં) યા ખતીબ જબ મિમ્બર પર જાને કા ઈરાદા કરે, પહલે સીધા કદમ રખે ઔર જબ ઉતરે તો (ભી) સીધા કદમ ઉતારે.

《13》 **મસ્જિદ** મેં અગર છીંક આએ તો કોશિશ કરેં આહિસ્તા આવાઝ નિકલે ઈસી તરહ ખાંસી. સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મસ્જિદ મેં ઝોર કી છીંક કો ના પસન્દ ફરમાતે. ઈસી તરહ ડકાર કો ઝબ્ત કરના ચાહિયે ઔર ન હો તો હત્તલ ઈમ્કાન આવાઝ દબાઈ જાએ

www.dawateislami.net

અગર્ચે ગૈરે મસ્જિદ મેં હો. ખુસૂસન મજલિસ મેં યા કિસી મુઅઝ્ઝમ (યા'ની બુઝુર્ગ) કે સામને બે તહઝીબી હૈ. હદીસ મેં હૈ : એક શખ્સ ને દરબારે અક્દસ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં ડકાર લી આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "હમ સે અપની ડકાર દૂર રખ, કે દુન્યા મેં જો ઝિયાદા મુદ્દત તક પેટ ભરતે થે વોહ કિયામત કે દિન ઝિયાદા મુદ્દત તક ભૂકે રહેંગે." (ترمذی ج٤ ص٢١٧ حدیث٢٤٨٦) ઔર જમાહી મેં આવાઝ કહીં ભી નહીં નિકાલની ચાહિયે. અગર્ચે મસ્જિદ સે બાહર તન્હા હો ક્યૂંકે યેહ શૈતાન કા કહ્કહા હૈ. જમાહી જબ આએ હત્તલ ઈમ્કાન મુંહ બન્દ રખેં મુંહ ખોલને સે શૈતાન મુંહ મેં થૂક દેતા હૈ. અગર યૂં ન રુકે તો ઊપર કે દાંતોં સે નીચે કા હોંટ દબા લેં ઔર ઈસ તરહ ભી ન રુકે તો હત્તલ ઈમ્કાન મુંહ કમ ખોલેં ઔર ઉલટા હાથ ઉલટી તરફ સે મુંહ પર રખ લેં. ચૂંકે જમાહી શૈતાન કી તરફ સે હૈ ઔર અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ઈસ સે મહફૂઝ હૈં. લિહાઝા જમાહી આએ તો યેહ તસવ્વુર કરેં કે "અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કો જમાહી નહીં આતી." اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ ફૌરન રુક જાએગી. (رَدُّالْمُحتار ج٢ ص ٤٩٨، ٤٩٩)

14 **તમસ્ખુર** (મસ્ખરા પન) વૈસે હી મમ્નૂઅ હૈ ઔર મસ્જિદ મેં સખ્ત ના જાઈઝ.

15 **મસ્જિદ** મેં હંસના મન્અ હૈ કે કબ્ર મેં તારીકી (યા'ની અંધેરા) લાતા હૈ. મૌકઅ કે લિહાઝ સે તબસ્સુમ (યા'ની મુસ્કુરાને) મેં હરજ નહીં.

16 **મસ્જિદ** કે ફર્શ પર કોઈ ચીઝ ફેંકી ન જાએ બલ્કે આહિસ્તા સે રખ દી જાએ. મૌસિમે ગર્મા મેં લોગ પંખા ઝલતે ઝલતે ફેંક દેતે હૈં (મસ્જિદ મેં ટોપી, ચાદર વગૈરા ભી ન ફેંકેં ઈસી તરહ ચાદર યા રુમાલ સે ફર્શ ઈસ તરહ ન ઝાડેં કે આવાઝ પૈદા હો) યા લકડી, છત્રી વગૈરા રખતે વક્ત દૂર સે છોડ દિયા કરતે હૈં. ઈસ કી મુમા-ન-અત હૈ. ગરઝ મસ્જિદ કા એહતિરામ હર મુસ્લમાન પર ફર્ઝ હૈ.

17 મસ્જિદ મેં હદસ (યા'ની રીહ ખારિજ કરના) મન્અ હૈ ઝરૂરત હો તો (જો એ'તિકાફ મેં નહીં હૈં વોહ) બાહર ચલે જાએં. લિહાઝા મો'તકિફ કો ચાહિયે કે અય્યામે એ'તિકાફ મેં થોડા

www.dawateislami.net

ખાએ, પેટ હલકા રખે કે કઝાએ હાજત કે વક્ત કે સિવા કિસી વક્ત ઈખરાજે રીહ કી હાજત ન હો. વોહ ઈસ કે લિયે બાહર ન જા સકેગા. (અલબત્તા ફિનાએ મસ્જિદ મેં મૌજૂદ બૈતુલ ખલા મેં રીહ ખારિજ કરને કે લિયે જા સકતા હૈ)

18 **કિબ્લે** કી તરફ પાઉં ફૈલાના તો હર જગહ મન્અ હૈ, મસ્જિદ મેં કિસી તરફ ન ફૈલાએ કે યેહ ખિલાફે આદાબે દરબાર હૈ. હઝરતે ઈબ્રાહીમે અદહમ (યા'ની ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ) رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه મસ્જિદ મેં તન્હા બૈઠે થે, પાઉં ફૈલા લિયા, ગોશએ મસ્જિદ સે હાતિફ ને આવાઝ દી : "ઈબ્રાહીમ ! બાદશાહોં કે હુઝૂર મેં યૂં હી બૈઠતે હૈં ?" મઅન (યા'ની ફૌરન) પાઉં સમેટે ઔર ઐસે સમેટે કે વક્તે ઈન્તિકાલ હી ફૈલે. (انوار القدسية لِلشّعراني ج۲ص۶۷) (છોટે બચ્ચોં કો ભી પ્યાર કરતે, ઉઠાતે, લિટાતે વક્ત એહતિયાત કીજિયે કે ઈન કે પાઉં કિબ્લે કી તરફ ન હોં ઔર મુતાતે (પોટી કરવાતે) વક્ત ભી ઝરૂરી હૈ કે ઉસ કા રુખ યા પીઠ કિબ્લે કી તરફ ન હો)

19 **ઈસ્તિ'માલ** શુદા જૂતા મસ્જિદ મેં પહન કર જાના ગુસ્તાખી વ બે અ-દબી હૈ.

(મુલખ્ખસ અઝ મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત, સ. 317 તા 323)

કરમ અઝ પએ મુસ્તફા મેરે રબ હો
મુઝે મસ્જિદોં કા મુયસ્સર અદબ હો

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે !

મસ્જિદ મેં બલ્ગમ દેખ કર સરકાર કી ના ગવારી : એક મર્તબા હુઝૂરે અકરમ, રસૂલે મોહ્તશમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મસ્જિદુન્ન-બવિય્યિશ્શરીફ عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام મેં કિબ્લે કી તરફ બલ્ગમ પડા દેખા તો નારાઝી કા ઈઝહાર ફરમાયા. યેહ દેખ કર એક અન્સારી સહાબિયા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને ઉઠ કર ઉસે ખુરચ કર સાફ કર કે વહાં ખુશ્બૂ લગા દી. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને (મસર્રત આમેઝ લહજે મેં) ઈર્શાદ ફરમાયા : "યેહ કિતના ઉમ્દા કામ હૈ." (نَسائی ص۱۲۶حدیث۷۲۵)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જબ તુમ રસૂલોં પર દુરૂદ પઢો તો મુઝ પર ભી પઢો, બેશક મૈં તમામ જહાનોં કે રબ કા રસૂલ હૂં. (جمع الجوامع)

ફારૂકે આ'ઝમ ઔર મસ્જિદ મેં ખુશ્બૂ : સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ હર જુમુઅતુલ મુબારક કો મસ્જિદુન્ન-બવિય્યિશ્શરીફ عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام મેં ખુશ્બૂ કી ધૂની દિયા કરતે થે.

(اَبُو يَعْلٰى ج۱ ص۱۰۳ حديث۱۸۰)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખિયે ! : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : હુઝૂરે પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મહલ્લોં મેં મસ્જિદેં બનાને કા હુક્મ દિયા ઔર યેહ કે વોહ સાફ ઔર ખુશ્બૂદાર રખી જાએં.

(ابو داوٗد ج۱ ص۱۹۷ حديث۴۵۵)

એર ફ્રેશનર સે કેન્સર હો સકતા હૈ : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! મસ્જિદેં ઊદ, લોબાન ઔર અગરબત્તી વગૈરા સે ખુશ્બૂદાર રખના કારે સવાબ હૈ, મસ્જિદ કો બદબૂ સે બચાના વાજિબ હૈ લિહાઝા દિયા સલાઈ (યા'ની માચિસ કી તીલી) ન જલાઇયે કે ઇસ સે બારૂદ કી **બદબૂ** નિકલતી હૈ. બારૂદ કા **બદબૂદાર** ધૂઆં અન્દર ન આને પાએ ઇતની દૂર બાહર સે લોબાન યા અગરબત્તી વગૈરા સુલગા કર મસ્જિદ મેં લાઇયે. અગરબત્તિયોં કો કિસી બડે તશ્ત વગૈરા મેં રખિયે તાકે ઇસ કી રાખ મસ્જિદ મેં ન ગિરે. અગરબત્તી કે પેકિટ પર અગર જાનદાર કી તસ્વીર બની હુઈ હો તો ઉસ કો ખુરચ ડાલિયે. મસ્જિદ (નીઝ ઘરોં ઔર કારોં વગૈરા) મેં "એર ફ્રેશનર" (Air Freshner) સે ખુશ્બૂ કા છિડકાવ મત કીજિયે કે ઉસ કે કીમિયાવી માદ્દે ફઝા મેં ફૈલ જાતે ઔર સાંસ કે ઝરીએ ફેફડોં મેં પહોંચ કર નુક્સાન પહોંચાતે હૈં. એક તિબ્બી તહકીક કે મુતાબિક એર ફ્રેશનર કે ઇસ્તિ'માલ સે જિલ્દ કા સરતાન (Skin Cancer) હો સકતા હૈ. જહાં ઉર્ફ હો વહાં મસ્જિદ કે ચન્દે સે ખુશ્બૂ સુલ્ગાને કી ઇજાઝત હૈ ઔર જહાં ઉર્ફ ન હો વહાં ખુશ્બૂ કી સરાહત કર કે અલગ સે ચન્દા હાસિલ કીજિયે.

મુંહ મેં બદબૂ હો તો મસ્જિદ મેં જાના હરામ હૈ : મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ભૂક સે કમ ખાને કી આદત બનાઇયે, અભી ખ્વાહિશ બાકી હો, કે હાથ રોક લીજિયે. અગર ખૂબ ડટ કર ખાતે રહે ઔર વક્ત બે વક્ત સીખ કબાબ, બર્ગર, આલૂ છોલે, પિઝ્ઝે, આઇસક્રીમ, ઠન્ડી બોતલેં

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદ પઢ કર અપની મજાલિસ કો આરાસ્તા કરો કે તુમ્હારા દુરૂદ પઢના બરોઝે કિયામત તુમ્હારે લિયે નૂર હોગા. (فردوس الاخبار)

વગૈરા પેટ મેં પહોંચાતે રહે, પેટ ખરાબ હો ગયા ઔર ખુદા ન ખ્વાસ્તા "ગન્દા દ-હની" યા'ની **મુંહ સે બદબૂ** આને કી બીમારી લગ ગઈ તો સખ્ત ઇમ્તિહાન હો જાએગા, ક્યૂંકે મુંહ સે **બદબૂ** આતી હો તો મસ્જિદ કા દાખિલા **હરામ** હૈ, યહાં તક કે જિસ વક્ત મુંહ સે **બદબૂ** આ રહી હો ઉસ વક્ત બા જમાઅત નમાઝ પઢને કે લિયે ભી મસ્જિદ મેં આના ગુનાહ હૈ. ચૂંકે ફિક્રે આખિરત કી કમી કે બાઇસ લોગોં કી ભારી અક્સરિય્યત મેં ખાને કી હિર્સ ઝિયાદા ઔર આજ કલ હર તરફ "ફૂડ કલ્ચર" કા દૌર દૌરા હૈ, શાયદ ઇસ વજહ સે યા મુંહ કી સફાઈ મેં કોતાહી કરને કે સબબ એક તા'દાદ હૈ જિન કે મુંહ સે **બદબૂ** આતી હૈ. મુઝે બારહા કા તજરિબા હૈ કે જબ કોઈ મુંહ કરીબ કર કે બાત કરતા હૈ તો ઉસ કે **મુંહ કી બદબૂ** કે સબબ સાંસ રોકના પડતા હૈ. અફસોસ ! બદબૂદાર મુંહ વાલે કઈ અફરાદ مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ મસ્જિદ કે અન્દર મો'તકિફ ભી દેખે જાતે હૈં. યાદ રખિયે ! શર-ઈ હુક્મ યેહ હૈ કે અગર દૌરાને એ'તિકાફ ભી મુંહ મેં બદબૂ કા મરઝ હો જાએ તો એ'તિકાફ તોડ કર મસ્જિદ સે ચલે જાના હોગા. બા'દ મેં એક દિન કે એ'તિકાફ કી કઝા કર લે. **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં કબાબ સમોસે ઔર દીગર તલી હુઈ ચીઝેં ઔર તરહ તરહ કી મુરગ્ગન ગિઝાએં ઠૂંસ ઠાંસ કર ખાને કે સબબ મુંહ કી બદબૂ વાલે મરીઝોં મેં ઇઝાફા હો જાતા હો તો ક્યા અજબ ! ઇસ કા બેહતરીન ઇલાજ યેહ હૈ કે સાદા ગિઝા ઔર વોહ ભી ખ્વાહિશ સે કમ ખાએ ઔર હાઝિમા દુરુસ્ત રખે નીઝ જબ ભી ખા ચુકે ખિલાલ કરને ઔર ખૂબ અચ્છી તરહ કુલ્લિયાં વગૈરા કર કે મુંહ સાફ રખને કી આદત બનાએ, વરના ગિઝા કે અજ્ઝા દાંતોં કે ખલા (Gaps) મેં રહ જાતે, સડતે ઔર બદબૂ લાતે હૈં. સિર્ફ મુંહ હી કી **બદબૂ** નહીં હર તરહ કી બદબૂ સે મસ્જિદ કો બચાના **વાજિબ** હૈ.

મુંહ મેં બદબૂ હો તો નમાઝ મકરૂહ હોતી હૈ : **ફતાવા** ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 7 સફહા 384 પર હૈ : મુંહ મેં **બદબૂ** હોને કી હાલત મેં (ઘર મેં પઢી જાને વાલી) નમાઝ ભી **મકરૂહ** હૈ ઔર ઐસી હાલત મેં મસ્જિદ જાના **હરામ** હૈ જબ તક મુંહ સાફ ન કર લે. ઔર દૂસરે નમાઝી કો ઈઝા પહોંચાની **હરામ** હૈ ઔર દૂસરા નમાઝી ન ભી હો તો ભી **બદબૂ** સે મલાએકા કો ઈઝા પહોંચતી હૈ. **હદીસ** મેં હૈ : "જિસ ચીઝ સે ઇન્સાન તકલીફ મહસૂસ કરતે હૈં ફિરિશ્તે ભી ઉસ સે તકલીફ મહસૂસ કરતે હૈં."

(مُسلم ص ٢٨٢ حديث ٥٦٤)

www.dawateislami.net

બદબૂદાર મરહમ લગા કર મસ્જિદ મેં આને કી મુમા-ન-અત : મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمۃُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "જિસ કે બદન મેં **બદબૂ** હો, કે ઉસ સે નમાઝિયોં કો ઈઝા હો મ-સલન مَعَاذَاللّٰہ ગન્દા દહન (યા'ની જિસ કો મુંહ સે બદબૂ આને કી બીમારી હો), **ગન્દા બગલ** (યા'ની જિસ કે બગલ સે બદબૂ આને કા મરઝ હો) યા જિસ ને **ખારિશ** વગૈરા કે બાઈસ **ગન્ધક મલી** (યા કોઈ સા બદબૂદાર મરહમ યા લોશન લગાયા) હો ઉસે ભી મસ્જિદ મેં ન આને દિયા જાએ."

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 8, સ. 72)

કચ્ચી પિયાઝ ખાને સે ભી મુંહ બદબૂદાર હો જાતા હૈ : **કચ્ચી** મૂલી, કચ્ચી પિયાઝ, કચ્ચા લહ્સન ઔર હર વોહ ચીઝ, કે જિસ કી **બૂ** ના પસન્દ હો ઉસે ખા કર મસ્જિદ મેં ઉસ વક્ત તક જાના જાઇઝ નહીં જબ તક કે હાથ મુંહ વગૈરા મેં **બૂ** બાકી હો, કે ફિરિશ્તોં કો ઈસ સે તક્લીફ હોતી હૈ. **હદીસ** શરીફ મેં હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કે મહબૂબ, ફાતિહુલ કુલૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "જિસ ને પિયાઝ, લહ્સન યા ગિંદના (લહ્સન સે મિલતી જુલતી એક તરકારી) ખાઈ વોહ હમારી મસ્જિદ કે કરીબ હરગિઝ ન આએ." (مُسلِم ص ۲۸۲ حدیث ۵٦٤) ઔર ફરમાયા : "અગર ખાના હી ચાહતે હો તો પકા કર ઉસ કી **બૂ** દૂર કર લો." (ابوداؤد ج ۳ ص ۵۰٦ حدیث ۳۸۲۷)

મસ્જિદ મેં કચ્ચા ગોશ્ત ન લે જાએં : **સદરુશ્શરીઅહ**, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحمۃُ اللّٰہِ القَوِی ફરમાતે હૈં : મસ્જિદ મેં કચ્ચા લહ્સન ઔર કચ્ચી પિયાઝ ખાના યા ખા કર જાના જાઇઝ નહીં જબ તક કે **બૂ** બાકી હો ઔર યેહી હુક્મ હર ઉસ ચીઝ કા હૈ જિસ મેં **બૂ** હો જૈસે ગિંદના (યેહ લહ્સન સે મિલતી જુલતી તરકારી હૈ), મૂલી, કચ્ચા ગોશ્ત ઔર મિટ્ટી કા તેલ, વોહ દિયા સલાઈ (માચિસ કી તીલી) જિસ કે રગડને મેં **બૂ** ઉડતી હો, રિયાહ ખારિજ કરના વગૈરા વગૈરા. જિસ કો **ગન્દા દ-હની** કા આરિઝા (યા'ની મુંહ સે બદબૂ આને કી બીમારી) યા કોઈ બદબૂદાર ઝખ્મ હો યા કોઈ બદબૂદાર દવા લગાઈ હો તો જબ તક બૂ મુન્કતેઅ (યા'ની ખત્મ) ન હો ઉસ કો મસ્જિદ મેં આને કી મુમા-ન-અત હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 648)

www.dawateislami.net

કચ્ચા ગોશ્ત વગૈરા પાક ચીઝ કી અગર ઈસ તરહ પેકિંગ કર લી જાએ કે મા'મૂલી સી ભી બદબૂ ન આએ તો અબ મસ્જિદ મેં લે જાને મેં હરજ નહીં.

કચ્ચી પિયાઝ વાલે કચૂમર ઔર રાઈતે સે મોહતાત રહિયે : કચ્ચી પિયાઝ વાલે આલૂ ચને, રાઈતે ઔર કચૂમર નીઝ કચ્ચે લહ્સન વાલે અચાર ચટની વગૈરા ખાને સે નમાઝ કે અવકાત મેં પરહેઝ કીજિયે. ઈફ્તાર કે લિયે મસ્જિદ મેં લાએ જાને વાલે બાઝારી છોલે ઔર સમોસોં મેં અક્સર કચ્ચી પિયાઝ કી ટુકડિયાં હોતી હૈં, ઈન કો મસ્જિદ મેં ન લાઈયે, બલ્કે ઘર મેં ભી નમાઝ સે પહલે મત ખાઈયે.

મજમઅ મેં અગરબત્તી સુલગાના : મુસલ્માનોં કે ઈજતિમાઅ મેં ખુશ્બૂ પહોંચાને કી નિય્યત સે અગરબત્તી વગૈરા જલાના કારે સવાબ હૈ. અગર લોબાન યા અગરબત્તી કે ધૂએં સે કિસી કો તક્લીફ હોતી હો તો ઐસે મૌકઅ પર ખુશ્બૂ ન જલાઈ જાએ, ઈસી તરહ મજમઅ પર "ખુશ્બૂદાર પાની" છિડકને સે ભી બચેં કે આમ તૌર પર ઈસ સે લોગોં કો કોફ્ત ઔર પરેશાની હોતી હૈ.

બદબૂદાર મુંહ લે કર મુસલ્માનોં કે મજમઅ મેં જાને કી મુમા-ન-અત : મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : મુસલ્માનોં કે મજમઓં, દર્સે કુરઆન કી મજલિસોં, ઉ-લમાએ દીન વ ઔલિયાએ કામિલીન કી બારગાહોં મેં બદબૂદાર મુંહ લે કર ન જાઓ. મઝીદ ફરમાતે હૈં : જબ તક મુંહ મેં **બદબૂ** રહે ઘર મેં હી રહો, મુસલ્માનોં કે જલ્સોં, મજમઓં મેં ન જાઓ. હુક્કા પીને વાલે, તમ્બાકૂ વાલે, પાન ખા કર કુલ્લી ન કરને વાલોં કો ઈસ સે ઈબ્રત પકડની ચાહિયે. ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : જિસે **ગન્દા દ-હની** કી બીમારી હો ઉસે મસ્જિદોં કી હાઝિરી મુઆફ હૈ. (મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 6, સ. 25, 26)

નમાઝ કે અવકાત મેં કચ્ચી પિયાઝ ખાના કૈસા ? : સુવાલ : "ગન્દા દહન" કો મસ્જિદ કી હાઝિરી મુઆફ હૈ, તો ક્યા કચ્ચી પિયાઝ વાલા રાઈતા યા કચૂમર યા ઐસે કબાબ સમોસે જિન મેં લહ્સન પિયાઝ બરાબર પકે હુએ ન હોં ઔર ઉન કી બૂ આતી હો યા મસલી હુઈ બાજરે કી રોટી

www.dawateislami.net

જિસ મેં કચ્ચા લહ્સન શામિલ હોતા હૈ ઐસી ગિઝા વગૈરા જમાઅત સે કુછ દેર પહલે ઈસ નિય્યત સે ખા સકતે હૈં કે મુંહ મેં બૂ હો જાએ ઔર જમાઅત વાજિબ ન રહે !

જવાબ : ઐસા કરના જાઈઝ નહીં. મ-સલન જહાં ઈશા કી જમાઅત અવ્વલ વક્ત મેં હોતી હૈ વહાં નમાઝે મગરિબ કે બા'દ ઐસા કચૂમર યા સલાદ વગૈરા ન ખાએ જિસ મેં કચ્ચી મૂલી યા કચ્ચી પિયાઝ યા કચ્ચા લહ્સન હો ક્યૂંકે ઈતની જલ્દી મુંહ સાફ કર કે મસ્જિદ મેં પહોંચના દુશ્વાર હોતા હૈ. હાં અગર જલ્દ મુંહ સાફ કરના મુમ્કિન હૈ યા કિસી ઔર વજહ સે મસ્જિદ કી હાઝિરી સે મા'ઝૂર હૈ મ-સલન ઔરત. યા નમાઝ પઢને મેં અભી કાફી દેર હૈ ઉસ વક્ત તક બૂ ખત્મ હો જાએગી તો ખાને મેં મુઝા-યકા નહીં. **મેરે આકા** આ'લા હઝરત ઈમામે અહલે સુન્નત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : "કચ્ચા લહ્સન પિયાઝ ખાના, કે બિલા શુબા હલાલ હૈ ઔર ઉસે ખા કર જબ તક **બૂ** ઝાઈલ ન હો મસ્જિદ મેં જાના મમ્નૂઅ મગર જો હુક્કા ઐસા કસીફ (યા'ની ગાઢા) વ બે એહતિમામ હો, કે مَعَاذَ اللّٰہ તગય્યુરે બાકી (યા'ની દેર પા બદબૂ) પૈદા કરે કે વક્તે જમાઅત તક કુલ્લી સે ભી **બ-કુલ્લી** (યા'ની મુકમ્મલ તૌર પર) ઝાઈલ (યા'ની દૂર) ન હો તો કુર્બે જમાઅત મેં ઈસ કા પીના શરઅન **ના જાઈઝ,** કે અબ વોહ તર્કે જમાઅત વ તર્કે સજદા યા **બદબૂ** કે સાથ દુખૂલે મસ્જિદ કા મૂજિબ (સબબ) હોગા ઔર યેહ દોનોં મમ્નૂઅ વ ના જાઈઝ હૈં ઔર (યેહ શર-ઈ ઉસૂલ હૈ કે) હર મુબાહ ફી નફ્સિહી (યા'ની હર વોહ કામ જો હકીકત મેં જાઈઝ હો મગર) અમ્રે મમ્નૂઅ કી તરફ મુઅદ્દી (યા'ની મમ્નૂઅ કામ કી તરફ લે જાને વાલા) હો મમ્નૂઅ વ ના રવા હૈ." (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 25, સ. 94)

કચ્ચી પિયાઝ ખાતે વક્ત بِسْمِ اللّٰہ **પઢના મકરૂહ હૈ :** **"ફતાવા ફૈઝુર્રસૂલ"** જિલ્દ 2 સફહા 506 પર હૈ : હુક્કા, બીડી, સિગરેટ પીને ઔર (કચ્ચે) લહ્સન, પિયાઝ જૈસી (બદબૂદાર) ચીઝ ખાને કે વક્ત ઔર નજાસત કી જગહોં મેં بِسْمِ اللّٰہ પઢના મકરૂહે (તન્ઝીહી) હૈ.

નજાસત કી જગહોં મેં بِسْمِ اللّٰہ પઢના તો મકરૂહે તન્ઝીહી હૈ અલબત્તા અલ્લામા શામી قُدِّسَ سِرُّہُ السَّامِی ને લફ્ઝે قِیْلَ સે એક કૌલ યેહ ભી નક્લ ફરમાયા હૈ કે દુખાન પીને કે વક્ત ભી

www.dawateislami.net

بِسْمِ اللّٰہ પઢના મકરૂહ હૈ ઔર ફિર ઈસ કી વઝાહત મેં અલ્લામા શામી ને હર બદબૂદાર ચીઝ મ-સલન પિયાઝ વ લહ્સન કા ભી ઝિક્ર કિયા હૈ, ઈસ એ'તિબાર સે ઈસ એક કૌલ પર બદબૂદાર ચીઝ ખાને કે વક્ત بِسْمِ اللّٰہ પઢના ભી મકરૂહ હૈ. (مُلَخَّص اَز رَدُّالْمُحْتَار ج ۱ص ۳۸) ઔર અગર્ચે "શામી" મેં તહરીમી વ તન્ઝીહી કી સરાહત નહીં લેકિન યહાં મુરાદ મકરૂહે તન્ઝીહી હી હૈ.

મુંહ કી બદબૂ મા'લૂમ કરને કા તરીકા : અગર મુંહ મેં કોઈ તગય્યુરે રાઈહા (યા'ની બદબૂ) હો તો જિતની બાર મિસ્વાક ઔર કુલ્લિયોં સે ઉસ (બદબૂ) કા ઈઝાલા (યા'ની દૂર કરના મુમ્કિન) હો (ઉતની બાર કુલ્લિયાં વગૈરા કરના) લાઝિમ હૈ, ઈસ કે લિયે કોઈ હદ મુકર્રર નહીં. બદબૂદાર કસીફ (યા'ની ગાઢા) બે એહતિયાતી કા **હુક્કા** પીને વાલોં કો ઈસ કા ખયાલ (રખના) સખ્ત ઝરૂરી હૈ ઔર ઉન સે ઝિયાદા **સિગરેટ** વાલે કો કે ઈસ કી બદબૂ મુરક્કબ તમ્બાકૂ (યા'ની જિસ મેં કુછ ચીઝેં મિલાઈ જાતી હૈં) સે (ભી) સખ્ત તર ઔર ઝિયાદા દેર પા હૈ ઔર ઈન સબ સે ઝાઈદ અશદ ઝરૂરત **તમ્બાકૂ** ખાને વાલોં કો હૈ જિન કે મુંહ મેં ઉસ કા જિર્મ (યા'ની ધૂએં કે બજાએ ખુદ તમ્બાકૂ હી) દબા રહતા ઔર મુંહ અપની **બદબૂ** સે બસા દેતા હૈ. યેહ સબ લોગ વહાં તક મિસ્વાક ઔર કુલ્લિયાં કરેં કે મુંહ બિલ્કુલ સાફ હો જાએ ઔર **બૂ** કા અસ્લન (બિલ્કુલ નામ વ) નિશાન ન રહે ઔર ઈસ કા ઈમ્તિહાન યૂં હૈ કે હાથ અપને મુંહ કે કરીબ લે જા કર મુંહ ખોલ કર ઝોર સે તીન બાર હલ્ક સે પૂરી સાંસ હાથ પર લેં ઔર મઅન (યા'ની ફૌરન) સૂંઘેં. બિગૈર ઈસ કે અન્દર કી **બદબૂ** ખુદ કમ મહસૂસ હોતી હૈ ઔર જબ મુંહ મેં **બદબૂ** હો તો મસ્જિદ મેં જાના **હરામ,** નમાઝ મેં દાખિલ હોના મન્અ. وَاللّٰہُ الْھَادِی (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 1, સ. 623) **મેરે આકા** આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن ને સિગરેટ કી બદબૂ કો હુક્કે ઔર મુરક્કબ તમ્બાકૂ સે ઝાઈદ કરાર દિયા હૈ. યેહ સિગરેટ કી કિસ્મ પર મુન્હસિર હૈ. કુછ સિગરેટ હુક્કે સે ઝિયાદા ઔર કુછ કમ બદબૂદાર ભી હો સકતે હૈં.

મુંહ કી બદબૂ કા ઈલાજ : અગર કિસી ચીઝ કે ખાને કે સબબ મુંહ મેં **બદબૂ** આતી હો તો "હરા ધનિયા" ચબા કર ખાઈયે નીઝ ગુલાબ કે તાઝા યા સૂખે ફૂલોં સે દાંત માંઝિયે اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

www.dawateislami.net

ફાએદા હોગા. હાં અગર પેટ કી ખરાબી કી વજહ સે **બદબૂ** આતી હો તો "કમખોરી" (યા'ની ખાને મેં કમી કરને) કી સઆદત હાસિલ કર કે ભૂક કી બ-ર-કતેં લૂટને સે اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ ટાંગોં ઔર બદન કે મુખ્તલિફ હિસ્સોં કે દર્દ, કબ્ઝ, સીને કી જલન, મુંહ કે છાલે, બાર બાર હોને વાલે (યા'ની દાઈમી) નઝલે ખાંસી ઔર ગલે કે દર્દ, મસૂઢોં મેં ખૂન આના વગૈરા બહુત સારે અમરાઝ કે સાથ સાથ **મુંહ કી બદબૂ** સે ભી જાન છૂટ જાએગી. ભૂક બાકી રહે ઈસ તરહ સે કમ ખાને મેં **80 ફીસદ અમરાઝ** સે બચત હો સકતી હૈ. (તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે ફૈઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્વલ કે બાબ "પેટ કા કુફ્લે મદીના" કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે) અગર નફ્સ કી હિર્સ કા ઈલાજ હો જાએ તો કઈ જિસ્માની ઔર રૂહાની અમરાઝ ખુદ હી દમ તોડ જાએં.

રઝા નફ્સ દુશ્મન હૈ દમ મેં ન આના

કહાં તુમ ને દેખે હૈં ચંદરાને વાલે

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ, સ. 159)

મુંહ કી બદબૂ કા મ-દની ઈલાજ :

اَللّٰھُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَی النَّبِیِّ الطَّاھِرِ

મુન્દ-ર-જએ બાલા દુરૂદ શરીફ મૌકઅ બ મૌકઅ એક હી સાંસ મેં 11 મર્તબા પઢ લીજિયે, اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ મુંહ કી **બદબૂ** ઝાઈલ (યા'ની દૂર) હો જાએગી. એક હી સાંસ મેં પઢને કા બેહતર તરીકા યેહ હૈ કે મુંહ બન્દ કર કે આહિસ્તા આહિસ્તા નાક સે સાંસ લેના શુરૂઅ કીજિયે ઔર મુમ્કિના હદ તક હવા ફેફડોં મેં ભર લીજિયે. અબ **દુરૂદ શરીફ** પઢના શુરૂઅ કીજિયે, ચન્દ બાર ઈસ તરહ મશ્ક કરેંગે તો સાંસ ટૂટને સે કબ્લ اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ મુકમ્મલ ગ્યારહ બાર દુરૂદ શરીફ પઢને કી તરકીબ બન જાએગી. મઝકૂરા તરીકે પર નાક સે ગહરા સાંસ લે કર મુમ્કિન હદ તક રોક રખને કે બા'દ મુંહ સે ખારિજ કરના સિહ્હત કે લિયે ઈન્તિહાઈ મુફીદ હૈ. દિન ભર મેં જબ જબ મૌકઅ મિલે બિલ ખુસૂસ ખુલી ફઝા મેં રોઝાના ચન્દ બાર તો ઐસા કર હી લેના ચાહિયે. મુઝે (યા'ની સગે મદીના عُفِیَ عَنْہُ કો) એક સિન રસીદા (યા'ની બૂઢે) હકીમ સાહિબ ને બતાયા થા કે મૈં સાંસ લેને કે

www.dawateislami.net

બા'દ આધે ઘન્ટે તક (યા કહા) દો ઘન્ટે તક હવા કો અન્દર રોક લેતા હૂં ઔર ઈસ દૌરાન અપને વિર્દો વઝાઈફ ભી પઢ સકતા હૂં. બકૌલ ઉન હકીમ સાહિબ કે સાંસ રોકને કે ઐસે ઐસે મશ્શાક (યા'ની મશ્ક કર કે માહિર હો જાને વાલે લોગ) ભી દુન્યા મેં પાએ જાતે હૈં કે સુબ્હ સાંસ લેતે હૈં તો શામ કો નિકાલતે હૈં !

ઈસ્તિન્જા ખાને મસ્જિદ સે કિતની દૂર હોને ચાહિએં ? : બારગાહે ર-ઝવિય્યત મેં સુવાલ હુવા કે નમાઝિયોં કે લિયે ઈસ્તિન્જા ખાને મસ્જિદ સે કિતની દૂર બનાને ચાહિએં ? ઈસ પર **મેરે આકા** આ'લા હઝરત ઈમામે અહલે સુન્નત મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحمَةُ الرَّحْمٰن ને જવાબન ઈર્શાદ ફરમાયા : મસ્જિદ કો **બૂ** સે બચાના વાજિબ હૈ વ લિહાઝા મસ્જિદ મેં મિટ્ટી કા તેલ જલાના **હરામ**, મસ્જિદ મેં દિયા સલાઈ (યા'ની બદબૂદાર બારૂદ વાલી માચિસ કી તીલી) સુલગાના **હરામ**, હત્તા કે હદીસ મેં ઈર્શાદ હુવા : મસ્જિદ મેં કચ્ચા ગોશ્ત લે જાના **જાઈઝ** નહીં. (ابن ماجه ج ۱ ص ۴۱۳ حديث ۷۴۸) હાલાંકે કચ્ચે ગોશ્ત કી **બૂ** બહુત ખફીફ (યા'ની હલકી) હૈ. તો જહાં સે મસ્જિદ મેં **બૂ** પહોંચે વહાં તક (ઈસ્તિન્જા ખાને બનાને કી) મુમા-ન-અત કી જાએગી. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 16, સ. 232) કચ્ચે ગોશ્ત કી બદબૂ હલકી હોતી હૈ જબ યેહ ભી મસ્જિદ મેં લે જાના જાઈઝ નહીં તો કચ્ચી મછલી લે જાના બ દ-ર-જએ ઔલા ના જાઈઝ હોગા ક્યૂંકે ઈસ કી બૂ ગોશ્ત સે ઝિયાદા તેઝ હોતી હૈ બલ્કે બા'ઝ અવકાત પકાને વાલોં કી બે એહતિયાતી કે સબબ ઈસ કા સાલન ખાને સે હાથ ઔર મુંહ મેં ના ગવાર બૂ હો જાતી હૈ. ઐસી સૂરત મેં બૂ દૂર કિયે બિગૈર મસ્જિદ મેં ન જાએ. ઈસ્તિન્જા ખાનોં કી જબ સફાઈ કી જાતી હૈ ઉસ વક્ત બદબૂ કાફી ફૈલતી હૈ લિહાઝા (ઈસ્તિન્જા ખાને ઔર મસ્જિદ કે દરમિયાન) ઈતના ફાસિલા રખના ઝરૂરી હૈ કે સફાઈ કે મૌકઅ પર ભી **બદબૂ** મસ્જિદ મેં દાખિલ ન હો સકે. ઈસ્તિન્જા ખાને ઈહાતએ મસ્જિદ મેં ખુલતે હોં તો ઝરૂરતન દીવાર પાટ કર બાહર કી જાનિબ દરવાઝે નિકાલ કર ભી બદબૂ સે મસ્જિદ કો બચાયા જા સકતા હૈ.

www.dawateislami.net

અપને લિબાસ વગૈરા પર ગૌર કરને કી આદત બનાઈયે : મસ્જિદ મેં બદબૂ લે જાના હરામ હૈ, નીઝ હર તરહ કે **બદબૂ** વાલે શખ્સ કા દાખિલ હોના ભી હરામ હૈ. મસ્જિદ મેં કિસી તિન્કે સે ખિલાલ ભી ન કરેં કે જો પાબન્દી સે હર ખાને કે બા'દ ઈસ કે આદી નહીં હોતે ખિલાલ કરને સે ઉન કે દાંતોં સે બદબૂ નિકલતી હૈ. મો'તકિફ ફિનાએ મસ્જિદ મેં ભી ઈતની દૂર દાંતોં કા ખિલાલ કરે કે બદબૂ અસ્લે મસ્જિદ મેં દાખિલ ન હો. બદબૂદાર ઝખ્મ વાલા યા વોહ મરીઝ જિસ ને પેશાબ યા પાખાને કી થેલી (Urine bag ۞ Stool bag) લગાઈ હુઈ હૈ વોહ મસ્જિદ મેં દાખિલ ન હોં. ઈસી તરહ લેબૉરેટરી ટેસ્ટ કરવાને કે લિયે લી હુઈ ખૂન યા પેશાબ કી શીશી, ઝબીહા કે બ વક્તે ઝબ્હ નિકલે હુએ ખૂન સે આલૂદ કપડે વગૈરા કિસી ચીઝ મેં છુપા કર ભી મસ્જિદ કે અન્દર નહીં લે જા સકતે ચુનાન્ચે ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ફરમાતે હૈં : “મસ્જિદ મેં નજાસત લે કર જાના અગર્ચે ઉસ સે મસ્જિદ આલૂદા ન હો યા જિસ કે બદન પર નજાસત લગી હો ઉસ કો મસ્જિદ મેં જાના મન્અ હૈ.” (رَدُّ الْمُحتار ج ۲ ص ۵۱۷) મસ્જિદ મેં કિસી બરતન કે અન્દર પેશાબ કરના યા ફસ્દ કા ખૂન લેના (યા'ની રગ ખોલ કર ફાસિદ ખૂન નિકાલના, ટેસ્ટ કે લિયે સિરિન્જ કે ઝરીએ ખૂન નિકાલના) ભી જાઈઝ નહીં. (دُرِّ مُختار ج ۲ ص ۵۱۷) પાક બદબૂ છુપી હુઈ હો જૈસા કે અક્સર લોગોં કે બદન મેં પસીને કી બદબૂ હોતી હૈ મગર લિબાસ કે નીચે છુપી હુઈ હોતી હૈ ઔર મહસૂસ નહીં હોતી તો ઈસ સૂરત મેં મસ્જિદ કે અન્દર જાને મેં કોઈ હરજ નહીં. ઈસી તરહ અગર રુમાલ મેં પસીને વગૈરા કી બદબૂ હૈ જૈસા કે ગરમી મેં મુંહ કા પસીના પોંછને સે અક્સર હો જાતી હૈ તો ઐસા રુમાલ મસ્જિદ કે અન્દર ન નિકાલે, જેબ હી મેં રહને દે, અગર ઈમામા યા ટોપી ઉતારને સે પસીને યા મૈલ કુચૈલ વગૈરા કી બદબૂ આતી હૈ તો મસ્જિદ મેં ન ઉતારે. ચુનાન્ચે ઈસ કી મિસાલ દેતે હુએ **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : “હાં અગર કિસી સૂરત સે મિટ્ટી કે તેલ કી બદબૂ ઉડા દી જાએ યા ઈસ તરહ લેમ્પ વગૈરા મેં બન્દ કિયા જાએ કે ઉસ કી બદબૂ ઝાહિર ન હો તો (મસ્જિદ મેં) જાઈઝ હૈ.” (ફતાવા નઈમિયા, સ. 49) હર મુસલ્માન કો અપને મુંહ, બદન, રુમાલ, લિબાસ ઔર જૂતી ચપ્પલ વગૈરા પર ગૌર કરતે રહના

www.dawateislami.net

ચાહિયે કે ઈસ મેં કહીં સે બદબૂ તો નહીં આ રહી ઔર ઐસા મૈલા કુચૈલા લિબાસ પહન કર ભી મસ્જિદ મેં ન આએં જિસ સે લોગોં કો ઘિન આએ. અફસોસ ! દુન્યવી અફસરોં વગૈરા કે પાસ તો ઉમ્દા લિબાસ પહન કર જાએં ઔર અપને પ્યારે પ્યારે પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કે દરબાર મેં હાઝિરી કે વક્ત યા'ની નમાઝ મેં નફાસત (સફાઈ ઔર પાકીઝગી વગૈરા) કા કોઈ એહતિમામ ન કરેં, મસ્જિદ મેં આતે વક્ત ઈન્સાન કમ અઝ કમ વોહ લિબાસ તો પહને જો દા'વતોં મેં પહન કર જાતા હૈ, મગર ઈસ બાત કા ખયાલ રખિયે કે લિબાસ શરીઅત વ સુન્નત કે મુતાબિક હો.

મસ્જિદ મેં બચ્ચે કો લાને કી મુમા-ન-અત : સરકારે મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : “મસ્જિદોં કો **બચ્ચોં** ઔર **પાગલોં** ઔર ખરીદો ફરોખ્ત ઔર ઝગડે ઔર **આવાઝ બુલન્દ કરને** ઔર હુદૂદ કાઈમ કરને ઔર તલવાર ખીંચને સે બચાઓ.” (اِبنِ ماجه ج ۱ ص ۴۱۵ حديث ۷۵۰)

બચ્ચે ઔર પાગલ કો જિન સે નજાસત કા ગુમાન હો મસ્જિદ મેં લે જાના હરામ હૈ વરના મકરૂહ, જો લોગ જૂતિયાં મસ્જિદ કે અન્દર લે જાતે હૈં ઉન કો ઈસ કા ખયાલ રખના ચાહિયે કે અગર નજાસત લગી હો તો સાફ કર લેં ઔર જૂતા પહને મસ્જિદ મેં ચલે જાના સૂએ અદબ (યા'ની બે અ-દબી) હૈ. (رَدُّ الْمُحتار ج ۲ ص ۵۱۸) **બચ્ચે યા પાગલ** (યા બેહોશ યા જિસ પર જિન્ન આયા હુવા હો ઉસ) કો દમ કરવાને કે લિયે ચાહે “પેમ્પર” લગા હો તબ ભી મસ્જિદ મેં હરગિઝ ન લે જાયા જાએ. અગર આપ ઐસોં કો મસ્જિદ મેં લાને કી ભૂલ કર ચુકે હૈં જિન કા લાના જાઈઝ ન થા તો ફૌરન તૌબા કર કે આયિન્દા ન લાને કા અહ્દ કીજિયે. હાં ફિનાએ મસ્જિદ મ-સલન ઈમામ સાહિબ કે હુજરે મેં લે જા સકતે હૈં જબ કે મસ્જિદ કે અન્દર સે લે કર ન ગુઝરના પડે.

ગોશ્ત મછલી બેચને વાલે : ગોશ્ત યા મછલી બેચને વાલે કે લિબાસ મેં સખ્ત **બદબૂ** હોતી હૈ લિહાઝા ઈન કો ચાહિયે કે ફારિગ હો કર અચ્છી તરહ નહાએં, સાફ લિબાસ ઝૈબે તન ફરમાએં, ખુશ્બૂ લગાએં ઔર ફિર મસ્જિદ મેં આએં. નહાના ઔર ખુશ્બૂ લગાના શર્ત નહીં સિર્ફ મશ્વરતન અર્ઝ કિયા હૈ, કોઈ ભી ઐસી તરકીબ કરેં કે બદબૂ મુકમ્મલ તૌર પર ઝાઈલ (યા'ની દૂર) હો જાએ.

www.dawateislami.net

સોને સે મુંહ મેં બદબૂ હો જાતી હે : **સોતે** મેં પેટ કી ગન્દી હવાએં ઊપર કી તરફ ઉઠતી હૈં, લિહાઝા બેદાર હોને પર મુંહ મેં અક્સર બદબૂ હોતી હે. ઈસ ઝિમ્ન મેં **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 23 સફહા 375 તા 376 સે "સુવાલ જવાબ" મુલા-હઝા હોં. **સુવાલ :** સોને સે ઉઠ કર **આ-યતુલ કુર્સી** પઢના કૈસા હે ? બા'ઝ ઉસ્તાદ હુક્કા પીતે હૈં ઔર શાગિર્દ કો (કુરઆને કરીમ) પઢાતે જાતે હૈં. **જવાબ :** સોને સે ઉઠ કર હાથ ધો કર કુલ્લી કર લે ઈસ કે બા'દ **આ-યતુલ કુર્સી** પઢે. અગર મુંહ મેં હુક્કે વગૈરા કી બદબૂ હો યા કોઈ ખાને પીને કી ચીઝ હો તો બિગૈર કુલ્લી કિયે તિલાવત ન કરે. જો ઉસ્તાદ ઐસા કરતે હૈં બુરા કરતે હૈં. وَاللّٰہُ تَعَالٰی اَعْلَم (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 375, 376) હમારે મુઅત્તર મુઅત્તર આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા વુજૂદે મસઊદ હર વક્ત મહક્તા રહતા થા, મિઝાજે મુબારક મેં નિહાયત નફાસત (યા'ની સફાઈ, પાકીઝગી) થી, સો કર ઉઠને કે બા'દ **મિસ્વાક** કરના સુન્નત હે. ચુનાન્ચે ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે રિવાયત હે કે સરવરે કાએનાત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે પાસ રાત કો વુઝૂ કા પાની ઔર **મિસ્વાક** રખી જાતી થી, જબ આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم રાત મેં ઉઠતે તો પહલે કઝાએ હાજત કરતે ફિર **મિસ્વાક** ફરમાતે. (ابوداؤد ج۱ حدیث۵٦)

પસીને કી બદબૂ વાલે કપડે : **ખુસૂસન** ગરમી મેં બા'ઝ લોગોં કે કપડોં સે નુમાયાં તૌર પર પસીને કી બદબૂ આ રહી હોતી હે, ઐસોં કો ઐસી હાલત મેં મસ્જિદ કા દાખિલા હરામ હે. બા'ઝ ગિઝાએં ઐસી હોતી હૈં જિન કે ખાને સે **બદબૂદાર પસીના** આતા હે ઐસે અફરાદ ગિઝાએં તબ્દીલ ફરમાએં.

મુંહ કી સફાઈ કા તરીકા : **જો** મિસ્વાક ઔર ખાને કે બા'દ ખિલાલ નહીં કરતે ઔર દાંતોં કી સફાઈ કરને મેં સુસ્ત હોતે હૈં અક્સર ઉન કે મુંહ **બદબૂદાર** હોતે હૈં. સિર્ફ રસ્મી તૌર પર મિસ્વાક ઔર ખિલાલ કા તિન્કા દાંતોં સે મસ (Touch) કર દેના કાફી નહીં હોતા. મસૂઢે ઝખ્મી ન હોં ઈસ એહતિયાત કે સાથ મુમ્કિના સૂરત મેં ગિઝા કા એક એક ઝર્રા દાંતોં સે નિકાલના હોગા વરના દાંતોં કે દરમિયાન ગિઝાઈ અજ્ઝા પડે પડે સડતે ઔર સખ્ત સડાંદ (યા'ની બદબૂ) કા બાઈસ બનતે રહેંગે. દાંતોં કી સફાઈ કા એક તરીકા યેહ ભી હે કે કોઈ ચીઝ ખાને ઔર ચાય વગૈરા પીને કે બા'દ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઇસ હૈ. (ابو یعلی)

ઔર ઈસ કે ઈલાવા ભી જબ જબ મૌકઅ મિલે મ-સલન બૈઠે બૈઠે કોઈ કામ કર રહે હૈં ઉસ વક્ત પાની કા ઘૂંટ મુંહ મેં ભર લેં ઔર જુમ્બિશેં દેતે રહેં યા'ની હિલાતે રહેં, ઈસ તરહ મુંહ કા કચરા ઔર મૈલ કુચૈલ સાફ હોતા રહેગા. સાદા પાની ભી ચલ જાએગા ઔર અગર નમક વાલા કાબિલે બરદાશ્ત ગર્મ પાની હો તો યેહ اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ એક અચ્છા "માઉથ વૉશ" સાબિત હોગા.

દાઢી કો બદબૂ સે બચાઈયે : દાઢી મેં બસા અવકાત ગિઝાઈ અજ્ઝા અટક જાતે હૈં, કભી સોને મેં મુંહ કી **બદબૂદાર** રાલ ભી દાખિલ હો જાતી હૈ ઔર ઈસ તરહ **બદ્બૂ** આતી હૈ લિહાઝા વક્તન ફ વક્તન સાબુન સે દાઢી ધો લેના મુનાસિબ હૈ ઔર ઈસી તરહ સર કે બાલ ભી ધોતે રહિયે. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : "જિસ કે બાલ હોં ઉન કા ઈકરામ કરે." (ابو داؤد ج٤ ص١٠٣ حدیث ٤١٦٣) યા'ની ઈન્હેં ધોએ, તેલ લગાએ ઔર કંઘી કરે. (اَشِعَّةُ اللّمعات ج٣ ص ٦١٧)

ખુશ્બૂદાર તેલ બનાને કા આસાન તરીકા : સર મેં સરસોં કા તેલ ડાલને વાલા સર સે ટોપી યા ઈમામા ઉતારતા હૈ તો બા'ઝ અવકાત **બદબૂ** કા ભપકા નિકલતા હૈ લિહાઝા જિસ સે બન પડે વોહ સર મેં ઉમ્દા ખુશ્બૂદાર તેલ ડાલે. ખુશ્બૂદાર તેલ બનાને કા એક આસાન તરીકા યેહ ભી હૈ કે ખોપરે કે તેલ કી શીશી મેં અપને પસન્દીદા ઈત્ર કે ચન્દ કતરે ડાલ કર હલ કર લીજિયે. **ખુશ્બૂદાર તેલ** તય્યાર હૈ. (ખુશ્બૂદાર તેલ બનાને કે મખ્સૂસ એસેન્સ ભી ખુશ્બૂયાત કી દુકાનોં સે હાસિલ કિયે જા સકતે હૈં)

હો સકે તો રોઝ નહાઈયે : જિસ સે બન પડે વોહ રોઝાના નહાએ કે કાફી હદ તક બદન કી બાહરી **બદબૂ** ઝાઈલ હોગી ઔર યેહ **સિહ્હત** કે લિયે ભી મુફીદ હૈ. (મગર મો'તકિફીન મસ્જિદ કે ગુસ્લ ખાનોં મેં બિલા સખ્ત ઝરૂરત કે ન નહાએં કે નમાઝિયોં કે લિયે વુઝૂ કે પાની કી તંગી હો સકતી હૈ ઔર મોટર ભી બાર બાર ચલને કી વજહ સે ખરાબ હો સકતી હૈ નીઝ તબ નહાએં જબ ગુસ્લ ખાને ફિનાએ મસ્જિદ મેં હોં અગર ખારિજે મસ્જિદ મેં હોં તો ગુસ્લે જુમુઆ કી ભી ઈજાઝત નહીં સિર્ફ ફર્ઝ ગુસ્લ કી ઈજાઝત હૈ)

ઈમામા વગૈરા કો બદબૂ સે બચાને કા તરીકા : બા'ઝ ઈસ્લામી ભાઈ કાફી બડે સાઈઝ કા ઈમામા શરીફ બાંધને કા જઝબા તો રખતે હૈં મગર સફાઈ રખને મેં કોતાહી કર જાતે હૈં ઔર યૂં

www.dawateislami.net

બસા અવકાત લા શુઊરી મેં મસ્જિદ કે અન્દર "બદબૂ" ફૈલાને કે જુર્મ મેં ફંસ જાતે હૈં. લિહાઝા **મ-દની ઈલ્તિજા** હૈ કે ઈમામા, સરબન્દ શરીફ઼ ઔર ચાદર ઈસ્તિ'માલ કરને વાલે ઈસ્લામી ભાઈ મૌસિમ કે એ'તિબાર સે યા ઝરૂરતન મઝીદ જલ્દી જલ્દી ઈન્હેં ધોને કી તરકીબ બનાતે રહેં, વરના મૈલ કુચૈલ, પસીના ઔર તેલ વગૈરા કે સબબ ઈન ચીઝોં મેં **બદબૂ** હો જાતી હૈ, અગર્ચે ખુદ કો મહસૂસ નહીં હોતી મગર દૂસરોં કો **બદબૂ** કે સબબ કાફ઼ી ઘિન આતી હૈ, ખુદ કો ઈસ લિયે પતા નહીં ચલતા કે જિસ કે પાસ ઝિયાદા દેર તક કોઈ મખ્સૂસ ખુશ્બૂ યા **બદબૂ** હો ઈસ સે ઉસ કી નાક અટ જાતી હૈ.

ઈમામા કૈસા હોના ચાહિયે : સખ્ત ટોપી પર બંધે બંધાએ ઈમામે કા ઈસ્તિ'માલ બેશક જાઈઝ હૈ મગર ઝિયાદા દિન બંધે રહને સે ઉસ કે અન્દર **બદબૂ** પૈદા હો સકતી હૈ. અગર હો સકે તો મલમલ કે હલકે ફુલકે કપડે કા ઈમામા શરીફ઼ ઈસ્તિ'માલ કીજિયે ઔર ઈસ કે લિયે સફેદ કપડે કી ઐસી ટોપી પહનિયે જો સર સે ચિપડી હુઈ હો, કે સુન્નત હૈ. બંધા બંધાયા ઈમામા શરીફ઼ સર પર રખ લેને ઔર ઉતાર કર રખ દેને કે બજાએ બાંધતે વક્ત એક એક પેચ કર કે બાંધિયે ઔર ઈસી તરહ ખોલને કી તરકીબ કીજિયે, હો સકતા હૈ યૂં બાર બાર હવા લગને સે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **બદબૂ** સે બચત કી સૂરત હો. ઈમામા, સરબન્દ, ચાદર ઔર લિબાસ વગૈરા ઉતાર કર ધૂપ મેં ડાલને સે ભી પસીને વગૈરા કી **બદબૂ** દૂર હો સકતી હૈ. નીઝ ઈન પર અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ ઉમ્દા ઈત્ર લગાતે રહના ભી બદબૂ દૂર કર સકતા હૈ. ઝિમ્નન ઈત્ર લગાને કી નિય્યતેં ઔર મવાકેઅ ભી મુલા-હઝા ફ઼રમા લીજિયે.

ખુશ્બૂ લગાને કી નિય્યતેં ઔર મવાકેઅ

ફરમાને મુસ્તફ઼ા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "મુસલ્માન કી નિય્યત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ."

(مُعجَم کبِیر ج٦ص١٨٥ حدیث٥٩٤٢)

ઈર્શાદે ગઝાલી : ખુશ્બૂ ઈસ્તિ'માલ કરના જાઈઝ હૈ અલબત્તા ઈસ પર સવાબ પાને કે લિયે અચ્છી નિય્યત ઝરૂરી હૈ.

(اِحیاءُ العلوم ج٥ص ٩٧ مُلَخَّصًا)

www.dawateislami.net

﴾1﴿ સુન્નતે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ ઇસ લિયે ખુશ્બૂ લગાઊંગા ﴾2﴿ લગાને સે કબ્લ بِسْمِ الله ﴾3﴿ ખુશ્બૂ લેતે યા સૂંઘતે વક્ત ઇસ નિય્યત સે દુરૂદ શરીફ પઢૂંગા કે પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઇસે પસન્દ કરતે ઔર બ કસરત ઇસ્તિ'માલ ફરમાતે થે ઔર ﴾4﴿ અદાએ શુક્રે ને'મત કી નિય્યત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْن કહૂંગા ﴾5﴿ મલાએકા ઔર ﴾6﴿ મુસલ્માનોં કો ફરહત (ખુશી) પહોંચાઊંગા ﴾7﴿ અક્લ બઢેગી તો અહકામે શર-ઈ યાદ કરને, સુન્નતેં સીખને ઔર અહમ દીની કામ બ આસાની અન્જામ પાને પર કુવ્વત હાસિલ કરૂંગા (હઝરતે અલ્લામા ઝબીદી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الْقَوِى લિખતે હૈં : અતિબ્બા (યા'ની તબીબ લોગ) ઇસ બાત પર મુત્તફિક હૈં કે ખુશ્બૂ સે દિમાગ કો તાકત વ દુરુસ્તી મિલતી હૈ. (إتحاف السّادة ج ١٣ ص ٥٠) ઇમામ શાફેઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْكَافِى ફરમાતે હૈં : "ઉમ્દા ખુશ્બૂ લગાને સે અક્લ બઢતી હૈ." (إحياء العلوم ج ١ ص ٢٤٤)) ﴾8﴿ અપને બદન કી બદબૂ સે લોગોં કો બચાઊંગા (ખુસૂસન ગર્મિયોં મેં પસીને કી બદબૂ સે બચાને કી નિય્યત કી જા સકતી હૈ) ﴾9﴿ લિબાસ વગૈરા સે બદબૂ દૂર કર કે મુસલ્માનોં કો ગીબત કે ગુનાહ સે બચાઊંગા (ક્યૂંકે કિસી મુસલ્માન કા લિબાસ વગૈરા બદબૂદાર હો તો ઉસ કે પીછે સે મ-સલન ઇસ તરહ કહના કે : "ઇસ કે લિબાસ યા હાથોં યા મુંહ સે બદબૂ આ રહી થી" ગીબત હૈ. ઇમામે ગઝાલી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَالِى ફરમાતે હૈં : જો બચ સકને કે બા વુજૂદ ખુદ કો ગીબત પર પેશ કરે વોહ ભી ઇસ ગીબત કે ગુનાહ મેં શરીક હોગા (ایضاً ج ٥ ص ٩٨)) મૌકઅ કી મુના-સબત સે યેહ નિય્યતેં ભી કી જા સકતી હૈં, મ-સલન : ﴾10﴿ નમાઝ કે લિયે ઝીનત હાસિલ કરૂંગા ﴾11﴿ મસ્જિદ **અલ્લાહ** કા ઘર હૈ ઇસ કી તા'ઝીમ કી નિય્યત ﴾12﴿ નમાઝ કી સફ મેં સાથ બૈઠે હુવોં કો રાહત પહોંચાને કે લિયે ﴾13﴿ નમાઝે તહજ્જુદ ﴾14﴿ જુમુઆ ﴾15﴿ પીર શરીફ ﴾16﴿ **ર-મઝાનુલ મુબારક** ﴾17﴿ ઈદુલ ફિત્ર ﴾18﴿ ઈદુલ અઝ્હા ﴾19﴿ શબે મીલાદ ﴾20﴿ ઈદે મીલાદુન્નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ﴾21﴿ જુલૂસે મીલાદ ﴾22﴿ શબે મે'રાજુન્નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ﴾23﴿ શબે બરાઅત ﴾24﴿ ગ્યારહવીં શરીફ ﴾25﴿ યૌમે રઝા ﴾26﴿ દર્સે કુરઆન વ ﴾27﴿ હદીસ ﴾28﴿ તિલાવત ﴾29﴿ ઔર અવરાદો વઝાઇફ ﴾30﴿ દુરૂદ શરીફ ﴾30﴿ દીની કિતાબ કા મુતા-લઆ ﴾32﴿ તદરીસે ઇલ્મે દીન ﴾33﴿ તા'લીમે ઇલ્મે દીન ﴾34﴿ ફતાવા નવીસી ﴾35﴿ દીની કુતુબ કી

www.dawateislami.net

તસ્નીફો તાલીફ ❀36❀ સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ ❀37❀ ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત ❀38❀ દર્સે ફૈઝાને સુન્નત ❀39❀ મ-દની દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત ❀40❀ સુન્નતોં ભરા બયાન કરતે વક્ત ❀41❀ આલિમ ❀42❀ માં ❀43❀ બાપ ❀44❀ મોમિને સાલેહ ❀45❀ પીર સાહિબ ❀46❀ મૂએ મુબારક વ તબર્રુકાતે શરીફા કી ઝિયારત ઔર ❀47❀ મઝાર શરીફ કી હાઝિરી કે મવાકેઅ પર ભી તા'ઝીમ કી નિય્યત સે ખુશ્બૂ લગાઈ જા સકતી હૈ. ઉ-લમાએ કિરામ સે દર્જે ઝૈલ (યા'ની નીચે દિયે હુએ) મવાકેઅ પર ભી ખુશ્બૂ લગાને કા ઈસ્તિહ્બાબ (યા'ની મુસ્તહબ હોના) સાબિત હૈ[1] ❀48❀ વુઝૂ કરને કે બા'દ ❀49❀ એહરામ કી નિય્યત કરને સે પહલે લિબાસ ઔર બદન દોનોં પર ❀50❀ હજ કા એહરામ ખુલ જાને પર તવાફે ઝિયારત સે પહલે ❀51❀ મર્દ વ ઔરત દોનોં કે લિયે "મિલાપ" સે પહલે ❀52❀ મય્યિત (યા'ની જો મરને કે કરીબ હો ઉસ) કો નઝ્અ કે વક્ત ❀53❀ મય્યિત કો નહલાતે વક્ત ખુશ્બૂ સુલગાના બલ્કે જિસ તખ્ત યા ચારપાઈ પર નહલાના હો ઉસે તીન યા પાંચ યા સાત બાર ધૂની દેના ❀54❀ મય્યિત કો ગુસ્લ દેને કે બા'દ ઉસ કે બદન પર કાફૂર (જો કે એક ખુશ્બૂદાર માદ્દા હૈ ઉસ) કા પાની બહાના ❀55❀ મય્યિત કો કફન પહનાને કે બા'દ દાઢી ઔર તમામ બદન પર ખુશ્બૂ મલના ઔર મવાઝેએ સુજૂદ (યા'ની બદન કે વોહ હિસ્સે જો સજ્દે મેં ઝમીન પર લગતે હૈં ઉન) પર કાફૂર લગાના. જિતની અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કરેંગે ઉતના હી ઝિયાદા સવાબ મિલેગા. જબ કે નિય્યત કા મૌકઅ મહલ ભી હો ઔર વોહ નિય્યત શરઅન દુરુસ્ત ભી હો, ઝિયાદા યાદ ન ભી રહેં તો કમ અઝ કમ દો તીન નિય્યતેં તો કર હી લેની ચાહિએં.

ઐ હમારે પ્યારે પ્યારે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! આજ તક હમ સે જિતની બાર ભી મસ્જિદ મેં બદબૂ લે જાને કા ગુનાહ હુવા હો ઉસ સે તૌબા કરતે હૈં ઔર યેહ અઝ્મ કરતે હૈં કે આયિન્દા કભી ભી મસ્જિદ મેં કિસી તરહ કી બદબૂ નહીં લે જાએંગે. **યા રબ્બે મુસ્તફા** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં મસ્જિદેં ખુશ્બૂદાર રખને કી સઆદત દે. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં હર તરહ કી ઝાહિરી બાતિની બદબૂઓં સે પાક હો કર મસ્જિદ મેં હાઝિરી કી સઆદત ઈનાયત ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમારે ખુશ્બૂદાર સરકારે

مدینہ

1 : ઈસ કી તફસીલ દારુલ ઈફતા અહલે સુન્નત કે ફતવા નમ્બર : 7982 ગૈર મત્બૂઆ મેં મૌજૂદ હૈ.

www.dawateislami.net

વાલા તબાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સદકે હમેં ગુનાહોં કી બદબૂઓં સે નજાત દે ઔર ખુશ્બૂઓં સે મહક્તી હુઈ જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મુઅત્તર મુઅત્તર હબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા પડોસ નસીબ ફરમા. اٰمِین بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

વલ્લાહ જો મલ જાએ મેરે ગુલ કા પસીના

માંગે ન કભી ઈત્ર ન ફિર ચાહે દુલ્હન ફૂલ

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ, સ. 78)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ફિનાએ મસ્જિદ ઔર મો'તકિફ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મો'તકિફ બિલા ઝરૂરત ભી ફિનાએ મસ્જિદ મેં જાએ તો એ'તિકાફ નહીં ટૂટતા. ફિનાએ મસ્જિદ સે મુરાદ વોહ જગહેં હૈં જો મસ્જિદ કી મસાલેહ યા'ની ઝરૂરિય્યાતે મસ્જિદ કે લિયે ઈહાતએ મસ્જિદ કે અન્દર હોં, જૈસે મનારા, વુઝૂખાના, ઈસ્તિન્જા ખાના, ગુસ્લ ખાના, મસ્જિદ સે મુત્તસિલ મદ્રસા, મસ્જિદ સે મુલ્હક ઈમામ વ મુઅઝ્ઝિન વગૈરા કે હુજરે, જૂતે ઉતારને કી જગહ વગૈરા યેહ મકામાત બા'ઝ મુઆ-મલાત મેં હુક્મે મસ્જિદ મેં હૈં ઔર બા'ઝ મુઆ-મલાત મેં ખારિજે મસ્જિદ. મ-સલન યહાં પર જુનુબી (યા'ની જિસ પર ગુસ્લ ફર્ઝ હો) જા સકતા હૈ. ઈસી તરહ ઈક્તિદા ઔર એ'તિકાફ કે મુઆ-મલે મેં યેહ મકામાત હુક્મે મસ્જિદ મેં હૈં. મો'તકિફ બિલા ઝરૂરત ભી યહાં જા સકતા હૈ ગોયા વોહ મસ્જિદ હી કે કિસી એક હિસ્સે મેં ગયા.

મો'તકિફ ફિનાએ મસ્જિદ મેં જા સકતા હૈ : હઝરતે સદરુશ્શરીઅહ, સાહિબે બહારે શરીઅત હઝરત મૌલાના અમજદ અલી આ'ઝમી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : "ફિનાએ મસ્જિદ જો જગહ મસ્જિદ સે બાહર ઈસ સે મુલ્હક ઝરૂરિય્યાતે મસ્જિદ કે લિયે હૈ, મ-સલન જૂતા ઉતારને કી જગહ ઔર ગુસ્લ ખાના વગૈરા ઈન મેં જાને સે એ'તિકાફ નહીં ટૂટેગા." મઝીદ આગે ફરમાતે હૈં : "ફિનાએ મસ્જિદ ઈસ મુઆ-મલે મેં હુક્મે મસ્જિદ મેં હૈ." (ફતાવા અમ્જદિય્યા, જિ. 1, સ. 399)

www.dawateislami.net

ઈસી તરહ મનારા ભી ફિનાએ મસ્જિદ હૈ, અગર ઈસ કા રાસ્તા મસ્જિદ કી ચાર દીવારી (બાઉન્ડ્રી વૉલ) કે અન્દર હો તો મો'તકિફ બિલા તકલ્લુફ ઈસ પર જા સકતા હૈ ઔર અગર મસ્જિદ કે બાહર સે રાસ્તા હો તો સિર્ફ અઝાન દેને કે લિયે જા સકતા હૈ કે અઝાન દેના હાજતે શર-ઈ હૈ.

આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા ફતવા : મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં : "બલ્કે જબ વોહ મદારિસે મુ-તઅલ્લિકે મસ્જિદ હુદૂદે મસ્જિદ કે અન્દર હૈં, ઉન મેં રાસ્તા ફાસિલ નહીં સિર્ફ એક ફસીલ (યા'ની દીવાર) સે સહનોં કા ઈમ્તિયાઝ કર દિયા હૈ તો ઉન મેં જાના મસ્જિદ સે બાહર જાના હી નહીં, યહાં તક કે ઐસી જગહ મો'તકિફ કા જાના જાઈઝ કે વોહ ગોયા મસ્જિદ હી કા એક કિતઆ (યા'ની હિસ્સા) હૈ."

﴾**વઝાહત :** ઈસ ઈબારત કા સાફ મફહૂમ યેહ હૈ કે મદારિસ મુ-તઅલ્લિકે મસ્જિદ થે યા'ની જિસ તરહ મસાજિદ મેં ઝિમ્ની મદારિસ લગાએ જાતે હૈં જબ કે વોહ જગહ જહાં મદ્રસા લગતા હૈ ઝરૂરિય્યાત વ મસાલેહે મસ્જિદ કે લિયે વક્ફ હોતી હૈ તો દર હકીકત ઉન મદારિસ મેં જાના ફિનાએ મસ્જિદ હી મેં જાના હુવા, ઈસ લિયે ઈમામે અહલે સુન્નત મૌલાના શાહ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الرَّحْمٰن ને ફરમાયા કે વહાં મો'તકિફ જા સકતા હૈ. યહાં યેહ ગલત ફહમી નહીં હોની ચાહિયે કે મસાજિદ કે સાથ મુત્તસિલ જુદાગાના મદારિસ મેં જાના ભી મો'તકિફ કા જાઈઝ હૈ ઈસ લિયે કે જુદાગાના મુસ્તકિલ મદારિસ પર ફિનાએ મસ્જિદ કા હરગિઝ ઈત્લાક નહીં હોતા ઉન કી મુસ્તકિલ વક્ફ કી હૈસિય્યત હોતી હૈ ઈસ લિયે ઐસે મદારિસ અગર્ચે મસ્જિદ કે સાથ મુત્તસિલ ઈહાતે મેં બને હુએ હોં વહાં જાને સે એ'તિકાફ ટૂટ જાએગા﴿

રદ્દુલ મુહતાર (જિલ્દ 3 સફહા 436) મેં **"બદા-ઈઉસ્સનાએઅ"** કે હવાલે સે હૈ : અગર મો'તકિફ મનારે પર ચઢા તો બિલ ઈત્તિફાક ઉસ કા એ'તિકાફ ફાસિદ ન હોગા ક્યૂંકે મનારે મસ્જિદ હી (કે હુક્મ) મેં હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 7, સ. 453)

મસ્જિદ કી છત પર ચઢના : સહ્ન, મસ્જિદ કા હિસ્સા હૈ લિહાઝા મો'તકિફ કો સહ્ને મસ્જિદ મેં આના જાના બૈઠે રહના મુત્લકન જાઈઝ હૈ. મસ્જિદ કી છત પર ભી આ જા સકતા હૈ લેકિન યેહ

www.dawateislami.net

ઉસ વક્ત હૈ કે છત પર જાને કા રાસ્તા મસ્જિદ કે અન્દર સે હો. અગર ઊપર જાને કે લિયે સીઢિયાં ઇહાતએ મસ્જિદ સે બાહર હોં તો મો'તકિફ નહીં જા સકતા, અગર જાએગા તો એ'તિકાફ ફાસિદ હો જાએગા. યેહ ભી યાદ રહે કે મો'તકિફ વ ગૈર મો'તકિફ દોનોં કો મસ્જિદ કી છત પર બિલા ઝરૂરત ચઢના મકરૂહ હૈ કે યેહ બે અ-દબી હૈ.

મો'તકિફ કે મસ્જિદ સે બાહર નિકલને કી સૂરતેં : **એ'તિકાફ** કે દૌરાન દો વુજૂહાત કી બિના પર (ઇહાતએ) મસ્જિદ સે બાહર નિકલને કી ઇજાઝત હૈ : ﴾1﴿ હાજતે શર-ઈ ﴾2﴿ હાજતે તબ્ઈ.

(1) હાજતે શર-ઈ : **હાજતે** શર-ઈ મ-સલન નમાઝે જુમુઆ અદા કરને કે લિયે જાના યા અઝાન કહને કે લિયે જાના વગૈરા.

"કરમ" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે હાજતે શર-ઈ કે મુ-તઅલ્લિક 3 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **અગર** મનારે કા રાસ્તા ખારિજે મસ્જિદ (યા'ની ઇહાતએ મસ્જિદ સે બાહર) હો તો ભી અઝાન કે લિયે મો'તકિફ જા સકતા હૈ ક્યૂંકે અબ યેહ મસ્જિદ સે નિકલના હાજતે શર-ઈ કી વજહ સે હૈ. (رَدُّالْمُحْتَار ج۳ص۵۰۲ مُلَخَّصًا)

﴾2﴿ **અગર** વહાં જુમુઆ ન હોતા હો તો મો'તકિફ જુમુઆ કી નમાઝ કે લિયે દૂસરી મસ્જિદ મેં જા સકતા હૈ. ઔર અપની એ'તિકાફ ગાહ સે અન્દાઝન ઐસે વક્ત મેં નિકલે કે ખુત્બા શુરૂઅ હોને સે પહલે વહાં પહોંચ કર ચાર રક્અત સુન્નત પઢ સકે ઔર નમાઝે જુમુઆ કે બા'દ ઇતની દેર મઝીદ ઠહર સકતા હૈ કે ચાર યા છ6 રક્અત પઢ લે. ઔર અગર ઇસ સે ઝિયાદા ઠહરા રહા બલ્કે બાકી એ'તિકાફ અગર વહીં પૂરા કર લિયા તબ ભી એ'તિકાફ નહીં ટૂટેગા. લેકિન નમાઝે જુમુઆ કે બા'દ છ6 રક્અત સે ઝિયાદા ઠહરના મકરૂહ હૈ. (دُرِّ مُخْتَار، رَدُّالْمُحْتَار ج۳ص۵۰۲)

﴾3﴿ **અગર** અપને મહલ્લે કી ઐસી મસ્જિદ મેં એ'તિકાફ કિયા જિસ મેં જમાઅત ન હોતી હો તો અબ જમાઅત કે લિયે નિકલને કી ઇજાઝત નહીં ક્યૂંકે અબ અફ઼ઝલ યેહી હૈ કે બિગૈર જમાઅત હી ઇસ મસ્જિદ મેં નમાઝ અદા કી જાએ. (جَدُّ المُمتار ج٤ص۲۸۸)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની બખ્શિશ કી દુઆ) કરતે રહેંગે. (طبرانی)

(2) હાજતે તબ્ઈ

હાજતે તબ્ઈ કે મુ-તઅલ્લિક 4 મૈરે : ﴾1﴿ હાજતે તબ્ઈ, કે મસ્જિદ મેં પૂરી ન હો સકે જૈસે પાખાના, પેશાબ, વુઝૂ ઔર ગુસ્લ કી ઝરૂરત હો તો ગુસ્લ, મગર ગુસ્લ વ વુઝૂ મેં યેહ શર્ત હૈ કે મસ્જિદ મેં ન હો સકેં યા'ની કોઈ ઐસી ચીઝ ન હો જિસ મેં વુઝૂ વ ગુસ્લ કા પાની લે સકે ઈસ તરહ, કે મસ્જિદ મેં પાની કી કોઈ બૂંદ ન ગિરે કે વુઝૂ વ ગુસ્લ કા પાની મસ્જિદ મેં ગિરાના ના જાઈઝ હૈ ઔર લગન વગૈરા મૌજૂદ હો, કે ઉસ મેં વુઝૂ ઈસ તરહ કર સકતા હૈ કે કોઈ છીંટ મસ્જિદ મેં ન ગિરે તો વુઝૂ કે લિયે મસ્જિદ સે નિકલના જાઈઝ નહીં, નિકલેગા તો એ'તિકાફ જાતા રહેગા. યૂંહી અગર મસ્જિદ મેં વુઝૂ વ ગુસ્લ કે લિયે જગહ બની હો યા હૌઝ હો તો બાહર જાને કી અબ ઈજાઝત નહીં. (دُرِّمُختار،رَدُّالْمُحتارج٣ص٥٠١, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1023, 1024)

﴾2﴿ કઝાએ હાજત કો ગયા તો તહારત કર કે ફૌરન ચલા આએ ઠહરને કી ઈજાઝત નહીં ઔર અગર મો'તકિફ કા મકાન મસ્જિદ સે દૂર હૈ ઔર ઈસ કે દોસ્ત કા મકાન કરીબ તો યેહ ઝરૂર નહીં કે દોસ્ત કે યહાં કઝાએ હાજત કો જાએ બલ્કે અપને મકાન પર ભી જા સકતા હૈ ઔર અગર ઈસ કે ખુદ દો મકાન હૈં એક નઝદીક દૂસરા દૂર તો નઝદીક વાલે મકાન મેં જાએ કે બા'ઝ મશાઈખ ફરમાતે હૈં દૂર વાલે મેં જાએગા તો એ'તિકાફ ફાસિદ હો જાએગા. (رَدُّالْمُحتارج٣ص٥٠١، عالمگیری ج١ص٢١٢)

﴾3﴿ આમ તૌર પર નમાઝિયોં કી સહૂલત કે લિયે મસ્જિદ કે ઈહાતે મેં બૈતુલ ખલા, ગુસ્લ ખાના, ઈસ્તિન્જા ખાના ઔર વુઝૂખાના હોતા હૈ. લિહાઝા મો'તકિફ ઉન હી કો ઈસ્તિ'માલ કરે.

﴾4﴿ બા'ઝ મસાજિદ મેં ઈસ્તિન્જા ખાનોં, ગુસ્લ ખાનોં વગૈરા કે લિયે રાસ્તા ઈહાતએ મસ્જિદ (યા'ની ફિનાએ મસ્જિદ) કે ભી બાહર સે હોતા હૈ લિહાઝા ઈન ઈસ્તિન્જા ખાનોં ઔર ગુસ્લ ખાનોં વગૈરા મેં હાજતે તબ્ઈ કે ઈલાવા નહીં જા સકતે.

એ'તિકાફ તોડને વાલી ચીઝોં કા બયાન : અબ ઉન ચીઝોં કા બયાન કિયા જાતા હૈ જિન સે એ'તિકાફ ટૂટ જાતા હૈ. જહાં જહાં મસ્જિદ સે નિકલને પર એ'તિકાફ ટૂટને કા હુક્મ હૈ વહાં ઈહાતએ મસ્જિદ (યા'ની ઈમારતે મસ્જિદ કી બાઉન્ડ્રી વૉલ) સે નિકલના મુરાદ હૈ.

www.dawateislami.net

"સય્યિદી કુત્બે મદીના" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે એ'તિકાફ તોડને વાલી ચીઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 12 મ-દની ફૂલ

(1) **એ'તિકાફે** વાજિબ મેં મો'તકિફ કો મસ્જિદ સે બિગૈર ઉઝ્ર નિકલના હરામ હૈ, અગર નિકલા તો એ'તિકાફ જાતા રહા અગર્ચે ભૂલ કર નિકલા હો. યૂં હી (**ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કા) એ'તિકાફે સુન્નત ભી બિગૈર ઉઝ્ર નિકલને સે જાતા રહતા હૈ.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1023)

(2) **મસ્જિદ** સે નિકલના ઉસ વક્ત કહા જાએગા જબ કે પાઉં મસ્જિદ સે ઈસ તરહ બાહર હો જાએં કે ઉસે ઉર્ફન મસ્જિદ સે નિકલના કહા જા સકે. અગર સિર્ફ સર મસ્જિદ સે નિકાલા તો ઈસ સે એ'તિકાફ ફાસિદ નહીં હોગા. (اَلْبَحرُ الرَّائِق ج۲ ص۵۳۰)

(3) **શર-ઈ** ઈજાઝત સે બાહર નિકલે, લેકિન ફરાગત કે બા'દ એક લમ્હે કે લિયે ભી બાહર ઠહર ગએ તો એ'તિકાફ ટૂટ જાએગા.

(4) **ચૂંકે** ઈસ મેં રોઝા શર્ત હૈ, ઈસ લિયે રોઝા તોડ દેને સે ભી એ'તિકાફ ટૂટ જાતા હૈ. ખ્વાહ યેહ રોઝા કિસી ઉઝ્ર સે તોડા હો યા બિલા ઉઝ્ર, જાન બૂઝ કર તોડા હો યા ગ-લતી સે ટૂટા હો, હર સૂરત મેં એ'તિકાફ ટૂટ જાતા હૈ. **અગર** ભૂલ કર કુછ ખા પી લિયા, તો ન રોઝા ટૂટા ન એ'તિકાફ.

(5) **યેહ** ઝાબિતા યાદ રખિયે કે વોહ તમામ ઉમૂર જિન સે રોઝા ટૂટ જાતા હૈ, એ'તિકાફ ભી ટૂટ જાતા હૈ.

(6) **પાખાના પેશાબ** કે લિયે (ઈહાતએ મસ્જિદ સે બાહર) ગયા થા. કર્ઝ ખ્વાહ ને રોક લિયા, **એ'તિકાફ** ફાસિદ હો ગયા. (عالمگیری ج۱ ص۲۱۲)

(7) **બેહોશી** ઔર જુનૂન અગર તવીલ હોં, કે રોઝા ન હો સકે તો **એ'તિકાફ** જાતા રહા ઔર કઝા વાજિબ હૈ, અગર્ચે કઈ સાલ કે બા'દ સિહ્હત હો. (اَیضاً ص۲۱۳)

www.dawateislami.net

8 મો'તકિફ મસ્જિદ હી મેં ખાએ પિયે સોએ, ઈન ઉમૂર કે લિયે મસ્જિદ સે બાહર હો જાએગા તો **એ'તિકાફ** ટૂટ જાએગા. (اَلْبَحْرُالرَّائِق ج۲ ص۵۳۰) મગર યેહ ખયાલ રહે કે મસ્જિદ આલૂદા ન હો.

9 **ખાના** લાને વાલા કોઈ નહીં તો ફિર અપના ખાના લાને કે લિયે આપ બાહર જા સકતે હૈં, લેકિન મસ્જિદ મેં લા કર ખાઈયે.

10 **મરઝ** કે ઈલાજ કે લિયે મસ્જિદ સે નિકલે તો **એ'તિકાફ** ફાસિદ હો ગયા. નીંદ કી હાલત મેં ચલને કી બીમારી હો ઔર નીંદ મેં ચલતે ચલતે મસ્જિદ સે નિકલ જાએ તો એ'તિકાફ ફાસિદ હો જાએગા.

11 **અગર** ડૂબને યા જલને વાલે કે બચાને કે લિયે મસ્જિદ સે બાહર ગયા યા ગવાહી દેને કે લિયે ગયા યા જિહાદ મેં સબ લોગોં કા બુલાવા હુવા ઔર યેહ ભી નિકલા યા મરીઝ કી ઈયાદત યા નમાઝે જનાઝા કે લિયે ગયા, અગર્ચે કોઈ દૂસરા પઢને વાલા ન હો તો ઈન સબ સૂરતોં મેં **એ'તિકાફ** ફાસિદ હો ગયા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1025)

12 **કોઈ** બદ નસીબ દૌરાને એ'તિકાફ **મુરતદ** હો ગયા (نَعُوْذُ بِاللّٰه عَزَّوَجَلَّ) તો **એ'તિકાફ** ફાસિદ હો ગયા ઔર ફિર અગર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મુરતદ કો ઈમાન કી તૌફીક ઈનાયત ફરમાએ તો ફાસિદ શુદા એ'તિકાફ કી કઝા નહીં. (ماخوذاز دُرِّمُختَار ج۳ ص۵۰٤)

મેરી કમર કા દર્દ ચલા ગયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! એ'તિકાફ કી અઝમત કે ક્યા કહને ઔર અગર એ'તિકાફ મેં આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ભી મુયસ્સર આ જાએ તો ક્યા હી બાત હૈ ! ચુનાન્ચે **અત્તારઆબાદ** (જેકબઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હોને સે પહલે આવારા ગર્દ ઔર ગન્દી ઝેહ્નિય્યત કે માલિક થે, દોસ્તોં કી મંડલિયોં મેં ફોહ્શ બાતેં કરના ફિર ઊપર સે ઝોરદાર કહ્કહે મારના ઉન કા ખાસ મશગલા થા. એક ના શાઈસ્તા ગુનાહ કી વજહ સે ઉન કી **કમર મેં દર્દ** રહને લગા થા, જો કિસી તરહ કે ઈલાજ સે ન જાતા થા. ઉન કી કિસ્મત કા સિતારા યૂં ચમકા, કે બા'ઝ શનાસા ઈસ્લામી

www.dawateislami.net

ભાઈયોં કે ઈસરાર પર આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ.) મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **મેમન મસ્જિદ** (અત્તારઆબાદ) મેં મો'તકિફ હો ગએ વોહ ગોયા કિસી નઈ દુન્યા મેં આ ગએ થે, પાંચોં નમાઝોં કી બહારેં, સુન્નતોં ભરે પુરસોઝ બયાનાત, રિક્કત અંગેઝ દુઆએં, સુન્નતોં ભરે હલ્કે ફિર ઊપર સે **આશિકાને રસૂલ** કી શફકતેં ઔર ઉન કી બ-ર-કતેં, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **દૌરાને એ'તિકાફ ઉન કી કમર કા દર્દ બિગૈર કિસી દવા કે ખુદ બખુદ ઠીક હો ગયા** ઔર ઉન કે કલ્બ મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો ગયા. ઉન્હોં ને ગુનાહોં સે તૌબા કી, ચેહરે કો મ-દની આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત કી મુબારક નિશાની દાઢી સે આરાસ્તા કિયા ઔર સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સે સર ભી સર સબ્ઝ હો ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **41 દિન કા મ-દની કાફિલા કોર્સ** કરને કી સઆદત હાસિલ કી ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કે લિયે કોશાં હો ગએ.

اِنْ شَآءَ اللّٰہ ભાઈ ! સુધર જાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
મરઝે ઈસ્યાં સે છુટકારા તુમ પાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ચુપ કા રોઝા : **હુઝૂરે** પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને "સૌમે વિસાલ" (યા'ની બિગૈર સ-હરી વ ઈફતાર કે મુસલ્સલ રોઝા રખને) ઔર "સૌમે સુકૂત" (યા'ની "ચુપ કા રોઝા" રખને) સે મન્અ ફરમાયા. (مُسنَد امام اَعظَم ص ۱۹۲)

બા'ઝ લોગોં મેં યેહ ગલત ફહમી પાઈ જાતી હૈ કે મો'તકિફ કો મસ્જિદ મેં પર્દે લગા કર ઉસ કે અન્દર બિલ્કુલ ચુપચાપ પડે રહના ચાહિયે, બલ્કે બા'ઝ તો ઈસે ઝરૂરી સમઝતે હૈં જબ કે ઐસા નહીં. અગર ઝરૂરત હો ઔર કોઈ રુકાવટ ન હો તો પર્દા લગા લેના બહુત ઉમ્દા હૈ કે સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે **એ'તિકાફ** કે લિયે ખૈમા લગાના સાબિત હૈ, અલબત્તા બિગૈર પર્દા લગાએ ભી **એ'તિકાફ** દુરુસ્ત હૈ. ખામોશી કો બઝાતે ખુદ ઈબાદત સમઝના ગલત હૈ ચુનાન્ચે

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર દુરૂદ કી કસરત કર લિયા કરો જો ઐસા કરેગા કિયામત કે દિન મૈં ઉસ કા શફીઅ વ ગવાહ બનૂંગા. (شعب الايمان)

બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ સફહા 1026 તા 1027 પર મસ્અલા 32 હૈ : મો'તકિફ અગર બ નિય્યતે ઈબાદત સુકૂત કરે યા'ની ચુપ રહને કો સવાબ કી બાત સમઝે તો **મકરૂહે તહરીમી** હૈ ઔર અગર ચુપ રહના સવાબ કી બાત સમઝ કર ન હો તો હરજ નહીં. ઔર બુરી બાત સે ચુપ રહા તો યેહ મકરૂહ નહીં, બલ્કે યેહ તો આ'લા દ-રજે કી ચીઝ હૈ ક્યૂંકે બુરી બાત ઝબાન સે ન નિકાલના વાજિબ હૈ ઔર જિસ બાત મેં ન સવાબ હો ન ગુનાહ યા'ની મુબાહ બાત ભી મો'તકિફ કો મકરૂહ હૈ, મગર બ વક્તે ઝરૂરત ઔર બે ઝરૂરત મસ્જિદ મેં મુબાહ કલામ નેકિયોં કો ઐસે ખાતા હૈ જૈસે આગ લકડી કો. (دُرِّمُخْتار ج۳ص۵۰۷)

હાજત રવાઈ ઔર એક દિન કે એ'તિકાફ કી ફઝીલત : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا મસ્જિદે ન-બવિય્યિશ્શરીફ عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام મેં મો'તકિફ થે. એક ગમગીન શખ્સ આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં હાઝિર હુવા. વજહે ગમ દરયાફ્ત કરને પર ઉસ ને અર્ઝ કિયા : "ઐ **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ચચાજાન કે લખ્તે જિગર ! ફુલાં કા મેરે ઝિમ્મે કુછ હક હૈ. મૈં ઉસ કા હક અદા કરને કી ઈસ્તિતાઅત (યા'ની તાકત) નહીં રખતા." હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને ફરમાયા : "ક્યા મૈં તુમ્હારી સિફારિશ કરૂં ?" ઉસ ને અર્ઝ કી : "જિસ તરહ આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ બેહતર સમઝેં." યેહ સુન કર હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ફૌરન મસ્જિદે ન-બવિય્યિશ્શરીફ عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સે બાહર નિકલ આએ. યેહ દેખ કર વોહ શખ્સ અર્ઝ ગુઝાર હુવા : "આલીજાહ ! ક્યા આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ **એ'તિકાફ** ભૂલ ગએ ?" ફરમાયા : "ના, **એ'તિકાફ** નહીં ભૂલા." ફિર મ-દની તાજદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મઝારે નૂરબાર કી તરફ ઈશારા કરતે હુએ અશ્કબાર હો ગએ. ઔર ફરમાયા : "ઝિયાદા અર્સા નહીં ગુઝરા, કે મૈં ને ઈસ મઝાર શરીફ મેં આરામ ફરમાને વાલે મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે ખુદ અપને કાનોં સે સુના હૈ કે ફરમા રહે થે : "જો અપને કિસી ભાઈ કી **હાજત રવાઈ** કે લિયે ચલે ઔર ઉસ કો પૂરા કર દે તો યેહ **દસ સાલ કે એ'તિકાફ** સે અફ્ઝલ હૈ ઔર જો

www.dawateislami.net

રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે **એક દિન કા એ'તિકાફ** કરેગા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ઔર જહન્નમ કે દરમિયાન તીન ખન્દકેં હાઈલ ફરમા દેગા હર ખન્દક કા ફાસિલા મશરિકો મગરિબ કે દરમિયાની ફાસિલે સે ભી ઝિયાદા હોગા." (شُعَبُ الْاِیمان ج ٣ ص ٤٢٤ حدیث ٣٩٦٥ مُلَخَّصًا) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ والہٖ وسلَّم

અ-રબી લુગત કી મશ્હૂર કિતાબ **"અલ કામૂસુલ મુહીત"** મેં હૈ : ખન્દક ઉસ ગઢે કો કહતે હૈં જો કિસી શહ્ર કે ઈર્દ ગિર્દ ખોદા જાતા હૈ.[1] મુરાદ યેહ હૈ કે વોહ જહન્નમ સે બહુત દૂર કર દિયા જાતા હૈ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મુસલ્માન કો ખુશ કરને કી ફઝીલત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! سُبْحٰنَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ! જબ એક દિન કે **એ'તિકાફ** કી ઈતની ફઝીલત હૈ તો ફિર "**દસ સાલ કે એ'તિકાફ** સે ભી અફઝલ" અમલ કી બ-ર-કતોં કા કૌન અન્દાઝા કર સકતા હૈ ! ઈસ **હિકાયત** સે અપને ઈસ્લામી ભાઈયોં કી **હાજત રવાઈ** કી ફઝીલત ભી મા'લૂમ હુઈ. યાદ રહે ! હાજત રવાઈ કે લિયે ભી મસ્જિદ સે બાહર નિકલને સે એ'તિકાફ ટૂટ જાતા હૈ. હમ અગર કિસી કી ઝરૂરત પૂરી કર દેંગે તો ઉસ કા દિલ ખુશ હો જાએગા ઔર દિલે મુસ્લિમ મેં ખુશી દાખિલ કરને કે ભી ક્યા કહને ! ચુનાન્ચે **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈ : "ફરાઈઝ કે બા'દ સબ આ'માલ મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો ઝિયાદા પ્યારા, મુસલ્માન કા દિલ ખુશ કરના હૈ." (مُعْجَم کبِیر ج ١١ ص ٥٩ حدیث ١١٠٧٩) વાકેઈ અગર ઈસ ગએ ગુઝરે દૌર મેં હમ સબ એક દૂસરે કી ગમ ખ્વારી વ ગમ ગુસારી મેં લગ જાએં તો દુન્યા કા નક્શા હી બદલ જાએ. લેકિન આહ ! આજ તો મુસલ્માન કી ઈઝ્ઝતો આબરૂ ઔર ઉસ કે જાનો માલ મુસલ્માન હી કે હાથોં પામાલ હોતે નઝર આ રહે હૈં ! **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ હમેં આપસ કી નફરતેં મિટાને ઔર મહબ્બતેં બઢાને કી સઆદત ઈનાયત ફરમાએ. اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ والہٖ وسلَّم

مدینہ

[1] : القاموس المحیط ج ٢ ص ١١٧٠

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જબ તુમ રસૂલોં પર દુરૂદ પઢો તો મુઝ પર ભી પઢો, બેશક મૈં તમામ જહાનોં કે રબ કા રસૂલ હૂં. (جمع الجوامع)

"મસ્જિદે ન-બવી" કે આઠ હુરૂફ કી નિસ્બત સે એ'તિકાફ મેં જાઇઝ કામોં કી ઇજાઝત પર મુશ્તમિલ 8 મ-દની ફૂલ

{1} **ખાના,** પીના, સોના (મગર મસ્જિદ કી દરી પર ખાને ઔર સોને કે બજાએ અપની ચાદર યા ચટાઈ પર ખાએં ઔર સોએં, મગર અપની ચાદર ઔર ચટાઈ કો ગિઝા વગૈરા કી આલૂ-દગી સે બચાના ઝરૂરી હૈ તાકે બદબૂ ન હો)

{2} **ઝરૂરતન** દુન્યવી બાતચીત કરના. (મગર આહિસ્તગી કે સાથ ઔર ફાલતૂ બાતેં હરગિઝ મત કીજિયે)

{3} **મસ્જિદ** મેં કપડે તબ્દીલ કરના, ઇત્ર લગાના, સર યા દાઢી મેં તેલ ડાલના.

{4} **દાઢી** કા ખત બનવાના, ઝુલ્ફેં તરાશ્ના, કંઘી કરના, મગર ઇન સબ કામોં મેં યેહ એહતિયાત ઝરૂરી હૈ કે કોઈ બાલ મસ્જિદ મેં ન ગિરે, તેલ યા ખાને વગૈરા સે મસ્જિદ કી સફેં ઔર દીવારેં વગૈરા આલૂદા ન હોં. ઇસ કી આસાન સૂરત યેહ હૈ કે યેહ કામ વુઝૂખાને યા ફિનાએ મસ્જિદ મેં અપની ચાદર બિછા કર કરેં.

{5} **મસ્જિદ** મેં બિલા ઉજરત કિસી મરીઝ કા મુઆ-યના કરના, દવા બતાના યા નુસ્ખા લિખ કર દેના.

{6} **મસ્જિદ** મેં બિલા ઉજરત કુરઆને કરીમ યા ઇલ્મે દીન પઢના, પઢાના યા સુન્નતેં ઔર દુઆએં સીખના, સિખાના.

{7} **અપની** યા અહ્લો ઇયાલ કી ઝરૂરત કે લિયે મસ્જિદ મેં ખરીદો ફરોખ્ત મો'તકિફ કે લિયે જાઇઝ હૈ. મગર તિજારત કી કોઈ ચીઝ મસ્જિદ મેં નહીં લા સકતે. હાં અગર થોડી સી ચીઝ હૈ કે મસ્જિદ મેં જગહ ન ઘિરે તો લા સકતે હૈં. ખરીદો ફરોખ્ત સિર્ફ ઝરૂરત કે લિયે હો ઔર માલ કમાના મકસૂદ હો તો જાઇઝ નહીં, ચાહે વોહ માલ મસ્જિદ કે બાહર હી ક્યૂં ન હો.

(دُرِّمُخْتَار ج۳ص٥٠٦, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1026)

{8} **કપડે,** બરતન વગૈરા મસ્જિદ કે અન્દર ધોના જાઇઝ હૈ બશર્તે કે મસ્જિદ કી દરી યા ફર્શ પર ઉસ કા કોઈ છીંટા ન પડે ઇસ કી સૂરત યેહ હૈ કે કિસી બડે બરતન વગૈરા મેં ધોએં.

www.dawateislami.net

ઈન બાતોં કે ઈલાવા ભી તમામ વોહ કામ જો એ'તિકાફ કે લિયે મુફ્સિદ વ મમ્નૂઅ નહીં ઔર ફી નફ્સિહી જાઈઝ ભી હૈં ઔર ઉન સે મસ્જિદ કી બે હુરમતી ભી નહીં હોતી ઔર કિસી ઈબાદત કરને યા સોને વાલે કે લિયે બાઈસે તશ્વીશ ભી નહીં, મો'તકિફ કે લિયે જાઈઝ હૈં.

એ'તિકાફ કઝા કરને કા તરીકા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-મઝાનુલ મુબારક કે આખિરી અશરે કા સુન્નત એ'તિકાફ ટૂટ ગયા તો આપ કે ઝિમ્મે સિર્ફ ઉસ એક દિન કી કઝા હૈ જિસ દિન **એ'તિકાફ** ટૂટા હૈ, અગર માહે ર-મઝાન શરીફ કે દિન બાકી હૈં તો ઉન મેં ભી કઝા હો સકતી હૈ, વરના બા'દ મેં કિસી દિન કર લીજિયે. મગર ઈદુલ ફિત્ર ઔર ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કી દસવીં તા તેરહવીં કે ઈલાવા કે ઈન પાંચ દિનોં કે રોઝે મક્રૂહે તહરીમી હૈં. **કઝા કા તરીકા** યેહ હૈ કે કિસી દિન ગુરૂબે આફતાબ કે વક્ત (બલ્કે એહતિયાત ઈસ મેં હૈ કે ચન્દ મિનટ કબ્લ) બ નિય્યતે કઝા એ'તિકાફ મસ્જિદ મેં દાખિલ હો જાઈયે ઔર અબ જો દિન આએગા ઉસ કે ગુરૂબે આફતાબ તક મો'તકિફ રહિયે. ઈસ મેં રોઝા શર્ત હૈ.

એ'તિકાફ કા ફિદયા : અગર કઝા કરને કી મોહલત મિલને કે બા વુજૂદ કઝા ન કી ઔર મૌત કા વક્ત આ પહોંચા તો વારિસોં કો વસિય્યત કરના વાજિબ હૈ કે વોહ ઈસ એ'તિકાફ કે બદલે ફિદયા અદા કર દેં, અગર વસિય્યત ન કી ઔર વુ-રસા ફિદયે કી અદાએગી કી ઈજાઝત દે દેં તો ભી ફિદયા અદા કરના જાઈઝ હૈ. (عالمگیری ج ۱ ص ۲۱٤) **ફિદયા** અદા કરના ઝિયાદા મુશ્કિલ નહીં. એ'તિકાફ કે ફિદયે કી નિય્યત સે કિસી મુસ્તહિકે ઝકાત કો **સ-દ-કએ ફિત્ર** કી મિક્દાર મેં (યા'ની 2 કિલો મેં 80 ગ્રામ કમ) ગેહૂં યા ઈસ કી રકમ અદા કર દીજિયે.

એ'તિકાફ તોડને કી તૌબા : અગર એ'તિકાફ કિસી સહીહ મજબૂરી કે તહ્ત તોડા થા યા ભૂલે સે ટૂટા તો ગુનાહ નહીં ઔર અગર જાન બૂઝ કર બિગૈર કિસી સહીહ મજબૂરી કે તોડા થા તો યેહ ગુનાહ હૈ લિહાઝા કઝા કે સાથ સાથ **તૌબા** ભી કીજિયે.

મશ્હૂર બેન્ડ પાર્ટી કે માલિક કી તૌબા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં આ કર બે શુમાર

www.dawateislami.net

બિગડે હુએ અફરાદ નમાઝોં ઔર સુન્નતોં કે પાબન્દ હો ગએ, ઈસ ઝિમ્ન મેં એક મુશ્કબાર મ-દની બહાર મુલા-હઝા ફરમાઈયે ચુનાન્ચે **મન્દસોર** શહ્ર (M.P. અલ હિન્દ) કી મશ્હૂર **બેન્ડ પાર્ટી** કા માલિક એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કી ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે નતીજે મેં આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** 1426 સિ.હિ. મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ મો'તકિફ હો ગયા. **તરબિયતી હલ્કોં** મેં ગુનાહોં કી તબાહ કારિયાં સુન કર ઉસ કા દિલ ચોટ ખા ગયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસ ને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કી, **દાઢી** સજાને ઔર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ એક માહ કે **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરા સફર કરને કી નિય્યત કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **બેન્ડ બાજે બજાને કા ગુનાહોં ભરા હરામ રોઝગાર ઉસ ને તર્ક કર દિયા.**

ચોટ ખા જાએગા ઈક ન ઈક રોઝ દિલ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ફઝલે રબ સે હિદાયત ભી જાએગી મિલ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મો'તકિફીન કે લિયે ઝરૂરત કી અશ્યા : ﴾1﴿ યક્સૂઈ હાસિલ કરને ઔર હિફાઝતે સામાન કે લિયે અગર પર્દા લગાના હો તો હસ્બે ઝરૂરત કપડા (સબ્ઝ હો તો મદીના મદીના) ડોરી ઔર બક્સૂએ (સેફ્ટી પિનેં) ﴾2﴿ **કન્ઝુલ ઈમાન** શરીફ ﴾3﴿ અપને પીર સાહિબ કા શ-જરા ﴾4﴿ તસ્બીહ ﴾5﴿ મિસ્વાક ﴾6﴿ મ-દની ઈન્આમાત કા રિસાલા ﴾7﴿ કલમ ﴾8﴿ ઈત્ર ﴾9﴿ કુફ્લે મદીના પેડ ﴾10﴿ કુફ્લે મદીના કી ઐનક ﴾11﴿ ડાયરી ﴾12﴿ હસ્બે ઝરૂરત ઈસ્લામી કિતાબેં ﴾13﴿ સૂઈ ધાગા ﴾14﴿ નાખુન તરાશ ﴾15﴿ કૈંચી ﴾16﴿ સુરમા, સલાઈ ﴾17﴿ તેલ કી શીશી ﴾18﴿ કંઘા ﴾19﴿ આઈના ﴾20﴿ હસ્બે ઝરૂરત સુન્નતોં ભરે મલ્બૂસાત (મૌસિમ કે મુતાબિક) ﴾21﴿ ઈમામા શરીફ મઅ સરબન્દ ઔર ટોપી ﴾22﴿ સર પર ઓઢને કે લિયે સફેદ ચાદર ﴾23﴿ તહબન્દ ﴾24﴿ સોને કે લિયે ઐસી ચટાઈ જિસ સે મસ્જિદ મેં તિન્કે ન ઝડેં ﴾25﴿ ઝરૂરત હો તો તક્યા ﴾26﴿ સોને મેં ઓઢને કે લિયે ચાદર યા કમ્બલ ﴾27﴿ સોતે વક્ત સિરહાને રખને કે લિયે સુન્નત બક્સ ﴾28﴿ પર્દે મેં પર્દા

www.dawateislami.net

કરને કે લિયે કથ્થઈ (Brown) ચાદર ﴾29﴿ મિટ્ટી કી રિકાબી ﴾30﴿ મિટ્ટી કા પ્યાલા ﴾31﴿ થરમૉસ ﴾32﴿ દસ્તર ખ્વાન ﴾33﴿ દાંતોં કે ખિલાલ કે લિયે તિન્કે ﴾34﴿ તોલિયા ﴾35﴿ ટિશૂ પેપર્ઝ ﴾36﴿ ઝરૂરત હો તો ટૉયલેટ પેપર્ઝ ﴾37﴿ દર્દે સર, નઝલા, બુખાર વગૈરા કે લિયે ગોલિયાં ﴾38﴿ હસ્બે ઝરૂરત રકમ ﴾39﴿ મસ્જિદ કે ગિરે પડે તિન્કે વગૈરા જમ્અ કરને કે લિયે શૉપર (કુછ ઝિયાદા લે લીજિયે તાકે દૂસરોં કો દે સકેં)

મ-દની મશ્વરા : અપની ચીઝોં પર કોઈ નિશાની (મ-સલન ☪ ☆ વગૈરા) બના લીજિયે તાકે ખલ્ત મલ્ત (Mix) હો જાને કી સૂરત મેં તલાશ્ના આસાન હો, ચાદર વગૈરા પર અપના નામ બલ્કે કોઈ અંગ્રેઝી હર્ફ ભી ન લિખિયે વરના હો સકતા હૈ બે અ-દબી હોતી રહે (નિશાનિયોં કે નમૂને ઈસી બાબ "ફૈઝાને એ'તિકાફ" કે આખિરી સફહે પર મુલા-હઝા ફરમાઇયે)

"ર-મઝાન શરીફ કે એ'તિકાફ કી ભી ક્યા બાત હૈ !"
કે તીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે એ'તિકાફ કે 30 મ-દની ફૂલ

﴾1﴿ **મસ્જિદ** કી દીવારોં યા દરિયોં વગૈરા પર નાક યા કાન કા મૈલ ઔર ચિકને હાથ મત લગાઈયે, ફિનાએ મસ્જિદ કે કોને ખદરોં મેં ભી પાન કી પીક વગૈરા ન ડાલિયે. મસ્જિદ કી સફાઈ કા ખાસ ખયાલ રખિયે, ફર્શે મસ્જિદ પર ગિરે પડે બાલોં કે ગુચ્છે ઔર તિન્કે વગૈરા ડાલને કે લિયે હો સકે તો એક શૉપર જેબ મેં રખ લેં. **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મસ્જિદ સે અઝિય્યત કી ચીઝ નિકાલે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે જન્નત મેં એક ઘર બનાએગા.

(ابنِ ماجه ج۱ص۴۱۹ حديث۷۵۷)

﴾2﴿ **મસ્જિદ** કી દરિયોં કે ધાગે ઔર ચટાઈયોં કે તિન્કે નોચને સે પરહેઝ કીજિયે. (હર જગહ ઈસ બાત કા ખયાલ રખિયે)

﴾3﴿ **મસ્જિદ** મેં અપને લિયે માંગના જાઇઝ નહીં ઔર ઉસે દેને સે ભી ઉ-લમા ને મન્અ ફરમાયા હૈ યહાં તક કે ઈમામ ઈસ્માઈલ ઝાહિદ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ફરમાયા : જો મસ્જિદ કે સાઈલ કો એક પૈસા દે ઉસે ચાહિયે કે સત્તર70 પૈસે **અલ્લાહ તઆલા** કે નામ પર ઔર દે કે ઉસ પૈસે કા

www.dawateislami.net

કફ્ફારા હોં ઔર કિસી દૂસરે કે લિયે માંગા યા મસ્જિદ ખ્વાહ કિસી ઔર ઝરૂરતે દીની કે લિયે ચન્દા કરના જાઇઝ ઔર સુન્નત સે સાબિત હૈ. (ફતાવા રઝવિય્યા, જિ. 16, સ. 418)

4 **મો'તકિફ** ને સિર્ફ એક પાઉં મસ્જિદ સે બાહર નિકાલા તો કોઈ હરજ નહીં.

5 **દોનોં** હાથ મઅ સર ભી અગર મસ્જિદ સે બાહર નિકાલ દિયે તો મુઝા-યકા નહીં.

6 **બે ખયાલી** મેં મસ્જિદ સે બાહર નિકલ ગએ ઔર યાદ આને પર ફૌરન મસ્જિદ કે અન્દર આ ભી ગએ ફિર ભી **એ'તિકાફ** ટૂટ ચુકા.

7 **રાત** કે વક્ત જિતની દેર તક મસ્જિદ મેં બત્તી જલાને કા ઉર્ફ (રવાજ) હૈ ઉતની દેર તક ઉસ કી રોશની મેં દીની મુતા-લઆ કિયા જા સકતા હૈ.

8 **અખ્બારાત** જાનદારોં કી તસાવીર બલ્કે ફિલ્મી ઇશ્તિહારાત સે ઉમૂમન પુર હોતે હૈં લિહાઝા મસ્જિદ મેં ઇન કે મુતા-લએ સે બચિયે.

9 **ચોર** અપને યા કિસી ઇસ્લામી ભાઈ કે જૂતે વગૈરા ચુરા કર ભાગા તો ઉસ કો પકડને કે લિયે મસ્જિદ સે બાહર નિકલ ગએ તો **એ'તિકાફ** ટૂટ ગયા.

10 **મસ્જિદ** મેં બયાન કરને યા ના'ત શરીફ વગૈરા પઢને મેં એહતિયાત લાઝિમી હૈ, કિસી કી ઇબાદત યા આરામ મેં ખલલ નહીં પડના ચાહિયે.

11 **મસ્જિદ** કી છત વગૈરા અગર ગિર પડી યા કિસી ને ઝબર દસ્તી નિકાલ દિયા તો ફૌરન દૂસરી મસ્જિદ મેં મો'તકિફ હો જાએં, **એ'તિકાફ** સહીહ હો જાએગા.

12 **દૌરાને** એ'તિકાફ હત્તલ ઇમ્કાન અપના વક્ત, નવાફિલ, તિલાવતે કુરઆન, ઝિક્રો દુરૂદ, મુતા-લ-અએ કુતુબે ઇસ્લામિય્યા ઔર સુન્નતેં ઔર દુઆએં વગૈરા સીખને સિખાને મેં ગુઝારિયે.

13 **એ'તિકાફ** કે લિયે અગર મસ્જિદ મેં પર્દા લગાએં તો કમ સે કમ જગહ ઘેરેં. મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه ફરમાતે હૈં : અગર (મસ્જિદ મેં) ચીઝેં રખે જિન સે નમાઝ કી જગહ રુકે તો સખ્ત ના જાઇઝ હૈ. (ફતાવા રઝવિય્યા, જિ. 8, સ. 97)

www.dawateislami.net

14 **મસ્જિદ** મેં શોરો ગુલ, હંસી મઝાક વગૈરા કરના ગુનાહ હૈ.

15 **આપ** ઘર સે આએ તો નેકિયાં કમાને મગર કહીં ઐસા ન હો, કે મસ્જિદ કી બે અ-દબિયાં કર કે ગુનાહોં કા ઢેર લે કર પલટેં. લિહાઝા ખબરદાર ! મસ્જિદ મેં બિલા ઝરૂરત કોઈ લફ્ઝ મુંહ સે ન નિકલે, ઝબાન પર મઝબૂત **કુફ્લે મદીના** લગાઈયે.

16 **અપની** ઝરૂરત કી અશ્યા પહલે હી સે મુહય્યા કર લીજિયે તાકે કિસી સે સુવાલ કી હાજત ન રહે, દૂસરોં સે ચીઝેં માંગતે રહના ભી અચ્છી આદત નહીં. ચુનાન્ચે દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 695 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"અલ્લાહ વાલોં કી બાતેં"** જિલ્દ 1 સફહા 340 તા 341 પર હૈ : હઝરતે સય્યિદુના સૌબાન رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં, હુસ્ને અખ્લાક કે પૈકર, મહબૂબે રબ્બે અકબર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "જો મુઝે એક ચીઝ કી ઝમાનત દે મૈં ઉસે જન્નત કી ઝમાનત દેતા હૂં." મૈં ને અર્ઝ કી : "**યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં ઝમાનત દેતા હૂં." ઈર્શાદ ફરમાયા : "કભી કિસી સે સુવાલ ન કરના." રાવી ફરમાતે હૈં : "બા'ઝ અવકાત હઝરતે સય્યિદુના સૌબાન رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ઊંટ પર સુવાર હોતે ઔર કોડા ગિર જાતા તો ઉસ કે લિયે ભી કિસી સે સુવાલ ન કરતે બલ્કે ખુદ ઉતર કર ઉઠા લેતે."

17 **ખૂબ** ખૂબ તિલાવતે કુરઆન કીજિયે મગર યેહ મસ્અલા ઝેહ્ન મેં રખિયે જૈસા કે **બહારે શરીઅત** જિલ્દ 1 સફહા 552 પર મસ્અલા 53 હૈ : "મજમઅ મેં સબ લોગ બુલન્દ આવાઝ સે પઢેં યેહ હરામ હૈ, અક્સર તીજોં મેં સબ બુલન્દ આવાઝ સે પઢતે હૈં યેહ હરામ હૈ, અગર ચન્દ શખ્સ પઢને વાલે હોં તો હુક્મ હૈ કે આહિસ્તા પઢેં."

18 દીગર મો'તકિફીન કે હુકૂકે સોહબત કા લિહાઝ રખિયે ઉન કી ખિદમત અપને લિયે બાઈસે સઆદત સમઝિયે, ઉન કી ઝરૂરિય્યાત પૂરી કરને કી સઅ્ય કીજિયે ઔર ઈસાર કા મુઝા-હરા કરતે રહિયે. ઈસાર કા સવાબ બે શુમાર હૈ, તાજદારે રિસાલત, માહે નુબુવ્વત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બખ્શિશ નિશાન હૈ : **"જો શખ્સ કિસી ચીઝ કી ખ્વાહિશ**

www.dawateislami.net

રખતા હો, ફિર ઉસ ખ્વાહિશ કો રોક કર અપને ઊપર કિસી ઔર કો તરજીહ દે, તો અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ **ઉસે બખ્શ દેતા હે."** (ابنِ عساکر ج۳۱ ص۱٤۲)

19 **મ-દની** ઇન્આમાત પર અમલ કરતે હુએ રોઝાના ફિક્રે મદીના કે ઝરીએ રિસાલા પુર કીજિયે ઔર ઇસ કી હમેશા કે લિયે આદત બના લીજિયે.

20 **મસ્જિદ** કે ફર્શ, દરી યા ચટાઈ પર સોને સે પરહેઝ કીજિયે કે પસીને કી બદબૂ ઔર સર કે તેલ કા ધબ્બા હોને નીઝ ગન્દે ખ્વાબ કી સૂરત મેં નાપાક હો જાને કા ભી ખતરા હે. લિહાઝા અપની ચટાઈ યા મોટી ચાદર બિછા લીજિયે.

21 **ઘર** હો યા મસ્જિદ, જહાં ભી સોએં "પર્દે મેં પર્દા" કર લીજિયે, પાજામે પર તહબન્દ બાંધ લીજિયે યા એક ચાદર તહબન્દ કી તરહ લપેટ લીજિયે ઔર લૈટ કર ઊપર ભી એક ચાદર યા લિહાફ ઓઢ લીજિયે ક્યૂંકે નીંદ મેં બા'ઝ અવકાત કપડે પહને હુએ ભી مَعَاذَ اللّٰہ સખ્ત બે પર્દગી હો રહી હોતી હે.

22 **હરગિઝ** હરગિઝ દો ઇસ્લામી ભાઈ એક તક્યે પર યા એક ચાદર મેં ન સોએં.

23 **ઇસી** તરહ મહલ્લે ફિતના મેં કિસી કી રાન યા ગોદ મેં સર રખ કર લૈટને સે ભી પરહેઝ કીજિયે.

24 જબ 29 **ર-મઝાનુલ મુબારક** કો **ઈદુલ ફિત્ર** કે ચાંદ કી ખબર સુનેં યા 30 ર-મઝાન શરીફ કા સૂરજ ડૂબ જાએ તો એ'તિકાફ પૂરા હો જાને કે સબબ મસ્જિદ સે ઐસે મત દૌડ પડિયે જૈસે કૈદ સે રિહા હુએ, બલ્કે હોના યેહ ચાહિયે કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રુખ્સત હોને કી ખબર સુનતે હી સદમે સે દિલ ડૂબને લગે કે આહ ! મોહતરમ માહ હમ સે જુદા હો ગયા, ખૂબ રો રો કર ઔર ન હો સકે તો રોની સૂરત બના કર માહે ર-મઝાન કો **અલ વદાઅ** કીજિયે. કાશ ! કૈફિય્યત યૂં હો, કે

તુમ ઘર કો ન ખીંચો નહીં જાતા નહીં જાતા
મૈં છોડ કે ફૈઝાને મદીના નહીં જાતા

www.dawateislami.net

25 **ઇખ્તિતામે** એ'તિકાફ પર ખૂબ રો રો કર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે અપની કોતાહિયોં ઔર મસ્જિદ કી બે અ-દબિયોં સે મુઆફી તલબ કીજિયે. ખૂબ ગિડગિડા કર અપને ઔર દુન્યા ભર કે મો'તકિફીન કે એ'તિકાફ કી કબૂલિય્યત ઔર કુલ ઉમ્મત કી મગ્ફિરત કી દુઆ માંગિયે.

26 **આપસ** મેં એક દૂસરે સે હક ત-લફિયાં મુઆફ કરવાઇયે.

27 **ઇમામ** સાહિબ, મુઅઝ્ઝિન સાહિબ ઔર ખુદ્દામે મસ્જિદ કો ભી હો સકે તો કુછ ન કુછ નઝરાના પેશ કર કે ઉન કા દિલ ખુશ કીજિયે. ઇન્તિઝામિયએ મસ્જિદ કા ભી શુક્રિય્યા અદા કીજિયે.

28 **એ'તિકાફ** મેં રોઝમર્રા કે મુકાબલે મેં ઇઝાફી બિજલી કા ઇસ્તિ'માલ હોતા હૈ લિહાઝા મશ્વરા હૈ કે હર મો'તકિફ બતૌરે ચન્દા કમ અઝ કમ 100 રુપૈ મસ્જિદ કી ઇન્તિઝામિયા કો પેશ કરે. (ઝિયાદા મો'તકિફીન હોં તો રકમ ઇકઠ્ઠી કર કે ભી દે સકતે હૈં)

29 **શબે** ઈદુલ ફિત્ર હો સકે તો ઇબાદત મેં ગુઝારિયે. વરના કમ અઝ કમ ઇશા ઔર ફજ્ર કી નમાઝેં બા જમાઅત અદા કીજિયે કે બ હુક્મે હદીસ પૂરી રાત કી ઇબાદત કા સવાબ મિલેગા.

30 **કોશિશ** કર કે નફલ એ'તિકાફ કી નિય્યત સે ચાંદરાત ઉસી મસ્જિદ મેં ગુઝારિયે જહાં સુન્નત એ'તિકાફ કિયા હૈ. હઝરતે સય્યિદુના ઇબ્રાહીમ ન-ખ-ઈ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : "બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن મો'તકિફ કે લિયે ઇસ બાત કો પસન્દ ફરમાતે થે કે ઈદુલ ફિત્ર કી રાત મસ્જિદ હી મેં ગુઝારે તાકે વહીં સે ઉસ કે દિન (યા'ની ઈદ કે મુબારક રોઝ) કી ઇબ્તિદા હો."[1] હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ માલિક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْخَالِق ને બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن કા યેહ મા'મૂલ બયાન ફરમાયા હૈ કે વોહ હઝરાત **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ કરતે ઔર ચાંદરાત અપને ઘરોં પર નહીં લૌટતે થે જબ તક કે લોગોં કે સાથ ઈદ કી નમાઝ અદા ન કર લેતે. (تفسیر دُرِّمنثور ج ۱ ص ٤٨٨)

[1] : مصنّف ابن ابی شیبة ج ۲ ص ٥٠٤

www.dawateislami.net

આશિકાને રસૂલ કી સોહબત ને મુઝે ક્યા સે ક્યા બના દિયા ! : તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે જહાં ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ કિયા જાતા હૈ, વહાં ચાંદરાત કો યા રાત મસ્જિદ મેં ગુઝાર કર ઈદ કે રોઝ સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સફર કી સઆદત હાસિલ કીજિયે, اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કતેં ખુદ હી દેખ લેંગે. અગર મૉડર્ન દોસ્તોં વગૈરા કે સાથ ગુનાહોં ભરે માહોલ મેં ઈદ ગુઝારી તો હો સકતા હૈ કે એ'તિકાફ કી કમાઈ ઝાએઅ હો જાએ. આપ કી તરગીબ કે લિયે ઈદ કે મ-દની કાફિલે કી એક મુશ્કબાર વ ખુશ ગવાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં. ચુનાન્ચે લાઈન્ઝ એરિયા, બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ પહલે એક આમ સે મૉડર્ન ઔર બે નમાઝ નૌ જવાન થે, ઝિન્દગી કે શબો રોઝ ગફલતોં ઔર ગુનાહોં મેં બસર હો રહે થે. **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** 1423 સિ.હિ. મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ ને ઉન પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હી કે અલાકે કી **ફૈઝાને રઝા મસ્જિદ** (લાઈન્ઝ એરિયા) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી રગ્બત દિલાઈ, ઉન્હોં ને હામી ભર લી ઔર ઘર વાલોં સે ઈજાઝત લે કર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં મો'તકિફ હો ગએ. **એ'તિકાફ** મેં દસ દિન તક **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબતોં કી બ-ર-કતોં સે ખૂબ માલામાલ હુએ ઔર ઉમ્ર ભર કે લિયે પન્જ વક્તા **નમાઝી** બને રહને કા અઝ્મ બિલ જઝ્મ કર લિયા, દીગર ગુનાહોં કે સાથ સાથ દાઢી મુંડાને સે ભી તૌબા કર લી, હાથોં હાથ ઈમામા શરીફ ભી સજા લિયા ઔર સુન્નતોં ભરે મ-દની લિબાસ કી ભી નિય્યત કર લી. ઈદ કે દૂસરે દિન આશિકાને રસૂલ કે સાથ તીન રોઝા **મ-દની કાફિલે** મેં સુન્નતોં ભરા સફર કિયા ઔર ઈસ મુબારક સફર કી બ-ર-કત સે વોહ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે હો કર રહ ગએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કરે કે મરતે દમ તક **દા'વતે ઈસ્લામી કા મ-દની માહોલ** ઉન સે ન છૂટે. અબ વોહ ફેશન એબલ મૉડર્ન નૌ જવાન ન રહે થે. એ'તિકાફ ઔર હાથોં હાથ **મ-દની કાફિલે** કે સફર કે દૌરાન **આશિકાને રસૂલ** કે

www.dawateislami.net

કુર્બ ને اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં ક્યા સે ક્યા બના દિયા ! વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે કરમ સે અપને અલાકે મેં મ-દની ઈન્આમાત કે ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે સુન્નતોં કી ખિદમત કરને લગે.

ફઝલે રબ સે ગુનાહોં કી કાલક ધુલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

નેકિયોં કા તુમ્હેં ખૂબ જઝબા મિલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

અપની ચીઝેં સંભાલને કા તરીકા : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક "દા'વતે ઈસ્લામી" સે વાબસ્તા હઝારોં ઈસ્લામી ભાઈ દુન્યા કી મુખ્તલિફ મસાજિદ મેં પૂરે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કા **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કરતે હૈં ઔર આખિરી અશરે મેં મો'તકિફીન કા મઝીદ ઈઝાફા હો જાતા હૈ. ઈન સબ કી ખિદમત મેં અર્ઝ હૈ : શર-ઈ મસ્અલા યેહ હૈ કે અગર દૂસરે કી કોઈ ચીઝ ગ-લતી સે તબ્દીલ હો કર આ જાએ, ચાહે અપની ચીઝ સે મિલતી જુલતી હો તબ ભી ઉસ કા ઈસ્તિ'માલ ના જાઈઝ વ ગુનાહ હૈ. લિહાઝા મો'તકિફીન (ઔર મદ્રસોં કે મુકીમ ત-લબા બલ્કે હર એક) કો ચાહિયે કે અપની અપની ઉન ચીઝોં પર કોઈ અલામત લગા લેં જિન કા દૂસરોં કી ચીઝોં કે સાથ ખલ્ત મલ્ત (Mix) હો જાને કા અન્દેશા હો. રહનુમાઈ કે લિયે કુછ નિશાન આગે આ રહે હૈં.

(ચપ્પલ, ચાદર વગૈરા પર નામ યા કિસી ભી ઝબાન કા કોઈ હર્ફ મ-સલન A,B વગૈરા ન લિખિયે બલ્કે હો સકે તો ચપ્પલ ચાદર પર સે કમ્પની કા નામ ભી મિટા દીજિયે, ચિટ લગી હો તો વોહ ભી જુદા કર લીજિયે. તાકે પાઉં તલે આને પર બે અ-દબી ન હો. હર ઝબાન કે હુરૂફે તહજ્જી (Alphabets) કા અદબ કીજિયે. ઈસ મસ્અલે કી તફસીલ ફૈઝાને સુન્નત કે બાબ **"ફૈઝાને બિસ્મિલ્લાહ"** સફહા 89 તા 123 પર મુલા-હઝા ફરમાઈયે)

એ'તિકાફ મેં બીમાર પડ જાને કે અસ્બાબ : اَلْحَمْدُ لِلّٰه સગે મદીના عُفِيَ عَنْهُ બરસહા બરસ સે **મો'તકિફીન** કી ખિદમતોં મેં હાઝિરિયોં સે મુશર્રફ હૈ. **એ'તિકાફ** કે દૌરાન કઈ ઈસ્લામી ભાઈયોં

www.dawateislami.net

કો **બીમાર** પડતે દેખા હૈ. ઈસ કા એક બહુત બડા સબબ "ગિઝાઈ બે એહતિયાતિયાં" હૈ. ઘર વાલે ઔર અહબાબ વગૈરા ઉમ્દા વ લઝીઝ ખાને, ખુશ્બૂદાર મીઠી મીઠી ડિશેં, **કબાબ સમોસે,** પિઝ્ઝે પકોડે, ખટ્ટી ચટનિયાં, ખિચડા ઔર **ચટપટે** આલૂ છોલે ઔર સ-હરી મેં મલાઈ પરાઠે, ખજલા ફેની વગૈરા ઈનાયત ફરમાતે હૈં ઔર બા'ઝ મો'તકિફીન મગ્લૂબુલ હિર્સ હો કર, અન્જામ સે બે ખબર જો કુછ સામને આયા ઉસ કા ખૈર મક્દમ કર કે અચ્છી તરહ ચબાએ બિગૈર હી ઝટપટ પેટ મેં પહોંચાતે ચલે જાતે હૈં. નતીજતન કબ્ઝ, ગેસ, પેટ મેં દર્દ, બદ હઝ્મી, દસ્ત, કે, જિસ્મ મેં સુસ્તી, નઝલા, બુખાર, સર ઔર બદન મેં દર્દ વગૈરા અમરાઝ લિપટ જાતે હૈં. બા'ઝ બેચારે બડે જઝબે કે સાથ ખૂબ ઈબાદત કા ઝેહ્ન લે કર **એ'તિકાફ** કે લિયે ઘર સે ચલે હોતે હૈં મગર ખા ખા કર બીમાર પડ જાતે હૈં ઔર બા'ઝ અવકાત તો નૌબત યહાં તક પહોંચતી હૈ કે નમાઝ કી જમાઅત ખડી હો જાતી હૈ મગર યેહ ગરીબ સર દર્દ વ બુખાર કે મારે મસ્જિદ મેં લૈટે કરાહ રહે હોતે હૈં.

ના સમઝ બીમાર કો અમૃત ભી ઝહ્ર આમેઝ હૈ

સચ યેહી હૈ સો દવા કી ઈક દવા પરહેઝ હૈ

ખાને કી એહતિયાત કા ફાએદા : اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **આલમી** મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** બાબુલ મદીના કરાચી મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં હઝારોં આશિકાને રસૂલ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં મો'તકિફ હોતે હૈં. આખિરી અશરે મેં મઝીદ ઈઝાફા હો જાતા હૈ. ઉન કો પેશ કિયે જાને વાલે ખાને મેં બનાસપતી ઘી કા ઈસ્તિ'માલ બન્દ કરવાને, તેલ ઔર મસા-લહા જાત મેં ભી આધોં આધ કમી લાને ઔર કબાબ સમોસોં ઔર પકોડોં પર પાબન્દી ડલવાને કી દર-ખ્વાસ્તેં કરતે રહને સે કુછ ન કુછ અમલ હુવા ઔર ઈસ તરહ દૌરાને **એ'તિકાફ** મરીઝોં કી શર્હ મેં અચ્છી ખાસી કમી દેખી ગઈ. કાશ ! હર એ'તિકાફ વાલી મસ્જિદ બલ્કે મુસલ્માનોં કે હર ઘર મેં મઝકૂરા એહતિયાતેં અપના લી જાએં.

www.dawateislami.net

મુઝે મુસલ્માનોં કી સિહ્હત અઝીઝ હૈ : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મૈં મુસલ્માનોં કી રૂહાની ઈસ્લાહ કે સાથ સાથ જિસ્માની સિહ્હતો ફલાહ કા ભી આરઝૂ મન્દ હૂં. કાશ ! કાશ ! કાશ ! મેરી દર-ખ્વાસ્તોં કે મુતાબિક ખ્વાહિશ સે કમ ખા કર ઔર બે વક્ત મુખ્તલિફ ચીઝેં ખાને સે ખુદ કો બચા કર **મો'તકિફીન** સિહ્હતો આફિય્યત કે સાથ ઈબાદતો તરબિયત મેં હિસ્સા લે કર **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે ઈખ્તિતામ પર ચાંદરાત કો હાથોં હાથ **મ-દની કાફિલે** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર કરને કે કાબિલ રહેં. અગર મેરી અર્ઝ કર્દા ગિઝાઈ એહતિયાતોં પર ઉમ્ર ભર અમલ પૈરા રહેંગે તો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ આપ કી ઝિન્દગી ખુશ ગવાર રહેગી. ઔર ડૉક્ટરોં ઔર દવાઓં કે અખરાજાત સે ભી નજાત મિલેગી. (બરાહે કરમ ! ફૈઝાને સુન્નત કે બાબ **આદાબે તઆમ** સફહા 440 તા 451 પર ખાને કા જદ્વલ ઔર તિબ્બી મશ્વરોં સે ભરપૂર મક્તૂબે અત્તાર પઢ લીજિયે) આપ કી તન્દુરુસ્તી મેં મુઝે યૂં ભી દિલચસ્પી હૈ કે ઈસ તરહ اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **ઈબાદતોં** કા ઝૌક ભી બઢેગા ઔર સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કા શૌક ભી બઢેગા. આપ સિહ્હત મન્દ હોંગે તો નમાઝોં કી અદાએગી, સુન્નતોં પર અમલ નીઝ વાલિદૈન ઔર બાલ બચ્ચોં કી ખિદમત કે લિયે ભાગદૌડ કર સકેંગે.

ઝાલિમોં કે લિયે દરાઝિયે ઉમ્ર કી દુઆ કરના કૈસા ? : **અપને** મુસલ્માન ભાઈયોં પર ઝુલ્મો સિતમ કી આંધિયાં ચલાને વાલોં ઔર ગુનાહોં કા બાઝાર ગર્મ કરને વાલોં કો **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ હિદાયત ઈનાયત ફરમાએ. ઐસોં કી સિહ્હત ભી અક્સર અવકાત ગુનાહોં મેં ઝિયાદત કા સબબ બનતી હૈ. હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : "**જો કિસી ઝાલિમ કે લિયે દરાઝિયે ઉમ્ર કી દુઆ કરતા હૈ, ગોયા ઈસ બાત કો પસન્દ કરતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા કી** (મઝીદ) **ના ફરમાની હો.**" (حِلْیَةُ الْاَولیاء ج۷ ص۴۸،رقم۱۰۴۸) હાં ઝાલિમોં કે લિયે ઝુલ્મ સે તાઈબ હો કર સિહ્હતો આફિય્યત કે સાથ સુન્નતોં ભરી તવીલ ઉમ્ર પાને કી દુઆ કી જા સકતી હૈ. ખાને કી એહતિયાતોં કી નિરાલી મા'લૂમાત કે લિયે ફૈઝાને સુન્નત કા બાબ **પેટ કા કુફ્લે મદીના** ઝરૂર પઢ લીજિયે.

www.dawateislami.net

મુસલ્માનોં કી ભલાઈ ચાહના કારે સવાબ હૈ : **હઝરતે** સય્યિદુના જરીર બિન **અબ્દુલ્લાહ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : "મૈં ને હુઝૂર તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે નમાઝ પઢને, ઝકાત દેને ઔર હર મુસલ્માન કી ખૈર ખ્વાહી કરને પર બૈઅત કી." (بُخاری ج۱ص۳۵حدیث۵۷) આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ફરમાતે હૈં : "હર ફર્દે ઈસ્લામ કી ખૈર ખ્વાહી (યા'ની ભલાઈ ચાહના) હર મુસલ્માન પર **ફર્ઝ** હૈ." (ફતાવા રઝવિય્યા, જિ. 14, સ. 415) اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ખુદ કો મુસલ્માનોં કે ખૈર ખ્વાહોં મેં ખપાને ઔર સવાબ કમાને કે મુકદ્દસ જઝ્બે કે તહ્ત દુઆ કે સાથ સાથ સિહ્હત મન્દ રહને કે લિયે ચન્દ **મ-દની ફૂલ** નઝ્રે હાઝિર કિયે હૈં. અગર મહ્ઝ દુન્યા કી રંગીનિયોં સે લુત્ફ અન્દોઝ હોને કે લિયે તન્દુરુસ્ત રહને કી આરઝૂ હૈ તો બેશક પઢના યહીં મૌકૂફ કર દીજિયે ઔર અગર ઉમ્દા સિહ્હત કે ઝરીએ ઈબાદત ઔર સુન્નતોં કી ખિદમત પર કુવ્વત હાસિલ કરને કા ઝેહ્ન હૈ તો સવાબ કમાને કી ગરઝ સે અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં કરતે હુએ દુરૂદ શરીફ પઢ કર આગે બઢિયે ઔર શૌક સે પઢિયે :

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ મેરી, આપ કી, જુમ્લા અહલે ખાનદાન ઔર સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમાએ. હમેં સિહ્હતો આફિય્યત કે સાથ ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** મેં રહતે હુએ ઈસ્લામ કી ખિદમત પર ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હમારી જિસ્માની બીમારિયાં દૂર કર કે હમેં **બીમારે મદીના** બનાએ. اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

કબાબ સમોસે ખાને વાલે મુ-તવજ્જેહ હોં : **બાઝારોં** ઔર દા'વતોં કે ચટપટે કબાબ સમોસે ખાને વાલે તવજ્જોહ ફરમાએં ! **કબાબ સમોસે** બેચને વાલે ઉમૂમન **કીમા** ધોતે નહીં હૈં. ઉન કે બકૌલ કીમા ધો કર ડાલેં તો કબાબ સમોસે કા ઝાએકા મુ-તઅસ્સિર હોતા હૈ ! બાઝારી કીમે મેં બા'ઝ અવકાત ક્યા ક્યા હોતા હૈ યેહ ભી સુન લીજિયે ! ગાય કી **ઓઝડી** કા છિલકા ઉતાર કર ઉસ કી "બટ" મેં તિલ્લી બલ્કે કહા જાતા હૈ કભી તો مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **જમા હુવા ખૂન** ડાલ કર મશીન મેં પીસતે હૈં, ઈસ તરહ સફેદ બટ કે કીમે કા રંગ ગોશ્ત કી માનિન્દ **ગુલાબી** હો જાતા ઔર વોહ ધોકે

www.dawateislami.net

સે ગોશ્ત કે કીમે મેં ખપા દિયા જાતા હૈ. બસા અવકાત **કબાબ સમોસે** બેચને વાલે હસ્બે ઝરૂરત અદરક લહ્સન વગૈરા ભી ઉસી કીમે કે સાથ પિસવા લેતે હૈં. અબ ઈસ કીમે કે ધોને કા સુવાલ હી પૈદા નહીં હોતા, ઉસી કીમે મેં મિર્ચ મસાલા ડાલ કર ભૂન કર ઉસ કે **કબાબ સમોસે** બના કર ફરોખ્ત કરતે હૈં. હોટલોં મેં ભી ઈસી તરહ કે કીમે કે સાલન કા અન્દેશા રહતા હૈ. ગન્દે **કબાબ સમોસે** વાલોં સે **પકોડે** વગૈરા ભી ન લિયે જાએં કે કડાહી એક ઔર તેલ ભી વોહી ગન્દે કીમે વાલા. ખૈર મૈં યેહ નહીં કહતા કે مَعَاذَ اللّٰه હર ગોશ્ત બેચને વાલા ઈસ તરહ કરતા હૈ યા ખુદા ન ખ્વાસ્તા હર હોટલ વાલા ઔર હર **કબાબ સમોસે** વાલા નાપાક કીમા હી ઈસ્તિ'માલ કરતા હૈ. યકીનન ખાલિસ ગોશ્ત કા કીમા ભી મિલતા હૈ ઔર અગર ધોકા દિયે બિગૈર "બટ" કા કીમા કહ કર હી ફરોખ્ત કિયા તબ ભી ગુનાહ નહીં. અર્ઝ કરને કા મન્શા યેહ હૈ કે કીમા યા **કબાબ સમોસે** કાબિલે ઈત્મીનાન મુસલ્માન સે લેને ચાહિએં ઔર જો મુસલ્માન ગુનાહોં ભરી હ-ર-કતેં કરતે હૈં ઉન કો તૌબા કરની ચાહિયે.

"યા રબ ! લઝ્ઝાતે નફ્સાની સે બચા" કે ઉન્નીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે તલી હુઈ ચીઝોં સે હોને વાલી 19 બીમારિયોં કી નિશાન દેહી

﴾1﴿ **બદન** કા વઝ્ન બઢતા હૈ ﴾2﴿ આંતોં કી દીવારોં કો નુક્સાન પહોંચતા હૈ ﴾3﴿ ઈજાબત (પેટ કી સફાઈ) મેં ગડબડ પૈદા હોતી હૈ ﴾4﴿ પેટ કા દર્દ ﴾5﴿ મતલી ﴾6﴿ કૈ યા ﴾7﴿ ઈસ્હાલ (યા'ની પાની જૈસે દસ્ત) હો સકતે હૈં ﴾8﴿ તલી હુઈ ચીઝોં કા ઈસ્તિ'માલ ખૂન મેં નુક્સાન દેહ કોલેસ્ટ્રોલ યા'ની LDL બનાતા હૈ ﴾9﴿ મુફીદ કોલેસ્ટ્રોલ યા'ની HDL મેં કમી આતી હૈ ﴾10﴿ ખૂન મેં લોથડે યા'ની જમી હુઈ ટુકડિયાં બનતી હૈં ﴾11﴿ હાઝિમા ખરાબ હોતા હૈ ﴾12﴿ ગેસ હોતી હૈ ﴾13﴿ ઝિયાદા ગર્મ કર્દા તેલ મેં એક ઝહરીલા માદ્દા "એક્રોલીન" (Acrolein) પૈદા હો જાતા હૈ જો કે આંતોં મેં ખરાશ પૈદા કરતા હૈ બલ્કે مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ﴾14﴿ કેન્સર કા સબબ ભી બન સકતા હૈ ﴾15﴿ તેલ કો ઝિયાદા દેર તક ગર્મ કરને ઔર ઈસ મેં ચીઝેં તલને કે અમલ સે ઉસ મેં એક ઔર ખતરનાક

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الایمان)

ઝહરીલા માદ્દા "ફ્રી રેડીકલ્ઝ" પૈદા હો જાતા હૈ જો કે દિલ કે અમરાઝ ﴾16﴿ કેન્સર ﴾17﴿ જોડોં મેં શોઝિશ ﴾18﴿ દિમાગ કે અમરાઝ ઔર ﴾19﴿ જલ્દ બુઢાપા લાને કા સબબ બનતા હૈ.

"ફ્રી રેડીકલ્ઝ" નામી ખતરનાક ઝહરીલા માદ્દા પૈદા કરને વાલે મઝીદ ઔર ભી અવામિલ હૈં મ-સલન ✲ તમ્બાકૂ નોશી ✲ હવા કી આલૂ-દગી (જૈસા કે આજ કલ ઘરોં મેં હર વક્ત કમરા બન્દ રખા જાતા હૈ ન ધૂપ આને દી જાતી હૈ ન તાઝા હવા) ✲ કાર કા ધૂઆં ✲ એક્સરે (X-ray) ✲ માઈક્રો વેવ ઓવન ✲ T.V. ઔર ✲ કમ્પ્યૂટર કી સ્ક્રીન કી શુઆએં ✲ ફઝાઈ સફર કી તાબકારી (યા'ની હવાઈ જહાઝ કા શુઆએં ફેંકને કા અમલ)

ખતરનાક ઝહ્ર કા તોડ : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને ઈસ ખતરનાક ઝહ્ર યા'ની "ફ્રી રેડીકલ્ઝ" કા તોડ ભી પૈદા ફરમાયા હૈ ચુનાન્ચે જિન સબ્ઝિયોં ઔર ફલોં કા રંગ સબ્ઝ, ઝર્દ યા નારન્જી યા'ની સુર્ખી માઇલ ઝર્દ હોતા હૈ યેહ ઈસ ખતરનાક ઝહ્ર કો તબાહ કર દેતે હૈં ઈસ તરહ કે ફલોં ઔર સબ્ઝિયોં કા રંગ જિસ કદર ગહરા હોગા ઉન મેં વિટામિન્ઝ ઔર મા'દની અજ્ઝા કી મિક્દાર ભી ઝિયાદા હોતી હૈ વોહ ઈસ ઝહ્ર કા ઝિયાદા કુવ્વત કે સાથ તોડ કરતે હૈં.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

તલી હુઈ ચીઝોં કા નુક્સાન કમ કરને કા તરીકા : દો બાતોં પર અમલ કરને સે તલી હુઈ ચીઝોં કે નુક્સાનાત મેં કમી આ સકતી હૈ : (1) કબાબ, સમોસે, પકોડે, અન્ડા આમલેટ, મછલી વગૈરા તલને કે લિયે જો કડાહી યા ફ્રાઈ પેન ઈસ્તિ'માલ કિયા જાએ વોહ નૉન સ્ટિક (Non-stick) હો (2) તલને કે બા'દ એક એક ચીઝ કો બે ખુશ્બૂ ટિશૂ પેપર મેં અચ્છી તરહ લપેટ લિયા જાએ તાકે કુછ ન કુછ તેલ જઝ્બ હો જાએ.

બચા હુવા તેલ દોબારા ઈસ્તિ'માલ કરને કા તરીકા : માહિરીન કા કહના હૈ કે : એક બાર તલને કે લિયે ઈસ્તિ'માલ કરને કે બા'દ તેલ કો દોબારા ગર્મ ન કિયા જાએ. અગર દોબારા ઈસ્તિ'માલ કરના હો તો ઈસ કા તરીકા યેહ હૈ કે ઈસ કો છાન કર રેફ્રીજરેટર મેં રખ દિયા જાએ, બિગૈર છાને ફ્રિજ મેં ન રખા જાએ.

www.dawateislami.net

ફન્ને તિબ યકીની નહીં : **તલી** હુઈ ચીઝોં કે નુક્સાનાત કે તઅલ્લુક સે મૈં ને જો કુછ અર્ઝ કિયા વોહ મેરી અપની નહીં તબીબોં કી તહકીક હૈ. યેહ ઉસૂલ યાદ રખને કે કાબિલ હૈ કે ફન્ને તિબ સારે કા સારા ઝન્ની હૈ યકીની નહીં.

ફેશન પરસ્ત "મુબલ્લિગે સુન્નત" બન ગએ : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** નુક્સાન દેહ ચીઝેં ખાને પીને કી હિર્સ મિટાને, ફરંગી ફેશન સે જાન છુડાને, સુન્નતેં અપનાને ઔર અપના સીના ઈશ્કે રસૂલ કા મદીના બનાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સદા બહાર મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. આઈયે ! આપ કી તરગીબ કે લિયે એક ખુશ ગવાર વ મુશ્કબાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં ચુનાન્ચે **ઈન્દોર** શહ્ર (M.P. અલ હિન્દ) કે એક મૉડર્ન નૌ જવાન ને આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** 1426 સિ.હિ. મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ એ'તિકાફ કરને કી સઆદત હાસિલ કી. આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કત સે કલ્બ મેં **મ-દની ઈન્કિલાબ** બરપા હો ગયા, ચેહરે પર દાઢી કી બહારેં મુસ્કુરાને લગીં ઔર સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સે **સર સબ્ઝ** હો ગયા, હાથોં હાથ 12 દિન કે લિયે સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર બન ગએ, ખૂબ મ-દની રંગ ચઢા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી બન ગએ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તા દમે તહરીર અપને શહ્ર કે અન્દર **દા'વતે ઈસ્લામી** કી એક હલ્કા મુશા-વરત કે **નિગરાન** કી હૈસિય્યત સે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચા રહે હૈં.

ગર્ચે દિલ મેં હૈ ફેશન કી ઉલ્ફત ભરી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ઉમ્ર આયિન્દા ગુઝરેગી સુન્નત ભરી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈસ્લામી બહનોં કા એ'તિકાફ : **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : "નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

www.dawateislami.net

૨-મઝાનુલ મુબારક કે આખિરી દસ દિનોં કા **એ'તિકાફ** ફરમાયા કરતે થે, યહાં તક કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને વફાતે (ઝાહિરી) અતા ફરમાઈ. ફિર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી અઝ્વાજે મુતહ્હરાત رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُنَّ એ'તિકાફ કરતી થીં." (بُخاری ج ۱ ص ٦٦٤ حدیث ٢٠٢٦)

ઈસ્લામી બહનેં ભી એ'તિકાફ કરેં : **ઈસ્લામી બહનોં** કો ભી એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ કરની ચાહિયે. ઈસ્લામી બહનોં કો ચૂંકે મસ્જિદે બૈત (તફસીલ આગે આતી હૈ) જો કે નિહાયત મુખ્તસર જગહ હોતી હૈ મેં **એ'તિકાફ** કરના હોતા હૈ ઈસ મેં એક તરહ સે કબ્ર કી ભી યાદ હૈ, કે બહૂ બેટિયોં ઔર મુન્ને મુન્નિયોં કી રૌનકોં મેં દસ દિન કોને મેં બૈઠના ગિરાં ગુઝર રહા હૈ તો નારાઝિયે ખુદા વ મુસ્તફ़ा عَزَّوَجَلَّ و صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સૂરત મેં તન્હા કબ્ર મેં **હઝારોં સાલ** કિસ તરહ ગુઝારા હોગા ! ક્યા અજબ, કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈસ એ'તિકાફ કી બ-ર-કત ઔર અપની રહમત સે આપ કી કબ્ર તા હદ્દે નઝર વસીઅ કર કે નૂરે મુસ્તફ़ा صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે જગમગ જગમગ ફરમા દે. હર ઈસ્લામી બહન કો ઝિન્દગી મેં કમ અઝ કમ એક બાર તો યેહ સઆદત હાસિલ કરના હી ચાહિયે.

"ફૈઝાને ખાતૂને જન્નત" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે 13 મ-દની ફૂલ

(1) **ઈસ્લામી** બહનેં **મસ્જિદે બૈત** મેં એ'તિકાફ કરેં. મસ્જિદે બૈત ઉસ જગહ કો કહતે હૈં જો ઔરત ઘર મેં અપની નમાઝ કે લિયે મખ્સૂસ કર લેતી હૈ. ઈસ્લામી બહનોં કે લિયે યેહ મુસ્તહબ ભી હૈ કે ઘર મેં નમાઝ કે લિયે જગહ મુકર્રર કરેં ઔર ઉસ જગહ કો પાકો સાફ રખેં ઔર બેહતર યેહ હૈ કે ઉસ જગહ કો ચબૂતરે વગૈરા કી તરહ બુલન્દ કર લેં. બલ્કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો ભી ચાહિયે કે નવાફિલ કે લિયે ઘર મેં કોઈ જગહ મુકર્રર કર લેં, કે નફ્લ નમાઝ ઘર મેં પઢના અફઝલ હૈ. (دُرِّمُختَار، رَدُّالمُحتَار ج۳ ص٤٩٤, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1021 મુલખ્ખસન)

(2) **અગર** ઈસ્લામી બહન ને નમાઝ કે લિયે કોઈ જગહ મુકર્રર નહીં કર રખી તો ઘર મેં **એ'તિકાફ** નહીં કર સકતી અલબત્તા અગર ઉસ વક્ત યા'ની જબ કે **એ'તિકાફ** કા ઈરાદા કિયા કિસી

www.dawateislami.net

જગહ કો નમાઝ કે લિયે ખાસ કર લિયા તો ઉસ જગહ **એ'તિકાફ** કર સકતી હૈ.

(دُرِّمُختَار، رَدُّالمُحتَارج۳ص۴۹۴)

3 **કિસી** ઔર કે ઘર જા કર ઇસ્લામી બહન એ'તિકાફ નહીં કર સકતી.

4 **શોહર** કી ઇજાઝત કે બિગૈર બીવી કે લિયે એ'તિકાફ કરના જાઇઝ નહીં. (رَدُّالمُحتَار ج۳ ص۴۹۴)

5 **અગર** બીવી ને શોહર કી ઇજાઝત સે એ'તિકાફ શુરૂઅ કર દિયા, બા'દ મેં શોહર મન્અ કરના ચાહતા હૈ તો અબ મન્અ નહીં કર સકતા ઔર અગર મન્અ કરેગા તો બીવી કે ઝિમ્મે ઉસ કી તા'મીલ વાજિબ નહીં. (عالمگیری ج۱ ص۲۱۱)

6 **ઇસ્લામી** બહનોં કે એ'તિકાફ કે લિયે યેહ ભી ઝરૂરી હૈ કે વોહ **હૈઝ વ નિફાસ** સે પાક હોં, કે ઇન દિનોં મેં નમાઝ, રોઝા ઔર તિલાવતે કુરઆન હરામ હૈ. (આમ્મએ કુતુબ) (ઔરત કો બચ્ચે કી પૈદાઇશ કે બા'દ જો ખૂન આતા રહતા હૈ ઉસ કો **નિફાસ** કહતે હૈં, ઇસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા મુદ્દત ચાલીસ દિન ઔર ચાલીસ રાત હૈ, ચાલીસ દિન રાત કે બા'દ અગર ખૂન બન્દ ન હો તો બીમારી હૈ, ગુસ્લ કર કે નમાઝ રોઝા શુરૂઅ કર દેં. ઇસ્લામી બહનોં મેં યેહ આમ ગલત ફહમી હૈ કે નિફાસ કી મુદ્દત મુકમ્મલ ચાલીસ દિન હૈ હાલાંકે ઐસા નહીં. હુક્મે શરીઅત યેહ હૈ કે અગર ખૂન એક દિન મેં બન્દ હો ગયા, બલ્કે બચ્ચા હોને કે બા'દ ફૌરન હી બન્દ હો ગયા તો નિફાસ ખત્મ હુવા, ગુસ્લ કર કે નમાઝ રોઝા શુરૂઅ કર દેં. **હૈઝ** કી મુદ્દત કમ અઝ કમ તીન દિન રાત ઔર ઝિયાદા સે ઝિયાદા દસ દિન રાત હૈ. તીન દિન ઔર તીન રાત કે બા'દ જબ ભી ખૂન બન્દ હુવા ફૌરન ગુસ્લ કર લેં ઔર નમાઝ વગૈરા શુરૂઅ કર દેં. (યહાં શોહર વાલિયોં કે લિયે કુછ તફસીલ હૈ ઇસે બહારે શરીઅત જિલ્દ અવ્વલ કે હિસ્સા 2 મેં લાઝિમી મુલા-હઝા ફરમાએં) ઔર અગર દસ દિન રાત કે બા'દ ખૂન જારી રહા તો **ઇસ્તિહાઝા** યા'ની બીમારી હૈ, દસ દિન રાત પૂરે હોતે હી ગુસ્લ કર કે નમાઝ રોઝા શુરૂઅ કર દેં)

7 **અગર** માહવારી કી તારીખેં ર-મઝાન શરીફ કે આખિરી અશરે મેં આને વાલી હોં તો એ'તિકાફ શુરૂઅ હી ન કરેં.

8 **અગર** ઔરત કો હૈઝ આ જાએ તો ઉસ કા એ'તિકાફ ટૂટ જાએગા. (بدائع الصنائع ج۲ ص۲۸۷)

www.dawateislami.net

ઈસ સૂરત મેં જિસ દિન ઉસ કા એ'તિકાફ ટૂટા હૈ સિર્ફ ઉસ એક દિન કી કઝા ઉસ કે ઝિમ્મે વાજિબ હોગી. (رَدُّ الْمُحْتَار ج۳ ص۵۰۰) માહવારી સે પાક હોને કે બા'દ કિસી દિન બ નિય્યતે કઝા એ'તિકાફ કર લે. અગર ર-મઝાન શરીફ કે દિન બાકી હોં તો ઉન મેં ભી કઝા કર સકતી હૈ, ઈસ સૂરત મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા રોઝા હી કાફી હો જાએગા. અગર ઉન દિનોં કઝા કરના નહીં ચાહતી યા પાક હોને તક **ર-મઝાનુલ મુબારક** ખત્મ હો જાએ તો કિસી ઔર દિન કઝા કર લે. મગર ઈદુલ ફિત્ર ઔર ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કી દસવીં તા તેરહવીં કે ઈલાવા, કે ઈન પાંચ દિનોં કે રોઝે મક્રૂહે તહરીમી હૈં. (دُرِّمُخْتَار ج۳ ص۳۹۱)

ઈસ્લામી બહન કે લિયે એ'તિકાફ કઝા કરને કા તરીકા

9 **ઈસ** કા તરીકા યેહ હૈ કે ગુરૂબે આફતાબ કે વક્ત (બલ્કે એહતિયાત ઈસ મેં હૈ કે ચન્દ મિનટ કબ્લ) બ નિય્યતે કઝા એ'તિકાફ મસ્જિદે બૈત મેં આ જાએ ઔર અબ જો દિન આએગા ઉસ કે ગુરૂબે આફતાબ તક મો'તકિફ રહે. ઈસ મેં રોઝા શર્ત હૈ.

10 **શર-ઈ** ઝરૂરિય્યાત કે બિગૈર જાએ એ'તિકાફ સે નિકલના જાઈઝ નહીં, વહાં સે ઉઠ કર ઘર કે કિસી ઔર હિસ્સે મેં ભી નહીં જા સકતી, અગર જાએગી તો એ'તિકાફ ટૂટ જાએગા.

11 **ઈસ્લામી** બહનોં કે લિયે ભી એ'તિકાફ કી જગહ સે હટને કે વોહી અહકામ હૈં જો ઈસ્લામી ભાઈયોં કે હૈં. યા'ની જિન ઝરૂરિય્યાત કી વજહ સે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો મસ્જિદ સે નિકલના જાઈઝ હૈ, ઉન્હીં કે લિયે ઈસ્લામી બહનોં કો ભી **એ'તિકાફ** કી જગહ સે હટના જાઈઝ ઔર જિન કામોં કે લિયે મર્દોં કો મસ્જિદ સે નિકલના જાઈઝ નહીં, ઉન કે લિયે **ઈસ્લામી બહનોં** કો ભી અપની જગહ સે હટના જાઈઝ નહીં.

12 **ઈસ્લામી** બહનેં એ'તિકાફ કે દૌરાન અપની જગહ બૈઠે બૈઠે સીને પિરોને કા કામ કર સકતી હૈં, ઘર કે કામોં કે લિયે દૂસરોં કો હિદાયાત ભી દે સકતી હૈં મગર ખુદ ઉઠ કર ન જાએં.

13 **બેહતર** યેહ હૈ કે એ'તિકાફ કે દૌરાન સારી તવજ્જોહ તિલાવત, ઝિક્રો દુરૂદ, તસ્બીહાત, દીની મુતા-લઆ સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી C.Ds કેસિટેં સુનને વગૈરા ઈબાદાત કી તરફ રહે.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક દિન મેં 50 બાર દુરૂદે પાક પઢે કિયામત કે દિન મૈં ઉસ સે મુસા-ફહા કરૂં(યા'ની હાથ મિલાઊં)ગા. (ابن بشکوال)

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હર ઈસ્લામી ભાઈ ઔર હર ઈસ્લામી બહન કા **એ'તિકાફ** કબૂલ ફરમા ઔર ઈસ કી બ-ર-કતોં સે માલામાલ કર. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ભી **એ'તિકાફ** કરને કી સઆદત નસીબ ફરમા. اٰمِین بِجاهِ النَّبِیِّ الْاَمین صلَّی اللہ تعالیٰ علیہ واٰلہٖ وسلَّم

"જન્નતે નઈમ" કે સાત હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુ-તફર્રિક 7 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ "જો મસ્જિદ સે મહબ્બત રખતા હૈ, **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ સે મહબ્બત ફરમાતા હૈ."[1] **હઝરતે** અલ્લામા અબ્દુર્રઊફ મુનાવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ઈસ કી શર્હ મેં લિખતે હૈં : મસ્જિદ સે મહબ્બત ઈસ તરહ હૈ કે રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે ઈસ મેં એ'તિકાફ, નમાઝ, **ઝિક્રુલ્લાહ** ઔર શર-ઈ મસાઈલ સીખને સિખાને કે લિયે બૈઠે રહને કી આદત બનાના હૈ[2] ﴾2﴿ "બેશક મસ્જિદેં ઝમીન મેં **અલ્લાહ તઆલા** કે ઘર હૈં ઔર **અલ્લાહ તઆલા** પર હક હૈ કે વોહ (અપને ઘર કી) ઝિયારત કરને વાલે કા ઈકરામ (ઈઝ્ઝત) કરે."[3] **હઝરતે** અલ્લામા અબ્દુર્રઊફ મુનાવી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ઈસ કી શર્હ મેં ફરમાતે હૈં : યા'ની મસ્જિદેં વોહ જગહેં હૈં, જિન્હેં **અલ્લાહ તઆલા** ને અપની રહમતેં ઉતારને કે લિયે ચુના હૈ[4] ﴾3﴿ "મસ્જિદ મેં હંસના કબ્ર મેં અંધેરા (લાતા) હૈ"[5] ﴾4﴿ જો કોઈ જાન બૂઝ કર એક નમાઝ ભી તર્ક કર દેતા હૈ, ઉસ કા નામ જહન્નમ કે ઉસ દરવાઝે પર લિખ દિયા જાએગા જિસ સે વોહ જહન્નમ મેં દાખિલ હોગા[6] ﴾5﴿ મિસ્વાક મુંહ કી પાકીઝગી ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ખુશનૂદી કા સબબ હૈ[7] ﴾6﴿ ચુગુલ ખોર જન્નત મેં દાખિલ નહીં હોગા[8] ﴾7﴿ ગુનાહ સે તૌબા કરને વાલા ઐસા હૈ જૈસા કે ઉસ ને ગુનાહ કિયા હી નહીં.[9]

مدینہ

۱ : مُعْجَمْ اَوْسَط ج٤ ص٤٠٠ حدیث٦٣٨٣۔ ۲ : فیض القدیر ج٦ ص١١٢ تحت الحدیث٨٥٢٤۔ ۳ : مُعْجَم کَبِیر ج١٠ ص١٦١ حدیث١٠٣٢٤۔ ٤ : فیض القدیر ج٢ ص٥٦٤۔ ۵ : الفردوس بما ثور الخطاب ج٢ ص٤٣١ حدیث ٣٨٩١۔ ٦ : حلیة الاولیاء ج٧ ص٢٩٩ حدیث١٠٥٩٠۔ ٧ : ابن ماجه ج١ ص١٨٦ حدیث٢٨٩۔ ٨ : بخاری ج٤ ص١١٥ حدیث ٦٠٥٦۔ ٩ : ابن ماجه ج٤ ص٤٩١ حدیث ٤٢٥٠۔

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર ઝિયાદા દુરૂદે પાક પઢે હોંગે. (ترمذی)

નિશાનિયોં કે નમૂને

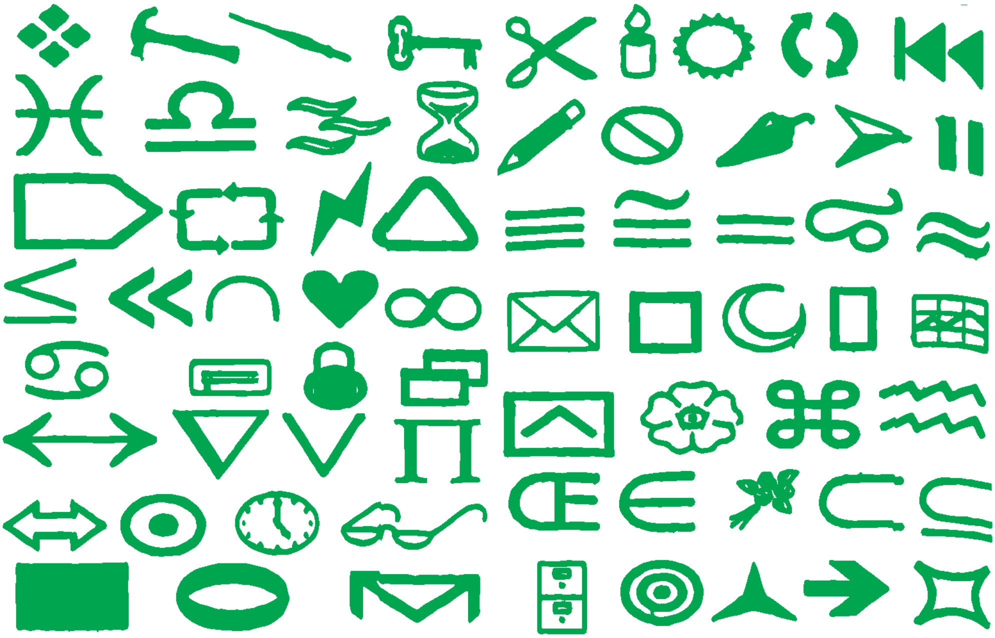

www.dawateislami.net

ઈદ મુબારક

બા’દે ર-મઝાન ઈદ હોતી હે
રબ કી રહમત મઝીદ હોતી હે

જિસ કો આકા કી દીદ હોતી હે
ઉસ પે કુરબાન “ઈદ” હોતી હે

ઈદ તુઝ કો મુબારક એ સાઈમ[1] !
રોઝાદારોં કી ઈદ હોતી હે

રોઝાખોરો ! ખુદા કી નારાઝી
સુન લો ! તુમ પર શદીદ હોતી હે

તેરી શૈતાન ! માહે ર-મઝાં મેં
કૈસી મિટ્ટી પલીદ હોતી હે !

રોઝાદારોં કે વાસિતે વલ્લાહ
મગ્ફિરત કી નવીદ[2] હોતી હે

ઈદ કે દિન ઉમર યેહ રો રો કર
બોલે : “નેકોં કી ઈદ હોતી હે”

જો કોઈ રબ કો કરતે હૈં નારાઝ
ઉન સે રહમત બઈદ[3] હોતી હે

ફિલ્મ બીનોં[4] કે હક મેં સુન લો યેહ
ઈદ, યૌમે વઈદ[5] હોતી હે

બે નમાઝોં કી રોઝાખોરોં કી
કૌન કહતા હે ઈદ હોતી હે !

જિસ કો આકા મદીને બુલવાએં
ઉસ મુસલ્માં કી ઈદ હોતી હે

મુઝ કો “ઈદી” મેં દો બકીઅ આકા
જાને કબ મેરી ઈદ હોતી હે !

જો બિછડ જાએ ઉન કી ગલિયોં સે
ક્યા ભલા ઉસ કી ઈદ હોતી હે !

ઈદ અત્તાર ઉસ કી હે જિસ કો
ખ્વાબ મેં ઉન કી દીદ હોતી હે

1 : રોઝાદાર 2 : ખુશ ખબરી 3 : દૂર 4 : ફિલ્મ દેખને વાલે
5 : સઝા દેને કી ધમકી, સઝા દેને કા વા’દા

www.dawateislami.net

ચાર ઝૂટે દા'વેદાર

ઈર્શાદે હાતિમે અસમ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ : ﴿1﴾ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી મહબ્બત કા દા'વેદાર મગર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હરામ કર્દા કામોં સે ન બચને વાલા ﴿2﴾ મહબ્બતે રસૂલ કા દા'વેદાર મગર ગરીબોં કો અહમ્મિય્યત ન દેને વાલા ﴿3﴾ તાલિબે જન્નત હોને કા દા'વેદાર મગર રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં ખર્ચ કરને સે કતરાને વાલા ﴿4﴾ જહન્નમ સે ખૌફ રખને કા દા'વેદાર મગર ગુનાહોં સે પરહેઝ ન કરને વાલા. (ماخوذ از المنبہات ص ٤٠)

છ6 તરહ કે અફરાદ પર ભલાઈ કા દરવાઝા બન્દ

ઈર્શાદે યહ્યા બિન મુઆઝ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ : ﴿1﴾ અપને ઇલ્મ પર અમલ ન કરને વાલા ﴿2﴾ ને'મતોં પર શુક્ર ન કરને વાલે ﴿3﴾ નેક બન્દોં કી સોહબત મેં બૈઠને કે બા વુજૂદ ઉન કે નક્શે કદમ પર ન ચલને વાલે ﴿4﴾ મરને વાલોં કી તજહીઝો તક્ફીન મેં હિસ્સા લેને કે બા વુજૂદ ઈબ્રત ન પકડને વાલે ﴿5﴾ દૌલત હોને કે બા વુજૂદ (રિઝાએ ઇલાહી કે કામોં મેં ખર્ચ કર કે) આખિરત કે લિયે તોશા જમ્અ ન કરને વાલે ﴿6﴾ ગુનાહોં કી કસરત કે બા વુજૂદ તૌબા ન કરને વાલે.

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

ફૈઝાને ઈદુલ ફિત્ર

મૌલા અલી ને ખાલી હથેલી પર દમ કિયા ઔર...... : **એક** બાર કિસી ભિકારી ને કુફ્ફાર સે સુવાલ કિયા, ઉન્હોં ને મઝાકન અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના મૌલા મુશ્કિલ કુશા, અલિય્યુલ મુર્તઝા, શેરે ખુદા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કે પાસ ભેજ દિયા જો કે સામને તશરીફ ફરમા થે. ઉસ ને હાઝિર હો કર દસ્તે સુવાલ દરાઝ કિયા, આપ كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને **10 બાર દુરૂદ શરીફ** પઢ કર ઉસ કી હથેલી પર દમ કર દિયા ઔર ફરમાયા : “મુઠ્ઠી બન્દ કર લો ઔર જિન લોગોં ને ભેજા હૈ ઉન કે સામને જા કર ખોલ દો.” (કુફ્ફાર હંસ રહે થે કે ખાલી ફૂંક મારને સે ક્યા હોતા હૈ !) મગર જબ સાઈલ ને ઉન કે સામને જા કર મુઠ્ઠી ખોલી તો ઉસ મેં **એક દીનાર** થા ! યેહ **કરામત** દેખ કર કઈ કાફિર મુસલ્માન હો ગએ. (راحتُ القلوب ص ۵۰)

વિર્દ જિસ ને કિયા દુરૂદ શરીફ ઔર દિલ સે પઢા દુરૂદ શરીફ
હાજતેં સબ રવા હુઈ ઉસ કી હૈ અજબ કીમિયા દુરૂદ શરીફ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ર-મઝાન શરીફ કે મુબારક મહીને કે મુ-તઅલ્લિક ઈર્શાદ ફરમાયા હૈ કે ઈસ મહીને કા પહલા અશરા **રહમત**, દૂસરા **મગ્ફિરત** ઔર તીસરા અશરા **જહન્નમ** સે આઝાદી કા હૈ. (ابن خُزیمہ ج۳ ص۱۹۲ حدیث۱۸۸۷)

www.dawateislami.net

મા'લૂમ હુવા કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** રહમત વ મગ્ફિરત ઔર જહન્નમ સે આઝાદી કા મહીના હૈ, લિહાઝા ઈસ રહમતોં ઔર બ-ર-કતોં ભરે મહીને કે ફૌરન બા'દ હમેં **ઈદે સઈદ** કી ખુશી મનાને કા મૌકઅ ફરાહમ કિયા ગયા હૈ ઔર ઈદુલ ફિત્ર કે રોઝ ખુશી કા ઈઝહાર મુસ્તહબ હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ફઝલો રહમત પર ખુશી કરને કી તરગીબ તો કુરઆને કરીમ મેં ભી મૌજૂદ હૈ. ચુનાન્ચે પારહ 11 **સૂરએ યૂનુસ** કી આયત નમ્બર 58 મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ :

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَ بِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوْا ط

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : તુમ ફરમાઓ **અલ્લાહ** હી કે ફઝ્લ ઔર ઉસી કી રહમત, ઔર ઈસી પર ચાહિયે કે ખુશી કરેં.

દિલ ઝિન્દા રહેગા : નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરદારે દો જહાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : “જિસ ને ઈદૈન કી રાત (યા'ની શબે ઈદુલ ફિત્ર ઔર શબે ઈદુલ અઝ્હા) ત-લબે સવાબ કે લિયે કિયામ કિયા, ઉસ દિન ઉસ કા દિલ નહીં મરેગા, જિસ દિન (લોગોં કે) દિલ મર જાએંગે.” (ابنِ ماجه ج٢ص٣٦٥حديث١٧٨٢)

જન્નત વાજિબ હો જાતી હૈ : એક ઔર મકામ પર હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ બિન જબલ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, ફરમાતે હૈં : જો પાંચ રાતોં મેં શબ બેદારી કરે ઉસ કે લિયે જન્નત વાજિબ હો જાતી હૈ. ઝુલ હિજ્જા શરીફ કી આઠવીં, નવીં ઔર દસવીં રાત (ઈસ તરહ તીન રાતેં તો યેહ હુઈ) ઔર ચૌથી **ઈદુલ ફિત્ર** કી રાત, પાંચવીં શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કી પન્દરહવીં રાત (યા'ની શબે બરાઅત). (اَلتَّرْغِيْب وَ التَّرْهِيْب ج٢ ص٩٨ حديث ٢)

મુઆફી કા એ'લાને આમ : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا કી એક રિવાયત મેં યેહ ભી હૈ : જબ **ઈદુલ ફિત્ર** કી મુબારક રાત તશરીફ લાતી હૈ તો ઈસે **“લય-લતુલ જાઈઝા”** યા'ની “ઈન્આમ કી રાત” કે નામ સે પુકારા જાતા હૈ. જબ **ઈદ** કી સુબ્હ હોતી હૈ તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને મા'સૂમ ફિરિશ્તોં કો તમામ શહરોં મેં ભેજતા હૈ, ચુનાન્ચે વોહ ફિરિશ્તે ઝમીન પર તશરીફ લા કર સબ ગલિયોં ઔર રાહોં કે સિરોં પર ખડે હો જાતે હૈં ઔર ઈસ તરહ

www.dawateislami.net

નિદા દેતે હૈં : **"ઐ ઉમ્મતે મુહમ્મદ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ઉસ રબ્બે કરીમ عَزَّوَجَلَّ કી બારગાહ કી તરફ ચલો ! જો બહુત ઝિયાદા અતા કરને વાલા ઔર બડે સે બડા ગુનાહ મુઆફ ફરમાને વાલા હૈ." ફિર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને બન્દોં સે યૂં મુખાતિબ હોતા હૈ : "ઐ મેરે બન્દો ! માંગો ! ક્યા માંગતે હો ? મેરી ઈઝ્ઝતો જલાલ કી કસમ ! આજ કે રોઝ ઈસ (નમાઝે ઈદ કે) ઈજતિમાઅ મેં અપની આખિરત કે બારે મેં જો કુછ સુવાલ કરોગે વોહ પૂરા કરૂંગા ઔર જો કુછ દુન્યા કે બારે મેં માંગોગે ઉસ મેં તુમ્હારી ભલાઈ કી તરફ નઝર ફરમાઊંગા (યા'ની ઈસ મુઆ-મલે મેં વોહ કરૂંગા જિસ મેં તુમ્હારી બેહતરી હો) મેરી ઈઝ્ઝત કી કસમ ! જબ તક તુમ મેરા લિહાઝ રખોગે મૈં ભી તુમ્હારી ખતાઓં કી પર્દા પોશી ફરમાતા રહૂંગા. મેરી ઈઝ્ઝતો જલાલ કી કસમ ! મૈં તુમ્હેં હદ સે બઢને વાલોં (યા'ની મુજરિમોં) કે સાથ રુસ્વા ન કરૂંગા. બસ અપને ઘરોં કી તરફ **મગ્ફિરત યાફતા** લૌટ જાઓ. તુમ ને મુઝે રાઝી કર દિયા ઔર મૈં ભી તુમ સે રાઝી હો ગયા." (اَلتَّرْغِيْب وَالتَّرْهِيْب ج۲ ص۶۰ حديث۲۳)

કોઈ સાઈલ માયૂસ નહીં જાતા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગૌર તો ફરમાઈયે ! **ઈદુલ ફિત્ર** કા દિન કિસ કદર અહમ તરીન દિન હૈ, ઈસ દિન **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત નિહાયત જોશ પર હોતી હૈ, દરબારે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ સે કોઈ સાઈલ માયૂસ નહીં લૌટાયા જાતા. એક તરફ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી બે પાયાં રહમતોં ઔર બખ્શિશોં પર ખુશિયાં મના રહે હોતે હૈં તો દૂસરી તરફ મોમિનોં પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ઈતની કરમ નવાઝિયાં દેખ કર ઈન્સાન કા બદ તરીન દુશ્મન શૈતાન આગ બગૂલા હો જાતા હૈ. ચુનાન્ચે

શૈતાન કી બદ હવાસી : હઝરતે સય્યિદુના વહબ બિન મુનબ્બેહ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : જબ ભી ઈદ આતી હૈ, શૈતાન ચિલ્લા ચિલ્લા કર રોતા હૈ. ઈસ કી બદ હવાસી દેખ કર તમામ શયાતીન ઉસ કે ગિર્દ જમ્અ હો કર પૂછતે હૈં : ઐ આકા ! આપ ક્યૂં ગઝબ નાક ઔર ઉદાસ હૈં ? વોહ કહતા હૈ : હાએ અફસોસ ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આજ કે દિન **ઉમ્મતે મુહમ્મદ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બખ્શ દિયા હૈ, લિહાઝા તુમ ઈન્હેં લઝ્ઝાત ઔર નફસાની ખ્વાહિશાત મેં મશ્ગૂલ કર દો.

(مُكَاشَفَةُ الْقُلُوْب ص۳۰۸)

www.dawateislami.net

ક્યા શૈતાન કામ્યાબ હે ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! શૈતાન પર ઈદ કા દિન નિહાયત ગિરાં ગુઝરતા હે લિહાઝા વોહ શયાતીન કો હુક્મ સાદિર કર દેતા હે કે તુમ મુસલ્માનોં કો લઝ્ઝાતે નફસાની મેં મશ્ગૂલ કર દો ! ઐસા લગતા હે, ફી ઝમાના શૈતાન અપને ઈસ વાર મેં કામ્યાબ નઝર આ રહા હે. **ઈદ** કી આમદ પર હોના તો યેહ ચાહિયે કે ઈબાદાત વ હ-સનાત કી કસ્રતો બોહતાત કર કે રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ કા ઝિયાદા સે ઝિયાદા શુક્ર અદા કિયા જાએ, મગર અફસોસ ! સદ કરોડ અફસોસ અબ અક્સર મુસલ્માન **ઈદે સઈદ** કા હકીકી મક્સદ હી ભુલા બૈઠે હેં ! **વા હસ્રતા !** અબ તો **ઈદ** મનાને કા યેહ અન્દાઝ હો ગયા હે કે બેહૂદા નક્શો નિગાર બલ્કે مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ જાનદાર કી તસ્વીર વાલે ભડકીલે કપડે પહને જાતે હેં (બહારે શરીઅત મેં હે કે જિસ કપડે પર જાનદાર કી તસ્વીર હો ઉસે પહન કર નમાઝ પઢના મકરૂહે તહરીમી હે, નમાઝ કે ઈલાવા ભી ઐસા કપડા પહનના ના જાઈઝ હે. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 627)) રક્સો સુરૂદ કી મહફિલેં ગર્મ કી જાતી હેં, ગુનાહોં ભરે મેલોં, ગન્દે ખેલોં, નાચ ગાનોં ઔર ફિલ્મોં ડિરામોં કા એહતિમામ કિયા જાતા હે ઔર જી ખોલ કર વક્ત વ દૌલત દોનોં કો ખિલાફે સુન્નત વ શરીઅત અફઆલ મેં બરબાદ કિયા જાતા હે. અફસોસ સદ હઝાર અફસોસ ! અબ ઈસ મુબારક દિન કો કિસ કદર ગલત કામોં મેં ગુઝારા જાને લગા હે. **મેરે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ઈન ખિલાફે શર-અ બાતોં કે સબબ હો સકતા હે કે યેહ **ઈદે સઈદ** ના શુક્રોં કે લિયે "યૌમે વઈદ" બન જાએ. **લિલ્લાહ !** અપને હાલ પર રહ્મ કીજિયે ! ફેશન પરસ્તી ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી સે બાઝ આ જાઈયે ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ફુઝૂલ ખર્ચી કો કુરઆને પાક મેં શૈતાનોં કા ભાઈ કરાર દિયા હે. ચુનાન્ચે પારહ 15 **સૂરએ બની ઈસરાઈલ** કી આયત નમ્બર 26 ઔર 27 મેં ઈર્શાદ હોતા હે :

وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ﴿٢٦﴾ اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ ؕ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ﴿٢٧﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર ફુઝૂલ ન ઉડા બેશક ઉડાને વાલે શૈતાનોં કે ભાઈ હેં ઔર શૈતાન અપને રબ કા બડા ના શુક્રા હે.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

મક-ત-બતુલ મદીના કી મત્બૂઆ "તફસીરે સિરાતુલ જિનાન" જિલ્દ 5 સફહા 447 તા 448 પર ઈન આયાતે મુબારક કે તહ્ત હે : ﴾وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِیْرًا ﴿٢٦ **ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી ન કરો.**﴿ યા'ની અપના માલ ના જાઈઝ કામ મેં ખર્ચ ન કરો. હઝરતે **અબ્દુલ્લાહ** બિન મસઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે "તબ્ઝીર" કે મુ-તઅલ્લિક સુવાલ કિયા ગયા તો આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે જહાં માલ ખર્ચ કરને કા હક હે ઉસ કી બજાએ કહીં ઔર ખર્ચ કરના **તબ્ઝીર** હે. લિહાઝા અગર કોઈ શખ્સ અપના પૂરા માલ હક યા'ની ઉસ કે મસરફ મેં ખર્ચ કર દે તો વોહ ફુઝૂલ ખર્ચી કરને વાલા નહીં ઔર અગર કોઈ એક દિરહમ ભી બાતિલ યા'ની ના જાઈઝ કામ મેં ખર્ચ કર દે તો વોહ ફુઝૂલ ખર્ચી કરને વાલા હે. (خازن ج ۳ ص ۱۷۲)

ઈસરાફ કી ગ્યારહ તા'રીફાત : ઈસરાફ બિલા શુબા મમ્નૂઅ ઔર ના જાઈઝ હે ઔર ઉ-લમાએ કિરામ ને ઈસ કી મુખ્તલિફ તા'રીફાત બયાન કી હૈં, ઉન મેં સે **11 તા'રીફાત** દર્જે ઝૈલ હૈં : ﴾1﴿ ગૈરે હક મેં સર્ફ કરના ﴾2﴿ **અલ્લાહ તઆલા** કે હુક્મ કી હદ સે બઢના ﴾3﴿ ઐસી બાત મેં ખર્ચ કરના જો શર-એ મુતહ્હર યા મુરવ્વત કે ખિલાફ હો, અવ્વલ (યા'ની ખિલાફે શરીઅત ખર્ચ કરના) હરામ હે ઔર સાની (યા'ની ખિલાફે મુરવ્વત ખર્ચ કરના) મક્રૂહે તન્ઝીહી. ﴾4﴿ તાઅતે ઈલાહી કે ગૈર મેં સર્ફ કરના ﴾5﴿ શર-ઈ હાજત સે ઝિયાદા ઈસ્તિ'માલ કરના ﴾6﴿ ગૈરે તાઅત મેં યા બિલા હાજત ખર્ચ કરના ﴾7﴿ દેને મેં હક કી હદ સે કમી યા ઝિયાદતી કરના ﴾8﴿ ઝલીલ ગરઝ મેં કસીર માલ ખર્ચ કર દેના ﴾9﴿ હરામ મેં સે કુછ યા હલાલ કો એ'તિદાલ સે ઝિયાદા ખાના ﴾10﴿ લાઈક વ પસન્દીદા બાત મેં લાઈક મિક્દાર સે ઝિયાદા સર્ફ કર દેના ﴾11﴿ બે ફાએદા ખર્ચ કરના.

ઈસરાફ કી વાઝેહ તર તા'રીફ ગૈરે હક મેં માલ ખર્ચ કરના : આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ઈન તા'રીફાત કો ઝિક્ર કરને ઔર ઈન કી તહકીક વ તફસીલ બયાન કરને કે બા'દ ફરમાતે હૈં : હમારે કલામ કા નાઝિર (યા'ની નઝર કરને વાલા) ખયાલ કર સકતા હે કે ઈન તમામ તા'રીફાત મેં સબ સે જામેઅ વ માનેઅ વ વાઝેહ તર તા'રીફ અવ્વલ હે ઔર ક્યૂં ન હો, કે યેહ ઉસ **અબ્દુલ્લાહ** કી તા'રીફ હે જિસે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઈલ્મ

www.dawateislami.net

કી ગઠડી ફરમાતે ઔર જો ખુ-લફાએ અરૂબઆ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُم કે બા'દ તમામ જહાન સે ઈલ્મ મેં ઝાઈદ હૈ ઔર અબૂ હનીફા જૈસે ઈમામુલ અઈમ્મા કા મૂરિસે ઈલ્મ હૈ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ وَعَنْهُ وَعَنْهُمْ اَجْمَعِیْن.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 1 (ب), સ. 937)

તબ્ઝીર ઔર ઈસરાફ મેં ફર્ક : આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને "તબ્ઝીર" ઔર "ઈસરાફ" મેં ફર્ક સે મુ-તઅલ્લિક જો કલામ ઝિક્ર ફરમાયા ઉસ કા ખુલાસા યેહ હૈ કે **તબ્ઝીર** કે બારે મેં ઉ-લમાએ કિરામ કે દો કૌલ હૈં : (1)...... તબ્ઝીર ઔર ઈસરાફ દોનોં કે મા'ના "નાહક સર્ફ કરના" હૈં. યેહી સહીહ હૈ કે યેહી કૌલ હઝરતે **અબ્દુલ્લાહ** બિન મસઊદ ઔર હઝરતે **અબ્દુલ્લાહ** બિન અબ્બાસ ઔર આમ સહાબએ કિરામ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُم કા હૈ. (2)...... તબ્ઝીર ઔર ઈસરાફ મેં ફર્ક હૈ, તબ્ઝીર ખાસ ગુનાહોં મેં માલ બરબાદ કરને કા નામ હૈ. ઈસ સૂરત મેં ઈસરાફ તબ્ઝીર સે આમ હોગા કે નાહક સર્ફ કરના અબસ મેં સર્ફ કરને કો ભી શામિલ હૈ ઔર અબસ મુત્લકન ગુનાહ નહીં તો ચૂંકે ઈસરાફ ના જાઈઝ હૈ ઈસ લિયે યેહ ખર્ચ કરના મા'સિયત હોગા મગર જિસ મેં ખર્ચ કિયા વોહ ખુદ મા'સિયત ન થા. ઔર ઈબારત "لَا تُعْطِ فِی الْمَعَاصِی" (ઉસ કી ના ફરમાની મેં મત દે) કા ઝાહિર યેહી હૈ કે વોહ કામ ખુદ હી મા'સિયત હો. ખુલાસા યેહ હૈ કે તબ્ઝીર કે મક્સૂદ ઔર હુક્મ દોનોં મા'સિયત હૈં ઔર ઈસરાફ કો સિર્ફ હુક્મ મેં મા'સિયત લાઝિમ હૈ.

(ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 1 (ب), સ. 937 તા 939 મુલખ્ખસન)

ઈન્સાન વ હૈવાન કા ફર્ક : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈન્સાન ઔર હૈવાન મેં જો મા બિહિલ ઈમ્તિયાઝ (યા'ની ફર્ક કરને વાલી ચીઝ) હૈ વોહ અક્લ વ તદબીર, દૂરબીની ઔર દૂર અન્દેશી હૈ, ઉમૂમન હૈવાન કો "કલ" કી ફિક્ર નહીં હોતી ઔર આમ તૌર પર ઉસ કી કોઈ હ-ર-કત કિસી હિક્મત કે મા તહ્ત નહીં હોતી, બર ખિલાફ ઈન્સાન કે ઔર મુસલ્માન કો તો ન સિર્ફ "દુન્યવી કલ" કી બલ્કે ઈસ દુન્યવી કલ કે બા'દ આને વાલી "ઉખ્રવી કલ" કી ભી ફિક્ર હોતી હૈ. યકીનન સમઝદાર ઈન્સાન વોહી હૈ બલ્કે હકીકતન ઈન્સાન હી વોહ હૈ જો "ઉખ્રવી કલ" યા'ની આખિરત કી ભી ફિક્ર કરે, હિક્મતે અ-મલી સે કામ લે ઔર ઈસ ફાની ઝિન્દગી કો ગનીમત જાનતે હુએ

www.dawateislami.net

બાકી આખિરત કે લિયે કોઈ ઈન્તિઝામ કર લે. આહ ! અબ તો અક્સર લોગ અપની ઝિન્દગી કા મક્સદ માલ કમાના, ખૂબ ડટ કર ખાના ઔર ફિર ખૂબ ગફલત કી નીંદ સો જાના હી સમઝતે હૈં.

ક્યા કહૂં અહબાબ ક્યા કારે નુમાયાં કર ગએ !

મેટ્રિક કિયા, નોકર હુએ, પેન્શન મિલી ફિર મર ગએ !!

ઝિન્દગી કા મક્સદ ક્યા હે ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઝિન્દગી કા મક્સદ સિર્ફ બડી બડી ડિગ્રિયાં હાસિલ કરના, ખાના પીના, ઔર મઝે ઉડાના નહીં હે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને આખિર હમેં ઝિન્દગી ક્યૂં મર્હમત ફરમાઈ ? આઈયે ! કુરઆને પાક કી ખિદમત મેં અર્ઝ કરેં કે એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી સચ્ચી કિતાબ ! તૂ હી હમારી રહનુમાઈ ફરમા, કે હમારે જીને ઔર મરને કા મક્સદ ક્યા હે ? કુરઆને અઝીમ સે જવાબ મિલ રહા હે :

خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَیٰوةَ لِیَبْلُوَكُمْ اَیُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًاؕ (پ۲۹، الملك:۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : મૌત ઔર ઝિન્દગી પૈદા કી, કે તુમ્હારી જાંચ હો (દુન્યાવી ઝિન્દગી મેં) તુમ મેં કિસ કા કામ ઝિયાદા અચ્છા હે.

(યા'ની ઈસ મૌત વ ઝિન્દગી કો ઈસ લિયે પૈદા કિયા ગયા તાકે આઝમાયા જાએ કે) ઈસ દુન્યા કી ઝિન્દગી મેં કૌન ઝિયાદા મુતીઅ (ફરમાં બરદાર) વ મુખ્લિસ હે. (ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 1040)

ઘર હી પર વિલાદત હો ગઈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શૈતાન કે વાર સે બચને કી કોશિશ કે ઝિમ્ન મેં ઈદ કી હસીન સાઅતેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ મ-દની કાફિલે મેં ગુઝારિયે. આપ કી તરગીબ કે લિયે એક **મ-દની બહાર** અર્ઝ કરતા હૂં : જેહલમ (સૂબએ પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કુછ ઈસ તરહ બતાયા કે શાદી કે કમો બેશ 6 માહ બા'દ ઘર મેં "ઉમ્મીદ" કે આસાર ઝાહિર હુએ. ડૉક્ટર ને બતાયા કે આપ કા કેસ પેચીદા હે, ખૂન કી ભી કાફી કમી હે, હો સકતા હે ઑપરેશન કરના પડે ! મૈં ને ઉસી વક્ત **એક માહ કે મ-દની કાફિલે** કા મુસાફિર બનને કી નિય્યત કર લી, ઔર ચન્દ રોઝ કે બા'દ **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સફર પર રવાના હો ગયા.

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત સે ઐસા કરમ હો ગયા કે ન અસ્પતાલ જાને કી નૌબત આઈ ઔર ન હી કિસી ડૉક્ટર કો દિખાના પડા, ઘર હી મેં **મ-દની મુન્ને** કી વિલાદત હો ગઈ.

ઘર મેં "ઉમ્મીદ" હો, ઈસ કી તમ્હીદ હો — જલ્દ હી ચલ પડેં, કાફિલે મેં ચલો
ઝચ્ચા કી ખૈર હો, બચ્ચા બિલખૈર હો — ઉઠિયે હિમ્મત કરેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 675)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હિફાઝતે હમ્લ કે 2 રૂહાની ઈલાજ : ﴾1﴿ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه 11 બાર કિસી રિકાબી (યા કાગઝ) પર લિખ કર ધો કર ઔરત કો પિલા દીજિયે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **હમ્લ** કી હિફાઝત હોગી. જિસ ઔરત કો દૂધ ન આતા હો યા કમ આતા હો اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે લિયે ભી યેહ અમલ મુફીદ હૈ, ચાહેં તો એક હી દિન પિલાએં યા કઈ રોઝ તક રોઝાના હી લિખ કર પિલાએં હર તરહ સે ઈખ્તિયાર હૈ ﴾2﴿ يَاحَيُّ يَاقَيُّوْمُ 111 બાર કિસી કાગઝ પર લિખ કર **હામિલા** કે પેટ પર બાંધ દીજિયે ઔર વિલાદત કે વક્ત તક બાંધે રહિયે. (ઝરૂરતન કુછ દેર કે લિયે ખોલને મેં હરજ નહીં) اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **હમ્લ** ભી મહફૂઝ રહેગા ઔર બચ્ચા ભી સિહ્હત મન્દ પૈદા હોગા.

ઈદ યા વઈદ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! લાઈકે અઝાબ કામોં કા ઈરતિકાબ કર કે "યૌમે ઈદ" કો અપને લિયે "યૌમે વઈદ" ન બનાઈયે. ઔર યાદ રખિયે !

لَيْسَ الْعِيْدُ لِمَنْ لَّبِسَ الْجَدِيْد اِنَّمَا الْعِيْدُ لِمَنْ خَافَ الْوَعِيْد

(યા'ની ઈદ ઉસ કી નહીં, જિસ ને નએ કપડે પહન લિયે,
ઈદ તો ઉસ કી હૈ જો અઝાબે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ સે ડર ગયા)

ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰى **ભી તો ઈદ મનાતે રહે હૈં : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** આજ કલ ગોયા લોગ સિર્ફ નએ નએ કપડે પહનને ઔર ઉમ્દા ખાને તનાવુલ કરને કો હી مَعَاذَ اللّٰه ઈદ સમઝ બૈઠે હૈં. ઝરા ગૌર તો કીજિયે ! હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن ભી તો આખિર ઈદ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદે પાક કી કસરત કરો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે લિયે પાકીઝગી કા બાઇસ હૈ. (ابو یعلی)

મનાતે રહે હૈં, મગર ઈન કે **ઈદ** મનાને કા અન્દાઝ હી નિરાલા રહા હૈ, વોહ દુન્યા કી લઝ્ઝતોં સે કોસોં દૂર ભાગતે રહે હૈં ઔર હર હાલ મેં અપને નફ્સ કી મુખા-લફત કરતે રહે હૈં. ચુનાન્ચે

ઈદ કા અનોખા ખાના : હઝરતે સય્યિદુના ઝુન્નૂન મિસરી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને **દસ બરસ** તક કોઈ લઝીઝ ખાના તનાવુલ ન ફરમાયા, નફ્સ ચાહતા રહા ઔર આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ નફ્સ કી મુખા-લફત ફરમાતે રહે, એક બાર **ઈદ મુબારક** કી મુકદસ રાત કો દિલ ને મશ્વરા દિયા કે કલ અગર **ઈદે સઈદ** કે રોઝ કોઈ લઝીઝ ખાના ખા લિયા જાએ તો ક્યા હરજ હૈ ? ઈસ મશ્વરે પર આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ભી દિલ કો આઝમાઈશ મેં મુબ્તલા કરને કી ગરઝ સે ફરમાયા, "મૈં અવ્વલન **દો રક્અત** નફલ મેં પૂરા કુરઆને પાક ખત્મ કરૂંગા, એ મેરે દિલ ! તૂ અગર ઈસ બાત મેં મેરા સાથ દે તો કલ લઝીઝ ખાના મિલ જાએગા." લિહાઝા આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને દો રક્અત અદા કી ઔર ઉન મેં પૂરા કુરઆને કરીમ ખત્મ કિયા. આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે દિલ ને ઈસ અમ્ર મેં આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા સાથ દિયા. (યા'ની દોનોં રક્અતેં દિલ જમ્ઈ કે સાથ અદા કર લી ગઈ) આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઈદ કે દિન લઝીઝ ખાના મંગવાયા, નિવાલા ઉઠા કર મુંહ મેં ડાલના હી ચાહતે થે કે બે કરાર હો કર ફિર રખ દિયા ઔર ન ખાયા. લોગોં ને ઈસ કી વજહ પૂછી તો ફરમાયા : જિસ વક્ત મૈં નિવાલા મુંહ કે કરીબ લાયા તો મેરે નફ્સ ને કહા : દેખા ! મૈં આખિર અપની દસ સાલ પુરાની ખ્વાહિશ પૂરી કરને મેં કામ્યાબ હો ગયા ના ! મૈં ને ઉસી વક્ત કહા કે અગર યેહ બાત હૈ તો મૈં તુઝે કામ્યાબ ન હોને દૂંગા ઔર હરગિઝ હરગિઝ લઝીઝ ખાના ન ખાઊંગા. ચુનાન્ચે આપ رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને લઝીઝ ખાના ખાને કા ઈરાદા તર્ક કર દિયા. ઈતને મેં એક શખ્સ લઝીઝ ખાને કા તબાક ઉઠાએ હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કી : યેહ ખાના મૈં ને રાત અપને લિયે તય્યાર કિયા થા, રાત જબ સોયા તો કિસ્મત અંગડાઈ લે કર જાગ ઉઠી, ખ્વાબ મેં તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત કી સઆદત હાસિલ હુઈ, મેરે પ્યારે પ્યારે ઔર મીઠે મીઠે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મુઝ સે ઈર્શાદ ફરમાયા : અગર તૂ કલ કિયામત કે રોઝ ભી મુઝે દેખના ચાહતા હૈ તો યેહ ખાના ઝુન્નૂન (رَحمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ) કે પાસ લે જા ઔર ઉન સે જા કર કહ, કે "**હઝરતે**

www.dawateislami.net

મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ફરમાતે હૈં કે દમ ભર કે લિયે નફસ કે સાથ સુલ્હ કર લો ઔર ચન્દ નિવાલે ઈસ લઝીઝ ખાને સે ખા લો.'' હઝરતે સય્યિદુના ઝુન્નૂન મિસરી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی યેહ સુન કર ઝૂમ ઉઠે ઔર કહને લગે : ''મૈં ફરમાં બરદાર હૂં, મૈં ફરમાં બરદાર હૂં.'' ઔર લઝીઝ ખાના ખાને લગે. (تذکرۃ الاولیاء ج ۱ ص ۱۱۷) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

રબ હૈ મો'તી યેહ હૈં કાસિમ રિઝ્ક ઉસ કા હૈ ખિલાતે યેહ હૈં
ઠન્ડા ઠન્ડા મીઠા મીઠા પીતે હમ હૈં પિલાતે યેહ હૈં

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 482, 483)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

રૂહ કો ભી સજાઈયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ મેં કોઈ શક નહીં કે **ઈદ** કે દિન ગુસ્લ કરના, નએ યા ધુલે હુએ ઉમ્દા કપડે પહનના ઔર ઈત્ર લગાના મુસ્તહબ હૈ, યેહ મુસ્તહબ્બાત હમારે ઝાહિરી બદન કી સફાઈ ઔર ઝીનત સે મુ-તઅલ્લિક હૈં. લેકિન હમારે ઈન સાફ, ઉજલે ઔર નએ કપડોં ઔર નહાએ હુએ ઔર ખુશ્બૂ મલે હુએ જિસ્મ કે સાથ સાથ હમારી **રૂહ** ભી હમ પર હમારે માં બાપ સે ભી ઝિયાદા મેહ્રબાન ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ કી મહબ્બત વ ઈતાઅત ઔર ઉમ્મત કે ગમ ખ્વાર, દો જહાં કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઉલ્ફત વ સુન્નત સે ખૂબ સજી હુઈ હોની ચાહિયે.

નજાસત પર ચાંદી કા વરક : ઝરા સોચિયે તો સહી ! રોઝા એક ભી ન રખા હો, સારા માહે ર-મઝાન **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી ના ફરમાનિયોં મેં ગુઝરા હો, બજાએ ઈબાદાત કે સારી સારી રાતેં ફિલ્મ બીનિયોં, ગાને બાજોં ઔર આવારા ગર્દિયોં મેં ગુઝરી હોં, અપને જિસ્મ વ રૂહ કો દિન રાત ગુનાહોં મેં મુલવ્વસ રખા હો ઔર આજ **ઈદ** કે દિન ઈંગ્લિશ ફેશન વાલે બે ઢંગે કપડે પહન ભી લિયે તો ઈસે યૂં સમઝિયે કે ગોયા એક નજાસત થી જિસ પર ચાંદી કા વરક ચસ્પાં કર કે ઉસ કી નુમાઈશ કર દી ગઈ.

www.dawateislami.net

ઈદ કિસ કે લિયે હે ? : સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત સે સરશાર દીવાનો ! સચ્ચી બાત તો યેહી હૈ કે ઈદ ઉન ખુશ બખ્ત મુસલ્માનોં કા હિસ્સા હૈ જિન્હોં ને માહે મોહતરમ, **ર-મઝાનુલ મુબારક** કો રોઝોં, નમાઝોં ઔર દીગર ઈબાદતોં મેં ગુઝારા. તો યેહ **ઈદ** ઉન કે લિયે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ સે મઝદૂરી મિલને કા દિન હૈ. **હમેં તો અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **સે ડરતે રહના ચાહિયે કે આહ ! માહે મોહતરમ કા હમ હક અદા હી ન કર સકે.**

સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ **કી ઈદ : હઝરતે** અલ્લામા મૌલાના અબ્દુલ મુસ્તફા આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : **ઈદ** કે દિન ચન્દ હઝરાત મકાને આલીશાન પર હાઝિર હુએ તો ક્યા દેખા કે **અમીરુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ દરવાઝા બન્દ કર કે ઝારો કિતાર રો રહે હૈં. લોગોં ને હૈરાન હો કર અર્ઝ કી : **યા અમીરલ મુઅમિનીન** رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ! આજ તો **ઈદ** હૈ જો કે ખુશી મનાને કા દિન હૈ, ખુશી કી જગહ યેહ રોના કૈસા ? આપ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને આંસૂ પોંછતે હુએ ફરમાયા : "**هٰذَا يَوْمُ الْعِيْدِ وَهٰذَا يَوْمُ الْوَعِيْد** યા'ની યેહ ઈદ કા દિન ભી હૈ ઔર વઈદ કા દિન ભી." જિસ કે નમાઝ વ રોઝે મક્બૂલ હો ગએ બિલા શુબા ઉસ કે લિયે આજ ઈદ કા દિન હૈ, લેકિન જિસ કે નમાઝ રોઝે રદ કર કે ઉસ કે મુંહ પર માર દિયે ગએ ઉસ કે લિયે તો આજ **વઈદ** કા દિન હૈ (મઝીદ ઈન્કિસારન ફરમાયા :) ઔર મૈં તો ઈસ ખૌફ સે રો રહા હૂં કે આહ ! "**اَنَا لَا اَدْرِىْ اَ مِنَ الْمَقْبُوْلِيْنَ اَمْ مِنَ الْمَطْرُوْدِيْن** યા'ની મુઝે યેહ મા'લૂમ નહીં કે મૈં મક્બૂલ હુવા હૂં યા રદ કર દિયા ગયા હૂં." (નૂરાની તકરીરેં, સ. 184)

ઈદ કે દિન ઉમર યેહ રો રો કર
બોલે નેકોં કી ઈદ હોતી હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 707)

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِىِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

હમારી ખુશ ફહમી : અલ્લાહુ અકબર ! (عَزَّوَجَلَّ) મહબ્બત વાલો ! ઝરા સોચિયે ! ખૂબ ગૌર ફરમાઈયે ! વોહ ફારૂકે આ'ઝમ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ જિન કો માલિકે જન્નત, તાજદારે રિસાલત

www.dawateislami.net

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને અપની હયાતે ઝાહિરી હી મેં જન્નત કી બિશારત ઈનાયત ફરમા દી થી. ઉન કે ખૌફો ખશિય્યત કા તો યેહ આલમ હો ઔર હમ જૈસે નિકમ્મે ઔર બાતૂની લોગોં કી યેહ હાલત હૈ કે નેકી કે “નૂન” કે નુક્તે તક તો પહુંચ નહીં પાતે મગર ખુશ ફહમી કા હાલ યેહ હૈ કે હમ જૈસા નેક ઔર પારસા તો શાયદ અબ કોઈ રહા હી નહીં ! ઈસ રિક્કત અંગેઝ હિકાયત સે ઉન લોગોં કો ખુસૂસન દર્સે ઈબ્રત હાસિલ કરના ચાહિયે જો અપની ઈબાદાત પર નાઝ કરતે હુએ ફૂલે નહીં સમાતે ઔર બિલા મસ્લહતે શર-ઈ અપને નેક આ’માલ મ-સલન નમાઝ, રોઝા, હજ, મસાજિદ કી ખિદમત, ખલ્કે ખુદા કી મદદ ઔર સમાજી ફલાહો બહબૂદ વગૈરા વગૈરા કામોં કા હર જગહ એ’લાન કરતે ફિરતે, ઢંડોરા પીટતે નહીં થકતે, બલ્કે અપને નેક કામોં કી مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ અખ્બારાત વ રસાઈલ મેં તસાવીર તક છપવાને સે ગુરેઝ નહીં કરતે. **આહ !** ઈન કા ઝેહ્ન કિસ તરહ બનાયા જાએ ! ઈન કો ઈખ્લાસે નિય્યત કી સોચ કિસ તરહ ફરાહમ કી જાએ ! ઈન્હેં કિસ તરહ બાવર કરાયા જાએ કે અપની નેકિયોં કા એ’લાન કરને મેં રિયાકારી કી આફત મેં પડને કા શદીદ ખદશા હૈ. ઔર અપના ફોટો છપવાના ? તૌબા ! તૌબા ! અપને આ’માલ કી નુમાઈશ કા ઈતના શૌક, કે ફોટો જૈસે હરામ ઝરીએ કો ભી ન છોડા ગયા. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ રિયાકારી કી તબાહકારી, “મૈં મૈં” કી મુસીબત ઔર અનાનિય્યત કી આફત સે હમ સબ મુસલ્માનોં કી હિફાઝત ફરમાએ.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰى عليه واٰله وسلّم

શહઝાદે કી ઈદ : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ’ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને એક મર્તબા **ઈદ** કે દિન અપને **શહઝાદે** કો પુરાની કમીસ પહને દેખા તો રો પડે, બેટે ને અર્ઝ કી : **પ્યારે અબ્બાજાન !** ક્યૂં રો રહે હૈં ? ફરમાયા : **મેરે લાલ !** મુઝે અન્દેશા હૈ કે આજ **ઈદ** કે દિન જબ લડકે તુમ્હેં ઈસ પુરાની કમીસ મેં દેખેં તો કહીં તુમ્હારા દિલ ન ટૂટ જાએ ! બેટે ને જવાબન અર્ઝ કિયા : દિલ તો ઉસ કા ટૂટે જો રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે કામ મેં નાકામ રહા હો યા જિસ ને માં યા બાપ કી ના ફરમાની કી હો, મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه કી રિઝા મન્દી કે તુફૈલ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ભી મુઝ સે રાઝી હો જાએગા. યેહ સુન કર હઝરતે **ઉમર ફારૂક** رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને શહઝાદે કો

www.dawateislami.net

ગલે લગાયા ઔર ઉસ કે લિયે દુઆ ફરમાઈ. (مُکاشَفَۃُ الْقُلُوب ص ۳۰۸ مُلَخَّصاً) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

શહઝાદિયોં કી ઈદ : **અમીરુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી ખિદમત મેં ઈદ સે એક દિન કબ્લ આપ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી **શહઝાદિયાં** હાઝિર હુઈં ઔર બોલીં : "**અબ્બૂજાન** ! ઈદ કે દિન હમ કૌન સે કપડે પહનેંગી ?" ફરમાયા : "યેહી કપડે જો તુમ ને પહન રખે હૈં, ઈન્હેં ધો લો, કલ પહન લેના !" "નહીં ! **અબ્બૂજાન** ! હમેં નએ કપડે બનવા દીજિયે," બચ્ચિયોં ને ઝિદ કરતે હુએ કહા. આપ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : "મેરી બચ્ચિયો ! ઈદ કા દિન **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ કી ઈબાદત કરને, ઉસ કા શુક્ર બજા લાને કા દિન હૈ, નએ કપડે પહનના ઝરૂરી તો નહીં !" "**અબ્બૂજાન** ! આપ કા ફરમાના બેશક દુરુસ્ત હૈ લેકિન હમારી સહેલિયાં હમેં તા'ને દેંગી કે તુમ અમીરુલ મુઅમિનીન કી લડકિયાં હો ઔર ઈદ કે રોઝ ભી વોહી પુરાને કપડે પહન રખે હૈં !" યેહ કહતે હુએ બચ્ચિયોં કી આંખોં મેં **આંસૂ** ભર આએ. બચ્ચિયોં કી બાતેં સુન કર **અમીરુલ મુઅમિનીન** رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા દિલ ભી પસીજ ગયા. **ખાઝિન** (વઝીરે માલિયાત) કો બુલા કર ફરમાયા : "મુઝે મેરી એક માહ કી તન-ખ્વાહ પેશ્ગી લા દો." **ખાઝિન** ને અર્ઝ કી : "**હુઝૂર** ! ક્યા આપ કો યકીન હૈ કે આપ એક માહ તક ઝિન્દા રહેંગે ?" ફરમાયા : "جَزَاکَ اللہ ! બેશક ! તુમ ને સહીહ ઔર ઉમ્દા બાત કહી." **ખાઝિન** ચલા ગયા. આપ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને બચ્ચિયોં સે ફરમાયા : "પ્યારી બેટિયો ! **અલ્લાહ વ રસૂલ** عَزَّوَجَلَّ وَ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી રિઝા પર અપની ખ્વાહિશાત કુરબાન કર દો." (મા'દને અખ્લાક, હિસ્સએ અવ્વલ, સ. 257 તા 258 બિ તગય્યુરિન કલીલ) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صلَّی اللہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

વાલિદે મર્હૂમ પર કરમ : **એહતિયાતોં** ભરા મ-દની ઝેહ્ન બનાને કે લિયે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કીજિયે, મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કતોં કે ક્યા કહને ! **નિશ્તર બસ્તી**

www.dawateislami.net

(બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને અપને વાલિદે મર્હૂમ કો ખ્વાબ મેં ઈન્તિહાઈ કમઝોરી કી હાલત મેં બરહ્ના કિસી કે સહારે પર ચલતા હુવા દેખા. ઉન્હેં તશ્વીશ હુઈ. ઉન્હોં ને **ઈસાલે સવાબ** કી નિય્યત સે હર માહ તીન દિન કે **મ-દની કાફ઼િલે** મેં સફ઼ર કી નિય્યત કર લી ઔર સફ઼ર શુરૂઅ ભી કર દિયા. તીસરે માહ મ-દની કાફ઼િલે સે વાપસી કે બા'દ જબ ઘર પર સોએ તો ઉન્હોં ને ખ્વાબ મેં યેહ દિલકશ મન્ઝર દેખા કે વાલિદે મર્હૂમ સબ્ઝ સબ્ઝ લિબાસ ઝૈબે તન કિયે બૈઠે મુસ્કુરા રહે હૈં ઔર ઉન પર બારિશ કી હલકી ફુલકી ફુવાર બરસ રહી હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફ઼િલે** મેં સફ઼ર કી અહમ્મિય્યત ઉન પર ખૂબ ઉજાગર હુઈ ઔર ઉન્હોં ને પક્કી નિય્યત કર લી કે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ **હર માહ તીન દિન કે લિયે આશિકાને રસૂલ કે સાથ સફ઼ર જારી રખૂંગા.**

પાઓગે ને'મતેં, કાફ઼િલે મેં ચલો — *કાફ઼િલે મેં ઝરા માંગો આ કર દુઆ*
પાઓગે બખ્શિશેં, કાફ઼િલે મેં ચલો — *ખૂબ હોગા સવાબ, ઔર ટલેગા અઝાબ*
اِنْ شَآءَ اللّٰه ચલેં, કાફ઼િલે મેં ચલો — *જો કે મફ઼્કૂદ હો, વોહ ભી મૌજૂદ હો*

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 677, 672, 673)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم કી ઈદ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મક્બૂલ બન્દોં કી એક એક અદા હમારે લિયે મૂજિબે સદ દર્સે ઈબ્રત હોતી હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ હમારે હુઝૂર સય્યિદુના ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم કી શાન બેહદ અર્ફ઼઼ઓ આ'લા હૈ, ઈસ કે બા વુજૂદ આપ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ હમારે લિયે ક્યા ચીઝ પેશ ફ઼રમાતે હૈં ! સુનિયે ઔર ઈબ્રત હાસિલ કીજિયે :

خلق گوید کہ فردا روزِ عید است   خوشی دَر رُوحِ ہر مؤمن پدید است
دَراں روزے کہ با ایماں بمیرم   مرا دَر مُلک خُود آں روزِ عید است

યા'ની "લોગ કહ રહે હૈં, "કલ ઈદ હૈ ! કલ ઈદ હૈ !" ઔર સબ ખુશ હૈં. લેકિન મૈં તો જિસ દિન ઈસ દુન્યા સે અપના ઈમાન સલામત લે કર ગયા, મેરે લિયે તો વોહી દિન ઈદ હોગા."

www.dawateislami.net

(عَزَّوَجَلَّ) ! سُبْحٰنَ اللّٰہ (عَزَّوَجَلَّ) ! سُبْحٰنَ اللّٰہ ક્યા શાને તક્વા હૈ ! ઈતની બડી શાન, કે ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام કે સરદાર ! ઔર ઈસ કદર તવાઝોઅ વ ઈન્કિસાર !! ઈસ મેં હમારે લિયે ભી દર્સે ઈબ્રત હૈ ઔર હમેં સમઝાયા જા રહા હૈ કે ખબરદાર ! ઈમાન કે મુઆ-મલે મેં ગફ્લત ન કરના, હર વક્ત ઈમાન કી હિફાઝત કી ફિક્ર મેં લગે રહના, કહીં ઐસા ન હો, કે તુમ્હારી ગફ્લત ઔર મા'સિયત કે સબબ ઈમાન કી દૌલત તુમ્હારે હાથ સે નિકલ જાએ.

રઝા કા ખાતિમા બિલખૈર હોગા

અગર રહમત તેરી શામિલ હૈ યા ગૌસ

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 263)

એક વલી કી ઈદ : હઝરતે સય્યિદુના શૈખ નજીબુદ્દીન મુ-તવક્કિલ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه, હઝરતે સય્યિદુના શૈખ બાબા ફરીદુદ્દીન ગન્જે શકર رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه કે ભાઈ ઔર ખલીફા હૈં, આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه કા લકબ **મુ-તવક્કિલ** હૈ. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه 70 બરસ શહ્ર મેં રહે ઔર કોઈ ઝાહિરી ઝરીઅએ મઆશ ન હોને કે બા વુજૂદ અહલો ઈયાલ નિહાયત ઈત્મીનાન સે ઝિન્દગી બસર કરતે રહે. એક બાર ઈદ કે દિન આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه કે ઘર મેં બહુત સે મેહમાન જમ્અ હો ગએ, ઘર મેં ખુર્દો નોશ (યા'ની ખાને પીને) કા કોઈ સામાન નહીં થા. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه બાલાખાને પર જા કર **યાદે ઈલાહી** عَزَّوَجَلَّ મેં મશ્ગૂલ હો ગએ ઔર દિલ હી દિલ મેં યેહ કહ રહે થે : "આજ ઈદ કા દિન હૈ ઔર મેરે ઘર **મેહમાન** આએ હુએ હૈં." અચાનક એક શખ્સ છત પર ઝાહિર હુવા, ઉસ ને ખાનોં સે ભરા હુવા એક ખ્વાન પેશ કિયા ઔર કહા : **ઐ નજીબુદ્દીન !** તુમ્હારે **તવક્કુલ** કી ધૂમ **મલાએ આ'લા** (યા'ની ફિરિશ્તોં) મેં મચી હુઈ હૈ ઔર તુમ્હારા હાલ યેહ હૈ કે તુમ ઐસે ખયાલ (યા'ની ખાના ત-લબી) મેં મશ્ગૂલ હો ! આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه ને ફરમાયા : "હક તઆલા عَزَّوَجَلَّ ખૂબ જાનતા હૈ કે મૈં અપની ઝાત કે લિયે નહીં સિર્ફ અપને મેહમાનોં કે બાઈસ ઈસ તરફ મુ-તવજ્જેહ હો ગયા થા." હઝરતે સય્યિદુના નજીબુદ્દીન **મુ-તવક્કિલ** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه સાહિબે કરામત હોને કે બા વુજૂદ ઈન્તિહાઈ મુન્કસિરુલ મિઝાજ થે. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْه કી ઈન્કિસારી કા યેહ આલમ થા કે એક રોઝ એક

www.dawateislami.net

ફકીર બહુત દૂર સે મુલાકાત કે લિયે આયા ઔર આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ સે પૂછા કે ક્યા નજીબુદ્દીન **મુ-તવક્કિલ** (યા'ની **તવક્કુલ** કરને વાલા) આપ હી હૈં ? તો ઈન્કિસારન ફરમાયા કે ભાઈ ! મૈં તો નજીબુદ્દીન **મુ-તઅક્કિલ** (યા'ની બહુત ઝિયાદા ખાને વાલા) હૂં. **(اَخبارُ الاخیار ص ۲۰ مُلَخَّصًا) અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

કરામત કા એક શો'બા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ **હિકાયત** સે મા'લૂમ હુવા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ જબ ચાહતા હૈ અપને દોસ્તોં કી ઝરૂરિય્યાત કા ગૈબ સે ઈન્તિઝામ ફરમા દેતા હૈ. બ વક્તે ઝરૂરત ખાના, પાની વગૈરા ઝરૂરિય્યાતે ઝિન્દગી કા અચાનક હાઝિર હો જાના બુઝુર્ગોં સે **કરામત** કે તૌર પર વુકૂઅ મેં આતા હૈ. ચુનાન્ચે "શર્હે અકાઈદે નસ્ફિય્યહ" મેં જહાં કરામત કી ચન્દ અક્સામ કા બયાન હૈ વહાં યેહ ભી મઝકૂર હૈ કે ઝરૂરત કે વક્ત ખાને પાની કા હાઝિર હો જાના ભી કરામત હી કા એક શો'બા હૈ. બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَھُمُ اللّٰہُ الْمُبِین કે ખુદાદાદ તસર્રુફાત વ કરામાત કા ક્યા કહના ? યેહ ઐસે મક્બૂલાને બારગાહે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ હોતે હૈં કે ઉન કી ઝબાને પાક સે નિકલી હુઈ બાત ઔર દિલ મેં પૈદા હોને વાલી ખ્વાહિશાત રબ્બે કાએનાત عَزَّوَجَلَّ અપની રહમત સે પૂરી ફરમા દેતા હૈ.

એક સખી કી ઈદ : સય્યિદુના અબ્દુર્રહમાન બિન અમ્ર ઔઝાઈ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ બયાન કરતે હૈં કે **ઈદુલ ફિત્ર** કી શબ દરવાઝે પર દસ્તક હુઈ, દેખા તો મેરા હમસાયા ખડા થા. મૈં ને પૂછા : કહો ભાઈ ! કૈસે આના હુવા ? ઉસ ને કહા : "કલ **ઈદ** હૈ લેકિન ખર્ચ કે લિયે કુછ નહીં, અગર આપ કુછ ઈનાયત ફરમા દેં તો ઈઝ્ઝત કે સાથ હમ **ઈદ** કા દિન ગુઝાર લેંગે." મૈં ને અપની બીવી સે કહા : હમારા ફુલાં પડોસી આયા હૈ ઉસ કે પાસ **ઈદ** કે લિયે એક પૈસા તક નહીં, અગર તુમ્હારી રાય હો તો જો **પચ્ચીસ દિરહમ** હમ ને **ઈદ** કે લિયે રખ છોડે હૈં ઉસ કો પેશ કર દેં હમેં **અલ્લાહ તઆલા** ઔર દે દેગા. નેક બીવી ને કહા : બહુત અચ્છા. ચુનાન્ચે મૈં ને વોહ સબ દિરહમ અપને હમસાએ કે હવાલે કર દિયે, વોહ દુઆએં દેતા હુવા ચલા ગયા. થોડી દેર કે બા'દ ફિર કિસી ને

www.dawateislami.net

દરવાઝા ખટ-ખટાયા. મૈં ને જૂંહી દરવાઝા ખોલા, એક આદમી આગે બઢ કર મેરે કદમોં પર ગિર પડા ઔર રો રો કર કહને લગા : મૈં આપ કે વાલિદ કા ભાગા હુવા ગુલામ હૂં, મુઝે અપની હ-ર-કત પર બહુત નદામત લાહિક હુઈ તો હાઝિર હો ગયા હૂં, યેહ **પચ્ચીસ દીનાર** મેરી કમાઈ કે હૈં આપ કી ખિદમત મેં પેશ કરતા હૂં કબૂલ ફરમા લીજિયે, આપ મેરે આકા હૈં ઔર મૈં આપ કા ગુલામ. મૈં ને વોહ દીનાર લે લિયે ઔર ગુલામ કો આઝાદ કર દિયા. ફિર મૈં ને અપની બીવી સે કહા : ખુદા عَزَّوَجَلَّ કી શાન દેખો ! ઉસ ને હમેં **દિરહમ** કે બદલે **દીનાર** અતા ફરમાએ (પહલે દિરહમ ચાંદી કે ઔર દીનાર સોને કે હોતે થે !) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واٰلهٖ وسلَّم

સલામ ઉસ પર, કે જિસ ને બે કસોં કી દસ્ત-ગીરી કી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ? **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી શાન ભી કિતની નિરાલી હૈ કે ઉસ ને પચ્ચીસ દિરહમ (ચાંદી કે સિક્કે) દેને વાલે કો આન કી આન મેં પચ્ચીસ દીનાર (સોને કે સિક્કે) અતા ફરમા દિયે. ઔર બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللهُ الْمُبِيْن કા ઈસાર ભી ખૂબ થા કે વોહ અપની તમામ તર આસાઈશેં દૂસરે મુસલ્માનોં કી ખાતિર કુરબાન કર દેતે થે.

કુવ્વતે સમાઅત બહાલ હો ગઈ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અપને દિલ મેં અ-ઝ-મતે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બઢાને, સીને મેં શમ્એ ઉલ્ફતે મુસ્તફા જલાને ઔર ઈદે સઈદ કી હકીકી ખુશિયાં પાને કે લિયે હો સકે તો ચાંદરાત કો **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કાફિલોં મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કતેં તો દેખિયે ! બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ, કોએટા મેં હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શરીક એક બહરે ઈસ્લામી ભાઈ ને હાથોં હાથ તીન દિન કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સફર કી સઆદત હાસિલ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દૌરાને સફર હી ઉન કી **કુવ્વતે સમાઅત** બહાલ હો ગઈ ઔર વોહ આમ લોગોં કી તરહ સુનને લગે.

www.dawateislami.net

કાન બહરે હેં ગર, રખ્ખો રબ પર નઝર હોગા લુત્ફે ખુદા, કાફિલે મેં ચલો
દુન્યવી આફતેં, ઉખ્રવી શામતેં દૂર હોંગી ઝરા, કાફિલે મેં ચલો

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

સ-દ-કએ ફિત્ર : અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા પારહ 30 **સૂ-રતુલ આ'લા** કી આયત નમ્બર 14 તા 15 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى ﴿۱۴﴾ وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ﴿۱۵﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક મુરાદ કો પહોંચા જો સુથરા હુવા ઔર અપને રબ કા નામ લે કર નમાઝ પઢી.

સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْهَادِى **"ખઝાઈનુલ ઈરફાન"** મેં ઈસ આયતે કરીમા કે તહ્ત લિખતે હૈં : ઈસ આયત કી તફસીર મેં યેહ કહા ગયા હૈ કે "تَزَكّٰى" સે સ-દ-કએ ફિત્ર દેના ઔર રબ કા નામ લેને સે ઈદગાહ કે રાસ્તે મેં તક્બીરેં કહના ઔર નમાઝ સે નમાઝે ઈદ મુરાદ હૈ. (ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 1099)

સ-દ-કએ ફિત્ર વાજિબ હૈ : સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને એક શખ્સ કો હુક્મ દિયા કે જા કર મક્કએ મુઅઝ્ઝમા કે ગલી કૂચોં મેં એ'લાન કર દો, "**સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હૈ."

(ترمذی ج۲ص۱۵۱حدیث۶۷۴)

સ-દ-કએ ફિત્ર લગ્વ બાતોં કા કફ્ફારા હૈ : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં : મ-દની સરકાર, ગરીબોં કે ગમ ખ્વાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને **સ-દ-કએ ફિત્ર** મુકર્રર ફરમાયા તાકે ફુઝૂલ ઔર બેહૂદા કલામ સે રોઝોં કી તહારત (યા'ની સફાઈ) હો જાએ. નીઝ મસાકીન કી ખૂરિશ (યા'ની ખૂરાક) ભી હો જાએ. (ابوداوٗد ج۲ص۱۵۸حدیث۱۶۰۹)

રોઝા મુઅલ્લક રહતા હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કહતે હૈં સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : જબ તક **સ-દ-કએ ફિત્ર** અદા નહીં કિયા જાતા, બન્દે કા **રોઝા** ઝમીન વ આસ્માન કે દરમિયાન મુઅલ્લક (યા'ની લટકા હુવા) રહતા હૈ.

(اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب ج۲ص۳۹۵حدیث۳۷۵۴)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક મર્તબા દુરૂદ પઢા અલ્લાહ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા ઔર ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં દસ નેકિયાં લિખતા હૈ. (ترمذی)

"ઈદ કી ખુશિયાં મુબારક" કે સોલહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ફિત્રે કે 16 મ-દની ફૂલ

(1) **સ-દ-કએ ફિત્ર** ઉન તમામ મુસલ્માન મર્દ વ ઔરત પર વાજિબ હૈ જો "સાહિબે નિસાબ" હોં ઔર ઉન કા નિસાબ "હાજાતે અસ્લિય્યા (યા'ની ઝરૂરિય્યાતે ઝિન્દગી મ-સલન રહને કા મકાન, ખાનાદારી કા સામાન વગૈરા)" સે ફારિગ હો. (ماخوذ از عالمگیری ج۱ص۱۹۱)

(2) **જિસ** કે પાસ સાઢે સાત તોલા સોના યા સાઢે બાવન તોલા ચાંદી યા સાઢે બાવન તોલા ચાંદી કી રકમ યા ઈતની માલિય્યત કા માલે તિજારત હો (ઔર યેહ સબ હાજાતે અસ્લિય્યા સે ફારિગ હોં) યા ઈતની માલિય્યત કા હાજતે અસ્લિય્યા કે ઈલાવા સામાન હો ઉસ કો **સાહિબે નિસાબ** કહા જાતા હૈ.[1]

(3) **સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હોને કે લિયે, "આકિલ વ બાલિગ" હોના શર્ત નહીં. બલ્કે બચ્ચા યા મજનૂન (યા'ની પાગલ) ભી અગર **સાહિબે નિસાબ** હો તો ઉસ કે માલ મેં સે ઉન કા વલી (યા'ની સર પરસ્ત) અદા કરે. (ردُّالمحتار ج۳ص۳۶۵) **"સ-દ-કએ ફિત્ર"** કે લિયે મિક્દારે નિસાબ તો વોહી હૈ જો ઝકાત કા હૈ જૈસા કે મઝકૂર હુવા લેકિન ફર્ક યેહ હૈ કે **સ-દ-કએ ફિત્ર** કે લિયે માલ કે નામી (યા'ની ઉસ મેં બઢને કી સલાહિય્યત) હોને ઔર સાલ ગુઝરને કી શર્ત નહીં. ઈસી તરહ જો ચીઝેં ઝરૂરત સે ઝિયાદા હૈં (મ-સલન ઉમૂમી ઝરૂરત સે ઝિયાદા કપડે, બે સિલે જોડે, ઘરેલૂ ઝીનત કી અશ્યા વગૈરહા) ઔર ઉન કી કીમત નિસાબ કો પહોંચતી હો તો ઉન અશ્યા કી વજહ સે **સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હૈ. (વકારુલ ફતાવા, જિ. 2, સ. 386 મુલખ્ખસન)

(4) **માલિકે** નિસાબ મર્દ પર અપની તરફ સે, અપને છોટે બચ્ચોં કી તરફ સે ઔર અગર કોઈ

مدینہ

1 : "સાહિબે નિસાબ", "ગની", "ફકીર", "હાજાતે અસ્લિય્યા" વગૈરા ઈસ્તિલાહાત કી તફસીલી મા'લૂમાત ફિક્હે હ-નફી કી મશ્હૂર કિતાબ "બહારે શરીઅત" જિલ્દ અવ્વલ હિસ્સએ પન્જુમ મેં મુલા-હઝા ફરમાઈયે.

www.dawateislami.net

મજનૂન (યા'ની પાગલ) ઔલાદ હૈ (ચાહે ફિર વોહ પાગલ ઔલાદ બાલિગ હી ક્યૂં ન હો) તો ઉસ કી તરફ સે ભી **સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હૈ, હાં અગર વોહ બચ્ચા યા મજનૂન ખુદ સાહિબે નિસાબ હૈ તો ફિર ઉસ કે માલ મેં સે ફિત્રા અદા કર દે. (عالمگیری ج۱ص۱۹۲ مُلَخَّصاً)

5 **મર્દ** સાહિબે નિસાબ પર અપની બીવી યા માં બાપ યા છોટે ભાઈ બહન ઔર દીગર રિશ્તેદારોં કા **ફિત્રા** વાજિબ નહીં. (ایضاً ص۱۹۳مُلَخَّصاً)

6 **વાલિદ** ન હો તો દાદાજાન વાલિદ સાહિબ કી જગહ હૈં. યા'ની અપને ફકીર વ યતીમ પોતે પોતિયોં કી તરફ સે ઉન પે **સ-દ-કએ ફિત્ર** દેના વાજિબ હૈ. (دُرِّمُختار ج۳ص۳۶۸)

7 **માં** પર અપને છોટે બચ્ચોં કી તરફ સે **સ-દ-કએ ફિત્ર** દેના વાજિબ નહીં. (رَدُّ الْمُحتار ج ۳ ص ۳۶۸)

8 **બાપ** પર અપની આકિલ બાલિગ ઔલાદ કા **ફિત્રા** વાજિબ નહીં.

(دُرِّمُختار مع رَدِّالْمُحتار ج۳ص۳۷۰)

9 **કિસી** સહીહ શર-ઈ મજબૂરી કે તહ્ત રોઝે ન રખ સકા યા مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ બિગૈર મજબૂરી કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે ન રખે ઉસ પર ભી **સાહિબે નિસાબ** હોને કી સૂરત મેં **સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હૈ. (رَدّالْمُحتار ج ۳ ص ۳۶۷)

10 **બીવી** યા બાલિગ ઔલાદ જિન કા નફકા વગૈરા (યા'ની રોટી કપડે વગૈરા કા ખર્ચ) જિસ શખ્સ કે ઝિમ્મે હૈ, વોહ અગર ઇન કી ઇજાઝત કે બિગૈર હી ઇન કા **ફિત્રા** અદા કર દે તો અદા હો જાએગા. હાં અગર નફકા ઉસ કે ઝિમ્મે નહીં હૈ મ-સલન બાલિગ બેટે ને શાદી કર કે ઘર અલગ બસા લિયા ઔર અપના ગુઝારા ખુદ હી કર લેતા હૈ તો અબ અપને નાન નફકે (યા'ની રોટી કપડે વગૈરા) કા ખુદ હી ઝિમ્મેદાર હો ગયા હૈ. લિહાઝા ઐસી ઔલાદ કી તરફ સે બિગૈર ઇજાઝત **ફિત્રા** દે દિયા તો અદા ન હોગા.

11 **બીવી** ને બિગૈર હુક્મે શોહર અગર શોહર કા **ફિત્રા** અદા કર દિયા તો અદા ન હોગા.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 398 મુલખ્ખસન)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક બાર દુરૂદ પઢતા હૈ **અલ્લાહ** ઉસ કે લિયે એક કીરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કીરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

﴾12﴿ **ઈદુલ ફિત્ર** કી સુબ્હે સાદિક તુલૂઅ હોતે વક્ત જો **સાહિબે નિસાબ** થા ઉસી પર **સ-દ-કએ ફિત્ર** વાજિબ હૈ, અગર સુબ્હે સાદિક કે બા'દ **સાહિબે નિસાબ** હુવા તો અબ વાજિબ નહીં. (ماخوذ از عالمگیری ج۱ص۱۹۲)

﴾13﴿ **સ-દ-કએ ફિત્ર** અદા કરને કા અફ્ઝલ વક્ત તો યેહી હૈ કે ઈદ કો સુબ્હે સાદિક કે બા'દ **ઈદ** કી નમાઝ અદા કરને સે પહલે પહલે અદા કર દિયા જાએ, અગર ચાંદરાત યા **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે કિસી ભી દિન બલ્કે ર-મઝાન શરીફ સે પહલે ભી અગર કિસી ને અદા કર દિયા તબ ભી **ફિત્રા** અદા હો ગયા ઔર ઐસા કરના બિલ્કુલ જાઈઝ હૈ. (اَیضاً)

﴾14﴿ **અગર** ઈદ કા દિન ગુઝર ગયા ઔર **ફિત્રા** અદા ન કિયા થા તબ ભી **ફિત્રા** સાકિત ન હુવા, બલ્કે ઉમ્ર ભર મેં જબ ભી અદા કરેં અદા હી હૈ. (اَیضاً)

﴾15﴿ **સ-દ-કએ ફિત્ર** કે મસારિફ વોહી હૈં જો ઝકાત કે હૈં. યા'ની જિન કો ઝકાત દે સકતે હૈં ઉન્હેં **ફિત્રા** ભી દે સકતે હૈં ઔર જિન કો ઝકાત નહીં દે સકતે ઉન કો **ફિત્રા** ભી નહીં દે સકતે. (اَیضاص۱۹٤ مُلَخَّصاً)

﴾16﴿ **સાદાતે** કિરામ કો **સ-દ-કએ ફિત્ર** નહીં દે સકતે. ક્યૂંકે યેહ બની હાશિમ સે હૈં. **બહારે શરીઅત** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 931 પર હૈ : બની હાશિમ કો ઝકાત (ફિત્રા) નહીં દે સકતે. ન ગૈર ઈન્હેં દે સકે, ન એક હાશિમી દૂસરે હાશિમી કો. બની હાશિમ સે મુરાદ હઝરતે અલી વ જા'ફર વ અકીલ ઔર હઝરતે અબ્બાસ વ હારિસ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ કી ઔલાદેં હૈં.

સ-દ-કએ ફિત્ર કી મિક્દાર : ગેહૂં યા ઈસ કા આટા યા સત્તૂ આધા સાઅ (યા'ની દો કિલો મેં 80 ગ્રામ કમ) (યા ઈન કી કીમત), ખજૂર યા મુનક્કા યા જવ યા ઈસ કા આટા યા સત્તૂ એક સાઅ (યા'ની ચાર કિલો મેં 160 ગ્રામ કમ) (યા ઈન કી કીમત) યેહ એક **સ-દ-કએ ફિત્ર** કી મિક્દાર હૈ. (عالمگیری ج۱ص۱۹۱،دُرِّمُختار ج۳ص۳۷۲) "બહારે શરીઅત" મેં હૈ : આ'લા દ-રજે કી તહકીક ઔર

www.dawateislami.net

એહતિયાત યેહ હૈ કે : સાઅ કા વઝ્ન તીન સો ઈકાવન351 રુપૈ ભર હૈ ઔર નિસ્ફ સાઅ એક સો પછત્તર175 રુપૈ અઠન્ની ભર ઊપર. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 939)

ઈન ચાર ચીઝોં કે ઈલાવા અગર કિસી દૂસરી ચીઝ સે ફિત્રા અદા કરના ચાહે, મ-સલન ચાવલ, જુવાર, બાજરા યા ઔર કોઈ ગલ્લા યા ઔર કોઈ ચીઝ દેના ચાહે તો કીમત કા લિહાઝ કરના હોગા યા'ની વોહ ચીઝ આધે સાઅ ગેહૂં યા એક સાઅ જવ કી કીમત કી હો, યહાં તક કે રોટી દેં તો ઉસ મેં ભી કીમત કા લિહાઝ કિયા જાએગા અગર્ચે ગેહૂં યા જવ કી હો. (ઐઝન)

કબ્ર મેં એક હઝાર અન્વાર દાખિલ હોં : મન્કૂલ હૈ કે જો શખ્સ **ઈદ** કે દિન તીન સો મર્તબા "سُبْحٰنَ اللّٰہِ وَبِحَمْدِہٖ" પઢે ઔર ફૌત શુદા મુસલ્માનોં કી અરવાહ કો ઈસ કા ઈસાલે સવાબ કરે તો હર મુસલ્માન કી કબ્ર મેં **એક હઝાર અન્વાર** દાખિલ હોતે હૈં ઔર જબ વોહ પઢને વાલા ખુદ મરેગા, **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ કી કબ્ર મેં ભી **એક હઝાર અન્વાર** દાખિલ ફરમાએગા. (مُکَاشَفَۃُ الْقُلُوب ص ۳۰۸)

નમાઝે ઈદ સે કબ્લ કી એક સુન્નત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અબ ઉન બાતોં કા બયાન કિયા જાતા હૈ જો ઈદૈન (યા'ની ઈદુલ ફિત્ર ઔર બકર ઈદ દોનોં) મેં સુન્નત હૈં. ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના બુરૈદા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ કે તાજદારે રિસાલત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, પૈકરે જૂદો સખાવત, સરાપા રહમત, મહબૂબે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **ઈદુલ ફિત્ર** કે દિન કુછ ખા કર નમાઝ કે લિયે તશરીફ લે જાતે થે ઔર **ઈદુલ અઝ્હા** કે રોઝ ઉસ વક્ત તક નહીં ખાતે થે જબ તક નમાઝ સે ફારિગ ન હો જાતે. (ترمذی ج ۲ ص ۷۰ حدیث ۵۴۲) ઔર "બુખારી" કી રિવાયત હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે હૈ કે ઈદુલ ફિત્ર કે દિન (નમાઝે ઈદ કે લિયે) તશરીફ ન લે જાતે જબ તક ચન્દ **ખજૂરેં** ન તનાવુલ ફરમા લેતે ઔર વોહ તાક હોતીં. (بُخاری ج ۱ ص ۳۲۸ حدیث ۹۵۳)

હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, શહન્શાહે નુબુવ્વત, તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઈદ કો (નમાઝે ઈદ કે લિયે) એક રાસ્તે સે તશરીફ લે જાતે ઔર દૂસરે રાસ્તે સે વાપસ તશરીફ લાતે. (تِرمذی ج ۲ ص ۶۹ حدیث ۵۴۱)

www.dawateislami.net

નમાઝે ઈદ કા તરીકા (હ-નફી)

પહલે ઈસ તરહ નિય્યત કીજિયે : “મૈં નિય્યત કરતા હૂં દો રક્અત નમાઝ **ઈદુલ ફિત્ર** (યા **ઈદુલ અઝ્હા**) કી, સાથ છ[6] ઝાઈદ તક્બીરોં કે, વાસિતે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે, પીછે ઈસ ઈમામ કે” ફિર કાનોં તક હાથ ઉઠાઈયે ઔર اَللّٰہُ اَکْبَر કહ કર હસ્બે મા’મૂલ નાફ કે નીચે બાંધ લીજિયે ઔર **સના** પઢિયે. ફિર કાનોં તક હાથ ઉઠાઈયે ઔર اَللّٰہُ اَکْبَر કહતે હુએ લટકા દીજિયે, ફિર હાથ કાનોં તક ઉઠાઈયે ઔર اَللّٰہُ اَکْبَر કહ કર લટકા દીજિયે, ફિર કાનોં તક હાથ ઉઠાઈયે ઔર اَللّٰہُ اَکْبَر કહ કર બાંધ લીજિયે યા’ની **પહલી તક્બીર** કે બા’દ હાથ બાંધિયે ઈસ કે બા’દ **દૂસરી** ઔર **તીસરી તક્બીર** મેં લટકાઈયે ઔર **ચૌથી** મેં હાથ બાંધ લીજિયે, ઈસ કો યૂં યાદ રખિયે કે **જહાં કિયામ મેં તક્બીર કે બા’દ કુછ પઢના હૈ વહાં હાથ બાંધને હૈં ઔર જહાં નહીં પઢના વહાં હાથ લટકાને હૈં.** ફિર ઈમામ તઅવ્વુઝ ઔર તસ્મિયા આહિસ્તા પઢ કર અલ હમ્દ શરીફ ઔર સૂરહ જહ્ર (યા’ની બુલન્દ આવાઝ) કે સાથ પઢે, ફિર રુકૂઅ કરે. દૂસરી રક્અત મેં પહલે **અલ હમ્દ શરીફ** ઔર સૂરહ જહ્ર કે સાથ પઢે, ફિર તીન બાર કાન તક હાથ ઉઠા કર اَللّٰہُ اَکْبَر કહિયે ઔર હાથ ન બાંધિયે ઔર ચૌથી બાર બિગૈર હાથ ઉઠાએ اَللّٰہُ اَکْبَر કહતે હુએ રુકૂઅ મેં જાઈયે ઔર કાઈદે કે મુતાબિક નમાઝ મુકમ્મલ કર લીજિયે. હર દો તક્બીરોં કે દરમિયાન તીન બાર “سُبْحٰنَ اللّٰہ” કહને કી મિક્દાર ચુપ ખડા રહના હૈ. (માખૂઝન બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 781, دُرِّمُختار ج۳ ص۶۱ વગૈરા)

ઈદ કી અધૂરી જમાઅત મિલી તો....? : પહલી રક્અત મેં ઈમામ કે તક્બીરેં કહને કે બા’દ મુક્તદી શામિલ હુવા તો ઉસી વક્ત (તક્બીરે તહરીમા કે ઈલાવા મઝીદ) **તીન તક્બીરેં** કહ લે અગર્ચે ઈમામ ને કિરાઅત શુરૂઅ કર દી હો ઔર **તીન** હી કહે અગર્ચે ઈમામ ને તીન સે ઝિયાદા કહી હોં ઔર અગર ઉસ ને તક્બીરેં ન કહીં કે ઈમામ રુકૂઅ મેં ચલા ગયા તો ખડે ખડે ન કહે બલ્કે ઈમામ કે સાથ રુકૂઅ મેં જાએ ઔર રુકૂઅ મેં તક્બીરેં કહ લે ઔર અગર ઈમામ કો રુકૂઅ મેં પાયા ઔર ગાલિબ ગુમાન હૈ કે તક્બીરેં કહ કર ઈમામ કો રુકૂઅ મેં પા લેગા તો ખડે ખડે તક્બીરેં કહે ફિર રુકૂઅ મેં જાએ વરના اَللّٰہُ اَکْبَر કહ કર રુકૂઅ મેં જાએ ઔર રુકૂઅ મેં તક્બીરેં કહે ફિર અગર ઉસ

www.dawateislami.net

ને રુકૂઅ મેં તક્બીરેં પૂરી ન કી થીં કે ઈમામ ને સર ઉઠા લિયા તો બાકી સાકિત હો ગઈ (યા'ની બકિય્યા તક્બીરેં અબ ન કહે) ઔર અગર ઈમામ કે રુકૂઅ સે ઉઠને કે બા'દ શામિલ હુવા તો અબ તક્બીરેં ન કહે બલ્કે (ઈમામ કે સલામ ફૈરને કે બા'દ) જબ અપની (બકિય્યા) પઢે ઉસ વક્ત કહે. ઔર રુકૂઅ મેં જહાં તક્બીર કહના બતાયા ગયા ઉસ મેં હાથ ન ઉઠાએ ઔર અગર દૂસરી રક્અત મેં શામિલ હુવા તો પહલી રક્અત કી તક્બીરેં અબ ન કહે બલ્કે જબ અપની ફૌત શુદા પઢને ખડા હો ઉસ વક્ત કહે. દૂસરી રક્અત કી તક્બીરેં અગર ઈમામ કે સાથ પા જાએ ફબિહા (યા'ની તો બેહતર). વરના ઈસ મેં ભી વોહી તફ્સીલ હૈ જો પહલી રક્અત કે બારે મેં મઝકૂર હુઈ.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 782, دُرِّمُختار ج۳ ص٦٤، عالمگیری ج۱ ص۱٥۱)

ઈદ કી જમાઅત ન મિલી તો ક્યા કરે ? : ઈમામ ને નમાઝે ઈદ પઢ લી ઔર કોઈ શખ્સ બાકી રહ ગયા ખ્વાહ વોહ શામિલ હી ન હુવા થા યા શામિલ તો હુવા મગર ઉસ કી નમાઝ ફાસિદ હો ગઈ તો અગર દૂસરી જગહ મિલ જાએ પઢ લે વરના (બિગૈર જમાઅત કે) નહીં પઢ સકતા. હાં બેહતર યેહ હૈ કે યેહ શખ્સ ચાર રક્અત ચાશ્ત કી નમાઝ પઢે.

ઈદ કે ખુત્બે કે અહકામ : નમાઝ કે બા'દ ઈમામ દો ખુત્બે પઢે ઔર **ખુત્બએ જુમુઆ** મેં જો ચીઝેં સુન્નત હૈં ઈસ મેં ભી સુન્નત હૈં ઔર જો વહાં મક્રૂહ યહાં ભી મક્રૂહ. સિર્ફ દો બાતોં મેં ફર્ક હૈ એક યેહ કે **જુમુઆ** કે પહલે ખુત્બે સે પેશ્તર ખતીબ કા બૈઠના સુન્નત થા ઔર ઈસ મેં ન બૈઠના સુન્નત હૈ. દૂસરે યેહ કે ઈસ મેં પહલે ખુત્બે સે પેશ્તર 9 બાર ઔર દૂસરે કે પહલે 7 બાર ઔર મિમ્બર સે ઉતરને કે પહલે 14 બાર اَللّٰهُ اَکْبَر કહના સુન્નત હૈ ઔર જુમુઆ મેં નહીં.

(બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 783, دُرِّمُختار ج۳ ص٦٧، عالمگیری ج۱ ص۱٥۰)

"દે દો ઈદી મેં ગમ મદીને કા" કે બીસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે ઈદ કે 20 મ-દની ફૂલ

ઈદ કે દિન યેહ ઉમૂર મુસ્તહબ હૈં :

❁ હજામત બનવાના (મગર ઝુલ્ફેં બનવાઈયે, ન કે અંગ્રેઝી બાલ) ❁ નાખુન તરશ્વાના

www.dawateislami.net

❁ ગુસ્લ કરના ❁ મિસ્વાક કરના (યેહ ઉસ કે ઈલાવા હૈ જો વુઝૂ મેં કી જાતી હૈ) ❁ અચ્છે કપડે પહનના, નએ હોં તો નએ વરના ધુલે હુએ ❁ ખુશ્બૂ લગાના ❁ અંગૂઠી પહનના (જબ કભી અંગૂઠી પહનિયે તો ઈસ બાત કા ખાસ ખયાલ રખિયે કે સિર્ફ સાઢે ચાર માશે (યા'ની ચાર ગ્રામ 374 મિલી ગ્રામ) સે કમ વઝ્ન ચાંદી કી એક હી અંગૂઠી પહનિયે, એક સે ઝિયાદા ન પહનિયે ઔર ઉસ એક અંગૂઠી મેં ભી નગીના એક હી હો, એક સે ઝિયાદા નગીને ન હોં, બિગૈર નગીને કી ભી મત પહનિયે, નગીને કે વઝ્ન કી કોઈ કૈદ નહીં, ચાંદી કા છલ્લા યા ચાંદી કે બયાન કર્દા વઝ્ન વગૈરા કે ઈલાવા કિસી ભી ધાત કી અંગૂઠી યા છલ્લા મર્દ નહીં પહન સકતા) ❁ નમાઝે ફજ્ર મસ્જિદે મહલ્લા મેં પઢના ❁ **ઈદુલ ફિત્ર** કી નમાઝ કો જાને સે પહલે ચન્દ ખજૂરેં ખા લેના, તીન, પાંચ, સાત યા કમો બેશ મગર તાક હોં. ખજૂરેં ન હોં તો કોઈ મીઠી ચીઝ ખા લે. અગર નમાઝ સે પહલે કુછ ભી ન ખાયા તો ગુનાહ ન હુવા મગર ઈશા તક ન ખાયા તો ઈતાબ (યા'ની મલામત) કિયા જાએગા ❁ નમાઝે ઈદ, ઈદગાહ મેં અદા કરના ❁ ઈદગાહ પૈદલ ચલના ❁ સુવારી પર ભી જાને મેં હરજ નહીં મગર જિસ કો પૈદલ જાને પર કુદરત હો ઉસ કે લિયે પૈદલ જાના અફઝલ હૈ ઔર વાપસી પર સુવારી પર આને મેં હરજ નહીં ❁ નમાઝે ઈદ કે લિયે ઈદગાહ જલ્દ ચલે જાના ઔર એક રાસ્તે સે જાના ઔર દૂસરે રાસ્તે સે વાપસ આના ❁ ઈદ કી નમાઝ સે પહલે **સ-દ-કએ ફિત્ર** અદા કરના ❁ ખુશી ઝાહિર કરના ❁ કસરત સે સ-દકા દેના ❁ ઈદગાહ કો ઈત્મીનાન વ વકાર ઔર નીચી નિગાહ કિયે જાના ❁ આપસ મેં મુબારક બાદ દેના ❁ બા'દે નમાઝે ઈદ મુસા-ફહા (યા'ની હાથ મિલાના) ઔર મુઆ-નકા (યા'ની ગલે મિલના) જૈસા કે ઉમૂમન મુસલ્માનોં મેં રાઈજ હૈ બેહતર હૈ કે ઈસ મેં ઈઝહારે મસર્રત હૈ, મગર **અમ્રદ** (યા'ની ખૂબ સૂરત લડકે) સે ગલે મિલના મહલ્લે ફિતના હૈ ❁ **ઈદુલ ફિત્ર** કી નમાઝ કે લિયે જાતે હુએ રાસ્તે મેં આહિસ્તા સે તક્બીર કહિયે ઔર નમાઝે ઈદે અઝ્હા કે લિયે જાતે હુએ રાસ્તે મેં બુલન્દ આવાઝ સે તક્બીર કહિયે. તક્બીર યેહ હૈ :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَلِلّٰهِ الْحَمْد

www.dawateislami.net

તરજમા : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ સબ સે બડા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સબ સે બડા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહીં ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સબ સે બડા હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સબ સે બડા હૈ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ હી કે લિયે તમામ ખૂબિયાં હૈં. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 779 તા 781, عالمگیری ج۱ص۱۴۹،۱۵۰ વગૈરા)

બકર ઈદ કા એક મુસ્તહબ : ઈદે અઝ્હા (યા'ની બકર ઈદ) તમામ અહકામ મેં **ઈદુલ ફિત્ર** (યા'ની મીઠી ઈદ) કી તરહ હૈ. સિર્ફ બા'ઝ બાતોં મેં ફર્ક હૈ, મ-સલન ઈસ મેં (યા'ની બકર ઈદ મેં) મુસ્તહબ યેહ હૈ કે નમાઝ સે પહલે કુછ ન ખાએ ચાહે કુરબાની કરે યા ન કરે ઔર અગર ખા લિયા તો કરાહત ભી નહીં. (عالمگیری ج۱ ص۱۵۲)

મૈં ઈદ કી નમાઝ ભી નહીં પઢતા થા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હર સાલ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં એ'તિકાફ કી સઆદત ઔર માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી ખૂબ બ-ર-કતેં લૂટિયે ફિર ઈદ મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ મ-દની કાફિલોં મેં સુન્નતોં ભરા સફર ઈખ્તિયાર કીજિયે. તરગીબ વ તહ્રીસ કી ખાતિર એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં. ચુનાન્ચે બાબુલ મદીના કરાચી કે મેન કોરંગી રોડ કે કરીબ મુકીમ એક ઈસ્લામી ભાઈ (ઉમ્ર તકરીબન 25 બરસ) એક ગેરેજ (Garage) પર કામ કરતે થે. (અગર્ચે ફી નફ્સિહી ગેરેજ યા'ની ગાડિયોં કી મરમ્મત કા કામ ગલત નહીં, મગર આજ કલ ગુનાહોં ભરે હાલાત હૈં. જિન કો વાસિતા પડા હોગા વોહ જાનતે હોંગે કે અક્સર ગેરેજ કા માહોલ કિસ કદર ગન્દા હોતા હૈ, ફી ઝમાના ગેરેજ મેં કામ કરને વાલોં કે લિયે હલાલ રોઝી કા હુસૂલ જૂએ શીર લાને કે મુ-તરાદિફ હૈ.) ગેરેજ કે ગન્દે માહોલ કી નહૂસત કે સબબ ઉન કો પન્જ વક્તા નમાઝ કુજા જુમુઆ બલ્કે **ઈદૈન** કી નમાઝોં કી ભી તૌફીક નહીં થી, રાત ગએ તક T.V. પર મુખ્તલિફ ફિલ્મેં ડિરામે દેખને મેં મશ્ગૂલ રહતે બલ્કે હર કિસ્મ કી છોટી બડી બુરાઈયાં ઉન કે અન્દર મૌજૂદ થીં. ઉન કી ઈસ્લાહ કે અસ્બાબ યૂં હુએ કે **મક-ત-બતુલ મદીના** સે જારી હોને વાલે સુન્નતોં ભરે બયાન **"અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ખુફ્યા તદબીર"** કી કેસિટ સુની જિસ ને ઉન્હેં સર તા પા હિલા કર રખ દિયા. ઈસ કે બા'દ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ હુઈ ઔર આશિકાને રસૂલ કે સાથ તીન દિન કે **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કા શરફ મિલા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ વોહ

www.dawateislami.net

દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હો ગએ, પાંચોં વક્ત નમાઝોં કી પાબન્દી હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કરોડહા કરોડ એહસાન, કે વોહ ઈન્સાન જો **ઈદ** કે બહાને ભી મસ્જિદ કા રુખ નહીં કરતા થા યેહ બયાન દેતે વક્ત તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તન્ઝીમી તરકીબ કે મુતાબિક એક મસ્જિદ કી ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન કી હૈસિય્યત સે બે નમાઝિયોં કો નમાઝી બનાને કી જુસ્ત-જૂ મેં રહતા હૈ.

ભાઈ ગર ચાહતે હો નમાઝેં પઢૂં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

નેકિયોં મેં તમન્ના હૈ આગે બઢૂં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમેં **ઈદે સઈદ** કી ખુશિયાં સુન્નત કે મુતાબિક મનાને કી તૌફીક અતા ફરમા. ઔર હમેં હજ શરીફ ઔર દિયારે મદીના વ તાજદારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી **દીદ કી મ-દની ઈદ** બાર બાર નસીબ ફરમા. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلّم

તેરી જબ કે દીદ હોગી જભી મેરી ઈદ હોગી

મેરે ખ્વાબ મેં તૂ આના મ-દની મદીને વાલે

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 424)

મુઝ ગુનહગાર પર ભી કરમ કે છીંટે પડે : કોરંગી બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ (ઉમ્ર 22 સાલ) બે નમાઝી, ફિલ્મોં ડિરામોં કે શૌકીન ઔર બિગડે હુએ નૌ જવાન થે, બુરે હમ-નશીનોં કે સાથ ફેશન કી અંધેરિયોં મેં ભટક રહે થે, બુરી સોહબત કી વજહ સે ઝિન્દગી કે શબો રોઝ ગુનાહોં મેં બસર હો રહે થે. હિલાલે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ.) આસ્માને દુન્યા પર ઝાહિર હુવા, રહમતે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ કી બારિશેં બરસને લગીં, **ઉન પર ભી કરમ કે છીંટે પડે** ઔર વોહ કરીમિયા કાદિરિય્યા મસ્જિદ કોરંગી નમ્બર ઢાઈ, બાબુલ મદીના કરાચી મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં **મો'તકિફ** હો ગએ.

www.dawateislami.net

ઉન કી ખઝાં રસીદા ઝિન્દગી કી શામ મેં સુબ્હે બહારાં કે મ-દની ફૂલ ખિલને લગે, ઉન કો તૌબા કી તૌફીક નસીબ હુઈ, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ વોહ નમાઝી બન ગએ, દાઢી ઔર ઈમામા શરીફ સજાને કી સઆદત મિલ ગઈ, તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે એક માહ કે **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર નસીબ હુવા, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તા દમે તહરીર એક મસ્જિદ કે ઝૈલી કાફિલા ઝિમ્મેદાર કી હેસિય્યત સે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં મેં હિસ્સા લેને કી સઆદત હાસિલ કર રહે હૈં.

મરઝે ઈસ્યાં સે છુટકારા ચાહો અગર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

આઓ આઓ ઈધર આ ભી જાઓ ઈધર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 639)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

રિઝ્ક મેં બ-ર-કત કા બે મિસાલ વઝીફા

એક સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! દુન્યા ને મુઝ સે પીઠ ફેર લી. ફરમાયા : "ક્યા વોહ **તસ્બીહ** તુમ્હેં યાદ નહીં જો તસ્બીહ હે ફિરિશ્તોં ઔર મખ્લૂક કી જિસ કી બ-ર-કત સે **રોઝી** દી જાતી હે, જબ સુબ્હે સાદિક તુલૂઅ હો તો યેહ તસ્બીહ એક સો બાર પઢા કરો, "سُبْحٰنَ اللّٰہِ وَبِحَمْدِہٖ، سُبْحٰنَ اللّٰہِ الْعَظِیْمِ، اَسْتَغْفِرُاللّٰہ" દુન્યા તેરે પાસ ઝલીલ હો કર આએગી." વોહ શખ્સ ચલા ગયા કુછ મુદ્દત ઠહર કર દોબારા હાઝિર હુવા, અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! દુન્યા મેરે પાસ ઈસ કસરત સે આઈ, મૈં હેરાન હૂં, કહાં ઉઠાઊં કહાં રખૂં ! (الخصائصُ الکُبرٰی لِلسُّیُوطی ج٢ص٢٩٩ مُلَخَّصًا)

આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ફરમાતે હૈં : ઈસ તસ્બીહ કા **વિર્દ** હત્તલ ઈમ્કાન તુલૂએ સુબ્હે સાદિક કે સાથ હો, વરના સુબ્હ સે પહલે, જમાઅત કાઈમ હો જાએ તો ઉસ મેં શરીક હો કર બા'દ કો અદદ પૂરા કીજિયે ઔર જિસ દિન કબ્લે નમાઝ ભી ન હો સકે તો ખૈર તુલૂએ શમ્સ (યા'ની સૂરજ નિકલને) સે પહલે. (મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત, સ. 128 મુલખ્ખસન)

www.dawateislami.net

“યા ગફ્ફાર” કે છ[6] હુરૂફ કી નિસ્બત સે

ઈમામે કે મુ-તઅલ્લિક 6 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

۞ ઈમામે કે સાથ દો રક્અત નમાઝ બિગૈર ઈમામે કી 70 રક્અતોં સે અફઝલ હૈં[1] ۞ ટોપી પર ઈમામા હમારે ઔર મુશ્રિકીન કે દરમિયાન ફર્ક હૈ હર પેચ પર, કે મુસલ્માન અપને સર પર દેગા ઉસ પર રોઝે કિયામત એક નૂર અતા કિયા જાએગા[2] ۞ બેશક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તે દુરૂદ ભેજતે હૈં જુમુએ કે રોઝ ઈમામે વાલોં પર[3] ۞ ઈમામે કે સાથ નમાઝ દસ હઝાર નેકી કે બરાબર હૈ[4] ۞ ઈમામે કે સાથ એક જુમુઆ બિગૈર ઈમામે કે 70 જુમુઓં કે બરાબર હૈ[5] ۞ ઈમામે અરબ કે તાજ હૈં તો ઈમામા બાંધો તુમ્હારા વકાર બઢેગા ઔર જો ઈમામા બાંધે ઉસ કે લિયે હર પેચ પર એક નેકી હૈ.[6]

۱: اَلْفِرْدَوْس بمأثور الْخِطاب ج۲ص۲٦٥حدیث۳۲۳۳۔ ۲: اَلْجامِعُ الصَّغِیر لِلسُّیُوْطِی ص ۳۵۳ حدیث۵۷۲۵۔ ۳: اَلْفِرْدَوْس بمأثور الْخِطاب ج۱ص۱٤۷ حدیث۵۲۹۔ ٤: ایضاً ج۲ص ٤۰٦ حدیث۳۸۰۵، فتاوٰی رضویہ مُخَرَّجہ ج٦ص ۲۱۳۔ ۵: ابن عساکِر ج۳۷ ص۳۵۵۔ ٦: کَنْزُ الْعُمّال ج۱۵ص۱۳۳ رقم ٤۱۱۳۸۔

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

નફ્લ રોઝોં કે ફ઼ઝાઇલ

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : કિયામત કે રોઝ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે અર્શ કે સિવા કોઈ સાયા નહીં હોગા, તીન શખ્સ અર્શે ઈલાહી કે સાએ મેં હોંગે. અર્ઝ કી ગઈ : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! વોહ કૌન લોગ હોંગે ? ઈર્શાદ ફરમાયા : (1) વોહ શખ્સ જો મેરે ઉમ્મતી કી પરેશાની દૂર કરે (2) મેરી **સુન્નત** ઝિન્દા કરને વાલા (3) મુઝ પર કસરત સે **દુરૂદ શરીફ** પઢને વાલા. (اَلْبُدُوْرُ السَّافِرَۃ ص۱۳۱ حدیث ۳۶٦)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

નફ્લ રોઝોં કે દીની વ દુન્યવી ફવાઈદ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ફર્ઝ રોઝોં કે ઈલાવા **નફ્લ રોઝોં** કી ભી આદત બનાની ચાહિયે કે ઈસ મેં બે શુમાર દીની વ દુન્યવી ફવાઈદ હૈં ઔર સવાબ તો ઈતના હે કે મત પૂછો બાત ! આદમી કા જી ચાહે કે બસ રોઝે રખતે હી ચલે જાએં. **દીની ફવાઈદ** મેં ઈમાન કી હિફાઝત, જહન્નમ સે નજાત ઔર જન્નત કા હુસૂલ શામિલ હૈં ઔર જહાં તક દુન્યવી ફવાઈદ કા તઅલ્લુક હે તો દિન કે અન્દર ખાને પીને મેં સર્ફ હોને વાલે વક્ત ઔર અખરાજાત કી બચત, પેટ કી ઈસ્લાહ ઔર બહુત સારે અમરાઝ સે હિફાઝત કા સામાન હે. ઔર તમામ ફવાઈદ કી અસ્લ યેહ હે કે રોઝેદાર સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ રાઝી હોતા હે.

રોઝાદારોં કે લિયે બખ્શિશ કી બિશારત : અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા પારહ 22 સૂ-રતુલ અહ્ઝાબ કી આયત નમ્બર 35 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હે :

www.dawateislami.net

وَالصّٰٓئِمِيْنَ وَالصّٰٓئِمٰتِ وَالْحٰفِظِيْنَ فُرُوْجَهُمْ وَالْحٰفِظٰتِ وَالذّٰكِرِيْنَ اللّٰهَ كَثِيْرًا وَّالذّٰكِرٰتِ ۙ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِيْمًا ۝۳۵

(پ۲۲، الاحزاب:۳۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર રોઝે વાલે ઔર રોઝે વાલિયાં ઔર અપની પારસાઈ નિગાહ રખને વાલે ઔર નિગાહ રખને વાલિયાં ઔર **અલ્લાહ** કો બહુત યાદ કરને વાલે ઔર યાદ કરને વાલિયાં ઈન સબ કે લિયે **અલ્લાહ** ને બખ્શિશ ઔર બડા સવાબ તય્યાર કર રખા હૈ.

وَالصّٰٓئِمِيْنَ وَالصّٰٓئِمٰتِ (**તરજમા :** ઔર રોઝે વાલે ઔર રોઝે વાલિયાં) કી તફસીર મેં હઝરતે અલ્લામા અબુલ બરકાત **અબ્દુલ્લાહ** બિન અહમદ ન-સફી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه લિખતે હૈં : ઈસ મેં ફર્ઝ ઔર નફલ દોનોં કિસ્મ કે રોઝે દાખિલ હૈં. મન્કૂલ હૈ : જિસ ને હર મહીને અય્યામે બીઝ (યા'ની ચાંદ કી 13, 14, 15 તારીખ) કે તીન રોઝે રખે વોહ રોઝે રખને વાલોં મેં શુમાર કિયા જાતા હૈ.

(تفسیرِ مدارک ج۲ ص۳٤٠)

અલ્લાહ તબા-ર-ક વ તઆલા પારહ 29 સૂ-રતુલ હાક્કહ કી આયત નમ્બર 24 મેં ઈર્શાદ ફરમાતા હૈ :

كُلُوْا وَاشْرَبُوْا هَنِيْٓـًٔۢا بِمَآ اَسْلَفْتُمْ فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝۲۴

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ખાઓ ઔર પિયો રચતા હુવા સિલા ઉસ કા જો તુમ ને ગુઝરે દિનોં મેં આગે ભેજા.

હઝરતે શાહ અબ્દુલ અઝીઝ મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ القَوِی આયતે કરીમા કે ઈસ હિસ્સે : (ગુઝરે હુએ દિનોં મેં) કે તહ્ત લિખતે હૈં : યા'ની દુન્યા કે દિનોં મેં સે ગુઝશ્તા દિનોં મેં યા ઉન દિનોં મેં જો કે ખાને ઔર પીને સે ખાલી થે ઔર વોહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝોં કે દિન હૈં ઔર દૂસરે મસ્નૂન રોઝોં કે અય્યામ જૈસે અય્યામે બીઝ (યા'ની ચાંદ કી 13, 14, 15 તારીખ), અ-રફા (યા'ની 9 ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ) કા દિન, રોઝે આશૂરા, પીર કા દિન, જુમ્આરાત કા દિન ઔર શબે બરાઅત કા દિન વગૈરા. (تفسیرِ عزیزی ج۲ ص۱۰۳) **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામ મુજાહિદ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْوَاحِد ફરમાતે હૈં : فِى الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۝۲۴ (ગુઝરે હુએ દિનોં મેં) સે મુરાદ રોઝોં કે દિન હૈં અબ મતલબ યેહ હુવા

www.dawateislami.net

કે તુમ ખાઓ ઔર પિયો ઉસ કે બદલે મેં જો તુમ ને રોઝે કે દિનોં મેં **અલ્લાહ તઆલા** કી રિઝા મેં ખુદ કો ખાને પીને સે રોકા. (લિહાઝા જન્નત મેં ખાના પીના દુન્યા મેં ખાને પીને સે રુકને કા બદલ હો જાએગા) (تفسير رُوحُ البَيان ج٧ص١٤٣)

"માહે ર-મઝાન મુબારક" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે નફલી રોઝોં કે ફઝાઈલ પર 13 ફરામીને મુસ્તફ़ા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

1 જન્નત કા અનોખા દરખ્ત : **જિસ** ને **એક નફલ રોઝા** રખા ઉસ કે લિયે **જન્નત** મેં એક દરખ્ત લગા દિયા જાએગા જિસ કા ફલ **અનાર** સે છોટા ઔર **સેબ** સે બડા હોગા, વોહ શહ્દ જૈસા મીઠા ઔર ખુશ ઝાએકા હોગા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ બરોઝે કિયામત રોઝાદાર કો ઉસ દરખ્ત કા ફલ ખિલાએગા. (مُعجَم كَبِير ج١٨ص٣٦٦حديث٩٣٥)

2 40 સાલ કા ફાસિલા દોઝખ સે દૂરી : **જિસ** ને સવાબ કી ઉમ્મીદ રખતે હુએ **એક નફલ રોઝા** રખા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે દોઝખ સે **ચાલીસ સાલ** (કી મસાફત કે બરાબર) દૂર ફરમા દેગા. (جَمعُ الجَوامِع ج٧ص١٩٠حديث٢٢٢٠١)

3 દોઝખ સે 50 સાલ કી મસાફત તક દૂરી : **જિસ** ને રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કે લિયે એક દિન કા **નફલ રોઝા** રખા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કે ઔર દોઝખ કે દરમિયાન એક તેઝ રફ્તાર સુવાર કી પચાસ સાલહ મસાફત (યા'ની ફાસિલે) તક દૂર ફરમા દેગા. (كَنزُ العُمّال ج٨ ص ٢٥٥ حديث ٢٤١٤٩)

4 ઝમીન ભર સોને સે ભી ઝિયાદા સવાબ : **અગર** કિસી ને **એક દિન નફલ રોઝા રખા** ઔર **ઝમીન ભર સોના** ઉસે દિયા જાએ જબ ભી ઈસ કા સવાબ પૂરા ન હોગા, ઈસ કા સવાબ તો કિયામત હી કે દિન મિલેગા. (أبو يَعْلَى ج٥ص٣٥٣حديث٦١٠٤)

5 જહન્નમ સે બહુત ઝિયાદા દૂરી : **જિસ** ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં એક દિન કા ફર્ઝ રોઝા રખા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે જહન્નમ સે ઈતના દૂર કર દેગા જિતના સાતોં ઝમીનોં ઔર આસ્માનોં કે માબૈન (યા'ની દરમિયાન) ફાસિલા હૈ. ઔર જિસ ને એક દિન કા નફલ રોઝા રખા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે જહન્નમ સે ઈતના દૂર કર દેગા જિતના ઝમીન વ આસ્માન કા દરમિયાની ફાસિલા હૈ. (مَجمَعُ الزَّوائِد ج٣ص٤٤٥حديث٥١٧٧)

www.dawateislami.net

6 કવ્વા બચપન તા બુઢાપા ઉડતા રહે યહાં તક કે...... : **જિસ** ને એક દિન કા રોઝા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા હાસિલ કરને કે લિયે રખા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે જહન્નમ સે ઇતના દૂર કર દેગા જિતના કે એક **કવ્વા** જો અપને બચપન સે ઉડના શુરૂઅ કરે યહાં તક કે બૂઢા હો કર મર જાએ.

(أبو يَعْلٰى ج ١ ص٣٨٣ حديث ٩١٧)

7 રોઝે જૈસા કોઈ અમલ નહીં : **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : મૈં ને અર્ઝ કી : "**યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! મુઝે ઐસા અમલ બતાઇયે જિસ કે સબબ જન્નત મેં દાખિલ હો જાઊં." ફરમાયા : "રોઝે કો ખુદ પર લાઝિમ કર લો ક્યૂંકે ઇસ કી મિસ્લ કોઈ અમલ નહીં." રાવી કહતે હૈં : "હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે ઘર દિન કે વક્ત મેહમાન કી આમદ કે ઇલાવા કભી ધૂઆં ન દેખા ગયા (યા'ની આપ દિન કો ખાના ખાતે હી ન થે રોઝા રખતે થે)."

(الاحسان بترتيب صحيح ابن حبان ج ٥ ص ١٧٩ حديث ٣٤١٦)

8 રોઝા રખો તન્દુરુસ્ત હો જાઓગે : صُوْمُوْا تَصِحُّوا યા'ની રોઝા રખો તન્દુરુસ્ત હો જાઓગે.

(مُعْجَم اَوسَط ج ٦ ص ١٤٦ حديث ٨٣١٢)

9 મહશર મેં રોઝાદારોં કે મઝે : **કિયામત** કે દિન જબ રોઝેદાર કબ્રોં સે નિકલેંગે તો વોહ રોઝે કી બૂ સે પહચાને જાએંગે, ઉન કે લિયે દસ્તર ખ્વાન લગાયા જાએગા ઔર ઉન્હેં કહા જાએગા : "ખાઓ ! કલ તુમ ભૂકે થે, પિયો ! કલ તુમ પ્યાસે થે, આરામ કરો ! કલ તુમ થકે હુએ થે." પસ વોહ ખાએંગે પિયેંગે ઔર આરામ કરેંગે હાલાંકે લોગ હિસાબ કી મશક્કત ઔર પ્યાસ મેં મુબ્તલા હોંગે.

(جَمْعُ الْجَوامِع ج ١ ص ٣٣٤ حديث ٢٤٦٢)

10 ......તો વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા : જો لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه કહતે હુએ ઇન્તિકાલ કર ગયા તો વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા. ઔર જિસ ને કિસી દિન **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે રોઝા રખા, ઇસી પર ઉસ કા ખાતિમા હુવા તો વોહ દાખિલે જન્નત હોગા. ઔર જિસ ને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે લિયે **સ-દકા** કિયા, ઇસી પર ઉસ કા ખાતિમા હુવા તો વોહ દાખિલે જન્નત હોગા.

(مُسند امام احمد ج ٩ ص ٩٠ حديث ٢٣٣٨٤)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

11 જબ તક રોઝેદાર કે સામને ખાના ખાયા જાતા હૈ : હઝરતે સય્યિ-દતુના ઉમ્મે ઉમારા બિન્તે કા'બ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا ફરમાતી હૈં : સુલ્તાને દો જહાન, શહન્શાહે કૌનો મકાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેરે યહાં તશરીફ લાએ, મૈં ને ખાના પેશ કિયા તો ઈર્શાદ ફરમાયા : "તુમ ભી ખાઓ !" મૈં ને અર્ઝ કી : "મૈં રોઝે સે હૂં." તો ફરમાયા : "જબ તક રોઝેદાર કે સામને ખાના ખાયા જાતા હૈ ફિરિશ્તે ઉસ રોઝાદાર કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરતે રહતે હૈં."

(ترمذی ج۲ص ۲۰۵حدیث۷۸۵)

12 હડ્ડિયાં તસ્બીહ કરતી હૈં : **સરકારે** મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે ઈર્શાદ ફરમાયા : "ઐ બિલાલ ! (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) આઓ નાશ્તા કરેં." તો (હઝરતે સય્યિદુના) બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અર્ઝ કી : "મૈં રોઝે સે હૂં." તો **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "હમ અપના રિઝ્ક ખા રહે હૈં ઔર બિલાલ (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) કા રિઝ્ક જન્નત મેં બઢ રહા હૈ." ફિર ફરમાયા : "ઐ બિલાલ ! ક્યા તુમ્હેં મા'લૂમ હૈ કે જિતની દેર તક રોઝાદાર કે સામને કુછ ખાયા જાએ તબ તક ઉસ કી હડ્ડિયાં તસ્બીહ કરતી હૈં, ઉસે ફિરિશ્તે દુઆએં દેતે હૈં." (ابنِ ماجہ ج۲ ص ۳۴۸ حدیث ۱۷۴۹)

13 રોઝે મેં મરને કી ફઝીલત : "જો રોઝે કી હાલત મેં મરા, **અલ્લાહ તઆલા** કિયામત તક કે લિયે ઉસ કે હિસાબ મેં રોઝે લિખ દેગા." (اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب ج۳ ص۵۰۴حدیث۵۵۵۷)

નેક કામ કે દૌરાન મરને કી સઆદત : ખુશ નસીબ હૈ વોહ મુસલ્માન જિસે રોઝે કી હાલત મેં મૌત આએ બલ્કે કિસી ભી નેક કામ કે દૌરાન મૌત આના અચ્છી બાત હૈ. મ-સલન બા વુઝૂ યા દૌરાને **નમાઝ** મરના, **સફરે મદીના** કે દૌરાન રૂહ કબ્ઝ હોના, દૌરાને હજ મક્કએ મુકર્રમા زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا, મિના, મુઝ્દલિફા યા અ-રફાત શરીફ મેં ઈન્તિકાલ, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે સુન્નતોં કી તરબિયત કે **મ-દની કાફિલે** મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ સુન્નતોં ભરે સફર કે દૌરાન દુન્યા સે રુખ્સત હોના, યેહ સબ અઝીમ સઆદતેં હૈં જો કે સિર્ફ ખુશ નસીબોં કો હાસિલ હોતી હૈં. ઈસ સિલ્સિલે મેં સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કી નેક તમન્નાએં બયાન કરતે હુએ હઝરતે સય્યિદુના

www.dawateislami.net

ખે-સમા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : "સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ઈસ બાત કો પસન્દ કરતે થે કે કિસી અચ્છે કામ મ-સલન હજ, ઉમ્રહ, ગઝ્વા (જિહાદ), ર-મઝાન કે રોઝે વગૈરા કે દૌરાન મૌત આએ." (حِلْیَةُ الْاَولیاء ج٤ص١٢٣)

કાલૂ ચાચા કી ઈમાન અફરોઝ વફાત : **નેક** કામ કે દૌરાન મૌત સે હમ-આગોશ હોને કી સઆદત સિર્ફ મુકદ્દર વાલોં કા હિસ્સા હૈ. ઈસ ઝિમ્ન મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈજતિમાઈ સુન્નતે એ'તિકાફ કી એક **મ-દની બહાર** મુલા-હઝા ફરમાઈયે ઔર ઝિન્દગી ભર કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા રહને કા અઝ્મે મુસમ્મમ કર લીજિયે. મદીનતુલ ઔલિયા **અહમદઆબાદ** શરીફ (ગુજરાત, અલ હિન્દ) કે **કાલૂ ચાચા** (ઉમ્ર તકરીબન 60 બરસ) **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ) કે આખિરી અશરે મેં શાહી મસ્જિદ (શાહે આલમ, અહમદઆબાદ શરીફ) મેં **મો'તકિફ** હો ગએ. યૂં તો યેહ પહલે હી સે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા થે મગર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ એ'તિકાફ પહલી હી બાર કિયા થા. **એ'તિકાફ** મેં બહુત કુછ સીખને કા મૌકઅ મિલા ઔર સાથ હી સાથ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **72 મ-દની ઈન્આમાત** મેં સે **પહલી સફ મેં નમાઝ** પઢને કી તરગીબ વાલે દૂસરે **મ-દની ઈન્આમ** પર અમલ કા ખૂબ જઝબા મિલા. 2 શવ્વાલુલ મુકર્રમ યા'ની **ઈદુલ ફિત્ર** કે દૂસરે રોઝ, સુન્નતોં કી તરબિયત કે તીન દિન કે મ-દની કાફિલે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ સુન્નતોં ભરા સફર કિયા. **મ-દની કાફિલે** સે વાપસી કે પાંચ યા છ6 દિન બા'દ યા'ની 11 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1425 સિ.હિ. 24 નવમ્બર 2004 સિ.ઈ. કો કિસી કામ સે બાઝાર જાના હુવા, ગો મસરૂફિય્યત થી મગર તાખીર કી સૂરત મેં **પહલી સફ** ફૌત હોને કા ખદશા થા, લિહાઝા સારા કામ છોડ કર મસ્જિદ કા રુખ કિયા ઔર અઝાન સે કબ્લ હી **મસ્જિદ** મેં પહોંચ ગએ, વુઝૂ કર કે જૂં હી ખડે હુએ ફૌરન ગિર પડે, **કલિમા શરીફ** ઔર **દુરૂદે પાક** પઢતે હુએ ઉન કી રૂહ ક-ફસે ઉન્સુરી સે પરવાઝ કર ગઈ, اِنَّا لِلّٰہِ وَاِنَّآ اِلَیْہِ رٰجِعُوْن. سُبْحٰنَ اللہ ! જિસ કો મરતે વક્ત **કલિમા શરીફ** પઢને કી સઆદત

www.dawateislami.net

નસીબ હો જાએ اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉસ કા **કબ્રો હશ્ર** મેં બેડા પાર હૈ. ચુનાન્ચે નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત, માલિકે જન્નત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને જન્નત નિશાન હૈ : **"જિસ કા આખિરી કલામ** لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه **હો, વોહ દાખિલે જન્નત હોગા."** (ابو داؤد ج٣ ص ٢٠٠ حديث٣١١٦) મઝીદ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સુનિયે : ઈન્તિકાલ કે ચન્દ રોઝ બા'દ ઉન કે ફરઝન્દ ને ખ્વાબ મેં દેખા કે **વાલિદે મર્હૂમ** સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ સર પર સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજાએ મુસ્કુરાતે હુએ ફરમા રહે હૈં : **બેટા ! દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં મેં લગે રહો કે ઈસી મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે મુઝ પર કરમ હુવા હૈ.**

મૌત ફઝલે ખુદા સે હો ઈમાન પર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

રબ કી રહમત સે જન્નત મેં પાઓગે ઘર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સખ્ત ગરમી મેં રોઝે કી ફઝીલત (હિકાયત) : **હઝરતે** સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં કે સરકારે મદીનએ મુનવ્વરહ, સરદારે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મૂસા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો એક સમુન્દરી જિહાદ મેં ભેજા. એક અંધેરી રાત મેં જબ કશ્તી કે બાદબાન ઉઠા દિયે ગએ તો હાતિફે ગૈબ ને પુકારા : "એ સફીને વાલો ! ઠહરો ! ક્યા મૈં તુમ્હેં ન બતાઊં કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપને ઝિમ્મએ કરમ પર ક્યા લિયા હૈ ?" હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મૂસા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ફરમાયા : "અગર તુમ બતા સકતે હો તો ઝરૂર બતાઓ." ઉસ ને કહા : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપને ઝિમ્મએ કરમ પર લે લિયા હૈ કે જો શદીદ ગરમી કે દિન અપને આપ કો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે પ્યાસા રખે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે સખ્ત પ્યાસ વાલે દિન (યા'ની કિયામત મેં) સૈરાબ કરેગા." રાવી ફરમાતે હૈં : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ મૂસા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ કી આદત થી કે સખ્ત ગરમી કે દિન રોઝા રખતે થે. (اَلتَّرْغِيْب وَالتَّرْهِيْب ج٢ ص٥١ حديث١٨)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફ़ા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા ઉસ ને જન્નત કા રાસ્તા છોડ દિયા. (طبرانی)

કિયામત મેં રોઝાદાર ખાએંગે : તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન રબાહ અન્સારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْبَارِى ફરમાતે હૈં, મૈં ને એક રાહિબ સે સુના : "કિયામત કે દિન દસ્તર ખ્વાન બિછાએ જાએંગે, સબ સે પહલે રોઝેદાર ઉન પર સે ખાએંગે." (ابنِ عَساکِر ج٥ ص٥٣٤)

આશૂરા કે રોઝે કે ફઝાઇલ

"શહીદે કરબલા" કે નવ હુરૂફ કી નિસ્બત સે આશૂરા કો વાકેઅ હોને વાલે 9 અહમ વાકિઆત

﴾1﴿ **આશૂરા** (યા'ની **10** મુહર્રમુલ હરામ) કે દિન હઝરતે સય્યિદુના **નૂહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી કશ્તી કોહે જૂદી પર ઠહરી ﴾2﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના આદમ **સફિય્યુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી લગ્ઝિશ કી તૌબા કબૂલ હુઈ ﴾3﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **યૂનુસ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી કૌમ કી તૌબા કબૂલ હુઈ ﴾4﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પૈદા હુએ ﴾5﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા રૂહુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પૈદા કિયે ગએ[1] ﴾6﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **મૂસા કલીમુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ઔર ઉન કી કૌમ કો નજાત મિલી ઔર ફિરઔન અપની કૌમ સમેત ગરક હુવા[2] ﴾7﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **યૂસુફ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કો કૈદખાને સે રિહાઈ મિલી ﴾8﴿ ઈસી દિન હઝરતે સય્યિદુના **યૂનુસ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام મછલી કે પેટ સે નિકાલે ગએ[3] ﴾9﴿ સય્યિદુના ઈમામે હુસૈન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કો મઅ શહઝાદગાન વ રુ-ફકા તીન દિન ભૂકા પ્યાસા રખને કે બા'દ ઈસી **આશૂરા** કે રોઝ દશ્તે કરબલા મેં નિહાયત બે રહમી કે સાથ શહીદ કિયા ગયા.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب!   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مدینہ

۱: الفردوس ج١ ص٢٢٣ حدیث ٨٠٦۔ ۲: بُخارِی ج٢ ص٤٣٨ حدیث ٣٣٩٧، ٣٣٩٨۔

۳: فیض القدیر ج٥ ص٢٨٨ تحت الحدیث ٧٠٧٥۔

www.dawateislami.net

"યા હુસૈન" કે છ[6] હુરૂફ કી નિસ્બત સે મુહર્રમુલ હરામ ઔર આશૂરા કે રોઝોં કે 6 ફઝાઇલ

﴾1﴿ **હુઝૂરે** અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : "ર-મઝાન કે બા'દ મુહર્રમ કા રોઝા અફ્ઝલ હૈ ઔર ફર્ઝ કે બા'દ અફ્ઝલ નમાઝ સલાતુલ્લૈલ (યા'ની રાત કે નવાફિલ) હૈ."

(مسلم ص ٥٩١ حديث ١١٦٣)

﴾2﴿ **તબીબોં** કે તબીબ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને રહમત નિશાન હૈ : **મુહર્રમ** કે હર દિન કા રોઝા એક મહીને કે રોઝોં કે બરાબર હૈ. (مُعجَم صغير ج ٢ ص ٧١)

યૌમે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام : ﴾3﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا કા ઇર્શાદ ગિરામી હૈ, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم જબ મદીનતુલ મુનવ્વરહ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًاوَّتَعْظِيْمًا મેં તશરીફ લાએ, યહૂદ કો **આશૂરે** કે દિન રોઝાદાર પાયા તો ઇર્શાદ ફરમાયા : યેહ ક્યા દિન હૈ કે તુમ રોઝા રખતે હો ? અર્ઝ કી : યેહ અઝમત વાલા દિન હૈ કે ઇસ મેં **મૂસા** عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ઔર ઉન કી કૌમ કો **અલ્લાહ તઆલા** ને નજાત દી ઔર ફિરઔન ઔર ઉસ કી કૌમ કો ડુબો દિયા, લિહાઝા મૂસા عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને બતૌરે શુક્રાના ઇસ દિન કા **રોઝા** રખા, તો હમ ભી **રોઝા** રખતે હૈં. ઇર્શાદ ફરમાયા : **મૂસા** عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી મુવા-ફકત કરને મેં બ નિસ્બત તુમ્હારે હમ ઝિયાદા હકદાર ઔર ઝિયાદા કરીબ હૈં. તો **સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ને ખુદ ભી રોઝા રખા ઔર ઇસ કા હુક્મ ભી ફરમાયા. (مسلم ص ٥٧٢ حديث ١١٣٠)

મીઠે મીઠે ઇસ્લામી ભાઇયો ! ઇસ હદીસે પાક સે મા'લૂમ હુવા કે જિસ રોઝ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કોઈ ખાસ ને'મત અતા ફરમાએ ઉસ કી યાદગાર કાઇમ કરના દુરુસ્ત વ મહબૂબ હૈ કે ઇસ તરહ ઉસ ને'મતે ઉઝ્મા કી યાદ તાઝા હોગી ઔર ઉસ કા શુક્ર અદા કરને કા સબબ ભી હોગા ખુદ કુરઆને અઝીમ મેં ઇર્શાદ ફરમાયા :

وَذَكِّرْهُمْ بِاَيّٰىمِ اللّٰهِ ط (پ١٣،ابرٰهيم:٥)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર ઉન્હેં **અલ્લાહ** કે દિન યાદ દિલા.

www.dawateislami.net

સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الْهَادِى ઈસ આયત કે તહ્ત ફરમાતે હૈં કે "بِاَيّٰمِ اللهِ" સે વોહ દિન મુરાદ હૈં જિન મેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને અપને બન્દોં પર ઈન્આમ કિયે જૈસે કે બની ઈસરાઈલ કે લિયે મન્ન વ સલ્વા ઉતારને કા દિન, **હઝરતે સય્યિદુના મૂસા** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે લિયે દરિયા મેં રાસ્તા બનાને કા દિન. ઈન અય્યામ મેં સબ સે બડી ને'મત કે દિન **સય્યિદે આલમ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી **વિલાદત વ મે'રાજ** કે દિન હૈં ઈન કી યાદ કાઈમ કરના ભી ઈસ આયત કે હુક્મ મેં દાખિલ હૈ.

(ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 479 મુલખ્ખસન)

ઈદે મીલાદુન્નબી ઔર દા'વતે ઈસ્લામી : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સુલ્તાને મદીનએ મુનવ્વરહ, શહન્શાહે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે **યૌમે વિલાદત** સે બઢ કર કૌન સા દિન "યૌમે ઈન્આમ" હોગા ? બેશક તમામ ને'મતેં આપ હી કે તુફૈલ હૈં ઔર આપ કા યૌમે વિલાદત તો ઈદોં કી ભી **ઈદ** હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે દુન્યા મેં લા તા'દાદ મકામાત પર હર સાલ **ઈદે મીલાદુન્નબી** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم શાનદાર તરીકે પર મનાઈ જાતી હૈ. રબીઉલ અવ્વલ શરીફ કી 12વીં શબ કો અઝીમુશ્શાન **ઈજતિમાએ મીલાદ** કા ઈન્ઈકાદ હોતા હૈ ઔર બિલ ખુસૂસ મેરે હુસ્ને ઝન કે મુતાબિક ઉસ રાત દુન્યા કા સબ સે બડા "ઈજતિમાએ મીલાદ" બાબુલ મદીના કરાચી મેં મુન્અકિદ હોતા ઔર **મ-દની ચેનલ** પર બરાહે રાસ્ત (Live) ટેલેકાસ્ટ કિયા જાતા હૈ. ઈદ કે રોઝ મરહબા યા મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ધૂમેં મચાતે હુએ બે શુમાર જુલૂસે મીલાદ નિકાલે જાતે હૈં જિન મેં લાખોં આશિકાને રસૂલ શરીક હોતે હૈં.

ઈદે મીલાદુન્નબી તો ઈદ કી ભી ઈદ હૈ

બિલ-યકીં હૈ ઈદે ઈદાં ઈદે મીલાદુન્નબી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 380)

www.dawateislami.net

આશૂરા કા રોઝા : ﴾4﴿ **સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ** ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં : "મૈં ને સુલ્તાને દો જહાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો કિસી દિન કે **રોઝે** કો ઔર દિન પર ફઝીલત દે કર જુસ્ત-જૂ (રગ્બત) ફરમાતે ન દેખા મગર યેહ કે **આશૂરે** કા દિન ઔર યેહ કે **ર-મઝાન** કા મહીના."

(بُخاری ج۱ ص۶۵۷ حدیث۲۰۰۶)

યહૂદિય્યોં કી મુખા-લફત કરો : ﴾5﴿ નબિય્યે રહમત, શફીએ ઉમ્મત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : યૌમે આશૂરા કા રોઝા રખો ઔર ઇસ મેં યહૂદિય્યોં કી મુખા-લફત કરો, ઇસ સે પહલે યા બા'દ મેં ભી એક દિન કા રોઝા રખો. (مُسنَد اِمام اَحمَد ج۱ ص۵۱۸ حدیث۲۱۵۴) **આશૂરે** કા રોઝા જબ ભી રખેં તો સાથ હી નવીં યા ગ્યારહવીં **મુહર્રમુલ હરામ** કા રોઝા ભી રખ લેના બેહતર હૈ.

﴾6﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ કતાદા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બખ્શિશ નિશાન હૈ : મુઝે **અલ્લાહ** પર ગુમાન હૈ કે આશૂરે કા રોઝા એક સાલ કબ્લ કે ગુનાહ મિટા દેતા હૈ. (مُسلِم ص۵۹۰ حدیث۱۱۶۲)

સારા સાલ ઘર મેં બ-ર-કત : દા'વતે ઇસ્લામી કે ઇશાઅતી ઇદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 166 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, **"ઇસ્લામી ઝિન્દગી"** સફહા 131 પર **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : મુહર્રમ કી **નવીં** ઔર **દસવીં** કો રોઝા રખે તો બહુત સવાબ પાએગા, બાલ બચ્ચોં કે લિયે **દસવીં** મુહર્રમ કો ખૂબ અચ્છે અચ્છે ખાને પકાએ તો اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ સાલ ભર તક ઘર મેં બ-ર-કત રહેગી. બેહતર હૈ કે ખિચડા પકા કર હઝરતે શહીદે કરબલા સય્યિદુના **ઇમામે હુસૈન** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી ફાતિહા કરે બહુત મુજર્રબ (યા'ની ફાએદા મન્દ, મુઅસ્સિર વ આઝ્મૂદા) હૈ. (ઇસ્લામી ઝિન્દગી, સ. 131)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ર-જબુલ મુરજ્જબ કે રોઝે : પારહ 10 **સૂ-રતુત્તૌબહ** આયત 36 મેં ઇર્શાદ હોતા હૈ :

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الایمان)

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُوْرِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِیْ كِتٰبِ اللّٰهِ یَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ مِنْهَاۤ اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ؕ ذٰلِكَ الدِّیْنُ الْقَیِّمُ ۙ۬ فَلَا تَظْلِمُوْا فِیْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَ قَاتِلُوا الْمُشْرِكِیْنَ كَآفَّةً كَمَا یُقَاتِلُوْنَكُمْ كَآفَّةً ؕ وَ اعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِیْنَ ﴿۳۶﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક મહીનોં કી ગિનતી **અલ્લાહ** કે નઝદીક બારહ મહીને હૈં **અલ્લાહ** કી કિતાબ મેં, જબ સે ઉસ ને આસ્માન વ ઝમીન બનાએ ઉન મેં સે ચાર હુરમત વાલે હૈં, યેહ સીધા દીન હૈ તો ઈન મહીનોં મેં અપની જાન પર ઝુલ્મ ન કરો ઔર મુશ્રિકોં સે હર વક્ત લડો જૈસા વોહ તુમ સે હર વક્ત લડતે હૈં ઔર જાન લો, કે **અલ્લાહ** પરહેઝ ગારોં કે સાથ હૈ.

હુરમત વાલે ચાર મહીનોં કે નામ : બયાન કર્દા આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત સદરુલ અફાઝિલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْهَادِی "**ખઝાઇનુલ ઈરફાન**" મેં ફરમાતે હૈં : (ચાર હુરમત વાલે મહીનોં સે મુરાદ) તીન મુત્તસિલ (યા'ની યકે બા'દ દીગરે) **ઝુલ કા'દા, ઝુલ હિજ્જા, મુહર્રમ** ઔર એક જુદા **રજબ**. અરબ લોગ ઝમાનએ જાહિલિય્યત મેં ભી ઈન મેં કિતાલ (યા'ની જંગ) હરામ જાનતે થે. ઈસ્લામ મેં ઈન મહીનોં કી હુરમતો અ-ઝમત ઔર ઝિયાદા કી ગઈ. (ખઝાઇનુલ ઈરફાન, સ. 309)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આયતે મુબા-રકા મેં ક-મરી (યા'ની હિજરી સિન કે 12) મહીનોં કા ઝિક્ર હૈ જિન કા હિસાબ ચાંદ સે હોતા હૈ, બહુત સે અહકામે શર-અ કી બિના (યા'ની બુન્યાદ) ભી ક-મરી મહીનોં પર હૈ, મ-સલન **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે રોઝે, ઝકાત, મનાસિકે હજ શરીફ વગૈરા. નીઝ ઈસ્લામી તહવાર મ-સલન ઈદે મીલાદુન્નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم, ઈદુલ ફિત્ર, ઈદુલ અઝ્હા, શબે મે'રાજ, શબે બરાઅત, ગ્યારહવીં શરીફ, આ'રાસે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِیْن વગૈરા ભી ક-મરી મહીનોં કે હિસાબ સે મનાએ જાતે હૈં. અફસોસ ! આજ કલ મુસલ્માન જહાં બે શુમાર સુન્નતોં સે દૂર જા પડા હૈ વહાં ઈસ્લામી તારીખોં સે ભી ના આશના હોતા જા રહા હૈ. ગાલિબન એક લાખ મુસલ્માનોં કે ઈજતિમાઅ મેં અગર યેહ સુવાલ કિયા જાએ કે "બતાઓ આજ કિસ હિજરી સિન કે કૌન સે મહીને કી કિતની તારીખ હૈ ?" તો શાયદ બ

www.dawateislami.net

મુશ્કિલ સો મુસલ્માન એૈસે હોંગે જો સહીહ જવાબ દે સકેં ! યાદ રહે કે બહુત સે મુઆ-મલાત જૈસે ઝકાત કી ફર્ઝિય્યત વગૈરા મેં ક-મરી મહીનોં કા લિહાઝ રખના ફર્ઝ હે.

રજબ કે એહતિરામ કી બ-ર-કત કી હિકાયત : હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા રૂહુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે દૌર કા વાકિઆ હે કે એક શખ્સ કિસી ઔરત પર આશિક થા. એક બાર ઉસ ને અપની મા'શૂકા પર કાબૂ પા લિયા, લોગોં કા મજમઅ દેખ કર ઉસ ને અન્દાઝા લગાયા કે વોહ ચાંદ દેખ રહે હૈં, ઉસ ને ઉસ ઔરત સે પૂછા : લોગ કિસ માહ કા ચાંદ દેખ રહે હૈં ? જવાબ દિયા : "**રજબ** કા." યેહ શખ્સ હાલાં કે ગૈર મુસ્લિમ થા મગર **રજબ** શરીફ કા નામ સુનતે હી તા'ઝીમન ફૌરન અલગ હો ગયા ઔર "ગન્દે કામ" સે બાઝ રહા. હઝરતે સય્યિદુના **ઈસા રૂહુલ્લાહ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કો હુક્મ હુવા : "હમારે ફુલાં બન્દે સે મુલાકાત કરો." આપ عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْہِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام તશરીફ લે ગએ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા હુક્મ ઔર અપની તશરીફ આ-વરી કા સબબ ઈર્શાદ ફરમાયા : યેહ સુનતે હી ઉસ કા દિલ નૂરે ઈમાન સે જગમગા ઉઠા ઔર ઉસ ને ફૌરન ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા. (اُنیسُ الواعِظین ص۱۷۷)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખી આપ ને **રજબ કી બહારેં ! ર-જબુલ મુરજ્જબ** કી તા'ઝીમ કરને સે જબ એક ગૈર મુસ્લિમ કો ઈમાન કી દૌલત નસીબ હો સકતી હૈ તો જો મુસલ્માન **ર-જબુલ મુરજ્જબ** કા એહતિરામ કરે ઉસ કો ન જાને ક્યા ક્યા ઈન્આમાત મિલેંગે ! કુરઆને પાક મેં હુરમત (યા'ની ઈઝ્ઝત) વાલે મહીનોં મેં અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરને સે રોકા ગયા હે ચુનાન્ચે "નૂરુલ ઈરફાન" મેં فَلَا تَظْلِمُوْا فِیْهِنَّ اَنْفُسَكُمْ (**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન :** તો ઈન મહીનોં મેં અપની જાન પર ઝુલ્મ ન કરો) કે તહ્ત હે : "યા'ની ખુસૂસિય્યત સે ઈન ચાર મહીનોં મેં ગુનાહ ન કરો."

(નૂરુલ ઈરફાન, સ. 306)

અલ્લાહ કા મહીના : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : رَجَبٌ شَهْرُ اللّٰهِ تَعَالٰى وَشَعْبَانُ شَهْرِی وَرَمَضَانُ شَهْرُ اُمَّتِیْ ـ યા'ની રજબ **અલ્લાહ તઆલા** કા મહીના ઔર શા'બાન મેરા મહીના ઔર ર-મઝાન મેરી ઉમ્મત કા મહીના હે. (اَلْفِردَوس بماثور الْخِطاب ج۲ص۲۷۵ حدیث ۳۲۷۶)

www.dawateislami.net

રજબ મેં પરેશાની દૂર કરને કી ફઝીલત : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને ઝુબૈર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه સે રિવાયત હૈ : જો માહે રજબ મેં કિસી મુસલ્માન કી પરેશાની દૂર કરે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો જન્નત મેં એક ઐસા મહલ અતા ફરમાએગા જો હદ્દે નઝર તક વસીઅ હોગા. તુમ **રજબ** કા ઈકરામ (વ એહતિરામ) કરો **અલ્લાહ તઆલા** તુમ્હારા હઝાર કરામતોં કે સાથ ઈકરામ ફરમાએગા. (غُنیۃُ الطّالِبین ج ۱ ص ۳۲٤، معجمُ السّفر لِلسّلفی ص ٤۱۹ رقم ۱٤۲۱)

દો સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ : હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه સે મરવી હૈ, સરકારે નામદાર, દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર બિ ઈઝ્ને પરવર દગાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મુશ્કબાર હૈ : **“જિસ ને માહે હરામ મેં તીન દિન જુમ્આરાત, જુમુઆ ઔર હફ્તા (યા'ની સનીચર) કે રોઝે રખે, ઉસ કે લિયે દો સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ લિખા જાએગા.”** (مُعجَم اَوسَط ج ۱ ص ٤۸۵ حدیث ۱۷۸۹)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યહાં “માહે હરામ” સે યેહી ચાર માહ યા'ની **ઝુલ કા'દા, ઝુલ હિજ્જા, મુહર્રમુલ હરામ** ઔર **ર-જબુલ મુરજ્જબ** મુરાદ હૈં, ઈન ચારોં મહીનોં મેં સે જિસ માહ મેં ભી બયાન કર્દા તીન દિનોં કા રોઝા રખેંગે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ દો સાલ કી ઈબાદત કા સવાબ પાએંગે.

તેરે કરમ સે એ કરીમ ! મુઝે કૌન સી શૈ મિલી નહીં
ઝોલી હી મેરી તંગ હૈ, તેરે યહાં કમી નહીં

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

રજબ કે મુખ્તલિફ નામ ઔર મઆની : “રજબ” દર અસ્લ “તરજીબ” સે મુશ્તક (યા'ની નિકલા) હૈ ઈસ કે મા'ના હૈં : “તા'ઝીમ કરના.” ઈસ કો અલ અસબ (યા'ની તેઝ બહાવ) ભી કહતે હૈં ઈસ લિયે કે ઈસ માહે મુબારક મેં તૌબા કરને વાલોં પર રહમત કા બહાવ તેઝ હો જાતા ઔર ઈબાદત કરને વાલોં પર કબૂલિય્યત કે અન્વાર કા ફૈઝાન હોતા હૈ. ઈસે અલ અસમ (યા'ની બહરા) ભી કહતે હૈં ક્યૂં કે ઈસ મેં જંગો જદલ કી આવાઝ બિલ્કુલ સુનાઈ નહીં દેતી. (مُکاشَفۃُ الْقُلوب ص ۳۰۱)

રજબ કે તીન હુરૂફ કી ભી ક્યા બાત હૈ ! : سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ ! **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! માહે ર-જબુલ મુરજ્જબ** કી બહારોં કી તો ક્યા હી બાત હૈ ! “મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ” મેં હૈ, બુઝુર્ગાને

www.dawateislami.net

દીન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن ફરમાતે હૈં : "રજબ" મેં તીન હુરૂફ હૈં : ر،ج،ب, "ر" સે મુરાદ રહમતે ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ, "ج" સે મુરાદ બન્દે કા જુર્મ, "ب" સે મુરાદ બિર યા'ની એહસાન. ગોયા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ફરમાતા હૈ : મેરે બન્દે કે જુર્મ કો મેરી રહમત ઔર એહસાન કે દરમિયાન કર દો.

(مُکاشَفَۃُ الْقُلوب ص ۳۰۱)

ઈસ્યાં સે કભી હમ ને કનારા ન કિયા — પર તૂ ને દિલ આઝુર્દા હમારા ન કિયા

હમ ને તો જહન્નમ કી બહુત કી તજ્વીઝ — લેકિન તેરી રહમત ને ગવારા ન કિયા

ઈબાદત કા બીજ બોને કા મહીના : હઝરતે સય્યિદુના અલ્લામા સફ્ફૂરી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللّٰهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : **ર-જબુલ મુરજ્જબ** બીજ બોને કા, **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** આબપાશી (યા'ની પાની દેને) કા ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** ફસ્લ કાટને કા મહીના હૈ, લિહાઝા જો **ર-જબુલ મુરજ્જબ** મેં ઈબાદત કા બીજ ન બોએ ઔર **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** મેં ઉસે આંસૂઓં સે સૈરાબ ન કરે વોહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ફસ્લે રહમત ક્યૂંકર કાટ સકેગા ? મઝીદ ફરમાતે હૈં : **ર-જબુલ મુરજ્જબ** જિસ્મ કો, **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** દિલ કો ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** રૂહ કો પાક કરતા હૈ. (نُزْهَةُ الْمَجالِس ج ۱ ص ۲۰۹)

જો સારી ઝિન્દગી ન સીખ સકા વોહ દસ દિન મેં સીખ લિયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! **ર-જબુલ મુરજ્જબ** મેં ઈબાદત ઔર રોઝોં કા ઝેહ્ન બનાને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહિયે. સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં કે મુસાફિર બનિયે ઔર ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં હિસ્સા લીજિયે, اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ આપ કે દોનોં જહાં સંવર જાએંગે. તરગીબન એક ખુશ ગવાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં : સઈદઆબાદ, બલદિયા ટાઉન, બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ઉન દિનોં મેટ્રિક કે તાલિબે ઈલ્મ થે, વોહ અપને મકાન માલિક જો કે દા'વતે ઈસ્લામી વાલે થે ઉન કી ઈન્ફિરાદી કોશિશ સે ઉન કે સાથ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તહ્ત ગૌસિયા મસ્જિદ, ન્યૂ સઈદઆબાદ, મેમન કૉલોની મેં હોને વાલે **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કે "એ'તિકાફ" મેં બૈઠ ગએ. **અલ મુખ્તસર ઉન્હોં ને ઉન દસ દિનોં મેં વોહ કુછ સીખા જો પિછલી તમામ ઝિન્દગી મેં**

www.dawateislami.net

ન સીખ પાએ થે. એ'તિકાફ હી મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કો મઝબૂતી સે અપના લિયા, વહીં સે મુસ્તકિલ ઈમામા શરીફ સજા લિયા, ઈદ કે દૂસરે દિન આશિકાને રસૂલ કે સાથ મ-દની કાફિલે મેં સુન્નતોં ભરા સફર કિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન પર મ-દની રંગ ચઢતા ચલા ગયા ઔર ઉન્હેં તન્ઝીમી તૌર પર "મ-દની ઈન્આમાત" કી ઝિમ્માદારી ભી દી ગઈ.

રહમતેં લૂટને કે લિયે આઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

સુન્નતેં સીખને કે લિયે આઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

પાંચ બા બ-ર-કત રાતેં : હઝરતે સય્યિદુના અબૂ ઉમામા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه સે મરવી હૈ કે નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم કા ફરમાને અઝીમ હૈ : "પાંચ રાતેં ઐસી હૈં જિસ મેં દુઆ રદ નહીં કી જાતી ﴾1﴿ રજબ કી પહલી (યા'ની ચાંદ) રાત ﴾2﴿ શા'બાન કી પન્દરહવીં રાત (યા'ની શબે બરાઅત) ﴾3﴿ શબે જુમુઆ (યા'ની જુમ્આરાત ઔર જુમુઆ કી દરમિયાની રાત) ﴾4﴿ ઈદુલ ફિત્ર કી (ચાંદ) રાત ﴾5﴿ ઈદુલ અઝ્હા કી (યા'ની ઝુલ હિજ્જા કી દસવીં) રાત." (ابنِ عَساکِر ج ١٠ ص ٤٠٨)

જન્નત મેં લે જાને વાલી પાંચ રાતેં : હઝરતે સય્યિદુના ખાલિદ બિન મા'દાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ફરમાતે હૈં : સાલ મેં પાંચ રાતેં ઐસી હૈં જો ઈન કી તસ્દીક કરતે હુએ બ નિય્યતે સવાબ ઈન કો ઈબાદત મેં ગુઝારેગા, **અલ્લાહ તઆલા** ઉસે **દાખિલે જન્નત** ફરમાએગા ﴾1﴿ રજબ કી પહલી રાત, કે ઈસ રાત મેં ઈબાદત કરે ઔર ઈસ કે દિન મેં રોઝા રખે ﴾2﴿ શા'બાન કી પન્દરહવીં રાત (યા'ની શબે બરાઅત) કે ઈસ રાત મેં ઈબાદત કરે ઔર દિન મેં રોઝા રખે ﴾3,4﴿ ઈદૈન કી રાતેં (યા'ની ઈદુલ ફિત્ર કી (ચાંદ) રાત ઔર શબે ઈદુલ અઝ્હા યા'ની 9 ઔર 10 ઝુલ હિજ્જા કી દરમિયાની રાત) કે ઈન રાતોં મેં ઈબાદત કરે ઔર દિન મેં રોઝા ન રખે (ઈદૈન મેં રોઝા રખના, ના જાઈઝ હૈ) ઔર ﴾5﴿ શબે આશૂરા (યા'ની મુહર્રમુલ હરામ કી દસવીં શબ) કે ઈસ રાત મેં ઈબાદત કરે ઔર દિન મેં રોઝા રખે. (فَضائِلُ شَهْرِ رَجَب لِلْخَلّال ص ١٠، غُنْيَةُ الطّالِبِيْن ج ١ ص ٣٢٧)

www.dawateislami.net

પહલા રોઝા તીન સાલ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારા : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "રજબ કે **પહલે** દિન કા રોઝા તીન સાલ કા કફ્ફારા હૈ, ઔર **દૂસરે** દિન કા રોઝા દો સાલ કા ઔર **તીસરે** દિન કા એક સાલ કા કફ્ફારા હૈ, ફિર હર દિન કા રોઝા એક માહ કા કફ્ફારા હૈ." (اَلْجامِعُ الصَّغِير ص ٣١١ حديث٥٠٥١، فَضائِلُ شَهْرِ رَجَب لِلخَلّال ص٧) **યહાં "ગુનાહ કા કફ્ફારા" સે મુરાદ યેહ હૈ કે** યેહ રોઝે, ગુનાહે સગીરા કી મુઆફી કા ઝરીઆ બન જાતે હૈં.

જન્નતી મહલ : તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સય્યિદુના અબૂ કિલાબા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : "રજબ કે **રોઝાદારોં** કે લિયે જન્નત મેં એક **મહલ** હૈ." (شُعَبُ الْاِيمان ج٣ ص٣٦٨ حديث٣٨٠٢)

એક જન્નતી નહ્ર કા નામ રજબ હૈ : હઝરતે સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه સે રિવાયત હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "જન્નત મેં એક નહ્ર હૈ જિસે "રજબ" કહા જાતા હૈ, વોહ દૂધ સે ઝિયાદા સફેદ ઔર શહ્દ સે ઝિયાદા મીઠી હૈ, તો જો કોઈ રજબ કા એક રોઝા રખે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે ઉસ નહ્ર સે પિલાએગા." (شُعَبُ الْاِيمان ج٣ ص٣٦٧ حديث٣٨٠٠)

એક રોઝે કી ફઝીલત : હઝરતે અલ્લામા શૈખ અબ્દુલ હક મુહદ્દિસ દેહ્લવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی નક્લ કરતે હૈં કે સુલ્તાને મદીના, કરારે કલ્બો સીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બા કરીના હૈ : **માહે રજબ** હુરમત વાલે મહીનોં મેં સે હૈ, ઔર છટે આસ્માન કે દરવાઝે પર ઈસ મહીને કે દિન લિખે હુએ હૈં. અગર કોઈ શખ્સ રજબ મેં **એક રોઝા** રખે ઔર ઉસે પરહેઝ ગારી સે પૂરા કરે તો વોહ દરવાઝા ઔર વોહ (રોઝે વાલા) દિન ઉસ બન્દે કે લિયે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે મગ્ફિરત તલબ કરેંગે ઔર અર્ઝ કરેંગે : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈસ બન્દે કો બખ્શ દે." ઔર અગર વોહ શખ્સ બિગૈર પરહેઝ ગારી કે રોઝા ગુઝારતા હૈ તો ફિર વોહ દરવાઝા ઔર દિન ઉસ કી બખ્શિશ કી દર-ખ્વાસ્ત નહીં કરતે ઔર ઉસ શખ્સ સે કહતે હૈં : "એ બન્દે ! તેરે નફસ ને તુઝે ધોકા દિયા." (مَاثَبَتَ بِالسُّنَّة ص٢٣٤، فَضائِلُ شَهْرِ رَجَب لِلخَلّال ص٥٦)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા કે રોઝે કા મક્સૂદે અસ્લી તક્વા ઔર પરહેઝ ગારી ઔર અપને આ'ઝાએ બદન કો ગુનાહોં સે બચાના હૈ, અગર રોઝા રખને કે બા વુજૂદ ભી ના ફરમાનિયોં કા સિલ્સિલા જારી રહા તો ફિર બડી મહરૂમી કી બાત હૈ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : બરોઝે કિયામત લોગોં મેં સે મેરે કરીબ તર વોહ હોગા જિસ ને દુન્યા મેં મુઝ પર ઝિયાદા દુરૂદે પાક પઢે હોંગે. (ترمذی)

કશ્તિયે નૂહ મેં રજબ કે રોઝે કી બહાર : **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જિસ ને **રજબ કા એક રોઝા** રખા તો વોહ **એક સાલ** કે રોઝે રખને વાલોં કી તરહ હોગા, જિસ ને **સાત રોઝે** રખે ઉસ પર **જહન્નમ** કે સાતોં દરવાઝે બન્દ કર દિયે જાએંગે, જિસ ને **આઠ રોઝે** રખે ઉસ કે લિયે **જન્નત** કે આઠોં દરવાઝે ખોલ દિયે જાએંગે, જિસ ને **દસ રોઝે** રખે વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે જો કુછ માંગેગા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે અતા ફરમાએગા ઔર જો કોઈ **પન્દરહ રોઝે** રખતા હૈ તો આસ્માન સે એક મુનાદી નિદા (યા'ની એ'લાન કરને વાલા એ'લાન) કરતા હૈ કે તેરે પિછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે ગએ પસ તૂ અઝ સરે નૌ અમલ શુરૂઅ કર, કે તેરી બુરાઇયાં નેકિયોં સે બદલ દી ગઈ. ઔર જો ઝાઇદ કરે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે ઝિયાદા દે. ઔર "રજબ" મેં નૂહ (عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) કશ્તી મેં સુવાર હુએ તો ખુદ ભી **રોઝા** રખા ઔર હમરાહિયોં કો ભી **રોઝે** કા હુક્મ દિયા. ઉન કી કશ્તી **દસ મુહર્રમ** તક છ[6] માહ બર-સરે સફર રહી. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۶۸حدیث۳۸۰۱)

સો સાલ કે રોઝોં કા સવાબ : **સત્તાઈસવીં ર-જબુલ મુરજ્જબ** કી અઝમતોં કે ક્યા કહને ! ઈસી તારીખ મેં હમારે પ્યારે પ્યારે, મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો મે'રાજ શરીફ કા અઝીમુશ્શાન મો'જિઝા અતા હુવા. (شَرحُ الزَّرقانی عَلَی المَواھِبِ اللَّدُنِّیۃ ج۸ص۱۸) 27વીં રજબ શરીફ કે રોઝે કી બડી ફઝીલત હૈ જૈસા કે **હઝરતે** સય્યિદુના સલમાન ફારસી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઝીશાન હૈ : "**રજબ** મેં એક દિન ઔર રાત હૈ જો ઉસ દિન રોઝા રખે ઔર રાત કિયામ (ઇબાદત) કરે તો ગોયા ઉસ ને સો સાલ કે રોઝે રખે, સો બરસ કી શબ બેદારી કી ઔર યેહ **રજબ** કી સત્તાઈસ તારીખ હૈ."

(شُعَبُ الْاِیْمَان ج۳ص۳۷۴حدیث ۳۸۱۱)

27વીં શબ કે 12 નવાફિલ કી ફઝીલત : **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **રજબ** મેં એક રાત હૈ કે ઉસ મેં નેક અમલ કરને વાલે કો સો બરસ કી નેકિયોં કા સવાબ હૈ ઔર વોહ રજબ કી **સત્તાઈસવીં શબ** હૈ. જો ઇસ મેં **બારહ રક્અત** ઇસ

www.dawateislami.net

તરહ પઢે કે હર રક્અત મેં **સૂ-રતુલ ફાતિહા** ઔર કોઈ સી એક સૂરત ઔર હર દો રક્અત પર અત્તહિય્યાત (દુરૂદે ઈબ્રાહીમ ઔર દુઆ) પઢે ઔર બારહ પૂરી હોને પર સલામ ફૈરે, ઈસ કે બા'દ 100 બાર યેહ પઢે : سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ, ઈસ્તિગ્ફાર 100 બાર, દુરૂદ શરીફ 100 બાર પઢે ઔર અપની દુન્યા વ આખિરત સે જિસ ચીઝ કી ચાહે દુઆ માંગે ઔર સુબ્હ કો **રોઝા** રખે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી સબ દુઆએં કબૂલ ફરમાએ સિવાએ ઉસ દુઆ કે જો ગુનાહ કે લિયે હો.

(شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۷٤حدیث۳۸۱۲, ફતાવા ર-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 10, સ. 648)

60 મહીનોં કે રોઝોં કા સવાબ : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબૂ હુરૈરા** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : "જો કોઈ **સત્તાઈસવીં રજબ** કા રોઝા રખે, **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ કે લિયે **સાઠ મહીનોં** કે રોઝોં કા સવાબ લિખે."

(فَضائِلُ شَهْرِ رَجَب ص ١٠)

......તો ગોયા સો સાલ કે રોઝે રખે : **હઝરતે** સય્યિદુના સલમાન ફારસી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે મરવી હૈ : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઝીશાન હૈ : "**રજબ** મેં એક દિન ઔર રાત હૈ જો ઉસ દિન રોઝા રખે ઔર રાત કો કિયામ (ઈબાદત) કરે તો ગોયા ઉસ ને સો સાલ કે રોઝે રખે ઔર યેહ **રજબ** કી **સત્તાઈસ તારીખ** હૈ.

(شُعَبُ الایمان ج۳ص۳۷٤حدیث ۳۸۱۱)

દા'વતે ઈસ્લામી ઔર જશ્ને મે'રાજુન્નબી صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **: મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ર-જબુલ મુરજ્જબ** કો એક ખુસૂસિય્યત યેહ ભી હાસિલ હૈ કે ઈસ કી સત્તાઈસવીં શબ કો હમારે મીઠે મીઠે મક્કી મ-દની આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો રબ્બુલ ઉલા કી તરફ સે મે'રાજ કા મો'જિઝા અતા હુવા, આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને સત્તાઈસવીં રાત મસ્જિદુલ હરામ સે મસ્જિદે અક્સા (બૈતુલ મક્દિસ) ઔર ફિર વહાં સે આસ્માનોં કી સૈર ફરમાઈ. જન્નત વ દોઝખ કે અજાઈબાત મુલા-હઝા ફરમાએ. અર્શ કો અપની કદમ બોસી કા શરફ બખ્શા ઔર ઐન બેદારી કે આલમ મેં

www.dawateislami.net

ખુલી આંખોં સે અપને પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ કા દીદાર કિયા. યેહ સારા સફર આન કી આન મેં તૈ ફરમા કર વાપસ તશરીફ લે આએ. **૨-જબુલ મુરજ્જબ** કી સત્તાઈસવીં શબ બેહદ અ-ઝમત વાલી હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે હર સાલ સત્તાઈસવીં શબ કો **જશ્ને મે'રાજુન્નબી** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સિલ્સિલે મેં દુન્યા મેં બે શુમાર મકામાત પર **ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત** કા ઈન્ઈકાદ કિયા જાતા હૈ. મેરે હુસ્ને ઝન કે મુતાબિક જશ્ને મે'રાજ કા દુન્યા કા સબ સે બડા ઈજતિમાઅ સાલહા સાલ સે اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ બાબુલ મદીના કરાચી મેં હોતા હૈ જો કે તક્રીબન સારી રાત જારી રહતા ઔર બરાહે રાસ્ત મ-દની ચેનલ પર ટેલેકાસ્ટ કિયા જાતા હૈ.

ખુદા કી કુદરત, કે ચાંદ હક કે કરોરોં મન્ઝિલ મેં જલ્વા કર કે
અભી ન તારોં કી છાઉં બદલી, કે નૂર કે તડકે આ લિયે થે

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 237)

કફન કી વાપસી : બસરા કી એક નેક ખાતૂન ને બ વક્તે વફાત અપને બેટે કો **વસિય્યત** કી, કે મુઝે ઉસ કપડે કા **કફન** દેના જિસે પહન કર મૈં **૨-જબુલ મુરજ્જબ** મેં ઈબાદત કિયા કરતી થી. બા'દ અઝ વફાત બેટે ને કિસી ઔર કપડે મેં કફના કર દફના દિયા. જબ વોહ કબ્રિસ્તાન સે ઘર આયા તો યેહ દેખ કર હૈરાન રહ ગયા કે જો કફન ઉસ ને પહનાયા થા વોહ ઘર મેં મૌજૂદ હૈ ! જબ ઉસ ને માં કી **વસિય્યત વાલે કપડે** તલાશ કિયે તો વોહ અપની જગહ સે ગાઈબ થે. ઈતને મેં એક ગૈબી આવાઝ ગૂંજ ઉઠી : “અપના કફન વાપસ લે લો હમ ને ઉસ કો ઉસી કપડે મેં કફનાયા હૈ (જિસ કી ઉસ ને વસિય્યત કી થી) જો **રજબ કે રોઝે** રખતા હૈ હમ ઉસ કો **કબ્ર મેં રન્જીદા** નહીં રહને દેતે.” (نزھۃ المجالس ج ۱ ص ۲۰۸) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

લાડ પ્યાર ને ઢીટ બના દિયા થા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ૨-જબુલ મુરજ્જબ કે રોઝોં કી મ-દની સોચ બનાને, ગુનાહોં કી આદત છુડાને ઔર ઈબાદત કી લઝ્ઝત પાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ સુન્નતોં ભરે સફર કા મા'મૂલ બના લીજિયે. તરગીબ કે લિયે મ-દની કાફિલે કી એક **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કી જાતી હૈ, શાહદરા (મર્કઝુલ ઔલિયા, લાહોર) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ અપને વાલિદૈન કે ઈક્લૌતે બેટે થે, ઝિયાદા લાડ પ્યાર ને ઉન કો હદ દ-રજે **ઢીટ** ઔર માં બાપ કા સખ્ત ના ફરમાન બના દિયા થા, રાત ગએ તક આવારા ગર્દી કરતે ઔર સુબ્હ દેર તક સોએ રહતે. માં બાપ સમઝાતે તો ઉન કો ઝાડ દેતે, જિસ પર વોહ બેચારે બા'ઝ અવકાત રો પડતે. ખુશ કિસ્મતી સે ઉન્હેં **દા'વતે ઈસ્લામી** વાલે એક આશિકે રસૂલ સે મુલાકાત કી સઆદત મિલી ઉન્હોં ને મહબ્બત ઔર પ્યાર સે **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ મ-દની કાફિલે મેં સફર કે લિયે તય્યાર કિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه વોહ ઈસ્લામી ભાઈ **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ તીન દિન કે **મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર બન ગએ. ન જાને ઉન આશિકાને રસૂલ ને તીન દિન કે અન્દર ક્યા ઘોલ કર પિલા દિયા કે ઉન કા **પથ્થર નુમા દિલ** ભી મોમ બન ગયા, મ-દની કાફિલે સે **નમાઝી** બન કર લૌટે. ઘર આ કર ઉન્હોં ને સલામ કિયા, વાલિદ સાહિબ કી દસ્ત બોસી કી ઔર **અમ્મીજાન** કે કદમ ચૂમે. ઘર વાલે હૈરાન થે ! ઈસ કો ક્યા હો ગયા હૈ કે કલ તક જો કિસી કી બાત સુનને કે લિયે તય્યાર નહીં થા વોહ આજ ઈતના બા અદબ બન ગયા હૈ ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ને ઉન્હેં યક્સર બદલ કર રખ દિયા ઔર ઉન્હેં મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ્ર કે લિયે જગાને યા'ની **સદાએ મદીના** લગાને કી તન્ઝીમી તૌર પર ઝિમ્મેદારી કી સઆદત મિલી. (**દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ્ર કે લિયે ઉઠાને કો સદાએ મદીના લગાના કહતે હૈં)

www.dawateislami.net

બેશક આ'માલે બદ, ઔર અફઆલે બદ   કી છુટેં આદતેં, કાફિલે મેં ચલો

કર સફર આએંગે, તો સુધર જાએંગે   અબ ન સુસ્તી કરેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 672)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

સોહબત કે મુ-તઅલ્લિક તીન રિવાયાત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ને કિસ તરહ એક બે નમાઝી નૌ જવાન કો દૂસરોં કો નમાઝ કી દા'વત દેને વાલા બના દિયા ! ઈસ મેં કોઈ શક નહીં કે સોહબત ઝરૂર રંગ લાતી હૈ, અચ્છી સોહબત અચ્છા ઔર બુરી સોહબત બુરા બનાતી હૈ. લિહાઝા સોહબત કે મુ-તઅલ્લિક તીન અહાદીસે મુબા-રકા મુલા-હઝા ફરમાઈયે : ﴾1﴿ અચ્છા સાથી વોહ હૈ કે જબ તૂ ખુદા عَزَّوَجَلَّ કો યાદ કરે તો તેરી મદદ કરે ઔર જબ તૂ ભૂલે તો યાદ દિલાએ (موسوعہ ابن ابی الدنیا ج۸ ص۱٦١ حدیث٤٢ مُلَخّصاً) ﴾2﴿ અચ્છા હમ-નશીન (યા'ની અચ્છા સાથી) વોહ હૈ કે ઉસ કો દેખને સે તુમ્હેં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ યાદ આ જાએ ઔર ઉસ કા અમલ તુમ્હેં આખિરત કી યાદ દિલાએ. (اَلْجامِعُ الصَّغِير ص ٢٤٧ حدیث ٤٠٦٣) ﴾3﴿ અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : ઐસી ચીઝ મેં ન પડો જો તુમ્હારે લિયે મુફીદ ન હો ઔર દુશ્મન સે અલગ રહો ઔર દોસ્ત સે મોહતાત રહો મગર જબ કે વોહ અમીન (યા'ની અમાનત દાર) હો, કે અમીન કી બરાબરી કા કોઈ નહીં ઔર અમીન વોહી હૈ જો **અલ્લાહ** સે ડરે. ઔર ફાજિર (યા'ની **અલ્લાહ** વ રસૂલ કે ના ફરમાન) કે સાથ ન રહો કે વોહ તુમ્હેં ફુજૂર (યા'ની ના ફરમાની) સિખાએગા ઔર ઉસ કે સામને ભેદ કી બાત ન કહો ઔર અપને કામ મેં ઉન સે મશ્વરા લો જો **અલ્લાહ** સે ડરતે હૈં. (شُعَبُ الْاِیمان ج ٤ ص ٢٠٧ حدیث ٤٩٩٠)

બુરી સોહબત કી મુમા-ન-અત : બે નમાઝિયોં, ગાલિયાં બકને વાલોં, ફિલ્મેં ડિરામે દેખને ઔર ગાને બાજે સુનને વાલોં, ઝૂટ, ગીબત, ચુગલી, વા'દા ખિલાફી કરને વાલોં, ચોરોં, રિશ્વત

www.dawateislami.net

ખોરોં, શરાબિયોં, ફાસિકોં ઔર ફાજિરોં નીઝ બદ મઝ્હબોં ઔર કાફિરોં કી સોહબત મેં બૈઠને સે બચના ચાહિયે. **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** જિલ્દ 22 સફહા 237 પર હૈ : મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ખિદમત મેં ઇસ્તિફસાર કિયા (યા'ની પૂછા) ગયા : ઝાની ઔર દય્યૂસ (યા'ની જો બા વુજૂદે કુદરત અપની બીવી યા કિસી ભી મહ્રમા કી બે હયાઈ કે કામોં કો બર કરાર રહને દે) સે કહાં તક એહતિરાઝ (યા'ની પરહેઝ) કરના ચાહિયે ? જવાબન ઇર્શાદ ફરમાયા : "ઝાની વ દય્યૂસ ફાસિક હૈં, ઉન કે પાસ ઉઠને બૈઠને મેલજોલ સે એહતિરાઝ (બચના) ચાહિયે." યેહ જવાબ દેને કે બા'દ આપ ને પારહ 7 **સૂ-રતુલ અન્આમ** કી આયત નમ્બર 68 તહરીર ફરમાઈ જિસ મેં ઇર્શાદે ખુદાવન્દી હોતા હૈ :

وَ اِمَّا یُنْسِیَنَّكَ الشَّیْطٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِیْنَ ﴿۶۸﴾

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર જો કહીં તુઝે શૈતાન ભુલાવે તો યાદ આએ પર ઝાલિમોં કે પાસ ન બૈઠ.

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઇસ આયતે મુબા-રકા કે તહ્ત ફરમાતે હૈં, ઇસ સે મા'લૂમ હુવા કે બુરી સોહબત સે બચના નિહાયત ઝરૂરી હૈ. બુરા યાર બુરે સાંપ સે બદતર હૈ કે બુરા સાંપ જાન લેતા હૈ ઔર બુરા યાર ઈમાન બરબાદ કરતા હૈ. (નૂરુલ ઇરફાન, સ. 215)

ઇબાદત મેં, રિયાઝત મેં, તિલાવત મેં લગા દે દિલ
રજબ કા વાસિતા દેતા હૂં ફરમા દે કરમ મૌલા

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 98)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કે રોઝે

આકા કા મહીના : રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કે બારે મેં ફરમાને મુકર્રમ હૈ : شَعْبَانُ شَهْرِیْ وَرَمَضَانُ شَهْرُ اللّٰه. યા'ની શા'બાન મેરા મહીના હૈ ઔર ર-મઝાન **અલ્લાહ** કા મહીના હૈ. (اَلْجامِعُ الصَّغِیرص٣٠١حدیث٤٨٨٩)

શા'બાન કે પાંચ હુરૂફ કી બહારેં : سُبْحٰنَ اللّٰہِ عَزَّوَجَلَّ ! **માહે શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કી અઝમતોં પર કુરબાન ! ઇસ કી ફઝીલત કે લિયે ઇતના હી કાફી હૈ કે હમારે મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇસે **"મેરા મહીના"** ફરમાયા. સરકારે ગૌસે આ'ઝમ, શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની હમ્બલી عَلَیْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْوَلِی લફ્ઝ **"શા'બાન"** કે પાંચ હુરૂફ : "ش،ع،ب،ا،ن" કે મુ-તઅલ્લિક નક્લ ફરમાતે હૈં : ش સે મુરાદ "શરફ" યા'ની બુઝુર્ગી, ع સે મુરાદ "ઉલુવ્વ" યા'ની બુલન્દી, ب સે મુરાદ "બિર" યા'ની એહસાન, "ا" સે મુરાદ "ઉલ્ફત" ઔર ن સે મુરાદ "નૂર" હૈ, તો યેહ તમામ ચીઝેં **અલ્લાહ તઆલા** અપને બન્દોં કો ઇસ મહીને મેં અતા ફરમાતા હૈ. મઝીદ ફરમાતે હૈં : "યેહ વોહ મહીના હૈ જિસ મેં નેકિયોં કે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં, બ-ર-કતોં કા નુઝૂલ હોતા હૈ, ખતાએં મિટા દી જાતી હૈં ઔર ગુનાહોં કા કફ્ફારા અદા કિયા જાતા હૈ, ઔર ખૈરુલ બરિય્યહ, સય્યિદુલ વરા જનાબે મુહમ્મદે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર દુરૂદે પાક કી કસરત કી જાતી હૈ ઔર યેહ નબિય્યે મુખ્તાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર દુરૂદ ભેજને કા મહીના હૈ." (غُنْیَةُ الطَّالِبِین ج ١ ص ٣٤١،٣٤٢)

સહાબએ કિરામ عَلَیْهِمُ الرِّضْوَان **કા જઝબા :** **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْه ફરમાતે હૈં : "**શા'બાન** કા ચાંદ નઝર આતે હી **સહાબએ કિરામ** عَلَیْهِمُ الرِّضْوَان તિલાવતે કુરઆને પાક કી તરફ ખૂબ મ-તવજ્જેહ હો જાતે, અપને અમ્વાલ કી ઝકાત નિકાલતે તાકે ગુ-રબા વ મસાકીન મુસલ્માન માહે **ર-મઝાન** કે રોઝોં કે લિયે તય્યારી કર સકેં, હુક્કામ કૈદિયોં કો તલબ કર કે જિસ પર

www.dawateislami.net

"હદ" (યા'ની શર-ઈ સઝા) જારી કરના હોતી ઉસ પર હદ કાઈમ કરતે, બકિય્યા મેં સે જિન કો મુનાસિબ હોતા ઉન્હેં આઝાદ કર દેતે, તાજિર અપને કર્ઝે અદા કર દેતે, દૂસરોં સે અપને કર્ઝે વુસૂલ કર લેતે. (યૂં માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** સે કબ્લ હી અપને આપ કો ફારિગ કર લેતે) ઔર ર-મઝાન શરીફ કા ચાંદ નઝર આતે હી ગુસ્લ કર કે (બા'ઝ હઝરાત) એ'તિકાફ મેં બૈઠ જાતે." (آیضاً ص ۳٤۱)

મૌજૂદા મુસલ્માનોં કા જઝબા : سُبْحٰنَ اللہ عَزَّوَجَلَّ ! પહલે કે મુસલ્માનોં કો ઈબાદત કા કિસ કદર ઝૌક હોતા થા ! મગર અફસોસ ! આજ કલ કે મુસલ્માનોં કો ઝિયાદા તર હુસૂલે માલ હી કા શૌક હૈ. પહલે કે મ-દની સોચ રખને વાલે મુસલ્માન મુ-તબર્રિક અય્યામ (યા'ની બ-ર-કત વાલે દિનોં) મેં રબ્બુલ અનામ عَزَّوَجَلَّ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઈબાદત કર કે ઉસ કા કુર્બ હાસિલ કરને કી કોશિશેં કરતે થે ઔર આજ કલ કે બા'ઝ મુસલ્માન મુબારક દિનોં, ખુસૂસન માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં દુન્યા કી ઝલીલ દૌલત કમાને કી નઈ નઈ તરકીબેં સોચતે હૈં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ અપને બન્દોં પર મેહ્‌રબાન હો કર નેકિયોં કા અજરો સવાબ ખૂબ બઢા દેતા હૈ, લેકિન દુન્યા કી દૌલત સે મહબ્બત કરને વાલે લોગ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં અપની ચીઝોં કા ભાવ બઢા કર ગરીબ મુસલ્માનોં કી પરેશાનિયોં મેં ઈઝાફા કર દેતે હૈં. સદ કરોડ અફસોસ ! ખૈર ખ્વાહિયે મુસ્લિમીન કા જઝબા અબ દમ તોડતા નઝર આ રહા હૈ !

ઐ ખાસએ ખાસાને રુસુલ વક્તે દુઆ હૈ — ઉમ્મત પે તેરી આ કે અજબ વક્ત પડા હૈ
જો દીન બડી શાન સે નિકલા થા વતન સે — પરદેસ મેં વોહ આજ ગરીબુલ ગુ-રબા હૈ
ફરિયાદ હૈ ઐ કશ્તિયે ઉમ્મત કે નિગહ્‌બાં
બેડા યેહ તબાહી કે કરીબ આન લગા હૈ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

તા'ઝીમે ર-મઝાન કે લિયે શા'બાન કે રોઝે : **સરકારે** મદીના, સુલ્તાને બા કરીના, કરારે કલ્બો સીના, ફૈઝ ગન્જીના, સાહિબે મુઅત્તર પસીના, બાઈસે નુઝૂલે સકીના صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

www.dawateislami.net

કા ફરમાને અ-ઝમત નિશાન હૈ : "ર-મઝાન કે બા'દ સબ સે અફઝલ **શા'બાન** કે રોઝે હૈં, તા'ઝીમે ર-મઝાન કે લિયે." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۷۷ حدیث۳۸۱۹)

આકા શા'બાન કે અક્સર રોઝે રખતે થે : બુખારી શરીફ મેં હૈ : હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا ફરમાતી હૈં : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **શા'બાન** સે ઝિયાદા કિસી મહીને મેં રોઝે ન રખતે બલ્કે પૂરે **શા'બાન** હી કે રોઝે રખ લેતે ઔર ફરમાયા કરતે : અપની ઈસ્તિતાઅત કે મુતાબિક અમલ કરો કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ વક્ત તક અપના ફઝ્લ નહીં રોકતા જબ તક તુમ ઉક્તા ન જાઓ. (بُخاری ج۱ ص ٦٤٨ حدیث ۱۹۷۰)

હદીસે પાક કી શર્હ : શારેહે બુખારી હઝરતે અલ્લામા **મુફ્તી મુહમ્મદ શરીફુલ હક** અમજદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત લિખતે હૈં : મુરાદ યેહ હૈ કે શા'બાન મેં અક્સર દિનોં મેં રોઝા રખતે થે ઈસે તગલીબન (યા'ની ગ-લબે ઔર ઝિયાદત કે લિહાઝ સે) કુલ (યા'ની સારે મહીને કે રોઝે રખને) સે તા'બીર કર દિયા. જૈસે કહતે હૈં : "ફુલાં ને પૂરી રાત ઈબાદત કી" જબ કે ઉસ ને રાત મેં ખાના ભી ખાયા હો ઔર ઝરૂરિય્યાત સે ફરાગત ભી કી હો, યહાં તગલીબન અક્સર કો "કુલ" કહ દિયા. મઝીદ ફરમાતે હૈં : ઈસ હદીસ સે મા'લૂમ હુવા કે શા'બાન મેં જિસે કુવ્વત હો વોહ ઝિયાદા સે ઝિયાદા રોઝે રખે. અલબત્તા જો કમઝોર હો વોહ રોઝા ન રખે ક્યૂંકે ઈસ સે **ર-મઝાન** કે રોઝોં પર અસર પડેગા, યેહી મહ્મલ (યા'ની મુરાદ વ મક્સદ) હૈ ઉન અહાદીસ (મ-સલન તિરમિઝી, હદીસ 738 વગૈરા) કા જિન મેં ફરમાયા ગયા : "નિસ્ફ (યા'ની આધે) શા'બાન કે બા'દ રોઝા ન રખો." [ترمذی حدیث۷۳۸] (નુઝ્હતુલ કારી, જિ. 3, સ. 377, 380)

મરને વાલોં કી ફેહરિસ બનાને કા મહીના : હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا ફરમાતી હૈં : તાજદારે રિસાલત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પૂરે **શા'બાન** કે રોઝે રખા કરતે થે. ફરમાતી હૈં કે મૈં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! ક્યા સબ મહીનોં મેં આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે નઝદીક ઝિયાદા પસન્દીદા **શા'બાન** કે રોઝે રખના હૈ ? તો મહબૂબે રબ્બુલ ઈબાદ

www.dawateislami.net

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈસ સાલ મરને વાલી હર જાન કો લિખ દેતા હૈ ઔર મુઝે યેહ પસન્દ હૈ કે મેરા વક્તે રુખ્સત આએ ઔર મૈં રોઝાદાર હોઉં.

(اَبو یَعْلٰی ج٤ص٢٧٧حدیث٤٨٩٠)

નફ્લ રોઝોં કા પસન્દીદા મહીના : હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન અબી કૈસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે મરવી હૈ કે ઉન્હોં ને ઉમ્મુલ મુઅમિનીન સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا કો ફરમાતે સુના : અમ્બિયા કે સરતાજ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા પસન્દીદા મહીના શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ થા કે ઈસ મેં રોઝે રખા કરતે ફિર ઈસે **ર-મઝાનુલ મુબારક** સે મિલા દેતે. (ابوداوٗد ج٢ص٤٧٦حدیث ٢٤٣١)

લોગ ઈસ સે ગાફિલ હૈં : હઝરતે સય્યિદુના ઉસામા બિન ઝૈદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : "મૈં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં દેખતા હૂં કે જિસ તરહ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **શા'બાન** મેં (નફ્લ) રોઝે રખતે હૈં ઈસ તરહ કિસી ભી મહીને મેં નહીં રખતે !" ફરમાયા : **રજબ** ઔર **ર-મઝાન** કે બીચ મેં યેહ મહીના હૈ, લોગ ઈસ સે ગાફિલ હૈં, ઈસ મેં લોગોં કે આ'માલ **અલ્લાહુ રબ્બુલ આ-લમીન** عَزَّوَجَلَّ કી તરફ ઉઠાએ જાતે હૈં ઔર મુઝે યેહ મહબૂબ હૈ કે મેરા અમલ ઈસ હાલ મેં ઉઠાયા જાએ કે મૈં રોઝાદાર હોઉં. (نَسائی ص ٣٨٧ حدیث ٢٣٥٤)

તાકત કે મુતાબિક અમલ કીજિયે : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **શા'બાન** સે ઝિયાદા કિસી મહીને મેં રોઝે ન રખા કરતે થે કે પૂરે **શા'બાન** કે હી રોઝે રખા કરતે થે ઔર ફરમાયા કરતે : "અપની ઈસ્તિતાઅત કે મુતાબિક અમલ કરો કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ વક્ત તક અપના ફઝ્લ નહીં રોકતા જબ તક તુમ ઉક્તા ન જાઓ, બેશક ઉસ કે નઝદીક પસન્દીદા (નફ્લ) નમાઝ વોહ હૈ કે જિસ પર હમેશગી ઈખ્તિયાર કી જાએ અગર્ચે કમ હો." તો જબ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કોઈ નમાઝ (નફ્લ) પઢતે તો ઉસ પર હમેશગી ઈખ્તિયાર ફરમાતે. (بُخاری ج١ص٦٤٨حدیث١٩٧٠)

દા'વતે ઈસ્લામી મેં રોઝોં કી બહાર : **મુકા-શ-ફતુલ કુલૂબ** મેં હૈ : મઝકૂરા હદીસે પાક મેં પૂરે **માહે શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કે રોઝોં સે મુરાદ અક્સર **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કે રોઝે હૈં. (مُکاشَفَةُ القُلوب ص ٣٠٣)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદ બખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

અગર કોઈ પૂરે **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કે રોઝે રખના ચાહે તો ઉસ કો મુમા-ન-અત ભી નહીં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે કઈ ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહનોં મેં **ર-જબુલ મુરજ્જબ** ઔર **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** દોનોં મહીનોં મેં રોઝે રખને કી તરકીબ હોતી હૈ ઔર મુસલ્સલ રોઝે રખતે હુએ યેહ હઝરાત **ર-મઝાનુલ મુબારક** સે મિલ જાતે હૈં.

પતંગ બાઝી કા શૌકીન : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! આપ ભી રોઝોં ઔર સુન્નતોં પર ઈસ્તિકામત પાને કે લિયે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે. તરગીબ કે લિયે એક મુશ્કબાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં. બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કી પિછલી ઝિન્દગી ગુનાહોં મેં ગુઝરી, **વોહ પતંગ બાઝી કે શૌકીન થે** નીઝ વિડિયો ગેમ્ઝ ઔર ગોલિયાં ખેલના વગૈરા ઉન કે મશાગિલ મેં શામિલ થા. હર એક કે મુઆ-મલે મેં ટાંગ અડાના, ખ્વાહ મ ખ્વાહ લોગોં સે લડાઈ મોલ લેના, બાત બાત પર મારધાડ પર ઉતર આના વગૈરા મા'મૂલાત મેં શામિલ થા. ખુશ કિસ્મતી સે એક ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** પર **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં અલાકે કી મસ્જિદ મેં **મો'તકિફ** હો ગએ. ઉન્હેં બહુત અચ્છે અચ્છે ખ્વાબ નઝર આએ ઔર ખૂબ સુકૂન મિલા. ઉન્હોં ને યકે બા'દ દીગરે મઝીદ દો સાલ એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ કી. એક બાર મસ્જિદ કે મુઅઝ્ઝિન સાહિબ ઈન્ફિરાદી કોશિશ કર કે ઉન્હેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના મેં હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે **ઈજતિમાઅ** મેં લે આએ. એક મુબલ્લિગ બયાન કર રહે થે, સફેદ લિબાસ ઔર કથ્થઈ ચાદર મેં મલ્બૂસ, ચેહરે પર એક મુશ્ત દાઢી ઔર સર પર ઈમામે શરીફ કા તાજ વાલા ઐસા બા રૌનક ચેહરા ઉન્હોં ને ઝિન્દગી મેં પહલી બાર હી દેખા થા. મુબલ્લિગ કે ચેહરે કી કશિશ ઔર નૂરાનિય્યત ને ઉન કા દિલ મોહ લિયા ઔર વોહ દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** મેં આ ગએ ઔર અબ દો સાલ સે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** (બાબુલ મદીના) હી મેં એ'તિકાફ કરતે હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને એક મુઠ્ઠી દાઢી ભી સજા લી.

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

ર-મઝાન કે બા'દ કૌન સા મહીના અફઝલ હૈ ? : હઝરતે સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર, મક્કી મ-દની સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દરબારે ગુહર બાર મેં અર્ઝ કી ગઈ કે ર-મઝાન કે બા'દ કૌન સા રોઝા અફઝલ હૈ ? ઈર્શાદ ફરમાયા : "તા'ઝીમે **ર-મઝાન** કે લિયે **શા'બાન** કા." ફિર અર્ઝ કી ગઈ : કૌન સા સ-દકા અફઝલ હૈ ? ફરમાયા : **ર-મઝાન** કે માહ મેં **સ-દકા** કરના. (ترمذی ج۲ص۱۴۰ حدیث ۶۶۳)

પન્દરહવીં શબ મેં તજલ્લી : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે રિવાયત હૈ, તાજદારે રિસાલત, સરાપા રહમત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **શા'બાન કી પન્દરહવીં શબ** મેં તજલ્લી ફરમાતા હૈ. ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની તૌબા) કરને વાલોં કો બખ્શ દેતા ઔર તાલિબે રહમત પર રહ્મ ફરમાતા ઔર અદાવત વાલોં કો જિસ હાલ પર હૈં ઉસી પર છોડ દેતા હૈ." (شُعَبُ الایمان ج۳ص۳۸۲حدیث۳۸۳۵)

અદાવત વાલે કી શામત : હઝરતે સય્યિદુના મુઆઝ બિન જબલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ, સુલ્તાને મદીનએ મુનવ્વરહ, શહન્શાહે મક્કએ મુકર્રમા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : "**શા'બાન કી પન્દરહવીં શબ મેં અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તમામ મખ્લૂક કી તરફ તજલ્લી ફરમાતા હૈ ઔર સબ કો બખ્શ દેતા હૈ મગર કાફિર ઔર અદાવત વાલે કો (નહીં બખ્શતા)." (الاحسان بترتیب صحیح ابن حِبّان ج ۷ ص ۴۷۰ حدیث ۵۶۳۶)

ઢેરોં ગુનાહગારોં કી મગ્ફિરત હોતી હૈ મગર...... : હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે રિવાયત હૈ, હુઝૂર સરાપા નૂર, ફૈઝ ગન્જૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : મેરે પાસ જિબ્રઈલ (عَلَیْہِ السَّلَام) આએ ઔર કહા : યેહ શા'બાન કી પન્દરહવીં રાત હૈ, ઈસ મેં **અલ્લાહ તઆલા** જહન્નમ સે ઈતનોં કો આઝાદ ફરમાતા હૈ જિતને બની કલ્બ કી બકરિયોં કે બાલ હૈં મગર **કાફિર** ઔર અદાવત વાલે ઔર **રિશ્તા કાટને વાલે** ઔર **કપડા લટકાને વાલે** ઔર **વાલિદૈન કી ના ફરમાની** કરને વાલે ઔર શરાબ કે આદી કી તરફ નઝરે રહમત નહીં ફરમાતા. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ ص۳۸۴ حدیث ۳۸۳۷)

(હદીસે પાક મેં "કપડા લટકાને વાલે" કા જો બયાન હૈ, ઈસ સે મુરાદ વોહ લોગ હૈં જો તકબ્બુર કે સાથ

www.dawateislami.net

ટખ્નોં કે નીચે તહબન્દ યા પાજામા યા પતલૂન યા સૌબ યા'ની લમ્બા અ-રબી કુરતા વગૈરા લટકાતે હૈં) કરોડોં હમ્બલિયોં કે અઝીમ પેશ્વા હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ અહમદ બિન હમ્બલ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઇબ્ને અમ્ર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે જો રિવાયત નક્લ કી ઉસ મેં **કાતિલ** કા ભી ઝિક્ર હૈ. (مُسندِ اِمام احمد ج۲ ص۵۸۹ حدیث ۶۶۰۳)

હઝરતે સય્યિદુના કસીર બિન મુર્રહ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ સે રિવાયત હૈ કે તાજદારે રિસાલત, સરાપા રહમત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ શા'બાન કી પન્દરહવીં શબ મેં તમામ ઝમીન વાલોં કો બખ્શ દેતા હૈ સિવાએ **મુશ્રિક** ઔર **અદાવત વાલે** કે." (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ ص۳۸۱ حدیث ۳۸۳۰)

હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ عَلَیْهِ السَّلَام ઔર શબે બરાઅત : **હઝરતે** સય્યિદુના અલિય્યુલ મુર્તઝા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કી પન્દરહવીં રાત યા'ની શબે બરાઅત મેં અક્સર બાહર તશરીફ લાતે. એક બાર ઇસી તરહ **શબે બરાઅત** મેં બાહર તશરીફ લાએ ઔર આસ્માન કી તરફ નઝર ઉઠા કર ફરમાયા : એક મર્તબા **અલ્લાહ** તઆલા કે નબી હઝરતે **સય્યિદુના દાવૂદ** عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام ને **શા'બાન** કી પન્દરહવીં રાત આસ્માન કી તરફ નિગાહ ઉઠાઈ ઔર ફરમાયા : યેહ વોહ વક્ત હૈ કે ઇસ વક્ત મેં જિસ શખ્સ ને જો ભી દુઆ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે માંગી ઉસ કી દુઆ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને કબૂલ ફરમાઈ ઔર જિસ ને મગ્ફિરત તલબ કી **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઉસ કી મગ્ફિરત ફરમા દી બશર્તે કે દુઆ કરને વાલા **ઉશ્શાર** (યા'ની ઝુલ્મન ટેક્સ લેને વાલા), **જાદૂગર**, **કાહિન** ઔર **બાજા બજાને વાલા** ન હો. ફિર હઝરતે સય્યિદુના **દાવૂદ** (عَلٰی نَبِیِّنَا وَعَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام) ને યેહ દુઆ કી : اَللّٰهُمَّ رَبَّ دَاوٗدَ اغْفِرْ لِمَنْ دَعَاكَ فِیْ هٰذِهِ اللَّیْلَةِ اَوِ اسْتَغْفَرَكَ فِیْهَا યા'ની એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! એ દાવૂદ કે પરવર દગાર ! જો ઇસ રાત મેં તુઝ સે દુઆ કરે યા મગ્ફિરત તલબ કરે તૂ ઉસ કો બખ્શ દે. (لَطائِفُ الْمَعارِف ج۱ ص۱۳۷ مختصراً)

www.dawateislami.net

હર ખતા તૂ દર ગુઝર કર બે કસો મજબૂર કી

હો ઈલાહી ! મગ્ફિરત હર બે કસો મજબૂર કી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 96)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મહરૂમ લોગ : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શબે બરાઅત બેહદ અહમ રાત હૈ, કિસી સૂરત સે ભી ઈસે ગફલત મેં ન ગુઝારા જાએ, ઈસ રાત રહમતોં કી ખૂબ બરસાત હોતી હૈ. ઈસ મુબારક શબ મેં **અલ્લાહ** તબા-ર-ક વ તઆલા "બની કલ્બ" કી બકરિયોં કે બાલોં સે ભી ઝિયાદા લોગોં કો જહન્નમ સે આઝાદ ફરમાતા હૈ. કિતાબોં મેં લિખા હૈ : "કબીલએ બની કલ્બ" કબાઈલે અરબ મેં સબ સે ઝિયાદા બકરિયાં પાલતા થા.[1]" આહ ! કુછ બદ નસીબ એૈસે ભી હૈં જિન પર **શબે બરાઅત** યા'ની છુટકારા પાને કી રાત ભી ન બખ્શે જાને કી વઈદ હૈ. **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામ બૈહકી શાફેઈ عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الْقَوِى "ફઝાઈલુલ અવકાત" મેં નક્લ કરતે હૈં : **રસૂલે અકરમ,** નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : છ6 આદમિયોં કી ઈસ રાત (યા'ની શબે બરાઅત મેં) ભી બખ્શિશ નહીં હોગી : ﴿1﴾ શરાબ કા આદી ﴿2﴾ માં બાપ કા ના ફરમાન ﴿3﴾ ઝિના કા આદી ﴿4﴾ કત્એ તઅલ્લુક કરને વાલા ﴿5﴾ તસ્વીર બનાને વાલા ઔર ﴿6﴾ ચુગુલ ખોર. (فضائل الاوقات ج ١ ص ١٣٠ حديث ٢٧) ઈસી તરહ કાહિન, જાદૂગર, તકબ્બુર કે સાથ પાજામા યા તહબન્દ ટખ્નોં કે નીચે લટકાને વાલે ઔર કિસી મુસલ્માન સે બિલા ઈજાઝતે શર-ઈ બુગ્ઝો કીના રખને વાલે પર ભી ઈસ રાત મગ્ફિરત કી સઆદત સે મહરૂમી કી વઈદ હૈ, ચુનાન્ચે તમામ મુસલ્માનોં કો ચાહિયે કે મુ-તઝક્કરા (યા'ની બયાન કર્દા) ગુનાહોં મેં સે અગર مَعَاذَ الله કિસી ગુનાહ મેં મુલવ્વસ હોં તો વોહ બિલ ખુસૂસ ઉસ ગુનાહ સે ઔર બિલ ઉમૂમ હર ગુનાહ સે **શબે બરાઅત** કે આને સે પહલે બલ્કે આજ ઔર અભી સચ્ચી તૌબા કર લેં, ઔર અગર બન્દોં કી હક ત-લફિયાં કી હૈં તો તૌબા કે સાથ સાથ ઉન કી મુઆફી તલાફી કી તરકીબ ભી ફરમા લેં.

مدینہ

1: مرقاة المفاتيح ج ٣ ص ٣٧٥

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા ઉસ ને જન્નત કા રાસ્તા છોડ દિયા. (طبرانی)

ઈમામે અહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه **કા પયામ તમામ મુસલ્માનોં કે નામ : મેરે** આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિય્યે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદ્અત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હ-નફી મઝહબ કે અઝીમ આલિમ વ મુફ્તી હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ને અપને એક ઈરાદત મન્દ (યા'ની મો'તકિદ) કો **શબે બરાઅત** સે કબ્લ તૌબા ઔર મુઆફી તલાફી કે તઅલ્લુક સે એક મક્તૂબ શરીફ ઈરસાલ ફરમાયા જો કે ઉસ કી ઈફાદિયત કે પેશે નઝર હાઝિરે ખિદમત હૈ ચુનાન્ચે "કુલ્લિયાતે મકાતીબે રઝા" જિલ્દ અવ્વલ સફહા 356 તા 357 પર હૈ : **શબે બરાઅત** કરીબ હૈ, ઈસ રાત તમામ બન્દોં કે આ'માલ હઝરતે ઈઝ્ઝત મેં પેશ હોતે હૈં. મૌલા عَزَّوَجَلَّ બ તુફૈલે હુઝૂરે પુરનૂર, શાફેએ યૌમુન્નુશૂર عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم મુસલ્માનોં કે ઝુનૂબ (યા'ની ગુનાહ) મુઆફ ફરમાતા હૈ મગર ચન્દ, ઉન મેં વોહ દો મુસલ્માન જો બાહમ દુન્યવી વજહ સે રન્જિશ રખતે હૈં, ફરમાતા હૈ : "ઈન કો રહને દો, જબ તક આપસ મેં સુલ્હ ન કર લેં." લિહાઝા અહલે સુન્નત કો ચાહિયે કે હત્તલ વસ્અ કબ્લે ગુરૂબે આફતાબ **14 શા'બાન** બાહમ એક દૂસરે સે સફાઈ કર લેં, એક દૂસરે કે હુકૂક અદા કર દેં યા મુઆફ કરા લેં, કે બિ ઈઝ્નિહી તઆલા હુકૂકુલ ઈબાદ સે સહાઈફે આ'માલ (યા'ની આ'માલ નામે) ખાલી હો કર બારગાહે ઈઝ્ઝત મેં પેશ હોં. હુકૂકે મૌલા તઆલા કે લિયે તૌબએ સાદિકા (યા'ની સચ્ચી તૌબા) કાફી હૈ. (હદીસે પાક મેં હૈ :) اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَّا ذَنْبَ لَهٗ (યા'ની ગુનાહ સે તૌબા કરને વાલા ઐસા હૈ જૈસે ઉસ ને ગુનાહ કિયા હી નહીં) ઐસી હાલત મેં બિ ઈઝ્નિહી તઆલા ઝરૂર ઈસ શબ મેં ઉમ્મીદે મગ્ફિરતે તામ્મા (યા'ની મુકમ્મલ મગ્ફિરત કી ઉમ્મીદ) હૈ બશર્તે સિહ્હતે અકીદા. (યા'ની અકીદા દુરુસ્ત હોના શર્ત હૈ) وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْم. (ઔર વોહ ગુનાહ મિટાને વાલા રહમત ફરમાને વાલા હૈ) યેહ સબ મુસા-લ-હતે ઈખ્વાન (યા'ની ભાઈયોં મેં સુલ્હ કરવાના) વ મુઆફિયે હુકૂક بِحَمْدِهٖ تَعَالٰى યહાં સાલહાએ દરાઝ (યા'ની કાફી બરસોં) સે જારી હૈ, ઉમ્મીદ હૈ કે આપ ભી વહાં કે મુસલ્માનોં મેં ઈસ કા ઈજરા કર કે

www.dawateislami.net

مَنْ سَنَّ فِی الْاِسْلَامِ سُنَّۃً حَسَنَۃً فَلَہٗ اَجْرُھَا وَاَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِھَا اِلٰی یَوْمِ الْقِیٰمَۃِ لَا یَنْقُصُ مِنْ اُجُوْرِ ھِمْ شَیْءٌ [1] (યા'ની જો ઈસ્લામ મેં અચ્છી રાહ નિકાલે ઉસ કે લિયે ઈસ કા સવાબ હૈ ઔર કિયામત તક જો ઉસ પર અમલ કરેં ઉન સબ કા સવાબ હમેશા ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં લિખા જાએ બિગૈર ઈસ કે, કે ઉન કે સવાબોં મેં કુછ કમી આએ) કે મિસ્દાક હોં ઔર ઈસ ફકીર કે લિયે અફવો આફિય્યતે દારૈન કી દુઆ ફરમાએં. ફકીર આપ કે લિયે દુઆ કરતા હૈ ઔર કરેગા. સબ મુસલ્માનોં કો સમઝા દિયા જાએ કે વહાં (યા'ની બારગાહે ઈલાહી મેં) ન ખાલી ઝબાન દેખી જાતી હૈ ન નિફાક પસન્દ હૈ, સુલ્હ વ મુઆફી સબ સચ્ચે દિલ સે હો. વસ્સલામ.

ફકીર અહમદ રઝા કાદિરી عُفِیَ عَنْہُ અઝ : બરેલી

શબે બરાઅત કી તા'ઝીમ : શામી તાબિઈન رَحِمَهُمُ اللّٰهُ الْمُبِيْن શબે બરાઅત કી બહુત તા'ઝીમ કરતે થે ઔર ઈસ મેં ખૂબ ઈબાદત બજા લાતે, ઈન્હી સે દીગર મુસલ્માનોં ને ઈસ રાત કી તા'ઝીમ સીખી. બા'ઝ ઉ-લમાએ શામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ને ફરમાયા : શબે બરાઅત મેં મસ્જિદ કે અન્દર ઈજતિમાઈ ઈબાદત કરના મુસ્તહબ હૈ, હઝરતે સય્યિદાના ખાલિદ વ લુકમાન رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِمَا ઔર દીગર તાબિઈને કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام ઈસ રાત (કી તા'ઝીમ કે લિયે) બેહતરીન કપડે ઝેબે તન ફરમાતે, સુરમા ઔર ખુશ્બૂ લગાતે, મસ્જિદ મેં (નફલ) નમાઝેં અદા ફરમાતે. (لطائف المعارف ص ۲۶۳)

ભલાઈયોં વાલી ચાર રાતેં : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْهَا ફરમાતી હૈં : મૈં ને નબિય્યે કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم કો ફરમાતે સુના : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ (ખાસ તૌર પર) ચાર રાતોં મેં ભલાઈયોં કે દરવાઝે ખોલ દેતા હૈ : ﴾1﴿ બકર ઈદ કી રાત ﴾2﴿ ઈદુલ ફિત્ર કી (ચાંદ) રાત ﴾3﴿ **શા'બાન કી પન્દરહવીં રાત,** કે ઈસ રાત મેં **મરને વાલોં** કે નામ ઔર લોગોં કા **રિઝ્ક** ઔર (ઈસ સાલ) **હજ** કરને વાલોં કે નામ લિખે જાતે હૈં ﴾4﴿ અ-રફે કી (યા'ની 8 ઔર 9 ઝુલ હિજ્જા કી દરમિયાની) રાત **અઝાને** (ફજ્ર) તક. (تفسیر دُرِّ مَنثور ج۷ ص۴۰۲)

مدینہ

[1] مُعجَم اَوسط حدیث۸۹۴۶، مُعجَم کبیر ج ۲ ص ۳۲۸ حدیث۲۳۷۲

www.dawateislami.net

દૂલ્હા કા નામ મુર્દોં કી ફેહરિસ મેં ! : સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન : "(લોગોં કી) ઝિન્દગિયાં એક શા'બાન સે દૂસરે શા'બાન મેં મુન્કતેઅ હોતી હૈં હત્તા કે એક આદમી નિકાહ કરતા હૈ ઔર ઉસ કી ઔલાદ હોતી હૈ હાલાં કે ઉસ કા નામ મુર્દોં મેં લિખા હોતા હૈ."

(كَنْزُ الْعُمّال ج١٥ص٢٩٢حديث٤٢٧٧٣)

તૂ ખુશી કે ફૂલ લેગા કબ તલક !
તૂ યહાં ઝિન્દા રહેગા કબ તલક !

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 709)

મકાન બનાને વાલા મુર્દોં કી ફેહરિસ મેં : હઝરતે સય્યિદુના ઈમામ ઈબ્ને અબિદ્દુન્યા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه હઝરતે સય્યિદુના અતા બિન યસાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْغَفَّار સે રિવાયત કરતે હૈં કે જબ નિસ્ફે શા'બાન કી રાત (યા'ની શબે બરાઅત) આતી હૈ તો મ-લકુલ મૌત عَلَيْهِ السَّلَام કો એક સહીફા (યા'ની રિસાલા) દિયા જાતા ઔર કહા જાતા હૈ : યેહ સહીફા પકડ લો, એક બન્દા બિસ્તર પર લૈટા હોગા ઔર ઔરતોં સે નિકાહ કરેગા ઔર ઘર બનાએગા જબ કે ઉસ કા નામ મુર્દોં મેં લિખા જા ચુકા હોગા. (تفسير دُرِّمنثورج٧ص٤٠٢)

સાલ ભર કે મુઆ-મલાત કી તકસીમ : હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં : "એક આદમી લોગોં કે દરમિયાન ચલ રહા હોતા હૈ હાલાં કે વોહ મુર્દોં મેં ઉઠાયા હુવા હોતા હૈ." ફિર આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને પારહ 25 **સૂ-રતુદ્દુખાન** કી આયત નમ્બર 3 ઔર 4 તિલાવત કી :

اِنَّاۤ اَنْزَلْنٰهُ فِیْ لَیْلَةٍ مُّبٰرَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِیْنَ ۝۳ فِیْهَا یُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِیْمٍ ۝۴

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : બેશક હમ ને ઈસે બ-ર-કત વાલી રાત મેં ઉતારા, બેશક હમ ડર સુનાને વાલે હૈં. ઈસ મેં બાંટ દિયા જાતા હૈ હર હિક્મત વાલા કામ.

www.dawateislami.net

ફિર ફરમાયા : ઈસ રાત મેં એક સાલ સે દૂસરે સાલ તક દુન્યા કે મુઆ-મલાત કી તક્સીમ કી જાતી હૈ. (تفسیرِطَبَری ج۱۱ص۲۲۳)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الحَنَّان મઝકૂરા આયાતે મુબા-રકા કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : "ઈસ રાત સે મુરાદ યા શબે કદ્ર હૈ સત્તાઈસવીં રાત યા **શબે બરાઅત પન્દરહવીં શા'બાન,** ઈસ રાત મેં પૂરા કુરઆન લૌહે મહફૂઝ સે આસ્માને દુન્યા કી તરફ ઉતારા ગયા ફિર વહાં સે તેઈસ[23] સાલ કે અર્સે મેં થોડા થોડા હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર ઉતરા. ઈસ આયત સે મા'લૂમ હુવા કે જિસ રાત મેં કુરઆન ઉતરા વોહ મુબારક હૈ, તો જિસ રાત મેં સાહિબે કુરઆન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم દુન્યા મેં તશરીફ લાએ વોહ ભી મુબારક હૈ. ઈસ રાત મેં સાલ ભર કે રિઝ્ક, મૌત, ઝિન્દગી, ઈઝ્ઝતો ઝિલ્લત, ગરઝ તમામ ઈન્તિઝામી ઉમૂર લૌહે મહફૂઝ સે ફિરિશ્તોં કે સહીફોં મેં નક્લ કર કે હર સહીફા (યા'ની રિસાલા) ઉસ મહ્કમે કે ફિરિશ્તોં કો દે દિયા જાતા હૈ જૈસે મ-લકુલ મૌત عَلَیْہِ السَّلَام કો તમામ મરને વાલોં કી ફેહરિસ્ત વગૈરા."

(નૂરુલ ઈરફાન, સ. 790)

નાઝુક ફૈસલે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! પન્દરહ **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કી રાત કિતની નાઝુક હૈ ! ન જાને કિસ કી કિસ્મત મેં ક્યા લિખ દિયા જાએ ! બા'ઝ અવકાત બન્દા ગફલત મેં પડા રહ જાતા હૈ ઔર ઉસ કે બારે મેં કુછ કા કુછ તૈ હો ચુકા હોતા હૈ. "ગુન્યતુત્તાલિબીન" મેં હૈ : "બહુત સે **કફન** ધુલ કર તય્યાર રખે હોતે હૈં મગર કફન પહનને વાલે બાઝારોં મેં ઘૂમ ફિર રહે હોતે હૈં, કાફી લોગ ઐસે હોતે હૈં કે ઉન કી **કબ્રેં** ખોદી જા ચુકી હોતી હૈં મગર ઉન મેં દફન હોને વાલે ખુશિયોં મેં મસ્ત હોતે હૈં, બા'ઝ લોગ **હંસ રહે** હોતે હૈં હાલાં કે ઉન કી મૌત કા વક્ત કરીબ આ ચુકા હોતા હૈ. કઈ **મકાનાત** કી તા'મીરાત કા કામ પૂરા હો ગયા હોતા હૈ મગર સાથ હી ઉન કે માલિકાન કી ઝિન્દગી કા વક્ત ભી પૂરા હો ચુકા હોતા હૈ." (غُنْیَۃُ الطَّالِبِین ج۱ص۳۴۸)

આગાહ અપની મૌત સે કોઈ બશર નહીં
સામાન સો બરસ કા હૈ પલ કી ખબર નહીં

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફાએદે કી બાત : શબે બરાઅત મેં નામએ આ'માલ તબ્દીલ હોતે હૈં લિહાઝા મુમ્કિન હો તો 14 **શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ** કો ભી રોઝા રખ લિયા જાએ તાકે આ'માલ નામે કે આખિરી દિન મેં ભી રોઝા હો. **14 શા'બાન કો અસ્ર કી નમાઝ બા જમાઅત પઢ કર વહીં નફલ એ'તિકાફ કર લિયા જાએ ઔર નમાઝે મગરિબ કે ઈન્તિઝાર કી નિય્યત સે મસ્જિદ હી મેં ઠહરા જાએ તાકે આ'માલ નામા તબ્દીલ હોને કે આખિરી લમ્હાત મેં મસ્જિદ કી હાઝિરી, એ'તિકાફ ઔર ઈન્તિઝારે નમાઝ વગૈરા કા સવાબ લિખા જાએ.** બલ્કે ઝહે નસીબ ! સારી હી રાત ઈબાદત મેં ગુઝારી જાએ.

મગરિબ કે બા'દ છ6 નવાફિલ : મા'મૂલાતે ઔલિયાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللّٰهُ السَّلَام સે હૈ કે મગરિબ કે ફર્ઝ વ સુન્નત વગૈરા કે બા'દ **છ6 રક્અત નફલ** દો દો રક્અત કર કે અદા કિયે જાએં. **પહલી** દો રક્અતોં સે પહલે યેહ નિય્યત કીજિયે : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈન દો રક્અતોં કી બ-ર-કત સે મુઝે દરાઝિયે ઉમ્ર બિલખૈર અતા ફરમા." **દૂસરી** દો રક્અતોં મેં યેહ નિય્યત ફરમાઈયે : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈન દો રક્અતોં કી બ-ર-કત સે બલાઓં સે મેરી હિફાઝત ફરમા." **તીસરી** દો રક્અતોં કે લિયે યેહ નિય્યત કીજિયે : "**યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈન દો રક્અતોં કી બ-ર-કત સે મુઝે અપને સિવા કિસી કા મોહતાજ ન કર." ઈન 6 રક્અતોં મેં **સૂ-રતુલ ફાતિહા** કે બા'દ જો ચાહેં વોહ સૂરતેં પઢ સકતે હૈં, ચાહેં તો હર રક્અત મેં સૂ-રતુલ ફાતિહા કે બા'દ તીન તીન બાર **સૂ-રતુલ ઈખ્લાસ** પઢ લીજિયે. હર દો રક્અત કે બા'દ ઈક્કીસ બાર قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ (પૂરી સૂરત) યા એક બાર **સૂરએ યાસીન** શરીફ પઢિયે બલ્કે હો સકે તો દોનોં હી પઢ લીજિયે. યેહ ભી હો સકતા હૈ કે કોઈ એક ઈસ્લામી ભાઈ બુલન્દ આવાઝ સે **યાસીન** શરીફ પઢેં ઔર દૂસરે ખામોશી સે ખૂબ કાન લગા કર સુનેં. ઈસ મેં યેહ ખયાલ રહે કે સુનને વાલા ઈસ દૌરાન ઝબાન સે **યાસીન** શરીફ બલ્કે કુછ ભી ન પઢે ઔર યેહ મસ્અલા ખૂબ યાદ રખિયે કે જબ કુરઆને કરીમ બુલન્દ આવાઝ સે પઢા જાએ તો જો લોગ સુનને કે લિયે હાઝિર હૈં ઉન પર ફર્ઝે ઐન હૈ કે ચુપચાપ ખૂબ કાન લગા કર સુનેં. اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ રાત શુરૂઅ હોતે હી સવાબ કા અમ્બાર લગ જાએગા. હર બાર **યાસીન** શરીફ કે બા'દ "**દુઆએ નિસ્ફે શા'બાન**" ભી પઢિયે.

www.dawateislami.net

દુઆએ નિસ્ફે શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَ الصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يُمَنُّ عَلَيْهِ ط يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ط يَا ذَا الطَّوْلِ وَالْاِنْعَامِ ط
لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ ط ظَهْرُ اللَّاجِيْنَ ط وَجَارُ الْمُسْتَجِيْرِيْنَ ط وَاَمَانُ الْخَآئِفِيْنَ ط
اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِيْ عِنْدَكَ فِيْٓ اُمِّ الْكِتٰبِ شَقِيًّا اَوْ مَحْرُوْمًا اَوْ مَطْرُوْدًا
اَوْ مُقَتَّرًا عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ فَامْحُ اللّٰهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِيْ وَحِرْمَانِيْ وَطَرْدِيْ
وَاقْتِتَارَ رِزْقِيْ ط وَاَثْبِتْنِيْ عِنْدَكَ فِيْٓ اُمِّ الْكِتٰبِ سَعِيْدًا مَّرْزُوْقًا مُّوَفَّقًا
لِّلْخَيْرَاتِ ط فَاِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ فِيْ كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلٰى لِسَانِ
نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ ط ﴿يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۚ وَعِنْدَهٗٓ اُمُّ الْكِتٰبِ﴾[1]
اِلٰهِيْ بِالتَّجَلِّي الْاَعْظَمِ ط فِيْ لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَهْرِ شَعْبَانَ الْمُكَرَّمِ ط
الَّتِيْ يُفْرَقُ فِيْهَا كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ وَّيُبْرَمُ ط اَنْ تَكْشِفَ عَنَّا
مِنَ الْبَلَآءِ وَالْبَلْوَآءِ مَا نَعْلَمُ وَمَا لَا نَعْلَمُ ط وَاَنْتَ بِهٖ اَعْلَمُ ط اِنَّكَ اَنْتَ
الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ ط وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ
وَسَلَّمَ ط وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ٥

[1] پ:۱۳، الرعد ۳۹

www.dawateislami.net

એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! એ એહસાન કરને વાલે, કે જિસ પર એહસાન નહીં કિયા જાતા ! એ બડી શાનો શૌકત વાલે ! એ ફઝલો ઈન્આમ વાલે ! તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં. તૂ પરેશાન હાલોં કા મદદગાર, પનાહ માંગને વાલોં કો પનાહ ઔર ખૌફઝદોં કો અમાન દેને વાલા હૈ. એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! અગર તૂ અપને યહાં ઉમ્મુલ કિતાબ (યા'ની લૌહે મહફૂઝ) મેં મુઝે શકી (યા'ની બદ બખ્ત), મહરૂમ, ધુત્કારા હુવા ઔર રિઝ્ક મેં તંગી દિયા હુવા લિખ ચુકા હો તો એ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! અપને ફઝ્લ સે મેરી બદ બખ્તી, મહરૂમી, ઝિલ્લત ઔર રિઝ્ક કી તંગી કો મિટા દે ઔર અપને પાસ ઉમ્મુલ કિતાબ મેં મુઝે ખુશ બખ્ત, (કુશાદા) રિઝ્ક દિયા હુવા ઔર ભલાઈયોં કી તૌફીક દિયા હુવા સબ્ત (તહરીર) ફરમા દે, કે તૂ ને હી તેરી નાઝિલ કી હુઈ કિતાબ મેં તેરે હી ભેજે હુએ નબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝબાને ફૈઝ તરજુમાન પર ફરમાયા ઔર તેરા (યેહ) ફરમાના હક હૈ : "**તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : અલ્લાહ** જો ચાહે મિટાતા હૈ ઔર સાબિત કરતા હૈ ઔર અસ્લ લિખા હુવા ઉસી કે પાસ હૈ." (پ۱۳، الرعد ۳۹) ખુદાયા عَزَّوَجَلَّ ! તજલ્લિયે આ'ઝમ કે વસીલે સે જો નિસ્ફે શા'બાનુલ મુકર્રમ કી રાત (યા'ની શબે બરાઅત) મેં હૈ કે જિસ મેં બાંટ દિયા જાતા હૈ હર હિક્મત વાલા કામ ઔર અટલ કર દિયા જાતા હૈ. (**યા અલ્લાહ !**) આફતોં કો હમ સે દૂર ફરમા, કે જિન્હેં હમ જાનતે ઔર નહીં ભી જાનતે જબ કે તૂ ઉન્હેં સબ સે ઝિયાદા જાનને વાલા હૈ. બેશક તૂ સબ સે બઢ કર અઝીઝ ઔર ઈઝ્ઝત વાલા હૈ. **અલ્લાહ તઆલા** હમારે સરદાર **મુહમ્મદ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ઔર આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે આલ વ અસ્હાબ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُم પર દુરૂદો સલામ ભેજે. સબ ખૂબિયાં સબ જહાનોં કે પાલને વાલે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે લિયે હૈં.

સગે મદીના عُفِيَ عَنْهُ કી મ-દની ઈલ્તિજાએં : اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ! સગે મદીના عُفِيَ عَنْهُ કા સાલહા સાલ સે **શબે બરાઅત** મેં બયાન કર્દા તરીકે કે મુતાબિક છ[6] નવાફિલ વગૈરા કા મા'મૂલ હૈ. મગરિબ કે બા'દ કી જાને વાલી યેહ ઈબાદત **નફલ** હૈ, ફર્ઝ વ વાજિબ નહીં ઔર નમાઝે મગરિબ કે બા'દ નવાફિલ વ તિલાવત કી શરીઅત મેં કહીં મુમા-ન-અત ભી નહીં. **હઝરતે** અલ્લામા ઈબ્ને રજબ હમ્બલી عَلَيْهِ رَحمَةُ اللهِ الْقَوِی કહતે હૈં : અહલે શામ મેં સે જલીલુલ કદ્ર તાબિઈન મ-સલન **હઝરતે** સય્યિદુના ખાલિદ બિન મા'દાન, **હઝરતે** સય્યિદુના મક્હૂલ, **હઝરતે** સય્યિદુના લુક્માન બિન આમિર

www.dawateislami.net

رَحِمَهُمُ اللهُ القَادِر વગૈરા શબે બરાઅત કી બહુત તા'ઝીમ કરતે ઔર ઈસ મેં ખૂબ ઈબાદત બજા લાતે થે, ઈન્હી સે દીગર મુસલ્માનોં ને ઈસ મુબારક રાત કી તા'ઝીમ સીખી. (لَطائِفُ المَعارِف ج١ص١٤٠)

ફિક્હે હ-નફી કી મો'તબર કિતાબ, "દુર્રે મુખ્તાર" મેં હૈ : "શબે બરાઅત મેં શબ બેદારી (કર કે ઈબાદત) કરના મુસ્તહબ હૈ, (પૂરી રાત જાગના હી શબ બેદારી નહીં) અક્સર હિસ્સે મેં જાગના ભી શબ બેદારી હૈ." (دُرِّ مُختار ج٢ص٥٦٨, બહારે શરીઅત જિ. 1, સ. 679) **મ-દની ઈલ્તિજા :** મુમ્કિન હો તો તમામ ઈસ્લામી ભાઈ અપની અપની મસાજિદ મેં બા'દે મગરિબ છ[6] નવાફિલ વગૈરા કા એહતિમામ ફરમાએં ઔર ઢેરોં સવાબ કમાએં. ઈસ્લામી બહનેં અપને અપને ઘર મેં યેહ આ'માલ બજા લાએં.

સાલ ભર જાદૂ સે હિફાઝત : દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ 170 સફહાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, "**ઈસ્લામી ઝિન્દગી**" સફહા 134 પર હૈ : અગર ઈસ રાત (યા'ની શબે બરાઅત) **સાત પત્તે બેરી** (યા'ની બેર કે દરખ્ત) કે પાની મેં જોશ દે કર (જબ પાની નહાને કે કાબિલ હો જાએ તો) ગુસ્લ કરે اِنْ شَآءَ اللهُ العَزِيز તમામ સાલ **જાદૂ** કે અસર સે મહફૂઝ રહેગા.

શબે બરાઅત ઔર કબ્રોં કી ઝિયારત : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا ફરમાતી હૈં : મૈં ને એક રાત **સરવરે કાએનાત,** શાહે મૌજૂદાત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ન દેખા તો બકીએ પાક મેં મુઝે મિલ ગએ, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુઝ સે ફરમાયા : ક્યા તુમ્હેં ઈસ બાત કા ડર થા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઔર ઉસ કા રસૂલ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) તુમ્હારી હક ત-લફી કરેંગે ? મૈં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં ને ખયાલ કિયા થા કે શાયદ આપ અઝ્વાજે મુતહ્હરાત મેં સે કિસી કે પાસ તશરીફ લે ગએ હોંગે. તો ફરમાયા : "બેશક **અલ્લાહ તઆલા** શા'બાન કી પન્દરહવીં રાત આસ્માને દુન્યા પર તજલ્લી ફરમાતા હૈ, પસ કબીલએ બની કલ્બ કી બકરિયોં કે બાલોં સે ભી ઝિયાદા ગુનહગારોં કો બખ્શ દેતા હૈ." (ترمذی ج ٢ ص ١٨٣ حدیث٧٣٩)

કબ્ર પર મોમબત્તિયાં જલાના : શબે બરાઅત મેં ઈસ્લામી ભાઈયોં કા કબ્રિસ્તાન જાના સુન્નત હૈ (ઈસ્લામી બહનોં કો શરઅન મમ્નૂઅ હૈ) કબ્રોં પર મોમબત્તિયાં નહીં જલા સકતે હાં અગર **તિલાવત** વગૈરા કરના હો તો ઝરૂરતન ઉજાલા હાસિલ કરને કે લિયે કબ્ર સે હટ કર **મોમબત્તી** જલા સકતે હૈં,

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની બખ્શિશ કી દુઆ) કરતે રહેંગે. (طبرانی)

ઈસી તરહ હાઝિરીન કો ખુશ્બૂ પહોંચાને કી નિય્યત સે કબ્ર સે હટ કર અગરબત્તિયાં જલાને મેં હરજ નહીં. **મઝારાતે ઔલિયા** رَحِمَهُمُ اللهُ تَعَالٰی પર ચાદર ચઢાના ઔર ઈસ કે પાસ **ચરાગ** જલાના જાઇઝ હૈ કે ઈસ તરહ લોગ મુ-તવજ્જેહ હોતે ઔર ઉન કે દિલોં મેં અ-ઝમત પૈદા હોતી ઔર વોહ હાઝિર હો કર ઈક્તિસાબે ફૈઝ કરતે હૈં. અગર ઔલિયા ઔર અવામ કી કબ્રેં યક્સાં રખી જાએં તો બહુત સારે દીની ફવાઈદ ખત્મ હો કર રહ જાએં.

સબ્ઝ પરચા : અમીરુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ એક મર્તબા શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ કી પન્દરહવીં રાત યા'ની શબે બરાઅત ઈબાદત મેં મસરૂફ થે. સર ઉઠાયા તો એક **"સબ્ઝ પરચા"** મિલા જિસ કા નૂર આસ્માન તક ફૈલા હુવા થા, ઉસ પર લિખા થા : "هٰذِهٖ بَرَاءَةٌ مِّنَ النَّارِ مِنَ الْمَلِكِ الْعَزِيْزِ لِعَبْدِهٖ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيْزِ" યા'ની ખુદાએ માલિકો ગાલિબ કી તરફ સે યેહ "જહન્નમ કી આગ સે આઝાદી કા પરવાના" હૈ જો ઉસ કે બન્દે ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ કો અતા હુવા હૈ. (تفسیر روح البیان ج۸ ص۴۰۲)

سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ! **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ઈસ હિકાયત મેં જહાં અમીરુલ મુઅમિનીન સય્યિદુના ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ કી અઝમતો ફઝીલત કા ઈઝહાર હૈ વહીં **શબે બરાઅત** કી રિફઅતો શરાફત કા ભી ઝુહૂર હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ યેહ મુબારક શબ જહન્નમ કી ભડક્તી આગ સે **બરાઅત** (યા'ની આઝાદી) પાને કી રાત હૈ ઈસી લિયે ઈસ રાત કો "શબે બરાઅત" કહા જાતા હૈ.

આતશ બાઝી કા મૂજિદ કૌન ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ શબે બરાઅત જહન્નમ કી આગ સે "બરાઅત" યા'ની **છુટકારા** પાને કી રાત હૈ, મગર સદ કરોડ અફ્સોસ ! મુસલ્માનોં કી એક તા'દાદ આગ સે છુટકારા હાસિલ કરને કી કોશિશ કે બજાએ ખુદ પૈસે ખર્ચ કર કે અપને લિયે આગ યા'ની **આતશ બાઝી** કા સામાન ખરીદતી ઔર ખૂબ પટાખે વગૈરા છોડ કર ઈસ મુકદ્દસ રાત કા તકદ્દુસ પામાલ કરતી હૈ. **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان અપની મુખ્તસર કિતાબ "ઈસ્લામી ઝિન્દગી" મેં ફરમાતે હૈં :

www.dawateislami.net

"ઈસ રાત કો ગુનાહ મેં ગુઝારના બડી મહરૂમી કી બાત હૈ, **આતશ બાઝી** કે મુ-તઅલ્લિક મશ્હૂર યેહ હૈ કે યેહ નમરૂદ બાદશાહ ને ઈજાદ કી જબ કે ઉસ ને હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ **ખલીલુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કો આગ મેં ડાલા ઔર આગ ગુલઝાર હો ગઈ તો ઉસ કે આદમિયોં ને આગ કે અનાર ભર કર ઉન મેં આગ લગા કર હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ **ખલીલુલ્લાહ** عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી તરફ ફેંકે." (ઈસ્લામી ઝિન્દગી, સ. 77)

શબે બરાઅત કી મુરવ્વજા આતશ બાઝી હરામ હૈ : અફસોસ ! શબે બરાઅત મેં "આતશ બાઝી" કી નાપાક રસ્મ અબ મુસલ્માનોં કે અન્દર ઝોર પકડતી જા રહી હૈ. "ઈસ્લામી ઝિન્દગી" મેં હૈ : મુસલ્માનોં કા લાખોં રુપિયા સાલાના ઈસ રસ્મ મેં બરબાદ હો જાતા હૈ ઔર હર સાલ ખબરેં આતી હૈં કે ફુલાં જગહ સે ઈતને ઘર આતશ બાઝી સે જલ ગએ ઔર ઈતને આદમી જલ કર મર ગએ. ઈસ મેં જાન કા ખતરા, માલ કી બરબાદી ઔર મકાનોં મેં આગ લગને કા અન્દેશા હૈ, (નીઝ) અપને માલ મેં અપને હાથ સે આગ લગાના ઔર ફિર ખુદા તઆલા કી ના ફરમાની કા વબાલ સર પર ડાલના હૈ, ખુદા عَزَّوَجَلَّ કે લિયે ઈસ બેહૂદા ઔર **હરામ કામ** સે બચો, અપને બચ્ચોં ઔર કરાબત દારોં કો રોકો, જહાં આવારા બચ્ચે યેહ ખેલ ખેલ રહે હોં વહાં તમાશા દેખને કે લિયે ભી ન જાઓ. (ઐઝન, સ. 78) (શબે બરાઅત કી મુરવ્વજા) આતશ બાઝી કા છોડના બિલા શક ઈસરાફ ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી હૈ લિહાઝા ઈસ કા **ના જાઈઝ વ હરામ** હોના ઔર ઈસી તરહ આતશ બાઝી કા બનાના ઔર બેચના ખરીદના સબ શરઅન મમ્નૂઅ હૈં. (ફતાવા અજમલિય્યા, જિ. 4, સ. 52) મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : આતશ બાઝી જિસ તરહ શાદિયોં ઔર શબે બરાઅત મેં રાઈજ હૈ બેશક હરામ ઔર પૂરા જુર્મ હૈ કે ઈસ મેં તઝ્યીએ માલ (યા'ની માલ કા ઝાએઅ કરના) હૈ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 279)

આતશ બાઝી કી જાઈઝ સૂરતેં : શબે બરાઅત મેં જો આતશ બાઝી છોડી જાતી હૈ ઉસ કા મક્સદ ખેલકૂદ ઔર તફરીહ હોતા હૈ લિહાઝા યેહ ગુનાહ વ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. અલબત્તા ઈસ કી બા'ઝ જાઈઝ સૂરતેં ભી હૈં જૈસા કે બારગાહે આ'લા હઝરત

www.dawateislami.net

رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْه મેં **સુવાલ** હુવા : ક્યા ફરમાતે હૈં ઉ-લમાએ દીન ઈસ મસ્અલે મેં કે આતશ બાઝી બનાના ઔર છોડના **હરામ** હૈ યા નહીં ? **અલ જવાબ :** મમ્નૂઅ વ **ગુનાહ** હૈ મગર જો સૂરતે ખાસ્સા લહ્‌વો લઈબ વ તબ્ઝીર વ ઈસરાફ સે ખાલી હો (યા'ની ઉન મખ્સૂસ સૂરતોં મેં જાઈઝ હૈ જો ખેલકૂદ ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી સે ખાલી હો), જૈસે એ'લાને હિલાલ (યા'ની ચાંદ નઝર આને કા એ'લાન) યા જંગલ મેં યા વક્તે હાજત શહ્‌ર મેં ભી દફ્એ જાનવરાને મૂઝી (યા'ની ઈઝા દેને વાલે જાનવરોં કો ભગાને કે લિયે) યા ખેત યા મેવે કે દરખ્તોં સે જાનવરોં (ઔર પરિન્દોં) કે ભગાને ઉડાને કો નાડિયાં, પટાખે, તૂમડિયાં છોડના. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 290)

તુઝ કો શા'બાને મુઅઝ્ઝમ કા ખુદાયા વાસિતા
બખ્શ દે રબ્બે મુહમ્મદ તૂ મેરી હર કે ખતા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજા રખા થા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ મેં ઈબાદત કરને, રોઝે રખને ઔર મુરવ્વજા આતશ બાઝી વગૈરા કે ગુનાહોં સે બાઝ રહને કા ઝેહ્‌ન બનાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કાફિલોં મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ ખૂબ સુન્નતોં ભરે સફર કીજિયે ઔર **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બ-ર-કતેં લૂટિયે. આપ કી ઝૌક અફ્ઝાઈ કે લિયે એક મુશ્કબાર **મ-દની બહાર** પેશ કરતા હૂં, **વાહ કેન્ટ** (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે કૉલેજ કે એક ઈસ્લામી ભાઈ જો કે આમ સ્ટૂડન્ટ્સ કી તરહ ફેશન કે મતવાલે થે, ક્રિકેટ કા મેચ દેખને ઔર ખેલને કા જુનૂન કી હદ તક શૌક ઔર રાત ગએ તક આવારા ગર્દી મા'મૂલ થા. નમાઝ ઔર મસ્જિદ કી હાઝિરી કા જહાં તક તઅલ્લુક હૈ તો વોહ ફકત **ઈદૈન** તક મહદૂદ થી. **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1422 સિ.હિ., 2001 સિ.ઈ.) મેં વાલિદૈન કે ઈસરાર પર નમાઝ અદા કરને મસ્જિદ મેં ગએ, અસ્ર કી નમાઝ કે બા'દ સફેદ લિબાસ મેં મલ્બૂસ સર પર સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજાએ એક બા રીશ ઈસ્લામી ભાઈ ને નમાઝિયોં કો કરીબ કરને કે બા'દ **ફૈઝાને સુન્નત** કા દર્સ દિયા, વોહ દૂર બૈઠ કર સુનતે

www.dawateislami.net

રહે, દર્સ કે બા'દ ફૌરન મસ્જિદ સે બાહર નિકલ ગએ. દો તીન દિન તક યેહી તરકીબ રહી. એક દિન વોહ મિલને કે લિયે રુક ગએ, એક ઈસ્લામી ભાઈ ને પુર-તપાક અન્દાઝ સે મુલાકાત કર કે નામ વ પતા પૂછને કે બા'દ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી તરગીબ દિલાતે હુએ એ'તિકાફ કે ફઝાઈલ બયાન કિયે. અવ્વલન ઉન કા ઝેહ્ન ન બના, લેકિન વોહ ઈસ્લામી ભાઈ مَاشَاءَاللّٰه બહુત જઝબે વાલે થે, માયૂસ ન હુએ બલ્કે ઉન કે ઘર જા પહોંચે ઔર બાર બાર ઈસરાર કરને લગે. ઉન કી મુસલ્સલ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે નતીજે મેં **એ'તિકાફ** શુરૂઅ હોને સે એક દિન કબ્લ ઉન્હોં ને નામ લિખવા દિયા, ઔર આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** 1422 સિ.હિ. જામેઅ મસ્જિદ નઈમિયા (લાલારુખ, વાહ કેન્ટ) કે અન્દર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **મો'તકિફ** હો ગએ. **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે પુરસોઝ માહોલ ઔર **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ને ઉન કી દિલી કૈફિય્યત બદલ ડાલી ! વહાં અદા કી જાને વાલી તહજ્જુદ, ઈશ્રાક, ચાશ્ત ઔર અવ્વાબીન કે નવાફિલ કી પાબન્દી ને ગુઝશ્તા ઝિન્દગી મેં ફર્ઝ નમાઝેં ન પઢને પર ઉન્હેં સખ્ત શરમિન્દા કિયા, આંખોં સે નદામત કે આંસૂ જારી હો ગએ ઔર ઉન્હોં ને દિલ હી દિલ મેં નમાઝોં કી પાબન્દી કી નિય્યત કર લી. **પચ્ચીસવીં શબ** દુઆ મેં ઉન પર ઈસ કદર રિક્કત તારી થી કે વોહ ફૂટ ફૂટ કર રો રહે થે. ઈસી આલમ મેં ઉન પર ગુનૂદગી તારી હો ગઈ ઔર વોહ ખ્વાબ કી દુન્યા મેં પહોંચ ગએ, ક્યા દેખતે હૈં કે એક પુર વકાર વ નૂરબાર ચેહરે વાલી શખ્સિય્યત મૌજૂદ હૈ ઔર ઉન કે ઈર્દ ગિર્દ કાફી હુજૂમ હૈ. ઉન્હોં ને કિસી સે પૂછા તો ઉન્હેં બતાયા ગયા કે યેહ **આકાએ મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈં. **ઉન્હોં ને દેખા તો સરકારે મદીના** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને **સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજા રખા થા.** કુછ દેર તક વોહ દીદાર સે આંખેં ઠન્ડી કરતે રહે, જબ બેદાર હુએ તો **સલાતો સલામ** પઢા જા રહા થા ઉન કી કૈફિય્યત બહુત અજીબો ગરીબ થી, જિસ્મ પર લરઝા તારી થા, હિચકિયાં બાંધ કર રોએ જા રહે થે ઔર આંસૂ થે કે થમને કા નામ નહીં લે રહે થે. સલાતો સલામ કે બા'દ **મજલિસ બરાએ એ'તિકાફ** કે નિગરાન કે સામને ઈમામે કા તાજ સજાને

www.dawateislami.net

વાલોં કી કિતાર બંધી હુઈ થી ઔર સરકારે **આ'લા હઝરત** ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الرَّحْمٰن કે લિખે હુએ ઈસ ના'તિયા શે'ર કી તકરાર જારી થી :

તાજ વાલે દેખ કર તેરા ઈમામા નૂર કા
સર ઝુકાતે હૈં ઈલાહી બોલબાલા નૂર કા

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 243)

વોહ અપને કરીબી ઈસ્લામી ભાઈયોં કો બ મુશ્કિલ તમામ સિર્ફ ઈતના કહ પાએ : "મૈં ને ભી ઈમામા બાંધના હૈ." થોડી હી દેર મેં રોતે રોતે વોહ ભી ઈમામે કા તાજ સજા ચુકે થે. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને **એ'તિકાફ** હી મેં **એક માહ કે મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી નિય્યત ભી કી ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **મ-દની કાફિલે** મેં સફર ભી કિયા, સફર કે દૌરાન બહુત કુછ સીખને કે સાથ સાથ દર્સો બયાન ભી સીખ કર કરને લગે. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ નમાઝોં કી પાબન્દી કે સાથ સાથ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની કામોં** મેં હિસ્સા લેને લગે. ઉન્હેં **ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન** કે તૌર પર મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કી સઆદત ભી મિલી.

ગર તમન્ના હૈ આકા કે દીદાર કી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
હોગી મીઠી નઝર તુમ પે સરકાર કી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"ઈદ" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે શશ ઈદ કે રોઝોં કે ફઝાઈલ પર મુશ્તમિલ તીન ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

નૌ મૌલૂદ કી તરહ ગુનાહોં સે પાક : ﴿1﴾ "**જિસ ને ર-મઝાન** કે રોઝે રખે ફિર છ6 દિન શવ્વાલ મેં રખે તો ગુનાહોં સે ઐસે નિકલ ગયા જૈસે આજ હી માં કે પેટ સે પૈદા હુવા હૈ."

(مَجْمَعُ الزَّوَائِد ج٣ص٤٢٥حدیث٥١٠٢)

ગોયા ઉમ્ર ભર કા રોઝા રખા : ﴿2﴾ "**જિસ ને ર-મઝાન** કે રોઝે રખે ફિર ઈન કે બા'દ **છ6 દિન શવ્વાલ** મેં રખે, તો ઐસા હૈ જૈસે દહ્ર કા (યા'ની ઉમ્ર ભર કે લિયે) રોઝા રખા." (مُسلِم ص٥٩٢حدیث١١٦٤)

www.dawateislami.net

સાલ ભર રોઝે રખે : ﴾3﴿ "જિસ ને ઈદુલ ફિત્ર કે બા'દ (શવ્વાલ મેં) છ[6] રોઝે રખ લિયે તો ઉસ ને પૂરે સાલ કે રોઝે રખે કે જો એક નેકી લાએગા ઉસે દસ મિલેંગી. તો માહે ર-મઝાન કા રોઝા દસ મહીને કે બરાબર હૈ ઔર ઇન છ[6] દિનોં કે બદલે મેં દો મહીને તો પૂરે સાલ કે રોઝે હો ગએ."

(اَلسُّنَنُ الْکُبریٰ لِلنَّسائی ج۲ ص۱۶۲،۱۶۳ حدیث ۲۸۶۰،۲۸۶۱)

શશ ઈદ કે રોઝે કબ રખે જાએં ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی "બહારે શરીઅત" કે હાશિયે મેં ફરમાતે હૈં : "બેહતર યેહ હૈ કે યેહ રોઝે મુ-તફર્રિક (યા'ની જુદા જુદા) રખે જાએં ઔર **ઈદ** કે બા'દ લગાતાર **છ[6] દિન** મેં એક સાથ રખ લિયે, જબ ભી હરજ નહીં."

(دُرِّمُختار ج۳ ص۴۸۵, બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 1010)

ખલીલે મિલ્લત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ ખલીલ ખાન કાદિરી બરકાતી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْھَادِی ફરમાતે હૈં : યેહ રોઝે **ઈદ** કે બા'દ લગાતાર રખે જાએં તબ ભી મુઝા-યકા નહીં ઔર બેહતર યેહ હૈ કે મુ-તફર્રિક (યા'ની જુદા જુદા) રખે જાએં યા'ની (જૈસે) હર હફ્તે મેં દો રોઝે ઔર **ઈદુલ ફિત્ર** કે દૂસરે રોઝ એક રોઝા રખ લે ઔર પૂરે માહ મેં રખે તો ઔર ભી મુનાસિબ મા'લૂમ હોતા હૈ. (સુન્ની બિહિશ્તી ઝેવર, સ. 347) અલ ગરઝ **ઈદુલ ફિત્ર** કા દિન છોડ કર સારે મહીને મેં જબ ચાહેં શશ ઈદ કે રોઝે રખ સકતે હૈં.

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે ઈબ્તિદાઈ દસ દિન કે ફઝાઇલ : ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 10 સફહા 649 પર હૈ : સૌમ (યા'ની રોઝા) વગૈરા આ'માલે સાલિહા (યા'ની નેક આ'માલ) કે લિયે બા'દે **ર-મઝાનુલ મુબારક** સબ દિનોં સે અફઝલ અશરએ ઝિલ હિજ્જા હૈ.

"અલ્લાહ" કે ચાર હુરૂફ કી નિસ્બત સે અશરએ ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે ફઝાઇલ કે મુ-તઅલ્લિક 4 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ "**ઈન દસ દિનોં** સે ઝિયાદા કિસી દિન કા નેક અમલ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો મહબૂબ નહીં." સહાબએ

www.dawateislami.net

કિરામ عَلَیۡهِمُ الرِّضۡوَان ને અર્ઝ કી : "**યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! ઔર ન રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં જિહાદ ?" ફરમાયા : "ઔર ન રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં જિહાદ, મગર વોહ કે અપને જાન વ માલ લે કર નિકલે ફિર ઉન મેં સે કુછ વાપસ ન લાએ." (યા'ની સિર્ફ વોહ મુજાહિદ અફઝલ હોગા જો જાન વ માલ કુરબાન કરને મેં કામ્યાબ હો ગયા) (بُخاری ج۱ص۳۳۳حدیث۹۶۹)

﴾2﴿ "**અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કો અશરએ ઝુલ હિજ્જા સે ઝિયાદા કિસી દિન મેં અપની ઈબાદત કિયા જાના પસન્દીદા નહીં ઈસ કે હર દિન કા રોઝા એક સાલ કે રોઝોં ઔર હર શબ કા કિયામ **શબે કદ્ર** કે બરાબર હૈ." (تِرمِذی ج۲ص۱۹۲حدیث۷۵۸)

﴾3﴿ "**મુઝે અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર ગુમાન હૈ કે **અ-રફા** (યા'ની 9 ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ) **કા રોઝા** એક સાલ કબ્લ ઔર એક સાલ બા'દ કે ગુનાહ મિટા દેતા હૈ." (مُسلِم ص۵۹۰حدیث۱۱۶۲)

﴾4﴿ **અ-રફા** (યા'ની 9 ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ) **કા રોઝા** હઝાર રોઝોં કે બરાબર હૈ. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۵۷حدیث۳۷۶۴) (મગર અ-રફાત મેં હાજી કો અ-રફે કા રોઝા મકરૂહ હૈ) હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : સરવરે કાએનાત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને **અ-રફે** કે દિન (યા'ની 9 ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે રોઝ હાજી કો) **અ-રફાત** મેં રોઝા રખને સે મન્અ ફરમાયા. (اِبنِ خُزَیمَہ ج۳ص۲۹۲حدیث۲۱۰۱)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

અય્યામે બીઝ કે રોઝે : **હર** મ-દની માહ (યા'ની સિને હિજરી કે મહીને) મેં કમ અઝ કમ તીન રોઝે હર ઈસ્લામી ભાઈ ઔર ઈસ્લામી બહન કો રખ હી લેને ચાહિએં. ઈસ કે બે શુમાર દુન્યવી ઔર ઉખ્રવી ફવાઈદ હૈં. બેહતર યેહ હૈ કે યેહ રોઝે "અય્યામે બીઝ" યા'ની ચાંદ કી 13, 14 ઔર 15 તારીખ કો રખે જાએં.

અય્યામે બીઝ કે રોઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 3 રિવાયાત : ﴾1﴿ **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના હફસા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا સે રિવાયત હૈ, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે પ્યારે હબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ચાર ચીઝેં નહીં છોડતે થે, આશૂરા કા રોઝા ઔર અશરએ ઝુલ હિજ્જા કે રોઝે ઔર હર મહીને મેં **તીન દિન કે રોઝે** ઔર ફજ્ર (કે ફર્ઝ) સે પહલે દો રક્અતેં (યા'ની દો સુન્નતેં).

www.dawateislami.net

(نَسَائی ص ۳۹۰ حدیث ۲۴۱۳) હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે "અશરએ ઝુલ હિજ્જા કે રોઝે" સે મુરાદ ઝુલ હિજ્જા કે ઇબ્તિદાઈ નવ દિનોં કે રોઝે હૈં, વરના દસ ઝુલ હિજ્જા કો રોઝા રખના હરામ હૈ.

(માખૂઝ અઝ મિરઆતુલ મનાજીહ, જિ. 3, સ. 195)

﴾2﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે તબીબોં કે તબીબ, **અલ્લાહ** કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અય્યામે બીઝ મેં **બિગૈર** રોઝા કે ન હોતે, ન સફર મેં ન હઝર (યા'ની કિયામ) મેં. (نَسَائی ص ۳۸۶ حدیث ۲۳٤۲)

﴾3﴿ **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : "અમ્બિયા કે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم એક મહીને મેં **હફ્તા, ઈતવાર** ઔર **પીર** કા જબ કે દૂસરે માહ **મંગલ, બુધ** ઔર **જુમ્આરાત** કા રોઝા રખા કરતે." (تِرمِذی ج ۲ ص ۱۸٦ حدیث ۷٤٦)

અય્યામે બીઝ કે રોઝોં કે બારે મેં 5 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ "જિસ તરહ તુમ મેં સે કિસી કે પાસ લડાઈ મેં બચાવ કે લિયે ઢાલ હોતી હૈ ઈસી તરહ રોઝા જહન્નમ સે તુમ્હારી ઢાલ હૈ ઔર **હર માહ તીન દિન રોઝે** રખના બેહતરીન રોઝે હૈં." (ابنِ خُزَیمَه ج ۳ ص ۳۰۱ حدیث ۲۱۲۵)

﴾2﴿ હર મહીને મેં **તીન દિન કે રોઝે** ઐસે હૈં જૈસે દહ્ર (યા'ની હમેશા) કે રોઝે. (بخاری ج ۱ ص ٦٤٩ حدیث ۱۹۷۵)

﴾3﴿ **ર-મઝાન** કે રોઝે ઔર હર મહીને મેં તીન દિન કે રોઝે **સીને કી ખરાબી** (યા'ની જૈસે નિફાક) દૂર કરતે હૈં. (مُسندِ اِمام اَحمَد ج ۹ ص ۳٦ حدیث ۲۳۱۳۲) ﴾4﴿ **જિસ** સે હો સકે હર મહીને મેં **તીન રોઝે** રખે કે હર રોઝા દસ ગુનાહ મિટાતા ઔર ગુનાહ સે ઐસા પાક કર દેતા હૈ જૈસા પાની કપડે કો. (مُعجَم کَبِیر ج ۲۰ ص ۳۵ حدیث ٦۰) ﴾5﴿ **જબ** મહીને મેં **તીન રોઝે** રખને હોં તો 13, 14 ઔર 15 કો રખો. (نَسَائی ص ۳۹٦ حدیث ۲٤۱۷)

મરને કી દુઆએં માંગતે થે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અય્યામે બીઝ કે રોઝોં, નેકિયોં ઔર સુન્નતોં કા ઝેહ્ન બનાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક "દા'વતે ઈસ્લામી" કા **મ-દની માહોલ** અપના લીજિયે, સિર્ફ દૂર દૂર સે દેખને સે બાત નહીં બનેગી, સુન્નતોં કી તરબિયત કે મ-દની કાફિલોં મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સુન્નતોં ભરા સફર

www.dawateislami.net

કીજિયે, **૨-મઝાનુલ મુબારક** કા **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** ભી ફરમાઈયે, اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ કલ્બી સુકૂન મુયસ્સર આએગા કે આપ હૈરાન રહ જાએંગે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં આ કર કૈસે કૈસે બિગડે હુએ લોગ રાહે રાસ્ત પર આ જાતે હૈં ઈસ કી એક ઝલક મુલા-હઝા ફરમાઈયે, ચુનાન્ચે તહસીલ હુલ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક નૌ જવાન ઈન્તિહાઈ ફસાદી ઔર શરીર થે, લડાઈ ઝગડા ઉન કા પસન્દીદા મશ્ગલા થા, ઉન કી શર અંગેઝિયોં સે સારા મહલ્લા તંગ થા ઔર ઘર વાલે તો ઈસ કદર બેઝાર થે કે **ઉન કે મરને કી દુઆએં માંગતે થે.** ખુશ કિસ્મતી સે કુછ ઈસ્લામી ભાઈયોં ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હેં **૨-મઝાનુલ મુબારક** કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી દા'વત પેશ કી ઉન્હોં ને મુરવ્વત મેં હાં કર દી. ઔર **૨-મઝાનુલ મુબારક** (1420 સિ.હિ. 1999 સિ.ઈ.) મેં **મેમન મસ્જિદ** અત્તારઆબાદ કે અન્દર આશિકાને રસૂલ કે સાથ **મો'તકિફ** હો ગએ. દૌરાને એ'તિકાફ ઉન્હેં વુઝૂ, ગુસ્લ, નમાઝ કા તરીકા નીઝ હુકૂકુલ્લાહ વ હુકૂકુલ ઈબાદ ઔર એહતિરામે મુસ્લિમ કે અહકામ સીખને કો મિલે, સુન્નતોં ભરે પુરસોઝ બયાનોં ઔર રિક્કત અંગેઝ દુઆઓં ને ઉન્હેં હિલા કર રખ દિયા ! બસદ નદામત ઉન્હોં ને સાબિકા ગુનાહોં સે **તૌબા** કી, નેકિયાં કરને કી દિલ મેં ઉમંગ પૈદા હુઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને ઈશ્કે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નિશાની દાઢી શરીફ સજા લી, સર કો સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કે તાજ સે સર સબ્ઝ કિયા ઔર લડાઈ ઝગડોં કી જગહ **નેકી કી દા'વત** કે શૈદાઈ બન ગએ.

આઓ આ કર ગુનાહોં સે તૌબા કરો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
રહમતે હક સે દામન તુમ આ કર ભરો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"મુસ્તફા" કે પાંચ હુરૂફ કી નિસ્બત સે પીર શરીફ ઔર જુમ્આરાત કે રોઝોં કે મુ-તઅલ્લિક 5 રિવાયાત

﴾1﴿ હઝરતે સય્યિદુના અબૂ હુરૈરા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ, **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

www.dawateislami.net

ફરમાતે હૈં : **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કો આ'માલ પેશ હોતે હૈં તો મૈં પસન્દ કરતા હૂં કે મેરા અમલ ઉસ વક્ત પેશ હો, કે મૈં રોઝાદાર હોઉં. (ترمذی ج ۲ ص ۱۸۷ حدیث ۷۴۷) તાકે રોઝે કી બ-ર-કત સે રહમતે ઈલાહી કા દરિયા જોશ મારે. (મિરઆત, જિ. 3, સ. 188)

2 **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પીર શરીફ ઔર જુમ્આરાત કો રોઝે રખા કરતે થે, ઈસ કે બારે મેં અર્ઝ કી ગઈ તો ફરમાયા : ઈન દોનોં દિનોં મેં **અલ્લાહ તઆલા** હર મુસલ્માન કી મગ્ફિરત ફરમાતા હૈ મગર વોહ દો શખ્સ જિન્હોં ને બાહમ (યા'ની આપસ મેં) જુદાઈ કર લી હૈ ઉન કી નિસ્બત મલાએકા સે ફરમાતા હૈ ઈન્હેં છોડ દો યહાં તક કે સુલ્હ કર લેં. (ابنِ ماجه ج۲ص۳۴۴ حدیث۱۷۴۰)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત મિરઆત જિલ્દ 3 સફહા 196 પર ફરમાતે હૈં : سُبْحٰنَ الله ! યેહ દોનોં દિન બડી અઝમત ઔર બ-ર-કત વાલે હૈં ક્યૂં ન હોં, કે ઈન્હેં અઝમત વાલોં સે નિસ્બત હૈ, “જુમ્આરાત” તો જુમુઆ કા પડોસી હૈ ઔર હઝરતે આમિના ખાતૂન કે હામિલા હોને કા દિન હૈ, ઔર “પીર” હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી વિલાદત કા દિન ભી હૈ ઔર નુઝૂલે કુરઆને કરીમ કા ભી.

3 **ઉમ્મુલ** મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا રિવાયત ફરમાતી હૈં : નબિયોં કે સરતાજ, સાહિબે મે'રાજ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કે રોઝે કા ખાસ ખયાલ રખતે થે. (ترمذی ج۲ص۱۸۶ حدیث۷۴۵)

4 **હઝરતે** સય્યિદુના અબૂ કતાદા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં, સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર, રસૂલોં કે સાલાર, નબિયોં કે સરદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે **પીર શરીફ** કે રોઝે કા સબબ દરયાફ્ત કિયા ગયા તો ફરમાયા : ઈસી મેં **મેરી વિલાદત** હુઈ, ઈસી મેં મુઝ પર વહ્ય નાઝિલ હુઈ. (مُسلِم ص ۵۹۱ حدیث۱۹۸-۱۱۶۲)

5 હઝરતે સય્યિદુના ઉસામા બિન ઝૈદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا કે ગુલામ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે મરવી હૈ : ફરમાતે હૈં કે સય્યિદુના ઉસામા બિન ઝૈદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સફર મેં ભી **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કા

www.dawateislami.net

રોઝા તર્ક નહીં ફરમાતે થે. મૈં ને ઉન કી બારગાહ મેં અર્ઝ કી : ક્યા વજહ હૈ કે આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઈસ બડી ઉમ્ર મેં ભી **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કા રોઝા રખતે હૈં ? ફરમાયા : **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કા રોઝા રખા કરતે થે. મૈં ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! ક્યા વજહ હૈ કે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **પીર** ઔર **જુમ્આરાત** કા રોઝા રખતે હૈં ? તો ઈર્શાદ ફરમાયા : લોગોં કે આ'માલ પીર ઔર જુમ્આરાત કો પેશ કિયે જાતે હૈં. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۹۲حدیث۳۸۰۹)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"જન્નત" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે બુધ ઔર જુમ્આરાત કે રોઝોં કે 3 ફઝાઈલ

﴾1﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે રિવાયત હૈ **અલ્લાહ** કે પ્યારે રસૂલ, રસૂલે મક્બૂલ, સય્યિદહ આમિના કે ગુલશન કે મહક્તે ફૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બિશારત નિશાન હૈ : જો **બુધ** ઔર **જુમ્આરાત** કે રોઝે રખે ઉસ કે લિયે જહન્નમ સે આઝાદી લિખ દી જાતી હૈ. (اَبو یَعلٰی ج۵ص۱۱۵حدیث۵۶۱۰)

﴾2﴿ **હઝરતે** સય્યિદુના મુસ્લિમ બિન **ઉબૈદુલ્લાહ** કરશી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ અપને વાલિદે મુકર્રમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે રિવાયત કરતે હૈં કે ઉન્હોં ને બારગાહે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં યા તો ખુદ અર્ઝ કી યા કિસી ઔર ને દરયાફ્ત કિયા : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં **હમેશા રોઝા** રખૂં ? સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ખામોશ રહે, ફિર દૂસરી મર્તબા અર્ઝ કી, ફિર ખામોશી ઈખ્તિયાર ફરમાઈ. તીસરી બાર પૂછને પર ઈસ્તિફસાર ફરમાયા કે રોઝે કે મુ-તઅલ્લિક કિસ ને સુવાલ કિયા ? અર્ઝ કી, મૈં ને **યા નબિય્યલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! તો જવાબન ઈર્શાદ ફરમાયા : બેશક તુઝ પર તેરે ઘર વાલોં કા હક હૈ તૂ **ર-મઝાન** ઔર ઈસ સે મુત્તસિલ મહીને (શવ્વાલ) ઔર હર **બુધ** ઔર **જુમ્આરાત** કે રોઝે રખ, કે અગર તૂ ઐસા કરેગા તો **ગોયા તૂ ને હમેશા કે રોઝે રખે.** (شُعَبُ الایمان ج۳ص۳۹۵حدیث۳۸۶۸)

www.dawateislami.net

﴾3﴿ **ફરમાને મુસ્તફા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "જિસ ને ર-મઝાન, શવ્વાલ, બુધ ઔર જુમ્આરાત કા રોઝા રખા તો વોહ દાખિલે જન્નત હોગા." (اَلسُّنَنُ الْكُبرىٰ لِلنَّسَائی ج۲ص۱۴۷حدیث۲۷۷۸)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"કરમ" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે બુધ, જુમ્આરાત ઔર જુમુઆ કે રોઝોં કે ફઝાઇલ પર મુશ્તમિલ 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ **જિસ ને બુધ, જુમ્આરાત** વ **જુમુઆ** કા રોઝા રખા **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ કે લિયે **જન્નત** મેં એક મકાન બનાએગા જિસ કા બાહર કા હિસ્સા અન્દર સે દિખાઈ દેગા ઔર અન્દર કા બાહર સે. (مُعْجَم اَوسَط ج۱ص۸۷حدیث۲۵۳)

﴾2﴿ **જિસ ને બુધ, જુમ્આરાત** વ **જુમુઆ** કા રોઝા રખા **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ કે લિયે **જન્નત** મેં મોતી ઔર યાકૂત વ ઝબર-જદ કા મહલ બનાએગા ઔર ઉસ કે લિયે દોઝખ સે બરાઅત (યા'ની આઝાદી) લિખ દી જાએગી. (شُعَبُ الْاِیمان ج۳ص۳۹۷حدیث۳۸۷۳)

﴾3﴿ **જિસ ને બુધ, જુમ્આરાત** વુ **જુમુઆ** કા રોઝા રખા ફિર જુમુઆ કો થોડા યા ઝિયાદા તસદુક (યા'ની ખૈરાત) કરે તો જો ગુનાહ કિયે હૈં બખ્શ દિયે જાએંગે ઔર ઐસા હો જાએગા જૈસે ઉસ દિન, કે અપની માં કે પેટ સે પૈદા હુવા થા. (ایضاًحدیث۳۸۷۲)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

"જુમુઆ" કે ચાર હુરૂફ કી નિસ્બત સે જુમુઆ કે રોઝે કે મુ-તઅલ્લિક 4 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ "**જિસ ને જુમુઆ** કા રોઝા રખા તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે આખિરત કે દસ દિનોં કે બરાબર અજ્ર અતા ફરમાએગા ઔર વોહ અય્યામ (અપની મિક્દાર મેં) અય્યામે દુન્યા કી તરહ નહીં હૈ." (شُعَبُ الْاِیمان ج ۳ ص ۳۹۳ حدیث ۳۸۶۲)

www.dawateislami.net

ફતાવા ર-ઝવિય્યા જિલ્દ 10 સફહા 653 પર હૈ : રોઝએ જુમુઆ યા'ની જબ ઈસ કે સાથ પન્જ શમ્બા યા શમ્બા (યા'ની જુમ્આરાત યા હફ્તે કા રોઝા) ભી શામિલ હો મરવી હુવા કે **દસ હઝાર બરસ કે રોઝોં કે બરાબર હૈ.**

﴾2﴿ "**જિસ** ને **જુમુઆ** અદા કિયા ઔર ઈસ દિન કા **રોઝા** રખા ઔર મરીઝ કી **ઈયાદત** કી ઔર **જનાઝે** કે સાથ ગયા ઔર નિકાહ મેં હાઝિર હુવા તો ઉસ કે લિયે જન્નત વાજિબ હો ગઈ."

(مُعْجَم کَبِیْر ج۸ص۹۷حدیث۷۴۸۴)

﴾3﴿ "**જિસ** ને રોઝે કી હાલત મેં યૌમે **જુમુઆ** કી સુબ્હ કી ઔર મરીઝ કી ઈયાદત કી ઔર જનાઝે કે સાથ ગયા ઔર **સ-દકા** કિયા તો ઉસ ને અપને લિયે **જન્નત** વાજિબ કર લી."

(شُعَبُ الْایمان ج۳ص۳۹۳حدیث۳۸۶۴)

﴾4﴿ **જિસ** ને બરોઝે **જુમુઆ** રોઝા રખા ઔર મરીઝ કી **ઈયાદત** કી ઔર **મિસ્કીન** કો ખાના ખિલાયા ઔર **જનાઝે** કે હમરાહ ચલા તો ઉસે **ચાલીસ સાલ** કે ગુનાહ લાહિક ન હોંગે. (ایضاًص۳۹۴حدیث۳۸۶۰) હદીસે પાક કે ઈસ હિસ્સે "ઉસે ચાલીસ સાલ કે ગુનાહ લાહિક ન હોંગે" સે મુરાદ યા તો ઉસે નેકી હી કી તૌફીક મિલેગી યા ગુનાહ સાદિર હુએ તો ઐસી તૌબા કી તૌફીક મિલ જાએગી જો ઉસ કે ગુનાહોં કો મિટા દેગી.

હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન મસ્ઊદ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં : સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم બહુત કમ **જુમુઆ** કા રોઝા તર્ક ફરમાતે થે. (اَیضاً)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! જિસ તરહ આશૂરા કે રોઝે કે પહલે યા બા'દ મેં એક રોઝા રખના હૈ ઈસી તરહ **જુમુઆ** મેં ભી કરના હૈ, ક્યૂંકે ખુસૂસિય્યત કે સાથ તન્હા જુમુઆ (ઈસ મસ્અલે કા ખુલાસા આગે આ રહા હૈ) યા સિર્ફ **હફ્તે** કા રોઝા રખના મકરૂહે તન્ઝીહી (યા'ની ના પસન્દીદા) હૈ. હાં અગર કિસી મખ્સૂસ તારીખ કો **જુમુઆ** યા હફ્તા આ ગયા તો તન્હા **જુમુઆ** યા હફ્તે કા રોઝા રખને મેં કરાહત નહીં. મ-સલન 15 શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ, 27 ર-જબુલ મુરજ્જબ વગૈરા.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

"ફઝ્લ" કે તીન હુરૂફ કી નિસ્બત સે તન્હા જુમુઆ કા રોઝા રખને કી મુમા-ન-અત પર 3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

﴾1﴿ **શબે જુમુઆ** કો દીગર રાતોં મેં શબ બેદારી કે લિયે ખાસ ન કરો ઔર ન હી **યૌમે જુમુઆ** કો દીગર દિનોં મેં રોઝે કે સાથ ખાસ કરો મગર યેહ કે તુમ ઐસે રોઝે મેં હો જો તુમ્હેં રખના હો. (مُسلِم ص۵۷٦حدیث۱۱٤٤)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الْحَنَّان મિરઆત જિલ્દ 3 સફહા 187 પર "શબે જુમુઆ કો દીગર રાતોં મેં શબ બેદારી કે લિયે ખાસ ન કરો." કે તહ્ત ફરમાતે હૈં : યા'ની જુમુઆ કી રાત મેં ઈબાદત કરના મન્અ નહીં, બલ્કે ઔર રાતોં મેં બિલ્કુલ ઈબાદત ન કરના મુનાસિબ નહીં કે યેહ ગફલત કી દલીલ હૈ ચૂંકે જુમુઆ કી રાત હી ઝિયાદા અઝમત વાલી હૈ, અન્દેશા થા કે લોગ ઈસ કો નફલી ઈબાદતોં સે ખાસ કર લેંગે ઈસ લિયે ઈસી રાત કા નામ લિયા ગયા.

﴾2﴿ **તુમ** મેં સે કોઈ હરગિઝ **જુમુઆ** કા રોઝા ન રખે મગર યેહ કે ઈસ કે પહલે યા બા'દ મેં એક દિન મિલા લે. (بُخاری ج۱ص٦٥۳حدیث۱۹۸۵)

﴾3﴿ **જુમુઆ** કા દિન તુમ્હારે લિયે **ઈદ** હૈ ઈસ દિન રોઝા મત રખો મગર યેહ કે ઈસ સે પહલે યા બા'દ મેં ભી રોઝા રખો. (التَّرغِیب وَالتَّرہِیب ج۲ص۸۱حدیث۱۱)

અહાદીસે મુબા-રકા સે મા'લૂમ હુવા કે તન્હા **જુમુઆ** કા રોઝા ન રખના ચાહિયે મગર યેહ મુમા-ન-અત સિર્ફ ઉસી સૂરત મેં હૈ જબ કે ખુસૂસિય્યત કે સાથ જુમુઆ હી કા રોઝા રખા જાએ અગર ખુસૂસિય્યત ન હો મ-સલન જુમુઆ કે રોઝ છુટ્ટી થી ઈસ સે ફાએદા ઉઠાતે હુએ રોઝા રખ લિયા તો કરાહત નહીં.

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الْحَنَّان મિરઆત જિલ્દ 3 સફહા 187 પર ફરમાતે હૈં : મ-સલન કોઈ શખ્સ હર ગ્યારહવીં યા બારહવીં તારીખ કો રોઝા રખને કા આદી હો ઔર ઈત્તિફાક સે ઉસ દિન જુમુઆ આ જાએ તો રખ લે, અબ ખિલાફે ઔલા ભી નહીં.

www.dawateislami.net

રોઝએ જુમુઆ કે મુ-તઅલ્લિક એક ફતવા : **ઈસ** ઝિમ્ન મેં **ફતાવા ર-ઝવિય્યા** (મુખર્રજા) જિલ્દ 10 સફહા 559 સે મા'લૂમાતી સુવાલ જવાબ મુલા-હઝા હોં : **સુવાલ :** ક્યા ફરમાતે હૈં ઉ-લમાએ દીન ઈસ મસ્અલે મેં કે **જુમુઆ** કા રોઝએ નફલ રખના કૈસા હૈ ? એક શખ્સ ને જુમુઆ કા રોઝા રખા દૂસરે ને ઉસ સે કહા જુમુઆ ઈદુલ મુઅમિનીન હૈ, રોઝા રખના ઈસ દિન મેં મક્રૂહ હૈ ઔર બ ઈસરાર બા'દ દો પહર કે રોઝા તુડવા દિયા ઔર કિતાબ "સિર્રુલ કુલૂબ" મેં મક્રૂહ હોના લિખા હૈ દિખલા દિયા. ઐસી સૂરત મેં રોઝા તોડને વાલે કે ઝિમ્મે કફ્ફારા હૈ યા નહીં ? ઔર તુડવાને વાલે કો કોઈ ઈલ્ઝામ હૈ યા નહીં ? **અલ જવાબ :** જુમુઆ કા રોઝા ખાસ ઈસ નિય્યત સે (રખના) કે આજ જુમુઆ હૈ ઈસ કા રોઝા બિત્તખ્સીસ (યા'ની ખુસૂસિય્યત સે રખના) ચાહિયે, મક્રૂહ હૈ, મગર ન વોહ કરાહત, કે તોડના લાઝિમ હુવા, ઔર અગર ખાસ બ નિય્યતે તખ્સીસ ન થી તો અસ્લન કરાહત ભી નહીં, ઉસ દૂસરે શખ્સ કો અગર નિય્યતે મક્રૂહા પર ઈત્તિલાઅ ન થી જબ તો એ'તિરાઝ હી સિરે સે હમાકત હુવા ઔર રોઝા તુડવા દેના શર-અ પર સખ્ત જુરૂઅત, ઔર અગર ઈત્તિલાઅ ભી હુઈ જબ ભી મસ્અલા બતા દેના કાફી થા, ન કે રોઝા તુડવાના ઔર વોહ ભી બા'દ દો પહર કે, જિસ કા ઈખ્તિયાર નફલ રોઝે મેં વાલિદૈન કે સિવા કિસી કો નહીં, તોડને વાલા ઔર તુડવાને વાલા દોનોં ગુનહગાર હુએ, તોડને વાલે પર કઝા લાઝિમ હૈ કફ્ફારા અસ્લન (યા'ની બિલ્કુલ) નહીં. وَاللّٰہُ تَعَالٰی اَعْلَم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

હફ્તા ઔર ઈતવાર કે રોઝે : **હઝરતે** સય્યિ-દતુના ઉમ્મે સ-લમા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا સે મરવી હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **હફ્તે ઔર ઈતવાર** કા રોઝા રખા કરતે ઔર ફરમાતે : "યેહ દોનોં (યા'ની હફ્તા ઔર ઈતવાર) મુશ્રિકીન કી ઈદ કે દિન હૈં ઔર મૈં ચાહતા હૂં કે ઈન કી મુખા-લફત કરૂં."

(ابنِ خُزَیمہ ج۳ص۳۱۸حدیث۲۱۶۷)

www.dawateislami.net

તન્હા હફ્તે કા રોઝા રખના મન્અ હૈ. ચુનાન્ચે હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન બુસ્ર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ અપની બહન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا સે રિવાયત કરતે હૈં કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : "હફ્તે કે દિન કા રોઝા ફર્ઝ રોઝોં કે ઇલાવા મત રખો." હઝરતે સય્યિદુના ઇમામ અબૂ ઈસા **તિરમિઝી** عَلَیْہِ رَحمۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં કે યેહ હદીસ હસન હૈ ઔર યહાં મુમા-ન-અત સે મુરાદ કિસી શખ્સ કા હફ્તે કે રોઝે કો ખાસ કર લેના હૈ કે યહૂદી ઇસ દિન કી તા'ઝીમ કરતે હૈં.

(تِرمِذی ج۲ص۱۸٦حدیث۷٤٤)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

"ઐ શહન્શાહે મદીના" કે તેરહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રોઝએ નફલ કે 13 મ-દની ફૂલ

- **માં** બાપ અગર બેટે કો **નફલ રોઝે** સે ઇસ લિયે મન્અ કરેં કે બીમારી કા અન્દેશા હૈ તો વાલિદૈન કી ઇતાઅત કરે. (رَدُّالْمُحتارج۳ص٤٧٨)
- **શોહર** કી ઇજાઝત કે બિગૈર બીવી **નફલ રોઝા** નહીં રખ સકતી. (دُرِّمُختارج۳ص٤٧٧)
- **નફલ રોઝા** કસ્દન શુરૂઅ કરને સે પૂરા કરના વાજિબ હો જાતા હૈ અગર તોડેગા તો કઝા વાજિબ હોગી. (ایضاًص٤٧٣)
- **નફલ રોઝા** જાન બૂઝ કર નહીં તોડા બલ્કે બિલા ઇખ્તિયાર ટૂટ ગયા મ-સલન ઔરત કો રોઝે કે દૌરાન હૈઝ આ ગયા તો રોઝા ટૂટ ગયા મગર કઝા વાજિબ હૈ. (ایضاًص٤٧٤)
- **નફલ રોઝા** બિલા ઉઝ્ર તોડના, **ના જાઇઝ** હૈ. મેહમાન કે સાથ અગર મેઝબાન ન ખાએગા તો ઉસે યા'ની મેહમાન કો ના ગવાર ગુઝરેગા. યા **મેહમાન** અગર ખાના ન ખાએ તો **મેઝબાન** કો અઝિય્યત હોગી તો **નફલ રોઝા** તોડને કે લિયે યેહ ઉઝ્ર હૈ બશર્તે કે યેહ ભરોસા હો, કે ઇસ કી કઝા રખ લેગા ઔર યેહ ભી શર્ત હૈ કે ઝહ્વએ કુબ્રા સે પહલે તોડે બા'દ કો નહીં.

(دُرِّمُختار،رَدُّالْمُحتار ج ۳ ص ٤٧٥-٤٧٦)

www.dawateislami.net

❁ **વાલિદૈન** કી નારાઝી કે સબબ અસ્ર સે પહલે તક **નફલ રોઝા** તોડ સકતા હૈ બા'દે અસ્ર નહીં. (ایضاًص۴۷۷)

❁ **અગર** કિસી ઈસ્લામી ભાઈ ને દા'વત કી તો ઝહ્‌વએ કુબ્રા સે કબ્લ **નફલ રોઝા** તોડ સકતા હૈ મગર કઝા વાજિબ હૈ. (دُرِّمُختار ج۳ص۴۷۷،۴۷۳)

❁ **ઈસ** તરહ નિય્યત કી, કે "કહીં દા'વત હુઈ તો રોઝા નહીં ઔર ન હુઈ તો હૈ." યેહ નિય્યત સહીહ નહીં, બહર હાલ રોઝાદાર નહીં. (عالمگیری ج۱ص۱۹۵)

❁ **મુલાઝિમ** યા મઝદૂર અગર **નફલ રોઝા** રખેં તો કામ પૂરા નહીં કર સકતે તો "મુસ્તાજિર" (યા'ની જિસ ને મુલા-ઝમત યા મઝદૂરી પર રખા હૈ) કી ઈજાઝત ઝરૂરી હૈ. ઔર અગર કામ પૂરા કર સકતે હૈં તો ઈજાઝત કી ઝરૂરત નહીં.[1] (دُرِّمُختار ج۳ ص ۴۷۸)

❁ **તાલિબે ઈલ્મે દીન** અગર નફલ રોઝા રખતા હૈ તો કમઝોરી હોતી, નીંદ ચઢતી ઔર સુસ્તી કે સબબ ત-લબે ઈલ્મે દીન મેં રુકાવટ ખડી હોતી હૈ તો અફઝલ યેહ હૈ નફલ રોઝા ન રખે.

❁ **હઝરતે** સય્યિદુના દાવૂદ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام એક દિન છોડ કર એક દિન રોઝા રખતે થે. ઈસ તરહ રોઝે રખના "સૌમે દાવૂદી" કહલાતા હૈ ઔર હમારે લિયે યેહ અફઝલ હૈ. જૈસા કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "અફઝલ રોઝા મેરે ભાઈ **દાવૂદ** (عَلَيْهِ السَّلَام) કા રોઝા હૈ કે વોહ એક દિન રોઝા રખતે ઔર એક દિન ન રખતે ઔર દુશ્મન કે મુકાબલે સે ફિરાર ન હોતે થે." (ترمذی ج۲ص۱۹۷حدیث۷۷۰)

❁ **હઝરતે** સય્યિદુના સુલૈમાન عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام તીન3 દિન **મહીને** કે શુરૂઅ મેં, તીન3 દિન વસ્ત (યા'ની બીચ) મેં ઔર તીન3 દિન આખિર મેં રોઝા રખા કરતે થે ઔર ઈસ તરહ મહીને કે અવાઈલ, અવાસિત ઔર અવાખિર મેં રોઝાદાર રહતે થે. (ابن عساکر ج۲۴ص۴۸)

---

1 : મુલા-ઝમત કે મુ-તઅલ્લિક બેહતરીન મા'લૂમાત કે લિયે મક-ત-બતુલ મદીના કા શાએઅ કર્દા સિર્ફ 22 સફહાત કા રિસાલા "હલાલ તરીકે સે કમાને કે 50 મ-દની ફૂલ" કા ઝરૂર મુતા-લઆ ફરમાઈયે.

www.dawateislami.net

❁ સૌમે દહ્‌ર (યા'ની હમેશા રોઝે રખના સિવા ઇન પાંચ દિનોં યા'ની શવ્વાલ કી યકુમ ઔર ઝિલ હિજ્જા કી દસવીં તા તેરહવીં, કે જિન મેં રોઝા રખના હરામ હૈ) મકરૂહે તન્ઝીહી હૈ. (دُرِّمُختار ج۳ص ۳۹۱)

હમેશા રોઝા રખના : હમેશા કે રોઝોં સે મુમા-ન-અત પર "બુખારી શરીફ" કી યેહ હદીસ ભી હૈ ઔર ઇસ કા મફ્હૂમ ભી ઉ-લમા ને તાવીલ કે સાથ બયાન ફરમાયા હૈ ચુનાન્ચે ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : لَا صَامَ مَنْ صَامَ الدَّھْرَ - યા'ની જો હમેશા રોઝે રખે ઉસ ને રોઝે રખે હી નહીં.

(بُخاری ج۱ص ۶۵۱ حدیث۱۹۷۹)

શર્હે હદીસ : શારેહે બુખારી હઝરતે અલ્લામા મુફ્તી મુહમ્મદ શરીફુલ હક અમજદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ઇસ હદીસે પાક કે તહ્‌ત લિખતે હૈં : અગર ઇસ ખબર કો "નહ્ય" કે મા'ના મેં માનેં (યા'ની અગર ઇસ હદીસ કા યેહ મા'ના લેં, કે હમેશા રોઝે રખના મન્અ હૈ ઔર જો રખેગા તો ઉસે કોઇ સવાબ નહીં મિલેગા) તો (ઇસ સૂરત મેં હદીસ કા) યેહ ઇર્શાદ ઉન લોગોં કે લિયે હૈ જિન્હેં મુસલ્સલ રોઝા રખને કી વજહ સે ઇસ કા ઝન્ને ગાલિબ હો, કે ઇતને કમઝોર હો જાએંગે કે જો હુકૂક ઇન પર વાજિબ હૈં ઉન કો અદા નહીં કર પાએંગે ખ્વાહ વોહ હુકૂક દીની હોં યા દુન્યવી, મ-સલન નમાઝ, જિહાદ, બચ્ચોં કી પરવરિશ કે લિયે કમાઇ, ઔર (પહલી સૂરત સે હટ કર દૂસરી સૂરત યેહ બનતી હૈ કે) અગર મુસલ્સલ રોઝા રખને કી વજહ સે (અગર) ઇન (રોઝાદારોં) કા ઝન્ને ગાલિબ હો, કે હુકૂકે વાજિબા તો કમા હક્કુહૂ (યા'ની મુકમ્મલ તૌર પર) અદા કર લેંગે મગર હુકૂકે ગૈરે વાજિબા અદા કરને કી કુવ્વત નહીં રહેગી, ઉન કે લિયે રોઝા મકરૂહ યા ખિલાફે ઔલા હૈ ઔર જિન્હેં ઇસ કા ઝન્ને ગાલિબ હો, કે સૌમે દહ્‌ર (યા'ની હમેશા રોઝા) રખને કે બા વુજૂદ તમામ હુકૂકે વાજિબા, મસ્નૂના, મુસ્તહબ્બા કમા હક્કુહૂ (યા'ની મુકમ્મલ તૌર પર) અદા કર લેંગે ઉન કે લિયે કરાહત ભી નહીં. બા'ઝ સહાબએ કિરામ જૈસે અબૂ તલ્હા અન્સારી ઔર હમ્ઝા બિન અમ્ર અસ્લમી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا સૌમે દહ્‌ર (યા'ની હમેશા રોઝા) રખતે થે ઔર હુઝૂરે અક્દસ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં મન્અ

www.dawateislami.net

નહીં ફરમાયા, ઈસી તરહ બહુત સે તાબિઈન ઔર ઔલિયાએ કિરામ સે ભી સૌમે દહ્‌ર (યા’ની હમેશા રોઝા) રખના મન્કૂલ હૈ. [اشعۃ اللمعات جلد ثانی ص ۱۰۰] (નુઝ્‌હતુલ કારી, જિ. 3, સ. 386 મુલખ્ખસન)

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઝિન્દગી, સિહ્‌હત ઔર ફુરસત કો ગનીમત જાનતે હુએ ખૂબ ખૂબ **નફલ રોઝે** રખને કી સઆદત ઈનાયત ફરમા, ઉન્હેં કબૂલ ભી કર, હમેં બે હિસાબ બખ્શ દે ઔર હમારે મીઠે મીઠે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صلَّى اللهُ تعالیٰ عليه واٰلهٖ وسلّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ؕ

"ર-મઝાનુલ મુબારક" કે બારહ હુરૂફ કી નિસ્બત સે રોઝાદારોં કી 12 હિકાયાત

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **:** જો મેરી મહબ્બત ઔર મેરી તરફ શૌક કી વજહ સે મુઝ પર હર દિન ઔર હર રાત કો **તીન તીન બાર** દુરૂદ શરીફ પઢે તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ પર હક હૈ કે વોહ ઈસ કે ઉસ દિન ઔર ઉસ રાત કે ગુનાહ બખ્શ દે. (مُعجَم کبیر ج١٨ ص٣٦٢ حدیث٩٢٨)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(1) હજ્જાજ બિન યૂસુફ ઔર રોઝાદાર આ'રાબી : હજ્જાજ બિન યૂસુફ એક મર્તબા સખ્ત ગર્મિયોં મેં દૌરાને સફરે હજ મક્કએ મુઅઝ્ઝમા વ મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَھُمَا اللّٰہُ شَرَفًاوَّتَعْظِیْمًا કે દરમિયાન એક મન્ઝિલ મેં ઉતરા ઔર દો પહર કા ખાના તય્યાર કરવાયા ઔર અપને હાજિબ (યા'ની ચોકીદાર) સે કહા કે કિસી મેહમાન કો લે આઓ. હાજિબ ખૈમે સે બાહર નિકલા તો ઉસે એક **આ'રાબી** લૈટા હુવા નઝર આયા, ઈસ ને ઉસે જગાયા ઔર કહા : ચલો તુમ્હેં અમીર હજ્જાજ બુલા રહે હૈં. આ'રાબી આયા તો હજ્જાજ ને કહા : મેરી દા'વત કબૂલ કરો ઔર હાથ ધો કર મેરે સાથ ખાના ખાને બૈઠ જાઓ. **આ'રાબી** બોલા : મુઆફ ફરમાઈયે ! આપ કી દા'વત સે પહલે મૈં આપ સે બેહતર એક **કરીમ** કી દા'વત કબૂલ કર ચુકા હૂં. હજ્જાજ ને કહા : વોહ કિસ કી ? વોહ બોલા : **અલ્લાહ તઆલા** કી જિસ ને મુઝે **રોઝા** રખને કી દા'વત દી ઔર મૈં **રોઝા** રખ ચુકા હૂં. હજ્જાજ ને કહા : ઈતની સખ્ત ગરમી મેં **રોઝા** ? આ'રાબી ને કહા : હાં ! કિયામત કી સખ્ત તરીન ગરમી સે બચને કે લિયે. હજ્જાજ ને કહા : આજ ખાના ખા લો ઔર યેહ **રોઝા** કલ રખ લેના.

www.dawateislami.net

આ'રાબી બોલા : ક્યા આપ ઈસ બાત કી ઝમાનત દેતે હૈં કે મૈં કલ તક ઝિન્દા રહૂંગા ! હજ્જાજ ને કહા યેહ બાત તો નહીં. આ'રાબી બોલા : તો ફિર વોહ બાત ભી નહીં. યેહ કહા ઔર ચલ દિયા. (رَوضُ الرِّیاحِین ص ۲۱۲) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે કિસી દુન્યવી હાકિમ કે રો'બ મેં નહીં આતે ઔર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે જો આશિકાને રસૂલ યહાં કી ગરમી બરદાશ્ત કર કે **રોઝા** રખતે હૈં વોહ કલ કિયામત કી હોલનાક ગરમી સે મહફૂઝ રહેંગે. اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ

(2) સચ્ચા ચરવાહા : હઝરતે સય્યિદુના **નાફેઅ** رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં : **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا અપને બા'ઝ સાથિયોં કે સાથ એક સફર મેં થે રાસ્તે મેં એક જગહ ઠહરે ઔર ખાને કે લિયે દસ્તર ખ્વાન બિછાયા, ઈતને મેં એક **ચરવાહા** (યા'ની બકરિયાં ચરાને વાલા) વહાં આ ગયા, આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા : આઈયે ! દસ્તર ખ્વાન સે કુછ લે લીજિયે ! અર્ઝ કી : મેરા રોઝા હૈ, **હઝરતે** સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા : ક્યા તુમ ઈસ સખ્ત ગરમી કે દિન મેં (નફ્લ) **રોઝા** રખે હુએ હો જબ કે તુમ ઈન પહાડોં મેં બકરિયાં ચરા રહે હો ! ઉસ ને કહા : **અલ્લાહ** કી કસમ ! મૈં યેહ ઈસ લિયે કર રહા હૂં કે ઝિન્દગી કે ગુઝરે હુએ દિનોં કી તલાફી (યા'ની બદલા અદા) કર લૂં. આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ઉસ કી પરહેઝ ગારી કા ઈમ્તિહાન લેને કે ઈરાદે સે ફરમાયા : ક્યા તુમ અપની બકરિયોં મેં સે એક બકરી હમેં બેચોગે ? ઉસ કી કીમત ઔર ગોશ્ત ભી તુમ્હેં દેંગે તાકે તુમ ઈસ સે રોઝા ઈફતાર કર સકો, ઉસ ને જવાબ દિયા : યેહ બકરિયાં મેરી નહીં હૈં, મેરે માલિક કી હૈં, આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને આઝમાને કે લિયે ફરમાયા : માલિક સે કહ દેના કે ભેડિયા (Wolf) ઈન મેં સે એક કો લે ગયા હૈ, ગુલામ ને કહા : તો ફિર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કહાં હૈ ? (યા'ની **અલ્લાહ** તો દેખ રહા હૈ, વોહ તો હકીકત કો જાનતા હૈ ઔર ઈસ પર મેરી પકડ ફરમાએગા) જબ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ મદીને વાપસ તશરીફ લાએ તો ઉસ કે

www.dawateislami.net

માલિક સે ગુલામ ઔર સારી બકરિયાં ખરીદ લીં ફિર ચરવાહે કો આઝાદ કર દિયા ઔર બકરિયાં ભી ઉસે તોહફે મેં દે દીં. (شُعَبُ الْاِیمان ج٤ص٣٢٩حدیث٥٢٩١ مُلَخَّصًا) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઇઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(3) નિરાલા કફ્ફારા : બુખારી શરીફ મેં હૈ, એક સહાબી رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ બારગાહે ન-બવી صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! મૈં ને **ર-મઝાન** કે રોઝે કી હાલત મેં અપની ઔરત સે "કુરબત" કી, મૈં હલાક હો ગયા, (ફરમાઇયે ! અબ મૈં ક્યા કરૂં ?) સરકારે નામદાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ગુલામ આઝાદ કર સકતે હો ? અર્ઝ કી નહીં. ફરમાયા : ક્યા મુ-તવાતિર દો માહ કે રોઝે રખ સકતે હો ? અર્ઝ કી નહીં. ફરમાયા : સાઠ મિસ્કીનોં કો ખાના ખિલા સકતે હો ? અર્ઝ કી : યેહ ભી નહીં કર સકતા. ઇતને મેં બારગાહે રિસાલત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેં કિસી ને કુછ ખજૂરેં હદિય્યતન હાઝિર કીં. સરકારે નામદાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને વોહ સારી ખજૂરેં ઉસ સહાબી رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો અતા ફરમા દીં ઔર ફરમાયા : ઇન્હેં ખૈરાત કર દો (તુમ્હારા **કફ્ફારા** અદા હો જાએગા). વોહ બોલે : **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી કસમ ! **મદીને** મેં મેરે ઘર વાલોં સે બઢ કર કોઈ ખાનદાન મોહતાજ નહીં. **સરકારે નામદાર** صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સુન કર હંસે યહાં તક કે દન્દાને મુબારક ચમકને લગે ઔર ફરમાયા : اَطْعِمْهُ اَهْلَكَ યા'ની "અપને ઘર વાલોં કો હી ખિલા દે" (તેરા કફ્ફારા અદા હો જાએગા).

(بُخاری ج١ص٦٣٨حدیث١٩٣٦ مُلَخَّصًا)

મુફસ્સિરે શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحمَۃُ الْحَنَّان ને ઇસ હદીસ કી જો શર્હ ફરમાઈ હૈ ઉસ સે હાસિલ હોને વાલે ચન્દ મ-દની ફૂલ પેશ કરતા હૂં : ❁ **કફ્ફારે** મેં તરતીબ મો'તબર હૈ કે અગર ગુલામ આઝાદ કર સકતા હૈ તો યેહ કરે અગર ગુલામ ન પાએ તો દો માહ કે મુસલ્સલ રોઝે અગર યેહ ના મુમ્કિન હો તો સાઠ મિસ્કીનોં કા ખાના. (કફ્ફારે કી તફસીલી મા'લૂમાત "અહકામે રોઝા" કે સફહા 152 તા 155 પર મુલા-હઝા ફરમાઇયે) ❁ યા'ની

www.dawateislami.net

અપના યેહ કફ્ફારા તૂ ખુદ ભી ખા લે ઔર અપને ઘર વાલોં કો ભી ખિલા દે તેરા કફ્ફારા અદા હો જાએગા. યેહ હૈ હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم કા ઈખ્તિયાર, કે ઉસ કા કફ્ફારા ઉસ કે લિયે ઈન્આમ બના દિયા, વરના કોઈ શખ્સ અપના કફ્ફારા અપની ઝકાત ન તો ખુદ ખા સકતા હૈ ન ઉસ કે બીવી બચ્ચે, મગર યહાં ઉસ કા અપના હી કફ્ફારા હૈ ઔર અપને આપ હી ખા રહા હૈ. (મિરઆત, જિ. 3, સ. 161, 162 મુલખ્ખસન) "નુઝ્હતુલ કારી" મેં ઈસ હદીસે પાક કે તહ્ત હૈ : હુઝૂરે અક્દસ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم કો યેહ ઈખ્તિયાર હાસિલ હૈ કે વોહ જિસે ચાહેં જિસ હુક્મ સે ચાહેં મુસ્તસ્ના (યા'ની જુદા) ફરમા દેં, મિસ્કીનોં કો ખિલાને કે બજાએ ખુદ ખાને ઔર અપને અહલો ઈયાલ કો ખિલાને કા હુક્મ દિયા. (નુઝ્હતુલ કારી, જિ. 3, સ. 335 મુલખ્ખસન)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

4 સિદ્દીકા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને લાખ દિરહમ લુટા દિયે ! : એક બાર હઝરતે સય્યિદુના અમીરે મુઆવિયા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને **ઉમ્મુલ મુઅમિનીન** હઝરતે સય્યિ-દતુના આઇશા સિદ્દીકા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا કી ખિદમત મેં **એક લાખ દરાહિમ** ભેજે, તો આપ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને વોહ સબ દિરહમ એક હી રોઝ મેં રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં તક્સીમ કર દિયે ઔર અપને લિયે કુછ ન રખા ઔર ઉસ રોઝ આપ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ખુદ રોઝે સે થીં. હઝરતે સય્યિ-દતુના બરીરા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને અર્ઝ કી : આપ કા રોઝા હૈ અગર ઉસ મેં સે એક દિરહમ કા ગોશ્ત ખરીદ લેતીં તો હમ ઉસ સે રોઝા ઈફ્તાર કરતે. ફરમાયા : અગર તુમ યાદ દિલાતીં તો બચા લેતી. (اَلْمُسْتَدْرَك ج٤ ص١٧ حديث ٦٨٠٠) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

આશિકાને રસૂલ સે મુલાકાત કી બ-રકાત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઉમ્મુલ મુઅમિનીન رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને વુસ્અત કે બા વુજૂદ અપની ઝિન્દગી નિહાયત સાદા ઔર ઝાહિદાના ગુઝાર દી

www.dawateislami.net

ઔર જો દૌલત ભી હાઝિર હુઈ આપ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ને રાહે ખુદા عَزَّوَجَلَّ મેં તક્સીમ ફરમા દી યહાં તક કે **લાખ દરાહિમ** આએ વોહ ભી લુટા દિયે ઔર **રોઝા** ઈફ્તાર કરને કે લિયે ભી કોઈ એહતિમામ ન ફરમાયા ઔર એક હમ હૈં કે અગર કભી **નફ્લ રોઝા** રખ ભી લેં તો હમેં **ઈફ્તાર** કે વક્ત હમા અક્સામ કે ફલ, કબાબ, સમોસે, ઠન્ડા ઠન્ડા શરબત ઔર ન જાને ક્યા ક્યા ચાહિયે. કાશ ! હમેં ભી ઉમ્મુલ મુઅમિનીન સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કે નક્શે કદમ પર ચલના નસીબ હો જાએ. હુબ્બે દુન્યા સે પીછા છુડાને ઔર આખિરત બેહતર બનાને કે લિયે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા રહના બેહદ મુફીદ હૈ. જબ ભી આપ કે અલાકે મેં દા'વતે ઈસ્લામી કે **આશિકાને રસૂલ** કા મ-દની કાફિલા તશરીફ લાએ ઉન કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર ઝરૂર ફૈઝયાબ હોં. આઈયે ! આપ કો એક બિગડે હુએ નૌ જવાન કી "મ-દની બહાર" સુનાતા હૂં જો મ-દની કાફિલે કે **આશિકાને રસૂલ** કી મુલાકાત કે લિયે આયા તો ઉસ કી ઝિન્દગી મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો ગયા ! ચુનાન્ચે **શહ્ર કુસૂર** (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ મેટ્રિક કે તાલિબે ઈલ્મ થે, બુરી સોહબત કે બાઈસ ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝાર રહે થે, મિઝાજ બેહદ ગુસીલા થા ઔર બદ તમીઝી કી નૌબત ઈસ હદ તક પહોંચ ચુકી થી કે વાલિદ કુજા દાદા ઔર દાદી કે સામને ભી કૈંચી કી તરહ ઝબાન ચલાતે થે. એક રોઝ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કા એક મ-દની કાફિલા ઉન કે મહલ્લે કી મસ્જિદ મેં હાઝિર હુવા, ખુદા عَزَّوَجَلَّ કા કરના ઐસા હુવા કે વોહ **આશિકાને રસૂલ** સે મુલાકાત કે લિયે પહોંચ ગએ. એક બા ઈમામા ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હેં **દર્સ** મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી, વોહ ઉન કે સાથ બૈઠ ગએ. મ-દની કાફિલે કે આશિકાને રસૂલ ને **દર્સ** કે બા'દ બતાયા કે ચન્દ હી રોઝ બા'દ મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં **દા'વતે ઈસ્લામી કા બૈનલ અક્વામી તીન રોઝા સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ** હો રહા હૈ આપ ભી શિર્કત કર લીજિયે. **દર્સ** ને ઉન પર બહુત અચ્છા અસર કિયા થા લિહાઝા વોહ ઈન્કાર ન કર સકે. યહાં તક કે વોહ ઈજતિમાઅ (મુલતાન) મેં હાઝિર હો ગએ. વહાં કી રૌનકેં ઔર બ-ર-કતેં દેખ કર વોહ હૈરાન રહ

www.dawateislami.net

ગએ, વહાં હોને વાલે આખિરી બયાન **"ગાને બાજે કી હોલ નાકિયાં"** સુન કર થર્રા ઉઠે ઔર આંખોં સે આંસૂ જારી હો ગએ. વોહ ગુનાહોં સે તૌબા કર કે ઉઠે ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ. ઉન કી **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તગી સે ઉન કે ઘર વાલોં ને ઈત્મીનાન કા સાંસ લિયા. દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** કી બ-ર-કત સે ઈન જૈસે બિગડે હુએ બદ અખ્લાક નૌ જવાન મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો જાને કી વજહ સે મુ-તઅસ્સિર હો કર ઉન કે બડે ભાઈ ને દાઢી રખને કે સાથ સાથ ઈમામા શરીફ કા તાજ ભી સજા લિયા. ઉન કી એક હી બહન હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉસ ને ભી **મ-દની બુરકઅ** પહન લિયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઘર કા હર ફર્દ સિલ્સિલએ આલિયા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم કા મુરીદ હો ગયા ઔર ઉન પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઐસા કરમ ફરમાયા કે ઉન્હોં ને કુરઆને પાક હિફ્ઝ કરને કી સઆદત હાસિલ કર લી ઔર દર્સે નિઝામી (આલિમ કોર્સ) મેં દાખિલા લે લિયા ઔર યેહ બયાન દેતે વક્ત **દ-ર-જએ સાલિસા** યા'ની તીસરી ક્લાસ મેં પહોંચ ચુકે હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કે તઅલ્લુક સે **અલાકાઈ કાફિલા ઝિમ્માદારી** કી સઆદત ભી નસીબ હુઈ.

દિલ પે ગર ઝંગ હો, સારા ઘર તંગ હો — દાગ સારે ધુલેં, કાફિલે મેં ચલો
ઐસા ફૈઝાન હો, હિફ્ઝ કુરઆન હો — ખૂબ ખુશિયાં મિલેં, કાફિલે મેં ચલો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 672)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(5) હૂર ને કૂઝા ગિરા દિયા : **હઝરતે** સય્યિદુના સરી સ-કતી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા **રોઝા** થા, તાક મેં પાની ઠન્ડા હોને કે લિયે આબખોરા (યા'ની કૂઝા) રખ દિયા થા, નમાઝે અસ્ર કે બા'દ મુરા-કબે મેં થે, હૂરાને બિહિશ્ત (યા'ની જન્નતી હૂરેં) ને યકે બા'દ દીગરે સામને સે ગુઝરના શુરૂઅ કિયા. જો સામને આતી ઉસ સે દરયાફ્ત ફરમાતે : તૂ કિસ કે લિયે હૈ ? વોહ કિસી એક બન્દએ ખુદા કા નામ લેતી. એક આઈ, ઉસ સે ભી યેહી પૂછા તો ઉસ ને કહા : "ઉસ કે લિયે હૂં જો **રોઝે** મેં પાની ઠન્ડા હોને કો ન રખે." ફરમાયા : "અગર તૂ સચ કહતી હૈ તો ઈસ કૂઝે કો ગિરા દે," ઉસ ને ગિરા

www.dawateislami.net

દિયા. ઈસ કી આવાઝ સે આંખ ખુલ ગઈ. દેખા તો વોહ આબખોરા (કૂઝા) ટૂટા પડા થા. (મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત, સ. 158 વ تفسیرُ الْاَحلام لابن سیرین ص ۱۰ مُلَخّصاً) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

સખ્ત ગર્મિયોં મેં ભી પાની ગર્મ કર કે પીતે (હિકાયત) : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! મા'લૂમ હુવા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે આખિરત કી અ-બદી રાહતેં ઔર ન ખત્મ હોને વાલી ને'મતેં પાને કે શૌક મેં અપને નફસ કો કાબૂ કર કે દુન્યા કી લઝ્ઝતોં કો ઠોકર માર દિયા કરતે હૈં. ચુનાન્ચે એક **બુઝુર્ગ** رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને સખ્ત ગરમી કે દિનોં મેં દો પહર કે વક્ત એક શખ્સ કો દેખા કે **બર્ફ** લિયે જા રહા હૈ, દિલ મેં હસરત હુઈ, કાશ ! મેરે પાસ ભી પૈસે હોતે ઔર મૈં ભી બર્ફ ખરીદ કર ઠન્ડા પાની પીતા. ફિર ફૌરન નદામત હુઈ કે મૈં નફસ કી ચાલ મેં ક્યૂં આ ગયા ! ઉન્હોં ને અહ્દ કિયા કે કભી ઠન્ડા પાની ન પિયૂંગા. લિહાઝા સખ્ત ગરમી કે મૌસિમ મેં ભી પાની કો ગર્મ કર કે પિયા કરતે થે.

નિહંગો[1] અઝ્દહા વ શેરે નર મારા તો ક્યા મારા
બડે મૂઝી કો મારા નફસે અમ્મારા કો ગર મારા

6 તીનોં મેં બડા સખી કૌન ! : ર-મઝાનુલ મુબારક કી આમદ આમદ થી ઔર મશ્હૂર મુઅર્રિખ હઝરતે **વાકિદી** عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કે પાસ કુછ ન થા. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને અપને એક **અ-લવી** દોસ્ત કી તરફ યેહ રુક્આ ભેજા : "ર-મઝાન શરીફ કા મહીના આને વાલા હૈ ઔર મેરે પાસ ખર્ચ કે લિયે કુછ નહીં, મુઝે કર્ઝે હ-સના કે તૌર પર **એક હઝાર દિરહમ** ભેજિયે." ચુનાન્ચે ઉસ અ-લવી ને એક હઝાર દિરહમ કી થેલી ભેજ દી. થોડી દેર કે બા'દ હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કે એક દોસ્ત કા રુક્આ હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કી તરફ આ ગયા :

مدینہ

1 : નિહંગ : યા'ની મગર મચ્છ.

www.dawateislami.net

"ર-મઝાન શરીફ કે મહીને મેં ખર્ચ કે લિયે મુઝે **એક હઝાર દિરહમ** કી ઝરૂરત હૈ." હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને વોહી થેલી વહાં ભેજ દી. દૂસરે રોઝ વોહી **અ-લવી** દોસ્ત જિન સે હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને કર્ઝ લિયા થા ઔર વોહ દૂસરે દોસ્ત જિન્હોં ને હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی સે કર્ઝ લિયા થા. દોનોં હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કે ઘર આએ. **અ-લવી** કહને લગે : **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા મહીના આ રહા હૈ ઔર મેરે પાસ ઈન હઝાર દિરહમોં કે સિવા ઔર કુછ ન થા. મગર જબ આપ કા રુક્આ આયા તો મૈં ને યેહ હઝાર દિરહમ આપ કો ભેજ દિયે ઔર અપની ઝરૂરત કે લિયે અપને ઈન દોસ્ત કો રુક્આ લિખા કે મુઝે એક હઝાર દિરહમ બતૌરે કર્ઝ ભેજ દીજિયે. ઈન્હોં ને વોહી થેલી જો મૈં ને આપ કો ભેજી થી, મુઝે ભેજ દી. તો પતા ચલા, કે આપ ને મુઝ સે કર્ઝ માંગા, મૈં ને અપને ઈન દોસ્ત સે કર્ઝ માંગા ઔર ઈન્હોં ને આપ સે માંગા. ઔર જો થેલી મૈં ને આપ કો ભેજી થી વોહ આપ ને ઈસે ભેજ દી ઔર ઈસ ને વોહી થેલી મુઝે ભેજ દી. ફિર ઈન તીનોં હઝરાત ને ઈત્તિફાકે રાય સે ઉસ રકમ કે તીન હિસ્સે કર કે આપસ મેં તક્સીમ કર લિયે. ઉસી રાત હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કો ખ્વાબ મેં **જનાબે રિસાલત મઆબ** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત હુઈ ઔર ફરમાયા : કલ તુમ્હેં બહુત કુછ મિલ જાએગા. ચુનાન્ચે દૂસરે રોઝ અમીર યહ્યા બર્મકી ને હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કો બુલા કર પૂછા : "મૈં ને રાત ખ્વાબ મેં આપ કો પરેશાન દેખા હૈ, ક્યા બાત હૈ ?" હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ને સારા કિસ્સા સુનાયા. તો યહ્યા બર્મકી ને કહા : "મૈં યેહ નહીં કહ સકતા કે આપ તીનોં મેં સે કૌન ઝિયાદા સખી હૈ, બેશક આપ તીનોં હી સખી ઔર વાજિબુલ એહતિરામ હૈં." ફિર ઉસ ને તીસ હઝાર દિરહમ હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કો ઔર બીસ બીસ હઝાર ઉન દોનોં કો દિયે. ઔર હઝરતે વાકિદી عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی કો કાઝી ભી મુકર્રર કર દિયા. (حُجَّةُ اللّٰهِ عَلَى الْعٰلَمِين ص ۵۷۷ مُلَخَّصًا)

અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ઈસાર કી ફઝીલત : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે નેક બન્દે સખી ઔર પૈકરે ઈસાર હોતે હૈં ઔર વોહ અપને ઈસ્લામી ભાઈ કી તક્લીફ દૂર કરને કી ખાતિર અપની મુશ્કિલાત કી ઝર્રા બરાબર પરવા નહીં કરતે. ઈસ હિકાયત સે મા'લૂમ હુવા કે જૂદો **સખાવત** સે હમેશા ફાએદા હી હોતા હૈ ઔર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **અલ્લાહ તઆલા** કી રહમત સે ઉમ્મત કે હાલાત સે બા ખબર હૈં અપને ગુલામોં કી બિગડી બનાતે હૈં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રાહ મેં **ઈસાર** કી બહુત ફઝીલત હૈ. ચુનાન્ચે સરકારે મદીના صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને મગ્ફિરત નિશાન હૈ : "જો શખ્સ કિસી ચીઝ કી ખ્વાહિશ રખતા હો, ફિર ઉસ ખ્વાહિશ કો રોક કર અપને ઊપર કિસી ઔર કો તરજીહ દે, તો **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસે બખ્શ દેતા હૈ." (ابنِ عساکر ج ۳۱ ص ۱۴۲)

(7) રોઝાદાર કી કબ્ર કી ખુશ્બૂદાર મિટ્ટી : **હઝરતે** સય્યિદુના ઈમામ કતાદા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ વગૈરા કે ઉસ્તાઝે હદીસ હઝરતે સય્યિદુના **અબ્દુલ્લાહ** બિન ગાલિબ હદ્દાની قُدِّسَ سِرُّہُ الرَّبَّانِی શહીદ કર દિયે ગએ. તદફીન કે બા'દ ઉન કી કબ્ર શરીફ કી મિટ્ટી સે મુશ્ક કી ખુશ્બૂ આતી થી. કિસી ને ખ્વાબ મેં દેખ કર પૂછા : આપ કે સાથ ક્યા મુઆ-મલા ફરમાયા ગયા ? કહા : "અચ્છા મુઆ-મલા ફરમાયા ગયા." પૂછા : આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ કો કહાં લે જાયા ગયા ? કહા : "જન્નત મેં." પૂછા : "કૌન સે અમલ કે બાઈસ ?" ફરમાયા : "ઈમાને કામિલ, તહજ્જુદ ઔર **ગર્મિયોં કે રોઝોં** કે સબબ." ફિર પૂછા : "આપ કી કબ્ર સે મુશ્ક કી ખુશ્બૂ ક્યૂં આ રહી હૈ ?" તો જવાબ દિયા : **"યેહ મેરી તિલાવત ઔર રોઝોં મેં પ્યાસ કી ખુશ્બૂ હૈ."** (حِلْیَۃُ الْاَوْلِیَاء ج ۶ ص ۲۶۶ رقم ۸۰۰۳) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઈમામ બુખારી કી કબ્ર કી મુશ્કબાર મિટ્ટી : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** ઈસી તરહ હઝરતે સય્યિદુના **ઈમામ બુખારી** عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْبَارِی કી **કબ્રે** અન્વર કી મિટ્ટી સે ભી મુશ્ક કી ખુશ્બૂ આતી થી.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (مسند احمد)

બાર બાર કબ્ર પર મિટ્ટી ડાલી જાતી થી મગર લોગ ખુશ્બૂ કી વજહ સે તબર્રુકન ઉઠા લે જાતે થે.

(طبقات الشّافعیة للسبکی ج۲ ص۲۳۳)

સાહિબે દલાઈલુલ ખૈરાત કી કબ્ર સે અમ્બર કી ખુશ્બૂ આતી થી : સાહિબે દલાઈલુલ ખૈરાત હઝરત શૈખ સય્યિદ મુહમ્મદ બિન સુલૈમાન જઝૂલી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી કબ્રે મુનવ્વર ભી મુઅત્તર થી ઔર ઉસ સે **કસ્તૂરી કી ખુશ્બૂ** કી લપટેં આતી થીં ક્યૂંકે આપ ઝિન્દગી મેં કસરત સે દુરૂદ શરીફ પઢા કરતે થે. ઇન્તિકાલ કે 77 બરસ કે બા'દ કિસી સબબ સે “સોસ” સે “મરાકશ” મેં મુન્તકિલ કરને કે લિયે જબ કબ્ર કુશાઈ કી ગઈ તો આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા જિસ્મે મુબારક બિલ્કુલ સહીહો સાલિમ થા હત્તા કે કફન તક બોસીદા નહીં હુવા થા. વફાત સે કબ્લ આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને દાઢી મુબારક કા ખત બનવાયા થા વોહ ઐસે હી થા જૈસે આજ હી બનવાયા હૈ, યહાં તક કે કિસી ને ઇમ્તિહાનન આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે રુખ્સારે મુબારક પર ઉંગલી રખ કર દબાયા તો ઉસ જગહ સે ખૂન હટ ગયા ઔર જહાં દબાયા થા વોહ જગહ સફેદ સી હો ગઈ યા'ની ઝિન્દા ઇન્સાનોં કી તરહ ખૂન ભી જિસ્મ મેં રવાં દવાં થા ! (مَطَالِعُ الْمَسَرَّات ص٤)

જબીં મૈલી નહીં હોતી બદન મૈલા નહીં હોતા

ગુલામાને મુહમ્મદ કા કફન મૈલા નહીં હોતા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(8) ર-મઝાન વ શશ ઈદ કે રોઝોં કી બ-ર-કત : હઝરતે સય્યિદુના સુફયાન સૌરી عَلَیْہِ رَحْمَۃُ اللّٰہِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : એક બાર મૈં તીન સાલ તક મક્કએ મુકર્રમા زَادَھَا اللّٰہ شَرَفًا وَّتَعْظِیْمًا મેં મુકીમ રહા. એક મક્કી શખ્સ રોઝાના દો પહર કે વક્ત તવાફે કા'બા કરતા, દો રક્અત વાજિબુત્તવાફ અદા કરતા ફિર મુઝે સલામ કરતા ઔર અપને ઘર ચલા જાતા. મુઝે ઉસ નેક બન્દે સે મહબ્બત હો ગઈ. વોહ સખ્ત બીમાર હો ગયા મૈં ઇયાદત કે લિયે હાઝિર હુવા તો ઉસ ને મુઝે વસિય્યત કી : “જબ મૈં ફૌત હો જાઊં તો આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ અપને હાથોં સે ગુસ્લ દે કર મેરી નમાઝે જનાઝા અદા ફરમાઇયે, મુઝે તન્હા ન છોડિયે બલ્કે સારી રાત મેરી કબ્ર કે પાસ તશરીફ ફરમા રહિયે નીઝ

www.dawateislami.net

મુન્કર નકીર કી આમદ કે વક્ત મુઝે તલ્કીન ફરમાઈયેગા.'' મૈં ને હામી ભર લી. ચુનાન્ચે ઉસ કે ઈન્તિકાલ કે બા'દ મૈં ને હસ્બે વસિય્યત અમલ કિયા, કબ્ર કે પાસ હાઝિર થા કે મુઝે ઊંઘ આ ગઈ, મૈં ને **હાતિફે ગૈબી** કી આવાઝ સુની : **''એ સુફ્યાન** (رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیْه) **!** ઈસ કો તેરી તલ્કીન વ કુરબત કી કોઈ હાજત નહીં, ઈસ લિયે કે હમ ને ખુદ હી ઈસ કો ઉન્સ દિયા ઔર તલ્કીન કી.'' મૈં ને કહા : ઈસ કો કિસ અમલ કે સબબ યેહ રુત્બા મિલા ? આવાઝ આઈ : **''૨-મઝાનુલ મુબારક ઔર ઈસ કે બા'દ શવ્વાલુલ મુકર્રમ કે છ[6] રોઝે રખને કી બ-૨-કત સે.''** હઝરતે સય્યિદુના સુફ્યાન સૌરી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِی ફરમાતે હૈં : ઉસ એક રાત મેં યેહી ખ્વાબ મૈં ને તીન બાર દેખા. મૈં ને બારગાહે ખુદાવન્દી عَزَّوَجَلَّ મેં અર્ઝ કી : **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **!** મુઝે ભી અપને ફઝલો કરમ સે ઈન રોઝોં કી તૌફીક અતા ફરમા. (قلیوبی ص ١٤) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللهُ تعالٰی علیه واٰلهٖ وسلَّم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

9 ૨-મઝાન કા ચાંદ : એક મર્તબા ૨-મઝાન શરીફ કે **ચાંદ** કે બારે મેં કુછ ઈખ્તિલાફ પૈદા હો ગયા, બા'ઝ લોગ કહતે થે કે રાત કો ચાંદ હો ગયા ઔર બા'ઝ કહતે થે કે નહીં હુવા. **હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ** عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી વાલિદએ માજિદા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهَا ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ''મેરા યેહ બચ્ચા (યા'ની ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم) જબ સે પૈદા હુવા હૈ ૨-મઝાન શરીફ કે દિનોં મેં સારા દિન **દૂધ** નહીં પીતા ઔર આજ ભી ચૂંકે અબ્દુલ કાદિર عَلَيْهِ رَحمةُ اللهِ الظّاهِر ને દિન કે વક્ત દૂધ નહીં પિયા ઈસ લિયે ગાલિબન રાત કો **ચાંદ** હો ગયા હૈ.'' ચુનાન્ચે ફિર તહકીક કરને પર સાબિત હુવા કે **ચાંદ** હો ગયા હૈ. (بَهجَةُ الْاَسرار ص ١٧٢) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللهُ تعالٰی علیه واٰلهٖ وسلَّم

છોડા હૈ માં કા દૂધ ભી માહે સિયામ મેં
સરતાજે અત્કિયા કો હમારા સલામ હો

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 620)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફ़ा صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો લોગ અપની મજલિસ સે **અલ્લાહ** કે ઝિક્ર ઔર નબી પર દુરૂદ શરીફ़ પઢે બિગૈર ઉઠ ગએ તો વોહ બદબૂદાર મુર્દાર સે ઉઠે. (شعب الایمان)

જિગર કા કેન્સર ઠીક હો ગયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કી મહબ્બત ઔર ઔલિયાએ કિરામ કી ચાહત દિલ મેં બઢાને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે ઔર ખૂબ ખૂબ રહમતેં ઔર બ-ર-કતેં લૂટિયે. આઈયે ! આપ કી તરગીબ વ તહ્રીસ કે લિયે એક ઈમાન અફરોઝ ખુશ ગવાર **મ-દની બહાર** આપ કે ગોશ ગુઝાર કરતા હૂં. ચુનાન્ચે **ગુલિસ્તાને મુસ્તફ़ा** (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કે બયાન કા ખુલાસા હૈ : મૈં ને એક ઐસે ઈસ્લામી ભાઈ કો તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ़ મેં હોને વાલે **બૈનલ અક્વામી તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કી દા'વત પેશ કી જિન કી બેટી કો **જિગર કા કેન્સર** થા. વોહ દુઆએ શિફ़ा કા જઝબા લિયે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શરીક હો ગએ. ઉન કા કહના હૈ કે મૈં ને ઈજતિમાએ પાક મેં ખૂબ દુઆ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **વાપસી કે બા'દ જબ અપની બેટી કા ચેકઅપ કરવાયા તો ડૉક્ટર હૈરાન રહ ગએ ક્યૂંકે ઉસ કે જિગર કા કેન્સર ખત્મ હો ચુકા થા !** ડૉક્ટરોં કી પૂરી ટીમ હૈરત ઝદા થી કે આખિર કેન્સર ગયા કહાં ! જબ કે હાલત ઈસ કદર ખરાબ થી કે ઈજતિમાએ પાક મેં જાને સે પહલે ઉસ લડકી કે જિગર સે રોઝાના કમ અઝ કમ એક સિરિન્જ ભર કર મવાદ નિકાલા જાતા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈજતિમાએ પાક (મુલતાન) મેં શિર્કત કી બ-ર-કત સે અબ ઉસ લડકી કે જિગર મેં **કેન્સર** કા નામો નિશાન તક ન રહા થા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તા દમે બયાન વોહ લડકી અબ ન સિર્ફ़ રૂ બ સિહ્હત હૈ બલ્કે ઉસ કી શાદી ભી હો ચુકી હૈ.

અગર દર્દે સર હો, કહીં કેન્સર હો — દિલાએગા તુમ કો શિફ़ा મ-દની માહોલ
શિફ़ाએં મિલેંગી, બલાએં ટલેંગી — યકીનન હૈ બ-રકત ભલા મ-દની માહોલ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 648)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

10 દો ગીબત કરને વાલિયોં કી હિકાયત : **હઝરતે** સય્યિદુના અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ, સુલ્તાને દો જહાન, રહમતે આ-લમિય્યાન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો એક દિન **રોઝા** રખને કા હુક્મ દિયા ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : જબ તક મૈં ઈજાઝત ન દૂં, તુમ મેં સે કોઈ ભી ઈફ્તાર ન કરે. લોગોં ને **રોઝા** રખા. જબ શામ હુઈ તો તમામ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان એક એક કર કે હાઝિરે ખિદમતે બા બ-ર-કત હો કર અર્ઝ કરતે રહે : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! મૈં રોઝે સે રહા, અબ મુઝે ઈજાઝત દીજિયે તાકે મૈં **રોઝા** ખોલ દૂં. આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસે ઈજાઝત મર્હમત ફરમા દેતે. એક સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને હાઝિર હો કર અર્ઝ કી : આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! દો ઔરતોં ને **રોઝા** રખા ઔર વોહ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં આને સે હયા મહસૂસ કરતી હૈં, ઉન્હેં ઈજાઝત દીજિયે તાકે વોહ ભી **રોઝા** ખોલ લેં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સે રુખે અન્વર ફૈર લિયા, ઉન્હોં ને ફિર અર્ઝ કી, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્રએ અન્વર ફૈર લિયા. ઉન્હોં ને ફિર યેહી બાત દોહરાઈ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર ચેહ્રએ અન્વર ફૈર લિયા વોહ ફિર યેહી બાત દોહરાને લગે આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફિર રુખે અન્વર ફૈર લિયા, ફિર **ગૈબદાન** રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને (ગૈબ કી ખબર દેતે હુએ) ઈર્શાદ ફરમાયા : "ઉન દોનોં ને **રોઝા** નહીં રખા વોહ કૈસી રોઝાદાર હૈં વોહ તો સારા દિન લોગોં કા ગોશ્ત ખાતી રહીં ! જાઓ, ઉન દોનોં કો હુક્મ દો, કે વોહ અગર રોઝાદાર હૈં તો કૈ કર દેં." વોહ સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ઉન કે પાસ તશરીફ લાએ ઔર ઉન્હેં **ફરમાને શાહી** સુનાયા. ઉન દોનોં ને કૈ કી, તો કૈ સે જમા હુવા ખૂન નિકલા. ઉન સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બ-ર-કત મેં વાપસ હાઝિર હો કર સૂરતે હાલ અર્ઝ કી. **મ-દની આકા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉસ ઝાત કી કસમ ! જિસ કે કબ્ઝએ કુદરત મેં મેરી જાન હૈ, અગર યેહ ઉન કે પેટોં મેં બાકી રહતા, તો ઉન દોનોં કો આગ ખાતી (ક્યૂંકે ઉન્હોં ને ગીબત કી થી)

(ذَمُّ الْغِيبَةِلِابْنِ اَبِی الدُّنْيا ص ٧٢ رقم ٣١)

www.dawateislami.net

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે રોઝે રોશન કી તરહ વાઝેહ હુવા કે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી અતા સે હમારે મીઠે મીઠે આકા, મક્કી મ-દની મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો **ઈલ્મે ગૈબ** હાસિલ હૈ ઔર આપ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો અપને ગુલામોં કે તમામ મુઆ-મલાત મા'લૂમ હો જાતે હૈં. જભી તો ઉન લડકિયોં કે બારે મેં મસ્જિદ શરીફ મેં બૈઠે બૈઠે **ગૈબ કી ખબર** ઈર્શાદ ફરમા દી. બહર હાલ રોઝા હો યા ન હો, **ઝબાન** કા કુફ્લે મદીના હી ભલા વરના યેહ ઐસે ગુલ ખિલાતી હૈ કે તૌબા !

સરવરે દીં લીજે અપને ના તુવાનોં કી ખબર
નફ્સો શૈતાં સય્યિદા ! કબ તક દબાતે જાએંગે

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

11 મુસલ્સલ ચાલીસ સાલ તક રોઝે :

હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ તાઈ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ **મુસલ્સલ ચાલીસ સાલ તક રોઝે રખતે રહે** મગર આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે **ઈખ્લાસ** કા યેહ આલમ થા કે અપને ઘર વાલોં તક કો ખબર ન હોને દી. કામ પર જાતે હુએ દો પહર કા ખાના સાથ લે લેતે ઔર રાસ્તે મેં કિસી કો દે દેતે, મગરિબ કે બા'દ ઘર આ કર ખાના ખા લિયા કરતે. (تاریخ بغداد ج۸ص۳٤٠)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

સય્યિદુના દાવૂદ તાઈ કે નફ્સ કુશી કે વાકિઆત :

سُبْحٰنَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ! ઈખ્લાસ હો તો ઐસા ! હઝરતે સય્યિદુના દાવૂદ તાઈ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કો અપને નફ્સ પર ઝબર દસ્ત કાબૂ થા. "તઝકિ-રતુલ ઔલિયા" મેં હૈ : એક બાર ગરમી કે મૌસિમ મેં **ધૂપ** મેં બૈઠે મશ્ગૂલે ઈબાદત થે કે આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી વાલિદએ મોહ-ત-રમા رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہَا ને ફરમાયા : બેટા ! સાએ મેં આ જાતે તો બેહતર થા. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને જવાબ દિયા : "અમ્મીજાન ! મુઝે શર્મ આતી હૈ કે અપને નફ્સ કી ખ્વાહિશ કે લિયે કોઈ કદમ ઉઠાઊં."

એક બાર આપ કા પાની કા ઘડા **ધૂપ** મેં દેખ કર કિસી ને અર્ઝ કી : યા સય્યિદી ! ઈસ કો છાઉં મેં રખા હોતા તો અચ્છા થા. ફરમાયા : જબ મૈં ને રખા તો ઉસ વક્ત યહાં છાઉં થી લેકિન

www.dawateislami.net

અબ **ધૂપ** મેં સે ઉઠાતે હુએ નદામત મહસૂસ હો રહી હૈ કે મૈં સિર્ફ અપને નફ્સ કી રાહત કી ખાતિર ઘડા હટાને મેં વક્ત સર્ફ કરૂં.

એક મર્તબા આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ **ધૂપ** મેં કુરઆને પાક કી તિલાવત કર રહે થે. કિસી ને સાએ મેં આને કી દર-ખ્વાસ્ત કી. તો ફરમાયા : "મુઝે ઈત્તિબાએ નફ્સ ના પસન્દ હૈ." યા'ની નફ્સ ભી યેહી મશ્વરા દે રહા હૈ કે છાઉં મેં આ જાઓ મગર મૈં ઈસ કી પૈરવી નહીં કર સકતા. ઉસી રાત આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા વિસાલ હો ગયા. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે ઈન્તિકાલ કે બા'દ ગૈબ સે આવાઝ સુની ગઈ : "દાવૂદ તાઈ (رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ) અપની મુરાદ કો પહોંચા ક્યૂંકે ઉસ કા પરવર દગાર عَزَّوَجَلَّ ઉસ સે ખુશ હૈ." (تذکرۃ الاولیاء ج ۱ ص ۲۰۱-۲۰۲ مُلَخَّصاً) **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالىٰ عليه واٰلهٖ وسلَّم

અપની નેકિયોં કા એ'લાન : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હિકાયત નમ્બર 11 સે ઉન લોગોં કો ઝરૂર ઈબ્રત હાસિલ કરની ચાહિયે જો બિલા ઝરૂરત **અપની નેકિયોં કા એ'લાન** કર કે રિયાકારી કા ખતરા મોલ લેતે હૈં, મ-સલન કોઈ કહતા હૈ : મૈં હર સાલ **રજબ, શા'બાન** ઔર **ર-મઝાન** કે રોઝે રખતા હૂં, કોઈ બોલતા હૈ : મૈં ઈતને સાલ સે હર માહ **અય્યામે બીઝ** કે રોઝે રખ રહા હૂં, કોઈ અપને **હજ** કી તા'દાદ કા તો કોઈ **ઉમ્રે** કી ગિનતી કા એ'લાન કરતા હૈ. કોઈ કહતા હૈ : મૈં રોઝાના ઈતને **દુરૂદ શરીફ** પઢતા હૂં, ઈતને અર્સે સે **દલાઈલુલ ખૈરાત શરીફ** કા વિર્દ કર રહા હૂં. ઈતની તિલાવત કરતા હૂં, હર માહ ફુલાં મદ્રસે કો ઈતના ચન્દા પેશ કરતા હૂં. અલ ગરઝ ખ્વાહ મ ખ્વાહ અપને નવાફિલ, તહજ્જુદ, નફ્લી રોઝોં ઔર ઈબાદતોં કા ખૂબ ચરચા કિયા જાતા હૈ. ખુદા ન ખ્વાસ્તા રિયાકારી મેં જા પડે તો ઈસ કા અઝાબ બરદાશ્ત નહીં હો સકેગા.

સરકારે મદીના صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "જુબ્બુલ હુઝ્ન" સે **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી પનાહ તલબ કરો ! સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : **યા રસૂલલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ! "જુબ્બુલ હુઝ્ન" ક્યા હૈ ? ફરમાયા : "યેહ જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસ (કી સખ્તી) સે જહન્નમ ભી રોઝાના **ચાર સો બાર** પનાહ માંગતા હૈ, ઈસ મેં વોહ **કારી** દાખિલ હોંગે જો અપને આ'માલ મેં **રિયા** કરતે હૈં." (ابنِ ماجہ ج ۱ ص ۱۶۷ حدیث ۲۵۶)

www.dawateislami.net

રિયાકારી કી તા'રીફ : **રિયા** કી તા'રીફ યેહ હૈ : **"અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી રિઝા કે ઈલાવા કિસી ઔર ઈરાદે સે ઈબાદત કરના."** ગોયા ઈબાદત સે યેહ ગરઝ હો, કે લોગ ઉસ કી ઈબાદત પર આગાહ હોં તાકે વોહ ઉન લોગોં સે માલ બટોરે યા લોગ ઉસ કી **તા'રીફ** કરેં યા ઉસે નેક આદમી સમઝેં યા ઉસે ઈઝ્ઝત વગૈરા દેં. (اَلزّواجر ج ۱ ص ۷۶)

હિફ્ઝ કી ખુશી મેં તકરીબ : **આજ** કલ મ-દની મુન્ના યા મ-દની મુન્ની અગર હિફ્ઝે કુરઆન મુકમ્મલ કર લે તો ઉસ કે લિયે શાનદાર તક્રીબ કી જાતી હૈ, અગર ઈસ સે મક્સૂદ રિયાકારી ઔર દિખાવા ન હો, અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ મહ્ઝ રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે ઈન્ઈકાદ કિયા જાએ તો યેહ એક નિહાયત ઉમ્દા અમલ હૈ. હો સકે તો અપને હાફિઝ મ-દની મુન્ને કી દીની તરક્કી કે લિયે ઉસે બુઝુર્ગોં કી બારગાહોં મેં પેશ કર કે ઉમ્ર ભર કુરઆને કરીમ યાદ રહને ઔર ઉસ કે અહકામાત પર અમલ કરને કી દુઆએં ભી લેની ચાહિએં. اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ તરહ ખૂબ બ-ર-કતેં મિલેંગી.

હિફ્ઝ કરના આસાન હૈ મગર હાફિઝ રહના મુશ્કિલ હૈ : **મ-દની** મુન્નોં ઔર મ-દની મુન્નિયોં કો કુરઆને કરીમ હિફ્ઝ કરવાના બેશક બહુત બડા નેક કામ હૈ, મગર **યેહ યાદ રખિયે કે હિફ્ઝ કરના આસાન હૈ મગર ઉમ્ર ભર હાફિઝ રહના મુશ્કિલ હૈ.** લિહાઝા જો ભી અપની ઔલાદ કો હિફ્ઝ કરવાએ ઉસ કી ખિદમત મેં દર્દ ભરી મ-દની ઈલ્તિજા હૈ કે ઉમ્ર ભર અપની હાફિઝ ઔલાદ પર કડી નિગરાની ભી રખે ઔર તાકીદ કરે કે હર રોઝ એક મન્ઝિલ તિલાવત કરે અગર યેહ ન હો સકે તો રોઝાના કમ અઝ કમ એક પારહ તો લાઝિમન પઢે તાકે હિફ્ઝ બાકી રહે. "બુખારી શરીફ" મેં હૈ, નબિયોં કે સુલ્તાન, રહમતે આ-લમિય્યાન, સરદારે દો જહાન, મહબૂબે રહમાન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાને બ-ર-કત નિશાન હૈ : "નિગાહ રખો કુરઆન કો ઔર ઈસે યાદ કરતે રહો, સો કસમ હૈ ઉસ કી જિસ કે કબ્ઝે મેં મેરી જાન હૈ અલબત્તા કુરઆન ઝિયાદા છૂટને પર આમાદા હૈ ઉન ઊંટોં સે જો અપની રસ્સિયોં સે બંધે હોં." (بُخاری ج ۳ ص ۴۱۲ حدیث۵۰۳۳) **યા'ની** જિસ તરહ બંધે હુએ ઊંટ છૂટના ચાહતે હૈં ઔર અગર ઉન કી મુહા-ફઝત વ એહતિયાત ન કી જાએ તો રિહા હો જાએં ઈસ સે ઝિયાદા કુરઆન કી કૈફિય્યત હૈ અગર ઉસે યાદ ન કરતે રહોગે તો વોહ તુમ્હારે સીનોં

www.dawateislami.net

સે નિકલ જાએગા, પસ તુમ્હેં ચાહિયે કે હર વક્ત ઈસ કા ખયાલ રખો ઔર યાદ કરતે રહો ઈસ દૌલતે બે નિહાયત કો હાથ સે ન જાને દો. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 644)

કુરઆન ભુલા દેને કા અઝાબ : યકીનન હિફ્ઝે કુરઆને કરીમ કારે સવાબે અઝીમ હૈ મગર યાદ રહે ! હિફ્ઝ કરના આસાન મગર ઉમ્ર ભર ઈસ કો યાદ રખના દુશ્વાર હૈ. હુફ્ફાઝ વ હાફિઝાત કો ચાહિયે કે રોઝાના કમ અઝ કમ એક પારહ લાઝિમન તિલાવત કર લિયા કરેં. જો હુફ્ફાઝ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કી આમદ સે થોડા અર્સા કબ્લ ફકત મુસલ્લા સુનાને કે લિયે મન્ઝિલ પક્કી કરતે હૈં ઔર ઈસ કે ઈલાવા مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ સારા સાલ ગફલત કે સબબ કઈ આયાત ભુલાએ રહતે હૈં, વોહ બાર બાર પઢેં ઔર ખૌફે ખુદા عَزَّوَجَلَّ સે લરઝેં. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે ઈશાઅતી ઈદારે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ **"બહારે શરીઅત"** જિલ્દ અવ્વલ સફહા 552 પર સદરુશ્શરીઅહ, બદરુત્તરીકહ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આ'ઝમી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં : કુરઆન પઢ કર ભુલા દેના **ગુનાહ** હૈ. **જો** કુરઆની આયાત યાદ કરને કે બા'દ ભુલા દેગા બરોઝે કિયામત **અન્ધા** ઉઠાયા જાએગા. (બહારે શરીઅત, જિ. 1, સ. 553)

3 ફરામીને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم : ﴿1﴾ **મેરી** ઉમ્મત કે સવાબ મેરે હુઝૂર પેશ કિયે ગએ યહાં તક કે મૈં ને ઉન મેં વોહ તિન્કા ભી પાયા જિસે આદમી મસ્જિદ સે નિકાલતા હૈ ઔર મેરી ઉમ્મત કે ગુનાહ મેરે હુઝૂર પેશ કિયે ગએ મૈં ને ઈસ સે **બડા ગુનાહ** ન દેખા કે કિસી આદમી કો કુરઆન કી એક સૂરત યા એક આયત યાદ હો ફિર વોહ ઉસે ભુલા દે. (ترمذی ج٤ ص٤٢٠ حدیث٢٩٢٥) ﴿2﴾ **જો** શખ્સ કુરઆન પઢે ફિર ઉસે ભુલા દે તો કિયામત કે દિન **અલ્લાહ તઆલા** સે **કોઢી** હો કર મિલે. (ابوداؤد ج٢ ص١٠٧ حدیث١٤٧٤) ﴿3﴾ **કિયામત** કે દિન મેરી ઉમ્મત કો જિસ **ગુનાહ** કા પૂરા બદલા દિયા જાએગા વોહ યેહ હૈ કે ઉન મેં સે કિસી કો કુરઆને પાક કી કોઈ સૂરત યાદ થી ફિર ઉસ ને ઉસે ભુલા દિયા. (جَمْعُ الْجَوامِع ج٣ ص١٤٠ حدیث ٧٨٩٤)

ફરમાને ર-ઝવી : આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હૈં : ઉસ સે ઝિયાદા નાદાન કૌન હૈ જિસે ખુદા ઐસી હિમ્મત બખ્શે ઔર વોહ ઉસે અપને હાથ સે ખો દે અગર

www.dawateislami.net

કદ્ર ઈસ (હિફ્ઝે કુરઆને પાક) કી જાનતા ઔર જો સવાબ ઔર દ-રજાત ઈસ પર મૌઊદ હૈં (યા'ની જિન કા વા'દા કિયા ગયા હૈ) ઉન સે વાકિફ હોતા તો ઈસે જાન વ દિલ સે ઝિયાદા અઝીઝ (પ્યારા) રખતા. મઝીદ ફરમાતે હૈં : જહાં તક હો સકે ઈસ કે પઢાને ઔર હિફ્ઝ કરાને ઔર ખુદ યાદ રખને મેં કોશિશ કરે તાકે વોહ સવાબ જો ઈસ પર મૌઊદ (યા'ની વા'દા કિયે ગએ) હૈં હાસિલ હોં ઔર બરોઝે કિયામત **અન્ધા કોઢી** ઉઠને સે નજાત પાએ. (ફતાવા ર-ઝવિય્યા, જિ. 23, સ. 645, 647)

નેકી કે ઈઝહાર કી કબ ઈજાઝત હૈ ? : તહ્દીસે ને'મત (યા'ની ને'મત કા ચરચા કરને) કી નિય્યત સે નેક અમલ કા ઈઝહાર કિયા જા સકતા હૈ, ઈસી તરહ કોઈ પેશ્વા હૈ ઔર વોહ અપના અમલ ઈસ નિય્યત સે ઝાહિર કરતા હૈ કે મા તહ્ત અફરાદ કો ઈસ સે નેક અમલ કી રગ્બત મિલેગી તો અબ રિયાકારી નહીં, મગર હર એક કો અપના અમલ ઝાહિર કરતે વક્ત એક સો એક બાર અપને દિલ કી કૈફિય્યત પર ગૌર કર લેના ચાહિયે, ક્યૂંકે શૈતાન બડા મક્કાર હૈ, હો સકતા હૈ કે ઈસ તરહ સે ઉભાર કર ભી વોહ રિયાકારી મેં મુબ્તલા કર દે, મ-સલન દિલ મેં વસ્વસા ડાલે કે લોગોં સે કહ દે, "મૈં તો સિર્ફ તહ્દીસે ને'મત કે લિયે અપના અમલ બતા રહા હૂં." હાલાં કે દિલ મેં લડ્ડૂ ફૂટ રહે હોં, કે ઈસ તરહ બતાને સે લોગોં કે દિલોં મેં મેરી ઈઝ્ઝત બઢ જાએગી. યેહ યકીનન રિયાકારી હૈ ઔર સાથ મેં તહ્દીસે ને'મત કા કહના રિયાકારી દર રિયાકારી ઔર સાથ હી ઝૂટ કે ગુનાહ કી તબાહકારી ભી હૈ. તફસીલી મા'લૂમાત કે લિયે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ કિતાબ **"રિયાકારી"** (166 સફહાત) કા મુતા-લઆ ફરમાઈયે.

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમેં **ઈખ્લાસ** કે સાથ ઈબાદત ઔર નફ્લ રોઝોં કી કસરત કી સઆદત નસીબ ફરમા ઔર હમેં શૈતાન કે ઉન હીલે બહાનોં કી પહચાન અતા ફરમા જિન કે ઝરીએ વોહ હમારે આ'માલ બરબાદ કર દિયા કરતા હૈ. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

અતા કર દે ઈખ્લાસ કી મુઝ કો ને'મત
ન નઝદીક આએ રિયા યા ઈલાહી

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 106)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક મર્તબા દુરૂદ પઢા **અલ્લાહ** ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા ઔર ઉસ કે નામએ આ'માલ મેં દસ નેકિયાં લિખતા હૈ. (ترمذی)

(12) રોઝેદારોં કા મહલ્લા : હઝરતે સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَیْہِ رَحْمۃُ اللّٰہِ الْغَفَّار ને **ચાલીસ સાલ** કે દૌરાન કભી **ખજૂર** નહીં ખાઈ. ચાલીસ બરસ બા'દ આપ કો જબ **ખજૂર** ખાને કી ખૂબ ખ્વાહિશ હુઈ તો નફ્સ કુશી કે લિયે મુસલ્સલ આઠ દિન રોઝે રખે. ફિર ખજૂરેં ખરીદ કર દિન કે વક્ત **બસરા** શરીફ કે એક મહલ્લે કી મસ્જિદ મેં દાખિલ હુએ, અભી ખાને કે લિયે ખજૂરેં નિકાલી હી થીં કે એક બચ્ચા ચિલ્લા ઉઠા, **અબ્બાજાન !** મસ્જિદ મેં યહૂદી આ ગયા હૈ ! ઉસ કે વાલિદ સાહિબ યહૂદી કા નામ સુન કર હાથ મેં ડન્ડા લિયે ચઢ દૌડે મગર આતે હી આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કો પહચાન લિયા ઔર મા'ઝિરત કરતે હુએ અર્ઝ કી : **હુઝૂર !** બાત દર અસ્લ યેહ હૈ કે હમારે **મહલ્લે** મેં સારે મુસલ્માન **રોઝા** રખતે હૈં. યહૂદિય્યોં કે ઈલાવા દિન કે વક્ત યહાં કોઈ નહીં ખાતા, ઈસી લિયે બચ્ચે કો આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે યહૂદી હોને કા શુબા ગુઝરા. બરાહે કરમ ! આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ઉસ કી ખતા મુઆફ ફરમા દીજિયે. આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને આલમે જોશ મેં ફરમાયા : બચ્ચોં કી ઝબાન "ગૈબી ઝબાન" હોતી હૈ. ફિર કસમ ખાઈ કે અબ કભી ખજૂર ખાને કા નામ ન લૂંગા. (تذکرۃ الاولیاء ج ۱ ص ۵۲)

ગોશ્ત કી ખુશ્બૂ સે હી ગુઝારા કર લિયા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! હમારે બુઝુર્ગાને દીન رَحِمَہُمُ اللّٰہُ الْمُبِیْن અપને નફ્સ કો કિસ તરહ મારતે થે. સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَیْہِ رَحْمۃُ اللّٰہِ الْغَفَّار કી નફ્સ કુશી કે ક્યા કહને ! આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ બરસોં તક કોઈ લઝીઝ ચીઝ નહીં ખાતે થે. ઉમૂમન દિન કો રોઝાદાર રહ કર રૂખી રોટી સે ઈફતાર કા મા'મૂલ થા. એક બાર નફ્સ કી ખ્વાહિશ પર **ગોશ્ત** ખરીદા ઔર લે કર ચલે, રાસ્તે મેં સૂંઘા ઔર ફરમાયા : "ઐ નફ્સ ! ગોશ્ત કી ખુશ્બૂ સૂંઘને મેં ભી તો લુત્ફ હૈ ! બસ ઈસ સે ઝિયાદા ઈસ મેં તેરા હિસ્સા નહીં." યેહ કહ કર વોહ **ગોશ્ત** એક ફકીર કો દે દિયા. ફિર ફરમાયા : **ઐ નફ્સ !** મૈં કિસી અદાવત કે બાઈસ તુઝે અઝિય્યત નહીં દેતા મૈં તો સિર્ફ ઈસ લિયે તુઝે સબ્ર કા આદી બના રહા હૂં કે રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી લા ઝવાલ દૌલત નસીબ હો જાએ. (تذکرۃ الاولیاء ج۱ ص۵۱) યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે પહલે કે મુસલ્માન નફ્લ રોઝોં સે બહુત મહબ્બત કિયા કરતે થે કે બસરા શરીફ કે એક પૂરે મહલ્લે કા હર મુસલ્માન રોઝ હી **રોઝા** રખા કરતા !

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર દુરૂદ કી કસરત કર લિયા કરો જો ઐસા કરેગા કિયામત કે દિન મૈં ઉસ કા શફીઅ વ ગવાહ બનૂંગા. (شعب الایمان)

નાદાન બચ્ચોં કી તરફ સે નેકી કી દા'વત : **હઝરતે** સય્યિદુના માલિક બિન દીનાર عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْغَفَّار કા યેહ ફરમાના કે બચ્ચોં કી ઝબાન "ગૈબી ઝબાન" હોતી હૈ. નિહાયત હી પુર મગ્ઝ ઈર્શાદ હૈ. વાકેઈ નાદાન બચ્ચોં કી બાતોં ઔર હ-ર-કતોં મેં બારહા **ઈબ્રત કે મ-દની ફૂલ** પાએ જાતે હૈં. ઈત્તિફાક સે બયાન કર્દા હિકાયત નમ્બર 12 સગે મદીના عُفِیَ عَنْهُ (યા'ની રાકિમુલ હુરૂફ) ને બાબુલ મદીના કરાચી મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ કે ઘર પર 9 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1422 સિ.હિ. કો તહરીર કરને કી સઆદત હાસિલ કી. તઆમ કે વક્ત સાહિબે ખાના કા મ-દની મુન્ના ઔર મ-દની મુન્ની ભી ખાને મેં શરીક હો ગએ. ઉન દોનોં ને ખાને કે દૌરાન **હિર્સો તમઅ, બે જા લડાઈ, આબરૂ રેઝી, બે સબ્રી, ચુગલી, હસદ, હુબ્બે જાહ, રિયાકારી, મુસીબત કા બે ઝરૂરત તઝકિરા** ઔર **ફુઝૂલ ગોઈ** વગૈરા સે મુ-તઅલ્લિક મુઝે **ખૂબ દર્સ** દિયા !! આપ શાયદ સોચ મેં પડ ગએ હોંગે કે ના સમઝ બચ્ચે ઈતને સારે ઉન્વાનાત પર કિસ તરહ **દર્સ** દે સકતે હૈં ! ઈન દુરૂસ કા રાઝ યેહ હૈ કે વોહ ઈસ તરહ કી હ-ર-કતેં કરને લગે જિસ સે મ-દની ઝેહ્ન રખને વાલા ઈન્સાન ચાહે તો બહુત કુછ સીખ સકતા હૈ. મ-સલન ઉન્હોં ને ઝરૂરત સે કહીં ઝિયાદા ખાના અપની અપની રિકાબી મેં નિકાલા, કુછ ખાયા, કુછ ગિરાયા ઔર કુછ રિકાબી હી મેં છોડ દિયા. ઉન કી ઈસ હ-ર-કત સે યેહ સીખને કો મિલા, કે અપની રિકાબી મેં ઝરૂરત સે ઝિયાદા ખાના ડાલ લેના યેહ **હિર્સો તમઅ** કી અલામત ઔર નાદાન બચ્ચોં કા કામ હૈ, બડોં કો ઐસા નહીં કરના ચાહિયે, ગિરા હુવા ખાના યૂં હી છોડ દેને કે બજાએ ઉઠા કર ખા લેના ચાહિયે, ખા કર બરતન ચાટ લેના સુન્નત હૈ, બચ્ચે અગર્ચે **સુન્નત** કા તર્ક કર દેં બડોં કો ઐસા નહીં કરના ચાહિયે. મ-દની મુન્ને ને ઠન્ડે મશ્રૂબ કી ડેઢ લીટર કી બોતલ મેં સે અપને લિયે પૂરા ગિલાસ ભર લિયા તો ઈસ પર મ-દની મુન્ની એહતિજાજ કરને લગી યહાં તક કે પહલે બોતલ ઉઠા કર મેરે કરીબ રખી મગર ઈત્મીનાન ન હુવા તો વહાં સે ઉઠા કર કમરે કે બાહર કિસી ઔર કી તહ્વીલ મેં દે આઈ. ઈસ "જંગ" કે ઝરીએ ગોયા દોનોં ને હિર્સ પર દર્સ દિયા. ચૂંકે દોનોં મેં ઠન ગઈ થી લિહાઝા અબ એક દૂસરે કે "ઉયૂબ" ઉછાલને લગે, ગોયા યૂં સમઝા રહે થે કે દેખો ! હમ નાદાન હૈં ઈસ લિયે ફુઝૂલ ગોઈ, આબરૂ રેઝી, બે જા લડાઈ

www.dawateislami.net

ઔર બે સબ્રી કા મુઝા-હરા કરતે ઔર એક દૂસરે કે પોલ ખોલતે હૈં, અગર દાના કહલાને વાલા શખ્સ ભી ઐસી હ-રકાત કા ઈરતિકાબ કરે તો વોહ બે વુકૂફ હુવા યા નહીં ? ઠીક હૈ હમ અપને મુંહ મિયાં મિઠ્ઠૂ ભી બન રહે હૈં, અપની હી ઝબાન સે અપને ફઝાઇલ ભી બયાન કર રહે હૈં, એક દૂસરે કી છોટી છોટી બાતોં કો ભી ઉછાલ રહે હૈં મગર હમ તો છોટે હો કર છૂટ જાએંગે, ક્યૂંકે હમ અભી ના બાલિગ હૈં. અગર આપ ભી હમારી તરહ કી ગ-લતિયાં કરતે હુએ ગુનાહોં મેં પડેંગે તો હો સકતા હૈ કે બરોઝે કિયામત ફર્દે જુર્મ આઈદ કર કે જહન્નમ કા હુક્મ સુના દિયા જાએ, અગર ઐસા હુવા તો આપ કો વોહ સદમા હોગા કે દુન્યા મેં ખુદ સદમે ને ભી કભી ઐસા સદમા ન દેખા હોગા !

મ-દની મુન્ની ને મેહંદી વાલે હાથ ક્યૂં દિખાએ ? : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સચ્ચી બાત યેહ હૈ કે અગર મ-દની સોચ રખને વાલા શખ્સ બચ્ચોં કી દિન ભર કી હ-ર-કતોં કા જાએઝા લે તો ઉન કી હર હ-ર-કત વ હર સ-કનત મેં સે અપને લિયે ઈબ્રત કે કઈ **મ-દની ફૂલ** હાસિલ કર સકતા હૈ. એક બાર શબે ઈદે મીલાદુન્નબી صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم એક ઈસ્લામી ભાઈ અપની નન્હી સી મ-દની મુન્ની કો ઉઠા કર મેરે પાસ લાએ, વોહ અપને મેહંદી સે રંગે હુએ હાથ દિખા કર મેરી તવજ્જોહ ચાહ રહી થી, ઈસ સે મૈં ને યેહી "મ-દની ફૂલ" હાસિલ કિયા ગોયા વોહ કહના ચાહતી હૈ, હાજતે શર-ઈ કે બિગૈર બિલા વાસિતા યા બિલ વાસિતા (Indirect) અપની ખૂબિયોં કા ઈઝહાર ભી **હુબ્બે જાહ** યા'ની અપની ઈઝ્ઝત ઔર વાહ વાહ કી ચાહત કી અલામત હૈ જો કે હમ જૈસે નાદાનોં હી કા હિસ્સા હૈ. ઝાહિર હૈ બચ્ચિયાં અપને મેહંદી સે રંગે હુએ હાથ દિખલા કર યા બચ્ચે અપને નએ કપડોં વગૈરા કી તરફ મુ-તવજ્જેહ કર કે **વાહ વાહ** ઔર **દાદો તહ્સીન** કે તલબ ગાર હોતે હૈં, મગર ઈસ મેં ઝિમ્નન બડોં કે લિયે સામાને ઈબ્રત હોતા હૈ. આજ કલ લોગોં કી અક્સરિય્યત **હુબ્બે જાહ** મેં મુબ્તલા નઝર આ રહી હૈ, શોહરત સે મહબ્બત ઔર વાહ વાહ પસન્દી કા મરઝ આજ કલ આમ હૈ. હદ તો યેહ હૈ કે મસાજિદ વ મદારિસ કી તા'મીર ઔર દીગર નેક કામોં મેં ભી અપની નેકનામી યા'ની શોહરત હી કી તલાશ રહતી હૈ, યેહ બેહદ મોહલિક મરઝ હૈ મગર અબ ઈસ કી તરફ લોગોં કી તવજ્જોહ હી નહીં. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ

www.dawateislami.net

ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને ઈબ્રત નિશાન હૈ : "દો ભૂકે ભેડિયે જિન્હેં બકરિયોં મેં છોડ દિયા જાએ વોહ ઈતના નુક્સાન નહીં પહોંચાતે જિતના કે હુબ્બે માલ વ જાહ યા'ની માલ વ મર્તબે કા લાલચ ઈન્સાન કે દીન કો નુક્સાન પહોંચાતા હૈ." (ترمذی ج٤ ص١٦٦ حدیث٢٣٨٣)

મૈં નમાઝે જુમુઆ તક સે મહરૂમ થા : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! હુબ્બે જાહ વ માલ દિલ સે મિટાને કી કુઢન પૈદા કરને કે લિયે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે હર દમ વાબસ્તા રહિયે ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર અપના મા'મૂલ બના લીજિયે. **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ કી ભી ક્યા ખૂબ મ-દની બહારેં હૈં ! ચુનાન્ચે **ગોજરાંવાલા** (સૂબએ પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે મુકીમ એક ઈસ્લામી ભાઈ ફરંગી ફેશન મેં લિથડી હુઈ ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝાર રહે થે ઔર બુરી સોહબત કે બાઈસ مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ શરાબ પીને કે ભી આદી હો ચુકે થે. હાલત યહાં તક પહોંચ ચુકી થી કે નમાઝે જુમુઆ તક ન પઢતે, વોહ કુરઆને કરીમ કે **હાફિઝ** થે મગર કમો બેશ 12 સાલ સે કુરઆને પાક ખોલ કર તક નહીં દેખા થા, જિસ કે બાઈસ તકરીબન કુરઆને પાક ઉન્હેં ભુલા દિયા ગયા થા. બહર હાલ ઝિન્દગી કે દિન ગફલત મેં ગુઝર રહે થે કે ઈતને મેં નસીબ જાગે ઔર એક બા ઈમામા ઈસ્લામી ભાઈ સે ઉન કી મુલાકાત હો ગઈ. ઉન કે હુસ્ને અખ્લાક ઔર શફકત ભરે અન્દાઝ સે વોહ બડે મુ-તઅસ્સિર હુએ, ઉન્હોં ને ઉન કો મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન શરીફ મેં હોને વાલે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી કે બૈનલ અક્વામી તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કી દા'વત પેશ કી, ઉન્હોં ને મા'ઝિરત કરતે હુએ બતાયા કે મૈં બે રોઝગાર હૂં, મઆશી હાલાત જાને કી ઈજાઝત નહીં દે રહે. ઉન્હોં ને નિહાયત હી અપનાઈયત કે સાથ હૌસલા દિયા ઔર ઉન કે ટિકટ કા ઈન્તિઝામ કર દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ તરહ ઉન કી સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી હો ગઈ. વહાં કે રૂહ પરવર મન્ઝર ઔર સુન્નતોં ભરે બયાનાત ઔર રિક્કત અંગેઝ દુઆ ને اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કી ઝિન્દગી કો યક્સર બદલ કર રખ દિયા. જબ વોહ ઈજતિમાએ પાક સે લૌટે તો ઉન કે કલ્બ મેં મ-દની ઈન્કિલાબ બરપા હો ચુકા

www.dawateislami.net

થા. ફિર ઉન્હોં ને **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી સઆદત હાસિલ કી જિસ ને ઉન કે ઝાહિરી વુજૂદ કો ભી સુન્નતોં કે સાંચે મેં ઢાલ દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તગી કી બ-ર-કતોં સે ઉન્હોં ને ભુલાયા હુવા કુરઆને કરીમ ભી હિફ્ઝ કર લિયા બલ્કે સાત સાલ તક ઈમામત કી સઆદત ભી પાતે રહે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે ઉન્હેં "પંજાબ મક્કી" કી મજલિસ મેં એક ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે ખિદમત કી સઆદત ભી મિલી.

ગુનહગારો આઓ, સિયહકારો આઓ ગુનાહોં કો દેગા છુડા મ-દની માહોલ
પિલા કર મએ ઈશ્ક દેગા બના યેહ તુમ્હેં આશિકે મુસ્તફા મ-દની માહોલ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 648)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત નસીબ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં મ-દની કાફિલોં મેં સફર કા જઝબા અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઈખ્લાસ કી લા ઝવાલ દૌલત સે માલામાલ કર, હુબ્બે જાહ વ માલ ઔર રિયાકારી કે વબાલ સે મહફૂઝ ફરમા. હમેં ફર્ઝ કે સાથ સાથ ખૂબ ખૂબ નફલ રોઝોં કી ભી સઆદત બખ્શ ઔર ઈન કો કબૂલ ભી ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમ કો ઔર સારી ઉમ્મતે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બખ્શ દે. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلّم

મોટે મોટે સાંપ

રિવાયત મેં હૈ : કિયામત કે દિન સબ સે પહલે નમાઝ છોડને વાલોં કે ચેહરે સિયાહ હોંગે ઔર જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસે **લમલમ** કહા જાતા હૈ, ઈસ મેં ઊંટ કી ગરદન કી તરહ **મોટે મોટે સાંપ** હૈં, હર સાંપ કી લમ્બાઈ એક માહ કી મસાફત કે બરાબર હૈ. જબ યેહ સાંપ નમાઝ ન પઢને વાલે કો ડસેગા તો ઉસ કા ઝહ્ર ઉસ કે જિસ્મ મેં 70 સાલ તક જોશ મારતા રહેગા. (اَلزَّوَاجِر ج١ ص٢٩٦)

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ۞ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۞

મો'તકિફીન કી 40 મ-દની બહારેં

તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે દુન્યા કે મુખ્તલિફ મકામાત પર હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં કી જાને વાલી **મો'તકિફીન** કી તરબિયત સે હર સાલ મુઆ-શરે કે ન જાને કિતને હી બિગડે હુએ અફરાદ ગુનાહોં સે તાઈબ હો જાતે ઔર ઉન મેં બા'ઝ ખુશ નસીબ યેહ જઝબા **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ"** લે કર ઉઠતે ઔર ફિર અપની ઔર દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશોં મેં મશ્ગૂલ હો જાતે હૈં, ઈન કી **ઝલ્કિયાં** આયિન્દા સફહાત પર નઝર આએંગી. ઈસ્લામી ભાઈયોં ને અપને અપને અન્દાઝ મેં લિખા થા, ઝરૂરતન તસર્રુફ કર કે પઢને વાલોં કે લિયે દિલચસ્પી કા સામાન મુહય્યા કરને કી કોશિશ કી ગઈ હૈ.

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત : અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કે મહબૂબ, દાનાએ ગુયૂબ, મુનઝ્ઝહુન અનિલ ઉયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઈર્શાદે મુશ્કબાર હૈ : જિસ ને મુઝ પર સો મર્તબા દુરૂદે પાક પઢા, **અલ્લાહ તઆલા** ઉસ કી દોનોં આંખોં કે દરમિયાન લિખ દેતા હૈ કે યેહ નિફાક ઔર જહન્નમ કી આગ સે આઝાદ હૈ ઔર ઉસે બરોઝે કિયામત **શુ-હદા** કે સાથ રખેગા. (مُعجَم اَوسَط ج٥ص٢٥٢ حديث٧٢٣٥)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (ترمذی)

1 શિકારી ખુદ શિકાર હો ગયા

અત્તારઆબાદ (જેકબઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને જિસ ઘરાને મેં આંખ ખોલી ઉસ મેં જહાલત કા ઘુપ અંધેરા થા, સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ બુરા ભલા કહના કારે સવાબ સમઝા જાતા થા. વોહ ભી ઈસ ઝલાલત વ ગુમરાહી મેં પૂરી તરહ ફંસે હુએ થે, ઉન કી તૌબા કે અસ્બાબ યૂં હુએ કે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના (અત્તારઆબાદ) મેં **૨-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી તરકીબ થી, ઉન કે મહલ્લે કે ચન્દ લડકે ભી મો'તકિફ હો ગએ થે, ઉન્હેં તંગ કરને કી ગરઝ સે વોહ મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના ચલે આએ, વહાં સુન્નતેં સિખાને કે હલ્કે લગે હુએ થે, વોહ તાક મેં બૈઠ ગએ કે મૌકઅ મિલે તો શરારત શુરૂઅ કરૂં કે ઈતને મેં એક **આશિકે રસૂલ** ખૈર ખ્વાહ ને બડે હી પ્યારે ઔર દિલ નશીન અન્દાઝ મેં ઉન્હેં હલ્કે મેં બૈઠને કે લિયે કહા, ઉસ કી નરમી ઔર આજિઝી કે બાઈસ વોહ ઈન્કાર ન કર સકે ઔર હલ્કે મેં બૈઠ ગએ ઔર મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કા બયાન ધ્યાન સે સુનને લગે. મુબલ્લિગ કે બયાન મેં અજીબ કશિશ થી, વોહ આહિસ્તા આહિસ્તા બયાન કે મ-દની ફૂલોં કે સેહ્ર મેં ગિરિફ્તાર હોતે ચલે ગએ. આશિકાને રસૂલ ને ઉન્હેં બકિય્યા દિનોં કે **એ'તિકાફ** કી દા'વત દી, ઉન્હોં ને હામી ભર લી ઔર **એ'તિકાફ** કી બહારેં સમેટને મેં મશ્ગૂલ હો ગએ. વોહ તો શિકાર કરને ચલે થે મગર "લો આપ અપને દામ (યા'ની જાલ) મેં સય્યાદ (શિકારી) આ ગયા" કે મિસ્દાક **ખુદ હી શિકાર હો કર રહ ગએ.** ઉન કે લિયે **એ'તિકાફ** મેં સભી કુછ નયા થા. દૌરાને **એ'તિકાફ** ઉન્હેં અપની ગુમરાહી કા પતા ચલા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને બાતિલ અકાઈદ સે તૌબા કી, કલિમએ તય્યિબા પઢા ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે **સફીનએ અહલે સુન્નત** મેં સુવાર હો કર જાનિબે મદીના રવાં દવાં હો ગએ. ઉન્હોં ને અપના ચેહરા મ-દની નિશાની યા'ની દાઢી મુબારક સે ઔર સર સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સે સર સબ્ઝો શાદાબ કર લિયા

www.dawateislami.net

હૈ. **63 દિન કા મ-દની તરબિયતી કોર્સ** કર કે દા'વતે ઈસ્લામી કી તન્ઝીમી તરકીબ કે મુતાબિક હલ્કા ઝિમ્મેદારી પર ફાઇઝ હુએ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ અપની ઈસ્લાહ કે સાથ સાથ દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી ભી કોશિશ કરને વાલે બન ગએ. **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં ઔર હમેં મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ ઔર ભટકે હુવોં કો હક્કો સદાકત કી રાહ દિખાએ.

اٰمین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

ખત્મ હોગી શરારત કી આદત ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દૂર હોગી ગુનાહોં કી શામત ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(2) મૈં ને કઈ બાર ખુદકુશી કી કોશિશ કી થી

તહસીલ શુજાઅઆબાદ ઝિલઅ મુલતાન (હાલ મુકીમ બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ વાલિદૈન કે مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈન્તિહાઈ દ-રજા ગુસ્તાખ થે, ક્રિકેટ ઔર બિલયર્ડ ખેલને મેં દિન બરબાદ કરતે ઔર રાત વિડિયો સેન્ટર કી ઝીનત બનતે. **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં માં બાપ સે ઉન્હોં ને બહુત ઝિયાદા લડાઈ કી યહાં તક કે ઘર મેં તોડ ફોડ મચા દી ! અપની ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી સે ખુદ ભી બેઝાર થે, ગઝબ કે જઝબાતી થે ઈસી લિયે مَعَاذَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **કઈ બાર ખુદકુશી કી ભી સઈ** (યા'ની કોશિશ) **કી** મગર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ નાકામી હુઈ. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે કરમ સે ઉન કો **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે મેં **એ'તિકાફ** કા શૌક પૈદા હુવા, અપને ઘર કી કરીબી મસ્જિદ હી મેં એ'તિકાફ કા ઈરાદા થા કે એક ઈસ્લામી ભાઈ સે મુલાકાત હો ગઈ, ઉન કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે નતીજે મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં હોને વાલે ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ મો'તકિફ હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બ-ર-કતોં કે

www.dawateislami.net

ક્યા કહને ! ક્લીન શેવ ઔર પેન્ટ શર્ટ મેં કસે કસાએ થે, મગર **તરબિયતી હલ્કોં**, સુન્નતોં ભરે બયાનાત ઔર **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબતોં ને વોહ મ-દની રંગ ચઢાયા કે હાથોં હાથ દાઢી બઢાની શુરૂઅ કર દી, **ઈમામા શરીફ** કા તાજ સર પર સજા લિયા ઔર ચાંદરાત કો ખૂબ રો રો કર ગુનાહોં સે તૌબા કરને કે બા'દ ઘર જાને કે બજાએ હાથોં હાથ સુન્નતોં કી તરબિયત કે તીન દિન કે **મ-દની કાફિલે** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ સફર પર રવાના હો ગએ. ઉન કા કહના હૈ : **ખુદા કી કસમ !** યેહ મેરી ઝિન્દગી કી સબ સે પહલી ઈદ થી જો બહુત અચ્છી ગુઝરી. વાપસી પર ઘર આ કર અમ્મીજાન કે કદમોં સે લિપટ ગએ ઔર ઈસ કદર રોએ કે હિચકિયાં બંધ ગઈ ઔર બેહોશ હો ગએ. કમો બેશ આધે ઘન્ટે કે બા'દ જબ હોશ આયા તો સારે ઘર વાલે ઉન્હેં ઘેરે હુએ થે ઔર તસ્વીરે હૈરત બને એક દૂસરે કા મુંહ તક રહે થે કે ઈસે ક્યા હો ગયા હૈ ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઘર મેં બહુત અચ્છી તરકીબ બન ગઈ. ઉન્હેં તન્ઝીમી તૌર પર અલાકાઈ મુશા-વરત કા નિગરાન બનને ઔર આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના મેં 63 રોઝા **તરબિયતી કોર્સ** કરને કી સઆદત ભી હાસિલ હુઈ. મઝીદ 126 દિન કે "ઈમામત કોર્સ" કા સિલ્સિલા ભી શુરૂઅ કિયા. **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** ઉન્હેં ઔર હમેં ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ.

બિગડે અખ્લાક સારે સંવર જાએંગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

બસ મઝા ક્યા મઝે કો મઝે આએંગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640, 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(3) મૈં ને ઈદ કે ઈલાવા કભી નમાઝ હી નહીં પઢી થી !

મિયાંવાલી કૉલોની મંઘૂપીર રોડ બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે મુન્સલિક હોને સે પહલે કઈ "ગર્લ ફ્રેન્ડ્ઝ" બના રખી થીં, ગન્દી ઝેહનિય્યત કા આલમ યેહ થા કે રોઝાના હી ગન્દી ફિલ્મેં દેખા કરતે, હૈરત બાલાએ હૈરત યેહ હૈ

www.dawateislami.net

કે ઉન્હોં ને **ઝિન્દગી મેં ઈદ કે ઈલાવા કભી નમાઝ હી નહીં પઢી થી** ઔર ઉન્હેં બિલ્કુલ ભી મા'લૂમ નહીં થા કે નમાઝ કિસ તરહ પઢી જાતી હૈ !!! ઉન કી કિસ્મત કા સિતારા ચમકા ઔર ઉન્હેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કા **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** નસીબ હો ગયા, ફૈઝાને મદીના કે મ-દની માહોલ કી ભી ક્યા બાત હૈ ! ઉન કી આંખેં ખુલ ગઈ, ગફલત કા પર્દા ચાક હુવા ઔર નેકિયોં કા જઝબા મિલા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને નમાઝ સીખ લી ઔર પાંચોં વક્ત બા જમાઅત નમાઝ કે પાબન્દ હો ગએ. ઉન્હોં ને દો મસાજિદ મેં **ફૈઝાને સુન્નત** કા દર્સ શુરૂઅ કર દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ્લામી ભાઈયોં ને ઉન્હેં એક મસ્જિદ કી મુશા-વરત કા ઝૈલી નિગરાન બના દિયા ઔર ઉન પર કરમ બાલાએ કરમ યેહ હુવા કે ખ્વાબ મેં **જનાબે રિસાલત મઆબ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કા દીદાર હો ગયા.**

જિસે ચાહા જલ્વા દિખા દિયા, ઉસે જામે ઈશ્ક પિલા દિયા
જિસે ચાહા નેક બના દિયા, યેહ મેરે હબીબ કી બાત હૈ
જિસે ચાહા દર પે બુલા લિયા, જિસે ચાહા અપના બના લિયા
યેહ બડે કરમ કે હૈં ફૈસલે, યેહ બડે નસીબ કી બાત હૈ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(4) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે સારા ખાનદાન મુસલ્માન હો ગયા

કલ્યાન (મહારાષ્ટ્ર, અલ હિન્દ) કી **મેમન મસ્જિદ** મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં એક નૌ મુસ્લિમ ને (જો કે કુછ અર્સા કબ્લ એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કે હાથોં મુસલ્માન હુએ થે) એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ કી. સુન્નતોં ભરે બયાનાત, કેસિટ ઈજતિમાઆત ઔર સુન્નતોં ભરે હલ્કોં ને ઉન પર ખૂબ મ-દની રંગ ચઢાયા,

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે દીન કી તબ્લીગ કે અઝીમ જઝબે કા રોશન ચરાગ ઉન કે હાથોં મેં આ ગયા ચૂંકે ઉન કે ઘર કે દીગર અફરાદ અભી તક કુફ્ર કી અંધેરી વાદિયોં મેં ભટક રહે થે લિહાઝા એ'તિકાફ સે ફારિગ હોતે હી ઉન્હોં ને અપને ઘર વાલોં પર કોશિશ શુરૂઅ કર દી, દા'વતે ઈસ્લામી કે મુબલ્લિગીન કો અપને ઘર બુલવા કર **દા'વતે ઈસ્લામ** પેશ કરવાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **વાલિદૈન, દો બહનોં ઔર એક ભાઈ પર મુશ્તમિલ સારા ખાનદાન મુસલ્માન હો ગયા ઔર સિલ્સિલએ આલિય્યા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર હુઝૂરે ગૌસે પાક** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه **કા મુરીદ બન ગયા.**

વલ્લા દીં કી તબ્લીગ કા પાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ફઝલે રબ સે ઝમાને પે છા જાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

5 મૈં પક્કા દુન્યાદાર થા

સખ્ખર શહ્ર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ પર દુન્યા કા ધન કમાને હી કી ધુન સુવાર રહતી થી, અ-મલી દુન્યા સે કોસોં દૂર ગુનાહોં કી અંધેરી વાદિયોં મેં ભટક રહે થે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ બા'ઝ **આશિકાને રસૂલ** કી ઉન પર શફકત ભરી નઝર પડ ગઈ, વોહ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં બાર બાર ઉન કે પાસ તશરીફ લે જાતે ઔર ઉન્હેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી દા'વત દેતે મગર વોહ ટાલ દિયા કરતે. مَاشَاءَ اللّٰه વોહ **આશિકાને રસૂલ** બહુત બુલન્દ હૌસલા થે, ગોયા માયૂસ હોના જાનતે હી ન થે, ચુનાન્ચે ઉન્હોં ને મઝકૂરા ઈસ્લામી ભાઈ કો ઉન કે હાલ પર છોડના ગવારા ન કિયા ઔર વક્તન ફ વક્તન **નેકી કી દા'વત** દે કર અપના સવાબ ખરા કરતે રહે ! ઉન કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** બિલ આખિર રંગ લાઈ ઔર ઉસ પક્કે દુન્યાદાર કા દિલ ભી પસીજ હી ગયા ઔર વોહ આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (ગાલિબન 1410 સિ.હિ., 1990 સિ.ઈ.) મેં ઉન કે સાથ મો'તકિફ હો ગએ. એ'તિકાફ મેં ઉન કો મહસૂસ હુવા કે આશિકોં કી દુન્યા હી કોઈ

www.dawateislami.net

ઔર હોતી હૈ ! **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ને ઉન પર મ-દની રંગ ચઢા દિયા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ **નમાઝી** બન ગએ, **દાઢી** રખ લી ઔર **ઈમામા શરીફ** કા તાજ સજા લિયા. વહાં ઉન્હેં યેહ મસ્અલા ભી સીખને કો મિલા કે કિબ્લે કી તરફ રુખ યા પીઠ કિયે પેશાબ વગૈરા કરના **હરામ** હૈ. સૂએ ઈત્તિફાક સે એ'તિકાફ વાલી મસ્જિદ કે **ઈસ્તિન્જા ખાનોં** કા રુખ ગલત થા. ઉન્હોં ને રિઝાએ ઈલાહી عَزَّوَجَلَّ કી ખાતિર હાથોં હાથ કારીગરોં કો બુલવા કર અપની જેબ સે અખરાજાત પેશ કર કે ઈસ્તિન્જા ખાનોં કે રુખ દુરુસ્ત કરવા લિયે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એ'તિકાફ કે બા'દ સે અબ તક ઉન્હેં કઈ બાર **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ સુન્નતેં સીખને સિખાને કે મ-દની કાફિલોં મેં સુન્નતોં ભરે સફર કી સઆદતેં મિલ ચુકી હૈં.

હુબ્બે દુન્યા સે દિલ પાક હો જાએગા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

જામે ઈશ્કે મુહમ્મદ ભી હાથ આએગા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

6 મુઝે ભી અપને જૈસા બના લીજિયે

રાવલ પિન્ડી (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ જબ દસવીં ક્લાસ કે સ્ટૂડન્ટ થે, ઉન્હોં ને અપને મહલ્લે કી બિલાલ મસ્જિદ મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1421 સિ.હિ., 2000 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે કા એ'તિકાફ કિયા. વહાં 14, 15 અફરાદ મો'તકિફ થે, ગાલિબન 28 **ર-મઝાનુલ** મુબારક કો બા'દે નમાઝે ઝોહ્ર ઉન કે બચપન કે એક ક્લાસ ફેલો (જો બેચારે શરાફત કી વજહ સે ઉન કી શરારત કા નિશાના બના કરતે થે) તશરીફ લાએ, ઉન્હોં ને અપને સર પર સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સજાયા હુવા થા, સલામ દુઆ કે બા'દ ઉન્હોં ને મો'તકિફીન પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ પૂછા : આપ મેં સે બરાહે મેહ્રબાની કોઈ **નમાઝે ઈદ** કા તરીકા સુના દે. સબ એક દૂસરે

www.dawateislami.net

કા મુંહ દેખને લગે ! ઈસ પર ઉન્હોં ને કહા : અચ્છા ચલિયે **નમાઝે જનાઝા** કા તરીકા હી બતા દીજિયે. યેહ ભી ઉન મેં સે કોઈ ભી ન બતા સકા. ફિર મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને ઉન્હેં **નમાઝ** કી મશ્ક (Practical) કરવાઈ. ઈસ સે ઉન કી બહુત સારી ગ-લતિયાં ઉન કે સામને આઈ. ઈસ કે બા'દ નિહાયત અહ્સન અન્દાઝ મેં મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને ઉન્હેં **નમાઝે ઈદ** ઔર **નમાઝે જનાઝા** કા તરીકા સિખાયા. જિસ સે ઉન કા દિલ બહુત ખુશ હુવા. ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ કા કહના હૈ : "સચ પૂછો તો હમારે લિયે હાસિલે એ'તિકાફ યેહી થા કે હમેં મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કી બ-ર-કત સે મુખ્તલિફ નમાઝોં કે અહમ અહકામાત સીખના નસીબ હુએ." **ઈદ કી નમાઝ** મેં ઉન્હેં મસ્જિદ કી છત પર જગહ મિલી, જબ ઈમામ સાહિબ ને દૂસરી તક્બીર કહી તો ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ કે ઈલાવા તકરીબન સભી રુકૂઅ મેં ચલે ગએ ! હાલાં કે યેહ રુકૂઅ કા મૌકઅ નહીં થા બલ્કે ઈસ મેં હાથ કાનોં તક ઉઠા કર લટકાને થે. ખૈર, વરના વોહ ભી અવામ કે સાથ રુકૂઅ હી મેં હોતે મગર મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને એ'તિકાફ મેં **નમાઝે ઈદ** કા તરીકા સિખા દિયા થા. ઈસ મૌકઅ પર ઉન કા દિલ ચોટ ખા ગયા ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કી અહમ્મિય્યત ઉન પર ખૂબ વાઝેહ હો ગઈ. ઉન્હોં ને ઉસ મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી સે ઈદ કી મુલાકાત પર અર્ઝ કિયા : **મુઝે ભી અપને જૈસા બના લીજિયે.** ઈસ પર મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને ઉન કી ખૂબ હૌસલા અફ્ઝાઈ ફરમાઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી બ-ર-કત સે વોહ બિલ આખિર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** મેં આ ગએ ઔર દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં કે લિહાઝ સે તન્ઝીમી તૌર પર **શો'બએ તા'લીમ કે અલાકાઈ ઝિમ્મેદાર** ભી બને.

હાં જનાઝા વ ઈદ ઈસ કો સીખેં મઝીદ, આએં મસ્જિદ ચલેં કીજિયે એ'તિકાફ

ખૂબ નેકી કા જઝબા મિલેગા જનાબ ! આપ હિમ્મત કરેં કીજિયે એ'તિકાફ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

7 મેરી આંખોં મેં આંસૂ આ ગએ !

જિન્નાહઆબાદ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને **ર-મઝાનુલ મુબારક** (ગાલિબન 1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બ-ર-કતેં લૂટને કી સઆદત હાસિલ કી ઔર બુરાઈયોં સે તૌબા કી ઉન્હેં સુન્નત કે મુતાબિક ખાના તક નહીં આતા થા, **એ'તિકાફ** મેં દીગર સુન્નતોં કે ઈલાવા ખાને પીને કી સુન્નતેં ભી સિખાઈ ગઈ. બિલ ખુસૂસ એક મુબલ્લિગ કો સાદગી કે સાથ સુન્નત કે મુતાબિક ખાના તનાવુલ કરતા દેખ કર **ઉન કી આંખોં મેં બે ઈખ્તિયાર આંસૂ આ ગએ !** ઔર ઉન્હોં ને ભી સુન્નત કે મુતાબિક ખાના ખાને કી આદત અપના લી, યૂં વોહ દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ.

સુન્નતેં ખાના ખાને કી તુમ જાન લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
માન લો બાત અબ તો મેરી માન લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

8 આશિકાને રસૂલ કી શફકતોં ને લાજ રખ લી

ઈન્દોર શહર (M.P. અલ હિન્દ) કે એક ફેશન એબલ નૌ જવાન આવારા ઔર મૉડર્ન દોસ્તોં કી સોહબત મેં રહ કર ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી ગુઝાર રહે થે. **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠ ગએ. **આશિકાને રસૂલ** કી **શફકતોં ને લાજ રખ લી,** ગુનાહોં સે **તૌબા** કી સઆદત મિલ ગઈ, ચેહરે પર **દાઢી** જગ-મગાને ઔર સર પર **ઈમામા શરીફ** કી બહારેં મુસ્કુરાને લગીં, સુન્નતોં કી ખિદમત

www.dawateislami.net

કા ખૂબ જઝબા મિલા હત્તા કે **મુબલ્લિગ** બન ગએ. યેહ લિખતે વક્ત **અલાકાઈ મુશા-વરત કે નિગરાન** કી હૈસિય્યત સે સુન્નતોં કી બ-ર-કતેં લૂટ ઔર લુટા રહે હૈં.

લેને ખૈરાત તુમ રહમતોં કી ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

લૂટને બ-ર-કતેં સુન્નતોં કી ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

9 ગૈર ઈસ્લામી ન-ઝરિય્યાત રખને વાલોં કી તૌબા

યૂં તો સખ્ખર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે કરીબી શહ્ર **અત્તારઆબાદ** (જેકબઆબાદ) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની પૈગામ પહોંચ ચુકા થા, મગર ઉન દિનોં **મ-દની કામ** વહાં બહુત કમ થા. **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1410 સિ.હિ., 1990 સિ.ઈ.) મેં અત્તારઆબાદ કે અન્દર ખૂબ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે સખ્ખર કે ઝિમ્માદાર ઈસ્લામી ભાઈયોં ને વહાં કે ઈસ્લામી ભાઈયોં કો **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે લિયે **સખ્ખર** આને કી દા'વત દી, જિસ કી બ-ર-કત સે અત્તારઆબાદ કે કસીર ઈસ્લામી ભાઈયોં ને **મુનવ્વરહ મસ્જિદ, સ્ટેશન રોડ, સખ્ખર** મેં એ'તિકાફ કી સઆદત હાસિલ કી. કબ્લ અઝીં અત્તારઆબાદ મેં કોઈ ઈસ્લામી ભાઈ **ફૈઝાને સુન્નત** કા દર્સ દેને વાલા ભી ન થા ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ મેં **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત કી બ-ર-કત સે 17 ઈસ્લામી ભાઈ મુઅલ્લિમ વ મુબલ્લિગ બને, ચેહરોં કો દાઢી શરીફ સે ઔર સરોં કો સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સે સજાયા. દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની કામોં** કે ઝિમ્મેદાર બને. બા'ઝ ઐસે લોગ ભી કિસી તરહ સે ખિંચ કર આ ગએ થે જો ગૈર મુસ્લિમોં કે કુછ ગૈર ઈસ્લામી ન-ઝરિય્યાત કો દુરુસ્ત માનતે થે, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને અપને કુફ્રિય્યા ન-ઝરિય્યાત સે તૌબા કી, કલિમા શરીફ પઢ કર મુસલ્માન હુએ ઔર બકિય્યા ઝિન્દગી તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની

www.dawateislami.net

માહોલ મેં ગુઝારને કી નિય્યત કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ વક્ત ઉસ શહ્ર કે ઈસ્લામી ભાઈ જો કે **૨-મઝાનુલ મુબારક** (1410 સિ.હિ.) મેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બ-૨-કતોં સે માલામાલ હુએ થે વોહ ઔર લા દીનિય્યત સે તૌબા કરને વાલે અબ બેહતરીન મુબલ્લિગ બન ચુકે હૈં હત્તા કે બડે બડે ઈજતિમાઆત મેં ભી સુન્નતોં ભરે બયાનાત ફરમાતે હૈં ઔર મુખ્તલિફ સૂબાઈ મજાલિસ કે અહમ ઝિમ્માદાર બન કર અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કર રહે હૈં. **અલ્લાહ તઆલા** હમેં ઔર ઉન્હેં દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** મેં ઈસ્તિકામત અતા ફરમાએ.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈ ચલે આઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ખાલી દામન મુરાદોં સે ભર જાઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(10) અબ ગરદન તો કટ સકતી હૈ મગર...

કોરંગી નમ્બર 6 બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે અપને બે નમાઝી ઔર ક્લીન શેવ 26 સાલહ છોટે ભાઈ કો તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં આખિરી અશરએ **૨-મઝાનુલ મુબારક** (1421 સિ.હિ., 2000 સિ.ઈ.) કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બિઠા દિયા. બે નમાઝી ઔર સુન્નતોં સે કોસોં દૂર રહને વાલે ઉન કે ભાઈ પર એ'તિકાફ મેં **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબતે બા બ-૨-કત સે વોહ મ-દની રંગ ચઢા, કે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ પન્જ વક્તા નમાઝી બન ગએ ઔર દાઢી મુબારક સજા લી ઔર ઉન કા યહાં તક મ-દની ઝેહ્ન બન ગયા કે **અબ ગરદન તો કટ સકતી હૈ મગર** દાઢી નહીં કટ સકતી.

www.dawateislami.net

મીઠે આકા કી ઉલ્ફત કા જઝબા મિલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દાઢી રખને કી સુન્નત કા જઝબા મિલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

11 મિરગી કા મરઝ દૂર હો ગયા

બમ્બઈ કી તહ્સીલ કુર્લા (અલ હિન્દ) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં એક ઐસે ઈસ્લામી ભાઈ ભી મો'તકિફ હો ગએ જિન કો હર દૂસરે દિન **મિરગી** કા દૌરા પડતા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એ'તિકાફ કે દૌરાન ઉન્હેં એક બાર ભી દૌરા ન પડા બલ્કે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ તા દમે તહરીર આજ તક ફિર ઉન્હેં **મિરગી** કી તક્લીફ નહીં હુઈ.

اِنْ شَآءَ اللّٰه! હર કામ હોગા ભલા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દૂર હોગી બ ફઝલે ખુદા હર બલા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 641, 642)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **એ'તિકાફ** કરને કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ આફતેં ઔર બલાએં દૂર હોતી હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મિરગી કા મરઝ ભી ઠીક હો ગયા કે ઉસ કો મસ્જિદ મેં દૌરા હી ન પડા, યકીનન યેહ ઉસ પર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ખુસૂસી કરમ હો ગયા. તાહમ યેહ મસ્અલા ઝેહ્ન મેં રખિયે કે **મિરગી** કે ઐસે મરીઝ ઔર આસેબ ઝદા જો ઉછલ-કૂદ કરતે, ચીખતે ચિલ્લાતે હોં યા ઐસે મરીઝ જિન કા બેહોશી મેં પેશાબ વગૈરા નિકલ જાતા હો, નીઝ ઐસે તમામ અફરાદ જિન સે લોગોં કો ઘિન આતી, ઈઝા પહોંચતી હો ઉન કા એ'તિકાફ કરના તો દૂર રહા ઐસી હાલત મેં બા જમાઅત નમાઝ કે લિયે ભી મસ્જિદ કે અન્દર આના જાઈઝ નહીં.

www.dawateislami.net

12 મૈં ક્લીન શેવ થા

નસીરઆબાદ (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ **ક્લીન શેવ થે,** ઝિન્દગી કે દિન ગફ્લતોં મેં બસર હો રહે થે, ઈસ્લામી ભાઈયોં કી તરગીબ ઔર ખૂબ **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે નતીજે મેં, ઉન્હોં ને **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી સઆદત હાસિલ કી. اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **એ'તિકાફ** મેં ઉન કા દિલ ચોટ ખા ગયા, સાબિકા મઆસી (યા'ની ના ફરમાનિયોં) પર પશેમાન (યા'ની શરમિન્દા) હો કર બહુત રોએ ઔર આયિન્દા હમેશા હમેશા કે લિયે ગુનાહોં સે બચને કા અઝ્મે મુસમ્મમ કર લિયા, ઈમામા શરીફ કા તાજ સર પર સજાયા, દાઢી મુબારક રખ કર અપને ચેહરે કો મ-દની રંગ ચઢાયા. اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તન્ઝીમી ડિવીઝન નસીરઆબાદ કી એક તહ્સીલ મુશા-વરત કે નિગરાન ભી બને.

સીખને કો મિલેંગી તુમ્હેં સુન્નતેં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
લૂટ લો આ કર અલ્લાહ કી રહમતેં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

13 મેરી ફિલ્મી ગીત ગુનગુનાને કી આદત થી

ડ્રગ રોડ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે તક્રીબન 25 સાલહ ઈસ્લામી ભાઈ ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં આશિકાને રસૂલ કે હમરાહ આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે **એ'તિકાફ** કી સઆદત હાસિલ કી. ઉન્હેં એ'તિકાફ કી બહુત સી બ-ર-કતેં હાસિલ હુઈ, મિન જુમ્લા રાહ ચલતે હુએ બાઝારી લડકોં કી તરહ ફિલ્મી ગીત ગાને કી જો આદત થી વોહ નિકલ ગઈ ઔર اَلْحَمْدُلِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : મુઝ પર દુરૂદ શરીફ પઢો, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ તુમ પર રહમત ભેજેગા. (ابن عدی)

ઈસ કી જગહ ના'ત શરીફ ગુનગુનાને કી આદત પડ ગઈ. નીઝ **ઝબાન કા કુફ્લે મદીના** લગાને (યા'ની બુરી તો બુરી ગૈર ઝરૂરી બાતોં સે ભી બચને) કા ઝેહ્ન બના ઔર ઉન કા ઐસા ઝેહ્ન બન ગયા કે જૂં હી મુંહ સે ફુઝૂલ બાત સરઝદ હોતી બતૌરે કફ્ફારા ઝટ ઝબાન પર દુરૂદ શરીફ જારી હો જાતા.

ગીત ગાને કી આદત નિકલ જાએગી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

બે જા બકબક કી ખસ્લત ભી ટલ જાએગી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(14) મોર્ડન નૌ જવાન તરક્કી કરતે કરતે.....

બમ્બઈ (બાએકલા, અલ હિન્દ) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1419 સિ.હિ., 1998 સિ.ઈ.) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં એક મૉડર્ન નૌ જવાન ને (જો કે ઈલેક્ટ્રિક ઈન્જીનિયર હૈં) શિર્કત કી. દસ દિન તક **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત કા ખૂબ ફૈઝ ઉઠાયા, **મ-દની આકા** صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મહબ્બત કી નિશાની દાઢી મુબારક કા નૂર ચેહરે પર છાયા, સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ કા તાજ સજાયા, એ'તિકાફ કી બ-ર-કતોં ને ઉન કો સુન્નતોં કા અઝીમ મુબલ્લિગ બનાયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ વોહ દીન કી ખિદમતોં મેં તરક્કી કરતે કરતે તા દમે તહરીર **હિન્દ મક્કી કાબીના** કે રુક્ન કી હૈસિય્યત સે સુન્નતોં કી બહારેં લુટાને મેં કોશાં હૈં.

સારી ફેશન કી મસ્તી ઉતર જાએગી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ઝિન્દગી સુન્નતોં સે નિખર જાએગી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب !　　صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગ્ફિરત હૈ. (ابن عساکر)

15 મૈં ને નશા કૈસે છોડા !

ઝમઝમ નગર (હૈદરઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ બે નમાઝી ઔર નશે કે આદી થે, ઘર વાલે ઉન કી વજહ સે પરેશાન થે. ખુશ કિસ્મતી સે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ (સહરાએ મદીના, મદીનતુલ ઔલિયા મુલતાન) (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં હાઝિરી કી સઆદત હાસિલ હો ગઈ, વહીં એ'તિકાફ કી નિય્યત કી ઔર વક્ત આને પર બાબુલ મદીના કરાચી પહોંચ કર આલમી મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના કે અન્દર આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં મો'તકિફ હો ગએ. તીન રોઝા ઈજતિમાઅ (મુલતાન શરીફ) મેં અગર્ચે આખિરત કી બેહતરી કે મુ-તઅલ્લિક કાફી ઝેહ્ન બના થા મગર **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી તો ક્યા બાત હૈ ! બસ ઉન કે તો દિલ કી દુન્યા હી બદલ ગઈ, ઉન્હોં ને ગુનાહોં સે પક્કી તૌબા કી, દાઢી મુબારક બઢાની શુરૂઅ કર દી, હાથોં હાથ સબ્ઝ ઈમામા શરીફ ભી સજા લિયા. એ'તિકાફ કે બા'દ જબ **ઝમઝમ નગર** (હૈદરઆબાદ) પહોંચે તો દાઢી ઔર ઈમામા શરીફ મેં દેખ કર ઘર વાલે ઔર પડોસી વગૈરા સબ હૈરત ઝદા રહ ગએ ! اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કી **નશે** કી આદત ભી બિલ્કુલ છૂટ ગઈ. અપની બિસાત ભર **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની કામ કરના શુરૂઅ કર દિયા, **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ફઝ્લ સે ઉન કી બેટી ને **દા'વતે ઈસ્લામી** કે જામિઅતુલ મદીના મેં **શરીઅત કોર્સ** મેં દાખિલા લે લિયા જબ કે દો મ-દની મુન્નોં ને મદ્રસતુલ મદીના મેં કુરઆને પાક હિફ્ઝ કરના શુરૂઅ કર દિયા.

ગર મદીને કા ગમ ચશ્મે નમ ચાહિયે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

મ-દની આકા કી નઝરે કરમ ચાહિયે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર (યા'ની બખ્શિશ કી દુઆ) કરતે રહેંગે. (طبرانی)

16 યેહ એ'તિકાફ ક્યા હોતા હે !

ડેરા અલ્લાહ યાર (બલોચિસ્તાન, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ગુનાહોં ભરી ઝિન્દગી મેં બદ મસ્ત રહતે હુએ ઝિન્દગી કે દિન ગુઝાર રહે થે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કરોડહા કરોડ એહસાન, કે ઉન કે શહ્ર મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કા મ-દની કામ શુરૂઅ હુવા ઔર પહલી બાર **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે (1416 સિ.હિ., 1995 સિ.ઈ.) **શબે બરાઅત** કા સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ હુવા, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને ઉસ મેં શિર્કત કી. ઈજતિમાઅ મેં **આશિકાને રસૂલ** કે દાઢી ઔર ઈમામે વાલે નૂરાની ચેહરોં ઔર ઉન કી મહબ્બત ભરી મુલાકાતોં ને ઉન્હેં દા'વતે ઈસ્લામી સે મુ-તઅસ્સિર તો કિયા મગર વોહ દૂર હી દૂર રહે. હફ્તાવાર ઈજતિમાઅ મેં ભી કભી શિર્કત નહીં કી હત્તા કે **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1416 સિ.હિ., 1995 સિ.ઈ.) કી **સત્તાઈસવીં શબ** આ પહોંચી, ઉન્હોં ને ઈજતિમાઅ વાલી મસ્જિદ મેં હોને વાલી **ઈજતિમાઈ દુઆ** મેં હાઝિરી દી, ઈખ્તિતામ પર ઈસ્લામી ભાઈયોં સે મુલાકાત હુઈ ઔર કિસી ને બતાયા યહાં કુછ ઈસ્લામી ભાઈ એ'તિકાફ મેં બૈઠે હૈં. ઉન કે લિયે યેહ લફ્ઝ નયા થા, ઈસ લિયે ઉન્હોં ને તજસ્સુસ કે સાથ પૂછા : **યેહ એ'તિકાફ ક્યા હોતા હે ?** ઈસ્લામી ભાઈયોં ને બડી મહબ્બત કે સાથ ઉન્હેં **એ'તિકાફ** કે બારે મેં મા'લૂમાત ફરાહમ કરતે હુએ **એ'તિકાફ કી બા'ઝ મ-દની બહારેં** બયાન કીં. દા'વતે ઈસ્લામી કે **મ-દની માહોલ** મેં કિયે જાને વાલે **એ'તિકાફ** કે અહ્વાલ સુન કર ઉન્હોં ને દિલ મેં પક્કી નિય્યત કર લી કે اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ આયિન્દા સાલ **એ'તિકાફ** મેં ઝરૂર બૈઠૂંગા. ચુનાન્ચે દિન ગુઝરતે ગએ ઔર જબ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1417 સિ.હિ., 1996 સિ.ઈ.) કી ફિર આમદ હુઈ તો **આખિરી અશરે** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ વોહ ભી મો'તકિફ હો ગએ. દસ શબાના રોઝ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત મેં ઉન્હેં બહુત કુછ સીખને કો મિલા.

ન પૂછો હમ કહાં પહોંચે ઔર ઈન આંખોં ને ક્યા દેખા
જહાં પહોંચે વહાં પહોંચે જો દેખા દિલ કે અન્દર હે

www.dawateislami.net

એ'તિકાફ મેં કિસી ને દર્સે નિઝામી કા ઝેહ્ન દિયા, ઉન કી સમઝ મેં આ ગયા ચુનાન્ચે બાબુલ મદીના કરાચી આ કર જામિઅતુલ મદીના મેં દાખિલા લે લિયા, હત્તા કે દૌરએ હદીસ શરીફ કે બા'દ દા'વતે ઈસ્લામી કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** (બાબુલ મદીના) મેં (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) ઉન કી દસ્તાર બન્દી કી ગઈ ઔર ઉન કો દા'વતે ઈસ્લામી કે એક જામિઅતુલ મદીના **ઝમઝમ નગર** (હૈદરઆબાદ) મેં તદરીસ કી ખિદમત અન્જામ દેને કી સઆદત મિલી.

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! એક ઐસા લડકા જિસ કો કલ તક યેહ ભી નહીં પતા થા કે **એ'તિકાફ ક્યા હોતા હૈ !** વોહ આજ **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ એ'તિકાફ કરને કી બ-ર-કત સે દર્સે નિઝામી સે મુશર્રફ હો કર મુદર્રિસ બન કર દૂસરોં કો ઈલ્મે દીન કે ફૈઝાન સે માલામાલ કરને વાલા બન ગયા.

સુન્નતેં સીખ લો રહમતેં લૂટ લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દીન કે ઈલ્મ કી બ-ર-કતેં લૂટ લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِیْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(17) વોહ ચોરિયાં ભી કર લિયા કરતે થે

બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ દા'વતે ઈસ્લામી કે મુશ્કબાર મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હોને સે પહલે مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ નમાઝોં મેં સુસ્તી, વિડિયો ગેમ્ઝ કા શૌક, T.V. પર રોઝાના ઉલટે સીધે પ્રોગ્રામ દેખના, ઝૂટ કી આદત યહાં તક કે ચોરિયાં ભી કર લિયા કરતે થે. ખુશ કિસ્મતી સે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1421 સિ.હિ., 2000 સિ.ઈ.) મેં **જામેઅ મસ્જિદ આમિના** (શકીલ ગાર્ડન, ઓખાઈ કૉમ્પલેક્સ, બાબુલ મદીના કરાચી) મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આશિકાને રસૂલ કે સાથ ઉન્હેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી સઆદત મિલ ગઈ. ઉન્હોં ને આમિના મસ્જિદ કી દૂસરી મન્ઝિલ પર દા'વતે ઈસ્લામી કે કાઈમ કર્દા **મદ્ર-સતુલ મદીના** મેં દાખિલા લે લિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

www.dawateislami.net

આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** મેં હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત કરતે રહે ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન કી કોશિશોં સે ઉન કે ઘર મેં ભી **મ-દની માહોલ** બન ગયા વોહ ઘર કે અન્દર **મક-ત-બતુલ મદીના** કી તરફ સે જારી કર્દા સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી કેસિટેં ચલાયા કરતે. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ કુરઆને પાક હિફ્ઝ કર લેને કે બા'દ જામિઅતુલ મદીના મેં દર્સે નિઝામી કરના શુરૂઅ કર દિયા ઔર મદ્ર-સતુલ મદીના મેં તદરીસ કી ભી તરકીબ રખી ઔર અપને ઝૈલી મુશા-વરત કે નિગરાન કે મા તહ્ત રહ કર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કી ભી કોશિશેં ફરમાને લગે.

તુમ ગુનાહોં સે અપને જો બેઝાર હો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

તુમ પે ફઝ્લે ખુદા, લુત્ફે સરકાર હો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(18) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે શહ્ર કે લિયે મ-દની મર્કઝ મિલ ગયા

ચિત્રદુર્ગા (સૂબએ કર્નાટક, અલ હિન્દ) કી "મસ્જિદે આ'ઝમ" કે મુ-તવલ્લિયાન ઔર કુછ મકામી મુસલ્માન તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે બારે મેં બા'ઝ ગલત ફહમિયોં કા શિકાર થે. બહુત મુશ્કિલ સે વહાં **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી ઈજાઝત મિલી. દો મુ-તવલ્લિયોં કે સાહિબ ઝાદગાન ભી સાથ હી મો'તકિફ હો ગએ. મ-દની મર્કઝ કે અતા કર્દા જદ્વલ કે મુતાબિક સુન્નતોં ભરે હલ્કે, સુન્નતોં ભરે બયાનાત, ના'તોં કી ધૂમધામ, રિક્કત અંગેઝ દુઆએં ઔર કસીર મો'તકિફીન કા હુસ્ને ઈન્તિઝામ દેખ કર મુ-તવલ્લી સાહિબાન હૈરાન રહ ગએ ઔર ઈસ કદર મુ-તઅસ્સિર હુએ કે આખિરી દિન તમામ મો'તકિફીન કો તહાઈફ વ ગુલપોશી સે નવાઝા. **દા'વતે ઈસ્લામી** ઈન સબ કી સમઝ મેં આ ગઈ ઔર ઉન હઝરાત ને અપને ઝેરે તૌલિયત અઝીમુશ્શાન "મસ્જિદે આ'ઝમ" મેં દા'વતે

ઈસ્લામી કો મ-દની કામોં કી મુકમ્મલ તૌર પર છૂટ દે દી ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **"મસ્જિદે આ'ઝમ"** ઉસ શહ્ર કા "મ-દની મર્કઝ" બન ગઈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દોનોં મુ-તવલ્લિયોં કે મઝકૂરા સાહિબ ઝાદગાન ને અપને ચેહરે દાઢી મુબારક સે આરાસ્તા કર લિયે ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ.

ઝિક્ર કરના ખુદા કા યહાં સુબ્હો શામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
પાઓગે ના'તે મહબૂબ કી ધૂમધામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 642, 643)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(19) એ'તિકાફ કા ફૈઝ ઈંગ્લેન્ડ પહોંચા

સખ્ખર શહ્ર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) મેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1410 સિ.હિ., 1990 સિ.ઈ.) મેં એક ઈસ્લામી ભાઈ કી **ઈંગ્લેન્ડ** સે આમદ હુઈ. ઈસ્લામી ભાઈયોં કે તવજ્જોહ દિલાને પર ઉન કે એક રિશ્તેદાર ઈસ્લામી ભાઈ ને **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કર કે ઉન્હેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે લિયે રાઝી કર લિયા ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ મો'તકિફ હો ગએ. એક ખાલિસ અંગ્રેઝી માહોલ મેં રહને વાલા જબ એ'તિકાફ મેં બૈઠા ઔર ઉસ ને આકા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મીઠી મીઠી સુન્નતેં ઔર ઝરૂરી અહકામ સીખે, કબ્રો આખિરત કે અહ્વાલ સુને તો મુસલ્માન હોને કે નાતે ઉસ કા દિલ ચોટ ખા કર રહ ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બ-ર-કત સે ઉન્હેં ગુનાહોં સે તૌબા કા તોહફા મિલા ઔર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** મેં આ ગએ. ચેહરે પર **દાઢી** સજા લી, સર **ઈમામા શરીફ** સે સર સબ્ઝ કર લિયા, **ફૈઝાને સુન્નત** કા દર્સ ઔર બયાન સીખ કર દૌરાને એ'તિકાફ હી **સુન્નતોં ભરા બયાન** કરને લગે ! ઈંગ્લેન્ડ મેં જા કર **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચાને કી નિય્યત કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ વોહ ઈંગ્લેન્ડ મેં મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ઔર બારહ મ-દની કામોં

www.dawateislami.net

કે ઝિમ્મેદાર બને, ઉન કે બચ્ચોં કી અમ્મી ભી **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો કર **ઈંગ્લેન્ડ** જૈસે હયા સોઝ માહોલ મેં રહતે હુએ ભી **મ-દની બુરકઅ** ઓઢતી હૈં, ખુદ દુરુસ્ત **કુરઆને કરીમ** સીખ કર અબ મદ્ર-સતુલ મદીના (બાલિગાત) મેં ઈસ્લામી બહનોં કો પઢાતી હૈં ઔર ઈસ્લામી બહનોં કે મ-દની કામોં કી **તન્ઝીમી ઝિમ્મેદાર** હૈં.

કર કે હિમ્મત મુસલ્માનો આ જાઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
ઉખ્રવી દૌલત આઓ કમા જાઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(20) મૈં છોડ કે ફૈઝાને મદીના નહીં જાતા

તહસીલ કમાલિયા, ઝિલઅ દારુસ્સલામ (પંજાબ પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ જબ નવીં જમાઅત મેં પઢતે થે. ક્લાસ મેં ઉન કા એક ફ્રેન્ડ સર્કલ થા, યેહ સબ સ્કૂલ સે ભાગ જાતે, ખૂબ આવારા ગર્દી કરતે, રાત ગએ તક ક્રિકેટ ખેલતે, ઈન્ટરનેટ ક્લબ મેં ઠીકઠાક વક્ત બરબાદ કરતે, સારા સારા દિન મિલજુલ કર કેબલ પર ફિલ્મેં દેખતે, ગાને સુનને કા તો ઈસ કદર ચસ્કા થા કે રાત ગાને સુનતે સુનતે સોના ઔર સુબ્હ જાગતે હી સબ સે પહલા કામ مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ યેહી મન્હૂસ ગાને સુનના. ફેન્સી લિબાસ પહન કર યેહ લોગ મિલજુલ કર مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ثُمَّ مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ લડકિયોં કે સાથ છેડ ખાનિયાં ઔર ખૂબ બદ નિગાહિયાં કરતે. ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ કી માં કભી સમઝાતી ભી તો ઉલટા ઉસી કે ગલે પડ જાતે. વાલિદ સાહિબ નમાઝ કા હુક્મ ફરમાતે તો ઉન કો ભી ચક્મા દે દેતે. અફસોસ ! ઈસ્લાહ કી દૂર દૂર તક કોઈ સૂરત નઝર નહીં આતી થી. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉન કે બડે ભાઈ સાહિબ કા ભલા કરે જિન્હોં ને ઉન કી દસ્ત ગીરી કી ઔર ઉન્હેં **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કે અન્દર **એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કે લિયે કહા. ઉન કો સહીહ મા'નોં મેં યેહ ભી પતા નહીં થા કે **એ'તિકાફ** ક્યા હોતા હૈ ! ઉન્હોં ને સાફ ઈન્કાર કર દિયા. મગર બડે ભાઈ ને કિસી

www.dawateislami.net

તરહ ભી સમઝા બુઝા કર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની મર્કઝ ફૈઝાને મદીના (સરદારઆબાદ) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બિઠા દિયા. ચાર યા પાંચ દિન તક બિલ્કુલ ભી દિલ ન લગા ઔર યેહ ભાગને કી કોશિશ કરતે રહે મગર કામ્યાબ ન હો સકે. ઈસ કે બા'દ સુરૂર આના શુરૂઅ હુવા, ઔર ફિર તો વોહ **રૂહાની સુકૂન** મિલા, કે ચાંદરાત કો યેહ કહ રહે થે કે મુઝે ઘર નહીં જાના હૈ મૈં આજ કી રાત ભી યહીં **ફૈઝાને મદીના** મેં ગુઝારના ચાહતા હૂં.

તુમ ઘર કો ન ખીંચો નહીં જાતા નહીં જાતા
મૈં છોડ કે ફૈઝાને મદીના નહીં જાતા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(21) એ'તિકાફ કી બ-ર-કત સે ઘુટનોં કા દર્દ ચલા ગયા

જામિઅતુલ મદીના (બાબુલ મદીના) કે એક તાલિબે ઈલ્મ કો આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** (બાબુલ મદીના કરાચી) મેં **એ'તિકાફ** કી સઆદત હાસિલ હુઈ. વહાં ઉન કી મુલાકાત એક **સિન રસીદા બુઝુર્ગ** સે હુઈ, ઉન્હોં ને બતાયા : કઈ સાલ સે મેરે **ઘુટનોં મેં દર્દ** થા, જબ મૈં આલમી મ-દની મર્કઝ **ફૈઝાને મદીના** (બાબુલ મદીના કરાચી) મેં **એ'તિકાફ** કે લિયે આયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી બ-ર-કત સે મુઝ પર કરમ હુવા કે **મેરે ઘુટનોં કા દર્દ દૂર હો ગયા.**

દર્દ ટાંગોં મેં હો, દર્દ ઘુટનોં મેં હો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
પેટ મેં દર્દ હો યા કે ટખ્નોં મેં હો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

22 દાઢી સજી સર સબ્ઝ હો ગયા

નવસારી (સૂબએ ગુજરાત, અલ હિન્દ) કે એક મૉડર્ન ઈસ્લામી ભાઈ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1423 સિ.હિ., 2002 સિ.ઈ.) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** (સૂરત, ગુજરાત) મેં મો'તકિફ હુએ. **મ-દની જદ્‌વલ** કે મુતાબિક લગને વાલે સુન્નતોં ભરે હલ્કોં, રિક્કત અંગેઝ દુઆઓં ઔર ઝિક્રો ના'ત કી પુરસોઝ સદાઓં ને ઉન કા દિલ મોહ લિયા, **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત સે વોહ ફૈઝ મિલા, કે ન પૂછો બાત ! દાઢી મુબારક સજી, ઈમામા શરીફ સે સર સબ્ઝ હુવા ઔર તરક્કી કે મનાઝિલ તૈ કરતે હુએ તા દમે તહરીર અપને **શહ્‌ર કી મુશા-વરત** કે નિગરાન કી હૈસિય્યત સે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચા રહે હૈં.

સુન્નતોં કી તુમ આ કર કે સૌગાત લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

આઓ બટતી હૈ રહમત કી ખૈરાત લો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

23 અનબન ખત્મ હો ગઈ

ઝમઝમ નગર (હૈદરઆબાદ, બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ અબ્દુર્રઝ્ઝાક અત્તારી જો કે ટન્ડો જામ એગ્રી કલ્ચરલ યૂનીવર્સિટી કે લેબ ઈન્ચાર્જ થે, ઉન કે દો બેટે **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા થે મગર વોહ ખુદ નમાઝોં ઔર સુન્નતોં સે દૂર થે ઔર ઝેહ્‌ન મુકમ્મલ તૌર પર દુન્યાદારોં વાલા થા. **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કરતે હુએ ઉન્હેં **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં શિર્કત કી દા'વત પેશ કી ગઈ તો ફરમાને લગે : મેરે બચ્ચોં કી અમ્મી નારાઝ હો કર મયકે જા બૈઠી હૈં, અગર મૈં એ'તિકાફ કરૂંગા તો ક્યા વોહ આ જાએંગી ?

www.dawateislami.net

ઉન્હેં બતાયા ગયા : اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ આ જાએંગી. ચુનાન્ચે વોહ આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (ગાલિબન 1416 સિ.હિ., 1995 સિ.ઈ.) મેં **ફૈઝાને મદીના** (ઝમઝમ નગર હૈદરઆબાદ) કે અન્દર **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ મો'તકિફ હો ગએ. સીખને સિખાને કે હલ્કોં, સુન્નતોં ભરે બયાનાત, રિક્કત અંગેઝ દુઆઓં ઔર પુરસોઝ ના'તોં ને ઉન કા દિલ બદલ કર રખ દિયા ! ઉન્હોં ને ગુનાહોં સે તૌબા કર લી, નમાઝોં કી પાબન્દી કા અહ્દ કિયા, દાઢી મુબારક વ ઈમામા શરીફ સે આરાસ્તા હો ગએ ઔર ના'તેં ભી પઢને લગે. **એ'તિકાફ** કે દૌરાન હી રૂઠી હુઈ બચ્ચોં કી અમ્મી ભી વાપસ આ ગઈ ઔર ઘરેલૂ શકર રન્જિયાં ભી ખત્મ હો ગઈ. **એ'તિકાફ** કી બ-ર-કત સે વોહ મ-દની લિબાસ પહનને લગે ઔર ઉન્હોં ને મ-દની કાફિલોં મેં સફર ભી કિયે. મ-દની માહોલ મેં રહતે હુએ ઉસી સાલ યા'ની બરોઝ જુમ્આરાત 27 રબીઉલ અવ્વલ શરીફ કો ઉન કા ઈન્તિકાલ હો ગયા, اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّآ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ.

ગોરે તીરહ કો તુમ જગ-મગાને ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
રાહતેં રોઝે મહશર કી પાને ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ઝિન્દગી કે આખિરી સાલ કે મુ-તઅલ્લિક એક ઈબ્રત નાક રિવાયત : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! યેહ "મ-દની બહાર" વાકેઈ અપને અન્દર ઈબ્રત કે કઈ મ-દની ફૂલ લિયે હુએ હૈ. મર્હૂમ અબ્દુર્રઝ્ઝાક અત્તારી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْبَارِى ખુશ નસીબ થે કે વફાત સે થોડે હી અર્સે કબ્લ ઉન્હેં મ-દની માહોલ મુયસ્સર આ ગયા ઔર યકીનન વોહ બન્દા મુકદ્દર વાલા હૈ જો મરને સે પહલે પહલે તૌબા કર કે રાહે રાસ્ત પર આ જાએ ઔર સુન્નતોં કી શાહરાહ પર ચલ પડે ઔર બડા હી બદ નસીબ હૈ વોહ શખ્સ જો અચ્છા ભલા નેકિયાં કરને વાલા ઔર સુન્નતોં કે રાસ્તે પર ચલને વાલા હો કર મરને સે થોડે હી અર્સે કબ્લ مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ મૉડર્ન હો જાએ ઔર ગુનાહોં મેં પડ કર **મ-દની માહોલ** સે દૂર જા પડે. જબ ભી આપ કો શૈતાન કિસી ઝિમ્મેદાર ફર્દ સે નારાઝ કરવા કર

www.dawateislami.net

યા યૂં હી સુસ્તી દિલા કર યા દુન્યવી કારોબાર મેં ખૂબ ફંસા કર યા શાદી વગૈરા કા જોશ દિલા કર મ-દની માહોલ સે દૂર હોને કા મશ્વરા દે તો ઈસ હદીસે પાક પર ગૌર ફરમા લિયા કરેં : ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરતે સય્યિ-દતુના આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا સે રિવાયત હૈ કે **રસૂલુલ્લાહ** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસી બન્દે કે સાથ ભલાઈ કા ઈરાદા ફરમાતા હૈ તો ઉસ કે **મરને સે એક સાલ પહલે** એક ફિરિશ્તા મુકર્રર ફરમા દેતા હૈ જો ઉસ કો રાહે રાસ્ત પર લગાતા રહતા હૈ હત્તા કે વોહ ખૈર (યા'ની ભલાઈ) પર મર જાતા હૈ ઔર લોગ કહતે હૈં : ફુલાં શખ્સ અચ્છી હાલત પર મરા હૈ. જબ ઐસા ખુશ નસીબ ઔર નેક શખ્સ મરને લગતા હૈ તો ઉસ કી જાન નિકલને મેં જલ્દી કરતી હૈ, ઉસ વક્ત વોહ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે મુલાકાત કો પસન્દ કરતા હૈ ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ કી મુલાકાત કો. જબ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કિસી કે સાથ બુરાઈ કા ઈરાદા ફરમાતા હૈ તો **મરને સે એક સાલ કબ્લ એક શૈતાન** ઉસ પર મુસલ્લત કર દેતા હૈ જો ઉસે બહકાતા રહતા હૈ હત્તા કે વોહ અપને બદ તરીન વક્ત મેં મર જાતા હૈ, ઉસ કે પાસ જબ મૌત આતી હૈ તો ઉસ કી જાન અટકને લગતી હૈ, ઉસ વક્ત યેહ શખ્સ **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ સે મિલને કો પસન્દ નહીં કરતા ઔર **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઈસ સે મિલને કો.

(ذِكْرُ الموت مع موسوعة ابن أبي الدُّنيا ج٥ ص٤٤٣ حديث١٠٧ مُلَخَّصًا)

ગુનહ કરતે હુએ ગર મર ગયા તો ક્યા કરૂંગા મૈં

બનેગા હાએ ! મેરા ક્યા કરમ ફરમા કરમ મૌલા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 97)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(24) ઘર વાલે ઘર સે નિકાલ દેતે થે

મુઝફ્ફર ગઢ (પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ પહલે પહલ બહુત ઝિયાદા બિગડે હુએ નૌ જવાન થે, રાત જબ તક ગાનોં કી તીન ચાર કેસિટેં ન સુન લેતે નીંદ ન આતી, સારી સારી રાત આવારા ગર્દિયોં ઔર ગુનાહોં મેં બસર હો જાતી, બાત બાત પર ઘર મેં ઝગડતે, **ઘર વાલે બેઝાર હો કર ઘર સે નિકાલ દેતે,** દો એક દિન ઈધર ઉધર ભટકતે ફિરતે ઈસ કે બા'દ

www.dawateislami.net

તરકીબ બન જાતી. અલ ગરઝ ઉન કી ઝિન્દગી કે દિન ઈન્તિહાઈ ગલત અન્દાઝ પર બરબાદ હો રહે થે. તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે અલાકાઈ મુશા-વરત કે નિગરાન જો કે ઈન કે કઝિન થે ઉન્હોં ને ઈન પર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી ઔર આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) મેં અડ્ડે વાલી મસ્જિદ (મુઝફ્ફર ગઢ) મેં ઉન્હેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં લા બિઠાયા. બાબુલ મદીના સે આએ હુએ એક મુબલ્લિગ કે હુસ્ને અખ્લાક સે મુ-તઅસ્સિર હો કર ઉન્હોં ને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કર લી ઔર ઉન્હીં કે હાથોં સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામે શરીફ સે અપના સર સબ્ઝ કરવા લિયા. **27વીં શબ** સુન્નતોં ભરે બયાન કે બા'દ હોને વાલી રિક્કત અંગેઝ દુઆ ને દિલ પર બહુત ઝિયાદા અસર કિયા, ઉન પર ગિર્યા તારી હો ગયા ઔર વોહ સુબ્હ તક રોતે રહે. **ઈદ** કે દૂસરે રોઝ ફજ્ર કે વક્ત અભી આંખ ન ખુલી થી કે એક બુઝુર્ગ ખ્વાબ મેં નઝર આએ ઔર ઉન્હોં ને ઉન કા નામ લે કર પુકારા : "ફજ્ર કા વક્ત હો ગયા હૈ ઔર આપ અભી તક સોએ હુએ હૈં !" ઉન્હોં ને ફૌરન નીંદ હી મેં દોનોં હાથ કિયામ કી તરહ બાંધ લિયે ઔર આંખ ખુલ ગઈ તો હાથ ઉસી તરહ બંધે હુએ થે. ઈસ સે દિલ પર બડા અસર પડા ઔર ઉન્હોં ને મસ્જિદ મેં જા કર બા જમાઅત નમાઝે ફજ્ર અદા કી. અપને શહ્ર કે હફ્તાવાર ઈજતિમાઅ મેં પાબન્દી સે હાઝિરી દેતે રહે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ને ઐસા કરમ બાલાએ કરમ ફરમાયા કે જામિઅતુલ મદીના (બાબુલ મદીના કરાચી) મેં દર્સે નિઝામી કરને કી સઆદત હાસિલ કરના શુરૂઅ કર દી. અપને દ-રજે મેં મ-દની ઈન્આમાત કે તન્ઝીમી તૌર પર ઝિમ્મેદાર બને **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા ઉન પર યેહ ભી કરમ હુવા કે **ત-લબા કે જો 92 મ-દની ઈન્આમાત હૈં ઉન સભી પર અમલ કી સઆદત હાસિલ હુઈ. અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ ઉન કો ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ. اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

છૂટ જાએગી ફિલ્મોં ડિરામોં કી લત, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ખુશ ખુદા હોગા બન જાએગી આખિરત, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : ઉસ શખ્સ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢે. (ترمذی)

25 મસ્જિદ કા ખ઼તીબ બના દિયા

સઈદઆબાદ, બલદિયા ટાઉન, બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મદ્ર-સતુલ મદીના મેં કુરઆને કરીમ કી તા'લીમ હાસિલ કી, મગર અફસોસ, કે ફિર ભી પક્કે નમાઝી ન બન સકે. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે કે એ'તિકાફ કી સઆદત મિલી, દિલ પર **મ-દની ચોટ** લગી, ગફલત કી નીંદ ઉડી, હકીકી મા'નોં મેં આંખ ખુલી ઔર વોહ નમાઝોં કે પાબન્દ હો ગએ. **એ'તિકાફ** કે સબબ **મ-દની કાફિલોં** મેં સફર કા ઝેહ્ન બના. વોહ બે રોઝગાર થે, જિસ દિન **મ-દની કાફિલે** કી નિય્યત કી ઉન કે યહાં કી મુશા-વરત કે નિગરાન ને ફરમાયા : اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ આપ કા કામ હો જાએગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ મ-દની કાફિલે કી બ-ર-કત યૂં ઝાહિર હુઈ કે જિસ મસ્જિદ મેં ઉન કા **મ-દની કાફિલા** ગયા વહાં કી ઈન્તિઝામિયા કો ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કા બયાન ઔર અન્દાઝે દુઆ ભા ગયા ઔર ઉન્હોં ને **ઉન્હેં ઉસ મસ્જિદ કા ખતીબ બના દિયા !** યૂં ઉન કે રોઝગાર કી ભી સબીલ બની. **અલ્લાહુ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત** عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત ઈનાયત ફરમાએ. اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

તંગદસ્તી કા હલ ભી નિકલ આએગા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

રોઝગાર اِنْ شَآءَاللّٰہ મિલ જાએગા, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

26 ઉમ્ર ગફ઼લતોં મેં ગુઝ઼ર રહી થી

મોડાસા (ગુજરાત, અલ હિન્દ) કે એક મોડર્ન નૌ જવાન કી ઉમ્રે અઝીઝ ગફલતોં મેં ગુઝર રહી થી, ગુનાહોં કા સિલ્સિલા થા, ઐસે મેં કરમ હો ગયા ! સબબે કરમ યૂં હુવા કે **માહે ર-મઝાનુલ**

www.dawateislami.net

મુબારક (1423 સિ.હિ., 2002 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠના નસીબ હો ગયા, આશિકાને રસૂલ કી સોહબતે બા બ-ર-કત કે ક્યા કહને ! સુન્નતોં ભરે બયાનાત ઔર રિક્કત અંગેઝ દુઆઓં ઔર પુરકૈફ ના'તોં કે ફૈઝાન સે ઉન કી કાયા પલટ ગઈ ઔર વોહ મ-દની જઝબા અતા હુવા કે **એ'તિકાફ** હી કે અન્દર ઉન કો દર્સો બયાન કરને કી સઆદત મિલ ગઈ ! **દાઢી મુબારક** ઔર **ઈમામા શરીફ** સજાને કી નિય્યત કી. **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ **એક માહ કે મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર બન ગએ. ચૂંકે કાફી બા સલાહિય્યત થે લિહાઝા ઈસ્લામી ભાઈયોં ને મુ-તઅસ્સિર હો કર ઉન કો **અમીરે કાફિલા** બના દિયા !

આશિકાને રસૂલ આઓ દેંગે બયાં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દૂર હોંગી ઈબાદાત કી ખામિયાં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 643)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب!　　صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

27 વોહ તહજ્જુદ ગુઝાર બન ગએ

સખ્ખર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ) કે એક ઉમ્ર રસીદા ઈસ્લામી ભાઈ કો આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં શિર્કત કી સઆદત મિલી. સીખને સિખાને કે હલ્કોં કા બા કાઈદા જદ્વલ બના હુવા થા. જિન મેં નમાઝ કે અહકામ ઔર રોઝમર્રા કી સુન્નતેં વગૈરા સીખને કો મિલીં, દસ દિન મેં ઉન્હોં ને વોહ વોહ સીખા જો ગુઝરી હુઈ ઝિન્દગી મેં ન સીખ પાએ થે. સુન્નતોં ભરે બયાનાત કી સમાઅત ઔર **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત કી બ-ર-કત સે ફિક્રે આખિરત નસીબ હુઈ, કલ્બ મેં **મ-દની ઈન્કિલાબ** બરપા હો ગયા ઔર **મ-દની ઈન્આમાત** પર અમલ કા જઝબા મિલા. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ દૂસરા "મ-દની ઈન્આમ"

www.dawateislami.net

બિલ ખુસૂસ મઝબૂતી સે થામ લિયા ઔર ઇસ કી બ-ર-કત સે اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ પાંચોં નમાઝેં પહલી સફ મેં તક્બીરે ઊલા કે સાથ બા જમાઅત અદા કરને કી આદત બના લી, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હેં તહજ્જુદ પર ભી ઇસ્તિકામત હાસિલ હુઈ. **મ-દની ઇન્આમાત કા રિસાલા** હર માહ અપને ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાને ઔર હફ્તાવાર ઇજતિમાઅ મેં ભી શિર્કત કી સઆદત પાને લગે.

બા જમાઅત નમાઝોં કા જઝબા મિલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

દિલ કા પઝમુર્દા ગુન્ચા ખુશી સે ખિલે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

28 આકા અપના દીદાર કરા દીજિયે

મિઢ્ઢિયાં (ગુજરાત, ખારિયાં પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઇસ્લામી ભાઈ આમ નૌ જવાનોં કી તરહ મૉડર્ન ઔર ફિલ્મેં ડિરામે દેખને કે શૌકીન થે. ખુશ કિસ્મતી સે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ **ઇજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી સઆદત મિલ ગઈ. **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત કી ભી ક્યા બાત હૈ ! ઉન્હોં ને ઝિન્દગી મેં પહલી બાર ઐસા **મ-દની માહોલ** દેખા થા, દિલો જાન સે **દા'વતે ઇસ્લામી** કે શૈદાઈ હો ગએ. ઉન્હેં સરકારે નામદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દીદાર કા બડા અરમાન થા, **એ'તિકાફ** મેં રોઝાના દીદાર કે લિયે દુઆ માંગતે થે. **27વીં શબ** આ ગઈ, ઇજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત હુવા, **ઝિક્રુલ્લાહ** મેં ઉન પર બેખુદી કી સી કૈફિય્યત તારી હો ગઈ ફિર જબ રિક્કત અંગેઝ દુઆ હુઈ તો ઉન્હોં ને આંખેં બન્દ કિયે રો રો કર બસ એક યેહી તકરાર કી : **"આકા અપના દીદાર કરા દીજિયે !"** યકાયક આંખોં મેં એક બિજલી સી કૂંદી ઔર એક નૂરાની ચેહરે કી ઝિયારત હુઈ ઔર ઉન્હેં યકીન હો ગયા કે યેહ તો મેરે **આકા** صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હૈં ! આહ ! આહ ! ફિર ચેહ્‌રએ મુબારક નિગાહોં સે ઓઝલ હો ગયા. આહ !

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર સુબ્હ વ શામ દસ દસ બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

શરબતે દીદ ને ઈક આગ લગાઈ દિલ મેં તપિશે દિલ કો બઢાયા હે બુઝાને ન દિયા

અબ કહાં જાએગા નક્શા તેરા મેરે દિલ સે તહ મેં રખ્ખા હે ઈસે દિલ ને ગુમાને ન દિયા

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને ગુનાહોં સે તૌબા કી, દાઢી બઢાની શુરૂઅ કર દી ઔર ઈમામા શરીફ સજાને કી નિય્યત ભી કર લી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈદ કે દિન **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ હાથોં હાથ તીન દિન કે **મ-દની કાફિલે** કે મુસાફિર બન ગએ. બાબુલ મદીના કરાચી હાઝિર હો કર જામિઅતુલ મદીના મેં દર્સે નિઝામી શુરૂઅ કર દિયા, તા'વીઝાતે અત્તારિય્યા કા ભી કોર્સ કિયા ઔર **મજલિસે મક્તૂબાતો તા'વીઝાતે અત્તારિય્યા** કી તરફ સે સોંપી હુઈ ઝિમ્મેદારી કે મુતાબિક તા'વીઝાત કા બસ્તા ભી લગાતે નીઝ જામિઅતુલ મદીના કે અન્દર અપને દ-રજે મેં **મ-દની કાફિલા ઝિમ્મેદાર** ભી બને.

ગર તમન્ના હે આકા કે દીદાર કી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

હોગી મીઠી નઝર તુમ પે સરકાર કી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 640)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(29) ઉન કો હૈરત હે કે ડબ્બૂ સ્નૂકર કૈસે છોડ દિયા !

લિયાકતઆબાદ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની રંગ મેં રંગને સે પહલે બે તહાશા ફિલ્મેં ડિરામે દેખા કરતે, "ડબ્બૂ સ્નૂકર" ખેલને કા ઈસ કદર જુનૂન, કે કિસી કે ડાંટને બલ્કે મારને તક સે ભી યેહ લત નહીં છૂટ સકતી થી. ગુનાહોં કી નુહૂસત કા આલમ યેહ થા કે مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ નમાઝ પઢને સે દિલ ઘબરાતા થા ! **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કી રહમત સે ઉન કે અલાકે કી **ફુરકાનિયા મસ્જિદ** (લિયાકતઆબાદ, બાબુલ મદીના કરાચી) મેં તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે હોને વાલે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કે અન્દર

www.dawateislami.net

વોહ ભી **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ મો'તકિફ હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ "મ-દની ઈન્આમાત" કી બ-ર-કત સે આખિરત બનાને કી સોચ બની, ગુનાહોં સે કુછ બે રગ્બતી પૈદા હુઈ. ફિર કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા સિલ્સિલે મેં મુરીદ બને તો નમાઝ કી પાબન્દી નસીબ હુઈ, ઉન્હોં ને **ડબ્બૂ સ્નૂકર** ખેલના તર્ક કર દિયા જિસ પર ઉન્હેં ભી હૈરત હૈ કે મૈં ને યેહ કૈસે છોડ દિયા ! ઈસ કે બા'દ દા'વતે ઈસ્લામી કે **તીન રોઝા સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ** કે આખિરી દિન સહરાએ મદીના (બાબુલ મદીના) મેં હાઝિરી હુઈ, વહાં "T.V. કી તબાહ કારિયાં" કે મૌઝૂઅ પર બયાન હુવા. ઉસ કો સુન કર અઝાબે કબ્રો હશ્ર કે ખૌફ સે લરઝ ઉઠે ઔર યેહ અહ્દ કર લિયા કે કભી ભી T.V. નહીં દેખૂંગા. ઉન્હોં ને અપની અમ્મીજાન કો T.V. કી તબાહ કારિયાં કેસિટ સુનાઈ તો ઉન્હોં ને ભી T.V. દેખના બિલ્કુલ બન્દ કર દિયા ઔર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم કી મુરીદની બનને કા જઝબા પૈદા હુવા ચુનાન્ચે ઉન કો ભી બૈઅત કરવા દિયા. ઈસ કી બ-ર-કત સે અમ્મીજાન ફર્ઝ નમાઝોં કે સાથ સાથ તહજ્જુદ, ઈશ્રાક ઔર ચાશ્ત ભી પાબન્દી સે પઢને લગીં. ખુદાએ રહમાન عَزَّوَجَلَّ કે કરમ સે થોડે હી અર્સે મેં અમ્મીજાન કો મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا કા બુલાવા આ ગયા, ઈસ પર અમ્મી ને ખુદ હી ફરમાયા : યેહ સબ બૈઅત હોને કા ફૈઝ હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન ઈસ્લામી ભાઈ કો અપને યહાં ઝૈલી કાફિલા ઝિમ્મેદાર કી હૈસિય્યત સે અપની પ્યારી પ્યારી મ-દની તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી ખિદમત કી સઆદત મિલને લગી.

સીખને ઝિન્દગી કા કરીના ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
દેખના હૈ જો મીઠા મદીના ચલો, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

30 કૉમેડિયન મુબલ્લિગ બન ગયા

બાબુલ સિનોર (ગુજરાત, અલ હિન્દ) કે એક નૌ જવાન જો કૉમેડિયન થે. ઉલટે સીધે ચુટકુલે

www.dawateislami.net

સુના કર લોગોં કો હંસાના ઉન કા મશ્ગલા થા, શાદિયોં મેં મીમીક્રી ફંક્શન કે લિયે ઉન કો બુલવાયા જાતા થા. આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઉન્હેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી સઆદત હાસિલ હુઈ. અબ તક ધન કમાને હી કી ધુન થી, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એ'તિકાફ કે **મ-દની માહોલ** મેં આખિરત બનાને કી લગન પૈદા હો ગઈ, સાબિકા ગુનાહોં સે તાઈબ હો કર સુન્નતોં કે મુબલ્લિગ બન ગએ, અપને આપ કો દા'વતે ઈસ્લામી કે લિયે પેશ કર દિયા. તા દમે તહરીર તન્ઝીમી તૌર પર તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી એક **ડિવીઝ્નલ મુશા-વરત કે નિગરાન** કી હૈસિય્યત સે દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની કામોં કી ધૂમેં મચા રહે હૈં, દીન કે લિયે ઉન કી કુરબાનિયોં કા હાલ યેહ હૈ કે માહાના 25 દિન મ-દની કામોં કે લિયે વક્ફ હૈં.

اِنْ شَآءَ اللّٰه ભાઈ સુધર જાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
મરઝે ઈસ્યાં સે છુટકારા તુમ પાઓગે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

31 હ-જરે અસ્વદ ચૂમ લિયા

ટન્ડો અલ્લાહ યાર (બાબુલ ઈસ્લામ સિન્ધ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કો બુરે માહોલ ઔર આવારા દોસ્તોં કી સોહબત ને ગુનાહોં પર દિલેર કર દિયા થા, શરાબ કે અડ્ડોં પર જાના ઉન કે લિયે મા'મૂલી બાત થી, લોગોં સે ખ્વાહ મ ખ્વાહ લડાઈ મોલ લેના, બિલા વજહ ઝગડના ઔર મારપીટ કરના ઉન કી આદત બન ચુકી થી. ઈન કરતૂતોં કી વજહ સે ઘર કા હર ફર્દ ઉન સે બેઝાર થા, વોહ ઈસી તરહ ગુનાહોં કી વાદિયોં મેં ભટક રહે થે કે ઉન કી કિસ્મત કા સિતારા ચમકા ઔર વોહ એક આશિકે રસૂલ કી **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કી બ-ર-કત સે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તહ્ત **ટન્ડો અલ્લાહ યાર** કી **નૂરાની મસ્જિદ**

www.dawateislami.net

મેં હોને વાલે માહે **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) કે આખિરી અશરે કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી બહારેં સમેટને મેં શામિલ હો ગએ. દૌરાને **એ'તિકાફ** આશિકાને રસૂલ કે દાઢિયોં ઔર ઈમામોં વાલે નૂરાની ચેહરોં ઔર ઉન કી મહબ્બતોં ઔર શફકતોં ને ઉન્હેં **દા'વતે ઈસ્લામી** સે કાફી મુ-તઅસ્સિર કિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ દસ શબાના રોઝ **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત મેં રહ કર ઉન્હોં ને બહુત કુછ સીખા. 25વીં શબ **ઝિક્રુલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ મેં મશ્ગૂલ થે કે ઉન પર ગુનૂ-દગી તારી હુઈ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰہ ઉન્હોં ને ખુદ કો **કા'બતુલ્લાહ શરીફ** કે રૂ-બરૂ પાયા, ઉન પર કરમ બાલાએ કરમ યેહ હુવા કે **ઉન્હોં ને બે સાખ્તા હ-જરે અસ્વદ કો ચૂમ લિયા. 27વીં શબ** ભી ઉન પર કરમ હુવા ઔર ગુનૂ-દગી કે આલમ મેં મદીનએ મુનવ્વરહ زَادَهَا اللّٰهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا કી નૂરબાર ગલિયોં ઔર સબ્ઝ સબ્ઝ ગુમ્બદ કે દિલ-બહાર નઝ્ઝારોં કી સઆદત પાઈ. ઈન ઈમાન અફરોઝ સિલ્સિલોં ને ઉન કે દિલ કી દુન્યા બદલ ડાલી. ઉન્હોં ને નિય્યત કી, કે યેહ **મ-દની માહોલ** અબ ઝિન્દગી ભર નહીં છોડૂંગા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ રબ્બે અકરમ عَزَّوَجَلَّ કે લુત્ફો કરમ સે ઉન્હોં ને દા'વતે ઈસ્લામી કે જામિઅતુલ મદીના (ઝમઝમ નગર હૈદરઆબાદ) મેં દર્સે નિઝામી કરને કે લિયે દાખિલા લે લિયા.

દિલ મેં બસ જાએં આકા કે જલ્વે મુદામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
દેખો મક્કે મદીને કે તુમ સુબ્હો શામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

32 બુરી સોહબત મેં રહને કે ગુનાહ છૂટ ગયા

ઓરંગી ટાઉન (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ બુરી સંગત કે સબબ મૉડર્ન ઔર બુરે બન્દે બન ગએ થે. ખુશ કિસ્મતી સે અપને અલાકે કી **અક્સા મસ્જિદ,** ઓરંગી ટાઉન, અલ ફત્હ કૉલોની (બાબુલ મદીના) કે અન્દર હોને વાલે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરએ મુબા-રકા કે **ઈજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી બ-ર-કત સે તબ્લીગે કુરઆનો

www.dawateislami.net

સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા હો ગએ, પાબન્દે સલાતો સુન્નત ભી બન ગએ, હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં હાઝિરી કી આદત પડ ગઈ, ફિલ્મેં ડિરામે દેખને કી ખસ્લતે બદ નિકલ ગઈ ઔર اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ એક બહુત બડા ફાએદા યેહ હુવા કે મહ્ઝ નફ્સ કી લઝ્ઝત કી ખાતિર **બુરી સોહબત** કી જો આદત થી ઉસ સે ભી ઉન કી જાન છૂટ ગઈ.

સોહબતે બદ મેં રહને કી આદત છુટે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
ખસ્લતે જુર્મો ઈસ્યાં તુમ્હારી મિટે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

33 જઝ્બે કો મદીને કે 12 ચાંદ લગ ગએ

મલાકા (ઈલાહઆબાદ, યૂપી, અલ હિન્દ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ કા વાકિઆ કુછ યૂં હૈ કે ઉન્હોં ને મદીનતુલ ઔલિયા અહમદઆબાદ શરીફ મેં હિન્દ સત્હ કે સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં શિર્કત ફરમાઈ, દીન કી ખિદમત કા કાફી જઝબા મિલા. ઉસી સાલ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે આખિરી અશરએ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** (1418 સિ.હિ., 1997 સિ.ઈ.) મેં નાગોરી વાડ કી મસ્જિદ (અહમદઆબાદ શરીફ) કે અન્દર હોને વાલે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં મો'તકિફ હુએ. **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ઉન્હેં ખૂબ મુવાફિક આઈ, ઉન કે દીની જઝબે કો મીઠે મદીને કે 12 ચાંદ લગ ગએ. એ'તિકાફ કે બા'દ અપને આબાઈ ગાઉં **મલાકા** (યૂપી) મેં જા કર ઉન્હોં ને મ-દની કામોં કી ખૂબ ધૂમેં મચાઈં. દૂસરે સાલ મ-દની મર્કઝ કી જાનિબ સે મુખ્તલિફ શહરોં મેં જા કર સેંકડોં ઈસ્લામી ભાઈયોં કો એ'તિકાફ કરવાયા. તા દમે તહરીર અહમદઆબાદ શરીફ મેં મુકીમ હૈં ઔર **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તન્ઝીમી તરકીબ કે મુતાબિક **તહસીલ માલિયાત** કે ઝિમ્મેદાર હૈં.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હો ઔર વોહ મુઝ પર દુરૂદ શરીફ ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શખ્સ હૈ. (مسند احمد)

આઓ ઈશ્કે મુહમ્મદ કે પીને કો જામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

મસ્ત હો કર કરો ખૂબ તુમ મ-દની કામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(34) 70 સાલહ ઈસ્લામી ભાઈ કે તઅસ્સુરાત

ગાર્ડન વેસ્ટ (બાબુલ મદીના કરાચી) કે એક સિન રસીદા ઈસ્લામી ભાઈ બુઢાપે કે બા વુજૂદ مَعَاذَ الله નમાઝ કી પાબન્દી નહીં કરતે થે, ફિલ્મેં ડિરામે કે શૌકીન થે, દાઢી મુંડવાયા કરતે થે ઔર અંગ્રેઝી લિબાસ પહનતે થે. તકરીબન 60 બરસ કી ઉમ્ર મેં **કૌસર મસ્જિદ** મૂસા લેન, લિયારી (બાબુલ મદીના) કે અન્દર પહલી બાર આખિરી અશરએ **૨-મઝાનુલ મુબારક** (ગાલિબન 1416 સિ.હિ., 1996 સિ.ઈ.) મેં ઉન્હેં **એ'તિકાફ** કી સઆદત હાસિલ હુઈ. વહાં દા'વતે ઈસ્લામી કે આશિકાને રસૂલ કી સોહબત મુયસ્સર આઈ. **ગુજરાતી રસ્મુલ ખત મેં લિખા હુવા કુરઆને કરીમ** પઢતા દેખ કર એક ઈસ્લામી ભાઈ ને ઉન્હેં સમઝાયા કે કુરઆને કરીમ અ-રબી મેં લિખા હુવા પઢના ઝરૂરી હૈ, ગુજરાતી ઝબાન કે હુરૂફ અસ્લ અ-રબી મખારિજ સે કૈસે અદા કરેંગે ! ઉન કી સમઝ મેં બાત આ ગઈ. બહર હાલ એ'તિકાફ મેં **આશિકાને રસૂલ** સે ઉન્હેં બહુત ફૈઝ હાસિલ હુવા. ઉન્હોં ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બરાએ બાલિગાન) મેં પઢના શુરૂઅ કર દિયા. ડેઢ સાલ કી જિદ્દો જુહ્દ સે ઉન કે કુછ ન કુછ હુરૂફ દુરુસ્ત હુએ, اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ અ-રબી મેં દેખ કર કુરઆને કરીમ પઢના નસીબ હોને લગા. હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં સારી રાત ગુઝારને કા શરફ મિલને લગા, હફ્તે મેં એક બાર મ-દની દૌરા બરાએ નેકી કી દા'વત મેં શિર્કત કી સઆદત ભી મુયસ્સર આને લગી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને એક મુઠ્ઠી દાઢી ભી સજા લી. ઝાહિરી અસ્બાબ કમ હોને કે બા વુજૂદ કરમ બાલાએ કરમ હો ગયા ઔર ઉન્હેં ઉમ્રહ શરીફ ઔર મીઠે મદીને કી હાઝિરી કા શરફ મિલ ગયા.

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ હર માહ તીન દિન **મ-દની કાફિલે** મેં સફર કી સઆદત હાસિલ હોને લગી. **72 મ-દની ઈન્આમાત મેં સે 40** સે ઝાઈદ મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કી કોશિશ નસીબ હુઈ. એક પ્રાઈવેટ ફર્મ મેં એકાઉન્ટન્ટ હૈં ઔર સુબ્હો શામ આતે જાતે બસ કે અન્દર **નેકી કી દા'વત** દેને કી ચાર સાલ સે સઆદત હાસિલ હૈ, એક બાર **ખ્વાબ** મેં બસ કે અન્દર ઉન્હોં ને **નેકી કી દા'વત** પેશ કી, ફારિગ હોને કે બા'દ દેખા કે એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી જિન સે યેહ બહુત મહબ્બત કરતે હૈં, વોહ ઉન કે સામને મુસ્કુરાતે તશરીફ ફરમા હૈં. યેહ રૂહ પરવર મન્ઝર દેખ કર યેહ રો પડે ઔર આંખ ખુલ ગઈ. યેહ ખ્વાબ દેખને કે બા'દ **નેકી કી દા'વત** દેને મેં ઉન્હેં મઝીદ ઈસ્તિકામત નસીબ હુઈ.

સીખ લો આઓ કુરઆન પઢના સભી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

તુમ તરક્કી કે ઝીનોં પે ચઢના સભી, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ગૈરે અ-રબી મેં આયાતે કુરઆની લિખના જાઈઝ નહીં

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! દેખા આપ ને ! જબ તક અચ્છી સોહબત નહીં મિલતી ઉસ વક્ત તક બસા અવકાત ઈસ્લાહ કી સૂરત નહીં બનતી. આજ કલ અક્સર ઉમ્ર રસીદા અફરાદ ભી તરહ તરહ કે ગુનાહોં મેં મુબ્તલા નઝર આતે હૈં, હત્તા કે બેચારે બિસ્તરે મર્ગ પર પડે હોં તબ ભી ઉન્હેં નમાઝ પઢને, ઝૂટ ઔર ગીબત સે બચને ઔર દાઢી મુંડાને વગૈરા સે તૌબા કર લેને કી તૌફીક નહીં મિલતી, ઈસ હાલત મેં ભી مَعَاذَ اللّٰه T.V. પર ફિલ્મેં ડિરામે દેખને કા સિલ્સિલા જારી રહતા હૈ, સિહ્હત પા કર સિર્ફ દુન્યા કે કામ ધન્દે હી કરને કા જઝબા હોતા હૈ. યેહ મુઅમ્મર ઈસ્લામી ભાઈ ખુશ નસીબ થે, જિન્હેં એ'તિકાફ મેં **મ-દની માહોલ** મુયસ્સર આ ગયા ઔર ગફલતોં મેં ગુઝરને વાલી ઝિન્દગી યકાયક મ-દની અદાઓં મેં ઢલ ગઈ. આપ ને દેખા, કે બેચારે કુરઆને કરીમ ભી પઢે હુએ નહીં થે ઈસ લિયે ગુજરાતી ઝબાન મેં કુરઆન શરીફ પઢ રહે થે, જિસ પર એક **આશિકે રસૂલ** ને તફહીમ કી (યા'ની સમઝાયા) તો દા'વતે ઈસ્લામી કે **મદ્ર-સતુલ મદીના** (બાલિગાન)

www.dawateislami.net

મેં રાત કે વક્ત સીખ કર અ-રબી મેં પઢને કે કુછ ન કુછ કાબિલ હુએ. યાદ રખિયે ! અ-રબી ઝબાન કે ઈલાવા દૂસરી કિસી ઝબાન મ-સલન ગુજરાતી, હિન્દી, ઈંગ્લિશ કે રસ્મુલ ખત મેં કુરઆને પાક લિખના જાઈઝ નહીં. ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેઝી વગૈરા ઝબાનોં કે માહનામોં ઔર દીગર કુતુબો રસાઈલ મેં આયાત ઔર માસૂર (યા'ની કુરઆનો હદીસ કી) દુઆએં વગૈરા અ-રબી રસ્મુલ ખત હી મેં લિખની ચાહિએં. **મુફસ્સિરે** શહીર **હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْحَنَّان કે એક તફસીલી ફતવે કા ઈક્તિબાસ મુલા-હઝા હો : "હિન્દી યા અંગ્રેઝી રસ્મુલ ખત મેં કુરઆન લિખના તો સરીહ તહ્રીફ હે (ઔર કુરઆને પાક કી તહ્રીફ હરામ હે) કે અવ્વલન : તો ઊપર ઝિક્ર કી હુઈ પાબન્દિયોં કે ખિલાફ હે. દુવુમ : سین،صاد،ثاء મેં, ઈસી તરહ ق ઔર ک મેં, ز-ذ-ظ મેં ફર્ક બિલ્કુલ ન હો સકેગા. મ-સલન ظاہر કે મા'ના હૈં ઝાહિર ઔર زاہر કે મા'ના હૈં ચમક્દાર યા તરો તાઝા. અબ અગર આપ ને અંગ્રેઝી મેં Zahir લિખા તો કૈસે મા'લૂમ હો, કે ظاہر હે યા زاہر. ઈસી તરહ تاہر ઔર طاہر, قدیر ઔર قادر, سامع ઔર سمیع, عالم ઔર علیم મેં કિસ તરહ ફર્ક રહેગા ? ગ-રઝે કે ઔસાફે અલ્ફાઝ તો દર કનાર ખુદ હુરૂફ હી મુન્કલિબ (યા'ની તબ્દીલ) હો જાએંગે ઔર મા'ના હી ખત્મ." (ફતાવા નઈમિયા, સ. 83)

કરમ સે યેહ જઝ્બા મૈં પાઊં ખુદાયા
મૈં કુરઆન સીખૂં સિખાઊં ખુદાયા

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

(35) ઘર મેં ભી મ-દની માહોલ બના લિયા

ર-મઝાનુલ મુબારક (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં એ'તિકાફ કે દિન બિલ્કુલ કરીબ થે, **રાજોરી** (જમ્મૂં કશ્મીર, અલ હિન્દ) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ (ઉમ્ર તકરીબન 40 બરસ) સે મુલાકાત હોને પર એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઈસ્લામી ને ઉન કો સર-સરી તૌર પર **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** કી દા'વત

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (جمع الجوامع)

પેશ કી ઔર વોહ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી તરફ સે મસ્જિદ રેલ્વે સ્ટેશન (રાજોરી, જમ્મૂ કશ્મીર) મેં હોને વાલે આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) કે **ઈજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** મેં મો'તકિફ હો ગએ. **આશિકાને રસૂલ** કા **મ-દની માહોલ** દેખ કર હૈરાન રહ ગએ, દાઢી મુબારક સજા લી, ઈમામા શરીફ સે સર સબ્ઝ હો ગયા, દર્સો બયાન કા સિલ્સિલા શુરૂઅ કર દિયા, **અપને ઘર મેં ભી મ-દની માહોલ બના લિયા,** ઘર કી ઈસ્લામી બહનોં પર પર્દા નાફિઝ કિયા ઔર તા દમે તહરીર અપને શહ્ર **"રાજોરી" કી મુશા-વરત કે નિગરાન હૈં.**

ઝિન્દગી કા કરીના મિલેગા તુમ્હેં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

આઓ દર્દે મદીના મિલેગા તુમ્હેં, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِيْب ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(36) મૈં ર-મઝાન કે રોઝે ભી કમ હી રખતા થા

ભલવાલ (ઝિલઅ સરગોધા, ગુલઝારે તયબા, પંજાબ પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ બે નમાઝી ઔર ફેશન પરસ્ત નૌ જવાન થે ઔર ફિલ્મેં, ડિરામે દેખને, ગાને બાજે સુનને કે ઈન્તિહાઈ શૌકીન. **ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝે ભી مَعَاذَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ કમ હી રખતે, અગર કોઈ સમઝાતા ભી તો ટાલ દેતે. એક દિન વોહ કિસી મુઆ-મલે કે સબબ પરેશાની કે આલમ મેં જા રહે થે કે એક બા ઈમામા ઈસ્લામી ભાઈ સે મુલાકાત હો ગઈ જો તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે **મ-દની માહોલ** સે વાબસ્તા થે. વોહ ઉન્હેં ઈન્ફિરાદી કોશિશ કર કે જામેઅ મસ્જિદ મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં લે ગએ, મગર વોહ શૈતાની વસ્વસોં કે બાઈસ કુછ હી દેર મેં ઉઠ કર ચલ દિયે. દો દિન બા'દ ઉન કા એક દુન્યાદાર દોસ્ત ઉન કો ફિલ્મ દેખને કે લિયે લે ગયા મગર કિસી બાત પર અનબન હોને કે

www.dawateislami.net

બાઇસ વોહ ઉસ સે અલગ હો ગએ ઔર યૂં ઉન કી કિસ્મત કા સિતારા ચમકા, હુવા યૂં કે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** મેં ઉન કે બડે ભાઈ સાહિબ દા’વતે ઈસ્લામી કી તરફ સે હોને વાલે ઈજતિમાઈ એ’તિકાફ મેં મો’તકિફ થે, વોહ ભાઈજાન સે મિલને જા પહોંચે, વહાં સબ્ઝ સબ્ઝ ઈમામા સજાએ આશિકાને રસૂલ ઉન્હેં બહુત ભલે લગે. ચાંદરાત એક ઈસ્લામી ભાઈ ને ઉન કે ભાઈજાન કો **ફૈઝાને સુન્નત** ઔર ના’તોં કી કેસિટ તોહફે મેં દી, ઉસ ઈસ્લામી ભાઈ ને **ફૈઝાને સુન્નત** કા બાબ **બે નમાઝી કી સઝાએં** પઢા તો લરઝ ઉઠે ઔર કેસિટ મેં યેહ મુનાજાત

ગુનાહોં કી આદત છુડા મેરે મૌલા મુઝે નેક ઈન્સાં બના મેરે મૌલા

સુની તો દિલ ચોટ ખા કર રહ ગયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને ગાને બાજે સુનના છોડ દિયે મગર નમાઝ કી પાબન્દી ન કર સકે. એક આશિકે રસૂલ કી દા’વત પર દા’વતે ઈસ્લામી કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં દોબારા જા પહોંચે ઔર આખિર તક રુકે રહે ઈખ્તિતામ પર **આશિકાને રસૂલ** કી મુલાકાત કે દિલ નશીન અન્દાઝ ને ઉન્હેં દા’વતે ઈસ્લામી કા શૈદાઈ બના દિયા. ઉન્હોં ને ચેહરે કો મ-દની નિશાની યા’ની દાઢી મુબારક સે ઔર સર કો સબ્ઝ ઈમામા શરીફ સે સર સબ્ઝો શાદાબ કર લિયા. પાંચોં વક્ત બા જમાઅત નમાઝ પઢને લગે ઔર સિલ્સિલએ આલિય્યા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર હુઝૂર ગૌસે આ’ઝમ عَلَیْہِ رَحمَۃُ اللّٰہِ الْاَکْرَم કે મુરીદ ભી બન ગએ **દા’વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કે લિહાઝ સે તન્ઝીમી તૌર પર ઝૈલી મુશા-વરત કે ઝિમ્મેદાર બને ઔર પાબન્દી સે દર્સ દેને કે સાથ સાથ દા’વતે ઈસ્લામી કે મદ્ર-સતુલ મદીના મેં હિફ્ઝ કરને કી સઆદત ભી પાને લગે.

આઓ સુન્નત કા ફૈઝાન પાઓગે તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ’તિકાફ
اِنْ شَآءَاللّٰہ જન્નત મેં જાઓગે તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ’તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 644, 645)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب !   صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

www.dawateislami.net

37 રીઢ કી હડ્ડી કે દર્દ સે નજાત

બાબુલ મદીના કરાચી કે અલાકે ડિફેન્સ વ્યૂ કે મુકીમ એક મુબલ્લિગે દા'વતે ઇસ્લામી કે મામૂંઝાદ ભાઈ જો કે મિલ ઑનર (Mill owner) હૈં, **ઇન્ફિરાદી કોશિશ** કી બ-ર-કત સે **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ.) મેં **દા'વતે ઇસ્લામી** કે તહ્ત હોને વાલે સુન્નતોં ભરે **ઇજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કે લિયે તય્યાર હો ગએ. વોહ અર્સએ દરાઝ સે રીઢ કી હડ્ડી કે શદીદ દર્દ મેં મુબ્તલા થે, કઈ ડૉક્ટરોં કો દિખાયા ઔર ઉન કી તજવીઝ કર્દા અદવિયાત ભી ઇસ્તિ'માલ કીં મગર ખાતિર ખ્વાહ ફાએદા ન હુવા. વોહ તશ્વીશ મેં થે કે દસ દિન એ'તિકાફ મેં કૈસે રહૂંગા ! ખૈર વોહ દૌરાને એ'તિકાફ દીવાર સે ટેક લગા કર બૈઠને કી કોશિશ કરતે, ફોમ કે ગદ્દે પર સોને કી આદત થી યહાં ચટાઈ યા દરી બિછા કર ઝમીન પર સુન્નત કે મુતાબિક સોને કી તરગીબ દી જાતી થી, ઉન કે લિયે ઇન્તિહાઈ દુશ્વાર થા. મગર ઇસ કે સિવા કોઈ ચારા ન થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ચન્દ હી દિન સુન્નત કે મુતાબિક સોને કી બ-ર-કત સે ઉન્હેં મહસૂસ હુવા કે કમર કે દર્દ મેં કાફી કમી હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઇસ્લામી કે **ઇજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** કી બ-ર-કત સે આખિરે કાર રીઢ કી હડ્ડી કે દર્દ સે ઉન કી જાન છૂટ ગઈ.

તુમ કો તડપા કે રખ દે ગો દર્દે કમર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

પાઓગે તુમ સુકૂં હોગા ઠન્ડા જિગર, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઇલે બખ્શિશ, સ. 645)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

38 હેપ્પી ન્યૂ યર કા ચસ્કા

જોધપૂર (રાજસ્થાન, અલ હિન્દ) કે એક ફોટો ગ્રાફર (ઉમ્ર તકરીબન 28 સાલ) જિન કો 31 દિસમ્બર કો "હેપ્પી ન્યૂ યર" (Happy New Year) કી બે હયાઈ સે ભરપૂર પાર્ટિયોં મેં શિર્કત કા જુનૂન કી હદ તક ચસ્કા થા ઔર વોહ ઇસ કે લિયે બમ્બઈ પહોંચ જાતે થે. **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા કરમ

www.dawateislami.net

હો ગયા કે તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કી જાનિબ સે બીચ વાલી મસ્જિદ (ઉદયપૂર, રાજસ્થાન, અલ હિન્દ) કે અન્દર આખિરી અશરએ **માહે ર-મઝાનુલ મુબારક** (1426 સિ.હિ., 2005 સિ.ઈ.) મેં હોને વાલે **ઈજતિમાઈ સુન્નત એ'તિકાફ** મેં **આશિકાને રસૂલ** કે સાથ મો'તકિફ હોને કી ઉન્હેં સઆદત મિલ ગઈ. વહાં લગને વાલે સુન્નતોં ભરે મ-દની હલ્કોં, પુરસોઝ બયાનાત ઔર રિક્કત અંગેઝ દુઆઓં ને ઉન કો ઝન્ઝોડ કર રખ દિયા. અપને સાબિકા ગુનાહોં સે તૌબા કી, ફોટો ગ્રાફી કા કામ તર્ક કર દિયા ઔર પાબન્દી સે **સદાએ મદીના** લગાને લગે યા'ની મુસલ્માનોં કો નમાઝે ફજ્ર કે લિયે જગાને લગે.

રંગ રલિયાં મનાને કા ચસ્કા મિટે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
રક્સ કી મહફિલોં કી નુહૂસત છુટે, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 645)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

હમેં હિજરી સિન કા લિહાઝ રખના ચાહિયે : મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! એ કાશ ! જનવરી સે નએ સાલ કે ઈસ્તિક્બાલ કે બજાએ મુસલ્માનોં કો "મ-દની નએ સાલ" યા'ની હિજરી સિન કે મુતાબિક શુરૂઅ હોને વાલે નએ સાલ કે ઈસ્તિક્બાલ કા જઝબા નસીબ હો જાએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ સિને હિજરી કા નયા સાલ યકુમ મુહર્રમુલ હરામ સે શુરૂઅ હોતા હૈ, હો સકે તો હર સાલ મુહર્રમુલ હરામ કી પહલી તારીખ આપસ મેં નએ મ-દની સાલ કી મુબારક બાદ દેને કા ખૂબ એહતિમામ ફરમાઈયે.

(39) આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કત

ભલવાલ ઝિલઅ ગુલઝારે તયબા (સરગોધા પંજાબ, પાકિસ્તાન) કે એક ઈસ્લામી ભાઈ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ સે વાબસ્તા હોને સે પહલે "ક્લીન શેવ" થે, સુન્નતોં ભરી ઝિન્દગી સે દૂર ગફલતોં કી વાદિયોં મેં ભટક રહે થે. **ર-મઝાનુલ મુબારક** કા બા બ-ર-કત મહીના થા, એક દિન અપને કમરે મેં બૈઠે થે કે ઉન કે વાલિદ સાહિબ ઉન કે છોટે ભાઈ સે ફરમાને લગે : "જામેઅ મસ્જિદ ખ્વાજગાન" મેં **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તહ્ત **ર-મઝાનુલ મુબારક** કે આખિરી અશરે

www.dawateislami.net

કા **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** હો રહા હૈ. તુમ જલ્દી ચલો વરના પહલી સફ મેં જગહ નહીં મિલેગી. યેહ ચૌંકે ઔર દિલ મેં શૌક પૈદા હુવા કે મૈં ભી ઉન **આશિકાને રસૂલ** કી ઝિયારત કો જાઊં, ઉસ દિન નમાઝે ઈશા મઅ તરાવીહ ઉસી મસ્જિદ મેં અદા કી. બા'દે તરાવીહ કેસિટ કે ઝરીએ હાજી મુશ્તાક عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الرَّزَّاق કી આવાઝ મેં યેહ ના'ત શરીફ ચલાઈ ગઈ :

"સાની ન કોઈ મેરે સોહને નબી લજપાલ દા"

ઉન્હેં ઈન્તિહાઈ સુરૂર હાસિલ હુવા. યેહ દૂસરે દિન ફિર જા પહોંચે તો ચૂંકે જુમ્આરાત થી લિહાઝા વહાં હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરા ઈજતિમાઅ શુરૂઅ હો ગયા. યેહ પહલી બાર શિર્કત કર રહે થે, દિલ કો અજીબ સુકૂન વ રાહત મુયસ્સર હુઈ. તીસરે દિન ભી ગએ તો કેસિટ ઈજતિમાઅ મેં મક-ત-બતુલ મદીના સે જારી કર્દા સુન્નતોં ભરા બયાન **ગાને બાજે કી હોલ નાકિયાં** સુનાયા ગયા, બયાન સુન કર યેહ કાંપ ઉઠે ક્યૂંકે ઈસ મેં આમ બોલે જાને વાલે ગાનોં કે કુફ્રિય્યા અશ્આર કી નિશાન દેહી કી ગઈ થી. مَعَاذَ اللّٰه યેહ ભી કુફ્રિય્યા અશ્આર બોલને કી આફત મેં ગિરિફ્તાર થે લિહાઝા ઉન્હોં ને તૌબા કી ઔર તજદીદે ઈમાન ભી કિયા. ચૂંકે દિલ એક દમ ચોટ ખા ચુકા થા લિહાઝા બકિય્યા દિનોં કે લિયે મો'તકિફ હો ગએ. **ફૈઝાને સુન્નત** મેં ઝુલ્ફેં (ગેસૂ) રખને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ પઢે તો ઝુલ્ફેં રખને કી નિય્યત કર લી ઔર 26 **ર-મઝાનુલ મુબારક** કો હોને વાલે ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત મેં દાઢી રખને કી ભી નિય્યત કર લી ઔર સિલ્સિલએ આલિય્યા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર સરકારે ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم કે મુરીદ બન ગએ. સલાતો સલામ કે સીગે ભી ઉન્હોં ને વહીં યાદ કિયે ઔર એ'તિકાફ સે વાપસી પર ગાનોં કી 100 સે ઝાઈદ કેસિટોં ઔર T.V. કો (કે ઉન દિનોં "મ-દની ચેનલ" નહીં થા દીગર ચેનલ્ઝ મેં ઉમૂમન ગુનાહોં ભરે પ્રોગ્રામ હી દેખે જાતે થે ઈસ લિયે) ઘર સે નિકાલ બાહર કિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મ-દની કામોં કે લિહાઝ સે તન્ઝીમી તૌર પર ડિવીઝનલ કાફિલા ઝિમ્માદાર ભી બને.

ઢોલ બાજોં કો સુનને સે બાઝ આઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

ફિલ્મી ગાને ન હરગિઝ કભી ગાઓ તુમ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 645)

www.dawateislami.net

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ફિલ્મી ગાને સુનને સુનાને સે બચિયે, અપને ઈમાન કી હિફાઝત કીજિયે, કઈ ગાને ઐસે હૈં જિન મેં કુફ્રિય્યા અશ્આર હોતે હૈં બરાહે કરમ ! મક-ત-બતુલ મદીના કે મત્બૂઆ રિસાલે "ગાનોં કે 35 કુફ્રિય્યા અશ્આર" કા ઝરૂર મુતા-લઆ ફરમાઈયે.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب !   صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

(40) મિલાવટ વાલે મસાલે કા કારોબાર બન્દ કર દિયા

રન્છોડ પૂરી રોડ **ભીમપૂરા** (મ-દની પૂરા) બાબુલ મદીના કરાચી કે એક ઈસ્લામી ભાઈ પહલે પહલ ઐસે બે નમાઝી થે, જુમુઆ કી નમાઝ ભી નહીં પઢતે થે. ખુશ કિસ્મતી સે ઉન્હોં ને તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી આલમગીર ગૈર સિયાસી તહરીક, **દા'વતે ઈસ્લામી** કે તહ્ત ગુલઝારે મદીના મસ્જિદ (આગરા તાજ કૉલોની, બાબુલ મદીના) મેં **આશિકાને રસૂલ** કે હમરાહ આખિરી અશરએ **ર-મઝાનુલ મુબારક** (1425 સિ.હિ., 2004 સિ.ઈ.) કે **ઈજતિમાઈ એ'તિકાફ** મેં બૈઠને કી સઆદત હાસિલ કી. દસ દિન મેં **આશિકાને રસૂલ** કી સોહબત ને ઉન કી કલ્બી કૈફિય્યત બદલ કર રખ દી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઉન્હોં ને કુછ ન કુછ નમાઝ સીખ લી ઔર પન્જ વક્તા નમાઝે બા જમાઅત કે પાબન્દ બન ગએ. સિલ્સિલએ આલિય્યા કાદિરિય્યા ર-ઝવિય્યા મેં દાખિલ હો કર હુઝૂર ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ الْاَكْرَم કે મુરીદ ભી બન ગએ. ખુદાએ ઝુલ જલાલ عَزَّوَجَلَّ કે ફઝલો કરમ સે નેક આ'માલ કા ઐસા ઝેહ્ન મિલા, કે 72 મેં સે કમો બેશ 63 **મ-દની ઈન્આમાત** પર અમલ કી કોશિશ કરને મેં કામ્યાબ હો ગએ. મક-ત-બતુલ મદીના કે મત્બૂઆ રસાઈલ કસરત સે પઢને કી આદત બન ગઈ ઔર એ'તિકાફ કા એક બડા ઈન્આમ યેહ ભી મિલા, કે યેહ જો મિલાવટ વાલે મિર્ચ મસાલે કી સપ્લાય કા સિન્ધ ભર મેં કામ કરતે થે વોહ તર્ક કર દિયા. ઉન કે મસાલે કે કારખાને મેં તકરીબન 44 મુલાઝિમ કામ કરતે થે, ઉન્હોં ને વોહ કારખાના હી ખત્મ કર દિયા, ક્યૂંકે દૌર બડા નાઝુક હૈ, બડે પૈમાને પર ખાલિસ મસાલે કે કારોબાર મેં બાઝાર મેં ખડા હોના નિહાયત હી દુશ્વાર હૈ. અગર્ચે બા'ઝ સૂરતોં મેં મિલાવટ ઝાહિર કર કે બેચના જાઈઝ સહી મગર મિલાવટ કા

www.dawateislami.net

એ'તિરાફ કરેં તો ખરીદે કૌન ! ઉમૂમન ધોકાબાઝી કા દૌર દૌરા હૈ. આજ કલ મુસલ્માનોં કી સિહ્હત કી કિસ કો પડી હૈ ! બસ દૌલત ચાહિયે ખ્વાહ વોહ હલાલ હો યા مَعَاذَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ હરામ. બહર હાલ આશિકાને રસૂલ કી સોહબત કી બ-ર-કત સે યેહ રિઝ્કે હલાલ કે હુસૂલ મેં મશ્ગૂલ હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ કી બ-ર-કત સે ઈશરાક, ચાશ્ત, અવ્વાબીન ઔર તહજ્જુદ કે નવાફિલ કે સાથ સાથ પહલી સફ મેં નમાઝે પન્જગાના બા જમાઅત અદા કરને કી ભી આદત બન ગઈ.

છોડ દો છોડ દો ભાઈ રિઝ્કે હરામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ
આઓ કરને લગોગે બહુત નેક કામ, મ-દની માહોલ મેં કર લો તુમ એ'તિકાફ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 645)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! હર મુસલ્માન કા એ'તિકાફ કબૂલ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! **મો'તકિફીને મુખ્લિસીન** કે તુફૈલ હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત કર. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં સચ્ચા આશિકે રસૂલ બના. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઉમ્મતે મહબૂબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મગ્ફિરત ફરમા.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عليه واٰله وسلّم

હર ગુનહ સે બચા મુઝ કો મૌલા, નેક ખસ્લત બના મુઝ કો મૌલા
તુઝ કો ર-મઝાન કા વાસિતા હૈ, યા ખુદા તુઝ સે મેરી દુઆ હૈ

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 135)

ગમે મદીના, બકીઅ,
મગ્ફિરત ઔર બે હિસાબ
જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં આકા
કે પડોસ કા તાલિબ

શા'બાનુલ મુઅઝ્ઝમ 1438 સિ.હિ. / મઈ 2017 ઈ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : શબે જુમુઆ ઔર રોઝે જુમુઆ મુઝ પર દુરૂદ કી કસરત કર લિયા કરો જો ઐસા કરેગા કિયામત કે દિન મૈં ઉસ કા શફીઅ વ ગવાહ બનૂંગા. (شعب الایمان)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

"મુઝે દા'વેત ઇસ્લામી સે પ્યાર હૈ" કે બાઈસ હુરૂફ કી નિસ્બત સે દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કે 22 મ-દની ફૂલ

1 ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : "જો શખ્સ મેરી ઉમ્મત તક કોઈ ઈસ્લામી બાત પહોંચાએ તાકે ઉસ સે સુન્નત કાઈમ કી જાએ યા ઉસ સે બદ મઝહબી દૂર કી જાએ તો વોહ **જન્નતી** હૈ."

(حِلْيَةُ الْاولیاء ج ١٠ ص ٤٥ رقم ١٤٤٦٦)

2 સરકારે મદીના صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ઉસ કો તરો તાઝા રખે જો મેરી હદીસ કો સુને, યાદ રખે ઔર દૂસરોં તક પહોંચાએ."

(سُنَنِ تِرمِذی ج ٤ ص ٢٩٨ حدیث ٢٦٦٥)

3 હઝરતે સય્યિદુના ઈદરીસ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કે નામે મુબારક કી એક હિક્મત યેહ ભી હૈ કે કુતુબે ઈલાહિય્યહ કી કસ્રતે દર્સો તદરીસ કે બાઈસ આપ عَلٰى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કા નામ **ઈદરીસ** હુવા. (تفسیرکبیر ج ٧ ص ٥٥٠ ، تفسیر الحسنات ج ٤ ص ٤٨)

4 હુઝૂરે ગૌસે પાક رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : دَرَسْتُ الْعِلْمَ حَتّٰى صِرْتُ قُطْبًا યા'ની મૈં ને ઈલ્મ કા દર્સ લિયા યહાં તક કે મકામે કુત્બિય્યત પર ફાઇઝ હો ગયા. (કસીદએ ગૌસિય્યા)

5 ફૈઝાને સુન્નત સે **દર્સ** દેના ભી દા'વતે ઈસ્લામી કા એક મ-દની કામ હૈ. ઘર, મસ્જિદ, દુકાન, સ્કૂલ, કૉલેજ, ચૌક વગૈરા મેં વક્ત મુકર્રર કર કે રોઝાના **દર્સ** કે ઝરીએ ખૂબ ખૂબ સુન્નતોં કે મ-દની ફૂલ લુટાઈયે ઔર ઢેરોં સવાબ કમાઈયે.

6 ફૈઝાને સુન્નત સે રોઝાના કમ અઝ કમ **દો દર્સ** દેને યા સુનને કી સઆદત હાસિલ કીજિયે. (ઈન દો મેં એક "ઘર દર્સ" ઝરૂર હો)

7 પારહ 28 **સૂ-રતુત્તહ્રીમ** કી છટી આયત મેં ઈર્શાદ હોતા હૈ :

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર એક બાર દુરૂદ પઢતા હૈ **અલ્લાહ** ઉસ કે લિયે એક કિરાત અજ્ર લિખતા હૈ ઔર કિરાત ઉહુદ પહાડ જિતના હૈ. (عبدالرزاق)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْۤا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : એ ઈમાન વાલો ! અપની જાનોં ઔર અપને ઘર વાલોં કો ઉસ આગ સે બચાઓ જિસ કે ઈંધન આદમી ઔર પથ્થર હૈં.

અપને આપ કો ઔર અપને ઘર વાલોં કો દોઝખ કી આગ સે બચાને કા એક ઝરીઆ **ફૈઝાને સુન્નત** કા **દર્સ** ભી હૈ. (દર્સ કે ઈલાવા દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના સે જારી કર્દા સુન્નતોં ભરે બયાન યા મ-દની મુઝા-કરે કી એક કેસિટ યા V.C.D ભી ઘર વાલોં કો સુનાઈયે)

8 **ઝિમ્મેદાર** ઘડી કા વક્ત મુકર્રર કર કે રોઝાના **ચૌકદર્સ** કા એહતિમામ કરેં મ-સલન : રાત 9 બજે **મદીના ચૌક** (સાઢે નવ બજે) **બગદાદી ચૌક** મેં વગૈરા. છુટ્ટી વાલે દિન એક સે ઝિયાદા મકામાત પર **ચૌક દર્સ** કા એહતિમામ કીજિયે. (મગર હુકૂકે આમ્મા તલફ ન હોં મ-સલન આપ કી વજહ સે મુસલ્માનોં કા રાસ્તા ન રુકે વરના ગુનહગાર હોંગે)

9 **દર્સ** કે લિયે વોહ નમાઝ મુન્તખબ કીજિયે જિસ મેં ઝિયાદા સે ઝિયાદા ઈસ્લામી ભાઈ શરીક હો સકેં.

10 **દર્સ** વાલી નમાઝ ઉસી મસ્જિદ કી પહલી સફ મેં તક્બીરે ઊલા કે સાથ **બા જમાઅત** અદા ફરમાઈયે.

11 **મેહરાબ** સે હટ કર (સેહ્ન વગૈરા મેં) કોઈ ઐસી જગહ દર્સ કે લિયે મખ્સૂસ કર લીજિયે જહાં દીગર નમાઝિયોં ઔર તિલાવત કરને વાલોં કો દુશ્વારી ન હો.

12 **ઝૈલી** મુશા-વરત કે નિગરાન કો ચાહિયે કે અપની મસ્જિદ મેં દો **ખૈર ખ્વાહ** મુકર્રર કરે જો દર્સ (બયાન) કે મૌકઅ પર જાને વાલોં કો નરમી સે રોકેં ઔર સબ કો કરીબ કરીબ બિઠાએં.

13 **પર્દે મેં પર્દા** કિયે દો ઝાનૂ બૈઠ કર **દર્સ** દીજિયે. અગર સુનને વાલે ઝિયાદા હોં તો ખડે હો

www.dawateislami.net

કર યા માઈક પર દેને મેં ભી હરજ નહીં જબ કે કિસી એક ભી નમાઝી યા તિલાવત કરને વાલે વગૈરા કો તશ્વીશ ન હો.

14 આવાઝ ન તો ઝિયાદા બુલન્દ હો ઔર ન હી બિલ્કુલ આહિસ્તા, હત્તલ ઈમ્કાન ઈતની આવાઝ સે **દર્સ** દીજિયે કે સિર્ફ હાઝિરીન સુન સકેં. ઈસ બાત કી હમેશા એહતિયાત ફરમાઈયે કે દર્સો બયાન કી આવાઝ સે કિસી સોએ હુએ યા કિસી નમાઝી યા મશ્ગૂલે તિલાવત વગૈરા કો તક્લીફ ન હો.

15 **દર્સ** હમેશા ઠહર ઠહર કર ઔર ધીમે અન્દાઝ મેં દીજિયે.

16 **જો** કુછ **દર્સ** દેના હે પહલે ઉસ કા કમ અઝ કમ એક બાર મુતા-લઆ કર લીજિયે તાકે ગ-લતિયાં ન હોં.

17 **ફૈઝાને સુન્નત** કે મુઅર્રબ અલ્ફાઝ એ'રાબ કે મુતાબિક હી અદા કીજિયે ઈસ તરહ اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ **તલફ્ફુઝ** કી દુરુસ્ત અદાએગી કી આદત બનેગી.

18 **હમ્દો સલાત,** દુરૂદો સલામ કે દોનોં સીગે, આયતે દુરૂદ ઔર ઈખ્તિતામી આયાત વગૈરા કિસી સુન્ની આલિમ યા કારી કો ઝરૂર સુના દીજિયે. ઈસી તરહ અ-રબી દુઆએં વગૈરા જબ તક ઉ-લમાએ અહલે સુન્નત કો ન સુના લેં અકેલે મેં ભી ન પઢા કરેં.

19 **ફૈઝાને સુન્નત** કે ઈલાવા દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મક-ત-બતુલ મદીના સે શાએઅ હોને વાલે **મ-દની રસાઈલ** સે ભી **દર્સ** દે સકતે હૈં.[1]

20 **દર્સ** મઅ ઈખ્તિતામી દુઆ સાત મિનટ કે અન્દર અન્દર મુકમ્મલ કર લીજિયે.

21 હર મુબલ્લિગ કો ચાહિયે કે વોહ **દર્સ કા તરીકા,** બા'દ કી તરગીબ ઔર **ઈખ્તિતામી દુઆ** ઝબાની યાદ કર લે.

22 **દર્સ** કે તરીકે મેં ઈસ્લામી બહનેં હસ્બે ઝરૂરત તરમીમ કર લેં.

---

૧. અમીરે અહલે સુન્નત دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِیَہ કે રસાઈલ કે ઈલાવા કિસી ઔર કિતાબ સે દર્સ કી ઈજાઝત નહીં.

મર્કઝી મજલિસે શૂરા

www.dawateislami.net

ફૈઝાને સુન્નત સે દર્સ દેને કા તરીકા

તીન બાર ઈસ તરહ એ'લાન ફરમાઈયે : "કરીબ કરીબ તશરીફ લાઈયે." પર્દે મેં પર્દા કિયે દો ઝાનૂ બૈઠ કર ઈસ તરહ ઈબ્તિદા કીજિયે :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

ઈસ કે બા'દ ઈસ તરહ દુરૂદો સલામ પઢાઈયે :

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللّٰه   وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا حَبِيْبَ اللّٰه
اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِىَّ اللّٰه   وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصْحٰبِكَ يَا نُوْرَ اللّٰه

અગર મસ્જિદ મેં હૈં તો ઈસ તરહ **એ'તિકાફ** કી નિય્યત કરવાઈયે :

نَوَيْتُ سُنَّةَ الْاِعْتِكَاف (તરજમા : મૈં ને સુન્નતે એ'તિકાફ કી નિય્યત કી)

ફિર ઈસ તરહ કહિયે : **મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો !** કરીબ કરીબ આ કર દર્સ કી તા'ઝીમ કી નિય્યત સે હો સકે તો દો ઝાનૂ બૈઠ જાઈયે અગર થક જાએં તો જિસ તરહ આપ કો આસાની હો ઉસી તરહ બૈઠ કર નિગાહેં નીચી કિયે તવજ્જોહ કે સાથ રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને કી નિય્યત સે ફૈઝાને સુન્નત કા **દર્સ સુનિયે** કે લા પરવાહી કે સાથ ઈધર ઉધર દેખતે હુએ, ઝમીન પર ઉંગલી સે ખેલતે હુએ, લિબાસ બદન યા બાલોં વગૈરા કો સહલાતે હુએ સુનને સે ઈસ કી બ-ર-કતેં ઝાઈલ હોને કા અન્દેશા હૈ. (બયાન કે આગાઝ મેં ભી ઈસી અન્દાઝ મેં રગ્બત દિલાઈયે ઔર અચ્છી અચ્છી નિય્યતેં ભી કરવાઈયે) યેહ કહને કે બા'દ **ફૈઝાને સુન્નત** સે દેખ કર એક દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત બયાન કીજિયે. ફિર કહિયે :

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب !   صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

જો કુછ લિખા હુવા હૈ વોહી પઢ કર સુનાઈયે. આયાત વ અ-રબી ઈબારાત કા સિર્ફ તરજમા પઢિયે. કિસી ભી આયત યા હદીસ કા અપની રાય સે હરગિઝ ખુલાસા મત કીજિયે.

www.dawateislami.net

દર્સ કે આખિર મેં ઈસ તરહ તરગીબ દિલાઈયે

(હર મુબલ્લિગ કો ચાહિયે કે ઝબાની યાદ કર લે ઔર દર્સો બયાન કે આખિર મેં બિલા કમી બેશી ઈસી તરહ તરગીબ દિલાયા કરે)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ તબ્લીગે કુરઆનો સુન્નત કી **આલમગીર** ગૈર સિયાસી તહરીક **દા'વતે ઈસ્લામી** કે મહકે મહકે મ-દની માહોલ મેં બ કસરત સુન્નતેં સીખી ઔર સિખાઈ જાતી હૈં, હર જુમ્આ'રાત ઈશા કી નમાઝ કે બા'દ આપ કે શહ્ર મેં હોને વાલે દા'વતે ઈસ્લામી કે હફ્તાવાર સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ મેં રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ સારી રાત ગુઝારને કી મ-દની ઈલ્તિજા હૈ. આશિકાને રસૂલ કે **મ-દની કાફિલોં** મેં બ નિય્યતે સવાબ સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે સફર ઔર રોઝાના **ફિક્રે મદીના** કે ઝરીએ **મ-દની ઈન્આમાત** કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કી પહલી તારીખ કો અપને યહાં કે ઝિમ્માદાર કો જમ્અ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે, اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ઈસ કી બ-ર-કત સે પાબન્દે સુન્નત બનને, ગુનાહોં સે નફરત કરને ઔર **ઈમાન કી હિફાઝત** કે લિયે કુઢને કા ઝેહ્ન બનેગા.

હર ઈસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝેહ્ન બનાએ કે **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ. اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ"** અપની ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઈસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે[1] મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરના હૈ. اِنْ شَآءَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

અલ્લાહ કરમ ઐસા કરે તુઝ પે જહાં મેં

એ દા'વતે ઈસ્લામી ! તેરી ધૂમ મચી હો

૧. યહાં ઈસ્લામી બહન કહે : ઘર કે મર્દો કો મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરવાના હૈ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર એક બાર દુરૂદે પાક પઢા **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ઉસ પર દસ રહમતેં ભેજતા હૈ. (مسلم)

આખિર મેં ખુશૂઓ ખુઝૂઅ (યા'ની જિસ્મ વ દિલ કી આજિઝી) ઔર કબૂલિય્યત કે યકીન કે સાથ દુઆ મેં હાથ ઉઠાને કે આદાબ બજા લાતે હુએ બિલા કમી બેશી ઈસ તરહ દુઆ માંગિયે :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ

યા રબ્બે મુસ્તફા عَزَّوَجَلَّ ! બ તુફૈલે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમારી, હમારે માં બાપ કી ઔર સારી ઉમ્મત કી મગ્ફિરત ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! દર્સ કી ગ-લતિયાં ઔર તમામ ગુનાહ મુઆફ ફરમા, નેક અમલ કા જઝબા દે, હમેં પરહેઝ ગાર ઔર માં બાપ કા ફરમાં બરદાર બના. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં અપના ઔર અપને મ-દની હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા મુખ્લિસ આશિક બના. હમેં ગુનાહોં કી બીમારિયોં સે શિફા અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં મ-દની ઈન્આમાત પર અમલ કરને, મ-દની કાફિલોં મેં સફર કરને ઔર ઈન્ફિરાદી કોશિશ કે ઝરીએ દૂસરોં કો ભી મ-દની કામોં કી તરગીબ દિલવાને કા જઝબા અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મુસલ્માનોં કો બીમારિયોં, કર્ઝ દારિયોં, બે રોઝગારિયોં, બે ઔલાદિયોં, બે જા મુકદમા બાઝિયોં ઔર તરહ તરહ કી પરેશાનિયોં સે નજાત અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! ઈસ્લામ કા બોલબાલા કર ઔર દુશ્મનાને ઈસ્લામ કા મુંહ કાલા કર. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં દા'વતે ઈસ્લામી કે મ-દની માહોલ મેં ઈસ્તિકામત અતા ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! હમેં ઝેરે ગુમ્બદે ખઝરા જલ્વએ મહબૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં શહાદત, **જન્નતુલ બકીઅ** મેં મદફન ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને મ-દની હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા પડોસ નસીબ ફરમા. **યા અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ ! મદીને કી ખુશ્બૂદાર ઠન્ડી ઠન્ડી હવાઓં કા વાસિતા હમારી જાઈઝ દુઆએં કબૂલ ફરમા.

કહતે રહતે હૈં દુઆ કે વાસિતે બન્દે તેરે
કર દે પૂરી આરઝૂ હર બે કસો મજબૂર કી

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰى عليه واٰلهٖ وسلّم

www.dawateislami.net

શે'ર કે બા'દ યેહ આયતે મુબારક પઢિયે :

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰٓىِٕكَتَهٗ يُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِيِّ ؕ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا ﴿۵۶﴾ (پ۲۲الاحزاب:۵۶)

સબ દુરૂદ શરીફ પઢ લેં ફિર પઢિયે :

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۱۸۰﴾ وَسَلٰمٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۸۱﴾ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۸۲﴾ (پ۲۳الصّٰفّٰت)

દર્સ કી કમાઈ પાને કે લિયે સવાબ કી નિય્યત કે સાથ (ખડે ખડે નહીં બલ્કે) **બૈઠ** કર ખન્દા પેશાની કે સાથ લોગોં સે મુલાકાત કીજિયે, ચન્દ નએ ઈસ્લામી ભાઈયોં કો અપને કરીબ બિઠા લીજિયે ઔર **ઈન્ફિરાદી કોશિશ** કે ઝરીએ ખૂબ મુસ્કુરાતે હુએ ઉન્હેં **મ-દની ઈન્આમાત** ઔર **મ-દની કાફિલોં** કી બ-ર-કતેં સમઝાઈયે. (બૈઠ કર મિલને મેં હિક્મત યેહ હૈ કે કુછ ન કુછ ઈસ્લામી ભાઈ હો સકતા હૈ આપ કે સાથ બૈઠે રહેં વરના ખડે ખડે મિલને વાલે ઉમૂમન ચલ પડતે હૈં યૂં ઈન્ફિરાદી કોશિશ કી સઆદત સે મહરૂમી હો સકતી હૈ)

તુમ્હેં એ મુબલ્લિગ યેહ મેરી દુઆ હૈ
કિયે જાઓ તૈ તુમ તરક્કી કા ઝીના

દુઆએ અત્તાર : યા અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! મુઝે ઔર પાબન્દી કે સાથ **ફૈઝાને સુન્નત** સે રોઝાના કમ અઝ કમ **દો દર્સ** એક ઘર મેં ઔર દૂસરા મસ્જિદ, ચૌક યા સ્કૂલ વગૈરા મેં દેને ઔર સુનને વાલે કી મગ્ફિરત ફરમા ઔર હમેં હુસ્ને અખ્લાક કા પૈકર બના.

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

મુઝે દર્સે ફૈઝાને સુન્નત કી તૌફીક
મિલે દિન મેં દો મરતબા યા ઈલાહી

www.dawateislami.net

مآخذ ومراجع

کتاب	مصنف/مؤلف	مطبوعہ/سال اشاعت
قرانِ پاک	*****	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی ١٤٣٢ھ
تفسیر عبد الرزاق	امام ابو بکر عبد الرزاق بن ہمام صنعانی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤١٩ھ
تفسیر طبری	علامہ ابو جعفر محمد بن جریر طبری رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٢٠ھ
تفسیر کبیر	امام فخر الدین محمد بن عمر رازی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤٢٠ھ
تفسیر خازن	علامہ علاء الدین علی بن محمد بغدادی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	مصر ١٤١٧ھ
تفسیر مدارک	علامہ ابو البرکات عبد اللّٰہ بن احمد بن محمود نسفی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار المعرفۃ بیروت ١٤٢١ھ
تفسیر در منثور	امام جلال الدین عبد الرحمٰن سیوطی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الفکر بیروت ١٤٠٣ھ
تفسیر روح البیان	شیخ اسماعیل حقی بروسی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤٠٥ھ
تفسیر صاوی	علامہ احمد بن محمد صاوی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الفکر بیروت ١٤٢١ھ
روح المعانی	علامہ شہاب الدین سید محمود آلوسی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤٢٠ھ
تفسیر عزیزی	مولانا شاہ عبد العزیز محدث دہلوی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	کوئٹہ
تفسیر خزائن العرفان	علامہ سید نعیم الدین مراد آبادی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	رضا اکیڈمی بمبئی ہند
تفسیر نعیمی	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	مکتبہ اسلامیہ مرکز الاولیاء لاہور
تفسیر نور العرفان	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	پیر بھائی اینڈ کمپنی
تفسیر صراط الجنان	مفتی ابو صالح محمد قاسم قادری مد ظلہ العالی	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی ١٤٣٤ھ
صحیح بخاری	امام محمد بن اسماعیل بخاری رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤١٩ھ
صحیح مسلم	امام مسلم بن حجاج قشیری رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار ابن حزم بیروت ١٤١٩ھ
سنن ترمذی	امام محمد بن عیسیٰ ترمذی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الفکر بیروت ١٤١٤ھ
سنن نسائی	امام احمد بن شعیب نسائی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٢٦ھ
سنن ابو داؤد	امام سلیمان بن اشعث سجستانی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤٢١ھ
سنن ابن ماجہ	امام محمد بن یزید قزوینی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار المعرفۃ بیروت ١٤٢٠ھ
مشکوٰۃ	علامہ محمد بن عبد اللّٰہ خطیب تبریزی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٢٤ھ
مسند امام اعظم	علامہ ابو نعیم احمد بن عبد اللّٰہ اصفہانی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	مکتبۃ الکوثر الریاض ١٤١٥ھ
موطا امام مالک	امام مالک بن انس رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار المعرفۃ بیروت ١٤٢٠ھ
البحر الزخار	امام ابو بکر احمد بن عمرو بن عبد الخالق بزار رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	مکتبۃ العلوم والحکم مدینہ منورہ ١٤٢٤ھ
بغیۃ الباحث عن زوائد مسند الحارث	امام حافظ نور الدین ہیثمی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	المدینۃ المنورۃ ١٤١٣ھ
شعب الایمان	امام ابو بکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٢١ھ
مستدرک	امام محمد بن عبد اللّٰہ حاکم نیشاپوری رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار المعرفۃ بیروت ١٤١٨ھ
مسند امام احمد	امام احمد بن حنبل رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الفکر بیروت ١٤ ١٤١١ھ
مسند ابی یعلیٰ	امام احمد بن علی موصلی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤١٨ھ
الفردوس بمأثور الخطاب	علامہ شیرویہ بن شہردار دیلمی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٠٦ھ
معجم کبیر	امام سلیمان بن احمد طبرانی رحمۃ اللّٰہ تعالٰی علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤٢٢ھ

معجم اوسط	امام سلیمان بن احمد طبرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۲۰ھ
معجم صغیر	امام سلیمان بن احمد طبرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۰۳ھ
سنن کبریٰ	امام احمد بن شعیب نسائی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۰۱ھ
الکامل	امام ابو احمد عبد اللہ بن عدی جرجانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
مصنف عبد الرزاق	امام ابو بکر عبد الرزاق بن ہمام صنعانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
صحیح ابن خزیمہ	امام ابو بکر محمد بن اسحاق بن خزیمہ نیسابوری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	المکتب الاسلامی بیروت ۱۴۱۲ھ
مصنف ابن ابی شیبہ	امام عبد اللہ بن محمد بن ابی شیبہ کوفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
کتاب ذکر الموت	امام عبد اللہ بن محمد، ابو بکر بن ابی الدنیا رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	المکتبۃ العصریہ بیروت ۱۴۲۶ھ
فضائل شہر رمضان	امام عبد اللہ بن محمد، ابو بکر بن ابی الدنیا رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	المکتبۃ العصریہ بیروت ۱۴۲۶ھ
ذم الغیبۃ	امام عبد اللہ بن محمد، ابو بکر بن ابی الدنیا رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	المکتبۃ العصریہ بیروت ۱۴۲۶ھ
الزہد	امام احمد بن حنبل رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الغد الجدید مصر ۱۴۲۶ھ
الاحسان بترتیب صحیح ابن حبان	علامہ امیر علاء الدین علی بن بلبان فارسی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۷ھ
جمع الجوامع	امام جلال الدین عبد الرحمٰن سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
جامع صغیر	امام جلال الدین عبد الرحمٰن سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۵ھ
مجمع الزوائد	امام حافظ نور الدین ہیثمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۲۰ھ
کنز العمال	علامہ علاؤ الدین علی متقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۹ھ
الترغیب والترہیب	امام حافظ زکی الدین عبد العظیم منذری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۷ھ
النہایۃ	امام مجد الدین محمد بن اثیر جزری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۲۰۱۱ء
حلیۃ الاولیاء	علامہ ابو نعیم احمد بن عبد اللہ اصفہانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
البدور السافرۃ فی امور الآخرۃ	امام جلال الدین عبد الرحمٰن سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مؤسسۃ الکتب الثقافیہ بیروت ۱۴۲۵ھ
فضائل شہر رجب	علامہ حسن بن محمد بن حسن خلال رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار ابن حزم ۱۴۱۶ھ
فضائل الاوقات	امام ابو بکر احمد بن حسین بیہقی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المنار مکۃ المکرّمۃ ۱۴۱۰ھ
شرح مشکل الآثار	امام احمد بن محمد طحاوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۵ھ
عمدۃ القاری	علامہ ابو محمد محمود بن احمد عینی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۸ھ
شرح صحیح مسلم	علامہ ابو زکریا یحییٰ بن شرف نووی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۰۱ھ
شرح طیبی	امام شرف الدین حسین بن محمد طیبی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت 2001ء
مرقاۃ المفاتیح	علامہ علی قاری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۴ھ
فیض القدیر	علامہ محمد عبد الرءوف مناوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۲ھ
اشعۃ اللمعات	شیخ عبد الحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کوئٹہ
لمعات التنقیح	شیخ عبد الحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار النوادر بیروت 2014ء
مراۃ المناجیح	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	ضیاء القرآن پبلی کیشنز مرکز الاولیا لاہور
نزہۃ القاری	مفتی محمد شریف الحق امجدی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	فرید بک اسٹال مرکز الاولیا لاہور ۱۴۲۱ھ
بدائع الصنائع	ابو بکر بن مسعود کاسانی حنفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ۱۴۲۱ھ
جوہرہ نیرہ	علامہ ابو بکر بن علی حداد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	باب المدینہ کراچی

www.dawateislami.net

غنیہ	علامہ محمد ابراہیم بن حلبی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	سہیل اکیڈمی مرکز الاولیاء لاہور
المیزان الشریعۃ الکبریٰ	علامہ عبدالوہاب بن احمد شعرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مصطفیٰ البابی مصر
غمز العیون	شیخ سید احمد بن محمد حموی مصری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	باب المدینہ کراچی ۱۴۱۸ھ
مراقی الفلاح	علامہ حسن بن عمار بن علی شرنبلالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ
فتح القدیر	محمد بن عبدالوحد ابن ہمام حنفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہل السنّۃ برکات رضا گجرات الہند
درمختار	علامہ علاء الدین محمد بن علی حصکفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ۱۴۲۰ھ
فتاوٰی عالمگیری	شیخ نظام و جماعۃ من علماءِ ہند رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہم	دار الفکر بیروت ۱۴۰۳ھ
ردالمحتار	علامہ ابن عابدین محمد امین شامی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ۱۴۲۰ھ
جدالممتار	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	باب المدینہ کراچی
البحر الرائق	علامہ زین الدین بن ابراہیم بن محمد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	کوئٹہ
فتاوٰی رضویہ	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمن	رضا فاؤنڈیشن مرکز الاولیاء لاہور
الملفوظ	مفتی مصطفےٰ رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ ۱۴۲۹ھ
فتاوٰی امجدیہ	مفتی محمد امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبہ رضویہ باب المدینہ ۱۴۱۹ھ
فتاویٰ صدر الافاضل	علامہ سید نعیم الدین مراد آبادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	شبیر برادرز مرکز اولیا لاہور 2008ء
فتاوٰی نعیمیہ	علامہ سید نعیم الدین مراد آبادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	ادارہ کتب اسلامیہ گجرات
بہار شریعت	مفتی محمد امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ ۱۴۲۹ھ
وقار الفتاوٰی	مفتی وقار الدین رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	بزم وقار الدین باب المدینہ 2001ء
تاریخ بغداد	حافظ احمد بن علی خطیب بغدادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۷ھ
ابن عساکر	علامہ ابوالقاسم علی بن حسن رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ۱۴۱۶ھ
الشفاء	امام قاضی ابو الفضل عیاض رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہل السنّۃ برکات رضا گجرات الہند
الخصائص الکبرٰی	امام جلال الدین عبدالرحمٰن سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
بہجۃ الاسرار	علامہ نورالدین علی بن یوسف شطنوفی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۳ھ
تذکرۃ الانبیا	حافظ قاضی عبدالرزاق چشتی بھترالوی مدظلہ العالی	ضیاء العلوم پبلی کیشنز راولپنڈی 2002ء
سیرت مصطفےٰ	علامہ عبدالمصطفیٰ اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
حجۃ اللہ علی العلمین	علامہ یوسف بن اسماعیل نبہانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہل السنّۃ برکات رضا گجرات الہند
تفسیر الاحلام	امام محمد بن سیرین بصری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۲۱ھ
القول البدیع	امام حافظ محمد بن عبدالرحمٰن سخاوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مؤسسۃ الریان بیروت ۱۴۲۲ھ
رسالہ قشیریہ	امام ابوالقاسم عبدالکریم بن ہوازن قشیری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ۱۴۱۸ھ
تنبیہ المغترین	علامہ عبدالوہاب بن احمد شعرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ۱۴۲۵ھ
احیاء العلوم	امام ابوحامد محمد بن محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار صادر بیروت ۱۴۲۱ھ
کیمیائے سعادت	امام ابوحامد محمد بن محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	انتشارات گنجینہ تہران ۱۳۷۹ھ
طبقات الشافعیۃ	علامہ تاج الدین بن علی بن عبدالکافی سبکی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	ہجر للطباعۃ والنشر والتوزیع ۱۴۱۳ھ
لطائف المعارف	علامہ ابن رجب حنبلی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار ابن کثیر ۱۴۴۰ھ
الروض الفائق	علامہ شعیب حریفیش رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ۱۴۱۶ھ

www.dawateislami.net

اتحاف السادۃ	علامہ سید محمد بن محمد حسینی زبیدی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
تذکرۃ الاولیا	شیخ فرید الدین محمد عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	انتشارات گنجینہ تہران ١٣٧٩ھ
ما ثبت بالسنۃ	شیخ عبد الحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دہلی
انوار القدسیۃ	علامہ عبد الوہاب بن احمد شعرانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار التقوی سوریۃ دمشق ١٤٢٨ھ
روض الریاحین	علامہ عبد اللہ بن اسعد بن علی یافعی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤٢١ھ
الروض الفائق	علامہ شعیب بن سعد عبد الکافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار احیاء التراث العربی بیروت ١٤١٦ھ
الزواجر عن اقتراف الکبائر	علامہ ابو العباس احمد بن محمد بن حجر ہیتمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار المعرفۃ بیروت ١٤١٩ھ
شرح الصدور	امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز اہلسنت برکات رضا ہند ١٤٢٣ھ
تنبیہ الغافلین	فقیہ ابو اللیث محمد بن احمد سمرقندی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	پشاور ١٤٢٠ھ
مکاشفۃ القلوب	منسوب بہ: امام ابو حامد محمد بن محمد بن محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
مطالع المسرات	علامہ محمد مہدی فاسی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت 2005ء
قلیوبی	احمد بن احمد شہاب الدین قلیوبی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	ایچ ایم سعید کمپنی کراچی ١٣٩١ھ
انیس الواعظین	مولانا ابو بکر سندی قرشی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	سیلاب پبلیشرز پشاور ١٣٥٧ھ
نزہۃ المجالس	مولانا عبد الرحمٰن صفوری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤١٩ھ
درۃ الناصحین	مولانا عثمان بن حسن شاکر خوبوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت
راحت القلوب	خواجہ نظام الدین اولیا رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دہلی
غنیۃ الطالبین	شیخ عبد القادر جیلانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت ١٤١٧ھ
انفاس العارفین	علامہ شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	فضل نور اکیڈمی گجرات
کشف المحجوب	حضرت علی بن عثمان ہجویری رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مرکز الاولیا لاہور
جذب القلوب	شیخ عبد الحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	نوری بک ڈپو لاہور
اخبار الاخیار	شیخ عبد الحق محدث دہلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	فاروقی اکیڈمی گمبٹ خیر پور
بوستان سعدی	شیخ سعدی شیرازی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	انتشارات عالمگیر کتاب خانہ ایران
معجم السفر	حافظ ابو طاہر احمد بن محمد رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الفکر بیروت ١٤١٤ھ
القاموس المحیط	علامہ مجد الدین محمد بن یعقوب رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار الکتب العلمیۃ بیروت
احسن الوعاء	علامہ مولانا نقی علی خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی ١٤٣٠ھ
اصول الرشاد	علامہ مولانا نقی علی خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	دار اہل السنۃ باب المدینہ کراچی
مشعلۃ الارشاد	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمن	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
اخلاق الصالحین	سلطان الواعظین ابو النور محمد بشیر رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
اسلامی زندگی	مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
خطب علمی	مولانا محمد حسن علمی بریلوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	شبیر برادرز مرکز اولیا لاہور
حدائق بخشش شریف	اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان علیہ رحمۃ الرحمن	مکتبۃ المدینہ باب المدینہ کراچی
نورانی تقریریں	علامہ عبد المصطفیٰ اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	اکبر بک سیلرز مرکز اولیا لاہور 2003ء

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

નેક નમાઝી બનને કે લિયે

હર જુમ્આરાત બા'દ નમાઝે ઇશા આપ કે યહાં મેં હોને વાલે દા'વતે **ઇસ્લામી** કે હફતાવાર સુન્નતોં ભરે ઇજતિમાઅ મેં રિઝાએ ઇલાહી કે લિયે અચ્છી અચ્છી નિય્યતોં કે સાથ સારી રાત શિર્કત ફરમાઇયે ❁ સુન્નતોં કી તરબિયત કે લિયે **મ-દની કાફિલે** મેં આશિકાને રસૂલ કે સાથ હર માહ તીન દિન સફર ઔર ❁ રોઝાના **"ફિક્રે મદીના"** કે ઝરીએ **મ-દની ઇન્આમાત** કા રિસાલા પુર કર કે હર મ-દની માહ કી પહલી તારીખ મેં અપને યહાં કે ઝિમ્મેદાર કો જમ્અ કરવાને કા મા'મૂલ બના લીજિયે.

મેરા મ-દની મકસદ : હર ઇસ્લામી ભાઈ અપના યેહ ઝહ્ન બનાએ કે **"મુઝે અપની ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કરની હૈ."** اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ અપની ઇસ્લાહ કે લિયે **"મ-દની ઇન્આમાત"** પર અમલ ઔર સારી દુન્યા કે લોગોં કી ઇસ્લાહ કી કોશિશ કે લિયે **"મ-દની કાફિલોં"** મેં સફર કરના હૈ. اِنْ شَآءَ اللہ عَزَّوَجَلَّ

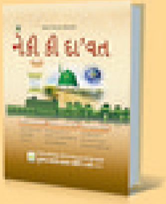

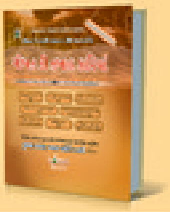

મક-ત-બતુલ મદીના®
દા'વતે ઇસ્લામી
ફૈઝાને મદીના બી કોનિયા બગીચે કે પાસ, મિરઝાપુર, અહમદાબાદ, ગુજરાત, ઇન્ડિયા
Mo.091 93271 68200 E-mail : maktabaahmedabad@gmail.com www.dawateislami.net